Hakîkat Kitâbevi Yayınları No: 11

ŞEVÂHİD-ÜN NÜBÜVVE

Peygamberlik Müjdeleri

Mevlânâ Abdürrahmân Câmî

Terceme eden:

Mahmûd bin Osmân Lâmiî Çelebî

Kırksekizinci Baskı

Hakîkat Kitâbevi
Darüşşefeka Cad. No: 53 P.K.: 35 **34083**
Fâtih-İSTANBUL
Tel: 0212 523 45 56-532 58 43 Fax: 0212 523 36 93
http://www.hakikatkitabevi.com.tr
e-mail: bilgi@hakikatkitabevi.com.tr
HAZİRAN-2014

İÇİNDEKİLER

Baskı: İhlâs Gazetecilik A.Ş.
Merkez Mah. 29 Ekim Cad. İhlâs Plaza No: 11 A/41
34197 Yenibosna-İSTANBUL Tel: 0.212.454 30 00

ISBN: 975-8883-01-1

ŞEVÂHİD-ÜN NÜBÜVVE

ÖNSÖZ

Bismillâhirrahmânirrahîm

İnsan için üç dürlü hayât vardır: Dünyâ, kabr, âhıret hayâtı. Dünyâda, beden rûh ile birlikdedir. İnsana hayât, canlılık veren rûhdur. Rûh bedenden ayrılınca, insan ölür. Beden mezârda çürüyüp, toprak olunca veyâ yanıp kül olunca, yâhud yırtıcı hayvan yiyip yok olunca rûh yok olmaz. Kabr hayâtı başlar. Kabr hayâtında his vardır, hareket yokdur. Kıyâmetde bir beden yaratılıp, rûh ile bu beden birlikde Cennetde veyâ Cehennemde sonsuz yaşarlar.

İnsanın dünyâda ve âhıretde mes'ûd olması için, müslimân olması lâzımdır. Dünyâda mes'ûd olmak, râhat yaşamak demekdir. Âhıretde mes'ûd olmak, Cennete gitmek demekdir. Allahü teâlâ, kullarına çok acıdığı için, mes'ûd olmak yolunu, Peygamberler vâsıtası ile kullarına bildirmişdir. Çünki insanlar bu se'âdet yolunu, kendi aklları ile bulamazlar. Hiçbir Peygamber kendi aklından birşey söylememiş, hepsi, Allahü teâlânın bildirdiği şeyleri söylemişlerdir. Peygamberlerin söyledikleri se'âdet yoluna **(Din)** denir. Muhammed aleyhisselâmın bildirdiği dîne **(İslâmiyyet)** denir. Âdem aleyhisselâmdan beri binlerle Peygamber gelmişdir. Peygamberlerin sonuncusu Muhammed aleyhisselâmdır. Diğer Peygamberlerin bildirdikleri dinler, zemânla bozulmuşdur. Şimdi se'âdete kavuşmak için islâmiyyeti öğrenmekden başka çâre yokdur. İslâmiyyet, kalb ile inanılacak **(Îmân)** bil-

gileri ve beden ile yapılacak **(Ahkâm-ı islâmiyye)** bilgileridir. Îmân ve ahkâm-ı islâmiyye ilmleri **(Ehl-i sünnet âlimleri)**nin kitâblarından öğrenilir. Câhillerin, sapıkların bozuk kitâblarından öğrenilmez. Hicrî bin senesinden evvel, islâm memleketlerinde çok **(Ehl-i sünnet âlimi)** vardı. Şimdi hiç kalmadı. Bu âlimlerin yazdıkları arabî ve fârisî kitâblar ve bunların tercemeleri, dünyânın her yerinde, kütübhânelerde çok vardır. Hakîkat kitâbevinin bütün kitâbları, bu kaynaklardan alınmışdır. Se'âdete kavuşmak için, **(Hakîkat kitâbevi)**nin kitâblarını okuyunuz!

Aklın varsa eğer, islâmiyyete bağlan!
İslâmiyyetin aslı, Hadîsdir ve Kur'ân!

TENBÎH: Misyonerler, hıristiyanlığı yaymağa, yehûdîler, Talmûtu yaymağa, İstanbuldaki Hakîkat Kitâbevi, islâmiyyeti yaymağa, masonlar ise, dinleri yok etmeğe çalışıyorlar. Aklı, ilmi ve insâfı olan, bunlardan doğrusunu iz'ân, idrâk eder, anlar. Bunun yayılmasına yardım ederek, bütün insanların dünyâda ve âhıretde se'âdete kavuşmalarına sebeb olur. İnsanlara bundan dahâ kıymetli ve dahâ fâideli bir hizmet olamaz. Bugün hıristiyanların ve yehûdîlerin ellerindeki Tevrât ve İncîl denilen din kitâblarının, insanlar tarafından yazılmış olduklarını kendi adamları da söyliyor. Kur'ân-ı kerîm ise, Allahü teâlâ tarafından gönderildiği gibi tertemizdir. Bütün papazların ve hahamların, Hakîkat Kitâbevinin neşr etdiği kitâbları dikkat ile ve insâf ile okuyup anlamağa çalışmaları lâzımdır. Hakîkat Kitâbevinin bütün kitâbları bilgisayara verilmekde, buradan da internet vâsıtası ile bütün dünyâdaki bilgisayarlara yayılmakdadır.

Mîlâdî	**Hicrî Şemsî**	**Hicrî Kamerî**
2001	**1380**	**1422**

ŞEVÂHİD-ÜN NÜBÜVVE

BİSMİLLÂHİRRAHMÂNİRRAHÎM

Yaratdıklarını şâhid yaparak ülûhiyyetinin sırlarını bize bildiren Allahü teâlâya hamd olsun. Sonradan olanlar ile ve imkân delîlleri ile rubûbiyyetinin ikrâr yolunu bize gösterdi.

Kendisine kulluk etmek şerefini, fadl ve ihsânı ile bildirdi. Azametinin ihsânı olarak; bize, se'âdete, rahmete ve magfirete vesîle olan yolları gösterdi. Âhır zemânda, insanlara ve cinlere, Adnân oğullarından olan habîbi Muhammed aleyhisselâmı Peygamber olarak göndermekle, kalbleri îmân nûru ile ve irfân sırları ile aydınlatdı. Kur'ân-ı kerîm sofrasını indirmekle, Habîbine "sallallahü aleyhi ve sellem" ihsânda bulundu. Habîbini Furkân ile ve hidâyete sebeb olucu olarak gönderdi. Diğer Peygamberlere hiçbir zemân vermediği altı şey ile Habîbini mümtaz kıldı. Onun ümmetini de, magfireti ve rızâsı bulunan beş şey ile üstün kıldı. O, Kureyş kabîlesine mensûb, Hâşim oğullarından, ümmî bir Resûldür. Onun dîni bütün dinleri yürürlükden kaldırdı.

Ebül Kâsım Muhammed aleyhisselâm, öncekilerin ve sonrakilerin seyyididir "sallallahü aleyhi ve sellem ve alâ sâiril-enbiyâ-i vel mürselîn ve alâ âlihî ve sahbihî". Onun eshâbı "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în", din semâsının, şeytânları kovan yıldızlarıdır. Hangisine uyarsanız, Allahü teâlânın yardımı ile ve güç vermesi ile kurtulursunuz. Tâbi'în, tebe-i tâbi'în ve selef-i sâlihîn "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în" üzerine salât ve selâm olsun.

Şehâdet ederim ki, Allahü teâlâdan başka ilâh yokdur. [İlah, herşeyi yokdan var eden ve her an varlıkda durduran demekdir.] Yine şehâdet ederim ki, Muhammed aleyhisselâm Allahü teâlânın kulu ve Resûlüdür ve emînidir. Devâmlı ve doğru olan bir şehâdet ile şehâdet ederim. Söylemekle, göklerin ve yerin

her tarafını dolduran bir şehâdet ile şehâdet ederim.

Allahım! İnsanların ve cinlerin tâati, cismânî ve rûhânî âlemde bulunanların ibâdetleri, Senin ihtiyâcsızlığın, sonsuz kudretin yanında beyhûde bir sedâdır. Lâkin, bu za'îf ve gönlü kederli kulların inlemesi ve muhabbet çimeninde öten bülbüllerin iştiyâklı sesleri Senin katında dahâ kıymetlidir. İlâhî! Her ne kadar cürüm ve isyânımızın sonu yok ise de, Senin rahmet ve gufrân denizin de sınırsızdır. Ma'siyyet ateşi âlemi tutuşdursa, Senin rahmetinin bir damlası onu söndürür. Cihânı zulmet bulutu kaplasa, Senin inâyet rüzgârının bir nefeslik esmesi ile dağılır, gider. Kâinâtı zulmet bulutu kaplasa, Senin hidâyet güneşinin bir zerresi o perdeyi kaldırır.

İlâhî! Senin hayât verdiğin gönlü kimse öldüremez. Senin yakdığın çırağı kimse söndüremez. Senin muhabbet cezben nasîb olan kimse, Senin sevdiğin olur. Senin haşmetinin bir parıltısına kavuşan hayrete düşer.

İlâhî! Senin makbûlün olan bir azîzin eli kılıç gibi kesdi. Cevher cânı safâ nûru ile doldu. Senin red etdiğin sultânın eli tutuldu. Hevâ yoluna düşüp, perîşan oldu.

İlâhî! Bütün âleme rahmet etsen, cenâbından bir zerre noksan olmaz. Lâkin hikmetinin sırrına ermek için, akla imkân yokdur. İlâhî! Riyâ ateşinden kalbi kurtarıp, muhlîs eyle. Bu kalbi muhabbet potanda, inâyet cevherin ile hâlis altın eyle. İlâhî! Her ne kadar, cürmüm çok ise de, Habîbin "sallallahü aleyhi ve sellem" hurmetine afv eyle! Lutfüne lâyık olanı ihsân eyle. İlâhî! Cân-ı müştak ayrılık ateşini duymaz. Susamış gönül, kavuşmanın hâsıl edeceği zevki duymaz. İlâhî! Bu ne ateş dolu bir içecekdir ki, divânelik mayası ve susuzluk sermâyesidir. İlâhî! Bu nasıl sınırsız bir susuzlukdur ki, yüzbin okyânus [deryâ] içilse, aynen kalıp, susuzluk gitmiyor. İlâhî, bu ne devâmlı kalan bir bardak ki, bunun doldurucusu, vaslın iştiyâkıdır. İlâhî, bu ne te'sîr edici bir sâkîdir ki, sundukca, içecek devâmlı kalıyor. İlâhi, bu işde akl şaşkındır. Şöyle ki, hüsnünün güneşi meydânda iken, gizlidir, görünmez. Bu parlıyan nasıl bir nûrdur ki, gözler onu gör-

mekde hayretdedir. İlâhî, bu ne gönül sırrıdır ki, akllar onu bilmekde bulanıkdır. İlâhî, se'âdet ve şekâvet alın yazısıdır. O hâlde iyi ameline de güvenmemelidir [Onun afv ve magfiretine güvenmelidir]. İlâhî, çünki, yazılmış ise, silinmiş yokdur. O hâlde Senin inâyetin dışında birşey bulmuş olan yokdur. İlâhî, bu ne güzellikdir ki, bu güzelliği anlatmakda bir za'îf karınca [benim gibi âciz bir kimse] söz sâhibi oluyor. İlâhî, bu ne haşmet ve celâldir ki, akl onu anladığını söylemekde dilsizdir. Ba'zen hükmünün sırrı, örümcek ağını perde yapar. Ba'zen azametin sivrisineğin iğnesini zülfikâr yapar.

[HİLYE-İ SE'ÂDET

Eshâbına nasîhatdan sonra,
Fahr-i âlem dedi, benden sonra,

Hilye-i pâkimi, görse biri,
olur o, yüzümü görmüş gibi.

Gördükde, hubbu hâsıl olsa,
ya'nî, hüsnüme âşık olsa.

Beni görmeği etse arzû,
kalbi, sevgimle olsa dolu.

Cehennem olur, ona harâm,
Rabbim, Cenneti eder ikrâm.

Dahî, haşretmez çıplak, ânı Hak,
olur gufrânına, Hakkın mülhak.

Denildi ki, hilye-i Resûli,
severek yazsa, birinin eli,

Eder Hak, onu korkudan emîn,
belâ ile dolsa, rûy-i zemîn.

Hastalık görmez, dünyâda teni,
ağrı çekmez hiç, bütün bedeni.

Günâh etmiş ise de, bu adam,
Cehennem cismine, olur harâm.

Âhıretde azâbdan kurtulur,
dünyâda her işi, kolay olur.

Haşr eyler, ânı hem, Rabb-i celle,
dünyâda, Resûlü görenlerle.

Hilye-i Nebîyi, güç iken beyân,
başlarız, ona oldukça imkân.

Sığınarak Zülcelâle,
vasf ederiz âcizâne.

İttifak etdi, bu sözde ümem,
kırmızı beyâzdı, Fahr-i âlem.

Mubârek yüzü, hâlis ak idi,
Gül gibi, kırmızımtırak idi.

İnci gibi, yüzündeki teri,
pek hoş eylerdi, güzel cevheri.

Terleyince, O menba'ı sürûr,
dalgalanırdı sanki, bahr-i nûr.

Görünürdü gözü, dâim sürmeli,
kalbleri çekerdi, güzel gözleri.

Akı, beyâz idi gâyetle,
medh eyledi Rabbi, âyetle.

Siyâhı ânın, değildi ufak,
bir idi ona, yakınla uzak.

Geniş, güzel ve latîfdi gözü,
nûr saçardı hep, mubârek yüzü.

Kuvve-i bâsıra-i Mustafavî,
gece gündüz gibi, olurdu kavî.

Bakmak arzû etseydi, bir yere,
cism-i pâki de dönerdi bile.

Başa tâbi' ederdi cesedi,
bunu terk etmemişdi ebedî.

Hem, cism idi, Resûl-i ekrem,
yaraşır, rûh-i mücessem desem.

Güzel, hem sevimli idi Resûl,
Hakka çok, sevgili idi Resûl.

Mâlikle Ebû Hâle, söyledi,
hilâl gibi, açık kaşlı idi.

İki kaşı arası, her zemân
gümüş gibi görünürdü, ayân.

Mubârek yüzü, az yuvarlakdı,
derisi, berrak, hem de parlakdı.

Siyâh kaşları mihrâbı, ânın,
kıblesi idi, bütün cihânın.

Ortası yüksekce görünürdü,
yandan bakınca, mubârek burnu.

Çok güzel idi, çekme ve latîf,
edemez gören, Onu tam ta'rîf.

Seyrek idi, dişlerinin arası,
parlardı, sanki inci sırası.

Ön dişleri, etdikçe zuhûr,
her tarafı, kaplardı bir nûr.

Gülse idi, iki cihânın serveri,
canlı cansız, herşeyin Peygamberi.

Görünürdü, ön dişleri, pek afîf,
dolu dâneleri gibi, çok latîf.

İbni Abbâs der, Habîb-i Hudâ,
gülmeğe, eyler idi istihyâ.

Hem hayâsından O, dînin senedi,
kahkaha etmedi derler, ebedî.

Nâzik, mahcûb idi, Resûl-i cenâb,
dâim eyler idi, bakmağa hicâb.

Yüzü benzerdi, yuvarlak aya,
zâtı aynaydı, yüce Mevlâya.

Nûrlu idi hep, o vech-i hasen,
bakılmazdı, tenevvüründen.

Gönüller aldı, o güzel Nebî,
âşıkı oldu yüzbin Sahâbî.

Bir kerrecik görenler, rü'yâda,
dediler, böyle zevk yok, dünyâda.

Hem güzel yanakları, bileler,
fazla etli değildi, diyeler.

Ânın etmişdi, cenâb-ı Hâlık,
severek, yüzün ak, alnın, açık.

Boynunun nûru, ederdi her ân,
saçları arasında, leme'an.

Mübârek sakalından, iyi bil,
ağarmışdı ancak, on yedi kıl.

Ne kıvırcıkdır, ne de uzun,
her uzvu gibi idi, mevzûn.

Gerden-i pâk-i Resûl-i âfak,
gâyet ak idi ve gâyet berrak.

Eshâb içinden, çok ehl-i edeb,
karnı, göğsiyle, birdi, dedi hep.

Açılsaydı, mübârek sînesi,
feyz saçardı, ilm hazînesi.

Aşka olunca, mahall-i teşrîf,
başka olurmu, o sadr-ı şerîf?

Mubârek sînesi, geniş idi,
ilm-i ledün, Ona inmiş idi.

Ak ve berrakdı, o sadr-ı kebîr,
sanırdı görenler, bedr-i münîr.

Ateş-i aşk-ı zât-ı ezelî,
odlara yakmışdı, O güzeli.

Bilir elbet bunu, pîr-ü civân,
yassı kürekliydi, Fahr-i cihân.

Sırtı ortası hem, etli idi,
kerem sâhibi, devletli idi.

Gümüş teninde, letâfet vardı,
irice mühr-i nübüvvet vardı.

Sırtında idi, mühr-i nübüvvet,
sağ tarafına yakındı, elbet.

Bildirdi bize, edenler ta'rîf,
Bir büyük ben idi, mühr-i Şerîf.

Rengi, sarıya yakın, karaydı.
güvercin yumurtası kadardı.

Etrâfına çevirmiş, sanki hatlar,
birbirine bitişik, kılcağızlar.

Anlatanlar, O âlî nesebi,
dedi, iri kemikliydi Nebî.

Her kemik iri, merdâne idi,
sûreti, sîreti şâhâneydi.

Mubârek a'zâsının her biri,
uygun yaratılmışdı hem, kavî.

Çok hoş idi, her uzvu ânın,
âyetleri gibi, Kur'ânın.

Elleri ayası, O sultânın,
ayakları altı, dahî ânın.

Geniş ve pâk idi, nâzik mergûb,
tâze gül gibi, latîf ve mahbûb.

Çok mevzûn idi, der ehl-i nazar,
o kerâmetli, mubârek eller.

Selâm verseydi, birine eğer,
tebessüm ederdi hep, Peygamber.

Bir iki gün, geçseydi aradan,
hattâ uzasaydı da, bir aydan.

Belli olurdu, hoş kokusundan,
o kimse, adamlar arasından.

Billûr gibiydi, ten-i bîmûyu,
nice medh edeyim, ol pehlûyu.

Dostu seyr etmek için, O şerîf,
göz olmuşdu, bütün cism-i latîf.

Kemâl üzereydi, nâzik teni,
Hallâk göstermişdi. hikmetini.

Yokdu, göğsünde, karnında aslâ,
hiçbir kıl, sanki gümüş levha.

Göğsü ortasından aşağı yalnız,
bir sıra kıl, dizilmişdi, hilâfsız.

Bu siyâh hat, mubârek bedeninde,
hoşdu, hâle gibi, ay çevresinde.

Bütün ömründe kalmışdı, kezâ,
gençlikde gibi, mubârek a'zâ.

İlerledikçe, sinn-i Nebevî,
tâzelenirdi hep, gonca gibi.

Hem dahî, kâinatın Sultânı,
zan eyleme ki, ola pek yağlı.

Ne za'îf, ne de pek etli idi,
mu'tedil, hem pek kuvvetli idi.

Lâhmı, şahmı, dediler ehl-i derûn,
birbirinden, ne ziyâdeydi, ne dûn.

Etmiş, ol beden serâyın üstâd,
adl-ü dâd ile, esâsın bünyâd.

İ'tidâl üzere idi, pâk teni,
nûra gark olmuşdu, bütün bedeni.

Orta boylu idi, o Sidre mekân,
ortalık, Onun ile buldu nizâm.

Seyreden, mu'cize-i kâmetini,
dedi hep, medhedip hazretini.

Görmedik böyle, gül yüzlü güzel,
boyu, hem hûyu, hem yüzü güzel.

Orta boylu iken, Nebî,
uzun kimseyle yürüseydi.

Ne kadar, uzun olsa idi, o er,
yine yüksek görünürdü, Peygamber.

uzun boylu olandan o cevher,
yüksek idi, el ayası kadar.

Bir yol gitseydi, izzetle,
hızlı yürür idi, gâyetle.

Deriz, vasf-ı şerîfinde yine,
yürürken, eğilirdi önüne.

Ya'nî, bir yokuşdan iner gibi,
dâim önüne, az eğilirdi.

Şanlı, şerefli idi, o Celîl,
İftihâr eylerdi, rûh-ı Halîl.

Bir zâtı ki, murâd ede Hudâ,
her a'zâsı, olur elbet a'lâ.

Yolda giderken, eğer bir kimse,
ansızın, Resûlullahı görse,

Korku düşerdi, kalbine ânın,
yüksekliğinden, Resûlullahın.

Hem de biri, Nebî ile, müdâm,
sohbet ederek, söylese kelâm.

Sözlerindeki lezzet ile, ol,
kul olurdu, kabûl etse Resûl.

Etmişdi Onu, Hallâk-ı ezel,
hüsn-i ahlâkla, bî misl-ü bedel.

Yâ Resûlallah! gücüm yok medhine,
yaratıldık hep, senin hurmetine.

Hâsılı, ey Şâh-ı iklîm-i vefâ,
sana cânım da fedâ, herşey fedâ!]

Ma'lûm ola ki, islâmın şartlarının birincisi, kelime-i şehâdet getirmekdir. Ya'nî **"Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü"** demekdir. Hakîkî îmân, bu iki husûsun ma'nâsına cân-ı gönülden kesin olarak inanmak, tasdîk etmekdir. Ya'nî, evvelâ Hak Sübhânehü ve teâlânın Vahdâniyyetini ikrâr edip, inanmak ve ikinci olarak; hazret-i Muhammed Mustafânın "sallallahü aleyhi ve sellem" nübüvvetini ve risâletini söyleyip, kabûl etmekdir. Hak celle ve alâ hazretlerinin Vahdâniyyetini ikrâr ve tasdîk; ancak nübüvvet kaynağından alarak, inanmak ile mu'teberdir. Sâdece aklî delîller ile iktifâ edip, felsefeciler gibi, Nübüvvet kaynağından almadan inanmak, kurtuluşa ve yüksek derecelere ulaşdırmaz. Bütün se'âdetlerin sermâyesi ve bütün ni'metlerin yüksek mertebesi, hazret-i Muhammed Mustafânın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" nübüvvetine ve risâletine inanmakdır. Ya'nî (**ikrârün bil lisân** ve **tasdîkun bil cenândır)** [ya'nî lisânı ile söyleyip, kalbi ile tasdîk etmekdir]. Böyle inanmak demek de, Onun teblîğ ettiği bütün ahkâma ve Ondan gelen bütün hükmlere inanmağı ve tasdîk etmeyi îcâb etdirir. Bu tasdîk ve îmânda asl olan, yaratılışın aslında Resûlullah aleyhisselâm ile bir münâsebet, bir benzerliğin bulunmasıdır. İnsanlar bu benzerlik ve münâsebet husûsunda birbirinden farklıdırlar. Ba'zı kim-

selerde bu münâsebet o kadar kuvvetlidir ki, Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek cemâlini sâdece görmekle ve mu’cize göstermesine gerek kalmadan îmân se’âdeti ile şereflendiler.

Mesnevî

Değildir îmân sebebi mu’cizeler.
Ona benzerlik sıfatları cezb eder.
Düşmânı kahr etmek içindir mu’cizeler.
Ona benzerlik gönlü cezb eder.

Abdüllah bin Selâmdan “radıyallahü anh” rivâyet olunur: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri, Medîne-i münevvereye teşrîf etdiklerinde, varıp, Onu göreyim diye huzûrlarına gitdim. Ne zemân ki mubârek yüzünü gördüm, anladım ki, bu yüz yalancı yüzü değildir. Emîr-ül-mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” bir gün Abdüllah bin Selâma “radıyallahü anh”, hazret-i Peygamberin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hâlinden sordu. O da şöyle cevâb verdi: Benim, Onun nübüvvetinin doğruluğuna ma’rifetim [inancım], oğlumun hâline ma’rifetimden ziyâdedir. [Ya’nî oğlumun; kendi oğlum olduğuna inancımdan dahâ çokdur.] Hazret-i emîr-ül-mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” bu nasıl olur, deyince; O şöyle cevâb verdi: Mümkündür ki, oğlumun anası bana ihânet edip, oğlum, benim olmamış olabilir. Ammâ, Muhammed aleyhisselâmın şânında ve Onun sıdkı [doğruluğu] bâbında; kat’ıyyen şek ve şübhe yokdur. [Mutlaka inanırım.] Emîr-ül-mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” onu yüzünden ve gözünden öpdü.

Ebû Remse-i Teymîden nakl edilmişdir: Hazret-i Resûlün “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yanına vardım. Mubârek cemâlini bana gösterdiler. Dedim ki, bu, Allahü teâlânın şeksiz ve şübhesiz Resûlüdür.

Câmi’ bin Şeddâd “radıyallahü anh” anlatır: Bizden Târık adlı birisi dedi ki, Resûlullahı “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, Medîne-i münevvereye teşrîflerinde gördüm. Fe-

kat, onu tanımıyordum. Bana sordu, hiç satılık birşeyin var-
mıdır. Dedim ki, vardır; işte bu deveyi satarım. Dedi ki, kaç
paraya satarsın. Dedim ki, şu kadar vesk hurmaya satarım.
Hemen devemin yularını tutup, götürdü. O gidince, biz bir-
birimiz ile konuşup, dedik ki, biz devemizi bir kimseye ver-
dik ki, kim olduğunu bilmiyoruz. Bir hâtun bizim ile berâber
idi. Dedi ki, ben devenize kefîlim. Bir kimse ki, ayın ondör-
dü gibi olsun, size hıyânet etmez. [Ya'nî hıyânet etmesi
mümkin değildir.] Sabâh oldu. Bir kişi bir mikdâr hurma ge-
tirdi. Dedi ki, ben Allahın Resûlünün "sallallahü teâlâ aley-
hi ve sellem" elçisiyim. Beni size gönderdi ve buyurdu ki, bu
hurmadan yiyesiniz ve gelip devenizin behâsını ölçüp alası-
nız. Ba'zı âlimler buyurmuşlardır: Allahü teâlâ, meâl-i şerîfi,
**(... Mubârek bir zeytin ağacının yağından tutuşdurulur. Bu
öyle saf bir yağdır ki, nerede ise, ateş dokunmasa da aydın-
lık verecek. Bu aydınlık nûr üstüne nûrdur. (Allahü teâlânın
mü'minleri hidâyeti îmân nûru üstüne bir nûrdur). Allahü
teâlâ dilediği kimseyi nûruna kavuşdurur. Allahü teâlâ in-
sanlara böyle misâller verir ki, ibret alıp, îmân etsinler. Alla-
hü teâlâ herşeyi bilir.)** olan [Nûr sûresi 35.] âyet-i kerîmede
buyurup, misâl vermesi, Resûlü "sallallahü teâlâ aleyhi ve
sellem" içindir. Bu bir misâldir ki, Allahü teâlânın Resûlü-
nün hakkında vârid olmuşdur. Ya'nî buyurmuşdur ki,
Kur'ân-ı kerîm okunup bildirilmese bile, onun mubârek yü-
zü, nübüvvetine ve yüksek derecelerine delâlet eder. Nite-
kim, Abdüllah bin Revâha "radıyallahü anh" demişdir ki:
Beyt:

Şâyet olmasa idi, Onda apaçık deliller.
Güzel görünüşü de sana hayr ile verirdi haber.

[Sende bu hüsn-i cemâl ve hulk-ı cemîl, şânına gün gibidir
rûşen delîl.]

Basîret ehli olanların mu'cizeleri ve delîlleri görmeleri
muhabbetlerini kuvvetlendirir, keşf ve yakînlerini artdırır.
Allahü teâlâ; [Feth sûresi 4.cü âyetinde meâlen] **(... Îmânları
artsın diye, mü'minlerin kalblerine ma'nevî huzûru indirdi.**

Bütün göklerin ve yerin orduları Allahındır. Allah alîm ve hakîmdir!) buyurmuşdur.

İnsanlardan ba'zılarının ise, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile irtibâtları olsa da; örf ve âdetler tabî'atlarına iyice yerleşdiği için [o hâller huyları hâline geldiği için], Onun ile olan münâsebetleri örtülü kalmışdır. Bu sebeble; Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hâllerini, sözlerini ve mu'cizelerini görüp, işitmedikçe, Ona îmân etmek ni'meti ile şereflenemezler. O hâlde alâmetler ve mu'cizeler böyle kimselerin, îmânın aslına kavuşmalarına sebeb olur. Bunları görmeden îmân etmiş kimselerin ise, bunları görerek yakînleri artar. Bu bakımdan Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" nübüvvetinin şâhidlerini, risâletinin delîllerini müşâhede edenler, görenler, iki kısma ayrılırlar. Bunun gibi, âdil ve güvenilir kimselerden delîlleri ve mu'cizeleri işitenler de iki kısmdır. Bunlardan bir kısmının Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile öyle münâsebetleri vardır ki, Onun asrından sonra, mu'cize gibi olmasa da, O Resûlün "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" mubârek sözlerinin açıklamalarını, hâllerini ve ahlâkını işitdiklerinde, Onun nübüvvetini tasdîk ve getirdiklerine îmân ederler. Mu'cizeler ise onların îmânını ve tasdîkini dahâ da kuvvetlendirir. İkinci kısım kimseler ise, mu'cizeleri duyup, Onun "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" nübüvvetini tasdîk etmedikçe, îmân ni'metine kavuşamazlar. Tasdîk ve îmân ni'metine kavuşdukdan sonra, mu'cizeleri mülâhaza ve ibretle düşünmek yakîni artdırır. İnsanlardan diğer bir kısmının ise, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile münâsebetleri ve benzerlik nûru yok olmuşdur. Her ne kadar Onun "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" nübüvvetinin delîlleri ve mu'cizeleri karşılarında olsa da ve bunları görseler de, inâd ve kibrlerinden dolayı inanmadılar. Kureyş kabîlesinin ileri gelenleri böyledir. Îmân etmek için mu'cize istediler. Mu'cizeleri görünce, bunlar sihr ve göz boyamakdır, dediler. Mu'cizeleri görmeleri şekâvet ve bedbahtlıklarını artdırmakdan başka birşey yapmadı. Mülhidler ve zındıklar da bunla-

ra dâhildir. Bunlardan sonraki asrlarda olanlar, mu'cizeleri inkâr etmişler ve etmekdedirler. İnâd ve kibr yolunu tutmuşlardır. Hâlen de böyledir. Mu'cizeleri, nübüvveti, Peygamberliği mutlak olarak inkâr etmekdedirler. Haşr, neşr, kıyâmet gününe, hesâba ve kitâba, Cennet ve Cehenneme ve Peygamberimizin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" haber verdiği diğer husûslara îmân etmiyorlar.

İnsanlardan bir kısm kimseler de, nakl edilen delillere ve mu'cizelere inandıklarını söylüyorlar ise de, onların hepsini te'vîl ediyorlar. Onları mu'cize olmakdan çıkaracak şekilde açıklıyorlar. Mu'cizeleri, hârikul'âde hâlleri, mutlak olarak inkâr ediyorlar. Bundan dahâ acâibi de, bu inkârlarına rağmen, halkın gönüllerini kendilerine çekmek için ve onlardan çeşidli menfe'atler elde etmek için, kerâmet ve hârikul'âde hâller sâhibi olduklarını iddiâ ediyorlar. Çeşidli yalan ve hîleler ile, bilgisiz, câhil kimseleri kendilerine bağlıyorlar. Nefsimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allahü teâlâya sığınırız. Allahü teâlânın hidâyete kavuşdurduğunu, kimse sapdıramaz. Onun sapdırdığını da kimse hidâyete kavuşduramaz.

Mu'cizeleri bizzat görmek veyâ âdil ve güvenilir kimselerden duymak, ma'lûm olduğu üzere, ba'zısının îmân etmesine, ba'zısının yakîninin artmasına sebeb olur. Bu sebebden dolayı Seyyid-il Mürselînin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" yolunda giden din âlimleri, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ümmetine şefkat ve Onun sünnetine uymalarını teşvîk için, nübüvvetinin şâhidlerini ve risâletinin delîllerini anlatan kitâblar yazmışlardır. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" diğer hâllerinden ve sözlerinden ayrı olarak eserlerini bu delîller ile süslemişlerdir.

Bu âlimlerden biri de derin âlim ve büyük velî Mevlânâ Abdürrahmân Câmî hazretleridir. [817 [m. 1414]de Îrânın Câm kasabasında tevellüd, 898 [m. 1492]de Hîrâtda vefât etmişdir.] Önceki ve sonraki âlimlerin yazdığı kitâblarda bildirilen açık ve meşhûr haberleri toplıyarak, **"ŞEVÂHİD-ÜN**

NÜBÜVVE Lİ-TAKVİYET-İ EHLİL-FÜTÜVVE” adı ile; bir mukaddime ve yedi rüknden meydâna gelen bir kitâb yazmışdır.

Kulların en aşağısı ve âcizi Mahmûd bin Osmân Lâmiî “Allahü teâlâ günâhlarını afv etsin”, bu kitâbın temâmını okumakla şereflendim. Muhabbetin kuvvetlenmesinde sayısız fâidelerini gördüm. Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” uymanın sonsuz güzelliklerini buldum. Üstâd-ı kâmil ve imâm-ı fâdıl Mevlânâ Abdürrahmân Câmînin, bu kitâbın yazılmasında, büyük bir gayret gösterdiğini ve çok zahmet çekdiğini müşâhede etdim. Açık, mu’teber ve fâideli olması için, muhtelîf rivâyetleri ve çeşidli isnâdları almamışdır.

Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Âlinden, Eshâbından, tâbi’înden ve tebe-i tâbi’înden meydâna gelen hârikul’âde hâlleri [kerâmetleri] de mu’cize kabîlinden yazmışdır. Çünki, Velînin kerâmeti, Nebînin mu’cizesindendir, denilmişdir. Zîrâ, tâbi’ olmak vâsıtası ile, tâbi’ olandan zuhûr eden her kemâl, tâbi’ olunana âiddir. O hâlde ümmetden parlıyan her fazîlet ve kerâmet nûru, hakîkatde nübüvvetin parlak nûrlarındandır. Şübhe yok ki, O Nebînin mu’cizelerindendir.

Mevlâna Abdürrahmân Câmî hazretleri bu kitâbı fârisî olarak yazmışdır. Bu fakîr “Lâmiî Çelebi”, kolay anlaşılması ve herkese fâideli olması için, kendi lisânımız türkçeye terceme etdim. [Mahmûd bin Osmân Lâmiî Çelebî 877 [m. 1472]de Bursada tevellüd, 938 [m. 1531]de orada vefât etmişdir.] Allahü teâlânın kemâl-i kereminden müyesser etdiği fâideli sırlardan ve mu’teber kitâblardan yazılmış olan sahîh isnâdlardan bulduklarımı bu kitâbda topladım. Doğru yola kavuşduran Allahü teâlâdır. O düâları kabûl edicidir. Yanılmakdan ve hatâ etmekden Ona sığınırız. Ümîd olunur ki, Hak Sübhânehü ve teâlâ, kereminden ve herkese saçdığı ni’metlerinden âşık ve sâdık tâliblerin ve din kardeşlerimin kalblerini, bu kitâbın tedkîki ile ve bu haberlerin ve mu’cize-

lerin mülahâzâsı sebebi ile, yakîn ve îmân nûrları ile doldurup, mesrûr eylesin. Âmîn! Yâ Mucîbessâilîn.

Bu kitâbda, bir mukaddime, yedi bölüm, bir hâtime vardır:

1) Mukaddime: Nebî ve mürsel kelimelerinin ma'nâlarını ve bunlara bağlı şeyleri açıklamakdadır.

2) Birinci bölüm: Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" doğumundan evvel, Peygamberliğine delîl olan alâmetler hakkındadır.

3) İkinci bölüm: Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" doğumundan bi'setine [Peygamberliği bildirildiği vakte] kadar, meydâna gelen alâmetler hakkındadır.

4) Üçüncü bölüm: Bi'setden hicrete kadar meydâna gelen mu'cizelerin beyânı hakkındadır.

5) Dördüncü bölüm: Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hicretinden vefâtına kadar olan mu'cizeleri hakkındadır.

6) Beşinci bölüm: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vefâtından sonra meydâna gelen ve ayrıca zemânı kesin belli olmıyan veyâ bir vakte mahsûs olmıyan alâmetler hakkındadır.

7) Altıncı bölüm: Eshâb-ı kirâmdan ve Ehl-i beytden [oniki imâmdan] meydâna gelen kerâmetler anlatılmakdadır.

8) Yedinci bölüm: Tâbi'în, tebe-i tâbi'în ve sofiyyeden sâdır olan kerâmetler hakkındadır.

9) Hâtime: Din düşmanlarının gördüğü cezâ ve belâlardan bahs edilmekdedir.

MUKADDİME

Nebî ve Mürsel [Resûl] kelimelerinin ma'nâları ve bunlara bağlı şeylerin açıklanması hakkındadır.

Resûl, kendisine Allahü teâlâ tarafından vahy yolu ile yeni bir din gönderilen Peygamberdir. Bu din ile Allahü teâlâya nasıl ibâdet edileceğini bildiren, her asrda gelen Peygamberlere Nebî denir. Peygamberliğini bildirdikden sonra, îmân etmiyenlerle cihâd etmesi emr olunan Peygamberlere "Ülül'azm" denir. [Âdem, Nûh, İbrâhîm, Mûsâ, Îsâ ve Muhammed Mustafâ aleyhissalâtü vesselâm ülül'azm Peygamberlerdir.] Nitekim, Peygamberimize "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Peygamberliğinin bildirildiği ilk zemânlarda; **(Senin vazîfen ancak emrleri teblîgdir!)** buyruldu. Bir zemânda da [Kehf sûresi 29.cu âyetinde meâlen], **(Ey Resûlüm! De ki, Kur'ân-ı kerîm Rabbinizden gelen bir hakdır. Artık dileyen îmân etsin, dileyen kâfir olsun! Çünki biz, zâlimler için öyle bir ateş hâzırladık ki, onun kalın dıvârları kendilerini kuşatmışdır)** buyuruldu. Fekat, son zemânlarında teblîg şekli değişdi. Ve Allahü teâlâ [Tevbe sûresi 36.cı âyetinde meâlen], **(... Onlar ile toptan harb edin!..)** ve [Bekara sûresi 191.ci âyetinde meâlen], **(O kâfirleri nerede bulursanız öldürünüz!)** buyurdu.

Mu'cize; Peygamberliğini bildiren bir Peygamberden, hiç kimsenin i'tirâz edemediği, âdet-i ilâhiyye dışında ve kudret-i ilâhiyye içinde meydâna gelen âdet dışı hâdiselerdir. Evliyânın kerâmetleri ve kâfirlerin istidrâcları, mu'cize ta'rifinin dışındadır. Zîrâ; Evliyâ; Nübüvvet da'vâsında bulunmaz. Dalâlet ehlinden, her ne kadar nübüvvet da'vâsında bulunanlar düşünülebilse de, Allahü teâlânın âdet-i ilâhiyyesi şöyledir ki, onlar hârikul'âde işler yapmak istedikleri sırada, bu şeyler onlardan meydâna gelmez. Gelse bile bunlara karşı çıkan ve iddiâlarının aksini söyliyen bulunur. Bu da onların da'vâlarının aslsız olduğunu gösterir.

Nebî ve Resûllerden ba'zıları dahâ üstündür. Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde [Bekara sûresi 253.cü âyet-i kerîmede meâlen], **(Bu Peygamberlerin bir kısmını, kendilerine verilen özellikler ile diğerlerinden üstün kıldık...)** buyurmuşdur. Sülemî, **(Hakâik)** kitâbında şöyle yazmışdır: Sehl "rahimehullah" buyurdu ki, Peygamberlerden ba'zısının ba'zısından üstün kılınması, ma'rifet ve tâ'at husûsundadır. Cüneyd-i Bağdâdî "rahimehullah", Temyîz ve sırrı saklamak bakımındandır, buyurdu. Ba'zı âlimler; cömerdlik ve ahlâk bakımından, ba'zıları ise hilm ve hilkatdendir, demişlerdir. Yine âlimlerden bir kısmı, bu üstünlük, sözüne güvenirlik ve tevekkül bakımından demişlerdir. Bir kısmı da nefsin hîlelerini ve şeytânın vesveselerini bilmek bakımındandır, demişlerdir. Fekat, Peygamberler hakkında bu bakımdan fazîletlidir diye ta'yîn etmek meşrû' değildir. [Emânet, sıdk, teblîg, adâlet, ismet, fetânet, emnül-azl sıfatlarının bütün Peygamberlerde bulunduğuna inanmak lâzımdır.] Nitekim Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" şöyle buyurmuşdur: **(Peygamberler arasında ayırım yapmayınız!)**. Ancak biz, Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" dahâ fazîletli olduğunu biliriz. Çünki Onun, diğer Peygamberlerden fazîletli olduğu nâss ile, ya'nî âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîfler ile sâbitdir. Hadîs-i şerîfde şöyle bildirilmişdir: **(Ben, Âdem oğullarının seyyidiyim, öğünmüyorum!)**. **(Ben önce ve sonra gelenlerin en kerîmiyim, öğünmüyorum!)** Hazret-i Muhammed "aleyhi minessalevâti efdalühâ ve minettehiyyâtü ekmelühâ" hâtemün nebiyyîn [Son Peygamber olarak] ve Seyyidil mürselîn [Bütün resûllerin en üstünü olarak], âlemlere rahmet ve kıyâmet gününün şefâ'atcisidir. Nitekim bu husûs âyet-i kerîme ile sâbit olmuşdur. Allahü teâlâ [Ahzâb sûresi 40.cı âyetinde meâlen], **(Muhammed, erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. Fekat o, Allahın resûlü ve Peygamberlerin sonuncusudur.)** ve [Enbiyâ sûresi 107.ci âyetinde meâlen] **(Ey Resûlüm! Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik!)** buyurmuşdur. [**(Mektûbât Tercemesi)** kitâbında 44.cü mektûbu okuyunuz!]

Muhammed aleyhisselâm bütün insanlara ve cinlere Peygamber olarak gönderilmişdir. Onun dîninin gönderilmesi ile bütün dinler nesh olmuş, yürürlükden kaldırılmışdır. Ona Kur'ân-ı kerîm gönderilince, diğer semâvi kitâblar nesh edilmiş, hükmleri yürürlükden kaldırılmışdır. [Bu kitâblar, dahâ önce insanlar tarafından tahrîf edilmiş, bozulmuş idi. Bugün aslı üzere Tevrât ve İncîl yokdur. Olsa bile, nesh edilmiş olduğundan makbûl değildir.] Onun gönderilmesi ile Peygamberlik son buldu. Ondan sonra Peygamber gelmiyecekdir. Onun dîne da'vetinden başka, diğer da'vetler merdûddur, kabûl olunmaz. Zîrâ islâm dîni Onun gelmesi ile ve O hayâtda iken kemâle erdirilmişdir. Nitekim; [Mâide sûresi 3.cü âyetinde meâlen], **(Bugün sizin dîninizi kemâle erdirdim)** buyurulması bu husûsu bildirmekdedir.

(Güzel ahlâkı temâmlamak için gönderildim) buyurulan hadîs-i şerîf de, bunu gösteren açık bir şâhiddir. O hâlde, kemâl üzerine fazla söylemek noksanlıkdır. Şübhesiz ki, her kim Ona tâbi' olmakdan yüz çevirirse ve Onun dîninin hükmlerini mutlaka kendine lâzım bilmeyip, ehemmiyyet vermez ise, şeytânın dostu ve Rahmânın düşmânı olur. Böyle kimse zındıklardan ve mülhidlerdendir. Allahü teâlâ onları zelîl eylesin! Böyle kimselerde hârikul'âde şeyler görülür ise, bunlar kerâmet cinsinden değildir. Öyle kimselerde zuhûra gelen bu hâllere mekr ve istidrâc denir. İyi bilmek îcâb eder ki, Allahü teâlânın, bir kulun bütün murâdını yerine getirmesi, her istediğini vermesi, isterse bu verilen şeyler hârikul'âde olsun, o kulun Allahü teâlâ katında makbûl bir kul olduğunu göstermez. Bunlar, ba'zı kullarına iyilik ve ihsândır. Ba'zılarına da istidrâcdır. Allahü teâlâ [A'râf sûresi 182.ci âyetinde meâlen], **(... Onları derece derece aşağı indiriyoruz. Onlar bilmiyorlar)** buyurdu.

[**(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının 747.ci sahîfesinde buyuruluyor ki:

Seyyid Abdülhakîm bin Mustafâ "rahmetullahi aleyh" bir mektûbunda buyuruyor ki:

Vâridât-i ilâhiyyenin hepsi, âdet-i ilâhiyye içinde hâsıl ol-

makdadır. Ya'nî, Allahü teâlâ, herşeyi bir sebeb altında yaratmakdadır. Bu sebeblere, iş yapabilecek te'sîr, kuvvet vermişdir. Bu kuvvetlere, tabî'at kuvvetleri, fizik, kimyâ ve biyoloji kanûnları diyoruz. Bir iş yapmamız, birşeyi elde etmemiz için, bu işin sebeblerine yapışmamız lâzımdır. Meselâ, buğday hâsıl olması için, tarlayı sürmek, ekmek, ekini biçmek lâzımdır. İnsanların bütün hareketleri, işleri, Allahü teâlânın bu âdeti içinde meydâna gelmekdedir. Allahü teâlâ, sevdiği insanlara, iyilik, ikrâm olmak için ve azılı düşmanlarını aldatmak için, bunlara, **(Hârik-ul'âde)** olarak, ya'nî âdetini bozarak, sebebsiz şeyler yaratıyor. [Her insanda nefs vardır. Nefs, Allahın düşmanıdır. Hep kötülük yapmak ister. İslâmiyyete uymak istemez. İslâmiyyete uyanların nefsleri temizlenir, düşmanlıkları kalmaz. Açlık çeken, sıkıntılı yaşıyan kâfirlerin nefsleri ise za'îfler. Kötülük yapamaz. Bunun için, Evliyâda ve papazlarda Hârikul'âde işler hâsıl olur.]

1– Peygamberlerden "aleyhimüsselâm", tam temiz oldukları için âdet-i ilâhiyye dışında ve kudret-i ilâhiyye içinde şeyler meydâna gelir. Buna **(Mu'cize)** denir. Peygamberlerin "salevâtullahi teâlâ aleyhim ecma'în" mu'cize göstermesi lâzımdır.

2– Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" ümmetlerinin Evliyâsında, nefslerinin kötülükleri kalmadığı için âdet dışı meydâna gelen şeylere, **(Kerâmet)** denir. İbni Âbidîn, Mürtedleri anlatırken diyor ki, [**(Mu'tezile)** ve **(Vehhâbî)**ler, kerâmete inanmadı. İmâm-ül-haremeyn ve İmâm-ı Ömer Nesefî ve birçok âlimler "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în", kerâmetin câiz olduğunu isbât etmişlerdir.] Evliyânın kerâmet göstermesi lâzım değildir. Bunlar, kerâmet göstermek istemez. Allahü teâlâdan utanırlar.

3– Ümmet arasında, Velî olmıyanlardan meydâna gelen âdet dışı şeylere, **(Firâset)** denir.

4– Fâsıklardan, günâhı çok olanlardan zuhûr ederse **(İstidrâc)** denir ki, derece derece, kıymetini indirmek demekdir.

5– Kâfirlerden zuhûr edenlere ise **(Sihr),** ya'nî büyü denir.]

İstidrâcın ma'nâsı: Allahü teâlânın bir kimseye, isteklerini dünyâda vermesidir ki, o kimsenin haddi aşması, inâdı, cehâleti ve fesâdı artıp, her zemân ve belki her ân dergâh-ı izzetden [Allahü teâlâ katından] uzaklaşarak, rahmetden mahrûm kalmasına sebeb olmasıdır.

İstidrâcın kısmları:

1– Mekr: Allahü teâlâ [A'râf sûresi 99.cu âyetinde meâlen], **(... Hüsrâna uğrayan kimselerden başkası, Allahın mühlet vermesinden emîn olamaz.)** ve [Neml sûresi 50.ci âyetinde meâlen] **(Böyle bir hîle kurdular. Biz de onların haberi olmadan, hîlelerinin cezâsını verdik!)** buyurdu. Mekr, bir kimseyi aldatmak, hîle yapmak demekdir.

2– Keyd: Allahü teâlâ [A'râf sûresi 183.cü âyetinde meâlen], **(... İhsân görünüşünde, helâk ve perîşan edişim pek çetindir!)** buyurdu. Mekr ma'nâsına yakındır.

3– Hıdâ': Allahü teâlâ [Nisâ sûresi 142.ci âyetinde meâlen], **(Münâfıklar zanlarınca, Allaha hîle yaparlar. Allah da hîlelerini başlarına geçirir.)** ve [Bekara sûresi 9.cu âyetinde meâlen], **(Onlar** (akllarınca) **Allahı ve mü'minleri aldatırlar. Hâlbuki onlar ancak kendilerini aldatırlar. Ve bunun farkında değildirler.)** buyurdu. Hıdâ'; bir kimseye tahmîn etmediği tarafdan zarar vermekdir.

4– İmlâ: Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 178.ci âyetinde meâlen], **(İnkâr edenler, kendilerine ömr ve mühlet verişimizi, sakın kendileri için hayrlı sanmasın. Biz onları sâdece günâhlarını artdırsınlar diye bırakıyoruz)** buyurdu. Bu âyet-i kerîmede nümlî kelimesi, mühlet verdik demekdir.

5– İhlâk: Allahü teâlâ [En'âm sûresi 44.cü âyetinde meâlen], **(... Nihâyet kendilerine verilen bu genişlik ve serbestlikle tam ferâhlandıkları sırada onları ansızın yakaladık)** ve [Kasâs sûresi 39 ve 40.cı âyetlerinde Fir'avn hakkında me-

âlen], **(O Fir'avn ve askerleri yeryüzünde** (Mısrda) **hakları olmıyarak büyüklük tasladılar. Ve zan etdiler ki, bize döndürülmiyecekler. Biz de hem Fir'avnı, hem askerlerini yakaladık da onları denize atıverdik..)** buyurdu. İhlâk, çok kerre ni'met olarak verilen birşeyi sonunda azâb olarak gönderip, aldatmakdır.

O hâlde bu âyet-i kerîmelerden anlaşıldı ki, arzû edilen şeylerin ele geçmesi, se'âdete kavuşmaya, olgunluğa ve hayra delâlet etmez.

Kerâmet ile istidrâc arasındaki fark şöyledir: Kerâmet sâhibi olan kimse, unsûru latîf ve cevheri şerîf olan kerâmet ile meşgûl olmaz ve onunla öğünmez. Bilâkis, kendisinden kerâmet zuhûr edince, kendisinden meydâna gelen bu hâlin istidrâc olabileceği endîşesi ile Allahü teâlâdan korkusu iyice artar. Onun kahrından sakınması son derece fazlalaşır. Yâhud da, bu amellerinin dünyâda cezâsı olabilir diye düşünür. Fekat istidrâc sâhibi olan kimse, bu durum, güzel hâller ve ameller ve bu amellerin netîceleridir diye zan eder. Bunlar mekr, aldatma ve sapdırma değildir diyebilir. Kendinde bir olgunluk ve üstünlük olduğu hayâli ile insanlara hakâret nazarı ile bakar. Kendini ikâb-ı ilâhîden emîn bulur. Kötü akîbetden sakınmaz. Bu sebebden kâmil ve derin âlimler buyurmuşlardır ki; Allahü teâlâdan uzaklaşanların, ya'nî dalâlete düşenlerin ekserîsi, kerâmet gösterme makâmında düşmüşlerdir.

Şübhesiz ki, kerâmetlerin ve hârikul'âde hâllerin zuhûrundan ve çeşidli belâlardan sakınıp, korkanlar, mâsivâya nazâr etmiyenler mekre düşmezler ve Allahü teâlâdan uzaklaşmazlar. Onlar yakîn ehli ve âlemlerin Rabbinin makbûlüdürler. Sahîh nakllerde gelmişdir ki, Bel'am bin Bâura, Bersîsa ve bunlar gibi kimseler; zemânlarında çok ibâdet ve ağır riyâzetler yapmaları sebebi ile çeşidli hârikalar, keşf ve kerâmet sâhibi olmuşlardı. Lâkin, bu hâllerin meydâna gelmesinden mağrûr oldular. Bu sebeb ile mekr-i ilâhîye düşdüler. Nihâyet köpek ve domuz mertebesine düşdüler. [İmâm-ı

Rabbânî Ahmed Fârûkî Serhendî “rahmetullahi aleyh”, **(Mektûbât)** kitâbının 2.cild 92.ci mektûbunda; hârikaları ve kerâmetleri ve Velî olmak için bunlara ihtiyâc olmadığını, kerâmet ve istidrâc sâhiblerinin nasıl ayırd edileceğini bildirmekdedir. Bu mektûbun tercemesi **(Se’âdet-i Ebediyye)** kitâbında 749.cu sahîfede vardır.]

Rivâyet olunur ki, Fir’avn bir zemân Nil nehrinin yanına gelmişdi. O yürüdükce Nil akar, durdukca da dururdu. Şübhesiz ki, bu gibi hâller kerâmet değildir. Mekr-i ilâhîdir [aldatmadır]. Sâhibinin perîşan olmasına, Hakdan son derece uzaklaşmasına ve mahrûmiyyetine sebeb olur. [Bekara sûresi 26.cı âyet-i kerîmesinde meâlen], **(... Bir çoğunu şaşırtıp, sapdırır ve yine onun ile bir çoğunu hidâyete erdirir...)** buyuruldu.

Hazret-i Îsâ “salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhim” âhır zemânda, kıyâmete yakın, gökden inip, bizim Peygamberimizin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” dîni ile, ya’nî islâmiyyet ile amel edecekdir. Salîbi [haçı] kırıp, içki ve domuza harâmdır, diyecekdir. Her ne kadar Peygamber efendimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, âlem-i şehâdetde, bütün Peygamberlerden sonra ise de, âlem-i ervâhda onların evveli ve birincisidir. Nitekim, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” **(Âdem aleyhisselâm su ile toprak arasında iken ben Peygamber idim!)** buyurmuşdur. Arabî beyt tercemesi:

Her ne kadar sûretde isem de ibni Âdem,
Benim için onda babalığımı gösteren bir ma’nâ vardır.

Bu hadîs-i şerîfin ma’nâsı şöyledir: Allahü teâlâ zâtından başka bir şeyin bulunmadığı sonsuz öncelerde, önce kendi zât-ı mukaddesine, arada vâsıta olmaksızın yapdığı ilk tecellîde, herşeyin aslı önce Allahü teâlânın kendisinde idi. Bu mertebede, mevcûdâtın hakîkatleri zât-ı ilâhîden ayrı olmadıkları gibi, birbirinden de farklı değil idi. Bu mertebeye te’ayyün-i evvel veyâ Hakîkat-i Muhammedî denir. Diğer mevcûdâtın hakîkatleri, o hakîkatin cüz’leri ve tafsilâtıdır. Onların sûreti ile vâki’ olan tecellîler, gayb âleminde, o hakî-

katin sûretindeki tecellîden yayılmışdır. O hakîkatin varlık sûreti, önce rûhlar mertebesinde mücerret bir cevherdir ki, Şâri' [Resûlullah] "sallallahü aleyhi ve sellem" buna ba'zen akl, ba'zen kalem, ba'zen rûh veyâ nûr buyurmuşlardır. Hadîs-i şerîflerde; **(Allahü teâlâ önce aklı yaratdı.) (Allahü teâlâ önce kalemi yaratdı.) (Allahü teâlâ ilk önce benim rûhumu veyâ nûrumu yaratdı.)** buyurulmuşdur. Farklı ifâdeler, değişik i'tibârat sebebi iledir. Zîrâ ilk cevher olma mertebesi birşeyden başkası için olamaz. Diğer hakîkatlerin varlık sûreti o hakîkatin varlık sûretinden dolayıdır. Bu, mertebe mertebe aşağı inmişdir. Cismânî sûretde insan unsurundaki ferdlerin ilki Âdem aleyhisselâmdır. Onda nihâyet buldu. Hakîkat-i insanî, önce mertebe-i kalem-i a'lâdaki akl-ı evveldir. Müteayyin olur. İkinci olarak, levh-i mahfûz mertebesindeki nefs-i küllîdir, te'ayyün bulur. Üçüncü olarak, Arşı azîmdeki muhadded-i cihât-ı mekân ve müstevây-ı ism-i rahmândır. Dördüncü olarak, mertebe-i kürsiyyi kerîmdeki müstevây-ı ism-i rahîmdir. Beşinci olarak, yedinci gökdeki felek-i zühal ve müstevây-ı ism-i Rabdır. Altıncı olarak, altıncı gökdeki felek-i müşterî ve mazhar-ı ism-i alîmdir. Yedinci olarak, beşinci gökdeki, felek-i merîh ve sûret-i ism-i kahhârdır. Sekizinci olarak, dördüncü gökdeki, felek-i şems ve âyine-i ism-i muhyîdir. Dokuzuncu olarak, üçüncü gökdeki felek-i zühre ve mir'ât-ı ism-i musavverdir. Onuncu olarak, ikinci gökdeki, felek-i utârîd ve sırr-ı ism-i Bârîdir. Ondan sonra birinci gökdeki felek-i kamer ve masdâr-ı ism-i Hâlıkdır. Ondan sonraki âlem-i anâsırda ve mevâlid-i selâseden, baba sulbüne varınca, gelip, ta'yîn ve temyîz gösterir. Bu mertebelere mertebe-i istidâ' derler. Yanî mertebe-i vedî'atdır. Baba sulbünden ana rahmine düşüp, karar kılar. Bu mertebeye mertebe-i istikrâr denir. Allahü teâlâ [En'âm sûresi 98.ci âyetinde meâlen], **(Sizi tek bir nefsden yaratan Odur)** buyurmuşdur. O nefs küllî nefsdir. Onlar için ana rahminde istikrâr ve ata [baba] sulbünde ve sâir zikr olunan mertebelerde istidâ' vardır.

Âdem ve diğer Enbiyâ "aleyhimüsselâm" âlem-i şehâdet-

de [dünyâda] cism sûretinde ortaya çıkmadıkça, Peygamberlik sıfatı ile sıfatlanmazlar. Fekat Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” böyle değildir. Onun mubârek rûhu yaratılınca, Peygamberlik ile müjdelendi. Nitekim; **(Âdem “aleyhisselâm” su ile toprak arasında iken ben Peygamber idim)** hadîs-i şerîfi buna işâretdir. Bütün Peygamberlerin dinlerinde icrâ olunan ahkâm, Muhammed aleyhisselâmın dîninden alınmışdır. Hakîkatde diğer Nebîler ve Resûller Onun dîninin ahkâmını teblîg için gönderilmiş olan vekîlleridir. Nitekim, Emîr-il mü’minîn Alî “radıyallahü anh” ve Mu’âz bin Cebel “radıyallahü anh”, Resûlullaha “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” vekîl olarak, ahkâmı teblîg için [dîni anlatmak için] Yemen diyârına gitdiler. Hakîkatde bütün Peygamberlerin dinleri Onun dînidir ki, nâibleri [vekîlleri] vâsıtası ile mahlûkâta ulaşmışdır. Muhammed aleyhisselâmın mubârek vücûdunun yaratılması ile bu din zâhir oldu. Allahü teâlânın hikmeti ile bütün dinler nesh edilip, başka bir din ile başka hükmler teblîg edildi. Zîrâ insanların kâbiliyyetlerinin ve istidâtlarının değişik olması, dinlerin de değişik olmasını îcâb etdirir. Nitekim, bir tabîb-i hâzık, bir hastada sarılık görse, ona göre ilâc verir. Sonra bu hastada öksürük olsa, öksürük ilâcı verir. Velhâsıl hastalığa göre ilâc verir. Hastalık değişdikce ilâc da değişir. Kalbleri hasta olan insanlara, Peygamberlerden müşfik tabîb-i hâzık olmaz. Allahü teâlâ onlar hakkında [Bekara sûresi 10.cu âyetinde meâlen], **(Onların kalblerinde nifâk ve hased hastalığı vardır...)** buyurdu. [Ahzâb sûresi 6.cı âyetinde meâlen], **(Peygamberler mü’minlere** (her husûsda) **nefslerinden evlâdır...)** buyurdu. Peygamber aleyhisselâm hastalıklara göre ilâc, çâre bildirir. Buna uyarlar ise, sıhhat ve se’âdete kavuşurlar.

(Fasl-ül hitâb) kitâbında şöyle buyurulmakdadır: (Her asrda gönderilen Peygambere, o asrdaki insanların istidâtlarını içine alan bir istidât verilmişdir. Peygamberin bu istidâdı, o asr için ta’yîn edilen istidâda ve mizâca denkdir. Her asrda gönderilen Peygamberler, gönderildikleri asrda yaşı-

yan insanların kâbiliyyetlerine ve istidâtlarına gönderilir. Bu sebeble, her asrda gelen insanların kâbiliyyetlerinin farklı olmasından dolayı, dinleri de farklı oldu. Bu farklılık, dinlerin aslının bir din olmasına mâni' değildir. Nitekim, güneşin ışığının farklı yerlerde, farklı şekilde görünmesi, bu ışıkların hepsinin aynı güneşin ışığı olmasına mâni' değildir.)

Peygamberimiz "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Peygamberliği bildirilince, Onun istidâdı bütün Peygamberlerin istidâtlarından dahâ mükemmel ve dahâ mu'azzam ve bütün âfetlerden sâlim oldu. Şübhesiz Onun ümmetinin istidâtları da, diğer ümmetlere nisbetle dahâ mükemmel oldu. Muhakkak ki, bütün Peygamberlerin dinleri, zuhûruna ve zemâna göre sırât-ı müstekîm-i Muhammedîde ve dîn-i mardıyye-i Mahmûde-i Ahmedîde münderic ve dâhil oldu, toplandı. Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 85.ci âyetinde meâlen], **(Muhammed aleyhisselâmın getirdiği islâm dîninden başka din istiyenlerin dinlerini, Allahü teâlâ sevmez ve kabûl etmez. Dîn-i islâma arka çeviren, âhıretde ziyân edecek, Cehenneme girecekdir!)** buyurdu. Sırât-ı müstekîm olan tevhîd yolunda bütün Enbiyâ ve asfiyâ birleşmişlerdir. Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 64.cü âyetinde meâlen], **(**(Resûlüm), **de ki: Ey kitâb ehli** (Hıristiyan ve yehûdîler)**! Bizimle sizin aranızda müsavî bir kelimeye gelin. Allahdan başkasına tapmayalım, Ona hiç birşeyi ortak koşmayalım...)** buyurdu. Ya'nî, ey ehl-i Tevrât ve İncîl, geliniz bir kelime ile azm; kabûl ve amel edelim. Bu husûs hakkında Tevrât, İncîl ve Kur'ânda ihtilâf yokdur. Muhkemât kabilinden olanlar nesh kabûl etmez. Aramızdaki o kelime şudur: Allahdan başkasına tapmayalım ve Ona şerîk tutmayalım. Zîrâ tarîk-ı tevhîdden gayrısına tâbi' olmak azgınlık ve dalâlete sebeb olur. Allahü teâlâ [En'âm sûresi 153.cü âyetinde meâlen], **(... Başka yollara ve dinlere uyup gitmeyin ki, sizi Onun yolundan saptırıp parçalamasınlar...)** buyurdu. Tevhîdin kemâli de şöyledir ki, kul Allahü teâlânın tasarrufu karşısında bütün arzû ve isteklerden uzak olmalıdır. Nitekim Seyyidüttâife hazret-i Cüneyd "rahmetullahi teâlâ aleyh" şöyle buyurmuşdur: "Tev-

hîd, kulun, Allahü teâlânın huzûrunda, Onun takdîr ve tasarrufları, kulun üzerinde cereyân edinceye kadar zikr etmiş olmasıdır. Nitekim, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" fenâ fillâh mertebesinde cümle Enbiyâdan dahâ yüksek mertebede ve tevhîdde efdaldir. Şübhesiz ki, Allahü teâlâ Ondan sâdır olan fi'li Ona nisbet etmeyip, kendi zât-ı mukaddesine izâfet edip [Enfâl sûresi 17.ci âyetinde meâlen], **(Ey Resûlüm, kâfirlere atdığını sen atmadın, onları Allahü teâlâ atdı)** buyurdu. Bu cins iş hazret-i Dâvüd aleyhisselâmdan sâdır olduğu vakt, Allahü teâlâ [Bekara sûresi 251.ci âyetinde meâlen] **(Dâvüd** "aleyhisselâm" **da düşmân hükümdârı Câlûtu öldürdü)** buyurdu. Hazret-i Mûsâ aleyhisselâm, Tûr dağına tecellî kıldığını görünce, bayılıp, yere düşdü. Allahü teâlâ [A'râf sûresi 143.cü âyetinde meâlen] **(Nihâyet Rabbi, o dağa tecellî edince, onu yer ile bir etdi. Mûsâ da bayılarak yere düşdü)** buyurdu. Hazret-i Seyyidil mürselin Muhammed aleyhisselâma bütün ni'metler ve azâblar gösterildi, hâlinde bir zerre değişiklik olmadı. Allahü teâlâ [Necm sûresi 17.ci âyetinde meâlen] **(Gözü ne kaydı, ne de aşdı)** buyurdu. O hâlde, O Sultân-ı Enbiyânın "sallallahü aleyhi ve sellem" cümle Enbiyâya bağlı olması, bütün dinler Onun dîninin tufeylisi olması tabi'îdir. Allahü teâlâ hadîs-i kudsîde **(Sen olmasaydın mahlûkâtı yaratmazdım)** ve [Duhâ sûresi 5.ci âyetinde meâlen] **(İleride** (kıyâmet günü)**, Rabbin sana** (şefâ'at makâmını) **verecek de hoşnûd olacaksın)** buyurdu. Bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde demişlerdir ki; (Cümle mahlûkât benim rızâmı isterler ve biz senin rızânı isteriz. Havas her ne kadar havas ise de senin makâmın yanında âmîlerdir. Hâsdan da hâs olan sensin yâ Muhammed. Hakîkat şudur ki, O hazretin mertebesinin kemâlini ve yüksekliğini hakkıyla kimse idrâk edemez.) Beyt:

Nebîyi nebî tanıyabilir,
Mustafâyı da Alî tanıyabilir.

[Çün aşk denizi dalgalandı,
ol dürr-i yetîm, zâhir oldu.

Şânında buyurdu, Hâlıkı pâk
(levlâke levlâk lemâ halaktül eflâk).

Mahmûdu Muhammedü mübeccel,
mahbûb-i Hudâ, nebiyyi mürsel.

Doğdukda, o şemsin ziyâsı,
doldurdu bütün kâinatı.

Gördü Onu, basîr olanlar,
görmiyor, yalnız, kör olanlar.

O gonca, Mekkede açıldı,
kokusu dünyâya saçıldı.

Zerredir, O güneşden el'ân,
âlemdeki ilm ile irfân.

Bugün dolduran, rûy-ı zemîni,
ilmler, O gülün bir filizi,

Ol güneşin olmasa berkı,
kim parlatırdı şark-ı garbı?

Olmasa, Endülüs okulu açık,
kim Avrupaya tutardı ışık?

İlm merkezi Semerkand, Bağdâd,
etdi, yer yüzün cehlden âzâd.

Böylece, kapladı her yeri,
hızla envâr-ı Muhammedî.

İnsâf et, ey inadcı insâf,
meydânda değil mi, ilm-i eslâf?

Kim eyledi Mustafâ gibi,
tevhîd-i Cenâbı ezelî?

Verdi mi, öyle dersi irfân,
Hitit ve Âsûr, Roma, Yunân?

Ölçülse, Tevrât, Zebûr, İncîl,
üstün elbet, Kitâb-ı tenzîl.

Bir mu’cizedir, nûr-i Kur’ân,
değişmez hiç, durdukca cihân.

Kıyâmete dek, olur mer’i,
şübhe edene, (Fe’tû) emri.

Yehûd, mason, komünist şimdi,
Kur’âna, hep, hücûma geçdi.

Her asrda böyle çatdı a’dâ,
biri zafer bulmadı aslâ.

Çünki, onu Cenâb-ı Bârî,
değişikliklerden kıldı ârî.

Şer’ ile yaydı, o Nebî,
Yer yüzüne ilmi, edebi.

Kim giderse onun izinde,
iyilik bulur her işinde.

Her kim ki, bu yola özenir,
güzel sıfatlarla bezenir.

Ümmîdir, eğerçi, o Nebî,
ilm ile doldurdu heryeri.

Ümmî ki, sözlerinde parlar,
her mahlûka âid haklar.

Ümmî idi, hocası yokdu,
fenne uygun âyet okudu.

Seçilmiş, sevgili iken o,
dâim beğenirdi yokluğu.

Emrine geçmişken memâlik,
üç gömleğe değildi mâlik.

Askeri olurken muzaffer,
açlığı sever idi ekser.

Çok mal bulunmazdı evinde,
fevtinde, görüldü, zırhı rehinde.

Vârını fakîre verirdi,
yoksul olunca, sevinirdi.

Ekser zemân gördüğü şeyler,
yanında, dünyâ neye değer?

İhsânları, herkese çokdu,
birşey yok demek, onda yokdu.

Ba'zan, o kadar çok verirdi,
düşmânları hep, eğilirdi.

Şefkati boldu, her leîme,
müşfik babaydı, her yetîme.

Her işinde vardı, çok hikmet,
hiç etmedi kimseye minnet.

Hastayı ziyâret ederdi,
derdliyi şifâyâb ederdi.

Teheccüdü hiç bırakmazdı,
Allah korkusundan yatmazdı.

Tutardı herkesi, Peygamber,
hep kendi nefsîle berâber.

İftihâr ederdi, kullukla,
huylu idi, ilâhi hulkla.

Bir mektebe oldu, müdâvim,
Allahdı, zâtına muallim.

Anlatmak için Rahman, anı,
Kur'ânda hoş etdi beyânı.

Haşra dek, Şâh-ı enbiyâya,
olsun salevât, bî nihâye!

Olsun Âline, Eshâbına,
salât, selâmı âcizâne!]

Enbiyâ “aleyhimüsselâm” bütün insanlardan efdaldir. Evliyâdan ve sıddîklardan hiçbir kimse, ne kadar yüksek olursa olsun, Enbiyâ derecesine erişemez. Sultân-ül ârifîn hazret-i Ebû Yezîd Bistâmî “kaddesallahü sirrehül’azîz” buyurmuşdur ki: “Sıddîkların yükseldiği en son makâm, Enbiyânın hâllerinin başladığı ilk makâmdır.” İbni Attâr “rahimehullah” buyurmuşdur ki: (Resûllerin en aşağı derecesi Nebîlerin en yüksek mertebesidir. Nebîlerin en aşağı mertebesi, sıddîkların en yüksek mertebesidir. Sıddîkların en aşağı mertebesi, şehîdlerin en yüksek mertebesidir. Şehîdlerin en aşağı mertebesi, sâlihlerin en yüksek mertebesidir. Sâlihlerin en aşağı mertebesi, mü’minlerin en yüksek mertebesidir.) Geçmiş evliyânın ba’zılarından şöyle nakl edilmişdir: Vilâyet nübüvvetden efdaldir. Şuna mebnîdir ki, Nebînin iki yönü vardır. Birisi vilâyet yönüdür ki, bâtını nübüvvetdir. Diğeri, nübüvvet yönüdür ki, zâhiri vilâyetdir. Her Nebî vilâyet cihetiyle Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinden ihsân ve feyz alıp, nübüvveti cihetiyle mahlûkâta verir. Şübhesiz ki o yönüyle onunla mu’âmele-i hak edib cem’iyyet huzûru hâsıl olur. Şu cihetden efdal ve şereflidir ki, onunla mahlûkâta iltifât olunup, mihnet ve zahmet yükü çekilir. Gerçi Enbiyâya “aleyhimüsselâm” her çeşid belâ ve mihnet, safâ ve râhat cem’iyyetin artması, kurbetin ziyâdeleşmesi içindir.

Fârisî beyt tercemesi:

Dost altın gibi, belâ da ateş gibidir,
Hâlis altın, ateş içinde saf hâle gelir.

Vilâyet nübüvvetden efdaldir demeleri Nebînin vilâyet yönü nübüvvet yönünden efdaldir demekdir. Yoksa Velînin vilâyeti, tâbi’ olduğu Nebînin nübüvvetinden efdaldir demek değildir. Zîrâ Nebînin vilâyet ciheti evliyâullahın vilâyet cihetinden ekmel ve etemm oldukdan sonra nübüvvet ciheti fazladır. Âriflerin büyüklerinden ba’zıları şöyle buyurmuşdur: Ehlullahdan birinin, (Vilâyet nübüvvetden dahâ yüksekdir), dediğini işitirsen veyâ ondan sana böyle bir söz nakl edilirse, o bununla Nebînin vilâyetinin nübüvvetinden dahâ yüksek olduğunu kast etmekdedir. Veyâ böyle bir zât, velî,

nebî ve resûlden üstün derse, o bu sözüyle bir peygamberin vilâyetinin nübüvvetinden üstün olduğunu kast etmekdedir.

Eğer bir kimse vilâyet ve nübüvvet cihetlerinin temâmına nübüvvet diye ad verse, o zemân nübüvvet vilâyetden efdâl olur. Zîrâ bir bütün parçalarından efdâldir. Hâce Muhammed bin Alî "kaddesellahü teâlâ sirruhümâ" buyurmuşlardır ki: (Enbiyânın nihâyeti evliyânın bidâyetidir. Bu ilmde azîmete ve tarîkatın parlaklığına işâretdir. Ya'nî Enbiyânın şerî'atde nihâyeti evliyânın tarîkat sülûkunda bidâyetidir. Zîrâ Enbiyâ "aleyhimüsselâmın" dinleri zemânlarının sonunda kemâle erişir. Nitekim hazret-i Muhammed Mustafâya "sallallahü aleyhi ve sellem", Allahü teâlâ [Mâide sûresi 3.cü âyetinde meâlen], **(Bugün sizin dîninizi kemâle erdirdim ve sizin üzerinize ni'metlerimi temâmladım)** buyurdu. O hâlde velî kemâli şerî'atle sülûke başlamayınca velîlik vilâyetine adım atamaz. Mekkede nâzil olan ahkâm ile amel edip, Medînede nâzil olan ile amel etmese aslâ vilâyet sırrına ermek mümkin değildir. Belki inkâr eylese, Allahü teâlâ korusun, kâfir olur. Ma'lûm oldu ki velînin vilâyetinin başlangıcı nebînin şerî'atinin nihâyetinde vâki' olan hükmleri kabûl edip, ittibâ eylemekdir.) [Nübüvvetin kemâlâtı yanında, vilâyetin kemâlâtı hiç gibidir. Vilâyet nübüvvetden efdaldir diyen tesavvuf erbâbı, henüz yolu temâmlamamış sekr hâlinde olanlardır. Sekrden sahva gelince, Nübüvvet kemâlâtının, vilâyet kemâlâtından üstün olduğunu, hattâ bir Peygamberin vilâyetinin, nübüvvetine ulaşamıyacağını anlarlar. Vilâyet kemâlâtı, nübüvvet kemâlâtı yanında denize nazaran bir damla su gibidir. Nübüvvetin ve vilâyetin kemâlâtını açıklamakda, İmâm-ı Rabbânînin "radıyallahü anh" **(Mektûbât)**ı kadar kıymetli bir kitâb dahâ yazılmamışdır.]

Doğru yola kavuşduran Allahü teâlâdır. Ni'mel mevlâ ve ni'meddelîl.

BİRİNCİ BÖLÜM

Muhammed aleyhisselâm doğmadan önce meydâna gelen ve peygamberliğine müjde olan alâmetler:

● Irbâz bin Sâriye "radıyallahü teâlâ anh" şöyle rivâyet etmişdir: Hazret-i Resûl-i ekrem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Âdem aleyhisselâmın cesedi toprak hâlinde ve henüz rûh verilmemiş hâlde iken, Allahü teâlâ katında benim adım **"Hâtemünnebiyyîn"** diye yazılmışdı. Size hâlimin başlangıcından bahsedeyim diyerek buyurdular ki: Hazret-i İbrâhîm aleyhisselâm şöyle düâ etmişdir: [Bekara sûresi 129.cu âyetinde meâlen] **(Yâ Rabbî! Onlara senin âyetlerini okuyacak bir resûl gönder.)**. Îsâ aleyhisselâm da şöyle müjde vermişdir: [Saf sûresi 6.cı âyetinde meâlen] **(Ey İsrâîl oğulları! Ben size Allahın peygamberiyim. Tevrâtın tasdîkcisi ve benden sonra gelecek bir peygamberin müjdecisi olarak geldim ki, o peygamberin ismi "Ahmed"dir...)**.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" yine şöyle buyurdu: Annem Âmine kendisinden bir nûrun doğuya ve batıya yayıldığını görmüşdür. O nûrun aydınlığında Şâmın köşkleri ve serâyları görünmüşdür.

● Tevrâtın ilk âyeti: "Allahü teâlâ önce mu'azzâm bir nesneyi yaratdı. Sonra gökleri, sonra da yeri yaratdı." Bu âyetde geçen "Vehîm" kelimesi büyük şân sâhibi ma'nâsında olup, Muhammed aleyhisselâmın rûhu demekdir. Nitekim hadîs-i şerîfde şöyle buyrulmuşdur: **(Allahü teâlânın ilk yaratdığı şey benim rûhum veyâ nûrumdur).** Eğer yehûdîler derlerse ki bundan murâd neden Muhammedin "aleyhisselâm" rûhu olsun? Cevâb olarak deriz ki, size göre harflerle hesâb mu'teberdir. Nitekim Tevrâtda bir âyetde geçen "Bezât" kelimesinin dörtyüzon demek olduğunu söylersiniz. Bununla Süleymân aleyhisselâmın Beyt-i mukaddesi binâ etmesinden dörtyüzon sene sonra harâb olur diye söylemeniz

gerçekleşdi. Bunun birçok başka misâlleri de vardır. Rivâyet olunur ki, Muhammed aleyhisselâma yehûdî âlimlerinden bir gurup geldiler ve yâ Muhammed! İşitdik ki, sana “Elif lâm mîm” âyeti gelmiş. Bu senin ümmetinin yetmişbir sene hükm süreceğine işâretdir dediler. Bunun üzerine Muhammed aleyhisselâm buyurdu ki: Bana sâdece “Elif lâm mîm” gelmedi. “Hâ mîm ayn sîn kaf” ve “Kaf ha yâ ayn sâd” ve “Elif lâm ra” ve “Elif lâm mîm sâd” âyet-i kerîmeleri de geldi. Yehûdî âlimleri bunları işitince işimiz çok zorlaşdı yâ Muhammed “aleyhisselâm”, diyerek ayrılıp gitdiler.

Tevrâtın ilk âyetinde geçen “El vehîm” kelimesini harf hesâbıyla hesâb ederek doksaniki çıkdığını gördük. Bu rakam “Muhammed” ismine uygundur.

Yine i’tirâz ederek (El vehîm) kelimesi Tevrâtın ilk âyetinde geçen mu’azzâm bir nesne kelimesinin mef’ulü değil fâilidir. Ya’nî mu’azzâm nesne yaratandır, yaratılan değildir derlerse iki dürlü cevâb veririz. Birincisi, cümlede geçen “gökleri yaratdı” ifâdesinin mu’azzâm nesneye atf edilmesi yanlış olur. İkincisi, yaratma fi’linin fâili içinde gizlidir. Ya’nî yaratan Allahü teâlâdır. Nitekim, Tevrâtda bu ifâdenin birkaç satır altında açıkca, “Allahü teâlâ bir mu’azzâm nesneyi gökleri ve yerleri yaratdı. Allah en iyi bilen ve en iyi hükm sâhibidir” yazılıdır.

● Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğine önceden müjde olan haberlerden biri de şöyledir: Tevrâtın beşinci sifrinin ikinci cüz’ünde, yehûdî âlimlerinden yetmiş kişinin doğruluğunda ittifak etdikleri bir âyetde, iki yönden Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğine delîl vardır. Bu âyetin ma’nâsı şudur: “Yâ Mûsâ! Muhakkak ki, Benî İsrâîlin kardeşlerinin oğullarından senin gibi bir peygamber göndereceğim. Kelâmımı onun diliyle bildiririm. O Peygamber emrlerimi kavmine bildirir. Kabûl etmeyenlerden elbette intikâm alırım.” Bundaki delîllerden biri şöyledir: İsrâîl Ya’kûb aleyhisselâmın ismidir. Benî İsrâîl de onun kavminin ismidir. Ya’kûb aleyhisselâmın babası İshak aleyhisselâmdır. İshak aleyhisselâmın kardeşi ise İsmâ’îl aleyhisselâmdır. Be-

nî İsrâîlin kardeşlerinin oğulları, amcalarının oğulları demekdir. Mûsâ aleyhisselâmdan sonra İsmâ'îl aleyhisselâmın soyundan sâdece Muhammed aleyhisselâm peygamber olarak gelmişdir. İkinci yönden ise âyet-i kerîmede geçen "Senin gibi" ifâdesinden maksad, peygamberlik bakımındandır. Bütün vasflarda değildir. Nitekim Tevrâtda bu âyetden önce ve sonraki âyetleri bu ma'nâyı kuvvetlendirerek, Benî İsrâîlin kardeşlerinin oğullarından ya'nî İsmâ'îl aleyhisselâm neslinden gelen peygamberin ülül'azm, din ve kitâb sâhibi olduğu bildirilmekdedir. Mûsâ aleyhisselâmdan sonra, bu vasfda sâdece Muhammed aleyhisselâm gelmişdir. Bu peygamber yehûdî âlimlerinin zan etdiği gibi, Yûşâ bin Nûn olamaz. Çünki o, Benî İsrâîldendir ve din sâhibi değildir. Yine Nasrânî patriklerinin zan etdikleri gibi Mûsâ aleyhisselâmdan sonra gelen din sâhibi peygamber Îsâ aleyhisselâm da değildir. O da İsrâîl oğullarındandır ve din sâhibi değildir. Nitekim İncîlde Îsâ aleyhisselâmın şöyle dediği yazılıdır. "Ben Mûsânın "aleyhisselâm" dînini değişdirmek için gelmedim, temâmlamak için geldim."

● Tevrâtda şöyle bildirilmişdir: Ya'kûb aleyhisselâm kavminin toplanmasını emr etdi ve onlara âhir zemânda gelecek bir Peygamberden şöyle haber verdi. "Hâkimin hükmü ve râsimin resmi ancak bütün kabîlelerin ve cemâ'atlerin etrâfında toplanacağı kimsenin gelmesiyle yürürlükden kalkar." Ya'kûb aleyhisselâm kavmine söylediği hâkim sözüyle, din ve hükm sâhibi Mûsâ aleyhisselâmı, Râsim sözüyle de Onun dînini temâmlayan Îsâ aleyhisselâmı kasdetmişdir. Hazret-i Mûsâ ve hazret-i Îsâdan "aleyhimesselâm" sonra etrâfında bütün insanların toplandığı din sâhibi peygamber şeksiz şübhesiz bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmdır. O sâdece bir kavme değil, bütün insanlara gönderildi. Ondan başka bütün insanlara gönderilen bir Peygamber yokdur.

● Tevrâtda hazret-i İbrâhîme "aleyhisselâm" şöyle hitâb olunmakdadır: "Ben senin düânı İsmâ'îl aleyhisselâm için

kabûl etdim. İsmâ'îli "aleyhisselâm" de Bemâdmâd ile bereketlendirdim." Bemâdmâd kelimesindeki harfler hesâb edilince Muhammed kelimesindeki harfler gibi doksan iki çıkıyor. O hâlde Tevrâtdaki bu âyetde "İsmâ'îli "aleyhisselâm" Muhammed ile "aleyhisselâm" bereketlendirdim" demekdir. Allahü teâlâ Tevrâtda İsmâ'îl aleyhisselâmın bereketinden bahsetdiği her âyetde hep Bemâdmâd kelimesine uygun getirmişdir. Eğer i'tirâz ederek, Bemâdmâd kelimesindeki (bâ) harfi sıla içindir, ile ma'nâsınadır. Bâ harfi kelimenin kendi harfi değildir. Mâdmâd ile İsmâ'îli bereketlendirdim demekdir. Mâdmâd kelimesinin harf sayısı Muhammed kelimesine denk değildir derlerse bunun cevâbı şöyledir: İbrânî dili kâidelerine göre aynı iki harf bir kelimede gelirse ve biri zâid biri de kelimenin aslından olursa telâffûz zor olacağından zâid olan harf kaldırılır. Nitekim yehûdî âlimleri Tevrâtın tefsîrlerinde bunu beyân etmişlerdir. İşte bemâdmâd kelimesinde de ile ma'nâsına gelen (be) harfi kaldırılmış, kelimenin aslından olan (be) harfi kalmışdır.

● Tevrâtın son âyetinde: "Allahü teâlâ Sînâdan geldi. Sâiri şereflendirdi, Fârân dağından göründü." buyrulmakdadır. Burada gelmek, şereflendirmek ve görünmek, Allahü teâlânın zâtının değil, ism-i câmi'inin zuhûrundan bir zuhûrdur. Sînâ kelimesi ile Mûsâ aleyhisselâmın makâmı olan Tûr dağı kasdedilmişdir. Sâir, Şâm dağlarında bir yerin adıdır. O makâmda Ya'kûb nebînin "aleyhisselâm" kardeşi Veîs pâdişâhlık yapmışdı. Nasarâ onun neslindendir. Fârândan murâd Mekkede bir dağdır ki, Muhammed aleyhisselâmın makâmıdır. Orası İsmâ'îl aleyhisselâmın da makâmı idi. Peygamber efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", hazret-i İsmâ'îlin "aleyhisselâm" neslindendir.

● Haykuk nebî "aleyhisselâm" şöyle buyurmuşdur: Tevrâtda şöyle yazılıdır: "Allahü teâlâ Fârân dağından bir peygamber getirir. Gökler Ahmed tesbîhi ile dolar. Onun ümmeti karada olduğu gibi, denizde de ata biner. O yeni bir kitâb ile gelir. Beyt-i mukaddesin yıkılmasından sonra tanınır."

● Şu'yâ nebî "aleyhisselâm" şöyle buyurmuşdur: "Biri merkeb üzerinde, biri de deve üzerinde iki kimse gördüm ki, yeryüzünü aydınlatıyorlardı." Merkeb üzerindeki Îsâ aleyhisselâmdır. Deve üzerindeki Peygamber Efendimizdir "sallallahü aleyhi ve sellem". Yine o şöyle buyurmuşdur: "Ben deve üzerine binen bir zât gördüm. Onun yüzü ay gibidir." Hazret-i Mûsâ Benî İsrâîle vasıyyetinde, "Size, kardeşleriniz oğullarından bir peygamber gelecekdir. Onu tasdîk ediniz ve sözlerini dinleyiniz" buyurdu.

İbni Abbâsdan "radıyallahü anhümâ" şöyle rivâyet edilmişdir: "Peygamber efendimizin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Tevrâtda, Ahmed, Dâhûk, Kattal, deveye binici ve yün hırka giyen, kırıntılarla iktifâ eden, kılıcı yanında gibi ism ve sıfatlar ile geçdiği haber verilmişdir. Dâhûk kelimesinin ma'nâsı; güler yüzlü, herşeye üzülmeyen demekdir. Ba'zen mubârek azı dişleri görününceye kadar gülerdi. **(Ben latîfe ederim, amma, doğrudan gayri söylemem!)** buyurmuşdur. Yalan söylemeden şaka yapardı. Bir gün bir ihtiyâr kadına, ihtiyâr kadınlar Cennete giremez, buyurdu. O ihtiyâr kadın ağladı. Bunun üzerine ihtiyâr kadınlar gençleşirler, sonra Cennete girerler buyurdu. Bu ma'nâya işâretdir ki, Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 159.cu âyetinde meâlen], **(Sen Allahdan gelen bir merhamet sâyesindedir ki, onlara** (Eshâbına) **yumuşak davrandın. Eğer sert, katı yürekli olsaydın, muhakkak onlar etrâfından dağılıp gitmişlerdi...)** buyurdu. Kattâl kelimesinin ma'nâsı, Allahü teâlânın düşmânlarıyla harb etmeğe son derece harîs demekdir. Kılıcı yanında demek, kılıcını kullanmakda behâdır ve şeca'ât sâhibidir ve tek başına gazâ eyler demekdir. Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü anh ve kerremallahü vecheh" şöyle buyurmuşdur: "Biz savaşın en şiddetli anlarında Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" sığınırdık. Hepimizden önce düşmâna O yaklaşırdı."

● Zebûrda, Dâvüd aleyhisselâmın şöyle düâ etdiği bildirilmişdir: "Yâ Rabbî! Fetret, câhiliyyet devrinden sonra sünneti ikâme edecek din sâhibi bir Peygamber gönder." Dâvüd aleyhisselâmdan ve Tevrâtda bildirilen dînin yok olmasın-

dan sonra, bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmdan başka peygamber gelmemişdir. Îsâ aleyhisselâm, Tevrâtın hükmüne muvâfık ve Mûsâ aleyhisselâmın dînini tekmîl için gönderilmişdir.

● İmâm-ı Abdürrahmân Cevzî “rahmetullahi aleyh” **(Kitâb-ül-vefâ fî-fadâilil-Mustafâ)** kitâbında şöyle yazmışdır. Ebû Nu’aym “rahmetullahi aleyh” Sa’d bin Abdürrahmân Mugâfirînin şöyle rivâyet etdiğini naklen bildirmişdir: Bir gün Ka’bül-Ahbâr “radıyallahü anh” bir yehûdî âliminin ağladığını gördü. Niçin ağlıyorsun diye sordu. Ba’zı şeyleri hâtırladım, o sebeble ağlıyorum, dedi. Bunun üzerine Ka’b “radıyallahü anh” istersen seni ağlatan şeyleri sana söyleyeyim, beni tasdîk edeceksin, dedi. Yehûdî âlimi söyle deyince, şöyle dedi: Mûsâ aleyhisselâm Tevrâtdan okuyarak: Yâ Rabbî! Ben bir ümmet gördüm ki, onlar ümmetlerin hayrlısıdır. Îmân etmeleri için insanlara emr-i ma’rûf ve nehy-i münker yaparlar. İlk ve son kitâba inanırlar. Dalâlet ehline karşı cihâd ederler. Bir gözü kör olan Deccâl ile savaşırlar. Bunları bana ümmet eyle dedi. Allahü teâlâ; yâ Mûsâ! Onlar Ahmedin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ümmetidir, buyurdu. Bunları dinleyen yehûdî âlimi doğru söyledin yâ Ka’b diyerek, onu tasdîk etdi. Ka’b “radıyallahü anh” sözlerine devâm ederek şöyle dedi: Mûsâ aleyhisselâm Tevrâtdan okuyarak: Yâ Rabbî! Bir ümmet buldum ki, onlar çok hamd ederler ve hükm edicidirler. Bir iş yapmak isteyince inşâallah derler. Onları bana ümmet eyle, dedi. Allahü teâlâ, yâ Mûsâ! Onlar Ahmedin “aleyhisselâm” ümmetidir, buyurdu. Yehûdî âlimi, doğru söyledin yâ Ka’b, dedi. Yine Ka’b “radıyallahü anh” şöyle devâm etdi: Mûsâ aleyhisselâm Tevrâta bakıp, yâ Rabbî, ben bir ümmet görüyorum ki, onlar yükseğe çıksa tekbîr getirirler, alçak yere inseler hamd ederler. Onlar için yeryüzünün toprağı temiz kılındı. O toprakla necâsetden ve hadesden, cünüblükden, su ile temizlendikleri gibi temizlenirler. Yeryüzü onların mescidleridir. Ya’nî nerede dilerlerse orada ibâdet ederler. Onları bana ümmet eyle, dedi. Allahü teâlâ, yâ Mûsâ! Onlar Ahme-

din “aleyhisselâm” ümmetidir, buyurdu. Yehûdî âlimi, doğru söylüyorsun ey Ka’b, dedi. Yine şöyle anlatdı: Mûsâ aleyhisselâm Tevrâtda okuyup, yâ Rabbî, bir ümmet gördüm ki, onlar merhamet edilmiş ve za’îf kimselerdir. Kitâbullaha vârisdirler ve seçilmişdirler. Allahü teâlâ [Fâtır sûresi 32.ci âyetinde meâlen] **(... Onlardan da kimi nefslerine zulm edicidir, kimi kötülük ve iyiliğe müsâvî gidendir, kimi de Allahın izniyle hayrlarda ileri geçendir. İşte bu** (Kur’âna vâris olmak)**, büyük ihsândır)** buyurdu. Onlardan merhamet edilmemiş kimse görmedim. Onları bana ümmet eyle, dedi. Allahü teâlâ, Onlar Ahmedin “aleyhisselâm” ümmetidir, buyurdu. Yehûdî, Ka’ba “radıyallahü anh” doğru söyledin, dedi. Yine şöyle anlatdı: Mûsâ aleyhisselâm, Tevrâtda görerek, yâ Rabbî, ben bir ümmet buldum ki, onların mushafları kalblerindedir. Nemâz kılarken melekler gibi saf tutarlar. Mescidlerinde bal arısı gibi sesleri işitilir. Onlardan pek azı Cehenneme gider. Onları bana ümmet eyle deyince, Allahü teâlâ, yâ Mûsâ “aleyhisselâm”, onlar Ahmedin “aleyhisselâm” ümmetidir, buyurdu. Yehûdî âlimi, doğru söyledin yâ Ka’b dedi. Mûsâ aleyhisselâm, Muhammed aleyhisselâmın ümmetine verilen hayrları ve üstünlükleri görünce, Onun ümmetinden olmak istedi. Allahü teâlâ Mûsâ aleyhisselâma şu üç âyeti bildirerek onu tesellî eyledi: Birincisi [A’râf sûresi 144.cü âyetinde meâlen] **(Yâ Mûsâ, ben** (seni) **peygamber göndermekle ve** (seninle vâsıtasız) **kelâm etmekle, seni asrının insanları üzerine seçdim. Şimdi şu sana verdiğim emr ve yasakları al da şükr edenlerden ol.)**, ikincisi [A’râf sûresi 145.ci âyetinde meâlen] **(Biz Mûsâ için Tevrâtın levhalarında herşeyden yazdık: Nasîhatlara ve din hükmlerinin açıklanmasına âid her şeyi...)**, üçüncüsü [A’râf sûresi 159.cu âyetinde meâlen] **(Mûsânın kavminden insanları doğru yola götürür ve hak ile adâlet yapar bir topluluk vardı.)** buyuruldu.

Bu anlatılan şeyler, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” tarafından da bildirildiği, hadîs-i şerîf kitâblarında vardır. Tafsilâtı o kitâblardadır.

● Yine Abdürrahmân Cevzî “rahmetullahi aleyh” İbni

Ömerin “radıyallahü anhümâ” şöyle rivâyet etdiğini bildirmişdir. Ka’b “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir kimse bana rü’yâsında insanların mahşer günü hesâb için toplandığını gördüm dedi ve şöyle anlatdı: Peygamberler “aleyhimüsselâm” da’vet edildi. Herbiri ümmetiyle geldi. Herbirinin iki nûru vardı. Kendilerine tâbi’ olanların ise birer nûru vardı ve o nûr ile yürüyorlardı. Sonra Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” da’vet olundu. Onun başında ve sakalında olan kıllar sayısınca nûrları vardı. Ona tâbi’ olanların ise ikişer nûru vardı. O iki nûrla koşuyorlardı. Ka’b “radıyallahü anh” dedi ki: Ben o kişinin anlatdıklarının rü’yâ olmadığını zan etdim ve bunları sana kim anlatdı dedim. Bunları rü’yâmda gördüm deyince, rü’yânda mı gördün dedim, evet, dedi. Bunun üzerine Ka’b “radıyallahü anh”, dedi ki: Nefsim kudretinde olan Allah hakkı için bunlar doğrudur. Bu Muhammed aleyhisselâmın ümmetinin ve enbiyânın ümmetinin sıfatlarıdır. Ben bunları Tevrâtdan devâmlı okuyup dururum.

● Yine Abdürrahmân Cevzî nakl etmişdir: Nemle “radıyallahü anh” babası Ebû Nemleden şöyle rivâyet etmişdir: Benî Kurayzâ yehûdîleri Muhammed aleyhisselâm gelmeden önce, Onun vasflarını kitâblarından ders olarak okuturlardı. Çocuklarına Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” sıfatlarını, ismlerini ve Medîneye hicret edeceğini devâmlı anlatarak öğretirlerdi. Muhammed aleyhisselâma peygamberliği bildirilince ve Medîneye hicret edince hasedlerinden inkâr etdiler.

● Abdürrahmân Cevzî şöyle yazmışdır: Ebû Sa’îd-i Hudrî “radıyallahü anh” babasının, Ebû Mâlik bin Sinânın şöyle dediğini rivâyet etmişdir. Bir gün aramızdaki harbden dolayı, sulh için, Benî Abdüleşhel kabîlesine gitdim. Yehûdî Yûşa’ şöyle diyordu: Ahmed ismindeki Peygamberin Haremden (Mekkeden) zuhûr etme zemânı yaklaşdı. Halîfe bin Sa’lebe el-Eşhelî onunla alay ederek, o Peygamberin sıfatı nedir diye sordu. O da şöyle dedi: Ne kısa, ne de uzun boy-

ludur. İki gözünde kırmızılık vardır. Yün hırka giyer, merkebe biner. Bu belde (Medîne şehri) hicret yeri olacakdır.

Ebû Mâlik bu sözlere hayret edip, bunları kavminden Ebû Hudriye anlatdı. Kendilerinden bir kimse bu sözleri işitince, bunları sâdece yehûdî Yûşa' söylemiyor ki, Medînenin bütün yehûdîleri aynı şeyleri söylüyorlar, dedi. Ebû Mâlik sözlerine devâmla şöyle anlatmışdır: Benî Kurayzâ kabîlesine mensûb yehûdîlerin yanına gitdim. Onlar da Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" zuhûr edeceği husûsunu aralarında konuşuyorlar idi. Zübeyr bin Bâtâ şöyle diyordu: Yine kızıl bir yıldız doğdu. Bu ancak bir peygamberin geleceğine işâret olarak doğar. Peygamberlerden Ahmed adındaki peygamberden başka gelmeyen kalmamışdır. Bu belde (Medîne) Onun hicret edeceği yerdir. Ebû Sa'îd şöyle demişdir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Medîneye hicret edince, babam bu haberleri Resûlullaha "aleyhisselâm" anlatdı. Bunları dinleyince, buyurdu ki: "Eğer Zübeyr, iki arkadaşı ve reîsleri müslimân olsalardı, bütün yehûdîler müslimân olurlardı."

● Abdürrahmân Cevzî şöyle yazmışdır: İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" şöyle anlatmışdır: Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" gönderilmesinden önce yehûdîler, Evs ve Hazrec kabîlelerine karşı yardım beklerlerdi. O peygamberin gelme zemânı çok yakındır. Bizim intikâmımızı sizden alacakdır, derlerdi. Allahü teâlâ Muhammed aleyhisselâma peygamberliğini bildirince, yehûdîler kabûl etmediler ve sözlerini inkâr etdiler. Bunun üzerine Mu'âz bin Cebel ve Beşîr bin Berâr "radıyallahü anhümâ", onlara; ey yehûdîler! Allahdan korkun, müslimân olun. Siz, bize Hazret-i Muhammedin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" gelmesiyle yardıma kavuşacağınızı söylerdiniz. O zemân biz müşrik idik. O Peygamber yakında gelecek diyerek vasflarını sayıyordunuz dediler. Yehûdîlerden Selâm bin Meşkek şöyle cevâb verdi: Bizim size vasf etdiğimiz Peygamber o değildir. Bildiğimiz alâmetler onda yokdur. Bütün bildikleri alâmetleri gördükleri hâlde inkâr etdiler. Bunun üzerine Allahü te-

âlâ onlar hakkında [Bekara sûresi 89. cu âyetinde meâlen], **(Vaktâ ki, onlara Allahü teâlâ tarafından Tevrâtlarını, tevhîd, nübüvvet ve haşrde tasdîk edici Kur'ân-ı kerîm geldi, kabûl etmediler ve inanmadılar. Bununla berâber dahâ önce, Arab müşriklerine karşı yehûdîler müşkîl durumda kaldıkları zemân: Tevrâtda açıklanan âhır zemân peygamberi gelib bu müşrikler üzerine bize yardım edeydi, diye düâ ederlerdi. İşte o Tevrâtda vasfını işitdikleri Peygamber gelince; bu İsrâîl oğullarından değil, İsmâ'îl evlâdındandır, diye inkâr etdiler. Artık Allahın la'neti o kâfirler üzerinedir)** buyurmuşdur.

● Abdürrahmân Cevzî yine şöyle yazmışdır: Katâde "radıyallahü anh" şöyle demişdir: Yehûdîler, Hazret-i Muhammed "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile müşrik arablara karşı yardım beklerlerdi ve şöyle düâ ederlerdi: Yâ Rabbî! Tevrâtda geleceğini ve vasflarını okuduğumuz ümmî peygamberi gönder. Arab müşriklerini cezâlandırsın ve öldürsün. Muhammed aleyhisselâm zuhûr edince, Onun yehûdîlerden olmadığını görerek hased etdiler ve kabûl etmeyip, kâfir oldular.

● İncîlde Îsâ aleyhisselâmın şöyle buyurduğu yazılıdır: Ben, benim ve sizin Rabbiniz tarafına gidiciyim. Gâr Klita adında bir Peygamber gelecek ve size herşeyi bildirecekdir. Ben onun hak Peygamber olduğunu tasdîk etdiğim gibi, o da benim hak Peygamber olduğumu tasdîk edecekdir. Gâr Klita [Paraklit] ismiyle, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmı kasd etmişdir. Bu ism Ahmed isminin ma'nâsına yakın bir ismdir. Hazret-i Îsânın havârîlerinden Yuhannâ, şöyle demişdir: Îsâ aleyhisselâm bana kendinden sonra gelecek peygamber Muhammed-ül Arabîyi müjdeledi. Ben de bu müjdeyi havârîlere iletdim, hepsi îmân etdiler.

● Abdüllah bin Amr ibni Âs "radıyallahü anhümâ" buyurdu ki: Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" geçmiş kitâblarda vasfı şöyle yazılmışdır: Tevekkül sâhibi, çirkinlik ve kabalıkdan uzak, sokaklarda bağırıp çağırma-

yan, kötülüğe kötülükle karşılık vermeyen, afv eden, bozuk âdetleri düzelten, Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığını tasdîk edendir.

● Atâ bin Yesâr, Abdüllah bin Amr ibni Âsdan, Peygamber Efendimizin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Tevrâtda nasıl vasf edildiğini sorunca, Kurân-ı kerîmde bildirildiği gibi vasf edilmişdir, buyurdu. Allahü teâlâ [Ahzâb sûresi 45.ci âyetinde meâlen], **(... Seni şâhid, müjdeleyici ve uyarıcı gönderdik.)** buyurdu.

● Cübeyr bin Mutsim "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır. Peygamber Efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliğini insanlara bildirince, Kureyş kabîlesi Ona çok eziyyet etmeğe başladı. Resûlullahı "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kısa zemânda öldüreceklerini zan etdim. Hemen Mekkeden ayrılıp, Şâm tarafına gitdim. Bir kiliseye vardım. Oranın râhibi etrâfındaki adamlarına beni misâfir etmelerini söyledi. Üç gün sonra büyüklerine benim gitmediğimi haber verdiler. Bunun üzerine râhib beni yanına çağırdı ve sen harem ehlindenmisin, ya'nî Mekkelimisin diye sordu. Evet oralıyım dedim. Sen orada Peygamberliğini bildiren zâtı tanıyormusun, dedi. Evet diye cevâb verince, elimden tutup, beni bir odaya götürdü. O kilisenin dıvârlarında pekçok insan resmi vardı. Bunların içinde o peygamberin resmi var mı diye sordu. Bakdım ve yok dedim. Beni dahâ büyük bir odaya götürdü. Orada dahâ çok resm vardı. Bana bu resmlere bak, Onun resmini bu resmler arasında görürsün dedi. Bakdım, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" resmi ve yanında da Hazret-i Ebû Bekrin resmi vardı. Fekat içimden hangisi olduğunu göstermeyeyim, bakalım râhib ne diyecek diye düşünerek, elimle göstermedim. Bunun üzerine râhib kendisi eliyle işâret ederek, bu resm midir dedi. Ben de evet, Allah hakkı için şehâdet ederim ki, Odur dedim. Râhib ben de şehâdet ederim ki bu sizin Peygamberinizdir, dedi. Sonra yanındaki hazret-i Ebû Bekrin resmini de göstererek, bu da Onun halîfesi olacakdır, dedi. Ben dünyâda aslına bu kadar benzeyen resm görmemişdim. Râhib bana, sen Onu

öldüreceklerinden korkuyorsun, dedi. Ben zan ediyorum ki, Onu şimdiye kadar öldürmüşlerdir, dedim. Râhib dedi ki: Vallahi Onu kimse öldüremez. Fekat O kendisini öldürmek isteyenleri öldürür. Allahü teâlâ Onu düşmânları üzerine muhakkak gâlib getirecekdir.

● Hişâm bin Âs "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr "radıyallahü anh" halîfeliği sırasında beni bir arkadaş ile rûm imperatörü Herakle gönderdi ve onu islâma da'vet etmemizi söyledi. Heraklin vâlîlerinden Cebeli Gassanînin bulunduğu Gavtaya vardık. Vâlî ile görüşmek istedik. Bir kimse göndererek bu isteğimizi bildirdik. Vâlî de bize bir kimse göndererek söyleyeceklerini sana söylesinler demiş. Biz söyleyeceklerimizi vâlînin kendisine söyleyeceğiz dedik. Bunun üzerine bizi vâlînin yanına götürdüler. Vâlî niçin geldiniz, söyleyecekleriniz nedir, diye sordu. Hişâm bin Âs "radıyallahü anh" aralarında geçen konuşmayı şöyle nakl etmişdir: Sizi islâmiyyete da'vet etmek için geldik, dedim. Vâlî siyâh elbiseler giymişdi. Niçin siyâh elbiseler giydin diye sordum. Müslimânları Şâmdan çıkarıncaya kadar siyâh elbiseler giyeceğim, dedi. Bize Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" haber verdi ki, sizin şu ânda oturduğunuz topraklarınızı da biz alacağız dedim. Vâlî; Siz gündüz oruc tutup, gece yemek yiyen kavm değilsiniz ki, buraları alabilesiniz, dedi ve bize orucdan sordu. Biz de gündüz oruc tutup gece yemek yidiğimizi söyleyerek, nasıl oruc tutduğumuzu anlatdık. Bunları dinleyince vâlînin yüzü simsiyâh oldu. Sonra bizim yanımıza bir kimse katarak Herakle gönderdi. Heraklin bulunduğu şehre yaklaşınca, yanımızdaki adam, siz bindiğiniz bu develerle şehre giremezsiniz. Sizi başka bineklere bindirelim, dedi. Biz kendi develerimizden başka bineğe binmeyiz, dedik. Durumu Herakle bildirdikden sonra, biz develerimizin üzerinde ve kılıçlarımızı kuşanmış olarak şehre girdik. Heraklın serâyının önüne vardık. Herakl, serâyının penceresinden bize bakıyordu. Yüklerimizi indirdik. **"Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber"** dedik. Heraklın bakmakda olduğu pencerede otur-

duğu yer hurma dalı gibi sallandı. Bize bir adamı ile, sakın dinlerini bize hemen açıklamasınlar diye haber gönderdi. Sonra bizi serâya aldı. İçeri girince Herakl tahtına oturdu. Kırmızı elbiseler giymişdi. Bütün eşyâları da kırmızı idi. Rûm patrikleri de orada toplanmışdı. Melikin yanına yaklaşdık. Bize, birbirinize verdiğiniz gibi, bize neden selâm vermediniz, dedi. Biz de, birbirimize verdiğimiz selâmı size vermeyiz ve sizin birbirinize verdiğiniz selâmı da biz söylemeyiz, dedik. Sizin birbirinize verdiğiniz selâm nedir? diye sorunca, "Esselâmü aleyküm"dür dedik. Büyüklerinize nasıl selâm verirsiniz, dedi. Yine aynı sözle dedik. Sonra sizin aranızda en büyük sözünüz nedir, dedi. **"Lâ ilâhe illallah vallahü ekber"**dir, dedik. Bu sırada içinde bulunduğumuz oda yine sallandı. Melik başını kaldırıp tavana bakdığında başı da sallanıyordu. Sonra bize dönüp, siz bu sözü büyüklerinizin yanında söyleyince bulunduğunuz yerde böyle sallanma olur mu? dedi. Hayır sallanmaz. Biz böyle sallanmayı sâdece burada gördük diye cevâb verdik. Melik, isterdim ki bu sözü söylediğiniz her yerde böyle sallanma olsaydı, dedi. Niçin dedik. Çünki, o zemân bu sallanma peygamberlik alâmetlerinden olmazdı. Bir göz boyamacılık ve sihr olurdu, dedi.

Sonra bize arzû etdiği birçok sorular sordu, cevâbını verdik. Abdestimizden, nemâzımızdan sordu, biz de cevâb verdik. Sonra bize iyi bir yer hâzırlatdı. Orada üç gün misâfir kaldık. Bir akşam bizi yanına çağırdı. Önceki sorduğu soruları tekrâr sordu. Biz de cevâblarını verdik. Sonra işâret etdi, bir sandık getirdiler. Sandığın dört köşesi altınla süslenmiş ve eskimiş birçok bölümleri vardı. Her bölümün kapağı ve üzerinde kilidi vardı. Bir bölümü açıp içinden siyâh renkli bir ipek parçası çıkardı. Bu ipeğin üzerinde bir insan resmi yapılmışdı. Kırmızı benizli, büyük gözlü, güler yüzlü, uzun boylu ve siyâh elbiseli idi. Fekat sakalı yokdu. Böyle bir kimseyi hiç görmemişdik. Bunu tanır mısınız, kimdir, dedi. Biz hâyır bilmiyoruz dedik. Melik, bu Âdemin "aleyhisselâm" resmidir, dedi. Sonra sandıkdan başka bir bölmeyi

açdı. Bir parça siyâh ipek dahâ çıkardı. Üzerinde bir insan resmi vardı. Beyâz benizli, kıvırcık saçlı, kırmızı gözlü, başı büyük ve sakalı güzel idi. Bunu tanır mısınız, dedi. Tanımayız dedik. Bu Nûh aleyhisselâmdır, dedi. Sonra sandıkdan bir bölme dahâ açıp bir parça siyâh ipek çıkardı. Onun üzerinde de bir insan resmi vardı. Çok beyâz, açık alınlı, güzel gözlü, beyâz yüzlü, ak sakallı ve sanki canlı gibi tebessüm eder bir hâldeydi. Bunu tanıdınız mı, dedi. Hâyır dedik. Bu İbrâhîm aleyhisselâmdır, dedi. Sonra bir resm dahâ çıkardı. Ak benizli idi. Herakl bize bunu tanıdınız mı, dedi. O Peygamber Efendimiz idi "sallallahü aleyhi ve sellem". Hemen tanıdık ve evet vallahi bu bizim Peygamberimizdir, dedik ve ister istemez ağlaşdık. Melik ayağa kalkdı ve sonra oturdu ve Allah hakkı için bu sizin Peygamberinizdir, dedi. Biz de evet bu bizim Peygamberimizin sûretidir, sanki onu canlı gibi görüyoruz, dedik. Sonra Melik bize dikkatlice bakdı ve bu resm bu sandığın son bölümündedir. Fekat ne yapacağınızı görmek için bunu size acele ederek önce gösterdim, dedi. Sonra sandığın diğer bölmelerini birer birer açdı. Her birinde bir Peygamber sûreti vardı. Son olarak bir yiğit resmi çıkardı. Siyâh sakallı, nûr yüzlü, güzel gözlüydü. Bunu tanıdınız mı, dedi. Hâyır bilmiyoruz, dedik. Bu Îsâ bin Meryemdir "aleyhisselâm", dedi.

Herakle, bunları nereden buldunuz. Bunlar peygamberlerin hilyelerine uygundur. Zîrâ Peygamber Efendimizin sûreti hilye-i se'âdetine uygundur, dedik. Dedi ki, Âdem aleyhisselâm, neslinden ne kadar peygamber gelecekse sûretlerini görmeyi Allahü teâlâdan diledi. Allahü teâlâ onların sûretlerini gönderdi. Âdem aleyhisselâmın hazînesinde idi. Zülkarneyn o resmleri garb tarafında bir yerde buldu ve Danyâl aleyhisselâma verdi. Danyâl aleyhisselâm o resmleri ipek parçaları üzerine geçirdi. Bunlar aynen Danyâl nebînin tasvîr etdiği resmlerdir. Herakl bunları anlatdıkdan sonra; Mülkümü terkedip sizin yanınızda ölünceye kadar hizmetcilerinizden olmayı çok isterdim, dedi. Sonra bize güzel hediyyeler vererek gönderdi. Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekrin

“radıyallahü anh” huzûruna varınca olanları aynen anlatdık. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” ağladı ve eğer Allahü teâlâ ona iyilik ve hayr verse idi, dediğini elbette yapardı, dedi. Sonra buyurdu ki: Nasârânın ve yehûdîlerin Tevrât ve İncîlde, Resûlullahın sıfatlarını okuduklarını Resûlullah “aleyhisselâm” bildirdi. Bu husûsda Allahü teâlâ [A’râf sûresi 157.ci âyetinde meâlen] **(Yanlarındaki Tevrât ve İncîlde yazılı buldukları o ümmî peygambere uyanlara o peygamber iyiliği emr eder, onları kötülükden sakındırır...)** buyurdu.

● İskenderiyyede bir taş bulundu. Üzerinde şöyle yazıyordu: Ben Şeddâd bin Âdım. Denize bir hazîne bırakdım. Bunu ancak ümmet-i Muhammed “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” çıkarır.

● Şeyh Muhyiddîn-i Arabî “kuddise sirruh” **(Fütûhât-ı Mekkiyye)** adlı kitâbının sonunda şöyle nakl etmişdir: Ebûl Abbâs Ca’fer bin Muhammed Huldî şöyle anlatmışdır. Hazret-i Cüneyd “kuddise sirruh” ile Hicâza gidiyorduk. Tûr-i Sînâ dağına varınca, hazret-i Cüneyd dağa çıkdı. Biz de onunla birlikde çıkdık. Mûsâ aleyhisselâmın durduğu makâmda durdu. Üzerimizi o makâmın heybeti kapladı. Yanımızda bir kimse dahâ vardı. Hazret-i Cüneyd ona bir şi’r oku dedi, o da şu şi’re başladı:

Aşk kemâle erdikden sonra,
Gözleri kamaşdıran bir şimşek çakdı.

Şi’ri sonuna kadar okuyup bitirdi. Bunun üzerine hazret-i Cüneyd tevâcüde (Simâ’ya) başladı. Biz de başladık. Yerdemiyiz, gökde miyiz, kendimizden geçdik. Bulunduğumuz yerin yakınında bir kilise vardı. Kilisedeki râhib bize; Ey ümmet-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Bana cevâb veriniz, diye bağırdı. Biz öyle bir tatlı hâlde idik ki, hiç birimiz ona iltifât etmedik. Râhib tekrâr seslenip, temiz dîniniz için cevâb veriniz, dedi. Yine hiç cevâb veren olmadı. Üçüncü def’a seslenip, Ma’bûdunuz hakkı için cevâb veriniz, dedi. Simâ’ hâlinde olduğumuz için kimse cevâb verme-

di. Simâ'ı bitirince, Cüneyd-i Bağdâdî hazretleri Tûr dağından aşağı inmek istedi. Kilisedeki râhibin bana cevâb veriniz diye yemîn verdiğini söyledik. Öyleyse onunla konuşalım. Belki Allahü teâlâ hidâyet verir de müslimân olur, dedi. Râhibi çağırdık. Yanımıza gelip, selâm verdi. Sonra bize içinizden hanginiz üstâddır, dedi. Hazret-i Cüneyd, bunların hepsi üstâddır, dedi. Râhib, muhakkak ki içinizden biriniz en büyüğünüzdür, dedi. Biz Cüneyd hazretlerini göstererek, büyüğümüz bu zâtdır, dedik. Râhib, Cüneyd hazretlerine, bu yapdığınız iş (simâ') dîninizde umûmî midir, husûsî midir, dedi. Hazret-i Cüneyd husûsîdir cevâbını verdi. Ne niyyetle simâ' yaparsınız? diye sorunca da, ümmîd ve ferâhlık için yaparız, dedi. Râhib, ne niyyetle sayha (coşup, bağırma) yaparsınız, dedi. Cüneyd hazretleri, Rabbimize kulluğumuzun kabûlü için, dedi. Sonra da, nitekim Allahü teâlâ rûhlara **"Ben sizin Rabbiniz değilmiyim"** buyurduğunda rûhlar, **"Evet Rabbimizsin"** demişlerdi, dedi. Râhib o ses nedir deyince, ebedî nidâdır dedi. Râhib ne niyyetle oturursunuz diye sorunca, Allahü teâlâdan havf (korkmak) niyyetiyle otururuz, dedi. Râhib doğru söylüyorsun deyip, kelime-i şehâdeti söyledi ve müslimân oldu. Cüneyd hazretleri râhibe, bizim doğru söylediğimizi nereden bildin, dedi. Râhib dedi ki: Ben Mesîh bin Meryeme inen İncîlde şöyle okudum: Muhammedin "aleyhisselâm" ümmetinin havâssının [seçilmişlerinin] elbiseleri hırka, yemekleri ekmek parçaları ve meskenleri bir odadır. Onlar Allahü teâlâya âşıkdırlar ve ancak Onunla ferâhlık ve râhatlık bulurlar. Devâmlı Onu isterler. O râhib müslimân oldukdan üç gün sonra vefât etdi "rahmetullahi aleyh".

● Âmir oğullarından Evs bin Hârise ölmek üzere idi. Akrabâları yanında toplandılar. Gençliğinde evlenmedin. Mâlikden başka oğlun yokdur. Hâlbuki kardeşinin beş oğlu vardır, dediler. Evs şöyle dedi. Allahü teâlâ ateşi taşdan çıkarmağa kâdirdir. Benim neslimi de Mâlikden çoğaltır. Sonra yüzünü oğlu Mâlike döndü. Vasiyyetini yapdı ve sonunda bir kaç beyt okudu. Son iki beyti şöyledir:

Âl-i gâlib neslinden bir Peygamber çıkacak,
Zemzem ile Hacerin arasında duracak.
Bütün şehr halkıyla Ona yardım ediniz,
Ey Âmiroğlulları, se'âdet Ona yardımda olacak.

● Ka'b-ül Ahbâr "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Babam bana Tevrâtın bir sifri (cüz'ü) hâriç her tarafını okutmuşdu. Okutmadığı sifri sandığa koyup kilitlemişdi. Babam vefât edince sandığı açıp, o sifri sandıkdan çıkardım. Onda şöyle yazılı idi. Âhir zemânda bir Peygamber gelecekdir. Saçlarını bırakır, elini ayağını yıkar. Beline izâr bağlar. Doğacağı yer Mekkedir. Hicret edeceği yer Medîne-i Tayyîbedir. Ümmeti dâimâ Allahü teâlâya hamd edicidir. Yüksek yerlerde tekbîr getirirler. Abdest almaları sebebiyle kıyâmet gününde elleri, ayakları ve alınları parlak ve nûrlu olacak.

● Vehb bin Münebbih şöyle nakl etmişdir. Allahü teâlâ, Benî İsrâîl nebîlerinden Şu'yâ aleyhisselâma şöyle vahy etdi. "Kavmin için hoş hatîb ol ki, senin dilinle vahyimi bildireyim". Şu'yâ aleyhisselâm Allahü teâlâya hamd etdi. Tesbîh ve takdîs ve tehlîl söyleyip, "Ey gökler, sâkin olun! Ey yer, sessiz ol! Ey dağlar, benimle birlikde söyleyin ki, Allahü teâlâ Benî İsrâîli cihânda en üstün kavm yapmak ister. Onlara husûsî kerâmetler (ikrâmlar) vermişdir" dedi. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Şu'yâ aleyhisselâmın lisânı ile sitemli hitâblarda bulundu. O bu azarlayıcı hitâbın sonunda şöyle buyurdu: (Gökleri ve yeri yaratdığım zemân, Peygamberliği, mülkü ve pâdişâhlığı Benî İsrâîlden başkasına takdîr etdim. Mülkü koyun güden bir taîfeye verdim. İzzeti, mutevâzı' bir kavme verdim. Kuvveti za'îf bir cemâ'ate ihsân etdim. Hurmete lâyık olmağı, efendiliği fakîr bir kavme verdim. Bunların arasından öyle birini Peygamber seçdim ki, sağırları işitir hâle getirir. A'mâların gözlerini açar, kararmış gönülleri aydınlatır. Onun doğacağı yer Mekke, hicret edeceği yer Medîne, mülkü Şâm ve da'veti umûmîdir. Tevekkül sâhibidir. Kötülük yapanları afv eder. Yükü ağır olan hayvanlara, yetîmleri olan dul kadınlara acır. Ya-

nan bir mumun yanından geçse, eteğinin rüzgârı mumu söndürmez. Kuru kamışlar üzerinde yürüse, ayağının sesi duyulmaz. Kendisinden sonra ümmeti, emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yaparak doğru yolu gösterirler. Ümmeti nemâz kılar, zekât verir, sözlerinde dururlar. Bu benim ihsânımdır, dilediğime veririm. Ben çok büyük ihsân sâhibiyim) buyurdu.

● Mu'âviye "radıyallahü anh" Abdüllah ibni Abbâsdan "radıyallahü anhümâ" Kureyş isminin nereden geldiğini sordu. Şöyle cevâb verdi: Kureyş; denizlerde yaşayan büyük bir canavardır. Her nereye uğrasa za'îf ve semîz hayvanları yir. Kendisi yinmez. Bütün hayvanlara gâlibdir. Mu'âviye "radıyallahü anh", arab şâirlerinden bundan bahs eden biri var mı diye sordu. Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü anh" evet var dedi ve Cemhînin bir şi'rini okudu. Şi'r Resûlullahdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" bahs ederek bitiyordu. Şi'r şöyledir:

Kureyş, denizlerde yaşayan çok büyük bir hayvândır,
Bunun için Kureyş kabîlesine Kureyş adı verilir.

Saldırır her balığa za'îf semîz demez yir,
Kureyş, bu balık gibi hattâ dahâ güçlüdür.

Sür'atle saldırınca yener her kabîleyi,
Onlardan bir Nebî, âhır zemânda öldürür çok düşmânı.

● Mutrâf bin Mâlik şöyle anlatmışdır: Emîr-ül mü'minîn Ömerin "radıyallahü anh" halîfeliği sırasında Tüster feth edildi. Alınan ganîmet malları arasında bir sandık bulduk. İçinden bir kitâb çıkdı. Bizimle birlikde bulunan Na'îm adında bir nasrânî bu kitâbı bana satın dedi. Bu kitâbın ilâhî kitâblardan olabileceğini düşünerek sandığı satıp, kitâbı hediyye etdik. Mu'âviye "radıyallahü anh" zemânında Beyt-i Mukaddesde idim. Bir atlı gördüm ve Na'îme benzetdim. Sen Na'îm misin? diye sordum. Evet dedi. Hâlâ hıristiyanmısın dedim. Hâyır müslimân oldum, dedi. Berâber Şâma gitdik. Orada Ka'bül Ahbârla karşılaşdık. Sonra onu da alarak yine Beyt-i Mukaddese geldik. Yehûdî âlimleri Ka'b ve

Na'îmin haberini alıp yanımıza geldiler. Ka'b "radıyallahü anh" o kitâbı onlardan birine verip, oku dedi. Yehûdî okudu. Kitâbın sonuna doğru gelince kızıp kitâbı yere atdı. Na'îm kızarak kitâbı yerden aldı. Bu kitâb çok eskidir. Sonuna kadar okumazsanız sizi bırakmam, dedi. Birisine okutdu. Kitâbın sonunda, "Bir kimse islâm dîninden başka bir din seçerse kabûl edilmez ve âhıretde hüsrâna düşenlerden olur." cümlesi yazılı idi. O gün yehûdî âlimlerinden kırkiki kişi müslimân oldu. Mu'âviye "radıyallahü anh" onlara hediyyeler verdi.

● Abdüllah bin Ömer "radıyallahü anhümâ" şöyle rivâyet etmişdir: Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü anh" Kadsiyede bulunan Sa'd bin Ebî Vakkâsa "radıyallahü anh" bir mektûb yazarak, Mu'âviye-i Ensârînin oğlu Nadlayı "radıyallahü anhüm" Irakda Halvana göndermesini istedi. Bunun üzerine Sa'd bin Ebî Vakkâs, Nadlayı Irakda Halvana gönderdi. Nadla Halvanı alıp, çok esîr ve ganîmet elde etdi. İkindi vakti bir dağın eteğine indi. Ezân okumaya başladı. "Allahü Ekber" deyince dağdan, "Tekbîrin büyük olsun yâ Nadla!" diye bir ses geldi. "Eşhedü en lâ ilâhe illallah" deyince, "İhlâsı söyledin yâ Nadla!" diye bir ses geldi. "Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah" deyince; "O dîni ve O peygamberi bana Îsâ aleyhisselâm müjdeledi. O din, O peygamberin ümmetinde kıyâmete kadar bâkî kalır," diyen bir ses işitdi. "Hayye ales salâh" deyince, "Devâmlı nemâza giden ve devâmlı nemâz kılan kimselere müjdeler olsun" diye bir ses geldi. "Hayye alel felâh" deyince, "Bu da'vete icâbet eden felâh bulur" diye bir ses geldi. "Allahü ekber" deyince, "İhlâsın hepsini temâmladın yâ Nadla!" diye bir ses geldi. Ezân bitince; Allah sana rahmet etsin! Sesini duyuyoruz, kendini de göster. Zîrâ biz Allahü teâlânın kulları ve Resûlünün ümmetiyiz ve Ömer bin Hattâbın cemâ'atiyiz, dedik. Bunun üzerine âniden dağ yarıldı ve içinden büyük bir insan başı göründü. Saçlı, ak sakallı, yünden iki eski hırka giymiş birisiydi. Esselâmü aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtühü, dedi. Biz de ve aleykesselâm ve berekâtühü diye cevâb ve-

rip, sen kimsin dedik. Ben Zerîb bin Yuşelîyim. Îsâ bin Meryemin vasîsiyim ve Allahü teâlânın sâlih bir kuluyum. Îsâ bin Meryem “salevâtullahi ve selâmühü aleyh” beni bu dağda gizledi. Îsâ aleyhisselâm gökden inip domuzları öldürünceye ve haçları kırıncaya kadar ve Nasârânın iftirâsından kurtulmasına kadar benim uzun ömrlü olmam için düâ etdi, dedi. Sonra sözlerine şöyle devâm etdi: Ben Muhammed aleyhisselâm ile görüşemedim. Hazret-i Ömere selâmımı iletiniz ve Ona, “Yâ Ömer! Doğrulukdan ayrılma ve güler yüzlü ol. Kıyâmet yaklaşmakdadır,” dediğimi söyleyiniz, dedi. Sonra gözden kayboldu. Nadla bu hâdiseyi yazıp, Sa’d bin Ebî Vakkâsa “radıyallahü anh” gönderdi. O da Emîr-ül mü’minîn Ömere “radıyallahü anh” gönderdi. Hazret-i Ömer, Sa’d bin Ebî Vakkâsa şöyle yazdı: “Yanında bulunan ensâr ve muhâcirîn ile o dağa git. Benden o kimseye selâm söyle! Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana Îsâ aleyhisselâmın vasîlerinden ba’zılarının o dağda yaşadığını söylemişdi. Sa’d bin Ebî Vakkâs, ensâr ve muhâcirînden dört bin kişilik bir cemâ’atle o dağa gitdi. Kırk gün orada kalıp, ezân okudular. Dağdan hiçbir ses işitilmedi.

● Ka’bûl Ahbâr ”radıyallahü anh” şöyle rivâyet etmişdir: Buhtunnasâr Benî İsrâîli katl ve esîr etdikden sonra, korkulu bir rü’yâ gördü ve gördüğü rü’yâyı unutdu. Kâhinlerini ve sihrbazlarını toplayıp, rü’yâsının ta’bîrini sordu. Onlar da rü’yânı söyle ki ta’bîrini yapalım, dediler. Buhtunnasâr onlara kızıp, ben sizi böyle günler için tutarım. Size üç gün müddet veriyorum. Eğer rü’yâmı bilip ta’bîr edemezseniz, hepinizi öldürürüm, dedi. Bu haber halk arasında yayıldı. O sırada Peygamberlerden Danyâl aleyhisselâm Buhtunnasârın hapsinde idi. Zindancıya dedi ki: “Buhtunnasâra söyle, ben hem rü’yâsını hem de ta’bîrini biliyorum.” Zindancı haber verdi. Bunun üzerine zindandan çıkarılıp, Buhtunnasârın yanına götürüldü. İçeri girince secde yapmadı, Buhtunnasârın huzûruna girince, secde yapmak o kavmin âdetlerinden idi. Buhtunnasâr, içerde bulunanlar dışarı çıksın, dedi. Sonra Danyâl aleyhisselâma, niçin secde etmedin diye sor-

du. O da şöyle cevâb verdi: Rabbim bana, başkasına secde etmemem şartıyla rü'yâ ta'bîri ilmini öğretdi. Eğer sana secde edersem o ilmi benden alır. Senin rü'yânı ta'bîr edemem ve beni öldürürsün. Sana secde etmemekden dolayı gelecek sıkıntı, secde etmekden dolayı gelecek sıkıntıdan dahâ kolaydır, hafîfdir. Sana secde etmemem hem benim için, hem de senin için iyi olacağı için secde etmedim, dedi. Bunun üzerine Buhtunnasâr, Sen Rabbinin ahdine vefâ etdiğin için sana i'timâd edilir. Rabbinin ahdine vefâ eden kimse iyi kimsedir. Benim rü'yâmın ta'bîrini biliyormusun dedi. Bunun üzerine Danyâl aleyhisselâm ona şöyle dedi: Sen rü'yânda bir put gördün. Üst tarafı altından, ortası gümüşden, uçları bakırdan, topukları demirden, ayakları saksıdan idi. Sen bu puta hayretle bakıp, seyrederken, âniden gökden bir taş düşdü. O putun başına isâbet edip, onu toz hâline getirdi. O altın, gümüş ve saksı birbirine öyle karışdı ki, insanlar ve cinler bir araya gelseler, onları birbirinden ayıramazlardı. Bir rüzgâr esse darmadağın olacak hâldeydi. Sonra gördün ki, o taş büyüdü, büyüdü ve bütün yer ve gökyüzünü kapladı. O taşdan başka birşey görmedin. Buhtunnasâr bunları dinleyince doğru söyledin. Gördüğüm rü'yâ budur. Şimdi bu rü'yâyı ta'bîr eyle dedi. O da şöyle ta'bîr etdi: O gördüğün put çeşidli ümmetlerdir. Altın kısmı senin içinde bulunduğun ümmet, gümüş kısmı senden sonra oğlunun hâkim olacağı ümmetdir. Bakır rûmlar ve demir Fâris ehlidir. Saksı kısmı ise, rûmlara ve acemlere pâdişâh olacak iki kadındır. Gökden inen ve o putu toz hâline getiren taş ise âhır zemânda gelecek olan bir dindir. Allahü teâlâ arablar arasından bir Peygamber gönderecekdir. Onun dîni bütün dinleri yürürlükden kaldıracak ve bütün yeryüzüne yayılacakdır.

● Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" şöyle rivâyet etmişdir: İsrâîl oğulları, memleketleri Buhtunnasâr tarafından istilâ edilip ve zulme uğradıkları için, memleketlerini terk etdiler. Bunlar arasında Hazret-i Hârûnun "aleyhisselâm" evlâdlarından bir gurub, Tevrâtda Muhammed aleyhisselâmın

medh edildiğini ve Onun Arabistanda hurma ağaçlarının çok olduğu bir yerde bulunacağını okudular. Bu sebeble Şâmdan çıkıp, Yemene kadar bütün beldeleri dolaşdılar. Tevrâtda okuduklarına uygun yer olarak Medîneyi buldular ve orada yerleşdiler. Muhammed aleyhisselâmın zuhûr etmesini ve Onu görmekle şereflenmeyi ümmîdle beklediler. Fekat ömrleri yetmedi. Evlâdlarına Ona "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" kavuşur ve görürseniz îmân ediniz diye vasıyyet etdiler.

● Ka'b bin Lüey bin Gâlib, Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" beşyüz altmış sene önce yaşamışdır. Tevrât ve İncîl ehlinden Peygamber efendimizin medhini ve vasflarını işitmişdi. Hutbelerinde dâimâ işitdiği bu vasfları ve medhleri söylerdi. Şu beyt onun şi'rlerindendir:

Arabî beyt tercemesi:

İnsanlar gafletde iken gelir yüce Peygamber,
Muhammeddir, doğrudur, ondadır doğru haber "aleyhisselâm"!

● İbni Adî bin Rebî'anın adı Muhammed idi. Baban, câhiliyye devrinde senin adını neden Muhammed koymuş diye sordular. Dedi ki: Ben de aynı şekilde babama sordum. Şöyle cevâb verdi: Bir gün dört arkadaş Şâma giderken bir kilisenin yanında konakladık. Aramızda konuşuyorduk. Kilisenin râhibi başını dışarı uzatıp, sizin diliniz bu şehr halkının diline benzemiyor, dedi. Biz de evet, biz arab diyârındanız, dedik. Bunun üzerine dedi ki: Size müjdeler olsun. Hak Sübhânehü ve teâlâ sizin aranızdan bir Peygamber gönderecekdir. Ona îmân etmekle ve hizmetle şereflenesiniz. O Hâtemünnebiyyîndir. Biz Onun ismi nedir, dedik. Onun ismi Muhammeddir, dedi. Şâmdan dönünce Allahü teâlâ dördümüze de birer erkek evlâd verdi. İsmlerini Muhammed koyduk.

● Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü anhümâ" şöyle nakl etmişdir: Satîh Gassânî adında bir kâhin vardı. İnsanlardan onun gibisi görülmemişdi. Şöyle ki, bedeninde kemik ve si-

nir yokdu. Sâdece başında ve elinin içinde kemik vardı. Dilinden başka hiçbir yeri hareket etmezdi. Hurma ağacından ve yaprağından ona bir taht yapmışlardı. Vücûdunu ayaklarından boğazına kadar sarmışlardı. Kaftan sarar gibi sarıp, yapdıkları tahtın üzerine koymuşlardı. Bir yere götürmek istedikleri zemân o tahtla taşırlardı. Onu bir gün Mekkeye götürdüler. Kureyş kabîlesinin ileri gelenlerinden dört kişi onu görmek için yanına geldiler. Yanlarına hediyye aldılar ve hediyyelerini ve neseblerini gizlediler. Kendilerini başka bir kabîleden tanıtdılar. Kâhin onlara dedi ki: Siz bahs etdiğiniz kabîleden değil, Kureyş kabîlesindensiniz. Bunun üzerine gizledikleri hediyyeleri de çıkarıp, kâhinin önüne koydular. Sonra kâhine gelecek hâllerden sordular. Kâhin Satîh pekçok şeyler anlatdı. Sonunda (Mekkede Abd-i Menâf oğullarından bir yiğit gelecek. İnsanları doğru yola da'vet edecek, putları kıracak. Allahü teâlânın bir olduğunu ve yalnız Ona tapılacağını bildirecek. O Peygamberin halîfeleri olacak) dedi ve her birinin vasflarını da ayrı ayrı söyledi. Dahâ sonra gelecek olan meliklerden haber verdi. Bunların tafsilâtı, kitâblarda yazılmışdır.

● Yemen meliklerinden biri korkulu bir rü'yâ görmüşdü. Kâhinleri ve müneccimleri toplayıp, rü'yâsını ta'bîr etmelerini istedi. Onlar da rü'yânı anlat, ta'bîr edelim dediler. Melik rü'yâmı da siz söyleyin ve ta'bîr edin ki, o zemân ta'bîrinize tam inanırım, dedi. Biz bunu yapamayız. Bunu ancak kâhin Satîh ve kâhin Şık yapabilir, diyerek o zemânda kâhinler arasında meşhûr olan bu iki kâhinin yapabileceklerini söylediler. Melik o kâhinlere adam gönderip çağırtdı. Önce kâhin Satîh geldi. Melike sen rü'yânda kül veyâ kömür gördün ve insanlar ondan yiyordu, diyerek rü'yâsını söyledi. Sonra ta'bîri şöyledir diyerek şunları anlatdı: Habeşliler sana gâlib gelecekler. Melik; bu ne zemân olur deyince, altmış veyâ yetmiş sene sonra olur, dedi. Melik; bu memleket, Habeşlilerin elinde devâmlı kalır mı deyince, hâyır, Zilyezen kılıçları onları oradan sürer diye cevâb verdi. Melik bu mülk Zilyezen oğullarına kalır mı diye sorunca da, hâyır, bir Pey-

gamber gönderilecek, o mülkü alacakdır, dedi. O peygamber hangi kavmdendir, dedi. Gâlib bin Lüveyy oğullarındandır. Din, o peygamberle son bulur. Mülk Onun kavmine kalır, dedi. Melik, dünyânın sonu gelir mi diye sorunca, evet bir gün insanlar bir yerde, ya'nî mahşerde toplanır ve işlerine göre karşılık verilir, dedi. Kâhin Satîh sözlerini bitirdikden sonra kâhin Şık geldi. O da kâhin Satîhin söylediklerini aynen söyledi. Bunun üzerine Melik âilesini ve yakınlarını Iraka gönderdi. Acem meliklerine bir mektûb yazarak onlara sâhib çıkmalarını istedi. Acem melikleri onları Hîre denilen yere yerleşdirdiler. Nu'mân bin Münzîr o Melikin evlâdındandır.

● Abdülmuttalib şöyle anlatmışdır: Evimde uyurken, bir rü'yâ gördüm ve çok korkdum. Ta'bîri için Kureyşin kâhinine gitdim. Bana bakıp; efendimize acabâ ne oldu da yüzünün rengi değişdi, başına bir iş mi geldi, dedi. Rü'yâmda şöyle gördüm diyerek rü'yâmı anlatmaya başladım: Yerden göklere yükselen bir ağaç gördüm. Dalları doğu ve batıya ulaşıyordu. O ağaçdan dahâ parlak bir nûr görmedim. Güneşden yetmiş def'a parlak idi. Arablar ve acemler ona doğru secde ediyordu. Ağacın büyüklüğü, nûru ve yüksekliği gitdikce artıyordu. Ba'zan gözden kayboluyor, ba'zan açığa çıkıyordu. Kureyş kabîlesinden bir kısmı bu ağacın dallarına sarılıyordu. Bir kısmı ise o ağacı kesmeye çalışıyordu. Onun gibisini hiç görmediğim güzel yüzlü bir genç, gelip ağacı kesmek isteyenlere engel oluyordu. Bir kısmının arkasından tutup çekiyor, bir kısmının da gözüne ışık salıyordu. Ben o ağacdan nasîbimi almak için elimi uzatdım ve oradaki gence, bu nûr kimlere nasîb olur, dedim. Senden önce bu ağacın dallarına yapışanlar nasîblenirler, dedi. Sonra korku ile uyandım. Ben bunları kâhine anlatınca, kâhinin rengi değişdi ve eğer sen bu rü'yâyı gerçekden görmüşsen, senin neslinden bir oğul gelecek, doğudan batıya kadar heryere hâkim olacak, bütün insanlar ona ita'ât edecekdir, dedi. Sonra Abdülmuttalibin yanında bulunan oğlu Ebû Tâlibe bakıp, o sen olmayasın, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zuhûr edince,

Ebû Tâlib bu hâdiseyi devâmlı anlatırdı ve o ağaç Ebûl Kâsım Muhammed-ül-Emîndir, derdi. Ebû Tâlibe, öyleyse neden îmân etmiyorsun, dediklerinde, ayblanmakdan korkuyorum diye cevâb verirdi.

● Abdülmuttalib Yemene gitmişdi. Yehûdî âlimlerinden biri onu görüp, hangi kabîledensin diye sordu. Kureyş kabîlesindenim deyince, hangi kolundansın, dedi. Hâşimoğulları kolundanım, dedi. Bunun üzerine iki a'zâna bakmama müsâade edermisin dedi. Abdülmuttalib edeb yerleri hâriç müsâade etdi. Yehûdî âlimi, burnuna ve ellerine bakayım, dedi. Bakdı ve senin bir elinde pâdişâhlık ve meliklik alâmeti ve burnunda da peygamberlik alâmeti görünüyor, dedi. Sonra evlimisin diye sordu. Hâyır, dedi. Öyleyse Benî Zühre kabîlesinden bir kızla evlen, dedi. Abdülmuttalib, Yemenden dönünce Benî Zühre kabîlesinden Vehebin kızı Hâle ile evlendi.

● Hâricetebnî Abdüllah bin Ka'b bin Mâlik babasının şöyle anlatdığını nakl etmişdir: Kavmimizin yaşlılarından bir gurubla umre yapmak için Mekkeye gidiyorduk. Yolda bir yehûdî tüccârı da bize katıldı. Mekkeye vardık. Abdülmuttalibi gören yehûdî dedi ki: Biz değişikliğe uğramamış kitâblarımızda okuduk. Bu kişinin neslinden bir peygamber gelecekdir. O ve Onun kavmi bizi, Âd kavmini öldürdükleri gibi öldüreceklerdir.

● Âdem aleyhisselâm insanların ilkidir. Diğer insanlar onun evlâdıdırlar. Onun sulbünde zerreler olarak toplu hâlde bulunuyorlardı. Muhammed aleyhisselâmın cismânî bedeninin maddesi olan zerre de onun sulbünde idi. Bu sebeble Âdem aleyhisselâmın mubârek yüzünde devâmlı bir nûr parlardı. Bu nûr hazret-i Havvâya, Ondan da hazret-i Şît [Şis] aleyhisselâma geçdi. Böylece temiz babalardan temiz analara geçerek, Abdüllah bin Abdülmuttalib bin Hâşime kadar ulaşdı. Bu zerre ona ulaşınca da alnında bir nûr parladı. Onda öyle bir güzellik hâsıl oldu ki, bütün Kureyş kızları onunla evlenmek istedi. Fekat o devlet ve se'âdet Vehebin

kızı hazret-i Âmineye nasîb oldu. İnşâallah bu husûs anlatılacakdır.

● Şâmda yehûdî âlimlerinden birinin yanında beyâz yünden bir cübbe vardı. Bu cübbeye Yahyâ bin Zekeriyyâ aleyhimesselâmın kanı bulaşmışdı. Önceki mukaddes kitâblarda, bu hırkadaki kuruyan kanın damla hâlinde akıp, cübbe bembeyâz olunca, Muhammed aleyhisselâmın babası Abdüllah dünyâya gelecekdir diye okumuşlardı. Bir gün hırkadaki kan lekelerinin damla hâlinde akdığını ve cübbenin bembeyâz hâle geldiğini gördüler. Anladılar ki, hazret-i Abdüllah dünyâya geldi. Aradan epeyce zemân geçdikden sonra, Kureyş kabîlesinden bir gurub kimse, ticâret için Şâma gitdiler. Yehûdî âlimleri bunlardan Abdüllah bin Abdülmuttalibin hâlini sordu. Onlar da, Onun güzelliğinden, üstün ahlâkından ve alnında parlıyan nûrdan bahsetdiler. Yehûdî âlimleri: O nûr Abdüllahın nûru değil, bilâkis Muhammedin nûrudur. Onun sebebiyle Abdüllahın alnında parlıyor. Muhammed aleyhisselâm bütün putları kıracakdır, dediler. Kureyşliler bu sözleri işitince ve önceden bu alâmetleri gördükleri için, Kâ'benin Rabbi hakkı için yehûdî âlimleri doğru söylüyor diyerek, onların anlatdıklarını tasdîk etdiler.

● Yehûdîler, hazret-i Abdüllahın doğduğunu kesin öğrendiler. Sonra sihrbâzlarından ve ileri gelenlerinden yetmiş kişilik bir kâfile ile Mekkeye gidip, hazret-i Abdüllahı öldürmek için karar verdiler. Gece yürüyüp, gündüz saklanarak Mekke civârına ulaşdılar. Gizlenip fırsat beklediler. Hazret-i Abdüllah Mekke dışına avlanmaya çıkınca, onu öldüreceklerdi. Bir gün, hazret-i Abdüllahı, Mekke vâdîlerinden birinde gördüler. Öldürmek için harekete geçdiler. Mekke halkından Veheb bin Abdi Menâf bu durumdan haberdâr oldu ve gayretine dokundu. Kureyşin eşrâfından birini yehûdî tâifesinin öldürmesi revâmıdır diyerek, adamlarını toplayıp, Abdüllahı kurtarmaya gitdi. Oraya varınca, gökden insanlara benzemeyen bir tâife indiğini ve yehûdîleri darmadağın etdiklerini ve bu husûsda çok gayret gösterdiklerini gördüler. Veheb bin Abdi Menâf bunları görünce

hemen evine döndü. Hanımı Berreyi Abdülmuttalibin evine gönderip, kızı Âmineyi Abdüllaha vermek istediğini bildirdi. Abdülmuttalib şöyle dedi: Öyle bir kızı teklîf etdiniz ki, ondan başkası Abdüllaha münâsib ve lâyık değildir. Memnûniyyetle kabûl etdi. Zîrâ hazret-i Âmîne Kureyşin en güzel ve en nâmûslu kızı idi. Ona Kureyşin seyyîdesi derlerdi. Böylece Abdüllah ile Âminenin nikâhları yapılıp evlendiler.

● Hazret-i Abdüllah, hazret-i Âmine ile evlendikden sonra, bir müddet dahâ alnındaki nûr parladı. Alnındaki nûrdan dolayı Abdüllahın güzelliği her tarafda duyulmuşdu. Şâm pâdişâhının Fâtıma adında çok güzel ve meşhûr bir kızı vardı. Abdüllahın nûruna sâhib olmak için hizmetcileri ile birlikde Mekkeye gitdi. Kâ'benin çevresinde birkaç gün bekledikden sonra, hazret-i Abdüllahı gördü. Alnındaki nûr parlıyordu. Dayanamayıp evlenmeyi teklîf etdi. Abdüllah, babam Abdülmuttalibe sorayım, izn verirse evleniriz, dedi. O gece, Abdüllahın alnındaki nûr hazret-i Âmineye geçdi. Sabâhleyin babası Abdülmuttalibe Şâm pâdişâhının kızı Fâtımanın kendisiyle evlenmek istediğini söyledi. Babası da izn verdi. Hazret-i Abdüllah o kızın yanına gidip, babasının nikâhlanmalarına izn verdiğini söyledi. Fâtıma Abdüllahın alnındaki nûru göremeyince, bir âh çekdi ve alnındaki nûru başkaları almış. Artık aramızda bir evlenme arzûsu kalmadı dedi ve çok üzüntülü bir hâlde Şâma döndü.

● Abdüllah ibni Abbâs "radıyallahü anhümâ" şöyle rivâyet etmişdir: Abdülmuttalib, oğlu Abdüllahı evlendirmek istediği sıralarda, Fâtıma Hasâmiyye adında kâhine bir kadına rastladılar. Kadın Abdüllahın alnındaki nûru görünce, benimle hemen evlenirsen, sana yüz deve veririm, dedi. Abdüllah nikâhsız istiyorsan olmaz. Nikâhlı istiyorsan bekle düşüneyim, sonra gelirim dedi. Oradan ayrıldılar. Hazret-i Abdüllah, hazret-i Âmine ile evlendikden bir müddet sonra, o kâhine kadınla karşılaşdı. Alnındaki nûrun kaybolduğunu gördü ve hazret-i Âmine ile evlendiğini öğrendi. Bunun üzerine şöyle dedi: Ben fâhişe bir kadın değilim. Alnındaki nû-

run bana geçmesini istemişdim. Fekat Allahü teâlâ başkasına nasîb etmiş, dedi.

● Muhammed aleyhisselâmın nûru, Âmine vâlidemize intikâl etdiği ânda, bütün putlar yüzüstü devrildi. Bütün şeytânlar âciz kalıp, işlerini yapamaz oldular. Melekler İblîsin tahtını parçalayıp, denize atdılar ve İblîse kırkgün cezâ verip, eziyyet etdiler. Sonra kaçıp, Ebû Kubeys dağının üzerine çıkdı ve şiddetli bir feryâd etdi. İblîsin bu feryâdını duyan bütün orduları etrâfında toplandı. Onlara; Vay sizin hâlinize. Muhammedin "aleyhisselâm" doğması yaklaşdı. Bundan sonra Lat ve Uzzaya tapılmaz. Tevhîd nûru bütün âleme yayılır, dedi. Muhammed aleyhisselâmın nûrunun, Âmine vâlidemize intikâl etdiği gece bütün sihrbâzlar ve kâhinler işlerinde âciz kaldılar. Kehânet sona erdi. Sihrler te'sîrsiz kaldı. O gece yeryüzündekiler, gökden "Âhır zemân peygamberinin binlerce iyilik ve ihsânlarla gelme zemânı yaklaşdı" diye bir ses işitdiler. Hazret-i Âmine Ona hâmile olduğu dokuz ay müddetle hiçbir elem ve sıkıntı çekmedi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" dünyâya gelişi, Rebî'ül-evvel ayının onikisinde pazartesi gecesi idi. Ebrehenin Kâ'beyi yıkmak için geldiği ve Fil vak'ası denilen günden ellibeş gün sonra idi. Nûşirvân-ı âdilin zemânı idi. Nûşirvân Onun doğumundan sonra yirmi iki sene dahâ yaşadı.

● Muhammed aleyhisselâm doğmadan önce meydâna gelen ve Onun Peygamberliğine müjde ve alâmet olan hâdiselerden biri de Fil Vak'asıdır. Bu hâdise şöyle vuku' bulmuşdur. Habeşiştan kralı Necâşinin Yemende Ebrehe adında bir vâlîsi vardı. [Habeş pâdişâhlarının hepsine (Necâşi) denir.] San'ada Kuleys adını verdiği bir kilise yapdırdı. Sonra Necâşiye bir mektûb yazıp şöyle dedi: Senin için bir kilise yapdırdım ki, benzeri görülmemişdir ve senden önceki krallara böylesi nasîb olmamışdır. Burayı arablar için hac yeri yapacağım ve artık Kâ'beye kimseyi göndermeyeceğim. Ebrehenin bu sözü arablar arasında duyulup yayıldı. Buna kızan arablardan biri, kilisenin içine girip, def-i hâcetini yaparak kirletdi. Başka bir rivâyete göre ise, arablardan bir cemâ'at

kilisenin yakınında ateş yakmışlardı. Rüzgârla ateş kıvılcımı sıçrayıp ağaçdan yapılmış ve altın yaldızla süslenen kilise, temâmen yandı. Yemen vâlîsi Ebrehe bundan dolayı çok kızıp, Kâ'beyi yıkacağım diye yemîn etdi. Habeş askerlerini toplayıp, gidip Kâ'beyi yıkmak için yola çıkdı. Ebrehenin bir fili vardı. On veyâ bin fili olduğuna dâir rivâyetler de vardır. Mekkeye yaklaşdıkları sırada, Abdülmuttalib, Mekke mallarının üçte birini vereyim, geri dönün dedi. Kabûl etmediler. Fili önlerine alıp Mekkeye doğru yürüdüler. Fili Kâ'beye doğru sürdüler. Fil aslâ o tarafa yürümedi. Yönünü başka tarafa çevirdiklerinde, o tarafa koşarak gidiyordu. Sonunda bir yerde durmak mecbûriyyetinde kaldılar. Mekke çevresine adamlar gönderdiler. Bunlar Abdülmuttalibin ikiyüz devesini yakalayıp getirdiler. Abdülmuttalib develerini istemek için Ebrehenin yanına geldi. Ebrehe onu uzakdan görünce, heybetinden ürperdi. Bu gelen kimdir diye sordu. O Mekkenin büyüğü, reîsidir, dediler. Ebrehe onu karşılayıp, kendi minderi üzerine oturtdu ve ne istiyorsun, dedi. Abdülmuttalib, senin süvârilerin benim develerimi tutup getirmişler. Onlara söyle de, develerimi geri versinler, dedi. Ebrehe ona, ey Kureyşin efendisi! Ben size izzet ve şeref kazandıran şu Kâ'beyi yıkmak için geldim. Sen ise ondan bahsetmiyorsun da, develerini istiyorsun, dedi. Abdülmuttalib şöyle cevâb verdi: Ben develerin sâhibiyim, kendi malımı istiyorum. Kâ'benin sâhibi vardır. O herkese karşı gâlib gelir ve Kâ'beyi korur. Sonra Abdülmuttalibe develerini verdiler, geri döndü. Kâ'beye gidip kapısının halkasına yapışarak, Allahü teâlâya münâcâta, düâya başladı. O sırada gökyüzünde ansızın sürü hâlinde kuşlar gördü. O zemâna kadar öyle kuşlar hiç görmemişdi. Kuşlardan herbirinin gagasında ve iki ayağında mercimekden büyük, nohuddan küçük taşlar vardı. Her taşın üzerinde bir kâfirin ismi yazılı idi. Kuşların bırakdığı taş, başına isâbet eden askerin altından çıkıyor ve o asker hemen ölüyordu. Atlı ise, atı da ölüyordu. Ebrehenin ordusu kaçmaya başladı. Kuşlar ta'kip edip, taş bırakarak hepsini öldürdüler. Ebrehe de çok perîşân bir hâlde öldü. Ebrehenin vezîri kaçıp kral Necâşînin yanına gitdi. Hâdiseyi an-

latdı. Necâşî, bunlar nasıl kuşlarmış ki, bunca seçme ve savaşçı askeri öldürdüler, dedi. Bu sırada vezîr yukarı bakıp, o kuşlardan birinin başının üzerinde dönüp durduğunu gördü. Vezîr Necâşîye o kuşu göstererek, işte o kuşlardan biri dedi. O sırada kuş vezîrin başına bir taş bırakdı. Vezîr, Necâşînin gözü önünde öldü.

Bu hâdise Muhammed aleyhisselâmın doğmasının yaklaşdığına ve Onun peygamberliğine bir işâret idi. İbni Abbâs; Ümmi Hânînin evinde fil vak'asında kuşların atdığı taşlardan çok vardı. Çocukluğumuzda o taşlarla oynardık, diye anlatmışdır.

Fil vak'asından ellibeş gün sonra, Muhammed aleyhisselâm doğdu. Onun doğduğu zemândan Îsâ aleyhisselâm zemânı arası altıyüzyirmi senedir. [İbni Asâkirin, Şa'bîden "rahmetullahi teâlâ aleyhimâ" haber verdiğine göre, Îsâ aleyhisselâm ile Muhammed aleyhisselâm arasında [963] sene fark vardır. **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının 761.ci sahîfesine bakınız! **(Herkese Lâzım Olan Îmân)** 15.ci sahîfesinde, vilâdet-i nebeviyyenin, mîlâdın 571.ci senesinde olduğu bildirilmişdir, yazılıdır. Sağlam rivâyet de budur.] Hazret-i Îsâ ile hazret-i Dâvüd aleyhimesselâm arası bin ikiyüz senedir. Hazret-i Dâvüd ile hazret-i Mûsâ aleyhimesselâm arasındaki zemân beşyüz senedir. Hazret-i Mûsâdan hazret-i İbrâhîm Halîl aleyhimesselâm zemânına kadar yediyüzyetmiş sene geçmişdir. Hazret-i İbrâhîmden hazret-i Nûh aleyhimesselâm zemânına kadar bindörtyüzyirmi sene idi. Tûfandan Âdem aleyhisselâma kadar ikibinikiyüzkırk sene idi. Bunların toplamı altıbinyediyüzelli olur.

[Dünyânın ömrü ve insanoğlunun dünyâ üzerine gelişi kesin olarak bilinememekdedir. Dünyânın ömrünü, ya'nî yaratıldığı günden kıyâmete kadar olan zemânı, eski müneccimler, ya'nî astronomlar, seyyâre yıldızların adedince, bin sene, ya'nî yedibin sene demişlerdir. İdrîs aleyhisselâm buyurmuş ki, (Bizler, Peygamber olduğumuz hâlde, dünyânın ömrünü bilemedik). Dahâ geniş ma'lûmât için, **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının yetmişdokuzuncu sahîfesine bakınız!]

İKİNCİ BÖLÜM

Muhammed aleyhisselâmın doğumundan peygamberliği bildirilinceye kadar görülen peygamberlik müjdeleri ve alâmetleri:

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” annesi Âmine hâtun şöyle anlatmışdır: O hazretin [ya’nî Muhammed aleyhisselâmın] doğacağı sırada evde yalnız idim. Abdülmuttalib Beytüllahı tavâf etmeye gitmişdi. Abdüllah dört ay önce Medînede vefât etmişdi ve orada defn edilmişdi. Evin tavanı tarafından büyük bir şey indiğini hissetdim ve beni korku kapladı. Bir ak kuşun kanadıyla beni sıvazladığını hissetdim ve korkum dağıldı. Sonra bana süt gibi beyâz bir şerbet verdiler. Çok susamışdım. Aldım, bu şerbeti içdim. Uzun boylu küçük yüzlü hâtunlar gördüm. Abd-i Menâfın kızlarına benziyorlardı. Etrâfımda duruyorlardı. Gökden yere kadar uzanmış beyâz ipekden bir örtü gördüm. Birisinin, Onu insanların gözünden gizliyoruz dediğini işitdim. Bir bölük kuşlar gördüm ki gagaları zümrütden, kanatları yâkutdan idi. O sırada gözümden perde kaldırıldı. Doğudan batıya kadar yeryüzünü gördüm. Biri doğuda, biri batıda, biri de Kâ’benin damı üzerinde üç alem [sancak] gördüm. Sonra çok hâtunlar gelip çevremde oturdular. Muhammed aleyhisselâm doğar doğmaz başını secdeye koydu. Parmağını semâya kaldırdı. Sonra bir bulut indi ve onu kaldırıp götürdü. Bakdım yerde göremedim. Gözden kaybolmuşdu. Sonra “Muhammedi bütün âlemde dolaşdırınız. Bütün mahlûkât Onu ismiyle, sûretiyle ve sıfatıyla tanısın, bilsin” diye bir ses işitdim. O bulut bir anda Onu geri getirdi. Onu beyâz bir yün içine sarmışlardı. Sardıkları kundak sütden ak, ipekden yumuşak idi.

Yine bir bulut geldi, öncekinden büyük idi. Bulutun arasında at kişnemeleri işitiyordum. Şöyle bir ses duyuyordum:

Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” bütün insanlara, cinnîlere ve hayvânlara gösterdiler. Ona Âdemin saffetini, Nûhun rikkatini, İbrâhîmin hulletini, İsmâ’îlin lisânını, Yûsüfün cemâlini, Ya’kûbun besâretini, Eyyûbün sabrını, Yahyânın zühdünü ve Îsânın keremini “aleyhimüssalâtü vesselâm” verdik. Sonra bulut bir ânda açıldı.

● Osmân bin Ebîl Âs “radıyallahü anh”, annesinin şöyle anlatdığını rivâyet etmişdir: Muhammed aleyhisselâmın doğduğu sırada hazret-i Âminenin yanında idim. O gece ne tarafa baksam gündüz gibi aydınlık idi. Yıldızlara bakdıkca bana yaklaşdıklarını gördüm. Neredeyse üzerime düşecekler sanırdım.

● Abdülmuttalibin kızı Safiyye hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” doğduğu sırada Âminenin ebesi idim. Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” nûru, lambanın ışığını basdırıyordu. O gece altı alâmet gördüm. Birincisi, doğar doğmaz secde etdi. İkincisi, başını kaldırıp, fasîh bir lisânla “Lâ ilâhe illallah innî Resûlullah” dedi. Üçüncüsü, Onun nûruyla ev çok aydınlandı. Dördüncüsü, doğdukdan sonra yıkamak istediğimde, zahmet etme, biz Onu yıkadık diye bir ses işitdim. Beşincisi, oğlan mıdır, kız mıdır diye merâk etdim. Göbeği kesilmiş ve sünnet edilmiş gördüm. Altıncısı, istedim ki Onu kundağa sarayım. Sırtında mühr-i nübüvveti gördüm. İki küreği ortasında “Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah” yazılı idi.

● Peygamber Efendimizin dedesi Abdülmuttalib şöyle anlatmışdır: Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” doğduğu gece Kâ’beyi tavâf ediyordum. Gece yarısı geçince, Kâ’benin, makâm-ı İbrâhîm tarafına secde etdiğini gördüm. Allahü Ekber, Allahü Ekber diye tekbîr sesleri ile, beni müşriklerin pisliklerinden ve câhiliyye zemânının kötülüklerinden temizlediler diye sesler geliyordu. Sonra bütün putlar yüz üstü yere düşdü. En iri put olan hubele bakdım, başaşağı bir taşın üzerine düşmüşdü. Birisinin Âmine Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” doğurdu diye nidâ etdiğini işit-

dim. Bu sözü işitince Safâ tepesi tarafına çıkdım. Bir gürültü vardı. Sanki bütün kuşlar ve hayvanlar Mekkede bir yere toplanmışlardı. Sonra Âminenin evine gitdim. Kapı kilitli idi, açın diye bağırdım. İçerden Âmine, ey baba! Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" doğdu, dedi. Getir göreyim, dedim. Müsâade yok, birisi geldi ve ey Âmine, sakın bu çocuğu üçgün kimseye gösterme, dedi diye cevâb verdi. Kılıcımı çekip içeri girmek istedim. Karşıma eli kılıçlı ve yüzü örtülü birisi çıkdı. Ey Abdülmuttalib, geri dön melâike-i mukarrebîn ve sükkân-ı ıllıyyîn torununu ziyâret edinceye kadar girme, dedi. Vücûduma bir titreme geldi ve elimden kılıç düşdü. Dışarı çıkdım. Bu hâdiseyi Kureyş halkına anlatmak istedim. Fekat üç gün dilim tutuldu. Kimseye birşey söyleyemedim.

● Mücâhid "radıyallahü teâlâ anh" demişdir ki: İbni Abbâsdan "radıyallahü anhümâ" Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" emzirilmesi husûsunda, kuşların ve diğer canlıların münâkaşa edip-etmediklerini sordum. İnsanlardan başka bütün canlılar, Onu emzirmek için nizâ', münâkaşa etdiler, dedi. Çünki, O doğunca; Ey canlılar! Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" doğdu. Onu emzirene ne mutlu diye bir nidâ geldi. Bunun üzerine bu husûsda bütün canlılar münâkaşaya tutuşdu. Sonra; Onu insanlardan birinin emzirmesi takdîr olunmuşdur diye bir nidâ geldi. Üç gün sonra Ebû Lehebin câriyesi Süveybe hâtun, Halîme hâtun gelinceye kadar dört ay emzirdi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" efendimizin doğduğu gece, Îrân kralı (Kisrânın) serâyı sallandı ve ondört burcu yıkıldı. Fârisin (mecûsîlerin) bin seneden beri hiç sönmeden yanan ateşi söndü. Sâve gölünün suyu yere çekilip kurudu. Mecûsîlerin meşhûr âlimi Mü'bedân rü'yâsında, serkeş develerin önlerine katdığı atları öldürüp, Dicle nehrini geçdiklerini ve memleketlerine dağıldıklarını gördü. Kisrâ, serâyının sallanmasından ve burçlarının yıkılmasından çok korkdu. Kimseye bildirmek istemedi. Fekat sabâhleyin tahtına oturunca sabr edemeyip bu hâdiseyi vezîrlerine ve

ileri gelen adamlarına anlatdı. O bunları anlatırken mecûsîlerin ateşinin söndüğünü bildiren bir mektûb geldi. Kisrâ dahâ çok endişelendi. Sonra Mü'bedân gördüğü rü'yâyı anlatdı. Kisrâ, Mü'bedâna bu hâdiseler için ne denebilir? diye sordu. O da bunlar arablar arasında meydâna gelen bir hâdiseye işâretdir, dedi. Sonra Kisrâ, Nu'mân bin Münzîre mektûb yazıp, bu hâdisenin îzâhını sorabileceği bir âlim göndermesini istedi. O da Abdülmesîh Gassânîyi gönderdi. Kisrâ bu hâdiseleri ona sordu. Abdülmesîh Gassânî dedi ki: Bu ilmi dayım Satîh kâhin bilir. O Şâmdadır, dedi. Kisrâ, git ondan bu hâdiseleri sor dedi. Şâma gidip Satîh kâhini buldu. O ânda ölmek üzere idi. Selâm verdi, cevâb alamadı. Bir şi'r okumaya başladı. Satîh kâhin şi'ri işitince gözlerini açdı ve ey Abdülmesîh! Kisrâ, serâyının sallanması, burçlarının yıkılması, Mü'bedânın rü'yâsı, Sâve gölünün kuruması sebebiyle, bunları sordurmak için seni bana gönderdi, dedi. Bunların hepsi âhır zemân Peygamberinin doğduğuna işâretdir. O bu beldeleri alacakdır. Kisrâlardan, yıkılan burçlar sayısı kadar kimse Îrâna pâdişâhlık yapacaklar. Sonra devletleri yıkılacakdır. Abdülmesîh bu haberi Kisrâya götürdü. Kisrâ ondört kişi pâdişâhlık yapdıkdan sonra bu devlet yıkılacak. Bu bir hayli iş ve uzun zemân alır, dedi. Fekat bu kisrâlardan on kişinin pâdişâhlığı dört senede bitdi. Diğer dördü Emîr-ül mü'minîn Osmân "radıyallahü anh" zemânına kadar saltanat sürdüler.

Ba'zı rivâyetlerde şöyle bildirilmişdir: Kisrâ Dicle nehri kenârında büyük bir serây yapdırmışdı. Bu serây için hesâb edilemeyecek kadar çok para harcamışdı. Bir sabâh kalkıp bu serâyın ikiye bölündüğünü, sular altında kaldığını gördü. Yanında kâhinlerden, müneccimlerden ve sihrbâzlardan üçyüz altmış kimse bulunduruyordu. Bunlar arasında arablardan Sa'îb adında biri vardı ki, kâhinlikde mahâretli ve meşhûr idi. Verdiği hükm ve haberlerde az hatâ ederdi. Kisrâ bunları toplayıp, köşkünün ikiye yarılıp, harâb olmasının sebebini araşdırıp, bulmalarını emr etdi. Herbiri bir tarafa gidip araşdırmaya başladılar. Sihrbâzların, kâhinlerin ve mü-

neccimlerin haber alma yolları kapandı.

Sa'îb adındaki kâhin karanlık bir gecede yüksek bir tepeye çıkdı. Gökyüzüne ve yeryüzüne bakınırken, Hicâz tarafından bir şimşek çakdığını ve batıya kadar ulaşdığını gördü. Sabâhleyin, ayağını basdığı yer yeşermişdi. Kendi kendine, eğer gördüğüm doğru ise, Hicâzdan bir pâdişâh çıkacak, her tarafa hâkim olacak. Âlemde refâh ve ucuzluk olacak kanâatine vardı. Bütün sihrbâzlar, kâhinler ve müneccimler bir yere toplanıp, birbirlerine hâllerini anlatdılar. Sonra bir Peygamber gönderilmiş veyâ gönderilecekdir, diye ittifâk etdiler. Kisrânın mülkünü alacakdır. Ammâ bunu Kisrâya söyleyemeyiz. Çünki hepimizi öldürür, dediler. Sonra Kisrânın yanına gitdiler. Serâyın yıkılmasının sebebi, yapılma zemânının yanlış seçildiğindendir. Bir zemân belirtelim. O zemânda yapılsın dediler. Bir zemân ta'yîn etdiler ve köşk o zemânda yapıldı. Kisrâ bütün devlet adamlarıyla birlikde o köşkde bir meclis kurdu. Bu sırada Dicle nehrinin suyu yükseldi. Köşkü su basıp yıkdı. Kisrâyı boğulmak üzere iken sudan çıkardılar. Kisrâ, kâhin ve müneccimlere kızıp çoğunu öldürtdü. Diğerleri biz hatâ etmişiz. Köşkün yapılması için tekrâr bir zemân seçelim dediler. Belirtdikleri zemân içinde köşk yeniden yapıldı. Kisrâ korka korka gelip köşke çıkdı. O çıkar-çıkmaz köşk ayağının altından kayıp yıkıldı. Kisrâ nehre düşdü. Kisrâyı yarı ölü vaziyyetde nehrden çıkardılar.

Kisrâ o kâhinleri toplayıp sizi öldürürüm diye tehdîd etdi. Bunun üzerine kâhinler doğrusunu söyleyerek, bu alâmetler bir Peygamber geldiğini veyâ yakında geleceğini, senin saltanatına son vereceğini, mülkünü alacağını göstermekdedir, dediler. Kisrâ bu sözleri işitince, Dicle kenârına binâ yapmakdan vazgeçdi. Oradaki yıkılan binâ da temâmen harâb oldu.

● Mekkede oturan bir yehûdî vardı. Muhammed Mustafâ "sallallahü aleyhi ve sellem" efendimizin doğduğu gece Kureyşden bir topluluğun yanına gelip; dün gece sizden bir oğlan dünyâya geldi mi diye sordu. Bilmiyoruz dediler. Eğer

sizde değilse korku yokdur. İyi biliyorum ki, dün gece bu ümmetin Peygamberi doğdu. Eğer sizde değilse Filistinde olsa gerekdir. Onun iki küreği arasında ince kıllar (nübüvvet mührü) vardır. Cinnîlerden bir ifrit parmağını onun ağzına koyduğu için, iki gün süt emmeyecekdir. Kureyşliler oradan ayrılınca, şaşdıkları bu sözleri büyüklerine söylediler. Bir de işitdiler ki, Abdüllah bin Abdülmuttalibe Allahü teâlâ bir oğul vermiş. Adını Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" koymuşlar. Bunu o yehûdîye haber verdiler. Hazret-i Âminenin evine geldi. O alâmeti çocuğun sırtında görünce, bayılıp düşdü. Aklı başına gelince: Vallahi peygamberlik artık Benî İsrâîlden gitdi, dedi. Sonra Kureyşlilere dönüp, siz bu hâdiseye sevinirsiniz, ama bu çocuk sizin üzerinize gâlib gelecekdir. Onun şânı doğudan batıya heryerde duyulacakdır, dedi.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" süt annesi hazret-i Halîme hâtun şöyle anlatmışdır. Kabîlemden bir gurub kadınla süt anneliği yapmak için Mekkeye gitdik. Kocam da yanımda idi. Bir za'îf dişi merkebimiz ve süt vermekden kesilmiş bir devemiz vardı. Benim de sütüm azdı. Oğlum Damra doymadığından, geceleri ağlar, beni uyutmazdı. Mekkeye varınca bana Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" vermek istediler. Bilmediğimden dedim ki, süt emziren süt anneye ücret vermek için cömert bir baba olması lâzımdır. Bu çocuğun babası yok diyerek almak istemedim. Benimle gelen bütün kadınlar birer çocuk buldular. Artık çocuk kalmadı. Kabîleme çocuk almadan dönmekden utandım. Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" kabûl etdim. Âmine hâtun bana dedi ki: Üç gece önce bana bir kimse gelip, bu oğlunun süt annesini Benî Sa'd kabîlesinden ve Züveyb oğullarından tut dedi. Ben de, Benî Sa'd kabîlesinden olduğumu ve babamın da Züveyb oğullarından olduğunu söyledim. Âmine hâtun elimden tutup, beni evine götürdü. Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" gördüm. Yünden beyâz bir kundak içine sarılmış, ondan etrâfa misk kokusu yayılıyordu. Yüzünün güzelliğinden etrâfa se'âdet nûrları

yayılıyordu. Yeşil bir ipek üzerinde uyuyordu. Mememi sînesi üzerine koyunca gözlerini açdı. Bakdım ki gözlerinden çıkan bir nûr semâya yükseliyordu. Hemen yüzünü örterek bunu Âmine hâtundan sakladım. Sonra Onu kaldırıp, sağ mememi ağzına verdim. Emmeye başladı. Sonra sol mememi verdim, onu emmedi. İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" demişdir ki, o zemân da Allahü teâlâ Ona adâlet ilhâm etdi ki, o sütü ya'nî sol memeyi ortağına bırakdı. Halîme hâtun şöyle demişdir. Dâimâ sağ tarafdan Muhammed aleyhisselâm emerdi. Sol tarafdan da oğlum Damra emerdi. Aslâ kendi çocuğum, Muhammedden "sallallahü aleyhi ve sellem" önce süt emmezdi.

● Yine Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Hazret-i Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" emzirmeye başlayınca, sütüm öyle çoğaldı ki, hazret-i Muhammede "aleyhisselâm" ve oğlum Damraya süt verdiğim hâlde sütüm hiç azalmadı, dolup taşdı. Süt vermeyen devemiz süt vermeye başladı. Evimizde süt bollaşdı. Bütün kaplarımız sütle doldu. Kocam bana: Ey Halîme! Evimiz bereketlendi. Allahü teâlâ bize ihsânda bulundu. Bütün bunlar, yanımızda bulundurmakla şereflendiğimiz bu se'âdetli yavrunun bereketi ile olmakdadır derdi ve çok sevinip mutlu olurdu.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedi "aleyhisselâm" evime götürmek için alınca, üç gün Mekkede kaldık. Üçüncü gece, yeşil elbiseler giymiş nûr yüzlü bir kimse Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" yasdığına oturmuş, yüzünden öpüyordu. Kocama da gösterdim. Kocam bunu sakın anlatma. Bilmiş ol ki, bizden dahâ mutlu olarak evine dönen yokdur, dedi.

● Yine Halîme hâtun anlatmışdır: Mekkeden evimize döneceğimiz zemân merkebime bindim. Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" önüme aldım. Merkeb Kâ'beye doğru üç def'a secde etdi. Sonra yola çıkdık. Merkebimiz bütün merkebleri geçdi. Yol arkadaşlarımın hepsi geride kaldı. Bana, ey Halîme, merkebin yularını biraz çek. Bu merkeb ge-

lirken zorla yürüyen merkeb değil midir dediler. Ben de kucağımdaki Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” göstererek, öyle zan ediyorum ki, bu iş şu oğulcuğumun bereketiyledir, dedim.

● Halîme Hâtun anlatmışdır: Benî Sa’d menzillerinden konakladığım her yer yeşerir, oranın güzelliği ve tâzeliği artardı. Allahü teâlâ hayvanlarımıza öyle bir bereket verdi ki, koyunlarımızın memeleri sütle doldu. Benî Sa’dlılar çobanlarını azarlayıp derlerdi ki, niçin Ebû Züveybin koyunları semîz ve sütlüdür de, bizim koyunlarımız za’îf ve sütsüzdür. Siz de koyunlarınızı onların koyunlarının otladığı yerde otlatınız, derlerdi.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” konuşma zemânı yaklaşınca, herkesin hayretleri arasında, Allahü Ekber, Allahü Ekber, Elhamdülillahi Rabbil âlemîn dedi. Rivâyet edilmişdir ki, iki aylık olunca oturur ve emeklerdi. Üç aylık iken ayakda dururdu. Dört aylık iken dıvârdan tutunarak yürürdü. Beş aylık iken bir yere tutunmadan yürürdü. Altı aylık olunca çabuk çabuk yürümeye başladı. Yedi aylık iken her tarafa koşardı. Sekiz aylık iken anlaşılacak şeklde konuşmaya başladı. Dokuz aylık iken çok açık bir şeklde konuşmaya başladı. On aylık iken çocuklarla ok atmaya başladı.

● Yine Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” emzirdiğim müddetce, Ondan son derece memnûndum. Aslâ hiçbir şeyi kirletmezdi. Gündüz ve gece bir def’a tebevvül eder, bir dahâ o vakte kadar hiç tebevvül etmezdi.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” emzirmek için alıp, Mekkeden yola çıkmışdık. Yolda bir su kenârında konaklamışdık. Orada Huzeyl kabîlesinden bir ihtiyâr vardı. Yol arkadaşlarım bana; Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” annesi Âmine hâtunun, Onun hakkında anlatdığı hârikul’âde hâdiseleri bu ihtiyârdan sor dediler. Ben de ihtiyâra; bu çocuğun annesi

doğum ânında kendisinden bir nûr yükseldiğini, o nûrun aydınlığında her tarafı gördüğünü ve doğunca yerden bir avuç toprak alıp, sonra başını yukarı kaldırdığını söyledi dedim. O yaşlı kimse bu sözleri duyunca; Ey Huzeyl kabîlesi! Bu çocuğu öldürün! Çünki bütün dünyâya hâkim olacakdır. Gökden inecek haberi bekliyor, diye bağırdı.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" iki yaşına girmişdi ve sütden kesme zemânı gelmişdi. Onu annesine teslîm etmek için Mekkeye götürdüm. Onun sebebiyle kavuşduğumuz bereketin gitmesini hiç istemiyordum. Annesi Âmine hâtuna biz bu çocukdan bereketli çocuk görmedik. Mekkenin havası çok sıcak, vebâ da olabilir. Biraz dahâ yanımızda kalmasına müsâade eder misiniz dedim. Müsâade etdi ve bir sene dahâ bizimle berâber kaldı. Bir gün Habeş nasrânîlerinden bir cemâ'atin bulunduğu bir yere yolum düşdü. Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" gördüler. Dikkatli dikkatli Ona bakdılar. İşlerini bırakıp, Onun hâllerini sormaya başladılar. Sırtında iki küreği arasındaki nübüvvet mührüne bakıp düşündüler. Mubârek gözlerinin kırmızılığını gördüler. Bana senin bu oğlun hiç göz ağrısından şikâyet eder mi diye sordular. Hâyır deyince, gözlerindeki bu kırmızılık hiç kaybolur mu dediler. Hâyır kaybolmaz, dedim. Bunun üzerine bana dediler ki: Ne kadar mal istersen sana verelim ve yüz minnetle cânımızı fedâ edelim, bu çocuğu bize ver de Habeş diyârına götürelim. Kitâblarımızdan okuduğumuza göre bunun şânı yüce olacakdır. Bir son Peygamber gelecekdir ve Onun doğacağı yer Harem (Mekke)dir. Zan ediyoruz ki, O Peygamber doğmuşdur veyâ doğması yaklaşmışdır, dediler. Onlardan çok korkdum ve O gece gözüme uyku girmedi.

● Yine Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammed aleyhisselâm üç yaşına girince, süt kardeşleriyle koyun otlatmaya giderdi. Eline bir sopa alır, zevk ve neş'e ile giderdi. Akşam da şen ve sevinçli dönerdi. Bir gün hava çok sıcak oldu. Kendi kendime üzülüp bu gün hava çok harâretli. Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem" bir sıkıntı gelmesin de-

dim. Süt kardeşi Şeymâ, ey anne, üzülme, bugün Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" kuzuların arasına oturmuşdu. Üzerinde bir bulut onu gölgeliyordu. O nereye gitse, o bulut da Onunla birlikde hareket ediyor. O güneşden aslâ râhatsız olmıyor, dedi.

● Halîme hâtun şöyle anlatmışdır: Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün yine süt kardeşleriyle koyun otlatmaya gitmişdi. Süt kardeşi Damra öğle vaktinde âniden ağlayarak eve çıka geldi. Anneciğim, Kureyşli kardeşime birşey oldu, dedi. Ne oldu anlat dedim. Bizimle oynarken birisi gelip Onu aramızdan aldı ve bir dağın tepesine çıkardı. Bıçakla karnını yardı, dedi. Kocam Ebû Züveyb ile birlikde koşarak o dağa çıkdık. Bir de bakdık ki, Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek yüzü kızarmışdı ve gök yüzüne doğru bakıyordu. Hemen yanına oturup alnından öpdüm ve ey cânım yavrum sana ne oldu. Sana bunu yapan kimdir, dedim. Şöyle anlatdı: Kardeşlerimle oynuyordum. Üç kişi geldi. Birinin elinde gümüşden bir ibrik, birinin elinde içi karla dolu zümrüd bir leğen vardı. Beni kardeşlerimin arasından alıp dağın üzerine çıkardılar. Onlardan biri beni tam bir lutf ile okşadı ve göğsümü göbeğime kadar yardı. Ben bakıyordum ve hiç acı duymuyordum. Elini göğsüme sokup, yüreğimi çıkardı ve yardı. İçinden bir parça uyuşmuş siyâh kan çıkarıp atdı. Sonra dedi ki, bu senin vücûdunda şeytânın te'sîr edeceği bir parça idi. Allahü teâlânın emriyle çıkarıp, şeytânın şerrinden ve mekrinden emîn olasın diye seni ondan temizledik, dediler. Sonra yüreğimi yerine koydu. Ben seyrediyordum. Üçüncü kişi geldi. Onlara siz çekilin, işinizi temâmladınız, dedi. O kimse yanıma yaklaşıp elini göğsümün üzerine koydu. O ânda göğsümdeki yara kapanıp iyileşdi. Yanındakilerden birine bunu, ümmetinden on kişi ile tartınız dedi. Tartdılar, ben ağır geldim. Yüz kişiyle tartınız dedi. Tartdılar. Ben ağır geldim. Bin kişiyle tartın dedi. Tartdılar. Yine ben ağır geldim. Bunun üzerine, Onu bırakınız. Bütün ümmetiyle tartsanız ağır gelir, dedi. Sonra elimden tutarak beni oturtdu. Üçü de başımdan ve alnımdan

öpdüler ve ey Allahü teâlânın Habîbi, korkma. Bir bilsen sana ne se'âdetler ve ihsânlar verilmişdir, dediler ve havâda uçup gökün ortasından içeri girdiler. İsterseniz size içeri girdikleri yeri göstereyim, dedi.

● Yine Halîme hâtun anlatmışdır: Muhammedden "sallallahü aleyhi ve sellem" gördüğüm hâlleri halka anlatıyordum. Bana bu çocuğu bir kâhine götür, belki cinnîlerin te'sîrinde kalmışdır, dediler. Bunun üzerine Onu bir kâhine götürdüm. Onda gördüğüm hâlleri temâmen anlatdım. Kâhin bunları dinleyince, hemen yerinden kalkıp: Ey arablar! Geliniz, başınıza bir belâ gelmek üzeredir. Ona şimdiden engel olunuz! Bu çocuğu öldürünüz. Eğer öldürmezseniz, büyüyünce dîninizi bırakın deyip, sizi hiç işitmediğiniz ve tasavvur etmediğiniz bir dîne da'vet edecek diye bağırmaya başladı. Bu sözleri duyunca, Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" elinden tutup çekdim. Kâhine asıl seni bir kâhine götürmek lâzım. Sen delirmişsin. Eğer böyle saçma sapan konuşacağını bilseydim, sana aslâ gelmezdim. Ben oğlumu öldürtmem, ama seni öldürmek gerekir, dedim. Sonra Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" alıp evime döndüm.

● Halîme hâtun şöyle demişdir: Bu hâdiselerden sonra çok korkmaya başladım. Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" Mekkeye götürüp, emâneti teslîm etmek istedim. Mekkeye doğru yola çıkmak üzere iken bir nidâ işitdim, şöyle diyordu: Ey Mekke vâdisi, sana âfiyet olsun. Bundan sonra, yakîn nûru ve dînin cemâli, kemâli ikbâl ve Allahü teâlânın sevgilisi sana dönecekdir. Sonra merkebe binip Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" Mekkeye ulaşdırdım. Bir topluluk gördüm. Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" onların yanına bırakdım. Ba'zı mühim işlerimi yapmaya gitdim. Âniden kulağıma korkulu bir ses geldi. Acele geri döndüm. Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" bırakdığım yerde bulamadım. Yanına bırakdığım kimselere sordum. Nereye gitdiğini söylemediler. Ağlayıp feryâd ederek, âh Muhammed! Vah Muhammed diyordum. Âniden karşıma za'îf, ince uzun boylu bir ihtiyâr çık-

dı. Sana Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" nerede olduğunu bilen bir kimseyi söyleyeyim, dedi. Kimdir deyince, şu hubel putudur dedi. Bunun üzerine o kimseye kızarak, sen Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" doğduğu gece hubel putunun ve diğer putların yere yıkıldığını bilmiyormusun, dedim. O kimse bana sen delirmişsin. Ben hubele varıp yalvarayım da, senin oğlunu geri versin, dedi. Sonra hubelin etrâfında dönüp başını öpdü ve putu medh ederek, bu kadının oğlu Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" kaybolmuş dedi. Yaşlı kimse hubel putunun yanında Muhammed ismini söyler söylemez, hubel ve diğer putlar yüzüstü yere yıkıldılar. Ey ihtiyâr, biz Muhammedin elinde kırılacağız diye bir ses geldi. O ihtiyâr titreyerek ve ağlayarak putların yanından ayrıldı. Bana, ey Benî Sa'dlı kadın, senin oğlunun sâhibi vardır. Onu kaybolmakdan korur, hiç üzülme, dedi.

Halîme hâtun sözlerine devâm ederek şöyle anlatmışdır: Bu haberin Abdülmuttalibe ulaşmasından korkdum. Hemen gidip kendim durumu bildirdim. Bu iş Kureyşlilerin bir hîlesidir diyerek kılıcını çekdi ve ey Kureyş kabîlesi diye bağırarak onları yanına çağırdı. Yanına toplandılar. Onlara durumu anlatdı. Her birisi bir tarafa gidip, Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" aramaya başladı. Hiçbiri bulamadı. Abdülmuttalib ise Kâ'beye gidip, yedi kerre tavâf etdikden sonra: Yâ Rabbî! Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" bize geri ver diye münâcâtda bulunarak, şu ma'nâda bir şi'r okudu:

Yâ Rabbî! Kavuşdur beni Muhammedime,
Döndür Onu bana, o sağ kolum yerinde.
Muhammedim kayboldu bilinmiyor hiç yeri,
Zarar gelirse Ona helâk et kavmimi.

Bunları söyledikden sonra, Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" Tihâme vâdîsinde falan ağacın altındadır diye bir ses işitdi. Derhâl o vâdîye doğru yola çıkdı. Yolda Varaka bin Nevfel ile karşılaşdı. Birlikde Tihâme vâdîsine gitdi-

ler. Vâdîye vardıklarında, Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” bir ağacın altında ağacın dallarıyla ve yapraklarıyla oynar hâlde buldular. Abdülmuttalib yanına yaklaşıp: Ey evlâdım sen kimsin? dedi. Muhammed bin Abdüllah bin Abdülmuttalibim diye cevâb verdi. Bunun üzerine Abdülmuttalib, ben senin deden olurum, dedi. Sonra Onu Mekkeye getirdiler. Süt annesi Halîme hâtuna çok ikrâmda bulunup, kıymetli hediyyeler vererek, kabîlesine gönderdiler. Abbâs “radıyallahü anh”, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” medh etmek için yazdığı ba’zı şi’rlerinde bu hâdiseden şöyle bahsetmişdir:

Yapraklar altında korunduğun gibi sen,
Bundan önce de gölgeliklerde hoş idin sen.

● Abbâs “radıyallahü anh” Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” demişdir ki; sen beni beşikde iken islâma çağırsaydın kabûl ederdim. Sen beşikde yatarken ay ile konuşurdun. Parmağınla her ne tarafa işâret etsen, ay o tarafa meyl ederdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurdu: “Ben ay ile, o da benimle konuşurduk. Beni ağlamakdan men’ ederdi. Ayın arş altında secde edişinin sesini işitirdim.”

● Muhammed Mustafâyı “aleyhisselâm” annesi Âmine hâtun, Medînede bulunan dayıları Neccâroğullarının yanına götürdü. Ümmi Eymen de onlarla birlikde idi. Bir ay orada kaldılar. Nitekim Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret edince, dahâ önce orada bir ay kaldığında geçen hâdiseleri hâtırladılar ve buyurdular ki: Bir yehûdî bana dâimâ bakardı. Bir gün beni yalnız bulup adın nedir, dedi. Ahmeddir, dedim. Sırtıma bakdı ve kendi kendine şöyle dedi: Bu ümmetin Peygamberidir. Sonra dayılarımın yanına geldi ve onlara da böyle söyledi. Annem bu sözleri işitince korkdu ve Medîneden ayrıldık. Ümmi Eymen de şöyle anlatmışdır: Medînede bulunduğumuz sırada, bir gün öğle vaktinde iki yehûdî bulunduğumuz yere gelip; Ahmedi dışarı çıkarınız dediler. Çıkardık. Ona bakdılar ve bilhâssa sırtına

çok bakıp düşündüler. Sonra birbirlerine, bu ümmetin Peygamberidir. Bu Medîne şehri bunun hicret edeceği yerdir. Bu şehrde savaşların olmasına az kaldı, dediler.

● Medîneden Mekkeye dönerlerken Ebvâ denilen yerde, hazret-i Âmine hastalandı. Hazret-i Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" annesinin başı ucunda oturmuşdu. Bir ara hazret-i Âmine kendinden geçdi. Bir müddet sonra kendine geldi. Oğlu Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek yüzüne bakdı ve birkaç beyt okudu. Şu beytler onlardandır:

Yüce Allah bereketler versin sana,
Eğer doğru çıkarsa gördüğüm rü'yâ.
Sen peygamber olacaksın insanlara,
Celîl ve kerîm olan Allah katında.

Hazret-i Âmine bu şi'ri okudukdan sonra şöyle dedi: Yaşayan herkes ölecekdir. Yeni olan herşey eskiyecekdir. Eğer ben ölürsem gam yimem. Adım âlemde dâimâ anılır. Çünki, böyle pâk ve mubârek bir evlâd yâdigâr bırakdım. Hazret-i Âmine vefât edince, cinnîlerin ağlama sesleri işitildi ve ta'ziye için şu beytleri okuyorlardı:

Ağlasın iffetli genç kızlar Âmineye,
Anne olmakla şereflendi, Peygambere.
Abdüllahın zevcesi, yakınıdır hem de,
Vakârlı hem sâhib-i minber Medînede.

● Hazret-i Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" doğdukdan sonra, Seyf ibni Zilyezen, Habeşistanı aldı. Abdülmuttalib, Veheb bin Abdi Menâf ve Kureyş kabîlesinin diğer ileri gelenleri ibni Zilyezeni tebrîk için Yemene gitdiler. Müsâade alıp içeri girdiklerinde, Abdülmuttalib pâdişâhın yakınına oturdu. Konuşmak için izn istedi ve gâyet fâsih bir ifâde ile pâdişâhı tebrîk etdi. Düâlar yapdı ve medhiyede bulundu. Bu durum pâdişâhın çok hoşuna gitdi ve sen kimsin diye sordu. Abdülmuttalib de ben Hâşimoğullarındanım dedi. Şâh dahâ çok ikrâm edip, onu yanına oturtdu ve Kureyş kabîle-

sinin diğer ileri gelenlerine de çok ikrâm ve iltifâtda bulundu. Sonra onları misâfirhâneye yerleşdirip, son derece ikrâm ve iyilikde bulundu. Bir ay misâfir kaldılar. Ne yanlarına uğradılar, ne gitmeleri için izn verdiler. Bir aydan sonra pâdişâh bir kimse gönderip, Abdülmuttalibi odasına çağırtdı. Ona şöyle dedi: Ey Abdülmuttalib! Sana bir sırrımı söyleyeceğim. Senden başkasına bu sırrımı söylemem. Çünki sen, bir cevherin kaynağısın. Seni bundan haberdâr edeyim. Bu sırrı vakti gelinceye kadar saklı tut. Allahü teâlâ bu sırrı vakti gelince bütün âleme açıkca gösterir. Haberin olsun ki, hazînemde kendim için husûsî olarak sakladığım bir kitâbda, bir hayrlı haber ve mu'teber bir şey okudum. Bu iş sana ve bütün mahlûkâta fâideli, umûmî ve tam bir ni'met olacakdır. Bu müjde şöyledir: Mekkede bir erkek çocuk doğmuşdur veyâ doğması yaklaşmışdır. Onun adı Muhammeddir "sallallahü aleyhi ve sellem". Babası ve annesi vefât etmişlerdir. Onu dedesi ve amcası himâye edeceklerdir. Allahü teâlâ Ona peygamberlik verecek ve halkı Hakka da'vet edecekdir. Ona dost olanlar azîz ve mansûr olurlar. Düşmânlık edenler zelîl ve hakîr olurlar. Allahü teâlâ bizi Ona tâbi' ve yardımcı eylesin. Allahü teâlâ O Peygamber vâsıtasıyla küfr ve dalâlet ateşini söndürecek ve tevhîd dînini ortaya çıkaracakdır. Kehânet sona erecek, şeytânlar taşlanacak ve kovulacakdır. Putlar yüzüstü düşecek. O Peygamberin sözü hak ile bâtılı birbirinden ayırıcıdır. Hükmü adâletlidir. Allahü teâlânın râzı olduğu şeyleri yapar ve yapılmasını emr eder. Râzı olmadığı şeylerden sakınır ve sakındırır.

Abdülmuttalib, pâdişâhdan bu sözleri dinleyince, ona düâ ve medhiyede bulundu ve ey melik! Bu sırrı biraz dahâ aç dedi. Bunun üzerine yemîn ederek: Ey Abdülmuttalib, O gelecek Peygamberin dedesi sensin. Bunda aslâ yalan yokdur, dedi. Abdülmuttalib bu sözleri işitince şükr secdesine kapandı. Pâdişâh, başını kaldır ey Abdülmuttalib! Aslın gibi neslin de yüce âleme yol göstericidir. İşin temâm ve maksadın hâsıl oldu. Sonra söylediğimin kim olduğunu anladın mı dedi. Abdülmuttalib şöyle dedi: Evet anladım. Oğlum Ab-

düllahı Vehebin kızı Âmine ile evlendirmişdim. Bir oğlu dünyâya geldi. İsmini Muhammed koydular. Babası ve annesi vefât etdi. Onu ben ve amcası himâye ediyoruz. Seyf ibni Zilyezen Abdülmuttalibe dedi ki: Sana söylediklerim doğrudur. Gönlünü hoş tut. Onun hâlini gizle. Onu yehûdîlerden koru. Onun düşmânıdırlar. Hak Sübhânehü ve teâlâ Onu, onlara karşı muzaffer kılacakdır. Onlar Ona zarar veremeyeceklerdir. Bu sözleri seninle buraya gelen yol arkadaşlarına söyleme. Onların hîlesinden emîn değilim. Allahü teâlâ korusun, Onu öldürmek kasdıyla bir tuzak kurarlar. Elbette bunlar veyâ bunların oğulları Ona düşmânlık edecekler, belki savaşacaklardır. Fekat Hak Sübhânehü ve teâlâ senin torununu onların hepsine karşı gâlib edecekdir. Eğer ömrümün yeteceğini bilseydim, bütün ordularımı Medîneye toplardım. Orayı kendime şehr seçerdim. Ona yardım etmekle şereflenirdim. Çünki, kitâblarımızda Onun Medîneye yerleşeceği, ya'nî yerinin Medîne olduğu bildirilmişdir. İşleri orada yapacak, yardımcıları oradan olacak. Defn edileceği yer orası olacakdır. Şimdi Ona bir zarar gelmesinden korkmasaydım, bütün Arabistan halkını Ona tâbi' olmaya ve îmân etmeye çağırırdım. Bu emâneti sana bırakıyorum. Bu husûsda bir kusûr etmeyesin.

Sonra pâdişâh misâfirlerinin herbirine onar köle ve onar câriye, kırk parça kumaş, yüz deve, beş rıtl altın, on rıtl gümüş ve bir ipek kab içi dolusu anber hediyye etdi. Abdülmuttalibe dahâ çok verdi. Gelecek sene tekrâr geliniz dedi. Fekat pâdişâh Seyf ibni Zilyezen o sene vefât etdi. Abdülmuttalib Kureyşlilere şöyle dedi: Bana çok verdi diye hased etmeyiniz. Zîrâ pâdişâhın verdiklerinin temâmı bana ve benim oğullarımdan olacak şerefe nisbetle çok azdır. Abdülmuttalibe o şeref nedir diye sordular. Fekat o bunu gizli tutdu.

● Hazret-i Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" peygamberliğini müjdeleyen hâdiselerden biri de şöyledir: Bir gün çocuklarla oynarken, Müdlec oğullarından bir gurub Onu gördü. Yanlarına çağırdılar ve ayağına bakıp hayli ze-

mân durdular. Sonra Abdülmuttalibin yanına uğradılar. Muhammed aleyhisselâmı onun yanında gördüler. Bu çocuk kimdir, diye sordular. Abdülmuttalib oğlumdur, dedi. Bunun üzerine biz bunun ayağı kadar makâm-ı İbrâhîmde olanların ayağına benzer ayak görmedik. Aman bu çocuğu iyi muhâfaza et, dediler.

● Bir gün Abdülmuttalib Hicrde, Kâ'benin yanında oturuyordu. Yanında yakın dostu Buhayra üsküfü de vardı. Üsküf Abdülmuttalibe dedi ki: Biz kitâblarımızda okuduk ki, İsmâ'îl aleyhisselâm neslinden henüz teşrîf etmiyen bir Peygamber kalmışdır ki, o da yakında gelecekdir. Zan ediyorum ki doğmuşdur. Onun sıfatları şöyle şöyledir diye sayarken, hazret-i Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" çıkageldi. Üsküf Ona dikkatle bakdı. Gözünü ve sırtını dikkatle inceledi. Sonra, benim geleceğini söylediğim Peygamber budur. Bu kimin oğludur, diye sordu. Abdülmuttalib, benim oğlumdur, dedi. Bunun üzerine üsküf bunun babasının hayâtda olmaması lâzım, dedi. Abdülmuttalib bu benim oğlumun oğludur. Annesi buna hâmile iken babası vefât etdi, dedi. Sonra Abdülmuttalib, oğullarına dönerek, kardeşinizin oğluna dikkat ediniz, işitiyor musunuz. Onun için ne diyorlar, dedi.

● Hazret-i Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" yedi yaşında iken şiddetli bir göz ağrısına tutuldu. Ne kadar ilâc yapdılarsa da fâide vermedi. Sonunda Abdülmuttalibe, Ukkaz panayırında bir râhib var, göz için ilâc yapıyor dediler. Abdülmuttalib, hazret-i Habîb-i Ekremi "sallallahü aleyhi ve sellem" o râhibe götürdü. Râhibin bulunduğu kilisenin kapısını kapalı buldular. Açdırmak için bağırdılar. Cevâb gelmedi. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile aşağı indiler. O ânda kilise sallanmaya başladı. Abdülmuttalib kilise üstümüze yıkılacak diye korkdu. Râhib içerden koşarak geldi ve ey Abdülmuttalib, şu bir gerçekdir ki, bu çocuk bu ümmetin Nebîsidir. Eğer dışarı çıkmasaydım bu kilise üzerime yıkılırdı. Bunu götür ve dikkatle koru. Çünki ba'zı ehl-i kitâbdan buna zarar erişebilir, dedi. Sonra

göz ağrısı için yapdığı ilâclardan verdi.

● İbni Abbâs “radıyallahü anh” şöyle rivâyet etmişdir: Kâ’benin yanına Abdülmuttalib için bir minder koyarlar idi. Abdülmuttalibe hürmeti ve saygısından dolayı kimse o minderin üzerine oturmazdı. Oğulları etrâfında otururlardı. Abdülmuttalib de o minderin üzerine otururdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çocukluğunda bir gün o minderin üzerine oturmak istedi. Amcaları mâni’ oldular. Abdülmuttalib onlara (o yavrucuğuma dokunmayın. İstediği yere otursun. Vallahi Onun şânı çok yüce olacakdır. Görüyorum ki, bir gün gelecek, o sizin seyyidiniz, efendiniz olacak. Onun alnında bir nûr görüyorum ki o nûr serverlik, ya’nî peygamberlik nûrudur) dedi. Sonra oğullarından Abdüllah ile aynı anneden olan Ebû Tâlibe döndü ve bu oğlumun önünde büyük işler vardır, Onu gözetiniz dedi. Dedesi Abdülmuttalib Onu boynunda taşır ve Kâ’beyi tavâf ederdi. Putları sevmediğini bildiği için, tavâf ederken onlara yaklaşdırmazdı. Abdülmuttalib seksen iki yaşında ve bir rivâyete göre de yüzon yaşında vefât etdi. Ebû Tâlib, babasının vasıyyeti üzerine hazret-i Muhammedi “sallallahü aleyhi ve sellem” himâyesine alıp, yanında barındırdı. Onunla çok iyi ilgilenmesi meşhûrdur.

● Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” dedesi Abdülmuttalibin yanında kalıyor idi. O vefât edince amcası Ebû Tâlibin yanında kaldı. Bu sırada sekiz yaşında idi. Ebû Tâlib Onu çok severdi. Ebû Tâlibin âilesi, birlikde veyâ ayrı ayrı yemek yidiklerinde doymazlardı. Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” ile birlikde yidikleri zemân doyarlardı. Ebû Tâlib, âile fertlerine yemek verdiği zemân, onlara sabr edin, bekleyin, Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” sofraya otursun, derdi. Çünki, O onlarla birlikde yimeğe başlayınca, hepsi az bir yemekle doyarlardı ve Onun bereketiyle yemek artardı. Meselâ bir içimlik süt olsaydı, önce Muhammed aleyhisselâm içerdi. Sonra onlara verirdi. Hepsi süde kanardı. Ebû Tâlib Ona, ey oğul! Sen çok mubâreksin, derdi.

● Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” her sabâh uykudan uyanınca, yüzünden nûr yayılırdı. Ebû Tâlibin oğulları Onun yüzünün nûru ile şereflenirlerdi. Hepsinin saçları karışık, kirpikleri yapışmış vaziyyetde olurdu. Muhammedin “aleyhisselâm” uyanınca, misk kokulu saçları taranmış ve cihânı gören gözleri sürmelenmiş hâlde görürlerdi.

● İmâm-ı Abdürrahmân Cevzî hazretleri **(Kitâbü’l-vefâ fî fadâil-il Mustafâ)** adlı kitâbında şöyle bildirmişdir: Hazret-i Habîb-i Ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” on yaşında iken amcası Zübeyr ile bir sefere çıkdı. Bir dereye vardıklarında, orada erkek bir deve gördüler. Kimseyi dereden geçirmiyordu. Kervândakiler dönmek istediler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ben bu husûsda işinizi hâllederim, buyurdu. Sonra ileriye doğru yürüdü. Deve, Habîb-i Ekrem hazretlerini görünce yere yatdı. Hazret-i Resûlullah kendi devesinden inip, onun üzerine bindi. Onu sürüp oradan uzaklaşdırdı. Kervândakiler dereyi geçdikden sonra, üzerinden inip salıverdi ve kendi devesine bindi. Seferden dönüşlerinde yine bir dereye rastladılar. Bu derenin suyundan geçemediler. Kervândakiler durdular. Hazret-i Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hepiniz beni ta’kîb ediniz, buyurdu. Sonra kendisi önden yürüdü. O sırada Allahü teâlâ azze ve celle o derenin suyunu kurutdu. Hepsi râhatca geçdiler. Mekkeye vardıklarında Kureyş arasında bu hâdiseleri anlatdılar. Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” şânı çok yüce olacakdır, dediler.

● Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” on iki yaşında idi. Bir gün amcası Ebû Tâlib Şâma sefere çıkacakdı. Hazret-i Resûlullaha amcasının ayrılığı ağır geldi. Ey amca, beni burada kime bırakıp gideceksin. Annem yok, babam yok, dedi. Ebû Tâlib bu sözlerden çok duygulandı ve Onu da yanında Şâm seferine götürmeye karar verdi. Kardeşleri bu henüz çocukdur, sefere tâkat getiremez, dediler. Bunun üzerine Ebû Tâlib endîşeye düşdü. Bir gün hazret-i Resûlü “sallallahü aleyhi ve sellem” ağlarken gördü. Niçin

ağlıyorsun diye sordu. Cevâb vermedi. Benden ayrı kalacağın için mi ağlıyorsun deyince, evet diye cevâb verdi. Bunun üzerine Ebû Tâlib yemîn edip bundan sonra senden hiç ayrılmayacağım dedi. Onu da yanına alıp, Şâm seferine çıkdı. Onu kendi cânından dahâ çok gözetip, dâimâ dikkatle himâye etdi. Şâm topraklarında Busrâ denilen bir yere ulaşdılar. Orada Bahîra adında bir râhib vardı. O zemân nasârânın [hıristiyânların] en âlimiydi. Dahâ önce o kâfile nice kerreler yanına uğramışdı. Fekat hiç iltifât etmemişdi. O sene Ebû Tâlibin kâfilesi yaklaşınca, o kâfileden bir şahsı beyâz bir bulutun gölgelediğini ve O nereye gitse, bulutun Onu ta'kîb etdiğini gördü. Kervân bir ağacın altına konaklayınca, bulut da ağacın üzerinde durdu. Ağacın dalları gölgelemek için başı üzerine meyl ediyordu. Bahîra bu alâmetleri görünce, hemen bir sofra hâzırlatdı. Kâfileyi yemeğe da'vet etdi. Kâfiledekiler gelince, Bahîra aralarında görmek istediği kimseyi bulamayınca, büyük olsun küçük olsun, sizden gelmeyen, geride kalan kimse var mı diye sordu. Herkes geldi. Sâdece küçük bir çocuğu eşyâlarımızın yanında bırakdık dediler. Bahîra onu da buraya getirin, dedi. Hâris bin Abdülmuttalib bu sözü işitince, yemîn ederek, Muhammed bin Abdüllahı konakladığımız yerde bırakıp, bizim burada yemek yimemiz kerem ve mürüvvete sığmaz, dedi. Bahîra, Muhammed ismini duyunca, Onun getirilmesinde dahâ çok acele etdi. Hâris Onu getirmeye gitdi. Bahîra bir de bakdı ki o ağacın altından ayrılınca, üzerinde Onu gölgeleyen beyâz bulut da Onunla birlikde hareket etdi. Yanlarına yaklaşınca, Bahîra kalkıp tam bir hurmet ve saygı ile Onu karşıladı ve dikkatli dikkatli Ona bakmaya başladı. Önceki mukaddes kitâblarda okuduğu alâmetleri tek tek Onun üzerinde gördü. Yemek yinip herkes bir tarafa çekilince, Bahîra hazret-i Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem": Sana ne sorarsam Lât ve Uzza hakkı için doğru söyle deyip, arabları taklîd ederek yemîn verdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": Bana Lât ve Uzza adına yemîn verme. Ben onlara buğz etdiğim kadar, hiçbir şeye buğz etmem, dedi. Bunun üzerine Bahîra, Allah hakkı için soracağım herşeye

doğru cevâb veresin, dedi. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” her ne dilersen sor, dedi. Bahîra Ona uykusundan, uyanık iken olan hâllerinden ve diğer hâllerinden sordu. Birer birer cevâb verdi. Bu cevâbların hepsini bildiklerine uygun buldu. Sonra nübüvvet mührünü görmek istedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sırtını açmadı. Ebû Tâlib, ey oğul. Ne olur aç, göster deyince, açdı. Bahîra mukaddes kitâblarda okuduğu gibi nübüvvet mührünü görünce, hemen öpdü. Sonra bir tarafdan ağladı. Bir tarafdan da Ebû Tâlibe bu çocuk senin neyin olur, dedi. Ebû Tâlib oğlumdur deyince, oğlun olmaması îcâb eder. Çünki, bu çocuğun babası ve annesi vefât etmiş olması lâzımdır. Bunun üzerine kardeşimin oğludur deyince, Bahîra şimdi doğru söyledin, dedi. Sonra: Bu çocuğun gözlerindeki kırmızılık hiç kaybolur mu? diye sordu. Ebû Tâlib hâyır kaybolmaz, dedi. Sonra Bahîra Ebû Tâlibe, kardeşinin oğlu bu çocuk, bu ümmetin Peygamberi olacakdır. Bunu çabuk kendi memleketine geri götür. Onu yehûdîlerden koru. Eğer benim anladığım gibi onlar da hâlini anlarlarsa, bu çocuğa bir zarar verebilirler. Bizim üzerimizde bununla alâkalı olarak çok ahd ve misâk vardır, dedi. Ebû Tâlib, o ahd ve misâkı sizden kim bildirmişdir, dedi. Bahîra tebessüm ederek, Allahü teâlâ Îsâ aleyhisselâma gönderdiği kitâbda bildirmişdir, dedi. Ebû Tâlib o seferden Mekkeye döndükden sonra, Onu bir dahâ sefere götürmedi. Sefere gideceği zemân, ayrılığı sebebiyle Onun üzüleceğini anlarsa, gitmekden vazgeçerdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yirmibeş yaşında idi. Hazret-i Hadîce ile henüz evlenmemiş idi. Hazret-i Hadîcenin kölesi Meysere ile birlikde Şâm seferine çıkdı. Busraya varınca, Nastura adında bir râhibin bulunduğu yerin yakınında bir ağacın altında konakladılar. Nastura Meysereyi tanıdı. Ey Meysere! Bu ağacın altında oturan kimdir, dedi. Meysere, o, Kureyşin eşrâfından ve Hâşimoğullarının ileri gelenlerinden bir kimsedir, dedi. Nastura dedi ki: Hakîkat şudur ki, bu ağacın altında Peygamberlerden başkası konak-

lamamışdır. Onun gözlerinde hastalık sebebiyle olmayan bir kırmızılık var mıdır diye sordu. Meysere evet vardır deyince, O âhır zemân Peygamberidir ve Hâtem-ül-enbiyâdır. Ne olaydı, Onun peygamberliği zemânına kadar yaşasaydım ve islâma girip Ona tâbi' olsaydım, dedi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Meysere ile Şâm seferine çıkdı. Bu seferde alış-veriş yapdığı bir kimseyle aralarında anlaşmazlık çıkdı. O kimse doğru söylüyorsan Lât ve Uzzaya and iç dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Ben Lât ve Uzza adına aslâ yemîn etmem. Bana göre onlardan dahâ kötü şey yokdur, buyurdu. Bunun üzerine o şahs, sen Harem ehlinden misin diye sorunca, evet buyurdu. O şahs Meysere ile tenhâ bir yerde iken, ona vallahi senin bu yol arkadaşın Hak Sübhânehü ve teâlânın Peygamberidir. O Hâtem-ül-enbiyâdır. Meysere bu sözleri duyunca, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" hürmetini ve ikrâmını artdırdı. Ona hizmetde çok dikkatli davrandı.

● Şâm seferinden dönüşde, Merrüzzahrâna geldiler. Kervânda hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk da vardı. Meysereye kervânın dönüşünü müjdelemek için Muhammedi "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Hadîceye gönder dedi. Meysere kabûl edip, hazret-i Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" gönderdi. Kâfilede Ebû Cehl de vardı. Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" yaşı küçükdür. Başka birisini gönderelim, dedi. Meysere, yaşı küçük ama çok akllıdır, dedi. Hazret-i Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" müjdeci olarak gitmek üzere yola çıkdı. Bir müddet gitdikden sonra, deve üzerinde uyudu. Deve yoldan çıkdı. Allahü teâlâ Cebrâîl aleyhisselâma devenin yularından tutup, doğru yola çek. Üç günlük yolu bir günde kat'eyle diye emr buyurdu. Cebrâîl aleyhisselâm da öyle yapdı. Bu ma'nâda Allahü teâlâ [Duhâ sûresi 7.ci âyetinde meâlen] **(Seni şaşırmış bulup, doğru yola erişdirmedi mi)** buyurdu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o gün Meyserenin mektûbunu hazret-i Hadîceye ulaşdırdı. Aynı gün tekrâr geri döndü. Kervâna yaklaşınca Ebû Cehl uzakdan görüp, sevindi. Ey Meysere benim sözü-

mü dinlemedin. İşte Muhammed, yolu şaşırıp geri dönmüş, dedi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve Meysere üzüldüler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kervâna ulaşıp, hazret-i Hadîcenin mektûbunu Meysereye verdi. Meysere sevinerek Ebû Cehle, anlaşıldı ki, Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” şaşırmamış, sen şaşırmışsın, dedi. Ebû Cehl utanıp rezîl oldu. Ben Onun üç günlük yolu bir günde gitdiğine ve bu mektûba inanmıyorum. Bu mümkin değildir, dedi. Kendi kölemi göndereceğim diyerek kölesini gönderdi. Sonunda doğru olduğunu öğrenince, çok mahcûb oldu, üzüntüsü iyice artdı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Hadîce ile nikâhlanırken, Mudâr kabîlesinin reîsleri ve Hâşimoğullarının ileri gelenleri de var idi. Burada, Ebû Tâlib övünerek şöyle bir hutbe okudu: “Allahü teâlâya hamd olsun ki, bizi hazret-i İbrâhîmin zürriyyetinden ve hazret-i İsmâ’îlin neslinden eyledi. Bizi Mead ve Mudar soyundan eyledi. Bizi Beytinin ve Haremin muhâfızları yapdı. Hareminin işlerine de hizmetci eyledi. Bize hac edilen, ziyâret edilen bir beyt (Kâ’beyi) ihsân eyledi. Yine bize içine girildiğinde emîn olunan bir Harem ihsân etdi. Bizi insanlara hâkim kıldı. Şübhesiz ki kardeşimin oğlu Muhammed, bütün Kureyş gençlerinden dahâ üstündür. Vallahi bundan sonra Onun için büyük haberler ve mühim işler vardır.”

● Hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğini müjdeleyenlerden biri de Kus bin Sa’îde-tül Eyâdîdir. Bir def’asında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna, Iyâd kabîlesinden bir hey’et geldi. Onlara hanginiz Kus bin Sa’îdeye ulaşmışdır ve onu bilir diye, sordu. Yâ Resûlallah, hepimiz onu biliriz dediler. Hâli nice oldu diye sorunca da, vefât etdi, dediler. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Sanki dün gece gibi hâtırlıyorum. Ukaz panayırında bir kızıl tüylü deve üzerine binip va’z eylerdi. Hoş nasîhatlar yapar, Hak Sübhânehü ve teâlânın bir olduğunu ve Ona îmân etmeye çağırırdı. Birçok beytler okurdu. Hâtırlamıyorum. Bu sırada bir ki-

şi, yâ Resûlallah, ben o beytleri Kus bin Sa'îdeden işitmişdim. Müsâade ederseniz okuyayım, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": **"Şi'r, güzeli güzel, çirkini de çirkin olan bir sözdür"** buyurdu ve izin verdi. O kimse Kus bin Sa'îdenin şöyle söylediğini işitdim, diyerek şi'ri okudu. Şi'rin ma'nâsı şöyledir: "Önce gelip geçenlerde bize ibret alacak şey çokdur. Ölüm ırmağının girecek yerleri var ama, çıkacak yeri yokdur. Büyük küçük hep göçüp gidiyor. Giden geri gelmiyor. Kat'iyyetle anladım ki, herkesin başına gelen benim de başıma gelecek, ben de öleceğim."

Bundan sonra, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" oradakilere, kim bize Kus bin Sa'îdenin îmânının alâmetlerinden dahâ başka şeyler söyleyecek buyurdu. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda bulunan hey'etden bir kişi şöyle anlatdı: Yâ Resûlallah! Bir gün memleketimizde bir dağa çıkmışdım. Bir derede sayısız hayvân ve kuş toplanmışdı. Kus bin Sa'îde bir çeşmenin başında elinde asâsıyla durmuş. Yeri göğü yaratan Allah hakkı için, kuvvetlilerin za'îflerden önce su içmesine müsâade etmem. Önce za'îfler, sonra kuvvetliler su içeceklerdir, diyordu. Seni insanlara peygamber olarak gönderen yüce Allaha yemîn ederim ki, gözlerimle şöyle gördüm: O hayvânların ve kuşların kuvvetlileri za'îfler su içinceye kadar bir tarafa çekilip beklediler. Sonra kuvvetliler su içdiler. Hayvanlar ve kuşlar Kus bin Sa'îdenin yanından gitdikden sonra, yanına yaklaşdım. Bakdım ki iki kabr arasında durmuş nemâz kılıyordu. Bu kıldığın ne nemâzıdır dedim. Arablar bunu bilmez. Bu öyle bir nemâzdır ki, göklerin ve yerin yaratanı için kılarım dedi. Lât ve Uzzadan başka ilâh var mıdır? dedim. Ben böyle deyince titredi ve rengi değişdi ve: Benden uzak dur! Şübhesiz ki göklerin ilâhı vardır. Onun şânı yücedir. Bütün mahlûkâtı O yaratdı ve onları tertîb etdi. Güneşi aydınlatıcı, ayı nûrlandırıcı ve yıldızları zînet kıldı, dedi. Sonra ona, neden Allahü teâlâya bu iki kabr arasında ibâdet ediyorsun diye sordum. Bu iki kabrde yatanlar benim dostlarım idiler. Burada ölümden onlara erişen şey bana da erişsin, ben de burada öleyim diye

beklerim, dedi. Sonra şöyle dedi: Yakında size bu tarafdan hak erişecek diyerek Mekke tarafını gösterdi. O hak nedir dedim. Lüveyy bin Gâlib neslinden bir kimsedir. Sizi ihlâsa (tevhîde) da'vet eder, ebedî hayâta ve bitmeyen ni'metlere çağırır. Onun da'vetini kabûl ediniz! Eğer ben Onun zemânına kadar hayâtda kalsaydım, en önce Ona ben îmân ederdim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bunları anlatan kimseye çok güzel söyledin. Kus bin Sa'îde öyle bir kimsedir ki, Allahü teâlâ Onu kıyâmet gününde yalnız bir ümmet olarak diriltir, buyurdu.

● Şöyle rivâyet edilmişdir: Ensârdan biri Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda kalkıp şöyle anlatdı: Devemi kaybetmişdim. Aramak için dağlara ve sahrâlara çıkdım. Akşam oldu. Gece karanlığında bir korkulu yerde kaldım. Sabâha yakın bir ses işitdim, şöyle diyordu:

Ey karanlıklarda karar kılıp kalmış kimse,
Şübhesiz, Allah bir Nebî gönderdi Haremde.
O, Benî Hâşimden, vefâlı, kerem sâhibi,
Cennetlerin ebedîliğini müjdeledi.

Bunları işitince, ne kadar etrâfıma bakdıysam da, sesin sâhibini göremedim ve şöyle dedim:

Ey karanlıklardan bana seslenen kimse,
Bu sıkıntılı zemânda hoş geldin bize.
Allahü teâlâ hidâyet versin sana,
Söylediğini iyice açıklasana.

Ben böyle deyince, ansızın yine şöyle diyen bir ses işitdim:

"Nûr zâhir oldu [açığa çıkdı]. Allahü teâlâ Muhammed aleyhisselâmı Peygamber olarak ve her bakımdan en üstün olarak gönderdi. Mahlûkâtı abes olarak yaratmayan ve bizi Îsâ aleyhisselâmdan sonra başı boş bırakmayan ve bize kıymet veren, en şerefli ümmet olarak yaratan Allahü teâlâya hamd olsun. Muhammed aleyhisselâmı bize gönderdi. O Nebîlerin en üstünüdür. Ona salât ve selâm olsun. Hiç bir top-

luluk, Ona karşı gâlib gelemez” dedi. Sabâh olduğunda sevincimden devemi unutmuşdum. Yola çıkıp yürümeye başladım. Bir yere geldim. Bir de bakdım ki, Kus bin Sa’îde bir ağaç altında oturmuş, elindeki bastonunu bir taşa vurarak cenk şi’ri okuyordu. Yanına yaklaşıp selâm verdim. Selâma cevâb verdi. Orada bir çeşme ve iki kabr ve iki kabrin arasında bir mescid vardı. Yanında iki dâne de aslan vardı. Aslanlar teberrüken kendilerini ona sürerlerdi. Aslanlardan biri oradaki çeşmeye su içmeye giderken, diğeri de peşine düşdü. Kus bin Sa’îde elindeki bastonu arkadaki aslana vurup, sen dur, senden önce giden su içip gelsin, sonra da sen git, dedi. Önce giden aslan su içip gelince, beklemekde olan diğer aslan gidip, su içdi. Bu kabrler kimin kabridir diye sordum. Benim iki arkadaşım vardı. Burada benimle birlikde Allahü teâlâya ibâdet ederlerdi ve Ona aslâ şirk koşmazlardı. Onlar vefât etdiler. Bu iki kabr onların kabrleridir. Ben de burada onlara kavuşma zemânımı bekliyorum, dedi.

● Zeyd bin Amr ve Varaka bin Nevfel hak din aramak için Musulda bir râhibe gitdiler. Varaka bin Nevfel nasrânî oldu. Zeyd bin Amr nasrânîliği uygun bulmadı ve kabûl etmedi. Oradan ayrılıp yola devâm etdi. Başka bir râhibe uğradı. Râhib nereden geliyorsun diye sorunca, hazret-i İbrâhîmin yapmış olduğu Kâ’beden geliyorum, dedi. Niçin oradan ayrılıp yola çıkdın deyince de, hak din aramak için ayrıldım, dedi. Bunun üzerine râhib ona, hemen geri dön, senin aradığın hak din yakında sizin memleketinizde zuhûr edecekdir, dedi. Zeyd bin Amr, hazret-i Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğinin bildirilmesinden önce öldürülmüşdür. Allahü teâlânın bir olduğuna, îmâna, kıyâmet gününe dâir çok şi’rleri vardır. Sa’îd bin Zeyd “radıyallahü anh” şöyle demişdir: Ben ve Ömer bin Hattâb “radıyallahü anh” Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” Zeyd bin Amrın hâlini sorduk. Buyurdu ki: “O kıyâmet günü tek bir ümmet olarak kalkacakdır”.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğini müjdeleyen hâdiselerden biri de Abd-i Kelâl bin Yegûs

El-Humeyrî kıssasıdır. Emîr-ül mü'minîn Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir gün Kubâ mescidinde Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile nemâz kılmışdık. Mubârek yüzünü bizden tarafa çevirince, deve üzerinde siyâh sarıklı, kılıç kuşanmış bir köylünün dağdan aşağıya doğru indiğini gördü. Benim gördüğümü siz de görüyor musunuz buyurdu. Biz, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bizden dahâ iyi görür ve bilir dedik. Bir köylü dağdan aşağıya doğru geliyor. Abdüllah Hafâkî olması lâzım buyurdu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bunları söyledikden biraz sonra o köylü mescidin kapısına geldi. Devesini bağladı, yenlerini sıvayarak ve eteğini çekerek Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi ve selâm verdi. Resûlullah ona, Allahü teâlâ dilini yalan söylemekden, kötülükden korusun, buyurdu. Sonra köylü konuşmak için müsâade istedi.

İzn verilince şöyle anlatdı: Yâ Resûlallah! Biz kavmimizden bir cemâ'at ile Hadramuta gidiyorduk. Gece ay ışığında giderken ay batdı. Biz korkulu bir dereye ulaşdık ve orada konakladık. Oraya henüz konaklamışdık ki, birden bire bir gürültü kopdu. At kişnemeleri, deve sesleri, kadınların feryâdı, çocukların ağlaşma sesleri geliyordu. O sırada bir ses dahâ işitdik, şöyle diyordu: Ey Yemâme kâfilesi. Vallahi kıyâmet yaklaşdı! Bütün putların bâtıl olduğunu ve bütün dinlerin hükmsüz kılındığını bildiren bir Peygamber geldi. O Peygambere uyan kimse bahtiyâr olur. Uymayanlar, muhâlefet edenler, bedbaht olurlar. Biz ona, Allahü teâlâ sana rahmet etsin, sen kimsin dedik. Ben Teklân cinnîyim, dedi. Bu gürültüler nedir diye sorduk. Bu gürültüyü çıkaranlar, cinnîlerden bir tâifedir. Kureyş kabîlesinden bir Peygamber gönderildi. Ona îmân etdiler, dedi. Bundan sonra ses kesildi. Sabâh olunca yola çıkıp, çöle doğru yürümeye başladık. Yolculuğumuz sırasında arkadan bir kişiyi kaybetdik. Yol arkadaşlarıma siz durun, bekleyin, ben o kaybolan kimdir bir bakayım dedim. Yedek bir bineğim vardı. Ona bindim, kılıcımı da kuşandım, onu aramaya gitdim. Bir kimseye rastladım.

İhtiyârlıkdan beli bükülmüş ve kirpikleri dökülmüş. Bir yeri kazıyordu. Bineğimin ayak seslerini duyunca, başını kaldırıp bakdı. Beni bir heybet kapladı. Kur'ân-ı kerîmden âyetler okuyarak Allahü teâlâya sığındım ve çok salevât okudum. Sonra o kimseye; Allahü teâlâ sana merhamet etsin. Biz bir gurub yolcuyuz. Yolumuzu şaşırdık. Yâ bize yol göster veyâ konaklayacak bir yer göster. Hiç olmazsa içecek su ver, dedim. Benim sizi konaklatacak evim ve çadırım yok. Size içirecek südüm ve suyum da yok. Yolunuz karşınızdadır. Falan dağın üzerine çıkın, dedi. Sen kimsin diye sordum. Ben Abd-i Kelâl bin Yegûs El-Humeyrîyim, dedi. Kavmin ne oldu diye sordum. Üçyüz seneden beri onlardan haberdâr değilim. Benî Mâzin kabîlesine geldim. Onların arasında binbeşyüz yaşında bir ihtiyâr var. Bana burada Âd kavminin kapanmış bir su ırmağı olduğunu söyledi. Üçyüz senedir burayı kazıyorum. Irmakdan bir nişân bulamadım. Fekat üç dâne levha buldum. Onlar üzerinde neler yazılmış, eğer okuma biliyorsan sana göstereyim, dedi. Bilirim getir göreyim, dedim. Gösterdi. Levhalardan birinde Âd kavminin kötülüklerini bildiren iki beyt yazılı idi. İkinci levhâda Sâlih aleyhisselâmın kavminin zemmi ve deveyi öldürmeleri hakkında iki beyt yazılı idi. Üçüncü levhada da buna benzer şeyler yazılı idi. Sonra elimden tutup beni bir yere götürdü. Orada altından bir taht üzerinde sırt üstü yatmış bir şahsın ölüsü vardı. İki gözünün arasına şöyle bir yazı yazılmışdı: Benim adım, Şeddâd bin Âd. Irem bağları ve imâd sâhibiydim. Bin sene yaşadım. Bin şehr kurdum. Bin kız ve hizmetçiyle yaşadım. Bin kantar altına sâhib oldum. Binlerce askerim vardı. Şarkın ve garbın saltanatına sâhib oldum. Ne dünyâ bana kaldı, ne de ben dünyâda bâkî kaldım. Benden sonra kimse dünyâya mağrûr olmasın.

Sonra elimden tutup bir yere dahâ götürdü. Gümüşden bir taht üzerinde sırt üstü yatmış bir kadının ölüsü vardı. Onun alnında şöyle yazılı idi: Ben Şeddâd bin Âdın kız kardeşiyim. Her kim yanıma gelirse, bana ibret nazârıyla baksın. Sonra beni bir taşın yanına götürdü. O taşın altından bir

sahîfe çıkardı. Bunu oku dedi. Onda şöyle yazılı idi: O ay yüzlü Nebî zuhûr edince, azîz ve celîl olan Allahü teâlâya da'vet eder. Ona muhâlefet edenleri, beldeler, dağlar ve vâdiler kabûl etmez. O Tihâme topraklarından, Mekkeden çıkacakdır. O bulutlar üzerinde görünen ay gibidir. O doğru sözlüdür. Susması hikmetlidir. Sultânlar Ona boyun eğer. Kapalı şeyler Ona açık olur.

Bundan sonra benden ayrılıp gitmek istedi. Eteğinden tutdum. Görüşüp konuşmamızı nasîb eden Allahü teâlâ hakkı için söyle, ne yirsin, ne içersin, dedim. Benim yiyeceğim şu tepelerin otlarıdır. Suyum yağmur suyudur, dedi. Sonra onunla vedâlaşıp ayrıldım. İki sene Hadramutda kaldım. Geri dönerken o yere yine uğradım. Orası yeşil bir yer olmuş ve bir ırmak akıyordu. Oraya bir de kabr yapılmışdı. Kadınlardan bir topluluk vardı. Onlara Kelâl bin Yegûs ne oldu diye sordum. Vefât etdi, şu kabr onun kabridir, dediler. Kabrinin başında bir taş vardı. O taşın üzerinde şöyle yazılıydı: Âdın kuyusunu bütün gücümle kazmaya başladım. Nihâyet ben de Iyâs gibi, o kuyunun dibine ulaşdım. Bal gibi tatlı ve pek lezzetli olan suyu buldum. O su ile su ihtiyâcımı giderdim. Ancak kuyuyu iyice kazma işini temâmlayamadım. Çünki, dostlarım bana sıkıntı verdi. Elimde âlet azdı. Taşlar arasında kaldım. Toprakla uğraşmak beni yidi bitirdi.

Bunları anlatınca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ağladı ve buyurdu ki: Allahü teâlâ Abd-i Kelâl bin Yegûsa rahmet eylesin. O kıyâmet gününde tek bir ümmet olarak kalkacakdır. [Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın hilye-i se'âdeti ve güzel ahlâkı, **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbında ve ayrıca mu'cizeleri, fazîletleri, güzel ahlâk ve âdetleri; **(Herkese Lâzım Olan Îmân)** kitâbında mufassal olarak anlatılmışdır. Lütfen oralardan da okuyunuz!]

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğinin bildirilmesinden hicretine kadar vukû' bulan hâdiseler:

● Hazret-i Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem" Cebrâîlin "aleyhisselâm" gelmesi ve vahy getirmesi yaklaşmışdı. O sırada Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Mekkenin dışına çıkdığında, yanından geçdiği her taşdan: "Esselâmü aleyke yâ Resûlallah" diye ses gelirdi. Etrâfına bakınca, kimseyi göremezdi.

(Sahîh-i Buhârî)de şöyle bildirilmişdir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" peygamberliği bildirilmeden önce sahîh rü'yâlar görürdü. Gördüğü rü'yâlar gündüz aynen çıkardı. Sonra yalnızlığı sevmeye başladı. Halkdan uzaklaşıp, çoğu geceleri Hira dağındaki mağarada ibâdet ile geçirirdi. Hazret-i Hadîcenin "radıyallahü anhâ" yanına gelir, birkaç günlük azığını alır giderdi. Ramezân ayında birgün Hira dağındaki mağarada ibâdet ile meşgûl iken, bir kimse geldi. Elinde ipekden bir örtü vardı.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" şöyle buyurmuşdur: O kimse bana "Oku" dedi. Ben okuma bilmem dedim. Elindeki örtüyü başımın üzerine koydu. Başımı ve yüzümü örtdü. Zan etdim ki öleceğim. Sonra o örtüyü başımdan kaldırdı ve "Oku" dedi. Ben okuma bilmem dedim. Yine önceki gibi, meâl-i şerîfi, **(İnsanı bir kan pıhtısından yaratan Rabbinin adıyla oku! Oku, insana bilmediklerini öğreten ve kalemle yazdıran Rabbin en büyük kerem sâhibidir)** olan Alak sûresinin [1-5] âyet-i kerîmelerini okudu. Sonra geri çekildi. Ondan işitdiklerim kalbime temâmen yerleşdi. Fekat bana mecnûn ve şâir demelerinden korkdum. Onları hiç sevmezdim. Çok endîşelendim. Bu sırada gök tarafından bir ses işitdim. Ey Muhammed! Sen Allahü teâlânın Resûlüsün. Ben de Cibrîlim, dedi. Semâda nereye baksam onu görüyordum.

Tâ akşam nemâzına kadar bu hâlde hayret içinde kaldım. O vaktde Hadîce, beni aratmak için her tarafa adamlar göndermiş. Onlardan ba'zıları gelip beni buldular. Cebrâîl görünmez oldu. Hadîcenin "radıyallahü anhâ" yanına geldim. Üzerimde hayret hâli ve vücûdumda titreme vardı. Hadîcenin dizine dayandım ve hâlimi anlatdım. Kâhin olmakdan korkuyorum dedim. Hadîce "radıyallahü anhâ", Allahü teâlâ korusun! Allahü teâlâ senin hakkında hayr murâd etmişdir. Ümmîd ediyorum ki sen, bu ümmetin Peygamberi olacaksın, dedi. Sonra hazret-i Hadîce, amcasının oğlu ve eski kitâbları okumuş olan Varaka bin Nevfelin yanına gitdi. Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ahvâlini söyledi. Varaka bin Nevfel anlatılanları dinledikden sonra, nefsim kudretinde olan Allahü teâlâ hakkı için, eğer bu söyledikleri doğru ise, Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" bu ümmetin Peygamberidir. Mûsâya "aleyhisselâm" gelen Nâmûs-u Ekber "Cebrâîl aleyhisselâm" ona da gelmişdir. Dahâ sonra Varaka bin Nevfel, Muhammed aleyhisselâmı Kâ'benin yanında gördü ve başından geçenleri bana anlat dedi. O da anlatdı. Yemîn ederek dedi ki: Sana gelen Nâmûs-u Ekberdir. O sana ilâhî hükmleri getirecekdir. Nitekim, Mûsâya da "aleyhisselâm" getirdi. Sen bu ümmetin Peygamberisin. Sana kavminden elemler gelecek. Seni memleketinden çıkaracaklar. Bir tâife sana yardım edecekdir. Eğer ömrüm vefâ ederse, sana elimle, dilimle, malımla ve canımla yardım ederim! Sonra hazret-i Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek başından öpdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kalbi mutmein bir hâlde hazret-i Hadîcenin "radıyallahü anhâ" evine geldi.

● Hâdiselerden biri de Eksem bin Sayfî kıssasıdır: Hazret-i Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" peygamberliğini işitince, gidip görmek istedi. Kavmi onun gideceğini duyunca, sen bizim büyüğümüzsün, hafîflik yapma. Kavminden iki kişi gönder, gidip o Resûlün "sallallahü aleyhi ve sellem" ahlâkını, sözlerini, hâllerini görüp gelsinler, dediler. İki kişi gönderdi. Gidip dönünce, Resûlullahın "sallallahü aley-

hi ve sellem” hâllerini birbir anlatdılar. Bunun üzerine kavmine şöyle vasıyyet etdi: Ona îmân etmekde önce davranan dünyâda ve âhıretde azîz ve muhterem olur. Kendisi bunları söyledikden kısa bir süre sonra vefât etdi.

● Hâdiselerden biri de Ümeyye bin Ebî Salt kıssasıdır: Ebû Süfyân şöyle anlatmışdır: Ümeyye bin Ebî Salt Şâmda bana Utbe bin Rebînin hâlini sordu. Anlatdım, güzel dedi. Sonra yaşını sordu, söyleyince, ihtiyârlamış. Onun kusûru budur. Böyle söyleme, ihtiyârlık ona şeref ve fazîletden başka bir şey getirmemişdir, dedim. Bunun üzerine, sus da bunun sırrını söyleyeyim diyerek şöyle anlatdı: Biz kitâblarımızda okuduk ki, bizim diyârımızdan bir Peygamber gelecekdir. Ben şübhesiz o Peygamber ben olsam gerekdir diyordum. İlm ehli olanlarla bu husûsu konuşduk. O Peygamberin Abd-i Menâf oğullarından geleceğini söylediler. Abd-i Menâf oğullarına ne kadar dikkatle bakdıysam da bu işe Utbe bin Rebîden başka uygun birini göremedim. Fekat sen onun yaşını söyledin, yaşı geçmiş. Anladım ki gelecek olan Peygamber o değildir. Çünki o, kırk yaşını geçmiş ve ona peygamberlik bildirilmemiş. Bu konuşmalardan sonra aradan günler geçdi. Hazret-i Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirildi. Ben ticâret için Yemen tarafına gitdim. Ümeyye bin Ebî Saltın yanına uğradım ve alay yollu beklediğin Peygamber gönderildi, dedim. Bunun üzerine bana o hak ve gerçek Peygamberdir. Ona tâbi’ ol, dedi. Ben de sen niçin tâbi’ olmazsın, dedim. Dedi ki, kabîlemin kadınlarından utanırım. Onlara dâimâ gelecek olan peygamber ben olacağım derdim. Şimdi benim Abd-i Menâf oğullarından bir kimseye tâbi olduğumu görürlerse kınarlar. Ey Ebû Süfyân! Kendini Onun huzûrunda boynuna ip takılmış bir oğlak gibi kabûl et ve Ona tâbi’ ol. Her ne emr ederse aslâ muhâlefet gösterme, diye tenbîh etdi.

Rivâyet edilmişdir ki, Ümeyye bin Ebî Salt, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Göklerin ve yerlerin nasıl yaratıldığını, Peygamberlerin “aleyhimüsselâm” hâllerini bildiren ve Muhammed aleyhisselâmın med-

hiyle biten bir kasîde getirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ona Tâhâ sûresini okudu. Ümeyye bin Ebî Salt dinleyince, bu insan sözü değildir, dedi. Fekat, benim kardeşlerim vardır, onlar ile, meşveret yapmadan bir iş yapmam, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", sana yazık olur, îmân et müslimân ol, doğru yola gir, buyurdu. Çok çabuk gelirim diyerek devesine bindi ve sür'atle Şâma gitdi. Yolda bir kiliseye uğradı. Orada râhibler vardı. Hâlini onlara anlatdı. Râhiblerden biri bahsetdiğin zâtı gördün mü, görsen tanır mısın, diye sorunca, evet gördüm, dedi. Bunun üzerine onu, içinde Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" resmlerinin bulunduğu bir eve götürdüler. Resmleri birer birer gösterdiler. Hazret-i Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" resmini görünce işte budur, dedi. Râhib, Ümeyyeye dedi ki: Sana yazıklar olsun. Hemen geri dön ve Ona îmân et! O âlemlerin Rabbinin Resûlüdür. Son Peygamberdir, dedi. Ümeyye bin Ebî Salt geri dönüp, Hicâza ulaşdı. O sırada Bedr gazâsı yapılmış ve Kureyş kabîlesinin ileri gelenleri ölmüşdü. Ümeyye bunu öğrenince, eğer O Peygamber olsaydı, kendi kavminin ileri gelenlerini öldürtmezdi deyip, ölenler için bir mersiye söyledi. Hemen Tâife gitdi. Uzun zemân orada kaldı. Bir gün uyumuşdu. Kız kardeşi de yanında idi. Rü'yâsında evin damının yarılıp iki beyâz kuşun içeri girdiğini gördü. Kuşlardan biri karnının üzerine konup kaftânını açdı. Diğeri öleceğini işitmişdir, dedi. Hâyır, Allahü teâlâ gecinden versin diyerek kaftânını üzerine örtdü. Sonra evin damından çıkıp, gitdiler. Evin damında hiç yarık izi kalmadı. Kız kardeşi Ümeyyeyi uyandırdı. Rü'yâsını anlatıp, bana bir haber getirmişler. Fekat bana söylenmesine müsâade edilmemiş dedi. Bundan sonra Tâifden Şâma gitdi. Cefne oğullarının yanına varıp, onları medh etmekle meşgûl oldu. Kuşların dilini bilirdi. Bir gün onlarla şerâb içiyordu. Oradan geçen bir karga ses çıkardı. Ümeyyenin rengi değişdi. Sana ne oldu, dediler. Eğer şu karganın garîb sözü doğru ise, şerâb sırası bana gelmeden ben ölürüm, dedi. Onun söylediklerinin doğru çıkmaması için şerâb sırasında acele davrandılar. Şerâb sırası Ümeyyenin yanın-

daki kimseye ulaşdığı sırada, Ümeyye bin Ebî Salt yere düşdü. Kaftânını üzerine örtdüler. Bir müddet sonra kaftânını kaldırıp, bakdılar ki ölmüş! Ölümünden sonra dilinden bu beytler işitildi:

Hayât her ne kadar uzun olursa olsun,
Dâimâ bitmeye mahkûmdur, biter en son.
Keşke ben bunu anlamadan dahâ önce,
Keçi otlatan olsaydım, dağ tepesinde.

● Askalan bin Ebî Avâlim el Humeyrî kıssası: Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Hazret-i Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliğinin bildirilmesinden önce ticâret için Yemene gitmişdim. Askalan bin Ebî Avâlimin evinde misâfir olmuşdum. O çok yaşlı, za'îf, âdetâ kuş yavrusu gibi kalmış bir ihtiyârdı. Her ne zemân Yemene gitsem, onun evinde kalırdım. Her gidişimde bana sizin aranızdan, şeref ve şöhret sâhibi ve dîninize muhâlefet eden bir kimse çıkdı mı diye sorardı. Ben de hâyır, diye cevâb verirdim. Bir def'asında yine gitmişdim. O son derece za'îflemiş ve kulakları da işitmez olmuşdu. Oğulları ve torunları etrâfında toplanmışlardı. Bana nesebini söyle, dedi. Ben de söyledim. Sana öyle güzel bir müjde vereceğim ki, ticâretden çok iyidir, dedi ve şöyle bildirdi. Hak Sübhânehü ve teâlâ senin kavminden geçen ay bir Peygamber gönderdi. Onu bütün mahlûkâtdan üstün kıldı ve Ona bir kitâb gönderdi. Putlara tapmakdan men' eder, dîn-i islâma da'vet eder. Hakka çağırır, bâtıldan sakındırır. O hangi kabîledendir, dedim. Hâşimoğulları kabîlesindendir ve siz Onun dayılarısınız. Ey Abdürrahmân! Hemen git, Ona tâbi' ol, doğru söylediğine inan ve yardımcı ol ve benim şu bir kaç beytimi Ona götür, dedi. O beytlerden üçünün ma'nâsı şöyledir:

Sonsuz ilm sâhibi Allaha inanırım,
Geceyi sabâh ile aydınlatan Allaha inanırım.

Şehâdet ederim, Mûsânın Rabbine,
Seni Resûl olarak gönderdiğine.

Şefâ'atcim ol Rabbimin huzûrunda,
İyiliğe, kurtuluşa çağrıldığımda!

İşlerimi çabuk bitirip, Mekkeye döndüm. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" ile karşılaşıp, Humeyrînin söyledik-lerini anlatdım. Evet, Allahü teâlâ Muhammed bin Abdülla-hı "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamber olarak gönderdi. Huzûruna git, dedi. O sırada hazret-i Resûl-i Ekrem "sallal-lahü aleyhi ve sellem" hazret-i Hadîcenin evinde idi. Oraya gidip girmek için izn istedim. İzn verildi, içeri girdim. Beni görünce tebessüm edip, iki hayrlı şeyden birini getirdin, bu-yurdu. Nedir deyince, yâ hediyye getirdin veyâ bir kimseden mektûb getirdin, buyurdu. Orada bulunanlara da, biliniz ki, Humeyrî mü'minlerin üstünlerindendir, buyurdu. Sonra ben kelime-i şehâdet söyleyerek müslimân oldum. Humeyrînin şi'rini okudum ve söylediklerini anlatdım. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Beni tasdîk eden ve îmân eden, zemânımda bulunan ve bana ge-len nice insanlar vardır ki, işte onlar gerçekden benim kar-deşlerim ve dostlarımdır.)** Abdürrahmân bin Avf bu hâdise ile alâkalı nice beytler söylemişdir. Bu beytler kitâblarda ya-zılmışdır.

● Semhâc adlı Cinnînin kıssası: İbni Mes'ûd "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile Safâ tepesine çıkdık. Müşrikler orada toplan-mışdı. Ebû Cehl de aralarında idi. Müşrikler oradaki bir pu-ta tapıyorlardı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ara-larına girip: Ey Kureyş cemâ'ati! Lâ ilâhe illallah diyerek îmân ediniz, dedi. Bunun üzerine Velîd bin Mugîre, Ebû Cehle; Muhammedi utandırayım mı dedi. Ebû Cehl yemîn vererek mutlakâ bunu yap, dedi. Velîd bin Mugîre o putu boynuna yaklaşdırarak, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" döndü ve: Ey Muhammed. Sen benim Rabbim şâh damarımdan dahâ yakındır, dersin. İşte benim rabbim de boynumdadır. Senin Rabbin nerededir, görelim dedi. Sonra putu yere koydu. Kureyşin müşrikleri puta secde etdiler. Pu-ta ey tanrımız bize yardım et de Muhammedi öldürelim diye

yalvardılar. O sırada putun içinden Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” aleyhinde birkaç beyt ile Ehl-i islâmın hilâfına şeyler işitildi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” oradan ayrıldı. İbni Mes’ûd “radıyallahü anh” demişdir ki; ben de Resûlullah ile geri döndüm ve annem babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! O putdan ne sesler geldiğini işitdiniz mi, dedim. Buyurdu ki: Evet işitdim. O bir şeytândır, putların içine girer ve halkı Peygamberleri öldürmeğe kışkırtır. Peygamberleri kötüleyen ve onlara dil uzatan şeytânları Allahü teâlâ çok çabuk helâk eder. Bu hâdiseden iki üç gün sonra, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda oturuyordum. Bir kimse geldi, esselâmü aleyke yâ Muhammed, dedi. Biz onun sözünü işitdik, ammâ kendisini göremedik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona gök ehlinden misin diye sordu. Hâyır, dedi. Cinnîlerden misin deyince, evet dedi. Niçin geldin deyince, ben gayb olmuşdum. Bana Allahü teâlânın Resûlünü, bir şeytân zemmetdi, diye haber verdiler. Ben o şeytânı arıyordum. Safâ tepesine yakın bir yerde buldum ve onu kılıç ile öldürdüm. Onu senden uzaklaşdırdım yâ Resûlallah, dedi. Yârın Safâ tepesine dostlarınızla birlikde teşrîf ediniz, sizi sevindireceğim, dedi. Resûlullah ona ismin nedir, dedi. Semhâc deyince, ister misin sana bundan dahâ güzel bir ism vereyim, buyurdu. O ism nedir yâ Resûlallah deyince: Sana Abdüllah ismini koydum buyurdu. Bundan sonra o cinnî ayrılıp gitdi.

Abdüllah ibni Mes’ûd “radıyallahü anh” demişdir ki, bana o geceden dahâ uzun bir gece olmadı. Sabâhleyin Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Safâ tepesine gitdik. Müşrikler orada toplanmışdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” aralarına girip: Ey Kureyşliler! Lâ ilâhe illallah deyiniz, buyurdu. Müşrikler yine oradaki putun önüne gidip, secde etdiler ve puta yalvarmağa başladılar. Bugün de önceki gibi olacak zan ederek korkdum. O sırada putun içinden âniden bir ses geldi. Ben Abdüllah bin Heyarâyım! Tertemiz Peygamberi kötüleyen fitne sâhibi şeytânı öldürdüm. Müşrikler putdan bu sesleri işitince puta söverek biz senin gibisi-

ne tapmadık. Muhammed sana sihr yapmış. Dün Onu kötülüyordun. Bugün medh ediyorsun, dediler. Sonra putu yere vurup parçaladılar. Sonra Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" hücûm etdiler. Mubârek alnını kanatdılar. O sırada müşriklerin arasından elinde demirli baston bulunan bir ihtiyâr ortaya çıkdı. Ey Kureyşliler, işitdim ki Muhammed sizden kuvvetli imiş. Beni Onun yanına götürün de, şu bastonu onun karnına vurayım, dedi. Vurmak için elini kaldırınca eli kurudu ve havada asılı kaldı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o mel'ûnun şerrinden kurtuldu.

● İskenderiyye Üsküfünün kıssası: Mugîre bin Şu'be "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliğinin bildirildiği sırada, ticâret için bir kâfile ile Tâifden İskenderiyyeye gitdim. Orada bir üsküf [hıristiyan din adamı] vardı. Bu kimse çok ibâdet ederdi. Halk, hastalarını, şifâya kavuşması için ona getirirlerdi. Ona hiç gönderilmedik Peygamber kaldı mı diye sordum. Evet, Hâtem-ül enbiyâ vardır. Onunla Îsâ aleyhisselâm arasındaki zemân çok değildir. O son Peygamber, ne uzun ne kısa boyludur. Ne siyâh, ne beyâzdır. Gözlerinde kırmızılık vardır. Saçlarını uzatır, kılıç kuşanır. Kimseden korkmaz, savaşa katılır. Eshâbı Onun için canlarını fedâ ederler. Onu anne ve babalarından ve evlâdlarından çok severler. Sıcak bir yerden çıkar. Bir haremden bir hareme hicret eder. Kurak bir yerde yerleşir. İbrâhîm aleyhisselâmın dînine mütâbeat gösterir, dedi. Mugîre bin Şu'be "radıyallahü anh" sözlerine devâm ederek şöyle nakl etmişdir: O Üsküfe, biraz dahâ O Peygamberden bahs et dedim. Şöyle anlatdı: O Peygamber beline izâr bağlar. Her Peygamber kendi kavmine gönderildi. O ise bütün insanlara ve cinnîlere gönderildi. Yeryüzünün her tarafı Ona mescid kılındı. Su bulamadığı zemân teyemmüm ederek nemâz kılar. Ondan bunları dinledikden sonra İskenderiyyede uğradığım her kilisenin üsküfüne Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sıfatlarını ve hilyesini, şeklini, şemâilini sordum ve hepsini tek tek hâfızama yerleşdirdim. Medîneye dönünce, hepsini Resûlullaha

“sallallahü aleyhi ve sellem” anlatdım. Hoşlarına gitdi. Eshâba da “radıyallahü anhüm ecma’în” anlat buyurdu. Ben de günlerce Eshâb-ı kirâma gurub gurub anlatdım.

● Hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” müslimân olması hâdisesi: Emîr-ül mü’minîn Ömer bin Hattâb “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün Ebû Cehl ve Şeybe ile birlikde oturuyorduk. Ebû Cehl ayağa kalkıp, ey Kureyş topluluğu! Muhammed sizin tanrılarınızı kötülüyor. Size aklsız ve câhil diyor. Atalarınız Cehennemdedir diyor. Her kim Muhammedi öldürürse, ona yüz kızıl tüylü ve yüz kara tüylü deve ile bin ölçek gümüş vereceğim diye bağırdı. Bunun üzerine ben ayağa kalkdım ve Ey Ebel Hakem. Söylediğin sözde doğru musun, ya’nî sözünde durur musun dedim. Evet, hemen vereceğim deyince, ben de lat ve uzza hakkı için, bu işi ben yaparım, dedim. O ânda elimden tutup beni Kâ’benin yanındaki hubel putunun yanına götürdü ve hubeli bana şâhid tutdu. O bütün putların en büyüğü idi. Her ne zemân bir sefere veyâ savaşa çıkacak olsalar, sulh veyâ nikâh yapacak olsalar, hubel putunun yanına varırlar, hubelle meşveret ederler ve onu şâhid tutarlardı. Ben kılıç kuşanıp, hazret-i Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” aramağa çıkdım. Bir yere vardım, bakdım ki, bir kuzuyu kesiyorlardı. Orada biraz durup bakdım. Kuzunun içinden bir ses geliyor ve şöyle diyordu: Ne hoş, ne mubârek işdir ve ne se’âdetdir ki, bir kimse yüksek sesle ve açık bir ifâde ile halkı Allah birdir, Muhammed aleyhisselâm Onun resûlüdür diyerek îmân etmeğe çağırıyor! Ben hemen kendi kendime bu sözler sanadır, dedim. Oradan ayrılınca, bir koyun sürüsüne rastladım. Koyunların içinden de aynı şeyleri söyleyen bir ses geliyordu. Kendi kendime, yemîn ederim ki, bu sözler benden başkasına söylenmiyor, deyip, oradan da ayrıldım. Dımâd denilen putun yanından geçiyordum. Putun içinden bir ses şu beytleri söylüyordu: Beytlerin anlamı şöyledir:

Peygamberliği açıklanınca, Muhammed-ül Emînin,
Yalnız Allaha tapılır, dımâd putu terk edilir.

O Peygamberlere vâris olan kimsedir,
Meryem oğlu Îsâdan sonra, Kureyşden gelen Peygamberdir.

Önce, dımâd ve diğer putlara tapınanlar,
Keşke hiç tapmasa idik onlara diyecekler.

Yâ Ebâ Hafs [Ömer “radıyallahü anh”]***, sabr et, sen öyle bir kişisin,***
Sana Adî oğlu şerefinden başka şeref nasîb olacak.

Elin ile ve dilin ile çok yardım edeceksin,
Hiç acele etme, sen Onun dînine gireceksin.

Artık kesin olarak anladım ki, bu sözler bana söyleniyordu. Kız kardeşimin evine gitdim. Habbâb bin Erat “radıyallahü anh” ve kız kardeşimin kocası Sa’îd bin Zeyd “radıyallahü anh” orada idiler. Beni kılıç kuşanmış bir vaziyyetde görünce korkdular. Korkmayın, dedim. Bunun üzerine Habbâb bana: Ey Ömer, yazık sana müslimân ol, dedi. Su istedim, getirdiler. Abdest aldım ve hazret-i Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” sordum. Erkam bin Ebî Erkamın evindedir, dediler. Hemen oraya gitdim. Kapıyı çaldım. Hamza “radıyallahü anh” dışarı çıkdı. Beni kılıç kuşanmış bir hâlde görünce bana bağırdı. Heybetli bir kimse idi. Ben de ona bağırdım. Bu sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dışarı çıkdı. Bana bakıp müslimân olmak için geldiğimi anladı ve Allahü teâlâ senin hakkındaki düâmı kabûl etdi. Ey Ömer! Müslimân ol, buyurdu. Ben, Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enneke resûlullah diyerek müslimân oldum. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ve Eshâb-ı kirâm çok sevindiler. O gün benimle müslimânların sayısı kırka ulaşdı. Allahü teâlâ [Enfâl sûresi 64.cü âyetinde meâlen] **(Ey Peygamberim! Sana Allah ve mü’minlerden, senin izinde gidenler yetişir!)** buyurdu. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” Allah hakkı için dışarı çıkalım. Müşrikler bize bir şey yapamaz, dedim. Sonra dışarı çıkdık. Tekbîr getirdik, öyle ki, müşrikler işitdiler. Hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ’beyi tavâf etdi. Bu hâdiseden sonra müşriklerle mücâdele edip durduk. Sonunda Allahü teâlâ bizi tam gâlib kıldı.

● Ebû Muhammed Cerîrî Taberî “rahmetullahi aleyh” şöyle nakl etmişdir: Emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” îmân etmekle şereflenince, müslimânlar kuvvetlendi. İslâm dîni açıkdan yayılmağa başladı. Ebû Cehl bu durumu görünce müşriklere, Muhammed büyücüdür. Her kim yanına varsa, onu sihrle kendine bağlıyor, dedi. Fırsat kollayıp, Onu yalnız bir yerde bulunca hemen öldürelim, dedi. Müşrikler bu şekilde anlaşıp karar verdiler. Bir gün hazret-i Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tek başına bir dağa doğru gidiyordu. Ebû Cehl beş on kişiyle arkasından gitdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” üzerine hücûm etdiler. Öldürmek istediler! Fekat yapamadılar. Zîrâ Peygamberlere “aleyhimüsselâm” kırk erkek kuvveti verilmişdir. Bizim Peygamberimize ise kırk peygamber kuvveti verilmişdir. Hücûm edenler, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını dört yerinden yaralamışlardı. Eshâb-ı kirâm bu durumu haber alınca, hemen oraya koşdular. Müşrikler onları görünce kaçdılar. Bu hâdisenin olduğu sırada Peygamber efendimizin amcası hazret-i Hamza dahâ müslimân olmamışdı. O gün avda idi. Karşısına bir geyik çıkdı. Bir ok çıkarıp geyiği vurmak istedi. O sırada geyik dile gelip: Ey Hamza! Benden ne istersin! Evine git, sana mühîm bir iş düşdü, dedi. Hayret etdi. Avlanmayı bırakıp, evine döndü. Kameriye adlı bir câriyesi vardı. Bu câriye yemeğini getirip, önüne koydu. Fekat bir tarafdan da ağlıyordu. Hazret-i Hamza câriyesine niçin ağlıyorsun dedi. Muhammed aleyhisselâm için ağlarım. Evinde yaralı yatıyor. Ebû Cehl beş on kişiyle üzerine hücûm edip, yaralamışlardır. Hazret-i Hamza bunu duyar duymaz, hiddetle yerinden kalkdı! Yayını eline aldı ve Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” öcünü almadıkca bu yemeği yimem dedi. Hemen Ebû Cehlin evine doğru yürüdü. Ebû Cehl evinin önünde müşriklerle birlikde oturuyordu. Hazret-i Hamzayı uzakdan kızgın bir hâlde görünce, dağılıp kaçmaya başladılar. Ebû Cehl de kaçıyordu. Fekat hazret-i Hamza yetişip onu yakaladı. Elindeki yay ile başına vurmağa başladı. Yay param parça oldu. Ebû Cehlin başında yedi dâne derin yara açıldı.

Hazret-i Hamzanın karşısına çıkmağa kimsenin cesâreti yokdu. Halk araya girip sulh yapdırdılar. Hazret-i Hamza oradan hemen Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdi. Yatıyordu. Yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”! Düşmânından öcünü aldım. Ebû Cehlin başını yedi yerden yardım. Araya girenler olmasaydı öldürürdüm dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Ey amca! Bu işin bana fâidesi yokdur. Eğer îmân edersen o zemân memnûn olurum, buyurdu. Hazret-i Hamza, eğer ben îmân edersem, senin gönlün hoş olur mu, dedi. Evet, buyurunca, hemen îmân etdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çabuk iyileşip kalkdı.

● Süfyân Hüzelî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir kervânla Şâm yolunda gidiyorduk. Bir gece sabâha karşı bir yerde uyumak için konakladık. Âniden havada duran bir atlı gördük. Ey uyuyanlar! Kalkınız, uyku zemânı değildir. Çünki, Ahmed “sallallahü aleyhi ve sellem” zuhûr etdi ve cinnîlerin temâmı kovuldu, diyordu. Biz cesûr kimseler olduğumuz hâlde korkduk. Evlerimize döndüğümüzde, Mekkede bir ihtilâf ortaya çıkdığını, Abdülmuttalib oğullarından birinin Peygamber olduğunun bildirildiğini ve isminin Ahmed “aleyhisselâm” olduğunu işitdik.

● Urve bin Merre el-Cühenî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Câhiliyye dönemi günlerinde hac yapmak için Mekkeye gitdim. Rü’yâmda Kâ’beden bir nûrun çıkdığını ve Medînenin dağları görününceye kadar yayıldığını gördüm. O nûrdan bir ses geldiğini ve zulmet parçalandı, nûr yayıldı! Hâtem-ül-Enbiyâ gönderildi diye işitdim. Sonra bir nûr dahâ çıkdı. O nûrun aydınlığında Hirenin ve Medâyinin bütün köşklerini gördüm. O nûrdan da bir ses geliyor ve şöyle diyordu:

İslâmiyyet geldi, putlar kırıldı,
Akrabâlar ziyâret edilir oldu.

Uykudan uyanınca korkdum ve kavmime, vallahi Kureyş arasında bir hâdise olmuşdur, dedim. Memleketimize dö-

nünce, Ahmed adında bir zâtın halkı islâma da'vet etdiğini haber aldık. Huzûruna gidip gördüğüm rü'yâyı anlatdım ve müslimân oldum.

Hâdiselerden biri de şöyledir: Bir kimse Bâbilden Mekkeye ticâret için gelmişdi ve Ebû Cehle koyunlarını satmışdı. Ebû Cehl parasını vermiyor ve oyalıyordu. Bir gün Bâbilli tüccâr Kureyş kabîlesinin reîsine gelip, ben garîb bir kimseyim. Ebû Cehl koyunlarımı satın aldı ve parasını vermedi. Kim ondan benim hakkımı alabilir, dedi. Hazret-i Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" o sırada onlara yakın bir yerde oturuyordu. Kureyşliler alay ederek o kimseye, işte şu oturan kimse senin hakkını alır diyerek, Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" gösterdiler. Bunun üzerine Bâbilli kimse, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gidip, başından geçenleri anlatdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hemen kalkıp, gel senin hakkını alayım, dedi. Kureyşliler haber getirmeleri için iki kişiyi arkalarından gönderdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Ebû Cehlin kapısına varıp, kapıyı çaldı. Kimsin diye sorunca, Muhammed bin Abdüllahım. Dışarı gel, buyurdu. Ebû Cehl hemen dışarı çıkdı. Rengi değişmiş ve vücûdu titriyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ona, bu kimsenin hakkını ver, buyurdu. Ebû Cehl veririm, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu kimsenin hakkını temâmen vermedikce buradan ayrılmam, buyurdu. Bunun üzerine Ebû Cehl acele evine girdi. O kimsenin hakkının temâmını getirip, verdi. Sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" oradan ayrılıp gitdi. Bâbilli kimse Kureyşlilerin toplu hâlde bulundukları yere gidip, Allahü teâlâ Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem" iyilikler versin. Hakkımı o zâlimin elinden alıverdi, dedi. Sonra müşriklerin haber getirmek için gönderdikleri iki kişi de yanlarına geldiler ve olanları aynen anlatdılar. Onların ardından Ebû Cehl de oraya geldi. Kureyşliler onu kınadılar. Bunun üzerine Ebû Cehl, Muhammed kapıma gelip kapıyı çalınca, sanki kalbim yerinden fırladı. Hemen dışarı çıkdım. Muhammedin başı üzerinde bü-

yük bir aslan gördüm. Ağzını açmışdı. Eğer o kimsenin hakkını vermekde bir ân dahâ duraklasam aslan beni parçalayacakdı, dedi. Oradakiler bu da Muhammedin sihrlerindendir, dediler.

● Abdürrahmân bin Cevzî **(Kitâb-ül-Vefâ fî ahvâlil Mustafâ)** adlı eserinde, Hâlid bin Sa'îd bin Âs "radıyallahü anh" hazretlerinin şöyle anlatdığını nakl etmişdir: Bir gece rü'yâmda Mekkeyi bir karanlığın kapladığını gördüm. Öyle ki, bir kimse kendi elini göremezdi. Bu esnâda zemzem kuyusundan bir nûr çıkdı, gökyüzüne yükseldi ve Kâ'be üzerine ışık verdi. Sonra Mekkenin temâmını aydınlatdı. Sonra da Medînenin hurmalıklarını aydınlatdı. Öyle ki, hurma ağaçlarının dalları üzerindeki hurma koruklarını o nûrun aydınlığında görüyordum. Bu hâlde iken uyandım. Rü'yâmı kardeşim Amr bin Sa'îde anlatdım. Kardeşim firâseti kuvvetli bir kimse idi. Ey kardeşim! Bu iş Abdülmuttalib oğullarından zuhûr edecek. Görmezmisin o nûr onların atalarının kazdığı kuyudaki sudan çıkmış. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliği bildirilince, huzûruna gidip o rü'yâmı anlatdım. Bana ey Hâlid! Vallahi o nûr benim. Ben Allahü teâlânın Resûlüyüm, buyurdu. Sonra îmân edilecek şeyleri bildirdi. Ben de müslimân oldum. Sonra kardeşim Amr da müslimân oldu.

● Benî Esed kabîlesinden bir kimse, satmak için pazara üç deve getirmişdi. Ebû Cehl müşteri oldu ve satın aldı. Fekat parasını vermedi. O sırada Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mescidde oturuyordu. Develerini Ebû Cehle satıp, parasını alamayan kimse, Resûlullahın huzûruna gelip, hâlini anlatdı. Develerin şu ânda neredededir diye sorunca da, henüz pazardadır, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" pazara gitdi. O kimsenin develerini rızâsıyla satın aldı. Sonra devenin ikisini satıp, üç devenin bedelini ödedi. Kalan bir deveyi de satıp, parasını Abdülmuttalib oğullarının fakîrlerine paylaşdırdı. Ebû Cehl pazarın bir köşesinde durmuş, hiçbir şey söyleyemiyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Ebû Cehle: Artık bundan sonra böyle işler yapma!

Eğer yaparsan, kimsenin başına gelmemiş olan bir belâ senin başına gelir, buyurdu. Ebû Cehl: Artık yapmam yâ Muhammed dedi. Müşriklerden ba'zıları Ebû Cehle Muhammedin karşısında hor düşdün. Onun dînine mi girdin, yoksa, Ondan korkdun mu, dediler. Ebû Cehl, ben aslâ Onun dînine girmem. Fekat Onun sağ tarafında bir kaç kişi gördüm. Ellerinde mızraklar vardı. Eğer karşı gelseydim, beni o ânda helâk edeceklerdi, dedi. Müşrikler, bu da Muhammedin sihrlerindendir, dediler.

● Zenîre adında bir câriye müslimân olmuşdu. O sıralarda gözleri görmez oldu. Ebû Cehl bu lât ve uzzanın işidir, dedi. Zenîre, lat ve uzza putları insanların ibâdet edip etmediklerinden haberdâr olamazlar. Benim gözlerimin kör olması Rabbimin takdîriyledir. Rabbim gözlerimi tekrâr açmaya kâdirdir, dedi. O gece gözleri açıldı. Tekrâr görmeğe başladı. Fekat Kureyş kabîlesinden, gönül gözü kör olanlar, bu iş de Muhammedin sihrlerindendir dediler ve dalâletde kaldılar.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hanımı hazret-i Hadîce "radıyallahü anhâ" hayâtda iken, kızlarından Zeynebi "radıyallahü anhâ" kız kardeşinin oğlu Ebûl Âsa vermişdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kızlarından Rukayyeyi veyâ Ümmü Gülsümü de Uteybe bin Ebî Lehebe nişânlamışdı. Resûlullah "aleyhisselâm" ile Kureyşliler arasında düşmânlık büyüyünce, müşrikler dâmâdlara Onun kızlarını almakla yükünü hafîfletiyorsunuz. Kızlarını boşayın ki, zahmete düşsün. Kureyşin kızlarından hangisini isterseniz size verelim, dediler. Dâmâdlarından Ebûl Âs, ben hanımımdan ayrılmam ve Kureyş kadınlarından hiçbirini ona denk tutmam, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onu medh etdi. Uteybe, bana Sa'îd bin Ebil-Âsın kızını verirseniz nişânı bozarım, dedi. Sa'îd bin Ebil-Âsın kızını ona verdiler. O bedbaht, henüz Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kızıyla evlenmemişdi. Resûlullah kızı ile otururken, huzûruna gelip, sana îmân etmiyorum ve kızından ayrıldım diyerek, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" doğru

tükürdü. Kötü sözler söyledi ve gitdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Allahım, köpeklerinden birini ona musallat et, diye düâ etdi. Ebû Tâlib de orada idi. Uteybeye, ey kardeşimin oğlu, bu düâdan hangi hîle ile kurtulabilirsin, dedi. Ba'zıları da Ebû Tâlibin üzüldüğünü, Resûlullaha, ey kardeşimin oğlu bu düâdan sana ne menfe'at var dediğini rivâyet etmişlerdir. Uteybe bu düâyı babasına söyleyince, babası üzüldü. Bu hâdiseden sonra ticâret için kervânla Şâma gitdi. Yolda bir yerde konaklamışlardı. Orada bir râhib onlara; burada yırtıcı hayvân çokdur, dedi. Bunun üzerine Uteybe yol arkadaşlarına bana yardımcı olun. Muhammedin düâsından dolayı emîn değilim, dedi. Bütün yükleri yığdılar. Uteybeyi yüklerin en üstüne yatırdılar. Kendileri de etrâfını çevirip yatdılar. Gece yarısı bir aslan geldi. Oradakilerin herbirini tek tek kokladı. Sonra yüklerin üstüne sıçradı. Pençesiyle Uteybenin karnını yardı ve cânını Cehenneme yolladı. Hassân bin Sâbit "radıyallahü anh" bu hâdiseyi bir kasîdesinde anlatmışdır.

● Necâşî ile alâkalı hâdise: Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" Habeşistâna ikinci def'a hicret etdiklerinde seksen iki erkek ve yirmidört kadın idiler. Ca'fer bin Ebî Tâlib "radıyallahü anh" ve Ümmü Seleme "radıyallahü anhâ" da onlar arasında idiler.

Ümmü Seleme "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Habeşistânda ikâmetimiz sırasında râhatlıkla dînimizi açıkladık. Allahü teâlâya ibâdet ile meşgûl olduk. Hiç kimse bize mâni' olmadı. Bizim râhat ve refâh içinde olduğumuz Mekkede duyulunca, Kureyşliler sözbirliği ederek, Amr bin Âsı ve Abdüllah bin Ebî Rebîayı hediyyelerle birlikde, Necâşîye ve patriklerine ve adamlarına gönderdiler. O iki kişi Habeşistâna gelip, hediyyeleri dağıtdılar. Sonra Necâşînin adamlarına dediler ki: Bir gurub kimse babalarının ve dedelerinin dînini bırakarak Mekkeden buraya geldiler. Melikin dînine de girmediler. Onların babaları ve akrabâları bizi gönderdiler. Melik onları bizim yanımıza katıp, Mekkeye göndersin dediler. Patrikler, bu durumu Melike kendiniz

arz edin, biz de size yardımcı olalım dediler. Mekkeden gelen o iki kişi patriklerin yanında durumu Melik Necâşîye söylediler. Bunu fırsat bilen patrikler, ey Melik! Bu iki kişi onların hâlini iyi bilir. Onları bu kişilere teslîm et dediler. Necâşî onlara kızıp, bu kimselerin sözleriyle iş yapmak doğru olmaz. Bize sığınanları çağıralım, işin hakîkatini onlara soralım. Eğer bu iki kişinin söylediği doğru ise, onları teslîm edeyim. Şâyet hâdise bunların dediği gibi değilse, buraya sığınanlara dahâ çok alâka göstermemiz ve bunlara hiç dokundurmamamız îcâb eder, dedi. Sonra âlimlerinin toplanmasını emr etdi.

Âlimler Necâşînin etrâfında toplandılar ve kitâblarını önlerine koydular. Sonra Eshâb-ı kirâmdan Habeşistâna hicret etmiş olanları çağırtdı. Ca'fer bin Ebî Tâlib ve diğer Eshâb geldiler. Onlar gelince âlimler kalkıp, Ca'fer bin Ebî Tâlibi "radıyallahü anh" Necâşîye takdîm etdiler. Necâşî de hürmet ve iltifât gösterdi. Necâşî durumu sordu. Ca'fer bin Ebî Tâlib şöyle dedi: Ey Melik! Biz câhiliyye ehlinden, puta tapan, leş yiyen, kumar oynayan ve dahâ nice kötü işleri yapan bir kavimdik. Allahü teâlâ ihsân ederek, kavmimizden, nesebi, emâneti, diyâneti en iyi olan birini seçip, Peygamber olarak gönderdi. O bize Allahü teâlânın bir olduğunu bildirdi ve îmâna da'vet etdi. Biz O yüce Allaha ibâdet ederiz ve Ona şirk koşmayız. Biz nemâz kılarız, doğrulukdan ayrılmayız, sözümüzde dururuz. İyilik ederiz, akrabâyı ziyâret ederiz. Biz o Peygambere îmân etdik ve tâbi' olduk. Bu sebeble kavmimiz bize düşmân oldu. Eskisi gibi şirk ve küfre dönmemiz için çok sıkıntı çekdirdiler ve işkence yapdılar. Onların işkencesine dayanamayıp buraya sığındık. Burada düşmânlık yapamazlar.

Necâşî "rahmetullahi aleyh" bunları dinledikden sonra Peygamberinize indirilen kitâbdan biraz oku dedi. Ca'fer bin Ebî Tâlib "radıyallahü anh", Meryem sûresinden bir mikdâr okudu. Necâşî dinlerken o kadar ağladı ki sakalı ıslandı. Yanında bulunan âlimler de ağladılar. Göz yaşları, önlerinde bulunan kitâblarını ıslatdı. Sonra Necâşî şöyle dedi: Bu nûr,

Mûsâya “aleyhisselâm” gelen nûr ile aynı yerden geliyor. Müslimânları geri götürmek için Mekkeden gelen iki müşrike de, vallahi ben bunları size vermem dedi. Bunun üzerine o iki kişi Necâşînin huzûrundan çıkdılar. Amr bin Âs, ben Muhammedin “sallallahü aleyhi ve sellem” eshâbına bir iş yapayım da perîşan olsunlar, dedi. Abdüllah bin Ebî Rebîa, ey Amr, böyle bir şey yapma. Her ne kadar onlarla aramızda muhâlefet varsa da, onlar da bizim akrabâlarımızdır, dedi. Amr onu dinlemedi ve Necâşîye, Muhammedin eshâbı Îsâya “aleyhisselâm” köle diyorlar diye haber yolladı. Necâşî, Ca’fer bin Ebî Tâlibi ve Habeşistâna hicret etmiş olan diğer müslimânları tekrâr yanına çağırdı. Siz Îsâ aleyhisselâm hakkında ne dersiniz diye sordu. Ca’fer bin Ebî Tâlib: Îsâ aleyhisselâm kelimetullah ve rûhullahdır. Allahü teâlâ böyle bildiriyor diye cevâb verdi. Necâşî yemîn ederek Îsâ “aleyhisselâm” da böyle söylemişdir. Bundan sonra bu memleketde emîn olarak kalınız. Hiç kimse size dokunmasın dedi. Sonra patriklerine, Mekkeden gelen o iki kişiye getirdikleri hediyyeleri geri veriniz. Onların hediyyelerine ihtiyâcım yokdur, dedi. O iki kişi reddedilmiş olarak dönüp gitdiler. Orada bulunan Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” huzûr içinde ikâmet etdiler. [Habeş pâdişâhlarının hepsine Necâşî denir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânındaki Necâşînin adı Eshame idi. Nasrânî iken müslimân oldu. Cenâze nemâzını Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medînede kıldırdı. Amr bin Âs “radıyallahü anh” da hicretin 8.ci senesinde müslimân oldu.]

● Habeşistân pâdişâhı Necâşinin üsküflerinden yirmi kişi Necâşiden izn alarak, Mekkeye gitdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ’bede Makâm-ı İbrâhîmde oturuyordu. İzn isteyip huzûruna geldiler. Onlardan Tapûr adındaki üsküf, Allahü teâlânın resûlü olduğunu söyleyen zât siz misiniz dedi. Evet benim buyurunca, halkı neye da’vet ediyorsun diye sordu. Şerîki olmayan Allahü teâlâya îmân etmeye çağırıyorum, buyurdu. Sonra onlara Kur’ân-ı kerîm okudu. Hepsi ağlamaya başladılar. Göz yaşları sakallarını ıslatdı.

Tapûr üsküf, ben Allahü teâlâya ve senin Onun resûlü olduğuna îmân etdim, dedi. Diğer üsküfler de hemen o ânda îmân etmekle şereflendiler. Bunlar, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrundan ayrılınca, Ebû Cehl ve Ümeyye bin Halef, Kureyşden bir cemâ’at ile onlara dediler ki, siz buraya din araştırmak için gönderildiniz. Bu kimsenin dîni hakkında haber götürecekdiniz. Sizin hiç aklınız yokmu. Onun huzûrunda bir sâat oturdunuz ve dîninizi değişdirdiniz. Ne söylediyse tasdîk etdiniz. O iki seneden beri Peygamber olduğunu söyler. Bizden birkaç aklsız ve birkaç fakîrden başka kimse inanmadı. Onların bu sözleri üzerine üsküfler, siz susun, biz kimsenin hakkını zâyi’ etmeyiz. Biz apaçık bir hakka kavuşduk. O hak dinle aydınlandık. Câhillerin sözüyle bu hak dinden dönmeyiz, dediler. Sonra Kur’ân-ı kerîmi ve islâmiyyetin esâslarını öğrendiler ve memleketlerine döndüler.

● Hazret-i Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”, Mi’râcını anlatırken, Kur’ân-ı kerîmde bildirildiği gibi, Mescid-i Aksâya uğradıklarını söyledi. Kureyşliler, Onun Mescid-i Aksâyı dahâ önce görmediğini biliyorlardı. Mescid-i Aksânın şeklini sordular. O sırada Cebrâîl “aleyhisselâm” Mescid-i Aksâyı Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” gözlerinin önüne getirdi. Sorulan şeylere Mescid-i Aksâyı seyrederek [televizyon gibi] cevâb verdi. Ayrıca Kureyşlilerin Şâma gitmiş olan bir kervânından haber sordular. Kervân yoldadır. Ben onlara uğradığım zemân, falan kişi deve üstünde oturmuşdu. Hava soğuk idi. Kölesinden kilim istedi. Ben susamışdım. Falan kimsenin bardağından su içdim. Bir kimse bir şey kaybetmişdi. Onu arayıp buldular. Bizim Burakımızdan kervândaki develer ürkdü ve etrâfa dağıldılar. Eğer develeri toplamak için çok oyalanmazlarsa, falan gün güneş doğarken Mekkeye gelirler, buyurdu. Kervânın geleceğini söylediği gün müşrikler iki gurub oldular. Bir gurubu kervânın geleceği tarafı, bir gurub da güneşin doğacağı tarafı gözetlemeye başladılar. Kervânı gözetleyenler âniden, işte kervân geldi diye bağrışdılar. O ânda güneşin doğuşunu gö-

zetleyenler de, işte güneş doğuyor diye bağrışdılar. Kervânı karşıladılar ve anlatılanları ve başlarından geçen hâdiseleri tek tek sordular. Hepsinin doğru olduğunu öğrendiler. Fekat inâdlarından ve kibrlerinden dolayı îmân etmediler. İnkârları ve kibrleri artdı. **"Allahü teâlânın dalâletde bırakdığını, kimse hidâyete erdiremez."** Yûnüs bin Bükeyr, İbni İshâkın siretine ilâveten şöyle demişdir: O gün güneşin doğması, kâfilenin gelmesine kadar Allahü teâlâ tarafından gecikdirilmişdir.

● Birgün Ebû Cehl, uzun münâkaşalardan sonra Kureyşlilere dedi ki, biz, Muhammedin hakkında artık ma'zûruz. Bundan sonra onu âdeti üzere nemâz kılarken görünce, başına bir taş vurayım. Böylece Onun elinden kurtulmuş olurum. Fekat bana yardımcı olun, düşmân eline bırakmayınız. Ebû Cehle, sana her bakımdan yardımcı olacağız. Seni gözeteceğiz, seni düşmân eline bırakmayacağız diye söz verip, and içdiler ve bu işi yap, dediler. Sabâhleyin, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" nemâz kıldığı yere gelip, nemâza durdu. Ebû Cehl eline bir taş alıp, arkadan yaklaşdı. Yanına yaklaşınca, yüzünün rengi değişdi. Vücûdu titremeğe başladı ve perîşan bir hâlde geri döndü. Kureyşliler, Ebû Cehle, sana ne oldu diye sorunca; dedi ki taşı vurmak için Ona yaklaşınca, kocaman ve hırçın bir deve gördüm. Ömrümde öyle uzun ayaklı, keskin dişli ve heybetli deve görmemişdim. Eğer biraz dahâ yaklaşsaydım beni öldürürdü, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", "Eğer yaklaşsaydı, onu elbette yakalardı. Cebrâîl "aleyhisselâm" bana böyle haber verdi" buyurmuşdur.

● Ebû Cehl, Kureyş müşriklerine, Muhammed sizin yanınızda yüzünü toprağa sürer mi. Ya'nî nemâz kılıyor mu diye sordu. Onlar da, evet kılıyor, dediler. Eğer ben Onu nemâz kılarken görürsem ayağımla başını ezeceğim, dedi. Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" nemâz kılarken dediğini yapmak için üzerine doğru yürüdü. Dahâ yaklaşmadan yüzünden birşeyler silerek derhâl geri döndü. Müşrikler sana ne oldu, dediklerinde, Muhammed ile aramızda ateş-

den bir hendek gördüm. Zebânîler bana hücûm etdiler. Hemen geri döndüm, dedi. Bu hâdise üzerine Allahü teâlâ meâl-i şerîfleri, **(Sen nemâz kılan kulu** (peygamberi) **bundan men' edeni görmedin mi? Keşke o engelleyici doğru yolda olsaydı, yâhud iyiliği ve kötülükden sakınmayı emr etseydi. Keşke o yalanlasa ve dönüp gitseydi** (sataşmasaydı)**. O acabâ olanları Allahın görmekde olduğunu bilmedi mi! Hakîkat şu ki, şâyet yapmakda olduğu kötü davranışlardan vazgeçmezse, derhâl alnından yakalar, Cehenneme atarız. Çünki, o yalancı, günâhkar bir alın! O hem gidip meclisini çağırsın. Biz de zebânîleri çağıracağız. Hâyır ona uyma! Allaha secde et ve yalnızca Ona yaklaş.)** olan, Alak sûresinin 9.cu âyetinden 19.cu âyeti sonuna kadar gönderdi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün Hakem bin Ebûl Âsın yanından geçdi. Hakem, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" arkasından vücûdunu, elini, kolunu oynatarak alay etdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Onun bu hâlini nübüvvet nûruyla gördü ve "O şekilde kalasın" buyurdu. O ânda Hakem bin Ebûl Âsın vücûdunu bir titreme aldı ve ömrünün sonuna kadar o titremeden kurtulamadı.

● Kureyşliler, aralarında anlaşarak iki kişiyi yehûdî âlimlerine gönderdiler. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hâlini sordurdular. Yehûdî âlimleri, üç şeyi sorun. Eğer doğru cevâb verirse, biliniz ki o Peygamberdir, Ona uyunuz. Yoksa yalancıdır. O zemân Ona dilediğinizi yapınız, dediler. Bu süâllerden birincisi, Eshâb-ı Kehf kıssası, ikincisi, Zülkarneyn kıssası, üçüncüsü de rûhun ne olduğu hakkında idi. Kureyşliler bunları sordular. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" yârın cevâb vereyim, dedi. İnşâallah dememişdi. On gün vahy gelmedi. Müşrikler sevinmeye başladı. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bu durum çok ağır geldi. Sonra Cebrâîl "aleyhisselâm" o süâllerin cevâbını bildiren Kehf sûresini getirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu sûreyi müşriklere okudu. Fekat inâd ve kibrleri sebebiyle îmân etmediler. Allahü teâlâ [Bekara sûresi 26.cı âyetinde me-

âlen], **(... Allah onunla birçok kimseyi sapdırır, bir çoklarını da hidâyete erişdirir...)** buyurdu.

● Müşriklerden Esved bin Abdülmuttâlib, Âs bin Vâil, Velid bin Mugîre ve İbni Talâtıla adındaki kimseler, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile alay etmekde çok ileri gitmişlerdi. Bir gün Cebrâîl "aleyhisselâm" Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanında durdu. O kimseler Kâ'beyi tavâf ediyorlardı. Velid bin Mugîrenin eline ok değmiş ve şişmişdi. Cebrâîl aleyhisselâm yanından geçerken onun elindeki şişliğe nazar kıldı. O ânda elindeki şişlikden kan boşanmağa başladı ve öldü. Sonra Âs bin Vâil geldi. Ayağına diken batıp yaralanmışdı. Cebrâîl aleyhisselâm o yaraya işâret eyledi, yarası tâzelenip, o ânda öldü. Sonra Esved bin Abdülmuttâlib geldi. Bir yeşil yaprakla gözüne vurarak, gözünü kör etdi. Onun peşinden İbni Talâtıla geldi. Cebrâîl aleyhisselâm onun da başına bir işâret koydu. Başından irinler akmağa başladı ve o ânda öldü. Allahü teâlâ onlar hakkında [Hicr sûresi 95.ci âyetinde meâlen], **(Biz seninle alay edenlere kifâyet ederiz)** buyurdu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün Kureyş kâfirlerinin şerrinden dolayı Mekkenin dışına çıkmışdı. Uzakdan bir karartı gördü. Yaklaşınca deve sürüsü olduğunu anladı. Deve sürüsünün içine girip oturdu. Develer ürkdü. Deve sürüsünün başında bulunan Ebû Servân, develerin etrâfında dolaşdı. Kimseyi göremedi. Develerin arasına girince Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" gördü. Sen kimsin, develerimi ürkütdün, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", korkma! Develerinin arasında biraz râhat edeyim diye oturdum, dedi. Tekrâr sen kimsin diye sorunca, korkma! Develerinin arasında biraz râhatlamak isteyen birisiyim, dedi. Bunun üzerine Ebû Servân, öyle zan ediyorum ki, sen Peygamberlik da'vâsında bulunan kimsesin, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" evet ben Peygamberim. Seni de Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh diyerek müslimân olmağa da'vet ediyorum, buyurdu. Ebû Servân, develerimin arasın-

dan çık, sen develerimin arasında oldukça develerim râhat edemezler dedi ve Resûlullahı develerinin arasından çıkardı. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Onun için; Yâ Rabbî ömrünü uzun, kendisini şakî eyle! diye beddüâ etdi. Ebû Servân çok ihtiyârladı, dâimâ ölmeyi arzû ederdi. Halk ona, seni aldığın beddüâ sebebiyle helâk olmuş görüyoruz, derdi. O ise, hâyır helâk olmuş değilim, derdi. İslâmiyyet yayılıp duyulunca, Ebû Servân Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi ve îmân etdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onun için hayr düâ ve istigfâr etdi. Lâkin, önceki düâ bu düâdan önce kabûl olunmuşdu.

● Bir gün müşrikler Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" çok incitmişler ve mubârek yüzünden kan akıtmışlardı. Bir yere oturmuşdu ve son derece üzgündü. O sırada Cebrâîl "aleyhisselâm" geldi ve şu vâdîdeki ağaçlardan falan ağacı çağır dedi. Çağırdı ve ağaç Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanına geldi. Sonra ağaca yerine geri git buyurdu. Ağaç eski yerine gitdi. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu bana yeter buyurdu.

● Kureyş müşrikleri, Ebû Tâlibin himâyesi sebebiyle, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile mücâdele edemeyince âciz kaldılar. Bir yere toplanıp, Abdülmuttalib ve Hâşimoğullarıyla akrabâlığı, alış-verişi, kız alıp-vermeği, konuşmayı yasaklayan bir ahdnâme yazıp, Hak Sübhânehü ve teâlânın adı ile and içdiler. O ahdnâmeyi bir ipeğe sarıp mumladılar, üzerini mühürlediler ve Kâ'beye asdılar. Bunun üzerine, Ebû Leheb hâriç bütün Abdülmuttalib ve Hâşimoğulları, evlerinin bulunduğu iki dağ arasındaki bir vâdîde bulunan mahallelerine çekildiler. Üç sene orada kaldılar. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" dâmâdı Ebûl Âs bin Rebi'adan başka bütün Kureyşliler, onlarla her dürlü alâkayı kesdiler. Ebûl Âs geceleri onlara buğday ve hurma götürürdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ona çok düâ ederdi. Müslimânların günleri darlık ve sıkıntı içinde geçiyordu. Sıkıntı çok şiddetlenmişdi. Allahü teâlâ müşriklerin

Kâ'beye asdıkları ahdnâmesine bir kurd gönderdi. Ahdnâmedeki Allah ism-i şerîfinden başka temâmını yiyip bitirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu durumu amcası Ebû Tâlibe bildirdi. Ebû Tâlib, Abdülmuttalib ve Hâşimoğullarına güzel elbiseler giydirerek, onlarla birlikde Kureyşlilerin meclisine gitdi. Kureyşliler iyi karşıladılar. Onlara ey Kureyşliler! Size bir iş sebebiyle geldik. Bu husûsda bize karşı âdil ve insâflı davranınız. Şöyle ki, Muhammed "aleyhisselâm" bana dedi ki, Kâ'beye asdığınız ahdnâmeye Allahü teâlâ bir kurd musallat etmişdir. Bu kurd, Allah isminden başka ahdnâmenin temâmını yiyip bitirmişdir. Ben Ondan aslâ hiç yalan işitmedim. O ahdnâmeye bakınız, eğer Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" dediği doğru ise, Allahdan korkun ve insanlardan utanın da, yapdığınız bu aklsızca işden vazgeçin. Eğer yalan söylemişse, Onu size bırakayım, himâye etmekden el çekeyim. O zemân Ona dilediğinizi yapınız. Kureyşliler ey Ebû Tâlib! İyi düşünmüşsün, dediler. Bir kimse gönderip, Kâ'bede asılı ahdnâmeyi getirtdiler. Açıp bakdılar ki, içinde "Bismike Allahümme"den başka yazılmış olan yazıların hiç biri kalmamış. Bunun üzerine Ebû Tâlib müşrikleri kınadı. Hiç biri konuşamadı ve ahdnâmeden vazgeçdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ve bütün akrabâları bulundukları vâdîden çıkdılar. Kureyşliler de bir müddet onlarla alış-veriş yapdılar, geçici olarak dost göründüler.

● Bir gün müşrikler, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanına geldiler. Eğer sen peygamberlik da'vâsında doğru isen, ayı ikiye ayır da görelim, dediler. Eğer ayı ikiye bölersem îmân eder misiniz, buyurdu. Evet îmân ederiz, dediler. O sırada ayın ondördüncü gecesi idi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Allahü teâlâya düâ etdi, o ânda ay ikiye ayrıldı. Bir parçası Ebû Kubeys dağı üzerinde, diğer parçası da başka bir dağın üzerinde idi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" müşrikleri birer birer adlarıyla çağırarak, ey filan, ey filan gördünüz mü, buyurdu. Fekat müşrikler, Muhammed bize sihr yapdı dediler. Sonra dediler ki, et-

râfdan gelen misâfirlere soralım, eğer biz de gördük derlerse doğrudur. Her misâfire sordular. Onlar da biz de sizin gördüğünüz gibi ayı ikiye bölünmüş hâlde gördük, dediler. Ayın ikiye ayrıldığını görmüşlerdi. Fekat hakîkati görememişlerdi. Allahü teâlâ [A'râf sûresi 179.cu âyetinde meâlen] **(Onların gözleri vardır, fekat onlarla göremezler)** buyurdu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" meşhûr pehlivân Rügâne bin Zeydi gördü. Henüz îmân etme zemânın gelmedi mi. İster misin sana mu'cize göstereyim, buyurdu. Rügâne karşıdaki ağacın yarısını çağır yanına gelsin, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ağacın yarısını çağırdı. Ağaç yarıldı ve yarısı huzûruna geldi. Sonra geri git buyurdu, tekrâr geri gidip, diğer yarısıyla birleşdi. Bu hâdiseyi nakl eden râvî şöyle demişdir: O ağacı gördüm. İki parçasının birleşdiği yer uzun bir ip gibi belli idi. Rügâne bu mu'cizeyi görünce, ben bunları bilmem. Seninle güreş tutalım. Eğer beni yenersen koyunlarımın yarısı senin olsun, dedi. Güreşdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" yendi. Rügâne bir dahâ güreşelim, dedi. Yine yenildi ve Kureyşlilerle karşılaşınca onlara ne söyleyeceksin diye sordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Rügâneyi güreşde yendim ve koyunlarının yarısını aldım derim, buyurdu. Rügâne, öyle söyleme, bana hoş gelmez. Koyunları bana bağışladı dersin, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", yalan söyleyemem buyurdu. Rügâne, sen hiç yalan söylemez misin dedi. Evet, Rabbime söz verdim, söylemem buyurunca, Rügâne müslimân oldu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gece, **(Yâ Rabbî! Ömer bin Hattâb veyâ Ebû Cehl bin Hişâmdan biriyle islâmı kuvvetlendir)** diye, düâ buyurdular. Sabâhleyin hazret-i Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" geldi ve müslimân oldu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gece teheccüd ile meşgûl idi ve Kur'ân-ı kerîm okuyordu. Nusaybin cinnîlerinden yedi cinnî oraya uğradılar. Resûlullahın oku-

duğu Kur'ân-ı kerîm âyetlerini işitdiler. Bir müddet sonra Nusaybin cinnîlerinden kalabalık bir toplulukla gelip, Mekkenin yukarısına indiler. Onlardan birisi, Resûlullahın huzûruna geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" eshâbı ile oturuyordu. Eshâb-ı kirâma, kalbinde zerre kadar korku bulunmayan kim benimle gelir buyurdu. Abdüllah bin Mes'ûd "radıyallahü anh" ayağa kalkdı ve Resûlullahın hurma nebiziyle dolu olan matarasını su dolu zan ederek aldı. Birlikde Mekkenin yukarısına gitdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir çizgi çizip: Ey Abdüllah, bu çizginin içinden dışarı çıkma ve hiçbir şeyden korkma buyurdu. Abdüllah ibni Mes'ûd "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: O çizginin içinde oturdum. Uzakda bir topluluk vardı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onlara yaklaşınca ayağa kalkdılar, hürmet gösterdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sabâha kadar onların arasında kaldı. Sonra benim yanıma geldi ve çok bekledin yâ Abdüllah buyurdu. Nasıl beklemiyeyim ki yâ Resûlallah. Dünyâ ve âhıret se'âdeti senin emrine uymağa bağlıdır, dedim. Sonra o kalabalık arasından iki kişi Resûlullahın yanına geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onlara niçin geldiniz ki, sizin işinizi hâlletdim, buyurdu. Dediler ki, yâ Resûlallah! Sabâh nemâzını seninle birlikde kılmak istiyoruz, onun için geldik. Bunun üzerine Resûlullah bana yanında su var mı buyurdu. Hurma suyu vardır, dedim. Hurma güzeldir, suyu temizdir buyurdu ve onunla abdest aldı. Onlar kimlerdir diye sordum. Nusaybin cinnîleridirler. Müslimân oldular. Ba'zı ihtilâfları vardı. Hâlletdim. Kendilerine yiyecek ta'yîn edilmesini istediler. Kemikleri kendileri için, tezeği de hayvânları için yiyecek olarak bildirdim, buyurdu. Bu hâdiseden sonra kemikle ve tezek ile tahâretlenmeyi yasakladı.

● Abdüllah ibni Mes'ûd "radıyallahü anh" şöyle nakl etmişdir: Bir gece Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" elimden tutup, beni Mekkenin bir vâdîsine götürdü. Beni bir yere oturtdu ve etrâfıma bir çizgi çizdi. Bu çizgiden dışarı çıkma! Buradan bir topluluk geçecek, onlarla konuşma! On-

lar da seninle konuşmak istemezler, buyurdu ve bir yere gitdi. Orada otururken bir de bakdım ki, bir kalabalık göründü. Yanıma geldiler, etrâfımdaki çizginin içine girmediler. Kenârından geçip, Resûlullaha doğru gitdiler. Gecenin sonunda Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" geldi. Dizime dayanarak uyudu. Birden bire beyâz elbiseli ba'zı kimseler geldi. O kadar güzel idiler ki, anlatılamaz. Allahü teâlâ bilir. Bir kısmı Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek başı ucunda, bir kısmı da mubârek ayakları tarafına oturdular. Birbirleriyle konuşmağa başladılar. Şöyle diyorlardı: Gözleri uykuda iken, kalbinin uyanık olması hâli, bu Peygamberden başka hiçbir kimseye verilmemişdir. Bu Peygamberin da'vetini kabûl etmek, bir serây yapdırıp, çok güzel yemekler hâzırlatan ve herkesi da'vet eden pâdişâhın da'vetini kabûl etmeye benzer. Da'veti kabûl edip, ziyâfetden yiyip içenler, sultâna yakın ve kıymetli oldular. Kabûl etmeyenleri ise azarlayıp, cezâlandırır. Bunları konuşdukdan sonra gitdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uyandı. Bana, Ey ibni Mes'ûd! Bu cemâ'atin ne söyleşdiklerini işitdin mi, bunlar kimdir, buyurdu. Ben de Allahü teâlâ ve Resûlü bilir, dedim. Buyurdu ki: Onlar melekler idiler. Söyledikleri misâl şu idi: Allahü teâlâ Cenneti yaratdı. İnsanları ona da'vet etdi. Bu da'veti kabûl edenler Cennet ni'metlerine kavuşurlar ve Allahü teâlâ katında kıymetli olurlar. Da'veti kabûl etmeyenler cezâ ve azâb görürler.

● Mesrûkdan "rahmetullahi aleyh", Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Kur'ân-ı kerîm okurken, gece cinnîlerin gelip dinlediklerini, Resûlullaha kim haber verdi diye sordular. Dedi ki, Eshâb-ı kirâmdan "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" birisinden işitdim. Şöyle dedi: O gece bu durumu Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bir ağaç haber verdi.

● Zübâb bin Hâris "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Câhiliyyet zemânında bir putum vardı, ona tapardım. Cinnîden de bir dostum vardı. Arablar arasındaki hâdiseleri bana haber verirdi. Bir gün o putun önünde uyumuşdum. Âniden cinnî dostum geldi ve ey Zübâb! Ey Zübâb, dinle hayret ve-

rici haberi! Muhammed “aleyhisselâm” bir kitâbla peygamber olarak gönderildi. Mekkede insanları da’vet ediyor. Da’vetini kabûl etmiyorlar. O doğru söylüyor, yalan söylemiyor, dedi. Bu sözleri işitince hayret etdim. Kavmime haber vereyim diye dışarı çıkdım. O sırada âniden bir kimse geldi ve Muhammed aleyhisselâmın peygamberliği ile alâkalı haberi getirdi. Tapmakda olduğum putu kırdım. Bir deveye binip, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitmek üzere yola çıkdım. Huzûruna varıp mubârek yüzünü gördüm. O zemâna kadar ömrümde böyle güzel bir yüz görmemişdim. Mubârek yüzünden nûr saçılıyordu. Yanına yaklaşdım. Bana niçin geldin, yâ Zübâb, buyurdu. Ne emr buyurursanız tutayım diye geldim, dedim. Bana memleketimde kırdığım putumdan ve cinnimden haber verdi. Putu kırdığım ve cinnînin bana haber getirdiği günü söyledi. Ben “Eşhedü enneke Resûlullah” (şehâdet ederim sen Allahın resûlüsün) dedim. Önce Eşhedü en lâ ilâhe illallah de, sonra Eşhedü enneke Resûlullah de buyurdu. Söyledikden sonra kalbime gelen şu şi’ri okudum.

Allahü teâlâ dînini gönderince,
Hidâyetle gelen Resûle hemen uydum.
Puta şiddet gösterip, onu terk etdim,
Resûlün da’vetine icâbet etdim.

Alışkanlıklarımı bırakıp hemen,
Putuma muhâlefet edip, kırdım hemen.
Zîrâ bir iki şeye sâhib olamazdım,
Onun için Resûle tâbi’ oldum hemen.

● Câbir “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Ağaç altında bî’at yapıldığı sırada, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Kırmızı devenin sâhibi hâriç ağaç altında bî’at edenlerin hepsi Cennete girer.” Bî’atdan sonra o kırmızı devenin sâhibi kimdir, görelim diye aradık. Bakdık ki, bir kimse devesini kaybetmiş, onu arıyordu. Gel bî’at et deveni sonra ararsın dedik. Devemi bulmam benim için bî’at etmemden dahâ iyi olur, dedi!

● Mâzin bin el-Gadviyye “radıyallahü teâlâ anh” şöyle anlatmışdır: Kavmimizin bir putu vardı. Herkes ona tapardı. Bir gün o putun önünde bir kurban kesdim. Putun içinden: “Ey Mâzin! Beni dinle, memnûn kalırsın. Hak zuhûr etdi, açığa çıkdı. Şer kayboldu. Allahü teâlâ bir Peygamber ile dînini gönderdi. Taşları, yontulan putları terket ki, Cehennem ateşinden kurtulasın.” Bu sesden korkdum. Kendi kendime büyük bir iş olacak dedim. Birkaç gün sonra o putun önünde bir kurban dahâ kesdim. Yine putun içinden bir ses geldi. Şöyle diyordu: “Bana gel de herkesin bildiği şeyleri duyasın. Bir Peygamber vahy ile gönderildi. Yakacağı taş olan Cehennem ateşinden kurtulmak için Ona îmân et.” Kendi kendime bu beni îkâz eden bir haberdir, dedim. Aradan günler geçdi. Bir gün bize bir kimse geldi. O kimseden haber sordum. Dedi ki, Mekkede Kureyş kabîlesinden bir zât Peygamber olduğunu söylüyor, ismi Ahmeddir. Her kime rastlasam Allahü teâlânın da’vetcisine îmân ediniz diyor, dedi. Kendi kendime putun içinden işitdiğim haber budur, dedim. Kalkıp putu parçaladım. Mekkeye gitmek üzere yola çıkdım. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna varıp, müslimân olmakla şereflendim. Ben gece gündüz nefsinin arzûları peşinde koşan, şerâb içen fâhişe kadınlarla düşüp kalkan, şarkı ile meşgûl bir kimse idim. Nice seneler kıtlık ve zillet, şiddetli sıkıntı içinde yaşadım. Mallarım hep helâk oldu. Oğlum olmadı. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” bu kötülüklerden soğuyup uzaklaşmam için düâ istedim. Benim için şöyle düâ etdi: (Allahım! Onu şarkıcılıkdan kurtarıp, Kur’ân-ı kerîm okuyucu eyle. Harâmla meşgûliyyetini halâl ile meşgûliyyete çevir. Ona şerâb yerine halâl içecekler nasîb eyle. Fuhşdan kurtar, iffet nasîb eyle. Nefsine uymakdan kurtar, hayâ ihsân et ve ona sâlih bir evlâd ver.) Allahü teâlâ benim için yapılan bu düâları kabûl buyurdu. Rivâyet olunur ki, bu kimse bir mescid yapdırdı ve o mescidde ibâdet ederdi. Zulme uğrayan her kim o mescidde üç gün ibâdet yapıp, kendine zulm eden zâlime beddüâ eylese, o zâlim kısa zemânda helâk olurdu veyâ baras hastalığına yakalanırdı. O mescide Muberris denirdi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hicretinden vefâtına kadar vukû’ bulan hâdiseler. Bu bölümde iki kısm vardır. Birinci kısm, kitâblarda ne zemân meydâna geldiği bildirilen mu’cizeler ile alâkalıdır. İkinci kısm ise, hangi kitâbdan alındığı ve zemânı zikr edilmeden anlatılan hâdiseler ile alâkalıdır.

BİRİNCİ KISM:

Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hicretinden vefâtına kadar meydâna gelen ve kitâblarda ne zemân meydâna geldiği bildirilen mu’cizeler.

● Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeden Medîneye hicret etmesi bildirildiği zemân, bi’setin ondördüncü senesi idi. Mekkeden ayrıldığı gece, Kureyş müşrikleri aralarında, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” öldürmek için anlaşdılar. Gece uyku vakti gelince, Resûlullahın kapısının önünde toplanıp, uyusun da öldürelim diye beklemeğe başladılar. O gece Yâsîn sûresinin ilk âyetleri nâzil oldu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yerden bir avuç toprak aldı. Meâl-i şerîfi, **(Önlerinden bir sed ve arkalarından bir sed çekdik de onları kapatdık, artık göremezler.)** olan Yâsîn sûresi 9.cu âyetini üzerlerine okuyarak ve elindeki toprağı da başlarına saçarak, aralarından geçip gitdi. Hiç görmediler ve farkına varamadılar. İçlerinde sâdece biri gördü ve müşriklere Muhammedi göremediniz! O çıkıp gitdi, dedi. Müşrikler kalkıp yüzlerindeki ve başlarındaki toprağı sildiler.

● O gece Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” ile birlikde Sevr dağında bir mağaranın önüne kadar gitdiler. Hazret-i Ebû Bekr: Yâ Resûlallah! Mağaranın içine önce ben gireyim. Sana bir

zarar gelmesin, dedi. İçeri girip, parmağı ile mağaranın dıvârındaki delikleri bir bir yokladı. Büyük bir delik buldu. O deliği kontrol için ayağını içine sokdu. Ayağı uyluğuna kadar içeri girdi ve geri çıkardı. Bir rivâyete göre ise gömleğini parçalara ayırıp, o parçalarla delikleri tıkadı. Bir delik kaldı. Oraya da ayağını koydu ve ayağını yılan sokdu. Yâ Resûlallah! İçeri buyurunuz. Sizin için yer hâzırladım, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mağaranın içine girip istirâhat etdi. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk o gece yılan sokması sebebiyle ayağının acısından çok acı çekdi. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bildirmedi. Sabâhleyin Resûlullah, hazret-i Ebû Bekrin ayağını şişmiş hâlde görünce, bu nedir Ey Ebû Bekr diye, sordu. Yâ Resûlallah! Bu gece yılan sokdu deyince, bana niçin bildirmedin, buyurdu. Sizi üzmek istemedim yâ Resûlallah, dedi. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mubârek elini şişen yere sürdü, o ânda iyileşdi, şişlik kayboldu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" mağaranın içine girer girmez, o gece mağaranın kapısının önünde bir ağaç yeşerdi. İki yabânî güvercin o ağacın üzerine yuva yapıp yumurtladılar. Bir örümcek de mağaranın ağzını ağıyla ördü. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Mekkeden ayrıldığını haber alan müşrikler ok ve yaylarını alıp, ta'kîbe çıkdılar. Mağaranın ikiyüz zrâ veyâ bir rivâyetde elli zrâ kadar yakınına geldiler. [Bir zrâ 48 cm.dir.] Aralarından birini mağaranın içine girip bakması için gönderdiler. O kimse mağaranın önüne geldi ve geri dönüp gitdi. Niçin döndün dediler. Mağaranın kapısı örümcek ağıyla kaplı ve orada iki güvercin var. Anladım ki içerde kimse yok, dedi. Müşrikler mağaranın kapısına konan iki güvercini görerek döndükleri için, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o güvercinlere hayr düâda bulundu. Allahü teâlâ o güvercinlere haremde yer nasîb etdi ve nice seneler orada yaşayıp yavruladılar.

● Müdlec oğulları kabîlesinin reîsi Sürâka şöyle anlatmışdır: Kavmimin arasında oturuyordum. Bir kimse geldi ve de-

niz sâhilinde bir karartı gördüm. Zan ediyorum ki, Muhammed “aleyhisselâm” ve Eshâbıdır, dedi. Ben anladım ki onlardır. O kimseye dedim ki: Onlar değildir. Belki falan falan kimselerdir. Develerini kaybetmişler, onu arıyorlardır. Sonra evime gidip hizmetçime atımı dışarı çıkarıp, hâzırlamasını söyledim. Mızrağımı aldım. Atıma binip ta’kîb için sürdüm. Onlara yetişdim. O kadar yaklaşdım ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kur’ân-ı kerîm okuyordu. Onu işitiyordum. Hiç arkasına dönüp bakmıyordu. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk devâmlı bakıyordu. Birden bire atımın ayakları karnına kadar yere batdı. Feryâd ederek, siz bana beddüâ etdiniz! Düâ ediniz, kurtulayım. Yemîn ediyorum ki kime rastlarsam geri çevireceğim, dedim. Düâ etdiler, kurtuldum. Ta’kîb için gelen kime rastladıysam geri çevirdim.

Rivâyet edilir ki o sırada Sürâka, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” benim koyun sürüme uğrayınca, koyunlarımdan hangisini isterseniz tutup alınız, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” biz müşriklerin bağışını kabûl etmeyiz, buyurdular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicret ederken, yolda Ümmü Ma’bedin çadırına uğradılar. O, Resûlullahı bilmiyordu. Ey Ümmü Ma’bed! Yanında hiç süt var mıdır diye sordu. Süt yok, koyunlarım da uzakdadır, dedi. Çadırda bir koyun gördü ve bu nedir deyince, o za’îf, güçsüz bir koyun. Onun için sürüden geri kaldı, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, izn verirsen, bu koyundan süt sağalım deyince, siz bilirsiniz. Fekat bu koyun kısırdır, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o koyunu yanına yaklaşdırdı ve mubârek elini koyunun memesine sürdü ve sağdı. O kadar süt geldi ki, çadırda bulunan bütün kaplar sütle doldu. O sütden içdiler. Sonra bir kab dahâ istedi. Onu da sütle doldurup, Ümmü Ma’bede verdiler ve oradan ayrıldılar.

Ümmü Ma’bed şöyle demişdir: O koyun evimizde o kadar bereketli oldu ki, Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömer “ra-

dıyallahü anh" zemânına kadar sabâh akşam o koyundan süt sağdık. O sene bütün kabîlelerde hiç süt elde edilememiş idi.

Ebû Ca'fer bin Harîr Taberî şöyle rivâyet etmişdir: Ümmü Ma'bedin Ma'bed adında kötürüm bir oğlu vardı. Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cize görünce, oğlunu huzûruna getirdi ve düâ istedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" düâ etdi. Çocuk o ânda iyileşip, yürümeye başladı.

● Zemahşerî, **(Rebîül-Ebrâr)** adlı kitâbında şöyle rivâyet etmişdir: Ümmü Ma'bedin kızkardeşinin oğlu Hindden, o da Ümmü Ma'bedden şöyle nakl etmişdir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" çadırıma uğradı. Gece çadırımda istirâhat edip, uyudu. Uyanınca su istedi. Mubârek ellerini yıkadı ve ağzını çalkalayıp, suyunu çadırımın yanında bulunan bir dikenin dibine dökdü. Sabâhleyin bakdık ki, oradan büyük bir ağaç yetişmiş. Kocaman meyveler vermişdi. Meyvelerin kokusu anber gibi, tadı şeker gibi idi. O meyveleri aç kimse yise doyar, susuz kimse yise suya kanar, hasta olan yise sıhhate kavuşurdu. Üzüntülü kimse yise neş'elenirdi. O ağacın yaprağından yiyen deve ve koyunlar hesâbsız süt verirdi. Biz o ağacın adını mubârek ağaç koymuşduk. Çevredeki kabîleler, hastaları için onun meyvelerinden istemeye gelirlerdi. Bir seher vaktinde o ağacı yemişleri dökülmüş, yaprakları küçülmüş bir hâlde gördüm. Çok korkdum ve üzüldüm. Bir de işitdim ki, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vefât haberi geldi. Bu hâdiseden sonra, aradan otuz sene geçdi. Yine bir sabâh vakti dışarı çıkıp bakdım ki, o ağaç kökünden budaklarına kadar diken hâlini almış, meyveleri yere dökülmüşdü. Hazret-i Alînin "kerremallahü vecheh" şehîd edildiği haberini işitdik. Bu hâdiseden sonra o ağaç artık meyve vermedi. Fekat yapraklarından fâideleniyorduk. Bir gün bakdım ki ağacın içinden hâlis kan akıyordu. Yaprakları solmuşdu. Üzüntülü bir hâlde otururken, hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" şehîd edildi diye haber getirdiler. Ondan sonra o ağaç kökünden kurudu ve belirsiz oldu. Zemâhşerî şöyle demişdir: Hayret edilir ki, bu hâdise

koyun hâdisesi gibi meşhûr olmamışdır.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicret sırasında Ümmü Ma’bedin çadırına ulaşdığında, müşrikler ne tarafa gitdiğini bilemediler. O gün Ebû Kubeys dağının üzerinden bir ses işitdiler. Ba’zı beytler okudu. Fekat sesin sâhibini göremiyorlardı. O beytlerde şöyle diyordu:

Allahü teâlâ onlara bol iyilikler versin,
Çadırına vardılar, Ümmi Ma’bedin!

İkisi hicret etdiler, Hak olan emr ile,
Muhakkak felâha erer, arkadaşı Muhammedin “aleyhisselâm”!

Mekkeli müşrikler, bu beytleri işitince, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîne tarafına gitmiş olduğunu anladılar.

● Hicret sırasında Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yolda iken, Büreyde-i Eslemî, kabîlesinden yetmiş kişiyle Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” önüne çıkdı. Resûlullah onu görünce, adı ile çağırdı ve (Berâde emrünâ) ya’nî işimiz soğudu [râhatladık] anlamına gelen ismine işâret etdi. Selâmete ermek anlamına gelen Eslem kabîlesinden olduğunu öğrenince de (Sellimnâ) ya’nî selâmet bulduk buyurdu. Büreyde-i Eslemî, Resûlullaha siz kimsiniz diye sorunca, ben Muhammed bin Abdüllahım ve Allahü teâlânın Resûlüyüm, buyurdu. Bunun üzerine Büreyde-i Eslemî hemen, “Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve enneke abdühü ve resûlühü” diyerek müslimân oldu. Yanındaki yetmiş kişi de îmân etmekle şereflendiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile berâber yola devâm etdiler. Medîneye bir menzil mesâfede bir yerde gecelediler. Sabâhleyin, Büreyde-i Eslemî: Yâ Resûlallah! Medîneye bayraksız girmemiz olmaz diyerek, sarığını çıkarıp bir mızrağın ucuna bağladı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” önünde tutarak yürüdü. Böylece Medîneye girdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Ey Büreyde! Benden sonra, Horasân şehrlerinden Zülkarneynin kurduğu Merv şehrine gidecek-

sin. Vefâtın da orada olacakdır. Kıyâmet gününde şark ehlinin önderi olacaksın.” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurduğu gibi oldu. Büreyde “radıyallahü anh” bir savaşda Merv şehrine gitdi ve orada vefât etdi. Hadîs âlimleri demişlerdir ki, şehrler hakkında vârid olan hadîs-i şerîflerden en sıhhatli hadîs, Büreyde “radıyallahü anh” hadîsidir. Büreydenin “radıyallahü anh” kabri, Hakîm ibni Amr Gaffârînin kabrinin yanındadır. Hakîm ibni Amr Gaffârî Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbındandır. Merve emîr ve kâdî olmuşdur. Hicretin ellinci senesinde vefât etmişdir. Büreyde “radıyallahü anh” ise hicretin altmışıncı senesinde vefât etdi.

● Selmân-i Fârisî “radıyallahü anh” müslimân olmadan önce birçok râhib ile sohbet etmiş, pekçok patriğin hizmetinde bulunmuşdu. Herbiri ömrünün sonunda başka bir râhibin yanına gitmesini vasıyyet etmişdi. Yanında bulunduğu son râhibin de, vefâtı yaklaşınca, sizden sonra kimin yanına gideyim, diye sordu. O râhib dedi ki: Şu ânda yeryüzünde sohbetinde bulunacağın ve sana hayr gelecek bir kimse bilmiyorum. Fekat, âhır zemân Peygamberinin gönderilmesi yaklaşdı! O Peygamber İbrâhîm aleyhisselâmın dîni üzere olur. O iki taşlık arâzî arasında ve hurma ağacının bol olduğu bir yerde bulunacakdır. İki kürek kemiği arasında nübüvvet mührü vardır. Hediyyeyi kabûl eder. Sadakayı kabûl etmez. Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” o râhibin vasıyyeti üzerine Arabistâna gitmek üzere yola çıkdı. Sonunda Medîneye ulaşdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret ederken Kubâda konakladıkları sırada, Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” yanına bir şeyler alıp, Resûlullahın huzûruna gitdi. Götürdüğü şeyleri bunlar sadakadır diyerek takdîm etdi. Resûlullah, Eshâbına, siz yiyiniz, buyurdu ve kendisi yimedi. Selmân-ı Fârisî kendi kendine alâmetin birisi ortaya çıkdı, dedi. Bundan sonrasını kendisi şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kubâdan Medîneye gelince, yine yanıma birşeyler alıp, huzûruna gitdim. Bunlar hediyyedir, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Es-

hâbıyla birlikde o hediyyeden yidiler. Kendi kendime ikinci alâmet de temâm dedim. Sonra bir def'asında dahâ huzûruna vardım. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Bakî' kabristânında Eshâbından birinin cenâzesinde idi. Üzerinde biri ridâ, biri de izâr olmak üzere iki gömlek vardı. Ben nübüvvet mührünü göreyim diye yakın durdum. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" beni nübüvvet mührünü görsün diye mubârek omuzundan ridâsını indirdi. Nübüvvet mührünü gördüm. Tam râhibin bana ta'rîf etdiği gibi idi. Elimde olmayarak eğilip, nübüvvet mührünü öpdüm ve ağladım. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" beni huzûruna çağırdı. Varıp oturdum. Başımdan geçen hâdiseleri birer birer anlatdım. Hoşlarına gitdi. Eshâb-ı kirâmın da bunları duymasını istedi.

● Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" bir yehûdînin kölesi idi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Selmân-ı Fârisîye, sâhibine söyle, seni bedel karşılığında serbest bıraksın, buyurdu. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" sâhibine çok ısrâr etdi. Bunun üzerine yehûdî onu üçyüz hurma ağacı dikip tutdurması ve kırk kayye gümüş ya'nî dörtbin dirhem gümüş vermesi şartıyla serbest bırakacağını söyledi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbına; kardeşiniz Selmâna yardım ediniz, buyurdu. Eshâb-ı kirâmın herbiri elinden geldiği kadar yardım edip, üç yüz hurma fidanı topladılar. Sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Ey Selmân! Bunların dikileceği yerleri kazıp, hâzırla ve bana haber ver buyurdu. Çukurları kazıp, hâzırladı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kendi mubârek elleriyle hurma fidanlarını dikdi. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh"yemîn ederek, cânım kudretinde olan Allahü teâlâ hakkı için, o hurma ağaçlarının temâmı tutdu. Sonra Eshâbdan birisi, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna yumurta büyüklüğünde hâlis altın getirdi. Bir ma'dinde bulmuşdu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Selmân-ı Fârisîyi "radıyallahü anh" çağırıp, al bunu serbest bırakılman için istenen borcunu öde, buyurdu. Yâ Resûlallah! Zimmetimde kırk kayye borç vardır,

bu kâfi gelmez, deyince, Allahü teâlâ senin borcunu bununla edâ eder, buyurdu.

Bir rivâyetde de şöyle bildirilmişdir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" yumurta büyüklüğündeki o altını mubârek diline dokundurdu ve bununla borcunu öde buyurdu. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" onu alıp, yehûdîye götürdü. Tartdılar, tam kırk kayye çıkdı. Ne eksik ne de fazla idi.

● Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" îmâna gelmek se'âdetine kavuşunca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onun ne söylediğini anlamak için fârisî bilen bir tercümân istedi. Fârisî ve arabî bilen bir yehûdî tüccâr buldular. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" medh ediyor ve yehûdî kavmini de kötülüyordu. O yehûdî onun sözlerinden alınıp, bu kişi size düşmândır. Kötü söz söylüyor, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hayret etdi ve bu farslı kimse bize ezâ yapmaya gelmiş, buyurdu. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Selmân-ı Fârisînin "radıyallahü anh" ne dediğini bildirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o yehûdîye Selmân-ı Fârisînin "radıyallahü anh" söylediklerini birer birer açıkladı. Yâ Muhammed, sen onun lisânını biliyordun da beni neden istedin, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bilmiyordum. Fekat, Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve ta'lîm eyledi, buyurdu. Ey Muhammed! Bundan önce seni yalanlardım. Şimdi anladım ki sen Allahın Resûlüsün. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve enneke Resûlullah diyerek müslimân oldu. Bundan sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Cebrâîl aleyhisselâma Selmâna arab lisânını ta'lîm eyle, dedi. Cebrâîl aleyhisselâm gözünü yumsun ve ağzını açsın, dedi. O da öyle yapdı. Ağzının suyundan onun ağzına koydu. O ânda Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" arabî konuşmağa başladı.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Kusvâ adlı devesinin üzerinde, Medîne-i münevvereye girince, uğradığı her mahalle halkı ve her kabîle, devesinin yularından tutarak, kendilerine misâfir olmasını çok istediler. Resûlullah "sallal-

lahü aleyhi ve sellem” devenin yularını tutmayınız. O me’mûrdur, buyurdu. Nihâyet deve sonradan mescidin yapıldığı yere varıp, oraya çökdü. O arsa Sehl ve Süheyl adında iki yetîmin mülkü idi. Deve çökdüğü o yerde biraz durdu. Sonra sağına ve soluna bakdı ve kalkıp biraz yürüdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” devenin yularını salıp serbest bırakmışdı. Sonra deve ilk çökdüğü yere bakıp, tekrâr oraya gelip, orada çökdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” devenin üzerinden indi. Ebû Eyyûb el-Ensârî Hâlid bin Zeyd “radıyallahü anh” devenin üzerindeki eşyâları evine götürdü. Dahâ sonra devenin ilk çökdüğü o arsa iki yetîmden satın alındı ve orada Mescid-i Nebî yapdılar. [Hâlid bin Zeyd Ebû Eyyûb el-ensârî, hicrî 50. senede Süfyân bin Avf kumandasındaki askerler ile İstanbula gelen, burada vefât eden büyük Sahâbî. Onun bulunduğu yere Eyyûb Sultân denilir.]

● **(Şeref-ül-Mustafâ)** adlı kitâbda şöyle bildirilmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medînede Mescid-i Nebîyi yapdırırken, hazret-i Ebû Bekre “radıyallahü anh” bize şöyle birkaç direk lâzımdır, buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” Mekkede öyle direkler bir evde vardır. Keşke burada olsaydı, dedi. Bunun üzerine Resûlullah, burada olmasını ister misin buyurunca, evet isterim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” düâ etdi. Allahü teâlâ o direklere kanat verdi. Uçarak Medîneye geldiler ve ihtiyâc olan yere yerleşdiler.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye girince, Medînenin kadınları ve çocukları sevinçle ve coşkuyla şu şi’ri söylediler:

Vedâ tepelerinden ay doğdu üzerimize,
Hakka da’vet etdikce, şükr vâcib oldu bize.

Enes “radıyallahü anh” ise şöyle rivâyet etmişdir. Benî Neccâr câriyeleri gelip, def çalarak şu şi’ri okudular:

Biz Benî Neccâr câriyeleriyiz,
Muhammed ne güzel komşudur.

● Ümmül mü'minîn Safiyye "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Babam Huyey bin Ahtabın ve amcam Ebû Yâsir bin Ahtabın çocukları arasında en çok sevdiği bir çocukdum. Ne zemân yanlarına varsam, beni severlerdi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hicret sırasında Kubâda konakladığı haberinin geldiği gün, babam ve amcam sabâhleyin erkenden Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" görmeğe gitdiler. Akşam döndüler. Çok yorgun ve kederli görünüyorlardı. Zor yürüyorlardı. Her zemânki gibi yanlarına vardım. Son derece üzgün ve tasalı olmaları sebebiyle bana hiç alâka göstermediler. Amcam babama, bu o mudur, dedi. Babam, evet vallahi odur, dedi. Amcam, sen onu tanırmısın ve isbât edebilir misin deyince, babam evet vallahi ederim, dedi. Sonra amcam babama senin gönlünde ne var, dedi. Babam dünyâda yaşadığım müddetce düşmânlık var dedi!

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Medîneye hicret etmeden önce, Medîne halkı Abdüllah bin Selûli kendilerine reîs edinmişlerdi. Ona cevherlerle süslü bir tâc vermişlerdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Medîneye teşrîf edince, Medîne halkı temâmen Ona hürmet ve alâka göstermeğe başladılar ve tâbi' oldular. İbni Selûl bir köşede değersiz bir hâlde kaldı. Ona alâka göstermez oldular. Bunun üzerine Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" öldürmek veyâ bir sıkıntı vermek için harekete geçdi. Bir gün yehûdîler onun yanına toplandılar. Bu husûsda ba'zı plânlar yapdılar. Lebîd bin Âsımdan yardım istediler. Lebîd, falan mahallede Hayre adında yaşlı bir kadın var. Sihr yapmakda çok ileridir. Onu bulun dedi. Bulup o kadına on kayye (bin dirhem) altın ve on top kumaş verdiler. Eğer Muhammedi helâk edersen dahâ sana çok şeyler vereceğiz, dediler! Yaşlı kadın bir güvercin yavrusuna iğneler batırıp, iplikleri düğümleyerek, güvercin yavrusunun üzerine sardı. Medînenin dışında harâb bir kuyunun içine koyup, ağzını kapatdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hastalandı. A'zâları hareketsiz kaldı. Çeşidli ilâclar verdilerse de fâide sağlamadı. Bu hâl dokuz gün devâm etdi. Sonra Cebrâîl aleyhisselâm geldi, durumu haber verdi. Resû-

lullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” oraya götürdüler. Kuyuyu açıp güvercini çıkardı. Fekat iplerdeki düğümleri çözmek mümkin olmadı. Cebrâîl aleyhisselâm Mu’avvizeteyn [Kûl e’ûzü] sûrelerini getirdi. Yâ Muhammed “aleyhisselâm”! Bu sûreleri o düğümlerin üzerine oku, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o sûreleri okumağa başladı. Her âyeti okudukça düğümlerden biri çözülmeğe ve iğnelerden biri çıkmağa başladı. Sûreleri temâmen okuyunca, düğümlerin de temâmı çözüldü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hastalıkdan temâmen kurtulup, sıhhate kavuşdu. Sonra o mel’ûn kimseleri çağırıp, azarladı. Medîne ehâlîsi onlara öyle cezâlar verdiler ki, helâk oldular.

● Ammâr bin Huzeyme şöyle anlatmışdır: Evs ve Hazrec kabîleleri arasında, Ebû Âmirden dahâ ziyâde Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” medh eden yokdu. Çünki, yehûdîler arasında çok bulunmuş ve onlardan Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” sıfatlarını işitmişdi. O Peygamberin hicret edeceği yer Medînedir diye söylemişlerdi. Ayrıca din aramak için Şâma gitmişdi. Orada da yehûdîlerden ve nasrânîlerden Resûlullahın vasflarını, şeklini ve şemâilini işitmişdi. Sonunda Medîneye dönüp orada yerleşdi. Yünden hırka giyer, rûhbanlık iddiâsında bulunurdu. Dâimâ millet-i hanîf üzere olduğunu iddiâ ederdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” gönderilmesini bekledi. Nihâyet Resûlullaha Mekkede peygamberliği bildirilince bunu işitdi. Fekat Mekkeye gitmedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret edince de, Ebû Âmirin içine bir hased ve nifâk düşdü. Resûlullahın yanına gidip, Ey Muhammed! Ne ile Peygamber oldun dedi. Dîn-i hanîf üzere buyurunca, sen bu dîne birşeyler karışdırmışsın, dedi. Resûlullah bu dîni apaçık ve tertemiz getirdim. Yehûdî ve nasrânî âlimlerinin benim vasflarım hakkında sana bildirdikleri nereye gitdi, buyurdu. Ebû Âmir, o sen değilsin, dedi. Resûlullah, yalan söylüyorsun deyince de, yalan söyleyen memleketinden sürülüp garîb ölsün, dedi. Bu sözleriyle Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeden Medîneye gelmiş olmasını kast ediyordu.

Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kim yalan söylüyorsa öyle olsun, buyurdu. Sonra Ebû Âmir Mekkeye gidip müşriklere tâbi’ oldu. Mekke fethedilince Tâife kaçdı. Tâif halkı müslimân olunca da, Şâma gitdi. Orada vatanından sürülmüş ve yalnız bir hâlde, ölüp gitdi.

● İslâmiyyetden önce Şâmda İbni Heyyebân adında bir yehûdî vardı. Bu yehûdî Medîneye gelip yerleşdi. Benî Kureyzâ kabîlesinin arasında kalırdı. O kabîleden biri şöyle demişdir. Aslâ onun gibi edeb ve şartlarını gözeterek nemâz kılan kimse görmedim. Ne zemân kıtlık olsa, yağmur düâsı için onun yanına giderdik. Bize sadaka vermemizi söylerdi. Sadakadan sonra düâ ederdi. Biz henüz yanından ayrılmadan yağmur yağmağa başlardı. Vefâtı yaklaşıp yakında öleceğini anlayınca, bize vasıyyet ederek şöyle dedi. Ey yehûdî cemâ’ati! Biliyor musunuz ben niçin ni’meti bol olan Şâmı terk edip de, kıtlık bulunan bu Medîne şehrine gelip, burayı kendime vatan edindim! Allah bilir dediler. Bunun üzerine dedi ki: Ben buraya şu sebeble geldim. İlâhî kitâblarda okudum ve anladım ki, âhır zemân Peygamberinin gelmesi yaklaşmışdır. Bu şehr Onun hicret yeri olacakdır. Dîni burada kuvvet bulacakdır. Ümmîd ediyordum ki, Ona hizmetle ve tâbi’ olmakla şerefleneyim. Ona îmân ederek dalâletden hidâyete kavuşayım. Fekat kesin olarak anladım ki, fırsat elvermedi! Ömrüm o zemâna yetmedi! Sakın, sakın! gaflet etmeyiniz! Câhillik ve inâd yoluna gitmeyiniz. O Peygamberin zuhûru zemânı yaklaşdı. Ona îmân etmekde yarışanlardan olmağa çalışınız. Ona îmân edip tâbi’ olarak, hidâyete erip, dalâletden kurtulunuz. O kendisine muhâlefet edenleri öldürecek, kadınlarını ve çocuklarını esîr alacakdır. Bu durum Ona tâbi’ olmanıza engel olmasın. Zîrâ O bu işle emr olunmuşdur! Zemân geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Benî Kureyza kabîlesini kuşatdı. Aralarından İbni Heyyebânın vasıyyetini işitenler: Ey Kureyza oğulları. Bu İbni Heyyebânın haber verdiği peygamberdir dediler. Diğerleri bu o değildir, dediler. Fekat vasiyyeti işiten insaflılar, vallahi Odur diyerek hemen kal’adan aşağı inip îmân etdiler. Cânlarını,

mâllarını ve âilelerini kurtardılar.

● Rüfâa bin Râfi' "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bedr gazâsında kardeşim Hallâd bin Râfi' ile birlikde bir deve yavrusuna binmişdik. Devemiz Ravhâ denilen yere varınca yorulup kaldı. Kardeşim, yâ Rabbî! Eğer bu deve bizi Medîneye geri götürürse, bunu kurbân edeceğim, dedi. Biz o hâlde iken bir de bakdık ki, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" çıka geldi. Bizi o hâlde görünce su istedi. Verdik. Mubârek ağzını çalkaladı ve bir abdest alıp suyunu bir kabın içinde topladı. Sonra biz o devenin ağzını açdık, bu sudan dökdü. Sonra başına, boynuna, gövdesine ve kuyruğuna dökdü. Bize, binin buyurdu ve kendisi gitdi. Biz o deveye binip, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" yetişdik. Seferde o deve bizi koşarak taşıdı. Bedr savaşından dönüp Medîneye ulaşınca, devemiz yine çöküp kaldı. Kardeşim onu kesip, etini fakîrlere paylaşdırdı.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Bedr gazâsında, mubârek eliyle, şurada falan kimse, şurada falan kimse öldürülecek diye belli yerleri gösterdi. Aynen buyurduğu gibi, kimin nerede öldürüleceğini gösterdiyse, orada öldürüldü.

Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömer "radıyallahü anh" buyurdu ki: Resûlullahı Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemîn ederim ki, kimin nerede öldürüleceğini gösterdiyse, orada öldürüldü.

● Bedr gazâsında, müşriklerden bir takım gençler savaşa gitmemişdi. Gece ay ışığı altında birbirleriyle konuşup, birşeyler anlatıyorlar ve şi'rler okuyorlardı. O sırada âniden bir ses işitdiler. Birkaç beyt okundu ve "Hanîf cemâ'ati zafere ulaşdı" diyordu. Sesin geldiği yere gitdiler. Fekat kimseyi göremediler. Çok korkup geri döndüler. Hicre (Kâ'benin yanına) geldiler. Orada yaşlılardan bir gurub kimse oturuyordu. Durumu onlara anlatdılar. Yaşlı kimseler, eğer söylediğiniz doğru ise, Muhammed zafere ulaşmışdır. Çünki Muhammede ve eshâbına hanîf derler. Aradan bir gece geçdi. Bedr savaşında müşriklerin mağlûb olduğu, Resûlullahın "sallallahü

aleyhi ve sellem” müşriklere karşı zafere ulaşdığı haberi geldi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeden hicret edince, Ukbe bin Mu’ayt şu ma’nâda iki beyt söyledi: “Ey Kusvâya binip bizden ayrılan kimse! Az sonra beni atımın üzerinde yanında göreceksin. Mızrağımı size kaldırıp kanınızla ıslatacağım. Kılıcım da sizi parçalayacakdır.”

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu beytleri işitince: “Yâ Rabbî! Onu burnunun üzerine düşür, sar’a hastalığı ver” diye beddüâ etdi. Bedr gazâsında atı huysuzluk yapdı. Eshâbdan biri onu esîr alıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna getirdi. Boynunun vurulmasını emr buyurdular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Bedr gazâsına Eshâb-ı Tâlût adedince, ya’nî üçyüzonüç sahâbî ile çıkdı. [Eshâb-ı Bedrin ismleri, **(Câliyet-ül-ekdâr)** kitâbında vardır. Bu kitâb, Hakîkat Kitâbevi tarafından basdırılmışdır.] Onlar için şöyle düâ etdi. “Allahım onlar yalın ayakdır, onların gitmelerine yardım eyle. Elbiseleri yokdur, onları giydir. Açdırlar, onları doyur.” Onlardan hiç biri, ganîmete kavuşmadan dönmedi. Hepsinin karınları tok olarak, elbiseleri ile ve birer ikişer deveye sâhip olarak döndüler.

Emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” şöyle demişdir: Meâl-i şerîfi, **(O topluluk yakında bozulacak ve onlar arkalarını dönüp kaçacaklardır)** olan [Kamer sûresi 45.ci] âyet-i kerîmesi nâzil olunca, bu (hezîmet-i cem’) [toplu hezîmet] ne demekdir, diye düşünüyordum. Bedr gazâsında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zırhını giyerken bu âyet-i kerîmeyi okuduğunu duydum. O zemân âyet-i kerîmede neye işâret olunduğunu yakînen anladım.

● Bedr gazâsından, bir gece önce, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” askerleri üzerine öyle bir uyku basdı ki, kalkmak isteseler de kalkamıyorlardı. Zübeyr “radıyallahü anh” diyor ki, birazcık doğrulmak istesek, elimizde olmadan

düşüp uyuyorduk. Eshâb-ı kirâmın hepsi bu hâlde idiler. Rufâa bin Râfi' şöyle demişdir. O gece üzerime öyle uyku basdı ki, ihtilâm oldum, gusl etdim. Müşriklerin ordusu Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yakınında konaklamışdı. Fekat korkularından hiçbiri kımıldayamıyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Ammâr bin Yâseri ve İbni Mes'ûdu "radıyallahü anhümâ" müşrikler hakkında haber getirmeleri için gönderdi. Gidip haber getirdiler. Yâ Resûlallah! Kureyşlileri öyle bir korku kaplamışdır ki, atları bir ses çıkarsa, atların başlarına vuruyorlar, dediler.

● Emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü anh" Bedr gazâsının yapıldığı gün, Bedr kuyusundan su çekiyordu. Şöyle anlatmışdır: Âniden kuvvetli bir yel esip geçdi. Böyle kuvvetli bir yel hiç görmemişdim. Arkasından bir kuvvetli yel dahâ esip geçdi. Öncekinden dahâ kuvvetli idi. Üçüncü olarak bir kuvvetli yel dahâ esip geçdi. İlk yel Cebrâîl aleyhisselâmın yeli idi. Yanında bin melek vardı. İkinci yel, Mîkâîl aleyhisselâm ve yanında bin melekle geçip giderken çıkardığı yel idi. Üçüncü yel, İsrâfîl aleyhisselâm ve yanında bulunan bin melek ile geçerken çıkardığı yel idi. Mîkâîl aleyhisselâm, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sağında duruyordu. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" da orada idi. İsrâfîl aleyhisselâm sol tarafda duruyordu. Ben de orada idim.

● İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" şöyle rivâyet etmişdir. Ensârdan biri Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi ve şöyle dedi. Yâ Resûlallah! Müşriklerden birinin peşine düşdüm. Dahâ bir adım atmadan başımın üstünde bir kamçı sesi ile atını sür'atle süren müşriğin sesini işitdim. Bir de bakdım ki, yüzüstü düşmüşdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: O melek idi, gökden yardım için inmişdi. O gün Ebû Bürde "radıyallahü anh" da Resûlullahın huzûruna üç kesik baş getirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" memnûn oldu ve sağ elin dâimâ muzaffer olsun, buyurdu. Ebû Bürde; yâ Resûlallah! Bu başların ikisini ben kesdim. Üçüncü başı beyâz elbiseli, güzel yüzlü bir yiğit kesdi ve ben aldım, dedi. Resûlullah "sallalla-

hü aleyhi ve sellem” bu inâyet-i Rabbânî ve meded-i âsûmânîdir. Allahü teâlâdan gelen yardımdır, buyurdu. Birçok kimseden şöyle dedikleri rivâyet edilmişdir. Kureyş müşriklerinden Bedr savaşı günü kime hücûm etsek dahâ kılıç vurmadan başı düşerdi.

● Bedr savaşında müşrikler mağlûb oldular. Bedrden kaçıp, Mekkeye dönünce, aralarında bulunan Ebû Süfyân bin Harbe, Ebû Leheb savaşın durumunu sordu. Ey Ebû Leheb! Düşmânlarımız silâh kuşanmışlar. Onlar ne tarafa hücûm etseler vuruyorlar. Onların yanında gök ile yer arasında beyâz tenli ve gösterişli atlara binmiş kimseler gördüm. Biz onların karşısında dayanmaya aslâ güç yetiremedik, dedi.

● İbni Abbâs “radıyallahü anhümâ” rivâyet etmişdir: Benî Gıfâr kabîlesinden biri şöyle anlatdı: Ben ve amcamın oğlu yeni müslimân olmuşduk. Bedr savaşında bir tepenin üstüne çıkıp, savaşı seyrederek bekledik. Hangi taraf gâlib gelirse, onların arasına katılıp, ganîmet alacakdık. Üstümüzden âniden bir bulut geçdi. Bulutun içinden at kişnemeleri işitiyorduk. O sırada birisi ileri yâ Hayzûm diyordu. Bu heybetden amcamın oğlu öldü. Ben de neredeyse ölüyordum. Hayzûm Cebrâîl aleyhisselâmın atının adıdır.

● Bedr gazâsında Ebûl Yüsr Ka’b bin Amr “radıyallahü anh”, Abbâs bin Abdülmuttalibi “radıyallahü anh” esîr etmişdi. Hâlbuki kendisi çok za’îf, Abbâs bin Abdülmuttalib ise çok cüsseli idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nasıl esîr etdin diye sorunca, bana heybetli ve kuvvetli birisi yardım etdi. Onu önceden görmemişdim, sonra da göremedim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sana bir melek yardım etmiş, buyurdu.

● Resûlullahın amcası Abbâs bin Abdülmuttalib “radıyallahü anh”, Bedr gazâsında müslimânların eline esîr düşdü. Yanında yirmi kayye ya’nî ikibin dirhem altın vardı. Müşriklere harcamak için getirmişdi. Çünki onlardan herbiri on müşrik askerini doyurmayı üzerine almışdı. O da bunu üzerine alanlardan biri idi. Savaşda henüz ona doyurma sırası gelmemişdi. Kendisi şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sel-

lem” o altınları benden alınca, yâ Muhammed! Esîrlikden kurtulmak için, o altınları fidyem olarak hesâba kat dedim. Düşmânıma yardım için getirdiğin şey fidyene katılmaz. Fidye bedeli olarak başka mâl vereceksin, buyurdu. Bunun üzerine dedim ki, yâ Muhammed! Beni o hâle düşürürsün ki, ömrüm boyunca dilencilik mi yapayım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, benimle savaşa gelirken, (eğer başıma bir iş gelirse, bu altınlar sana, Abdüllaha, Fâzıla ve Kuseme lâzım olur) diyerek, gece yarısı zevcen Ümmü Fâzıla verdiğin altınlar ne oldu, buyurdu. Sen onu nereden biliyorsun deyince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bana Allahü teâlâ bildirdi, dedi. Bunun üzerine dedim ki, sen hakîkaten Peygambersin. Zîrâ o altınları Ümmü Fâzıla verdiğimi Allahdan başka kimse bilmiyordu. Ben şehâdet ederim ki, Allahdan başka ilâh yokdur ve Sen Onun Resûlüsün, dedim.

● Ukâşe bin Mıhsan “radıyallahü anh” Bedr gazâsında düşmânla çarpışırken kılıcı iki parçaya ayrıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onun eline bir ağaç dalı verdi ve bununla savaş buyurdu. Ağaç dalını eline alıp sallamaya başlayınca, iyi bir kılıç hâlini aldı. Bütün savaşlarda o kılıç ile savaşdı. O kılıcı mürtedlerle yapılan savaşda şehîd düşdüğü güne kadar kullandı. O kılıca Avn (ilâhî yardım) adını vermişlerdi.

● Bedr gazâsında Ümeyye bin Halef, Habîb hazretlerine “radıyallahü anh” bir kılıç darbesi vurarak, kolunu omuzundan kesdi. Sonra Habîb “radıyallahü anh”, Ümeyye bin Halefi öldürdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Habîbin kolunu yerine koydu. Allahü teâlâ sıhhat verdi, kolu iyileşdi.

● Bedr gazâsında, Katâde bin Nu’mânın “radıyallahü anh” gözüne bir nesne dokundu ve gözünü çıkardı. Gözü yüzü üzerine sarkdı. Kavmi onu keselim, fekat önce Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” sorup, istişâre edelim dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Katâdeyi “radıyallahü anh” huzûruna çağırdı. Yanağına sarkmış olan gözünü yerine yerleşdirdi ve mubârek eliyle sıvazladı ve gözü iyi-

leşdi. Öyle ki hangi gözü çıkmışdı bilemediler.

● Sâib bin Hubeys "radıyallahü anh", Emîr-ül mü'minîn Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" zemânında şöyle anlatmışdır: Vallahi beni Bedr gazâsında kimse esîr etmedi. Fekat Kureyş müşrikleri ile birlikde ben de kaçıyordum. Beyâz tenli, uzun boylu bir kimse, gösterişli bir ata binmiş, havada üzerimden yetişdi ve beni tutup bağladı. Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü anh" gelip beni bağlı buldu. Bunu kim bağladı diye bağırarak sordu. Hiç kimse cevâb vermedi. Sonra beni Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna götürdü. Resûlullah bana seni kim tutdu, ey Ebû Hubeys, dedi. Durumu bildirmek istemediğim için bilmiyorum, dedim. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" seni meleklerden bir melek tutdu, buyurdu. Sonra Abdürrahmân bin Avfa esîrini al götür buyurdu. O söz hiç hâtırımdan çıkmadı. Fekat müslimân olmam gecikdi, sonunda müslimân oldum.

● Bedr vak'ası oldukdan sonra, Umeyr bin Vehb el-Cühamî, Safvân bin Ümeyye ile bir gün Bedr savaşında uğradıkları hezîmeti konuşuyorlardı. Umeyr bin Vehbin oğlu bu savaşda esîr düşmüşdü. Safvân, işimiz karışdı, dedi. Umeyr bin Vehb de doğru söylüyorsun, bundan sonra yaşamanın tadı kalmadı. Eğer borçlarım olmasaydı ve çoluk çocuğumun perîşan olmasından korkmasaydım, Muhammedi öldürmek için Medîneye giderdim. Çünki, Muhammed Medîne pazarında yalnız başına dolaşıyormuş ve herkesle konuşuyormuş. Ayrıca oğlum orada esîr olduğu için, bir behânem de var dedi. Bunun üzerine Safvân, borçlarını ben ödeyeyim. Çoluk çocuğunun geçimini de üzerime alayım. Yeter ki sen bu işi yap dedi. Böylece anlaşdılar. Safvân, Umeyrin yol hâzırlığını yapdı. Kılıcını da bileyip, zehrli su verdi. Umeyr, bu sır aramızda kalsın. Sakın kimse farkına varmasın diye tenbîh etdikden sonra, Medîneye gitmek üzere yola çıkdı. Medîneye varınca, mescidin önünde hayvanından inip, bineğini bağlayıp, kılıcını kuşandı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanına gitmek üzere yürüdü. O sırada Emîr-ül mü'minîn Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" bir cemâ'at ile bir-

likde oturuyordu. Ümeyri görür görmez, bu köpeği tutunuz! O Allahın düşmânıdır. Bedr savaşında kavmini bizimle savaşmağa teşvîk ediyordu. Bizim ordumuzun az olduğunu kavmine haber veriyordu, dedi. Bunun üzerine onu yakaladılar. Hazret-i Ömer, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gidip, durumu arz etdi. Resûlullah onu getiriniz, buyurdu. Hazret-i Ömer bir eliyle Umeyrin kılıcının bağını boynuna takıp bağladı ve sıkıca tutdu. Bir eliyle de kılıcın kabzasından tutdu. Böylece Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna götürdü. Ensârdan ba'zılarına da, Resûlullahın önünde oturun ve bunun saldırmasını engelleyin, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu durumu görünce, ey Ömer onu salıver, buyurdu. Sonra, yaklaş Ey Umeyr! Niçin geldin, dedi. Oğlum esîr olmuşdu, onun için geldim, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" doğru söyle, doğruyu söylemedikçe kurtulamazsın, buyurdu. O yine esîr oğlu için geldiğini söyledi. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": Safvân bin Ümeyye ile oturup, Bedr savaşının hezîmetini konuşmadınız mı? O senin borcunu ve âilenin geçimini üzerine alıp, sen de beni katl etmek için gelmedin mi? Sen beni öldürmek için geldin! Fekat Allahü teâlâ seni maksadına kavuşdurmadı, buyurdu. Umeyr bunları işitince hakîkati anladı ve sen Allahü teâlânın Resûlüsün. Şimdiye kadar câhilliğimden seni inkâr etmişim. Zîrâ bu işi benden ve Safvândan başka hiç kimse bilmiyordu. Bunu sana ancak Allahü teâlâ haber verdi ve beni müslimân olmakla şereflendirdi, diyerek müslimân oldu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", kardeşinize islâmiyyetin hükmlerini ve Kur'ân-ı kerîmi öğretiniz, buyurdu. Umeyr bir müddet sonra Mekkeye dönmek üzere müsâade istedi. Mekkeye döndükden sonra, pekçok kimse onun vâsıtasıyla müslimân olmakla şereflendi.

● Hâris bin Ebî Dırâr, Bedr savaşında esîr düşen yakınlarını fidye karşılığında kurtarmak için birkaç deve ve bir câriye alıp, Medîneye geldi. Yolda develeri ve câriyeyi bir yere sakladı ve eli boş bir hâlde, Resûlullahın "sallallahü aleyhi

ve sellem" huzûruna çıkdı. Fidye olarak ne getirdin buyurdu. Hiç bir şey getirmedim, dedi. Falan yere sakladığın develer ve câriye ne oldu deyince, Hâris hemen kelime-i şehâdeti söyleyerek müslimân oldu. Çünki, develeri ve câriyeyi sakladığını kendisinden başka kimse bilmiyordu. Benim yanımda kimse yokdu ve benden önce de kimse gelmedi, dedi.

● Kabbâs bin Eşyem el-Kenânî "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bedr savaşında müşrikler tarafında idim. Müslimânların az oluşu ve bizim askerlerimizin, süvârilerimizin çokluğu hâlâ gözümün önündedir. Bizim askerlerimizin herbirinin nereye baksam kaçışdıklarını görünce, içimden kendi kendime böyle bir iş görmedim. Savaşdan ancak kadınlar kaçar dedim. Sonra ben de kaçıp Mekkeye döndüm. Bir müddet sonra gönlüme islâmiyyetin merâkı düşdü. Medîneye gideyim, bakayım Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" neye da'vet ediyor, bir göreyim dedim. Medîneye varınca, Resûlullahın nerede olduğunu sordum. İşte mescidin gölgesinde, eshâbı ile oturuyor diyerek gösterdiler. Yaklaşıp selâm verdim ve eshâbı arasında Onu bildim. Bana ey Kabbâs! Sen Bedr savaşında ben böyle bir iş görmedim. Savaşdan ancak kadınlar kaçar diyen kimse değilmisin, buyurdu. Bunun üzerine ben şehâdet ederim ki, sen Allahın Resûlüsün. Zîrâ o sözü dilimle söylemedim, içimden geçdi ve hiç kimseye de açıklamadım, bir sırdı. Eğer sen Allahü teâlânın Resûlü olmasaydın, kalbdeki sırra muttali' olamazdın, dedim. Mubârek elini tutup bî'at ederek, müslimân oldum.

● Asmâ binti Mervân, Beni Ümeyye bin Zeydden idi. Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" devâmlı sıkıntı verir ve her yerde müslimânların aleyhinde konuşurdu. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Bedr savaşına gitdiği sırada, o mel'ûn islâmiyyeti kötüleyen şi'rler söylemişdi. Ümeyr bin Adî el-Hutamî "radıyallahü anh", âmâ olması sebebi ile savaşa gidemeyip, Medînede kalmışdı. Onun bu şi'rlerini işitdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Medîneye dönünce, Asmâ binti Mervânı öldüreceğim diye, Allah için ahd etdi. Resûlullah Medîneye döndükden sonra Umeyr, bir

gece yarısı Asmâ binti Mervânın evine gidip, içeri girdi. Çocukları etrâfında uyuyorlardı. Memesi küçük oğlunun ağzında olduğu hâlde uyumuşlardı. Çocuğu geriye çekip kılıcını Asmânın göğsüne koyup bastırınca, kılıç arkasından çıkdı. Sabâh nemâzını Resûlullah ile "sallallahü aleyhi ve sellem" kıldı. Resûlullah ona bakıp: Ey Ümeyr! Mervânın kızını öldürdün mü buyurdu. Evet yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek yüzünü Eshâb-ı kirâmdan tarafa çevirdi ve Allahü teâlânın ve Resûlünün gâibden yardımına çalışan bir kimse görmek isterseniz, Umeyr bin Adîye bakınız, buyurdu. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" gecesini ibâdetle geçiren bu âmâ mı dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "Âmâ deme, ki o görür" buyurdu.

● Da'sûr bin Hâris bin Muhârib, Benî Hâris ve Benî Sa'lebe kabîlesinden bir gurupla Medîne çevresini basmak için harekete geçmişdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" dörtyüz elli kişilik bir kuvvetle onlara karşı Medîneden hareket etdi. Benî Sa'lebe kabîlesinden bir kişi Resûlullahın huzûruna gelip müslimân oldu. Yâ Resûlallah! Onlar sizinle harbe cesâret edemezler, dedi. Resûlullah yerlerini öğrendi. Oraya vardıklarında, hepsi eşyâlarını dağlara saklayıp kaçmışlardı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Zâemr denilen yere doğru hareket edip, üç gün orada kaldı. Dördüncü gün bir ihtiyâc için Eshâbın arasından ayrılmışdı. Yağmur yağdı ve kaftânı ıslandı. Kurutmak için çıkarıp bir ağacın altına oturdu. Köylüler dağbaşından Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" yalnız bir hâlde görüp, Da'sûr bin Hârise haber verdiler. Kılıcını çekip yürüdü ve Resûlullahın yanına yaklaşıp, seni benim elimden kim kurtarabilir, dedi. Allahü teâlâ kurtarır buyurdu. O ânda Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Da'sûrun göğsüne bir darbe vurarak yere yıkdı ve kılıcı elinden düşdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Da'sûrun kılıcını alıp, seni benim elimden kim kurtarır, dedi. Da'sûr, hiç kimse kurtaramaz deyip, kelime-i şehâdeti söyleyerek müslimân oldu. Savaş için artık aslâ asker toplamayacağına söz verdi.

● Uhud savaşında, islâm ordusunun zor ânlar yaşadığı sırada, müşriklerden Übeyy bin Halef bir ata binmiş, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” doğru sürüyordu ve bugün eğer sen sağ kalırsan, ben sağ kalmayayım diye hücûm ediyordu. Resûlullah, Hâris bin Sameh ve Süheyl bin Hanîfin arasında siperlenmişdi. Übeyy bin Halef bir hamle yapdı. Mus’ab bin Umeyr kendisini Resûlullaha siper etdi. Übeyy bin Halef, Mu’sab bin Ümeyre bir mızrak vurarak şehîd etdi. Süheyl bin Hanîfin elinde kırık bir mızrak vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kırık mızrağı alıp, onunla Übeyy bin Halefin koltuğunun altından vurdu. O ânda Übeyy bin Halef atını geri çevirip kaçdı. Kavminin arasına varınca, sığır gibi böğürüyordu! Ebû Süfyân, bir diken yarası kadar küçük bir yaradan dolayı böyle ne bağırıyorsun, dedi. Übeyy bin Halef, bana mızrağı kim vurdu biliyormusun! Muhammed vurdu. Birgün bana Mekkede senin benim elimde helâk olman yakındır demişdi. Anladım ki Onun bu darbesiyle öleceğim. Ben bu yaradan kurtulamam. Benim bu yaradan çekdiğim acıyı bütün Hicâz halkına paylaşdırsalar hepsi ölür, dedi. Sonra nâra vurup, feryâd ederek cânı Cehenneme gitdi.

● Yehûdî âlimlerinden Mıhrık adında meşhûr bir kimse vardı. Mâlı, mülkü, hurmalıkları son derece çok olup, hesâba gelmezdi. Fekat kendi dinlerine sevgisi, âyinlerine alışkanlığı ve kavmine bağlılığı ve ayblamalarından çekinmesi sebebiyle müslimân olmakdan mahrûm kalmışdı. Uhud savaşının yapıldığı gün pazar günü idi. Mıhrık, yehûdîlere, bilesiniz ki bugün Muhammede yardım etmek sizin üzerinize vâcibdir, dedi. Onlar, bu gün pazar günüdür deyince, Mıhrık, artık pazar gününün hükmü kaldırıldı, dedi. Sonra kendisi hemen silâhını kuşanıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına gidip, savaşa katıldı. Kavmine şöyle vasıyyet etmişdi. Eğer bugün beni öldürürlerse, bilmiş olunuz ki bütün malım Muhammedindir “sallallahü aleyhi ve sellem”. Sonunda Mıhrık öldürüldü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yehûdîlerin en hayrlısı Mıhrıkdır, buyurdu. Bütün

malını alıp, Medînede sadaka olarak dağıtdılar.

● Eshâb-ı kirâm arasında Kazman adında bir kimse vardı. Eshâb-ı kirâm Uhud savaşına gidince, o Medînede kalıp savaşa katılmamışdı. Kadınlar senin bizden farkın yok deyince utanarak, gidip savaşa katıldı. Müşriklerle şiddetle ve çok gayret göstererek savaşıyordu. Onun bu hâlini Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" haber verdiler. O Cehennem ehlindendir, buyurdu. Eshâb-ı kirâm hayret etdiler. Kazman kendi kendine kaçmakdan ölmek yeğdir, diyordu. O kadar savaşdı ki, müşriklerden yedi kişi öldürdü. Kendisi de bir çok yerinden yaralandı. Eshâb-ı kirâmdan ba'zıları onu savaş sırasında yaralı hâlde görüp şehîdlik sana âfiyet olsun ey Kazman dediler. Bunun üzerine Kazman şöyle dedi: Yemîn ederim ki ben din için savaşmıyorum. Kureyşin bize gâlib gelerek hurma bağçelerimizi harâb etmelerinden korkduğum için savaşıyorum, dedi! Yaraları ona o kadar acı veriyordu ki, kılıcını göğsüne dayayıp kendini öldürdü. Eshâbdan ba'zıları onun durumunu bilmedikleri için Resûlullaha Kazman müşriklerden yedi kişi öldürdü ve şehîd oldu, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Allahü teâlâ dilediğini yapar)** buyurdu. Sonra Kazmanın gerçek hâlini açıklayıp, **(Şehâdet ederim ki, ben Allahü teâlânın Resûlüyüm)** buyurdu. Bundan sonra Eshâb-ı kirâma dönüp, **(Allahü teâlâ bu dîni fâcir kimselerle de elbette kuvvetlendirir)** buyurdu.

● Mus'ab bin Umeyr "radıyallahü anh", Uhud savaşında muhâcirlerin sancağını taşıdı. O gün İbni Kamie onu Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" zan etdi. Bir kılıç darbesi vurarak, sağ kolunu kesip düşürdü. Mus'ab bin Umeyr "radıyallahü anh" sancağı sol eliyle tutup, meâl-i şerîfi **(Muhammed** "aleyhisselâm" **ancak bir peygamberdir...)** olan [Âl-i İmrân sûresinin 144.cü] âyet-i kerîmesini okudu. İbni Kamie atlı idi. Geri dönüp bir kılıç darbesi dahâ vurarak sol kolunu da düşürdü. Mus'ab bin Umeyr "radıyallahü anh" sancağı pazuları arasında tutarak yere düşürmedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sancağı hazret-i Alîye "radıyallahü anh" verinceye kadar öyle tutdu.

● Eshâb-ı kirâmdan Hanzala bin Ebî Âmir “radıyallahü anh” Cemîle binti Abdüllah İbni Ebî Selûl ile evlenmişdi. O zifâf gecesinde iken, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâmla Uhud savaşına gitmişdi. Hanzalaya “radıyallahü anh” bu gece hanımın ile birlikde ol buyurmuşdu. O gece Hanzala “radıyallahü anh” sabâh nemâzını kılıp, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” yetişmek için yola çıkacakdı. Çıkarken hanımı eteğine yapışıp halvet taleb etdi. Fekat dahâ önceden, yakınlarına haber verip, dört kimseyi şâhid olarak hâzırladı. Hanzala “radıyallahü anh” onunla zifâfa girdi. Gusl abdesti almak îcâb etdi. Fekat savaşa yetişemem ve cihâddan mahrûm kalırım korkusuyla gusl abdesti almağa vakt bulamadan, silâhını kuşanıp, yola çıkdı. Uhuda varıp, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” ulaşdığı sırada askerler savaş için saflara dizilmişdi. Savaş başlayınca düşmânla çok şiddetli savaşdı. Eshâb-ı kirâmdan ba’zıları şehîd düşdü. Hanzala “radıyallahü anh” Ebû Süfyân bin Harble karşı karşıya geldi. Ebû Süfyânın atına bir darbe vurup onu atdan yere yıkdı. Hemen göğsünün üzerine oturdu. Öldüreceği sırada Ebû Süfyân, Ey Kureyşliler ben Ebû Süfyân bin Harbim, diye yardım istedi. Gelip kurtardılar. Hanzala “radıyallahü anh” savaşa devâm edip, öyle savaşdı ki müşriklerden bir çoğunu öldürdü. Sonunda onu şehîd etdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâmla müşriklere karşı gâlib gelip savaş bitince, dağın eteğine doğru bakdı. Oraya bakın kim var, orada melekler gümüş leğen getirerek ona yağmur suyu ile gusl abdesti aldırıyorlar, buyurdu. Ebû Üseyd Sa’îd “radıyallahü anh” şöyle demişdir. Gidip oraya bakdım. Hanzala şehîd olmuş yatıyordu ve başından sular damlıyordu. Bu durumu Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdim. Bunun üzerine onun durumunu sordurmak için hanımına bir kimse gönderdi. Hanımı savaşa giderken gusl abdesti alması gerekiyordu. Yetişemem diyerek gusl abdesti alamadan gitdi, dedi. Yine hanımına, onunla zifâfa girdiğine niçin şâhidler tutdun diye sordular. Dedi ki, rü’yâmda gökden bir kapı açıldığını gördüm. Hanzala “radıyallahü anh” o kapıdan içeri girdi ve kapı kapandı. Anladım ki Hanzala şehîd olacak, bunun için şâhidler tutdum.

● Hâris bin Samma “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Uhud savaşında Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Uhud dağında idi. Bana Abdürrahmân bin Avfı gördün mü, buyurdu. Gördüm yâ Resûlallah, dağdan aşağı indi. Müşriklerden bir gurub etrâfını sardı. Ona yardım etmek istedim. Sizi görünce yanınıza geldim, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, ona melekler yardım ediyor ve müşriklerle savaşıyorlar, buyurdu. Bunları işitince geri dönüp, Abdürrahmân bin Avfın yanına gitdim. Bakdım ki, müşriklerden yedi kişinin ölüsü yanında duruyordu. Dâimâ muzaffer olasın. Bunları sen mi öldürdün, dedim. Şu ikisini ben öldürdüm. Diğerlerini bir kimse öldürdü. Fekat ben o kimseyi hiç tanımam dedi. O bunları söyleyince, kendi kendime, doğru söyledin yâ Resûlallah, dedim.

● Uhud savaşında müslimânların sıkıntılı ânlarında, Katâde bin Nu’mân “radıyallahü anh” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanından aslâ ayrılmadı. Gözüne bir darbe vuruldu ve gözü çıkdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gözünü yerine yerleşdirdi. Gözü iyileşip, öncekinden dahâ iyi görmeğe başladı. Rivâyetlerin çoğunda böyle bildirilmişdir. Fekat bir rivâyetde de bu hâdisenin Bedr savaşında geçdiği bildirilmişdir. Nitekim anlatıldı.

● Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Uhud savaşında islâm ordusu dağıldığı sırada, dikkat ediniz haber veriyorum. Muhammed öldürüldü diye bir ses duydum. Öldürülenler arasına bakdım. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” bulamadım. Vallahi Resûlullah öldürülmemişdir ve O aslâ kaçmaz. Allahü teâlâ bize gazab edip, Onu aramızdan aldı. Benim için ölünceye kadar savaşmakdan dahâ iyi bir iş yokdur. Resûlullahın cemâli olmayınca dünyâya dönüp bakmam, dedim. Sonra kılıcımın kınını kırdım ve savaşarak şehîd olmağa karar verdim. Müşriklerden bir topluluğun üzerine hücûm etdim. Darmadağın oldular. Bir de bakdım ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onların arasında imiş, etrâfını sarmışlar! Allahü teâlânın emriyle, melekler Onu korumuşlar ve müşriklerden

bir zarar gelmemiş.

● Ebû Berâ, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" iki atı ve iki deveyi hediyye olarak gönderdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", eğer bir müşrikin hediyyesini kabûl etseydim, Ebû Berânın hediyyesini kabûl ederdim, buyurdu. Dediler ki, yâ Resûlallah! Onun büyük bir çıbanı var, hiçbir ilâc fâide vermemiş. Şifâya kavuşmak için size bu hediyyeleri göndermiş. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" eline bir kesek alıp mubârek ağzının suyunu bu keseğe sürdü. Bunu suya koysun ve suyundan içsin buyurdu. Ebû Berâ böyle yapdı ve tam şifâya kavuşdu.

● Hicretin dördüncü senesinde vuku' bulan Recî' gazvesinde, Âsım bin Sâbit "radıyallahü anh" şehîd oldu. Düşmânlar başını kesip, Sa'd kızı Selâkiye götürmek istediler. Âsım bin Sâbit "radıyallahü anh", Uhud savaşında o kadının kardeşini öldürmüşdü. Bu sebeble her kim Âsımın başını getirirse ona yüz deve vereceğim ve Âsımın kafa tasıyla şerâb içeceğim diye ahd etmişdi. Allahü teâlâ Âsım bin Sâbitin "radıyallahü anh" cesedinin çevresine pekçok arı gönderdi. Başını kesmek için kim yaklaşırsa, arılar yüzünden gözünden sokup şişiriyorlardı. Neredeyse öleceklerdi. Gece arılar çekilir, o zemân gelip başını kesip alırız diyerek, dönüp gitmek zorunda kaldılar. Gece yağmur yağdı. Büyük bir sel gelip, Âsım bin Sâbitin "radıyallahü anh" cesedini alıp götürdü. Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü anh" şöyle demişdir: Âsım bin Sâbit hiçbir müşriği kendine dokundurmamak için söz vermişdi ve sözünde durdu. Şehîd oldukdan sonra da Allahü teâlâ onu kâfirlerin dokunmasından korudu.

● Habîb bin Adî "radıyallahü anh" Recî' vak'asında esîr düşdü. Onu Mekkede müşriklere yüz deveye satdılar. Müşrikler onu uzun zemân habs etdiler. Bir gün bakdılar ki, tâze üzüm yiyordu. Hâlbuki o sırada Mekkede aslâ tâze üzüm yokdu. Bu üzümü nereden buldun diye sordular. Bu Allahü teâlânın bana verdiği bir rızkdır, dedi.

● Müşrikler Mekkede Habîb bin Adîyi “radıyallahü anh” i’dâm ederek şehîd edecekleri sırada, Habîb bin Adî onlara beddüâ etdi. Hazret-i Mu’âviye şöyle anlatmışdır: Habîb beddüâ edince, babam Ebû Süfyân onun beddüâsından korkarak beni yere yatırdı. Fekat beni öyle hızlı yere çarparak yatırdı ki, uzun zemân onun acısı geçmedi. Arablar arasında şöyle bir inanış yaygındı. Kim beddüâ sırasında yere yatarsa beddüâ ona te’sîr etmez, diye inanırlardı. Habîb bin Adînin “radıyallahü anh” darağacına asılarak şehîd edildiğini seyredip görenler, aradan bir sene geçmeden, çok azı dışında, her birinin başına bir belâ gelerek helâk oldular. Emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” Sa’îd bin Âmire Humusda bir vazîfe vermişdi. Sa’îd bin Âmir zemân zemân kendinden geçer, çevresinden habersiz kalırdı. Emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” onun böyle kendinden geçmesinin sebebini sordu. Şöyle cevâb verdi: Habîbi “radıyallahü anh” darağacına bağlayıp, şehîd edecekleri sırada orada idim. Her ne zemân o hâdiseyi hâtırlasam, böyle kendimden geçerim, dedi.

Habîb bin Adînin i’dâmı şöyle vuku’ bulmuşdu: Onu bir darağacına bağladıklarında şöyle dedi: Yâ Rabbî! Resûlün “sallallahü aleyhi ve sellem” her neyi teblîğ edip bildirmişse, biz ona îmân etdik. Şu ânda burada benim selâmımı Resûlüne iletecek bir kimse yok ki, söylesin dedi. Üsâme “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: O gün Mekkede Habîbin “radıyallahü anh” şehîd edileceği sırada, biz Medînede birkaç kişi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda idik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbı arasında oturuyordu. Üzerinde vahy gelince görülen hâl görüldü. Mubârek başını kaldırıp, Ve aleyhisselâm ve rahmetullah, dedi. Sonra mubârek gözlerinden gözyaşları akdı. Sonra, kardeşim Cebrâîl aleyhisselâm Allahü Sübhânehü ve teâlâ tarafından bana, Habîbin selâmını getirdi, buyurdu. Habîbin darağacına asılarak şehîd edildiği haberini alınca da, Habîbi o darağacından indiren kimsenin kıyâmet gününde mükâfâtı Cennetdir, buyurdu. Zübeyr bin Avvâm “radıyallahü anh”

ve Mikdâd bin Esved “radıyallahü anh” bu iş için hâzırlanıp yola çıkdılar. Geceleri yol alıyorlar, gündüzleri de gizleniyorlardı. Böylece Mekkeye ulaşdılar. Bir gece o darağacının bulunduğu yere gitdiler. Birkaç kişiyi bekçi olarak koymuşlardı. Bekçilerin hepsi uyumuşdu. Habîbi “radıyallahü anh” yavaşca darağacından yere indirdiler. Bakdılar ki eli yarasının üzerinde idi. O yarasından devâmlı tâze kan akıyordu. Kanı misk gibi kokuyordu. Şehîd edildikden sonra, aradan kırk gün geçmesine rağmen vücûdu hiç bozulmamış, taptâze duruyordu. Zübeyr bin Avvâm “radıyallahü anh” Onun cesedini atının arkasına aldı ve oradan ayrıldılar. Fekat müşrikler haberdâr oldular. Peşlerine yetmiş kişi düşüp ta’kîbe başladılar. Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved “radıyallahü anhümâ” müşrikler yaklaşınca Habîbi yere koydular. O ânda yer yarılıp Habîbin “radıyallahü anh” cesedini yutdu. Bu sebeble ona yerin yutduğu şehîd diye lakab verilmişdir. Zübeyr bin Avvâm ve Mikdâd bin Esved müşriklerle çarpışarak onları geri çevirdiler. Medîneye dönüp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna giderek hâdiseyi anlatdılar. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip; yâ Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem”, ılliyyîn melekleri (yüksek derecede bulunan melekler) ümmetinden bu iki kişiyle övünüyorlar diye haber verdi.

● Hicretin dördüncü senesi idi. Hayberde insanları müslimânlara karşı kışkırtan Selâm bin Ebî Hukayk diye birisi vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onu öldürmeleri için, Eshâb-ı kirâmdan beş kişi gönderdi. Bu beş sahâbîden biri de Ebû Katâde “radıyallahü anh” idi. Haybere gitdiler. Geceleyin Selâm bin Ebî Hukaykın evine girerek, onu öldürdüler. Sonra oradan ayrıldılar. Ebû Katâde yayını orada unutdu. Almak için geri döndü. Her nasılsa ayağı yaralandı. Büyükçe bir yara idi. Ba’zıları da ayağının kırıldığını rivâyet etmişlerdir. Sargı ile ayağını sarıp arkadaşlarına yetişdi. Arkadaşları onu nöbetleşe taşıdılar. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürdüler. Resûlullah mubârek eliyle ayağını sıvâzladı. O ânda yarası iyileşdi.

● Câbir bin Abdüllah “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Zâtürrüka’ gazvesinde iken bir devem vardı. Çok za’îfdi ve ikide bir çöküp kalıyordu. Yine tam çöküp kaldığı bir sırada, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yanıma teşrîf etdiler. Beni bekler bir vaziyetde görünce, niçin duruyorsun, buyurdu. Ben de devemin hâlini söyledim. Bir asâ istedi ve o asâ ile deveye üç kerre vurup dürtdü. Sonra su istedi ve bir avuç suyu devenin yüzüne serpdi. Beni ta’kîb et buyurarak, oradan hareket etdi. Ben de deveme binip ta’kîb etdim. Muhammed aleyhisselâmı hak peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” çok sür’atli gitdiği hâlde, Ondan hiç geri kalmadım. Devem cânlandı ve râhatlıkla ta’kîb etdim.

● Zâtürrükâ’ gazvesinden sonra, bir eşkıyâ ata binmiş ve bir deveyi de yularından çekiyordu. O hâliyle Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Atımın karnında ne vardır? dedi. Resûlullah, gaybı Allahü teâlâdan başkası bilmez, buyurdu. Yağmur ne zemân yağacak, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o öyle bir işdir ki ne zemân yağacağını Allahü teâlâ bilir, buyurdu. Adam sormağa devâm edip; yârın ne olacak, dedi. Resûlullah bana ma’lûm değildir, diye cevâb verdi. Sonra Allahü teâlâ, meâl-i şerîfi, **(Kıyâmet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allahın katındadır. Yağmuru** (dilediği zemân, dilediği yere, dilediği mikdâr) **O yağdırır. Rahîmlerde olanı o bilir. Hiç kimse yârın ne kazanacağını bilmez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilmez. Şübhesiz Allah, herşeyi bilendir, herşeyden haberdârdır)** olan âyet-i kerîmeyi gönderdi. Sonra o kimse, yâ Muhammed! Bana şu devem senin Rabbinden dahâ sevimlidir, dedi! Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de ona, **(Rabbim cânımdan dahâ sevimli, nefsimden ve âile ferdlerimden dahâ azîzdir!)** buyurdu. Sonra secdeye kapandı. Secdeden doğrulup o adama Rabbim bana haber verdi ki, senin yüzünün bir tarafında bir yara açılacak! Yüzünün eti ve derisi çürüyüp dökülecek ve sonra öleceksin, buyurdu. Kısa bir müddet sonra o kimsenin yüzünde bir yara çıkdı. O yaradan öy-

le pis kokular yayılıyordu ki, halk nefret ederek yanından kaçışıyorlardı. O şahs Muhammedin söylediği doğru çıkdı diyordu. Sonunda o perîşan hâliyle ölüp gitdi.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek hanımlarından Ümmül mü'minîn Cüveyriye binti Hâris "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Benî Mustalak gazvesi için Medîneden yola çıkmışdı. Babam Benî Mustalak kabîlesinin reîsi idi. Rü'yâmda Medîneden bir ayın doğduğunu ve gelip yanımda durduğunu gördüm. Hiç kimseye anlatmadım. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ordusuyla üzerimize geldiği sırada, babam bir ordu geliyor ki, benim o orduya karşı koymaya gücüm yetmez, dedi. Bakdım büyük bir ordu gördüm. Askerleri sayısızdı. Zâhirleri silâhlı, bâtınları ise nûr saçıyordu. Tertîb içinde geliyorlardı. Aralarında gösterişli atlara binmiş olan kimseler gördüm. Uğradıkları yerden şiddetli rüzgâr gibi geçiyorlardı. O kadar çok asker, at ve silâh gördüm ki, müslimân olup, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile evlenmekle şereflendikden sonra, islâm ordusuna bakdım o kadarını göremedim. Anladım ki, onlar imdâd-ı Rabbânî ve inâyeti sübhânî vâsıtasıyla imiş. [Cüveyriyyenin "radıyallahü anhâ" babası Hâris ve iki oğlu îmân etmişdir. **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbı 1088.ci sahîfeye bakınız!]

● Hendek gazvesinde, Eshâb-ı kirâm "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" Medînenin çevresinde hendek kazıyorlardı. Büyük bir taş çıkdı. Onu kimse parçalayamadı. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" bu durumu Resûlullaha haber verdi. Eshâb-ı kirâmdan bir kısmı hendeğin kenârında durdular. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek eline bir külünk aldı ve o taşa vurdu. Taş iki parçaya ayrıldı. Taşa vurduğu ânda, taşdan şimşek çakar gibi bir kıvılcım çıkdı. O kıvılcım, Medîneyi münevverenin her tarafını aydınlatdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" tekbîr getirdi. Bütün Eshâb-ı kirâm da tekbîr getirdiler. Taşa bir kerre dahâ vurdu. Yine şimşek gibi bir kıvılcım çıkdı. Resûlullah ve Eshâb-ı kirâm tekrâr tekbîr getirdiler. Taşa üçüncü def'a vurdu ve aynı

şeklde şimşek gibi bir kıvılcım çıkdı. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh", anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bu ne hâldir. Ben şimdiye kadar ömrümde aslâ böyle bir hâl görmedim, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâma, Selmânın gördüğünü siz de gördünüz mü, buyurdu. Hepsi, gördük yâ Resûlallah, dediler. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Birinci vuruşda çakan kıvılcımın ışığında Kisrânın memleketinde, Hayrenin köpek dişi gibi köşklerini gördüm. Cebrâîl aleyhisselâm bana, ümmetin orayı alacakdır, diye haber verdi. Taşa ikinci vuruşumda çıkan kıvılcımın ışığında, rûmun kızıl köşklerini gördüm. Köpeklerin azı dişleri gibi idi. Cebrâîl aleyhisselâm bana, ümmetin o diyârı alacak diye işâret eyledi. Üçüncü vuruşumda sıçrayan kıvılcımın ışığında San'anın [Yemenin] köpek dişleri gibi köşklerini gördüm. Cebrâîl aleyhisselâm bana, ümmetin o beldeleri feth edecekdir, dedi.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Kisrânın beyâz köşkünün vasflarını anlatdı. Selmân-ı Fârisî orayı gördüğü ve bildiği için: Yâ Resûlallah "sallallahü aleyhi ve sellem"! Aynen buyurduğunuz gibidir. Ben şehâdet ederim ki, sen Allahü teâlânın Resûlüsün, dedi. Resûlullah sözlerine devâm ederek buyurdu ki: Şâm elbette feth olunacakdır! Herakl memleketinin bir köşesine kaçar, siz Şâma hâkim olursunuz. Onlardan kimse sizinle savaşmağa cesâret edemez. Yemen de mutlaka feth olunacakdır. Kisrâ öldürülür ve ondan sonra artık hiç kisrâ kalmaz. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" haber verdiği bu hâdiselere aynen birer birer şâhid oldum. Hepsi aynen gerçekleşdi, demişdir.

● İmâm-ı Nevevî, Tahâvîden naklen Müslim şerhinde şöyle yazmışdır. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hendek kazarken ikindi nemâzının vakti geçdi. Güneş batmışken, Allahü teâlâ geri döndürdü. İkindi nemâzını kıldılar.

● Câbir bin Abdüllah "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Hendekde çıkan taşı

kırmak için hendeğe indiğinde, açlıkdan mubârek karnına taş bağlamışdı. Bu hâli görünce dayanamadım. Müsâade alıp evime gitdim. Bu durumu evimdekilere anlatdım. Evde bir sa' arpa ve bir de oğlak var dediler. Arpayı öğütdüm ve oğlağı kesip tencereye koydum. Sonra Resûlullahın yanına döndüm. Dönerken hanımım yemeğin az olması sebebiyle mahcûb olmayalım diye tenbîh etdi. Durumu Resûlullaha arz edince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", ey hendek halkı! Câbir bize ziyâfet hâzırlamış, da'vet ediyor. Geliniz, yemeği bol ve güzel yemekdir, buyurdu. Sonra, bana buyurdu ki, hanımına söyle! Ben gelmeden tencereyi ateşden indirmesin, ekmekleri de pişirmesin. Ben önce gidip hanımıma, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", muhâcirîn ve ensâr ile birlikde bütün Eshâbıyla, bize yemeğe teşrîf ediyorlar dedim. Hanımım, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" yemeğin ne kadar olduğunu biliyorsa, hiç üzülmeyiz, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâmla birlikde evime teşrîf edince, Eshâbın gurub gurub içeri girmesini emr buyurdu. Sonra bize hamuru getiriniz buyurdu. Hamuru getirince, bütün hayrların menbâı ve bütün bereketlerin mayası olan mubârek ağzını açıp hamurun üzerine bir kere üfürdü. Allahü teâlâ hamura bereket verdi. Sonra ekmekleri kim pişirecekse pişirsin buyurdu. Emri üzerine tandırdan ekmekleri ve tencereden eti çıkardım ve Eshâb-ı kirâma ikrâm etdim. Hepsi temâmen doydu. Evimden ayrılıp gitdiklerinde ekmekler ve et hiç eksilmemiş, aynen duruyordu.

● Yine Câbir bin Abdüllah "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Âlemlerin efendisi ve insanların rehberi Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" her kim da'vet etse kabûl buyururlardı. Bir gün ben de da'vet etmişdim. Falan gün gelirim buyurdu. Zemânı gelince, Câbir bin Abdüllahın "radıyallahü anh" evine teşrîf etdiler. Hazret-i Câbir, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" evine teşrîfiyle o kadar sevindi ki, karşılamak için sevinçle koşarken, su tulumunu devirdi ve su döküldü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" içeri girip oturdu. Hazret-i Câbirin bir kuzusu vardı. Onu

hemen kesip kebâb yapmak için hâzırladı. İki oğlu vardı. Büyük oğlu küçük oğluna, babam kuzuyu nasıl kesdi, gel sana göstereyim, dedi. Kardeşini bağlayıp bıçağı boğazına sürdü. Fekat, göstereyim derken, farkına varmadan kardeşini boğazlayıp ölümüne sebeb oldu. Hazret-i Câbirin hanımı, çocuklarının bu hâlini görünce, büyük oğlunu yakalamak için peşinden koşdu. Çocuk korkusundan kaçayım derken, kendisini evin damından aşağı bırakdı ve düşüp öldü. Kadın çocuklarının ölmesinden dolayı feryâd edip ağlarsam, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" üzülmesine sebeb olurum diye düşünerek sabr etdi, hiç ses çıkarmadı. Çocuklarının ölüsü üzerine bir kilim örtdü. Kimse onların öldüğünün farkına varmadı. Kendisi de belli etmemeye çalışdı. Fekat içi yanıyordu. Hâzırlanan kebâbı pişirdi. Kocası hazret-i Câbire, olan hâdiseyi hiç söylemedi. Kuzu kebâbı Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" önüne getirilip, ikrâm edildi. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm geldi ve Yâ Muhammed! Allahü teâlâ, Câbire oğullarını da sofraya getirmesini söylemenizi emr buyurdu, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Câbire, oğullarını da sofraya getir, buyurdu. Dışarı çıkıp hanımına oğlanlar neredédir, Resûlullah onların sofraya gelmelerini istiyor, dedi. Hanımı, Resûlullaha onların burada olmadıklarını söyle, dedi. Hazret-i Câbir durumu arz edince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Allahü teâlânın emridir. Onları muhakkak getirmen lâzımdır, buyurdu. Hazret-i Câbir tekrâr hanımının yanına varıp, çocuklar nerede iseler mutlaka bulmamız lâzım. Allahü teâlânın emri böyle gelmişdir, dedi. Zevallı, çâresiz hanımı ağlayarak, ey Câbir, oğulcuklarımızın ne olduğunu sana söylemeğe tâkatim yok, dedi. Sonra ölü yatan çocuklarının üstündeki kilimi kaldırıp, onları gösterdi. Hazret-i Câbir iki oğlunun da ölmüş olduğunu görünce, ağlamağa başladı. Hanımı ile birlikde Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna girip ağlaşmağa başladılar. Evde feryâd sesleri yükseldi. O sırada Allahü teâlâ Cebrâîl aleyhisselâmı Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" gönderip, çocukların başında düâ etmesini ve çocukları dirilteceğini bildirdi. Re-

sûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kalkıp düâ etdi. Câbir bin Abdüllahın her iki oğlu da Allahü teâlânın izniyle dirildi.

● Eshâb-ı kirâmdan Beşir bin Sa’dın “radıyallahü anh” kızı şöyle anlatmışdır: Annem bana bir avuç hurma verip, kızım bunları babana ve dayın Abdüllah bin Revâhâya götür, yisinler, dedi. Hurmaları alıp giderken Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir yerde oturmuşdu. Beni görünce, kızım yanıma gel, buyurdu. Yanında ne var diye sordu. Ben de birazcık hurma var dedim. Sonra hurmaları iki mubârek avcuna koydum. Mubârek eliyle o hurmaları kaftânının üzerine topladı. Sonra bir kimseye, hendek kazanların hepsini çağır gelsinler, buyurdu. Hepsi toplanıp geldiler. O hurmalardan istedikleri kadar yidiler ve dönüp gitdiler. Hendek kazma işinde bulunanlar üçbin kişi idiler. Onlar doyasıya hurma yiyip gitdikleri hâlde, hurmalar kaftânın kenârlarından taşıp dökülüyordu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hendek savaşında Huzeyfetebni Yemânîyi “radıyallahü anh” müşriklerin arasına gidip, onlardan haber getirmesi için gönderdi. Gönderirken mubârek eliyle göğsünü ve sırtını sıvazlayıp; yâ Rabbî! Önden-arkadan sağdan-soldan gelecek zarardan muhâfaza et diye düâ etdi. O gece çok soğukdu. Huzeyfe “radıyallahü anh” şöyle demişdir. Sanki hamâma girmiş gibi idim. Hiç soğuk hissetmedim. Nihâyet müşriklerin arasına girip, haber topladım ve geri döndüm. Eshâb-ı kirâmın yanına geldiğimde soğuk bana te’sîr etmeye başladı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Huzeyfeyi “radıyallahü anh” Hendek savaşında müşriklerin vaziyyetini öğrenmek için aralarına gönderince, nemâz kıldı ve şöyle düâ etdi. “Ey üzüntülü kimselerin imdâdına yetişen ve güç durumda olanların düâsını kabûl eden Allahım! Sıkıntımızı ve üzüntümüzü gider. Benim ve yanımda bulunanların hâlini sen görüyorsun.” O sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Allahü teâlâ sana selâm eder. Sana zafer verdi. Dünyâ gökün-

den onların üzerine taş yağdıran bir rüzgâr gönderdi. Huzeyfe “radıyallahü anh” şöyle demişdir. Müşriklerin arasına vardığımda soğuk bir rüzgâr esiyordu. Müşriklerin hepsi bir yere toplanmış ve ateşleri sönmüşdü. Birbirine soğukdan öleceğiz diye bağırıyorlardı. Bundan sonra büyük bir fırtına çıkdı. Kocaman taşları sürüklüyordu. Müşrikler kalkanlarını siper yapıyorlardı. Fekat fâide vermiyordu. Sonunda hepsi perîşan olup, kaçmağa karar verdiler. Allahü teâlâ [Ahzâb sûresi 9.cu âyetinde meâlen], **(Ey îmân edenler! Allahın üzerinizdeki ni’metini hâtırlayınız. Hani size** [Hendek savaşında sizi yok etmek için kâfirlere âid] **ordular saldırmışdı da, biz onlara karşı bir rüzgâr ve sizin görmediğiniz ordular göndermişdik. Allah ne yapdığınızı görmekdeydi)** buyurdu.

Hendek savaşında, Kureyş müşrikleri kaçıp gitdikden sonra, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Bu seneden sonra Kureyş sizinle savaş yapmaz. Fekat siz onlara karşı gazâ yaparsınız” buyurdu. Ondan sonra Kureyş müşrikleri, müslimânlara savaş açamadılar. Müslimânlar ise Mekkeyi feth etdiler.

Hendek savaşında, Kureyşliler perîşan ve mağlûb oldular. Ebû Süfyân Kureyşden bir cemâ’at ile oturmuş konuşuyordu. Diyordu ki; içinizde kimse yok mudur. Fırsat kollayarak Muhammedden öcümüzü alsın. Çünki, Muhammed pazarlarda dolaşıyormuş ve yalnız başına sahrâlara gidiyormuş. Halkı dîne da’vet ile meşgûl olduğu için, kimsenin hâlinden haberi yokmuş. Ebû Süfyânın bu sözleri üzerine bir köylü, Ebû Süfyânın yanına gidip, eğer beni desteklersen bu işi ben yaparım. Yolları iyi bilirim ve gâyet keskin bir hançerim var, dedi. Ebû Süfyân ona yol azığını ve ne lâzımsa verdi. Aralarında bunu hiç kimseye söylememek üzere sözleşdiler. O köylü yola çıkıp, altı günde Medîneye ulaşdı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” nerede olduğunu sordu. Abdüleşhel kabîlesi tarafına gitdi, dediler. Adam devesini bağlayıp, yürüyerek o tarafa gitdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Eshâb-ı kirâmdan bir cemâ’at ile sohbet ediyordu. Uzakdan o köylünün geldiğini görünce, bu kimsenin kötü

bir düşüncesi var! Fekat, Allahü teâlâ onu maksadına kavuşdurmaz, buyurdu. Köylü kimse yaklaşınca, Abdülmuttalibin oğlu nerede diye sordu. Resûlullah, Abdülmuttalibin oğlu benim, dedi. Bir haber söyleyecekmiş gibi Resûlullaha yaklaşmak istedi. Eshâb-ı kirâmdan Üseyyid bin Hudayr o kimseyi tutup çekdi ve uzak dur ey mel'ûn dedi. Eliyle belini yokladı. Kaftânının altında hançeri olduğunu gördü. Adamın Resûlullaha sû'i kasd için geldiği anlaşılınca, adam Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ayaklarına kapanıp, beni bağışla diye yalvarmağa başladı. Resûlullah o kimseye doğruyu söyle, doğruyu söylemen menfe'atinedir. Yalan söyleme. Allahü teâlâ senin düşünceni bana bildirdi, buyurdu. Bunun üzerine adam emân diledi ve hâdiseyi aynen anlatdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onu Üseyyid bin Hudayra "radıyallahü anh" teslîm etdi. Ertesi gün o kimseyi çağırdı ve sana emân verdim. Dilediğin yere gidebilirsin. İstersen bundan dahâ iyi bir iş söyleyeyim, buyurdu. O köylü kimse o iş nedir, dedi. Allahü teâlânın bir olduğuna ve benim Onun Resûlü olduğuma şehâdet etmendir, buyurdu. O kimse, kelime-i şehâdet söyledikden sonra dedi ki: (Ben kimseden korkmaz, kılıçdan ve okdan sakınmazdım. Ne zemân ki Sizi gördüm, bilmem bana ne oldu da, aklım başımdan gitdi. Siz benim yapmak istediğim düşüncelerimi bildiniz. Hâlbuki Size bunu önceden kimse haber vermemişdi. Anladım ki Size bunları bildiren ve Sizi koruyan Rahmân olan Allahdır. Ebû Süfyânın tâifesi şeytânın tâifesidir). Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onun bu sözlerine tebessüm etdi. O kimse bir kaç gün dahâ Medînede kaldı. Sonra müsâade alıp gitdi. Bir dahâ kendisinden haber alınamadı.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretin altıncı senesinde Eshâb-ı kirâmdan bir cemâ'atle Umre için Mekkeye gitmek üzere yola çıkdılar. Hudeybiyeye gelince, orada konakladılar. Orada bir kuyu vardı. Suyu azalmışdı. Bir mikdâr su çekdiler. Kuyunun suyu bitdi. Eshâb-ı kirâm susuzlukdan Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" şikâyetde

bulundular. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" terkîsinden bir ok çıkarıp, bu oku o kuyuya bırakın, buyurdu. Bu hâdiseyi anlatan râvi şöyle nakl eder: Vallahi oku kuyuya atdıkdan sonra, bin dörtyüz kişi o kuyudan su içdik, bütün hayvânlarımızı suladık.

(Sahîh-i Buhârî)de, Berâ bin Âzib rivâyetinde şöyle bildirilmişdir: Hudeybiyede Eshâb-ı kirâm susuzlukdan şikâyet etdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kuyunun kenârına geldi ve bir kova su istedi. O sudan abdest alıp, mubârek ağzının suyunu o kuyuya dökdü. Biraz sonra kuyunun suyu o kadar çoğaldı ki, bütün Eshâb-ı kirâm "rıdvânullahi aleyhim ecma'în" içip suya kandılar ve bütün develerini de suladılar.

● Câbir bin Abdüllah "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Hudeybiye gününde halka susuzluk galebe çaldı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanında bir kırba su vardı. O sudan abdest aldı. Bunun üzerine bütün Eshâb-ı kirâm Resûlullahın yanına toplandı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" size ne oldu, ne lâzım buyurdu. Dediler ki, yâ Resûlallah! Ne abdest almağa, ne içmeğe bir damla suyumuz yok. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek elini abdest aldığı su kırbasının içine sokdu. Mubârek parmakları arasından çeşmeler akmağa başladı. Herkes o sudan içip kandı ve abdest aldı. Câbir bin Abdüllaha "radıyallahü anh" kaç kişi idiniz diye sorulunca; eğer yüzbin kişi olsak o su yeterdi. Biz binbeşyüz kişi idik dedi.

● Eshâb-ı kirâmdan biri şöyle anlatmışdır: Hudeybiyeye yaklaşdığımız sırada, Kureyşin bir öncü kuvvet gönderdiği haberi geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bizi Hudeybiyeye başka yoldan kim götürebilir, buyurdu. Anam, babam sana fedâ olsun, yâ Resûlallah, ben götürebilirim, dedim. Bir başka yoldan hareket etdik. O yolda biraz yürüdükden sonra, nice tepeler ve engeller önümüzde dümdüz oldu. Hiçbir tepeye rastlamadan Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" Hudeybiyeye ulaşdırdım.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Kureyş arasındaki andlaşmayı Alî bin Ebî Tâlib “radıyallahü anh” yazdı. Andlaşmanın başına Bismillâhirrahmânirrahîm ve Muhammedün Resûlullah yazdı. Süheyl bin Amr o sırada henüz îmân etmemişdi. Dedi ki; bizim kitâbımıza göre ben Rahmânı bilmem, onun yerine Bismike Allahümme yaz. Muhammedün Resûlullah yerine de Muhammed bin Abdüllah yaz. Eğer bize Onun Peygamberliği ma’lûm olsaydı Onunla savaşmazdık. Böylece Eshâb-ı kirâm ile Süheyl arasında epeyce konuşmalar geçdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Yâ Alî! Onu sil, Süheylin dediği gibi yaz. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” edebinden silmeye eli varmadı. Resûlullah kendisi sildi ve buyurdu ki: Ey Alî! Bir gün senin başına da böyle bir hâdise gelir. Nitekim Sıffîn harbinden sonra hazret-i Alî ile hazret-i Mu’âviye arasında andlaşma yapıldı. Andlaşmayı yazan kâtib, Emîr-ül mü’minîn Alî diye yazdı. Hazret-i Mu’âviye kâtibe Emîr-ül mü’minîn diye yazma, eğer onun Emîr-ül mü’minîn olduğunu kabûl etseydik, onunla savaşmazdık, dedi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” bunu işitince, Resûlullahın sözlerini hâtırlayıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” söylediği çıkdı, dedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hudeybiyede bulunduğu sırada saçlarını traş etdirdi. Kesilen saçlarını bir yeşil ağacın üstüne koydu. Eshâb-ı kirâm “rıdvânullahi aleyhim ecma’în” o ağacın yanında toplanıp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” saçlarını kapışdılar. Eshâbdan Ümmü Ammâr şöyle anlatmışdır: O gün ben de Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” saçının telinden birkaç dâne elde etdim. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra, her kim hastalansa, o saç tellerini suya koyup, o suyu hastaya verirdim. Allahü teâlâ o hastayı sıhhate kavuşdururdu.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hudeybiyede yirmi gün kadar kaldıkdan sonra geri döndüler. Eshâb-ı kirâm, konaklama yerlerinden birinde yiyeceklerinin kalmadığından şikâyet etdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sel-

lem” develelerini gösterdi. Hazret-i Ömer bunu işitince, Resûlullahın huzûruna gelip; yâ Resûlallah! Halkın binecek başka hayvanları yok. Azıklarından kalanları bir araya toplasalar da, Allahü teâlânın fadlı ve inâyetiyle bereket vermesi için düâ buyursanız. Sizin düânız şübhesiz ki kabûl olunur, dedi. Sonra Eshâbdan bir avuç hurması ve bir avuç seviki (kavrulmuş un) olanlar, onları bir araya topladılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bereket için Allahü teâlâya düâ etdi. Kimin kabı varsa, getirsin buyurup, getirilen bütün kabları o bereketlenerek artan yiyeceklerle doldurdu. Öyle ki develer taşımakdan âciz kalıyorlardı. Konakladıkları o yerden ayrıldılar. Mevsimin yaz olması sebebiyle hava açık ve çok sıcakdı. Allahü teâlâ bir de öyle yağmur yağdırdı ki, hepsi suya kandılar ve kablarını doldurdular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hicretin altıncı senesinde Zilhicce ayının sonunda veyâ yedinci senesi Muharrem ayının başında hükümdârlara elçiler gönderdi. Dıhye-i Kelbîyi “radıyallahü anh” Rûm kralı Herakle elçi olarak gönderdi. Onunla bir mektûb yolladı. O mektûbda şöyle yazılı idi. (Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu mektûb Allahın kulu ve Resûlü Muhammedden Rûmun büyüğü olan Herakledir. Hidâyet üzere olanlara selâm olsun. Ben seni islâma da’vet ediyorum. Müslimân ol ki selâmet bulasın ve Allahü teâlâ ecrini artdırır. Eğer bu büyük ni’metden yüz çevirirsen, bütün rûmlar sana tâbi’ ve emrinde olduklarından, hepsinin günâhı senin üzerinedir.) Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 64.cü âyetinde meâlen], **(**“Resûlüm” **de ki: Ey ehl-i kitâb! Sizinle bizim aramızda müsâvî olan bir kelimeye geliniz. Allahdan başkasına tapmayalım. Ona hiç bir şeyi ortak koşmayalım. Allahı bırakıp da birbirimizi ilâh edinmeyelim. Eğer onlar yine yüz çevirirlerse, işte o zemân; şâhid olunuz biz gerçek müslimânlarız deyiniz)** buyurdu.

Dıhye-i Kelbî “radıyallahü anh” Humus şehrinde Herakle ulaşıp, mektûbu verdi. Mektûb arabî olduğu için, Herakl bir tercümân istedi.

(Sahîh-i Buhârî)de şöyle bildirilmekdedir: O sırada Ebû Süfyân bir gurub Kureyşli ile birlikde Kudüsde idi. Herakl onları yanına çağırıp, sizden hanginiz bu mektûbu gönderen kimseye dahâ yakındır, diye sordu. Ebû Süfyân ben hepsinden dahâ yakınım, dedi. Herakl onun yanına yaklaşmasını ve diğerlerinin geride durmasını istedi. Herakl tercümâna bunlar mektûbu gönderen zâta yakın olduklarını söylüyorlar. Eğer yalan söylerlerse, yalanlarını açıklarsın diye tenbîh etdi. Ebû Süfyân, eğer tekzîb etme korkusu olmasaydı yalan söyleyebilirdim, demişdir. Herakl, Ebû Süfyâna şöyle sordu: Bu mektûbu bana gönderen zâtın nesebi nasıldır? Ebû Süfyân: Nesebi çok şereflidir. Herakl: Kavminizden ondan başka birisi Peygamber olduğunu söyledi mi? Ebû Süfyân: Hâyır söyleyen olmadı. Herakl: Onun atalarından hiç hükümdâr var mı? Ebû Süfyân: Hâyır yok. Herakl: Ona tâbi' olanlar halkın eşrâfı mı, yoksa fakîr ve za'îfler mi? Ebû Süfyân: Za'îf ve fakîrler. Herakl: Gün geçdikçe Ona uyanlar artıyor mu, azalıyor mu? Ebû Süfyân: Artıyor. Herakl: Onun dîninden dönen oldu mu? Ebû Süfyân: Hâyır olmadı. Herakl: O Peygamber olduğunu bildirmeden önce hiç yalan söyledi mi? Ebû Süfyân: Hâyır hiç yalan söylemedi. Herakl: Hiç özrü, kabâhati var mıdır? Ebû Süfyân: Hâyır yokdur. Ama şu ânda Ondan uzağız, hâlinden haberimiz yok, dedi.

Sonra Ebû Süfyân şöyle demişdir. Herakl bana öyle peşpeşe sorular soruyordu ki, bu söylediklerimden fazla bir şey söyleyemiyordum. Sonra aralarındaki konuşma şöyle devâm etdi. Herakl: Onunla hiç savaş yapdınız mı? Ebû Süfyân: Evet yapdık. Herakl: Bu savaşlar nasıl oldu? Ebû Süfyân: Ba'zen O gâlib geldi, ba'zen de biz gâlib geldik. Herakl: O size neyi emr ediyor? Ebû Süfyân: Allah birdir, Ona ibâdet ediniz. Ona ortak koşmayınız, diyor. Nemâz kılmayı, sadaka vermeği, nâmûslu olmayı ve akrabâyı ziyâret etmeyi emr ediyor, dedi.

Bu konuşmalardan sonra Herakl tercümânı aracılığı ile dedi ki, Onun nesebini sordum, şerîf dedi. Peygamberler böyle olur. Aralarında hiç böyle bir da'vâda bulunan var mı

diye sordum. Olmadığını söyledi. Eğer Ondan önce birisi böyle bir da'vâda bulunmuş olsaydı onu ta'kîb ediyor olurdu. Atalarından hiç melik olmadığını söyledi. Şâyet olsaydı o sebeble bu da'vâda bulunuyor olurdu. Hiç yalan söylemediğini de bildirdi. Anladım ki halkı arasında doğruluğu ile tanınan kimse, Allah adına hiç yalan söyler mi! Ona za'îf kimselerin tâbi' olduğunu söyledi. Peygamberlere dâimâ kavmin za'îf kimseleri tâbi' olurlar. Ona tâbi' olanlar günden güne artıyor dedi. Âdet-i ilâhî böyledir. Din temâm oluncaya kadar günden güne çoğalmak ehl-i hakkın alâmetidir. Kimsenin o dinden dönmediğini söyledi. Bu hâl safây-ı kalbe ve yakîn nûruna alâmetdir. Dedi ki, özrü yok, suç işlemez, Allahü teâlânın bir olduğuna îmân etmeği emr eder. Şirkden sakındırır. Nemâz kılmayı, sadaka vermeği, nâmûslu olmayı ve akrabâyı ziyâret etmeyi emr ediyor, dedi. Bütün Peygamberler böyle emr etmişlerdir. Herakl bunları söyledikden sonra, Ebû Süfyâna; eğer söylediklerin doğru ise, benim şu ânda üzerinde bulunduğum topraklar yakın zemânda o zâtın eline geçecekdir. Ben böyle bir Peygamberin gönderileceğini kesin olarak biliyordum. Fekat sizden, arablardan olacağını hiç zan etmezdim. Eğer Ona kavuşmamın nasîb olacağını bilsem, Ona kavuşmayı, ganîmet sayardım. Onun ayaklarının tozunu gözlerime sürme yapardım, dedi. Sonra Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Dıhye-i Kelbî "radıyallahü anh" ile gönderdiği mektûbun açılmasını emr etdi. Mektûbu açıp okudular. Herakl yazılanları dinleyip anlayınca, düşündüğü ve söylediği gibi çıkdı. Ebû Süfyân şöyle demişdir: Mektûb okununca konuşmalar çoğaldı. Biz Heraklin huzûrundan dışarı çıkdık. Ben yanımdaki arkadaşlarıma Muhammedin işi yükseldi, temâm oldu. Çünki, Benî Asfar meliki Onun korkusundan titredi, dedim. İyice anladım ki, Onun işi tam kemâle erecekdir. Bu yakîn benim kalbimde gün geçdikce artdı ve sonunda Allahü teâlâ beni islâm nûruyla nûrlandırdı. Müslimân olmakla şereflendim.

● Herakl bir gün Beyt-ül mukaddesde korku ile uykusun-

dan uyanmış, kederli ve mahzûn bir hâlde oturuyordu. Patrikler, ey Melik, niçin üzgün ve sıkıntılısınız, dediler. Herakl, rü'yâmda sünnetli kimselerin topraklarıma girdiklerini gördüm, dedi. Bir rivâyete göre de, Herakl, ilm-i nücûmu iyi bildiğinden dedi ki, sünnetli kimseler benim memleketime girerler. Patrikler Herakle, biz yehûdîlerden başka sünnetli bir tâife bilmeyiz. Onların hepsi sana itâ'at ederler. Onların hepsini öldür. Böylece korkudan emîn olursun, dediler. Onlar bu endîşede iken, Heraklin Basra vâlîsinden bir adam geldi. Yanında da arablardan bir kişi vardı. Heraklin huzûruna gelen elçi, yanındaki kimseyi göstererek, bu kişi arablar arasında bir kimse çıkdığını, Peygamber olduğunu söylediğini ve pekçok kimsenin Ona tâbi' olduğunu söylüyor. Birçok kimsenin de Ona muhâlefet etdiğini, aralarında savaşlar yapıldığını bildiriyor, dedi. Herakl bunları haber veren kimseyi içeride bir yere alıp, sünnetli midir, bakmalarını emr etdi. Sünnetli olduğunu gördüler. Sonra ona arabların hâlleri soruldu. Hepsinin sünnetli olduğunu söyledi. Herakl vallahi benim rü'yâmda zuhûr edeceğini gördüğüm tâife bunlardır, dedi. Yehûdî kavmi değildir, dedi. Bundan sonra Herakl rûm diyârında bulunan ve ilm-i nücûmda mâhir olan bir arkadaşına mektûb yazıp, ahkâm-ı nücûmdan sordu. Kendisi de Humus tarafına gitdi. Bir müddet sonra arkadaşının cevâbı olan mektûbu getirdiler. Şöyle yazmışdı: Bundan sonra arablardan bir Peygamberin hâkimiyeti meydâna çıkacakdır.

● Herakl Humusdaki arkadaşından, arablardan bir Peygamberin çıkacağını ve hâkimiyyet sağlayacağını bildiren bir mektûb alınca, Rûm diyârının bütün ileri gelenlerini büyük bir ibâdethânelerinde topladı. Hepsi gelip içeri girince, kapıları kilitletdi. Sonra onlara, ey rûmun ileri gelenleri, doğruluk, iyilik ve selâmet istiyor musunuz. Devletimizin ve saltanatımızın devâmını arzû ediyor musunuz, diye sordu. Ey Melik! Niçin istemeyelim, elbette isteriz, dediler. Bunun üzerine Herakl şöyle dedi. Gelin arablar arasından çıkan Peygambere tâbi' olalım ve Onun emrlerine uyalım! Rûmla-

rın ileri gelenleri, Heraklin bu sözlerini duydukları ânda, vahşî merkebler gibi ürkdüler! Kapılardan tarafa koşuşarak, çıkıp gitmek istediler. Bakdılar ki, kapılar kilitlenmiş. Kızgın ve üzgün bir hâlde dikilip kaldılar. Herakl bunların hâlini görünce, geri çağırdı. Bu sözleri söylemekden maksadım sizleri denemekdi. Dîninize ne derece bağlı olduğunuzu anlamakdı, dedi. Hepsi sevinip, teşekkür ederek secdeye kapandılar.

Bir rivâyetde Ebû Süfyân ile Herakl arasında şöyle bir konuşma geçdiği bildirilmekdedir. Ebû Süfyân Herakle, ey Melik! Eğer müsâade edersen, bizim aramızdan çıkıp peygamber olan o kimsenin kendi sözlerinden birini söyleyeyim. Böylece Onun yalanı ortaya çıksın, dedi. Herakl söyle bakalım nedir, dedi. Ebû Süfyân; O kimse ben bir gece içinde Beyt-ül Mukaddese gitdim ve sabâh olmadan Mekkeye geri döndüm, diyor, dedi. Ebû Süfyân şöyle de anlatır: Ben bu sözleri söylediğim sırada Beyt-ül Mukaddesin patriği de yanımızda idi. O patrik bunları duyunca dedi ki: Ben o geceyi hâtırlıyorum. O gece alâmetler gördüm. Bunları melike bildirmişdim. Her gece âdetim üzere Beyt-ül Mukaddesin bütün kapılarını kapatır, sonra yatardım. O gece çok uğraşdığım hâlde, bir kapıyı kapatamadım. Beyt-ül Mukaddesde bulunanlar toplanıp o kapıyı kapatmak için çok uğraşdılar. Fekat onlar da kapatamadılar. Sabâhleyin o kapının yanında bir hayvanın bağlanmış olduğuna dâir işâretler ve izler gördüm.

● Herakl, kavminin îmân etmemesi sebebiyle üzülüyordu. Kendisine elçi olarak gelen Dıhye-i Kelbîye "radıyallahü anh", vallahi biliyorum ki, bahsetdiğiniz zât Peygamberdir. Eğer rûmların beni öldüreceklerinden korkmasaydım, elbette Onun dînine girer, emrlerine itâ'at ederdim. Bunu kendim için dünyâda ve âhıretde se'âdet vesîlesi bilirdim! Fekat sen falan üsküfe git, o rûm diyârında benden dahâ i'tibârlıdır. O ilâhî kitâbların hükmlerini benden dahâ iyi bilir. Bakalım ne diyecek, dedi. Dıhye-i Kelbî "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Heraklin söylediği üsküfün yanına gitdim. Durumu

ona anlatdım. Vallahi bahsetdiğin zât Peygamberdir. Biz Onun vasflarını kitâblarda gördük, dedi. Sonra evine girip üzerindeki siyâh elbiseyi çıkarıp, beyâz bir elbise giyerek dışarı çıkdı. Eline asâ aldı ve rûm halkının arasına gitdi. Halk kilisede toplanmışdı. Onlara, ey rûm halkı! Bana gerçekden Peygamber olan Ahmedden bir elçi geldi. Beni Allahü teâlâya kulluk yapmaya da'vet ediyor. Ben de diyorum ki: Gökleri ve yeri yaratan yüce Allahdan başka ilâh yokdur. Bana elçisi gelen zât da Allahın Resûlüdür. Rûm halkı bu sözleri işitince, üsküfün üzerine hücûm etdiler. Şehîd edinceye kadar dövdüler. Dıhye-i Kelbî "radıyallahü anh" tekrâr Heraklin yanına gidip, bu hâdiseyi anlatdı. Herakl, ben sana bu halk beni öldürürler, onların kastından emîn değilim, dememim mi. O öldürdükleri üsküfe halk benden dahâ çok i'tibâr eder ve emrlerine uyarlardı. Durumu gördün, ona ne yapdılar, dedi.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Şüca' bin Vehebi "radıyallahü anh" Melik Hâris bin Ebî Şemr Gassâniye elçi olarak gönderdi. O melik Şâmda Gavta denilen yerde idi. Şüca' bin Veheb önce melikin vezîri ile görüşdü. Vezîr ondan Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ba'zı hâllerini sordu ve îmân etdi. Söylediğin şeyleri aynen Îsâ aleyhisselâm da bildirdi. O Peygamberin geleceğini haber vererek müjdeledi, dedi. Vezîr, Şüca' bin Vehebe "radıyallahü anh" hürmet ve ikrâmda bulundu. Sonra onun elçi olarak geldiğini melik Hârise bildirdi. Hâris bin Ebî Şemr başına bir tâc giyip huzûruna çağırdı. Şüca' bin Veheb Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" islâma da'vet mektûbunu verdi. Hâris bin Ebî Şemr mektûbu okudukdan sonra yere atdı. Mülkümü elimden alabilirmiş. Hemen atları nallayıp hâzırlayın. Yemende bile olsa Onun üzerine bir ordu göndereyim, dedi. Bunun üzerine müslimân olan Vezîr, Şüca' bin Vehebe "radıyallahü anh" dedi ki: Bu olanları gidip, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" anlat. Müslimân olduğumu söyle ve selâmımı ilet. Sonra onu uğurladı. Gelip durumu Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" haber verdi. Resûlullah o helâk olur,

buyurdu. O sene Hâris öldü ve memleketi başkasının eline geçdi.

● Ferve bin Amr el-Huddâmî, Ummânda Kayserin nâibi [vâlîsi] idi. Muhammed aleyhisselâmın peygamberliğini işitince îmân etdi. Müslimân olduğunu bildirmek için Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bir mektûb yazdı ve hediyyeler gönderdi. Mektûbunda: (Muhammed aleyhisselâma arz ederim ki, ben müslimân oldum. İnanıyorum ki sen Îsâ aleyhisselâmın geleceğini müjdelediği Peygambersin. Vesselâmü aleyküm.) diye yazdı. Onun müslimân olduğunu Kayser haber alınca, vâlîlik vazîfesinden atdı ve habs etdirdi. Ferve, Kaysere şöyle dedi: Vallahi ben Muhammedin "aleyhisselâm" dîninden aslâ dönecek değilim. Sen de biliyorsun ki, o Allahü teâlânın Resûlüdür. O Îsâ aleyhisselâmın geleceğini müjdelediği Peygamberdir. Senin Ona îmân etmemen dünyâya çok düşkün olduğundandır. Kayser İncîl hakkı için doğru söylüyorsun, dedi. Ferve bin Amr islâmdan dönmedi ve habsde vefât etdi.

● Hâtıb bin Ebî Beltea "radıyallahü anh" elçi olarak Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mektûbunu İskenderiyye meliki Mukavkasa götürdü. Melik onu iyi karşılayıp, ikrâmda bulundu. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mektûbuna cevâb olarak şöyle yazdı. Ben biliyorum ki gönderilmedik bir Peygamber kaldı. O Hâtem-ül enbiyâdır. Fekat zan ediyorum ki, o Peygamber Şâmdan çıkacakdır, dedi. Mektûbla berâber iki câriye vererek, elçiyi geri gönderdi. O câriyelerden biri hazret-i Mâriye idi. İbrâhîmin "radıyallahü anh" annesidir. Mukavkas bir de beyâz katır hediyye etdi. Bu katır Düldül adıyla meşhûrdur. Ayrıca başka hediyyeler de gönderdi. Elçi Hâtıb bin Ebî Belteaya senin sıfatlarını söylediğin Peygamber, Îsâ aleyhisselâmın geleceğini haber vererek müjdelediği Peygamberin sıfatlarıdır, dedi. Hâtıb bin Ebî Beltea dönüp, Mukavkasın söylediklerini Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" anlatdı. Resûlullah, o habîs mülkünü kıskandı. Fekat mülkü ona kalmayacak, buyurdu. Mukavkas, hazret-i Ömerin halîfeliği sırasında Mısrda öldü.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Selît bin Amr ibni Âs ile Yemâmede bulunan, Hevze bin Alî el-Hanefîye islâma da'vet mektûbu gönderdi. Hevze bin Alî şöyle cevâb yazdı: Ben kavmimin şâiri ve hatîbiyim. Arablar benden çekinirler. Senin halkı da'vet etdiğin şey gâyet güzeldir. Fekat bana bir iş, bir yerin idâresini verirsen, sana tâbi' olurum! Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eğer benden yere düşmüş olan bir hurmayı dahî istese vermem, buyurdu. Hevze bin Alînin elinde olan mülkü de elinden gitdi. Mekke feth edildiği zemân, Cebrâîl aleyhisselâm Hevzenin ölüm haberini getirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bundan sonra Yemâmede bir yalancı çıkacak. Benim vefâtımdan sonra onu öldürürler, buyurdu. Buyurduğu gibi oldu. [Müseyleme-tül kezzâb, Yemâmede peygamber olduğunu iddia etdi. Ebû Bekr-i Sıddîkın hilâfetinin ikinci senesinde Hâlid bin Velîdin askeri ile Yemâmede büyük muhârebe yapdı. Vahşi "radıyallahü anh", Müseyleme-tül kezzâbı öldürdü.]

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Abdüllah bin Huzâfeyi, Kisrâya elçi olarak gönderdi. Kisrâya bir islâma da'vet mektûbu yazdı. Kisrâ o se'âdetli mektûbu, yırtıp parça parça etdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bunu haber alınca, Allahü teâlâ da onun mülkünü parça parça etsin, buyurdu. Kısa zemân sonra Kisrâyı oğlu Şîreviyye öldürdü.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mektûbundan Kisrâyı bir heybet kapladı. Mektûbu götüren Abdüllah bin Huzâfe "radıyallahü anh" yanından çıkınca, Kisrâ adamlarını çağırıp, bundan sonra benim yanıma arablardan hiç kimsenin girmesine izn vermeyiniz, diye tenbîh etdi. Sonra husûsî odasına çekildi. Oraya hiç kimse giremezdi. Bir de bakdı ki odasında bir arab duruyor! Elinde bir sopa tutuyordu. Ey Kisrâ! Allahü teâlâ halkı hak dîne da'vet eden bir Peygamber gönderdi, îmân et, dedi. Kisrâ hele bu gün git de sonra, dedi. Kisrâ hemen adamlarını çağırıp, bir takım behânelerle kimini asdırdı, kiminin ayağını kesdirdi. Ben size sıkı sıkı tenbîh etdiğim hâlde, niçin benim odama bir arabın girmesine izn verdiniz, dedi. Adamları yemîn

ederek biz kapıyı kilitledik ve içeriye aslâ kimseyi salmadık dediler. Sonra o şahs bir def'a dahâ Kisrânın karşısına çıkdı. Yaklaşıp, elindeki sopa ile Kisrânın başına bir def'a vurdu. Ey Kisrâ, bu sopa başında parçalanmadan çabuk îmân et, dedi. Îmân etmedi ve üçüncü def'a karşısına çıkınca sopa başında parçalandı. O gece Kisrâ oğlu Şîreviyye tarafından öldürüldü.

● Kisrâ, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" da'vet mektûbunu yırtdıkdan sonra, Yemendeki nâibi [vâlîsi] Bâzana bir mektûb yazıp, o tarafda bir şahsın peygamberlik da'vâsında bulunduğunu haber aldık. Derhâl iki âlim gönderip, onun hâlini araşdırsınlar. Mümkinse yakalatdırıp bana ulaşdır diye emr verdi. Bâzan iki kişi gönderdi. Medîneye varıp, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna çıkdılar. Melik Kisrâ, Bâzana mektûb yazmış, seni huzûruna çağırıyor, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" tebessüm etdi ve oturun, dedi. İkisi de diz çöküp oturdular. Resûlullah onları müslimân olmağa da'vet etdi. O iki kişi, yâ Muhammed, melik Kisrânın emrine uy. Eğer kendi isteğinle gidersen, Bâzan senin için melike bir mektûb yazar da, sana fâideli olur. Eğer gitmezsen Kisrânın nasıl bir kimse olduğunu biliyorsun. Seni ve kavmini helâk ve mülkünü harâb eder, dediler. O iki kişi her ne kadar bunları söyledilerse de, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda bulunmanın heybetinden vücûdlarını bir titreme almışdı. Dışarı çıkınca birbirlerine, eğer huzûrunda bizi biraz dahâ alıkoysaydı, az kaldı helâk olacakdık, dediler. Sonra o iki kişi Bâzanın mektûbuna cevâb istediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onlara bugün gidin, yârın gelin, dedi. Ertesi gün huzûruna geldiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onlara şöyle dedi. Gidin sâhibinize söyleyin. Rabbim bana bildirdi ki, sizin melikiniz Kisrâyı dün gece oğlu öldürdü! Eğer, Bâzan îmân edip, islâmı kabûl ederse, hâlen elinde bulunan mülkü yine ona bırakayım. Yakında benim dînim her tarafda duyulur ve yayılır. Müslimânlar Kisrânın memleketine hâkim olurlar! Resûlullahın bu sözle-

rini Bâzana iletdiler. Bâzan eğer sözü doğru çıkarsa muhakkak o Allahın resûlüdür. Hiç bir melik Ona îmân etmeden, ben îmân ederim, dedi. O sırada bir elçi gelip, Kisrânın öldürüldüğünü söyledi. Bâzan bütün âilesini ve akrabâsını ve kavminden îmân edecekleri toplayıp, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldiler ve huzûrunda îmân etmekle şereflendiler ve islâm ni'metine kavuşdular.

● Hicretin yedinci senesinde, Hayber gazâsı yapıldı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bayrağı önce Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömere "radıyallahü anh" verdi. Bayrağı çekip islâm ordusuyla kal'aya hücûm etdi. Çok savaşdılar. Fekat kal'ayı düşüremeyip, geri döndüler. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek başı ağrıyordu. Dışarı çıkmadı. Fekat harb ediniz buyurdu. Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ebû Bekr "radıyallah anh" bayrağı alıp, savaşa gitdi. Çok şiddetli savaşdıkları hâlde, kal'a yine feth edilemedi. Geri döndüler. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" bir def'a dahâ bayrağı alıp gitdi. Çok savaşdılar, fekat kal'a feth edilemedi. Geri döndüler. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bu haber ulaşınca, "Yârın bayrağı öyle birisine vereceğim ki, onu Allahü teâlâ ve Resûlü seviyor. O da Allahü teâlâyı ve Resûlünü seviyor. Kal'ayı feth etmeyince dönmez", buyurdu. Bunu nakl eden râvi şöyle demişdir: Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh" o gün orada yokdu. Gözü ağrıyordu. Hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer ve Eshâb-ı kirâmdan diğerleri, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" işâret buyurduğu kişi kimdir, diye merâk ediyorlar ve bekliyorlardı. Sa'd "radıyallahü anh" o kişi ben olayım diye ümmîd ederek, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" gözü önünde diz üstü çökdüm ve geri kalkdım, demişdir. Hazret-i Ömer de "radıyallahü anh" o gün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" "Allahü teâlâ ve Resûlü onu sever. O da Allahü teâlâyı ve Resûlünü sever, kal'ayı feth etmeden geri dönmez" buyurduğunu işitinceye kadar, emîr olmayı hiç istemezdim, buyurmuşdur. Sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Alî-

nin “radıyallahü anh” huzûruna getirilmesini emr buyurdu. Getirdiklerinde mubârek ağzının suyundan hazret-i Alînin gözüne sürdü. Gözü derhâl iyileşdi. Ondan sonra, ömründe hiç göz ağrısı çekmedi. Bundan sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bayrağı hazret-i Alîye verdi. Zırhını ona giydirdi ve Zülfikârı eline verdi. Allahım bunu soğukdan ve sıcakdan koru, diye düâ etdi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh”: (Bu düâdan sonra bana soğuk ve sıcak te’sîr etmedi) demişdir. Yazın yünlü kaftân giyerdi, hiç râhatsız olmazdı. Kışın da bir gömlek giyer, aslâ üşümezdi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh ve kerremallahü vecheh” sür’atle Hayber kal’asına doğru harekete geçip, hücûm etdi. Dahâ askerin bir kısmı kal’aya ulaşmadan kal’a feth edildi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kölesi Ebû Râfi’ “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Hazret-i Alî “radıyallahü anh” kal’aya hücûm edince, bir yehûdî kılıç vurarak kalkanını elinden düşürdü. Bunun üzerine hazret-i Alî “radıyallahü anh” hemen kal’anın demir kapısını koparıp, kendine kalkan yapdı. Kal’a feth olununcaya kadar kapıyı elinde tutdu. Kal’a düşünce de kapıyı sırtına koyarak köprü gibi tutdu. Eshâb-ı kirâm o kapı üzerinden kal’aya girdiler. Sonra kapıyı bırakdı. Ebû Râfi’ sonra şöyle demişdir. Yedi kişi o kapıyı bir tarafdan bir tarafa çeviremedik. Hazret-i Alî “radıyallahü anh”, Hayber kal’asının kapısını cismânî kuvvetle değil, rûhânî bir kuvvetle kaldırdım, buyurmuşdur.

● Hayber gazâsında, yehûdî kadınlarından biri, Peygamber efendimize “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ve Eshâb-ı kirâma yidirmek için, bir koyun keserek kebâb yapdı. Koyunun etine zehr katdı. Bilhâssa kol ve but kısmlarına dahâ çok zehr katdı. Çünki, Peygamber efendimizin etin bu kısmlarını sevdiğini biliyordu. Et ikrâm edilince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağzına bir lokma alır almaz but dile gelip, yâ Resûlallah, bana zehr katdılar diye, seslendi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağızlarına alıp çiğnediği lokmayı çıkarıp atdı. Eshâb-ı kirâmdan Beşir

bin Berâ “radıyallahü anh” o etden bir parça yimişdi. O zehrlenerek şehîd oldu.

● Hayber gazâsında bir kal’a kuşatılmışdı. O sırada siyâh tenli bir çoban, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Yanında bir koyun sürüsü vardı. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Bana islâmı anlat diyerek, îmân edip müslimân olacağını bildirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona islâmiyyeti anlatdı. Çoban; yâ Resûlallah! Ben bu koyunların sâhiblerinin ücretli çobanıyım. Koyunlar bana emânetdir. Bunları ne yapayım dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” koyunların yüzlerine vur, onlar sâhiblerine gider, buyurdu. Çoban bir avuç çakıl alıp koyunların yüzlerine doğru atdı. Haydi sâhiblerinize gidiniz. Artık ben size çoban olmam, dedi. Koyunlar bir yere toplandılar. Sonra sanki onları birisi sürüp götürüyormuş gibi, kendi başlarına kal’aya gitdiler. O çoban müslimân oldukdan sonra, o kal’anın fethi için o kadar savaşdı ki sonunda şehîd oldu. Eshâb-ı kirâm onun cenâzesini bir yünlü dokumaya sardılar. Sonra getirip Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” arkasında bir yere koydular. Resûlullah ondan tarafa dönerek iltifât etdi. Sonra da mubârek yüzünü geri çevirdi. Yâ Resûlallah! Mubârek yüzünüzü niçin geri çevirdiniz diye sordular. Şu ânda onun yanında hûrîlerden iki hâtun vardır buyurdu.

● Esmâ binti Umeys şöyle anlatmışdır: Hayber gazâsı sırasında Hayberde idim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını hazret-i Alînin “radıyallahü anh” dizine koymuşdu ve vahy nâzil oldu. O sırada güneş ufukda idi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” ikindi nemâzını kılmamışdı. Vahy temâm olunca güneş batdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Yâ Rabbî! Eğer Alî “radıyallahü anh” Senin ve Resûlünün tarafında ise güneşi geri döndür, diye düâ etdi. Esmâ binti Umeys der ki, gördüm ki güneş batmış olduğu hâlde geri çıkdı ve yeryüzünü aydınlatdı. Tahavî bu hadîs sahîhdir ve râvileri sikadır (i’timâd edilir) demişdir. Ahmed bin Sâlihin ehl-i ilm bu hadîs-i şerîfi muhâfaza etmelidir. Çünki,

Peygamberlik alâmetlerindendir dediğini bildirmişdir.

● Hicretin yedinci senesinde Mahlem bin Cesâme, Âmir Eşcaîyi îmân etdikden sonra öldürdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Mahlem bin Cesâmeyi itâb ederek, müslimân bir kimseyi niçin öldürdün, dedi. Mahlem bin Cesâme; yâ Resûlallah! Ölümden korkduğu için kelime-i şehâdeti söyledi, dedi. Resûlullah: Sen onun kalbini yardın mı ki, onun kalbinden ne geçmişdir bilesin. Dil kalbin tercümânıdır, buyurdu ve Ona beddüâ etdi. Bir hafta sonra Mahlem bin Cesâme vefât etdi. Defn etdiler. Yer cesedini kabûl etmeyip, dışarı atdı. Beş def'a defn etdiler, yer kabûl etmedi. Sonunda tenhâ bir yere bırakdılar. Bu durum Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" haber verilince: Yer ondan dahâ beterlerini kabûl eder. Bu hâl size Kelime-i şehâdetin şerefini bildirmek için vukû' buldu, buyurdu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hutbe okurken, mescidde bulunan hurma ağacından bir direğe dayanırdı. [Bu direğin adı Hannâne idi.] Hicretin sekizinci, bir rivâyetde de yedinci senesinde, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" için bir minber yapdılar. Cum'a günü o minbere çıkarak hutbe okudu. O sırada dahâ önce dayanarak hutbe okuduğu hurma direği insan gibi inledi. Eshâb-ı kirâm "rıdvânullahı aleyhim ecma'în" bu sesi işitdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu hurma direği, üzerine dayanarak hutbe okumadığım için inliyor buyurdu. Sonra minberden inip, mubârek eliyle o hurma direğini sıvâzladı, inlemesi kesildi. Tekrâr minbere çıkdı. Mescidin önceki hâli değişdirildiği sırada o hurma direğini Übeyy bin Ka'b evine götürdü. Onun evinde kurdlar yiyip, dökülünceye kadar durdu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretin sekizinci senesinde, üç bin kişilik bir orduyu Şâmın bir beldesi olan Mûteye gazâya gönderdi. Zeyd bin Hâriseyi "radıyallahü teâlâ anh" emîr ta'yîn etdi. Buyurdu ki, eğer Zeyd şehîd olursa, Ca'fer bin Ebî Tâlib "radıyallahü teâlâ anh" emîr olsun. Eğer Ca'fer şehîd olursa, Abdüllah bin Revâha "radı-

yallahü anh” emîr olsun. Eğer Abdüllah da şehîd olursa, müslimânlar kendi aralarında kimi seçerlerse, o emîr olsun. İslâm ordusu Mûtede kâfirler ile savaşa başladığı sırada, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medînede minbere çıkdı ve bayrağı Zeyd aldı, şehîd oldu. Ondan sonra bayrağı Ca'fer aldı, şehîd oldu. Bayrağı Abdüllah aldı, o da şehîd oldu. Ondan sonra bayrağı Hâlid bin Velîd aldı. Onun elinde fetih oldu, buyurdu. Hâlid bin Velîd için, “Allahım. O Senin kılıclarından bir kılıcdır, Sen ona yardım eyle!” diye düâ etdi. O günden sonra Hâlid bin Velîde “radıyallahü anh”, Seyfullah denildi. Ya'lâ bin Münebbih “radıyallahü anh”, Mûte harbinden haber vermek üzere, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Resûlullah ona sen mi anlatırsın, ben mi anlatayım, buyurdu. Yâ Resûlallah! Siz anlatınız, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mûte gazâsında meydâna gelen hâdiseleri bir bir anlatdı. Ya'lâ bin Münebbih, seni âlemlere Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâ hakkı için, aynen anlatdığınız gibi oldu, dedi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Allahü teâlâ yeryüzünü benim için aradan kaldırdı, harb meydânını gördüm.”

● Benî Bekr kabîlesi, Kureyşlilerden yardım alarak, Huzâa kabîlesi üzerine gece baskını yapdılar. Huzâa kabîlesinin çoğunu öldürdüler. Huzâa kabîlesi Hudeybiyede Resûlullah ile dahâ önce anlaşma yaparak emânına girmişdi. Baskının yapıldığı sabâh, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Âişe-i Sıddîkaya “radıyallahü anhâ”, Huzâada bir hâdise oldu, buyurdu. Hazret-i Âişe, Kureyş kılıc altında öldürülmüşdür, niçin ahdlerini bozdular, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Onlar ahdlerini Allahü teâlânın dilemesiyle bozdular, buyurdu. Hazret-i Âişe; bu iş müslimânlar için hayrlı mıdır diye sordu. Hayrlı olacak buyurdu. (Bu sebeble Kureyş üzerine gidilip, Mekke fethedildi.)

● Hicretin sekizinci senesinde Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkeyi fethe çıkacakdı. Yâ Rabbî! Biz Mekkeye ulaşıncaya kadar Kureyşi gâfil eyle, diye düâ etdi.

Muhâcirînin büyüklerinden ve Bedr ehlinden olan Hâtıb bin Ebî Beltea "radıyallahü anh" âilesinin Mekkede olması ve Kureyşlilerin onları gözetmelerini sağlamak maksadıyla, Kureyşlilere Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" falan gün sizin üzerinize, Mekkeye hareket edecek diye bir mektûb yazdı. Mektûbu Ebû Lehebin azâdlı câriyesi Sâriye ile gizlice gönderdi. Cebrâîl aleyhisselâm bu durumu Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" haber verdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Alîyi, hazret-i Zübeyri, hazret-i Mikdâdı, hazret-i Ammârı, hazret-i Talhayı ve hazret-i Ebâ Mersedi "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" gönderdi. Hâh bağçesine kadar gidiniz. Orada bir za'îf kadın vardır. O kadında bir mektûb var. O mektûbu Hâtıb Mekkelilere gönderdi. O mektûbu alıp getirin. O kadını da salıverin. Eğer direnirse ve mektûbu vermezse, boynunu vurun, buyurdu. Gidip kadının peşinden yetişdiler. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" kılıcını çekince, kadın mektûbu saçlarının arasından çıkarıp verdi. Mektûbu Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" getirdiler. Resûlullah, Hâtıb bin Ebî Belteayı huzûruna çağırdı. Niçin böyle yapdın, diye sordu. Yâ Resûlallah! Sana îmân etdiğim günden beri, küfre dönmedim. Nasîhatını dinlediğimden beri hiç ihânetde bulunmadım. Fekat, âilem Kureyşlilerin arasındadır. İstedim ki Kureyşliler âilemi gözetsinler. Yoksa kesin biliyorum ki, benim mektûbumdan onlara fâ'ide gelmez, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onu tasdîk etdi. O sırada meâl-i şerîfi, **(Ey îmân edenler! Düşmânlarımı ve düşmânlarınızı dost edinmeyin. Siz onlara sevgi gösteriyorsunuz. Hâlbuki onlar Kur'ândan size geleni inkâr etdiler. Rabbiniz olan Allaha inandığınızdan dolayı, Peygamberi ve sizi yurdunuzdan** [Mekkeden] **çıkarıyorlardı. Eğer sizler benim yolumda ve rızâmı kazanmak için cihâda çıkmışsanız, onlara nasıl sevgi gösterirsiniz. Oysa ben sizin gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilirim. Sizden kim bunu yaparsa artık doğru yoldan sapmış olur)** olan, Mümtehîne sûresi 1.ci âyet-i kerîmesi nâzil oldu.

● Mekke feth edilince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ’beyi tavâf etdi. Kâ’benin çevresinde üçyüzaltmış put vardı. Putlar ayaklarından bakır ve kurşunla yere perçinlenmişdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elindeki bir çubuk ile bir puta işâret ederek, meâl-i şerîfi, **(De ki, Hak geldi, bâtıl yıkılıp gitdi. Zâten bâtıl dâimâ yıkılmaya mahkûmdur)** olan İsrâ sûresinin 81.ci âyeti kerîmesini okudu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” elindeki çubuk puta henüz dokunmadan, putlar yüzüstü devrildiler. Mekkede evlerde bulunan putlar da o ânda yüzüstü devrildiler.

● Mekke feth edilince, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alî “radıyallahü anh” ile Kâ’benin içine girdiler. Ba’zı putlar yüksek yerlere konmuşdu. Onları devirmek için el ulaşmıyordu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” yâ Resûlallah! Ayağınızı benim sırtıma basarak bu putları indiriniz, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Alî! Sen peygamberlik sıkletini çekemezsin. Sen benim sırtıma bas da o putları indir, buyurdu. Hazret-i Alî emre uyarak, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek sırtına basıp, putlara uzanarak, onları birer birer aşağıya indirdi. O hâlde iken Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Yâ Alî! Kendini nasıl buluyorsun. Alî “radıyallahü anh”, yâ Resûlallah! Bütün perdeler kalkdı. Başım Arşın tavânına yaklaşdı. Elimi uzatsam Arşın tavanına değeceğim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Senin hâlin Allahü teâlânın işini yapdığın için iyidir. Benim hâlim de, Allahü teâlânın sevdiği birini taşıdığım için iyidir, buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkenin feth edildiği gün öğle nemâzı vaktinde, Bilâl-i Habeşîye “radıyallahü anh” yüksek bir yere çıkıp, öğle ezânını okumasını emr buyurdu. Kureyşliler dağlara kaçmışlardı. Ezân oralardan duyuluyordu. “Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah” dendiğini işitdiklerinde, Ebû Cehlin kızı Cüreyre, İlâhî senin zikrin yücedir. Biz nemâz kılmıyoruz, fekat bizim dostlarımızı katl eden kimseye (Muhammed aleyhisselâma) muhabbet

ederiz. Babam, Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” geldiği gibi, nübüvvetden geleni kabûl etmedi. Kendi kavmine ve dostlarına muhâlefet etmeyi istemedi, dedi. Hâlid bin Üseyyid de çok şükr ki, babam bu sesi (ezânı) duymadan öldü, dedi. Babası Mekkenin fethinden bir gün önce ölmüşdü. Dağlara kaçışmış olan Kureyşliler, ezânı işitince, her biri birşey söyledi. Ebû Süfyân ise, ben birşey söylemeyeceğim. Eğer bir şey söylersem, bu taşlar Muhammede haber verirler, dedi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gelip, yanlarına durdu. Her birinin ismini söyleyerek, ey falan, sen şöyle söyledin. Ey falan sen de böyle söyledin, diyerek söylediklerini bildirdi. Ebû Süfyân, Yâ Resûlallah! Ben birşey söylemedim deyince, Resûlullah tebessüm etdi.

● Şeybe bin Osmân şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mekkenin fethinden sonra, Huneyn gazâsına çıkdı. Huneyn Mekke ile Tâif arasında bir vâdîdir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Huneyn vâdîsinde konakladılar. Benim babam ve amcam Uhud savaşında islâm askerleri tarafından öldürülmüşdü. Kendi kendime dedim ki: Fırsat kollayayım ve Muhammedden intikâmımı alayım. Sağ tarafından yaklaşmak istedim, o tarafında Abbâs “radıyallahü anh” ayakda duruyordu. O bana fırsat vermez, dedim. Sol tarafına dolaşdım. Orada da bir kişi vardı. Sonunda, arkadan yaklaşdım. Hemen sıçrayıp bir kılıç darbesi vurmak istedim. O sırada âniden şimşek gibi bir ateş parladı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile benim aramızda perde oldu. O ateş beni yakacakdı. Korkumdan elimle gözlerimi kapatıp, geriye kaçdım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dönüp bana bakdı. Ey Şeybe! Yanıma yaklaş, buyurdu. Huzûruna yaklaşınca, İlâhî, bundan şeytânı uzaklaşdır, buyurdu. O ânda gözüm Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzüne düşdü. Bana cânımdan dahâ sevimli geldi. Sonra, ey Şeybe! Kâfirlerle harb et, buyurdu.

● Enes bin Mâlik “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kâ’beyi tavâf ederken, bir el ve bir alaca kaftân gördük. Ben, yâ Resûlal-

lah, o el ve alaca kaftân ne idi diye sordum. Siz onu gördünüz mü, dedi. Gördük yâ Resûlallah, dedim. O Îsâ bin Meryem idi. Gelip bana selâm verdi, buyurdu.

● Mâlik bin Avf Huneyn gazâsında kâfirlerin ordu kumandânı idi. İslâm ordusuyla savaşmak için yaklaşdığı sırada, islâm ordusunun içine câsûslar göndererek, haber getirmelerini istedi. Câsûsları gidip, perîşan bir hâlde geldiler. Mâlik bin Avf câsûslarına, neden böyle tuhâf bir hâldesiniz diye sordu. Dediler ki, islâm ordusunda gösterişli atlara binmiş, bembeyâz kimseler gördük. Eğer bizimle savaşırlarsa, vallahi biz onların karşısında savaşmaya tâkat getiremeyiz! Eğer bizi dinlersen, ordunu topla hemen geri dön. Bizi ve kendini helâk olmakdan kurtar!

● Huneyn gazâsında islâm ordusu önce mağlûb olacak gibi bir duruma düşdü. Sonra tekrâr toplandılar. Resûlullah"sallallahü aleyhi ve sellem", Yâ Rabbî! Va'd etdiğin yardımı ve zaferi ihsân eyle, diye düâ etdi. Bundan sonra, Rabbânî yardım ve Sübhânî meded yetişdi. Beyâz melekler atlara binmiş oldukları hâlde muhârebeye katıldılar. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", şu ân gazâ tandırının ısındığı ândır, buyurdu. Sonra bir avuç toprak istedi ve o toprağı kâfirlerin yüzlerine serpdi ve yüzleri çirkin olsun, buyurdu. Kâfirlerden o toprakla gözü dolmadık hiç kimse kalmadı. Sonra hezîmete uğrayıp, dayanamadılar ve kaçıp gitdiler. Bu husûsda bir rivâyet de şöyledir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", hazret-i Abbâsa "radıyallahü anh": Ey Abbâs, bana bir avuç toprak ver, buyurdu. Resûlullah böyle söyleyince, üzerine binmiş olduğu deve karnı yere değinceye kadar çökdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek eliyle bir avuç toprak aldı ve müşriklerin yüzlerine serpdi. "Yüzleri çirkin olsun, yardımsız kalsınlar" buyurdu. Allahü teâlâ onları hezîmete düşürdü.

● Âmir bin Amr Medenî "radıyallahü teâlâ anh" şöyle anlatmışdır: Huneyn gazâsında Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" önünde ceng ediyordum. Âniden alnıma

bir ok isâbet etdi. Alnımdan çıkan kan yüzüme akdı. Sakalıma ve göğsüme kadar ulaşdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek eliyle yüzümdeki ve gözlerimdeki kanı göğsüme doğru akıtdı. Âmir bin Amr bu hâtırasını ömrü boyunca anlatdı. Vefât etdiğinde cenâzesi yıkanırken göğsünde Resûlullahın mubârek elinin değdiği yere bakdılar. Orası atın alnındaki beyâzlık gibi parlıyordu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretin dokuzuncu senesinde Benî Kilâb kabîlesine bir seriyye [askerî birlik] gönderdi. Bir de mektûb göndererek islâma da'vet etdi. Benî Kilâb kabîlesi müslimân olmayı kabûl etmediler. Kendilerine gönderilen deri üzerine yazılı mektûbu suya atıp, yazılarını imhâ etdiler. Deriyi de su kovası yapdılar. Bu haber, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazretlerine bildirilince: "Allahü teâlâ akllarını gidersin" buyurdu. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" bu beddüâsından sonra, o kavmin temâmı aklını kaybetdiler. Karma karışık konuşmaya başladılar. Ba'zıları öyle oldu ki, ne söylediği aslâ anlaşılmazdı.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Tebük gazvesine giderken, Eshâb-ı kirâmla bir yerde konaklayıp, gecelediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sabâha yakın bir vaktde uyudu. Güneş doğunca uyanıp, Ebû Katâdeden "radıyallahü anh" su istedi. Ebû Katâde şöyle anlatmışdır. Matarada suyum vardı. Resûlullahın mubârek eline dökdüm, abdest aldı. Suyun kalanını sakla lâzım olacak, buyurdu. Herkes önden gitmişdi. Susuz bir yerde konaklamışlardı. Her ne kadar hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer "radıyallahü anhümâ" bir su başında konaklayalım dedilerse de, dinlememişlerdi. Yanlarına ulaşınca bakdık ki, havanın harâreti onları çok etkilemiş. Susuzlukdan develerini kesip develerin mîdelerinde kalan suları içiyorlardı. Resûlullah bu hâllerini görünce, Ebû Bekr ve Ömeri dinleseydiniz, bu sıkıntıyı çekmezdiniz, buyurdu. Sonra matarada kalan suyu istedi ve herkesi çağırıp, suyu dökmeye başladı. Eshâbın hepsi susuzlukları gidinceye kadar su içdiler. Onbin ata ve onbeşbin deveye su verdiler.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük gazâsına gitmişdi. Eshâb-ı kirâmdan Abdüllah bin Hayseme “radıyallahü anh” gitmemişdi. İki güzel hanımı vardı. Herbirinin gâyet güzel gölgeliği vardı. Gölgeliklere su serpip, güzel yaygılar ve minder döşemişlerdi. Nefîs yiyecekler hâzırlamışlardı. Abdüllah bin Hayseme bu durumu görünce, Sübhânallah, geçmiş ve gelecek hiçbir günâhı bulunmayan ve Allahü teâlânın lütfuna kavuşmuş olan bir Peygamber, bu sıcak havada silâhını alıp kâfirlerle cihâda gitsin de, Abdüllah bin Hayseme hoş gölgelikde hanımlarıyla otursun, sohbet etsin. Bu insâfa sığmaz! Vallahi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna kavuşmadıkca ve hizmetiyle şereflenmedikce, bu kadınlardan hiç biriyle konuşmam, dedi. Sonra hemen devesine binip yola çıkdı. Hanımları ne kadar konuşmak istedilerse de, hiç cevâb vermedi. Tebüke yaklaşınca, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” uzakdan deveye binmiş, gelmekde olan birisi göründü diye haber verdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ümmîd ederim ki o Abdüllah bin Haysemedir. Huzûruna gelip selâm verince, yâ Abdüllah bin Hayseme! Dünyanın fâni ni’metlerini bırakıp, Allahü teâlânın rızâsını taleb etmen senin için ne iyi, ne sevimlidir, buyurdu.

● Ebû Umeyye “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferinde vâdiyül-kurâya varmışdı. Orada bir kadın, güzel bir hurma bağçesi yapmışdı. Resûlullahın emriyle Eshâb-ı kirâm o bağçenin hurmalarını topladılar. On vesk hurma çıkdı. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kadına bağçendeki hurmaları topla ve ne kadar çıkdığını ölç, buyurdu. Kadın hurmaları topladıkdan sonra, ne kadar çıkdı diye sordular. On vesk çıkdı dedi. Eshâb-ı kirâmın topladığı kadar çıkmışdı. (Resûlullahın mu’cizesiyle kadının hurması hiç eksilmedi. Bağçesi ne kadar hurma veriyorsa o kadar çıkdı.)

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferi sırasında, Vâdiyül-kurâdan Tebüke doğru yola çıkdıklarında; (Bu gece kuvvetli rüzgârlar esecek! Hiç kimse yerinden

kalkmasın! Develeri sıkı bağlayın!) buyurdu. O gece şiddetli rüzgâr esdi. Her nasılsa iki kişi gece yerinden kalkmışdı. Rüzgâr onları alıp götürdü ve uzak dağlara bırakdı.

● Ebû Zer Gıfârî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferine çıkdığı sırada, benim gâyet za’îf ve yürümez bir devem vardı. Birkaç gün devemi besleyeyim de, sonra gidip Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” yetişirim, dedim. Devemi birkaç gün yemle besledim. Sonra yola çıkdım. Bir yere kadar varınca devem çökdü kaldı ve yerinden kalkmadı. Bunun üzerine eşyâlarımı sırtıma alıp, şiddetli sıcak altında Tebük yolunu tutdum. Benim karaltım uzakdan görününce, Eshâb-ı kirâm, yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”, tek başına bir yaya kimse geliyor, demişler. Resûlullah da umarım ki, o gelen Ebû Zer Gıfârîdir, buyurmuş. Ben yanlarına yaklaşınca, Eshâb-ı kirâm vallahi Ebû Zer Gıfârîdir, dediler. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna vardım. Yerinden doğrulup, merhabâ yâ Ebâ Zer! Râhatlık ve sevinç Ebû Zerin olsun ki, yalnız yürür, yalnız ölür ve yalnız diriltilir buyurdu. Nitekim Ebû Zer Gıfârî ıssız bir yer olan Rebzede yerleşdi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurduğu gibi, orada yalnız yaşadı ve yalnız vefât etdi.

İbni Mes’ûd “radıyallahü anh” şöyle demişdir: Ebû Zer Gıfârîyi “radıyallahü anh” Rebzede yalnız bir hâlde, vefât etmiş buldum. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” söylediği gerçekleşdi, dedim. Müstaksa şöyle demişdir: Rebzede Ebû Zer Gıfârînin “radıyallahü anh” kabrini ziyâret etdim. Onun kabrinde diğer sahâbînin kabrinde bulamadığım bir te’sîr buldum. Kabrinin yanında nemâz kıldım. Başımı secdeye koyunca, kabrinin toprağından burnuma misk kokuları geliyordu.

● Tebük gazvesinde bir konaklama yerinde, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” devesi kayboldu. Münâfıklardan birisi, Muhammed peygamber olduğunu sanır ve size göklerden haber verir. Fekat kendi devesinin nerede oldu-

ğunu bilmez, dedi. O münâfığın sözlerini Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” söylediler. Buyurdu ki: Ben ancak Allahü teâlânın bildirdiği şeyleri bilirim. Şu ânda Rabbim bana devemin falan derede yuları bir ağaca sarılmış olduğunu bildirdi, buyurdu. Gidip deveyi o vâdîde yuları bir ağaca sarılmış hâlde buldular.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük gazâsına çıkdığında, münâfıklardan bir gurub da orduya katılmışdı. Onlardan biri Vedi’a bin Sâbit idi. Bir diğeri de Eşca’dan Mahşî bin Humeyr idi. Münâfıklar kendi aralarında ordunun içinde şöyle konuşuyorlardı. Müslimânlar Benî Asfar ile yapacakları gazâyı diğerleriyle yapdıkları gazâ gibi olacak zan ediyorlar. Göreceksiniz yârın müslimânları nasıl esîr edip iplere dizerler! Bu konuşmalar sırasında Mahşî bin Humeyr, vallahi her birimize yüz değnek vursalar da, yeter ki hakkımızda Kur’ân âyeti nâzil olmasa, dedi. Onlar böyle konuşurken Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ammâr bin Yâsere “radıyallahü anh”, git ordunun arasında birbiriyle konuşanları bul ve ne konuşduklarını sor. Eğer inkâr ederlerse, siz şöyle şöyle söylediniz diye söyle, buyurdu. Ammâr bin Yâser “radıyallahü anh” gidip, o sözleri onlara söyledi. Bunun üzerine hepsi özr dilediler ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldiler. Onlardan Vedi’a bin Sâbit, Resûlullahın devesinin yularından tutup: Yâ Resûlallah! Biz her dürlü söze daldık. Maskaraca boş sözler söyledik, dedi. Mahşî bin Humeyr ise benim ve babamın ismi bunların arasında anılmasın diyerek afv edilmesini istedi. Afv edildi ve ismi değişdirilip, Abdürrahmân ismi verildi. Sonra Allahü teâlâya düâ edip, kimsenin bilmediği tenhâ bir yerde şehîd olmayı diledi. Yemâme savaşında şehîd oldu ve ondan bir dahâ haber alınamadı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferinde, Tebüke yaklaşdığı sırada Eshâb-ı kirâma, yarın kuşluk vaktinde Tebüke ulaşacaksınız. Ben gelmeyince kimse elini suya dokunmasın, buyurdu. Oraya varınca gördüler ki, suyu gâyet az akan bir çeşme vardı. Suya el sürmediler. Resûlul-

lah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. O çeşmenin suyu ile mübârek ellerini ve yüzünü yıkadı. O ânda çeşmenin suyu çoğaldı ve coşarak akmağa başladı. Bütün ordu istediği kadar su aldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Mu’âz bin Cebele “radıyallahü anh” o kadar ömrün olur ki, bu çeşmenin suyunun, bostanlara akdığını görürsün, buyurdu.

● Mu’âz bin Cebel “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Tebük gazâsından dönerken, bir dereye gelmişdik. O derede taşın yarığından akan bir pınar vardı. Suyu bir veyâ iki kişinin içeceği kadardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hiç kimse benden önce o suya gitmesin. Giden olursa o suya dokunmasın, buyurdu. Eshâb-ı kirâmdan dört kişi o suya önce gitdiler. Su biraz birikmişdi, onu aldılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâm ile oraya ulaşınca bakdılar ki, suyu almışlar. Bu suyu kim aldı diye sordu. Falan falan kimseler aldı, dediler. Onları azarladı. Sonra aşağı indi, taşın yarığını mubârek parmağıyla sıvazladı ve Allahü teâlânın dilediği şeyleri söyledi. Taşın yarığından su çıkmaya başladı. Bir avuç alıp o dereye serpdi. Mu’âz bin Cebel “radıyallahü anh”, Vallahi o derede şimşek sesi gibi suyun çağladığını işitdik, demişdir. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sizden kim yaşarsa bu derenin diğer derelerden dahâ yeşil ve güzel olduğunu görür, buyurdular. Selef-i sâlihînden bir zât; vallahi bizimle Şâm arasında o dereden güzel ve yeşillik bir dere yokdu, demişdir.

● Tebük seferinden dönerken yolda, büyük, heybetli ve acâib şekilde bir yılan, Eshâb-ı kirâmın önüne çıkdı. Çok korkdular ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına toplandılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında bulunanları çok gözetirdi. Dahâ sonra korkunç yılan yoldan çekildi. Başını kaldırıp, Eshâb-ı kirâma bakdı. Sonra başını aşağı indirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Bu gördüğünüz yılan, bana Kur’ân-ı kerîm dinlemek için gelen cinnîlerden biridir. Onun bulunduğu yere yaklaşdığınız için, yanınıza geldi. Size selâm veriyor, cevâbını veriniz. Eshâb-ı kirâm cevâb verdiler. Sonra Resûlullah

“sallallahü aleyhi ve sellem”: “Her kim olursa olsun Allahü teâlânın kullarını seviniz” [ya’nî, mü’min kullarını seviniz!] buyurdu.

● Benî Sa’d kabîlesinden bir genç şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâmdan altı kişiyle Tebükde bir yerde oturuyordu. Yanlarına gitdim. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah diyerek müslimân oldum. Resûlullah bana; ebedî se’âdete kavuşdun, buyurdu. Sonra Bilâl-i Habeşîden “radıyallahü anh” yiyecek istedi. Hazret-i Bilâl de deriden bir sofra serdi. Dağarcıkdan yağ ile hâzırlanmış bir mikdâr hurma çıkardı. Hepimiz o hurmadan yidik ve doyduk. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Müslimân olmadan önce, ben bu kadar hurmayı tek başıma yirdim, yine de doymazdım, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Kâfir yedi bağırsağına yir. Mü’min ise bir bağırsağına yir.” Bir başka gün kuşluk vakti, islâmiyyete olan yakînimin artması için, yine Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” on kişiyle birlikde oturuyordu. Bilâl-i Habeşîden “radıyallahü anh” yiyecek istedi. O da dağarcıkdan bir avuç hurma çıkardı. Resûlullah, hurmaların hepsini çıkar, Allahü teâlâ herkesin rızkına kefîldir, ümmîdsiz olma buyurdu. Bilâl-i Habeşî “radıyallahü anh” dağarcıkdaki hurmaların hepsini çıkardı. İki müd kadardı. [Bir müd, iki avuç dolusu mikdârdır.] Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elini hurmaların üzerine koydu ve Bismillâh diyerek, yiyiniz buyurdu. Herkes yidi, ben de yidim. Ben o kadar çok yidim ve doydum ki, artık bir hurma yiyecek mecâlim kalmadı. Yerdeki yaygı üzerinde Bilâl-i Habeşînin koyduğu kadar hurma aynen duruyordu. Üç gün dahâ o hurmadan kalanı yidik. Sonra Bilâl-i Habeşî “radıyallahü anh” koyduğu kadar hurmayı tekrâr dağarcığına doldurdu. Bende islâmiyyetin hak din olduğuna dâir tam bir inanç ve yakîn hâsıl oldu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebüke vardığı sırada, Herakl de Humusa gelmişdi. Orada bekleyip, Re-

sûlullahın her dürlü hâlini araşdırıp öğrenmesi için bir kişi gönderdi. O şahs gelip, Resûlullahın üstün ahlâkına ve güzel hâllerine şâhid oldu. Mubârek gözlerindeki kırmızılığı, nübüvvet mührünü gördü. Sadaka kabûl etmediğini öğrendi. Geri dönüp gördüklerini Herakle anlatdı. Herakl bunları haber alınca, kavmini topladı. Müslimân olmağa da'vet etdi ve Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" tâbi' olmalarını emr etdi. Kavmi Heraklin bu sözlerini işitince, silâhlarını alıp hücûma kalkışdılar. Heraklin oturduğu yerden kıpırdamaya mecâli kalmadı. Binbir hîle ile kavminin hücûmunu zor yatışdırdı.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Hâlid bin Velîdi "radıyallahü anh", Eshâbdan bir cemâ'at ile Tebükden Dûmetül-Cendele gönderdi. Dûmetül-Cendelin reîsi olan Ekîdir, nasrânî idi. Onun ile harb edeceklerdi. Hâlid bin Velîd "radıyallahü anh", yâ Resûlallah, biz düşmân memleketindeyiz. Kuvvetimiz de çok az, hâlimiz nice olur, dedi. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", o bir dağ sığırını avlamakla meşgûl iken, Allahü teâlâ seni ona karşı gâlib kılar buyurdu. Hâlid bin Velîd "radıyallahü anh" mehtâblı bir gecede, Ekîdirin hisârına ulaşdı. Ekîdir hanımıyla hisârın damında çalgı çaldırıp, şerâb içiyordu. Bir şarkıcı kadın da şarkı söylüyordu. Hâlid bin Velid "radıyallahü anh" bir yere gizlenmişdi ve onları görüyordu. O sırada bakdı ki, iki dağ sığırı birbiriyle oynaşarak hisârın kapısına geldiler. Boynuzlarıyla kapıya vurdular. Şarkıcı kadın Ekîdire onları göstererek, hiç böyle av gördün mü, onları kaçırma, dedi. Ekîdir atının hâzırlanmasını emr etdi. Yanına kardeşi Hassânı ve birkaç adamını alarak, hisârdan dışarı çıkdı. Kadınlar da peşlerinden çıkdı. Hâlid bin Velîd "radıyallahü anh" üzerlerine hücûm etdi. Hassânı öldürdü. Ekîdiri esîr aldı. Diğerleri kaçıp hisâra girdiler.

● Tebükde Benî Sa'd kabîlesinden birkaç kişi Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldiler. Yâ Resûlallah! Kabîlemizin bir kuyusu var, suyu gâyet azdır, kabîlemize yetmiyor. O kuyunun suyunun fazlalaşması için Allahü

teâlâya düâ etmenizi istemeye geldik. Böylece refâhımız artsın. Düşmânlarımıza muhtâc olmakdan kurtulalım, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir kaç dâne küçük taş getiriniz, buyurdular. Üç dâne çakıl taşı getirdiler ve mubârek eline verdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o taşlara mubârek elini sürdü ve getiren kimseye geri verdi. Bu taşları Allahü teâlânın ismini söyleyerek birer birer o kuyuya atınız, buyurdu. Buyurduğu gibi yapdılar. O kuyunun suyu hem son derece çoğaldı, hem de tatlandı. Böylece râhata kavuşdular ve düşmânlarına karşı da gâlib geldiler.

● Irbâz bin Sâriye "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Tebükde Ümmü Selemenin "radıyallahü anhâ" çadırında iken, iki kişinin ve benim karnımız acıkdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bizim için yiyecek istedi, fekat bulunamadı. Bilâl-i Habeşîye, bunlar için yiyecek bul, buyurdu. O da vallahi bütün dağarcıkları, torbaları silkeledim, içlerinde hiç birşey kalmamış, dedi. Tekrâr silkele, belki birşeyler kalmışdır, buyurdu. Bilâl-i Habeşî "radıyallahü anh" torbaları birer birer silkeledi. Yedi dâne hurma çıkdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mubârek elini o hurmaların üzerine koydu ve besmele ile yiyiniz, buyurdu. Ben ellidört dâne yidim. Çekirdekleri elimde toplamışdım. Arkadaşlarım da benim kadar yidiler. Sonunda yedi hurma önümüzde duruyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Bilâl-i Habeşîye "radıyallahü anh", bu hurmaları sakla, bunları yiyen muhakkak doyar, buyurdu. Sonra başka bir gün on fakîr Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi. O yedi hurmayı Bilâl-i Habeşîden istedi. Mubârek elini o yedi hurma üzerine koydu ve Bismillâh diyerek yiyiniz buyurdu. Hepsi doydu ve yedi hurma önlerinde duruyordu. Bundan sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "Rabbimden hayâ etmeseydim, Medîneye kadar orduyu bu hurma ile doyururdum." buyurdu. Sonra o hurmaları küçük bir çocuğa verdi.

● Tebük seferinden dönüşde münâfıklar, Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" dağ yolundan aşağı atmak için

aralarında kararlaşdırdılar. Gece vakti akabeye geldikleri sırada Resûlullah, Eshâb-ı kirâma, hepiniz dere yolundan gidiniz. Kimse benimle gelmesin, buyurdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kendisi devesine binip akabeden, dağ yolundan yola devâm etdi. Devesinin yularını Ammâr bin Yâsere “radıyallahü anh” verdi. Huzeyfeyi de “radıyallahü anh” deveyi sürmekle vazîfelendirdi. Böylece akabe yolundan gidiyorlardı. Arkalarından gelmekde olan bir gurub insan gözükdü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Huzeyfeye “radıyallahü anh” gelenleri geri çevir, diye emr etdi. O da, gelenlerin develerinin yüzlerine vurmaya başladı. Münâfıklar, Muhammed “aleyhisselâm” hîlemizi anladı diyerek, hemen geri dönüp, akabeden aşağı indiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Huzeyfeye “radıyallahü anh” o toplulukdan tanıdığın kimse var mı diye sordu. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”, falan falan kimselerin devesini tanıdım. Fekat hepsi yüzünü bağlamışdı ve gece karanlıkdı, onları tanıyamadım, dedi. Sabâh olunca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Üseyyid bin Hudayra “radıyallahü anh”, ey Ebâ Yahyâ, biliyor musun gece münâfıklar ne düşündüler. Beni gece dağdan aşağı atmak istiyorlardı, dedi. Üseyyid bin Hudayr “radıyallahü anh”, yâ Resûlallah! Müsâade ederseniz başlarını getireyim, dedi. Halkın, harb bitdi, Muhammed Eshâbını öldürmeye başladı demelerini istemem, buyurdu. Üseyyid bin Hudayr, yâ Resûlallah onlar senin Eshâbından değildirler deyince, onlar dilleriyle görünüşde şehâdet getiriyorlar. Allahü teâlâ beni şehâdet getireni öldürmekden men’ etdi, buyurdu. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” münâfıkları tek tek Huzeyfeye “radıyallahü anh” bildirdi ve Allahü teâlâ beni onların cenâze nemâzını kılmakdan men’ etdi, buyurdu. Huzeyfetebni Yemânîden “radıyallahü anh” başka kimse onları bilmiyordu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra, emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” cenâze olduğu vakt Huzeyfeye “radıyallahü anh” bakardı. O cenâze nemâzı kılarsa kılardı. Kılmazsa o da kılmazdı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebükde iken buyurdu ki: Allahü teâlâ bana, fârisin ve rûmun (İranın ve Bizansın) hazîneleri ile, Hımyerin meliklerinin, Allah yolunda cihâda yardımcı olacaklarını müjdeledi. Medîneye döndükden sonra Hımyer melikinin bir elçisi geldi. Müşrikliği bırakıp, müslimân olduklarını bildirdi. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” dîn-i islâmı anlatan bir kitâb istedi. Resûlullah, islâmiyyetin hükmlerini anlatan bir kitâb yazılıp, verilmesini emr etdi. Ahkâm-ı islâmiyyeyi anlatan bir kitâb yazdılar. Elçi ile berâber gönderdiler.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tebük seferinden döndükden sonra, Medîneye çevrede bulunan meliklerden ve kabîle reîslerinden elçiler geldiler. Elçi gönderen kabîlelerden biri de Benî Mürre kabîlesi idi. Onüç kişiyi elçi olarak gönderdiler. Bunlar kabîlelerinin müslimân olduğunu bildirdiler. Memleketlerinde hiç yağmur yağmadığını, otların bitmediğini ve şiddetli bir kıtlık çekdiklerini söylediler. Bu sıkıntıdan kurtulmak için Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” düâ istediler. “Yâ Rabbî onları yağmur ile suya doyur” diye düâ etdi. Benî Mürre kabîlesinin elçileri memleketlerine dönünce, kavmlerinin temâmen râhatladığını gördüler. Çünki, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” onlara düâ etdiği gün, orada bol yağmur yağmışdı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Tâif seferine giderken, bir gece Tâif yakınında Nüceyb denilen bir vâdiden geçdi. Bu vâdi çok ağaçlı idi. İçinde sedir ve mugılân ağaçları pek çokdu. Bu vâdiden geçerken Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” devesinin üzerinde uyuyordu. Gece karanlığında başının hizâsına bir sedir ağacı çıkdı. Sedir ağacı ortasından ikiye ayrıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ağaca çarpmadan sıkıntısızca geçdi. O ikiye ayrılan sedir ağacı uzun zemân öylece kaldı. Bu ağaç o civârda meşhûr olmuşdu ve Nebînin sedir ağacı diye bilinirdi. O vâdîde koyunlarını otlatanlar veyâ başka bir iş için gidenler, oradan ağaç keserler ve ot toplarlardı. Fekat o sedir ağacına hiç dokunmazlardı. Çünki, o ağacın hâtırasını herkes bilirdi. Bu

mu'cize, bâkî kalan mu'cize olarak, **(Şeref-ül Mustafâ)** adlı kitâbda yazılıdır.

● Abdülkays kabîlesinden Medîneye bir hey'et geldi. Yanlarında da bir deli getirmişlerdi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna götürdüler. Yanlarında getirdikleri delinin deliliği bakışlarından belli oluyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bunun sırtını çeviriniz, buyurdu. Sırtını çevirdiler. Resûlullah onun sırtına bir kaftân örtüp, çık ey Allahın düşmânı dedi. O ânda delinin bakışları düzeldi, delilik belirtileri kayboldu. Akllı kimseler gibi bakmağa başladı. Sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o deli kimsenin yüzünü kendine çevirip, mubârek elini gözüne sürdü. İhtiyârlamış olduğu hâlde yüzü gençleşdi ve aklı tam yerine geldi. Öyle akllandı ki kavmi arasında ondan dahâ akllı kimse yokdu.

● Abdülkays kabîlesinden Medîneye gelen hey'et arasında bir kimse vardı. Bu şahs Bahreynde amcasının oğlu ile şerâb içerken, amcasının oğlu ayağını yaralamışdı. O yaranın izi hâlâ belli idi. Hey'etdekiler, yâ Resûlallah! Bizim oturduğumuz yerin havası iyi değildir. Biz yemeklerden sonra şerâb içeriz, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onların bu sözü üzerine; sizden biriniz şerâb içer, serhoş olur. Kalkıp amcasının oğlunun ayağını yaralar, dedi. Ayağında yara izi bulunan o şahs bu sözleri işitince, ayağını örtdü.

● Tebük seferinin yapıldığı sene Habeş meliki (Necâşi) vefât etdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbına Bakî' kabristânında toplanmalarını emr buyurdu. Orada toplandılar. "Kardeşiniz Necâşî vefât etdi" buyurdu ve dört tekbîr alarak onun gıyâbına cenâze nemâzı kıldırdı. Hazret-i Âişe "radıyallahü anhâ" şöyle demişdir: "Necâşînin kabri üzerinde devâmlı bir nûr görülürdü." [Bu melikin ismi Eshâme idi. Müslimân olmuşdu.]

● Hicretin onuncu senesinde Benî Âmir kabîlesinden bir hey'et, Medîneye gelip müslimân olduklarını bildirdiler. İslâmiyyetin hükmlerini öğrendiler. Onların arasında bulunan

Erbede bin Kays ve Âmir bin Tufeyl adlı meşhûr kimseler müslimân olmadılar. Âmir bin Tufeyle kavmindekiler, müslimân ol dediler. Âmir, bütün arablar bana tâbi' oluncaya kadar muhârebeye yemîn etdim. Şimdi nasıl olur da, Kureyşli bir gence tâbi' olabilirim, dedi. Sonra arkadaşı Erbede bin Kaysa, ben Muhammedin yüzünü kendimden tarafa çevirip konuşarak Onu meşgûl edeyim. Sen de arkadan kılıç ile Onu öldür, dedi! Sonra Âmir bin Tufeyl, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi ve benim için bir haraç ta'yîn et ve beni kendi hâlime bırak dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mâdem ki îmân etmiyorsun, öyle olacak, dedi. Güyâ konuşarak, Resûlullahı oyalıyor ve Erbede bin Kaysa bakıyordu. Fekat o hiç birşey yapamıyordu. Konuşma uzadı. Âmir, Resûlullaha memleketini süvârî ve yaya askerle dolduracağım, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", "Yâ Rabbî beni Âmirin şerrinden koru" diye düâ etdi. Allahü teâlâ ona bir tâ'ûn hastalığı vererek helâk etdi. Erbede bin Kays ise, ben arkadan Muhammede kasd etdiğim sırada, Âmiri aramızda görürdüm. Kılıcımı vuramazdım, demişdir. Allahü teâlâ, Erbedeyi de bir yıldırımla helâk etdi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretin onuncu senesinde hazret-i Alîyi "radıyallahü anh" islâmiyyeti yayması için Yemene gönderdi. Ka'b-ül Ahbâr Yemende idi ve henüz müslimân olmamışdı. Hazret-i Alîden Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sıfatlarını sordu. Hazret-i Alî Resûlullahın güzel ahlakını, şeklini, şemâilini anlatdı. Ka'b-ül Ahbâr bunları dinleyince tebessüm etdi. Hazret-i Alî sebebini sorunca, şunun için tebessüm ediyorum. Senin söylediğin bu sıfatların temâmını biz Tevrâtdan okuduk, dedi ve îmân etdi. Mümkün olduğu kadar islâmiyyetin hükmlerini öğrendi. Yemende kaldığı süre içinde halka islâmiyyeti öğretdi. Hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" halîfeliği sırasında Medîneye geldi. Keşke hicretden sonra gelseydim de Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbetinde bulunmak se'âdetiyle şereflenseydim diye çok üzüldü. Ba'zı kitâblarda böyle bildirilmişdir.

Ancak Ka’b-ül Ahbâr ile alâkalı meşhûr olan haber şöyledir: Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” halîfe iken, Şâmda onunla görüşerek müslimân oldu. Sa’îd bin Müseyyib “radıyallahü anh” anlatır: Abbâs “radıyallahü anh” Zemzem kuyusunun yanında oturuyordu. O sırada Ka’b-ül Ahbâr huzûruna geldi. Ka’b-ül Ahbâra ne mâni’ vardı ki, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında ve Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü anh” zemânına kadar îmân etmekde gecikdin, dedi. Bunun üzerine Ka’b-ül Ahbâr şöyle anlatdı: Babam bana Tevrâtdan ba’zı şeyler yazıp verdi. Bununla amel et, dedi. Tevrâtı mührledi ve o mührü açmamam için bana yemîn etdirdi. İslâmiyyet gelince, islâmdan dahâ hayrlı birşey bulunmadığını gördüm. Kendi kendime, babam benden ba’zı bilgileri ve haberleri gizlemişdir, diyerek, mührlediği Tevrâtın mührünü söküp okudum. Onda Muhammed aleyhisselâmın ve ümmetinin sıfatları yazılı idi. Bunları okuyunca geldim ve îmân etdim.

● Hicretin onuncu senesinde Cerîr bin Abdüllah “radıyallahü anh” Yemenden Medîneye gelip, müslimân oldu. O Medîneye gelmek üzere iken, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hutbe okurken, şu kapıdan bir kişi gelmek üzeredir. O Yemen ehlinin en fazîletlisi ve eşrefi olsa gerekdir, buyurdu.

Cerîr bin Abdüllah at üstünde duramazdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle göğsüne vurdu. Elinin izi göğsünden hiç gitmedi. Allahım onu sâbit kıl, hidâyete erdir ve hidâyete erdirici eyle, diye düâ etdi. Ondan sonra hiç atdan düşmedi.

● Hicretin onuncu senesinde, Tay kabîlesinin hey’eti Medîneye gelip, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda müslimân oldular. Aralarında kabîlelerinin reîsi ve ileri gelen bir kimse olan Zeyd bin Hayl de vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona Zeyd-ül-Hayr ismi verdi ve şimdiye kadar arablardan her kimin fazîleti bana anlatılmışsa o kimseyle karşılaşınca anlatılandan az olduğunu gördüm. Fe-

kat Zeyd-ül Hayrın fazîletini, duyduğumdan fazla gördüm, buyurdu. Zeyd-ül Hayr "radıyallahü anh" memleketine döneceği zemân, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", keşke Zeyd Medînenin hummâsından kurtulsaydı, buyurdu. Zeyd "radıyallahü anh" memleketinin sınırına yaklaşdığı sırada, Necîd beldelerinden birinde hummâ hastalığından vefât etdi.

● Adî bin Hatem Medîneye gelmişdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ona müslimân ol, selâmet bul, buyurdu. Adî bin Hatem benim dînim vardır deyince, Resûlullah, ben senin dînini senden dahâ iyi bilirim. Sen nasârâ ve sâbieyn dînini seçmişdin, buyurdu. Evet deyince, sen kavmin arasında ganîmet malının dörtde birini alıyorsun. Hâlbuki bu sizin dîninizde câiz değildir, buyurdu. Adî bin Hatem demişdir ki, bunları işitince, kalbimde islâm dînine karşı olan kötü düşünceler kalmadı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sözlerine devâm ederek ona şöyle buyurdu: (Sen müslimânları fakîr görüyorsun ve bu sebeble müslimân olmuyorsun. Bir gün gelecek onların malları o kadar çoğalacak ki, sadaka verecek fakîr bulamayacaklardır. Şâyet sen müslimânların düşmânları çok diye müslimân olmuyorsan, hiç Hîreye gitdin mi.) Hâyır, fekat orayı bilirim, dedim. Buyurdu ki: (Çok kısa zemânda bir kadın, Hîreden tek başına Mekkeye gelip, Kâ'beyi tavâf edecek ve Allahü teâlâdan başka hiç kimseden korkusu olmayacak. Eğer melikler ve sultânlar müslimân değildir diye müslimân olmuyorsan, kısa zemân sonra Kisrâ bin Hürmüzün memleketini müslimânlar feth edecekler ve hazînelerini alacaklardır). Adî bin Hatem diyor ki, Kisrâ bin Hürmüzün memleketini mi diye hayretle sordum, evet buyurdu. Ben hemen îmân etdim. Vallahi Hîreden bir kadının tek başına Kâ'beye gidip, tavâf etdiğine şâhid oldum. Kisrânın memleketi de müslimânların eline geçdi. Onun memleketini feth edenler arasında ben de vardım. Müslimânların sadaka verecek kimse bulamayacak kadar zengin olması da muhakkakdır.

● Yine hicretin onuncu senesinde Eslâm kabîlesinden bir hey'et Medîneye geldi. Müslimân oldular. İslâmiyyetin hükmlerini öğrendiler. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sel-

lem”, bizim memleketimizde kıtlık var, bu sene hiç yağmur yağmadı. Bizim için düâ buyurunuz, dediler. Resûlullah onlar için düâ etdi. Memleketlerine döndüklerinde düâ edildiği gün yağmur yağmış olduğunu gördüler.

● Necâşînin kız kardeşinin oğlu Firûz Deylemî “radıyallahü anh” hicretin onuncu senesinde Medîneye gelerek îmân etdi. Peygamberlik iddiâsında bulunan Esved-i Anesîyi o öldürdü. Onu öldürdüğü gecenin sabâhında Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâma, dün gece Esved-i Anesî öldürüldü, buyurdu. Yâ Resûlallah! Onu kim öldürdü diye sorduklarında, mubârek bir hânedândan mubârek bir kimse öldürdü. Onun ismi Firûzdur dedi ve Firûz muzaffer olsun diye düâ buyurdu.

● Hicretin onuncu senesinde müslimân olmak için Medîneye gelen hey’etlerden biri de, Kinde kabîlesinin hey’eti idi. Bu hey’et aralarına meliklerinin oğlu Vâil bin Haceri de almışlardı. O şöyle demişdir: Ben Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna çıkmadan önce, Eshâb-ı kirâm bana, senin geleceğini Resûlullah bize üç gün önceden müjdeledi dediler. Sonra Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip, müslimân oldum.

● Sa’d bin Ebî Vakkâs “radıyallahü teâlâ anh” vedâ haccı sırasında hastalanmışdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ziyâretine gitdi. Yâ Resûlallah! Herhâlde ben Mekkede Eshâbından geri kalacağım deyince, İnşâallah Allahü teâlâ sana sıhhat verecek. Çünki, senden çok hayrlar ve fâideli işler meydâna gelecek. Bir kavm senden iyilikler görecek. Bir kavmi de zarara uğratacaksın, buyurdu. Sonra sıhhatine kavuşdu. Hazret-i Mu’âviye “radıyallahü anh” zemânına kadar yaşadı. Irakı feth etdi. Mürtedlerle yapılan muhârebelerde çok savaşıp büyük işler yapdı. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurduğu gibi mürtedlere büyük zararlar verdi.

● Eshâb-ı kirâmdan biri şöyle anlatmışdır. Vedâ haccında Mekke evlerinden birine girdim. Resûlullah “sallallahü aley-

hi ve sellem” orada idi. Mubârek yüzü ayın ondördü gibi parlıyordu. Yemâmeli bir adam, bir oğlan çocuğunu bir parça beze sararak getirmişdi. Resûlullah o çocuğa, ben kimim, buyurdu. Çocuk, sen Resûlullahsın deyince, doğru söyledin. Allahü teâlâ seni mubârek etsin, buyurdu. Ondan sonra o çocuk büyüyüp konuşabilecek yaşa gelinceye kadar hiç konuşmadı. Ona Mübârek-ül-Yemâme ismini verdiler.

● Üsâme bin Zeyd “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vedâ haccına giderken, yolda bir kadın önüne çıkdı. Kucağında küçük bir çocuk vardı. Selâm verdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” durdu. O kadın, yâ Resûlallah, bu çocuğum doğduğundan beri onu birşey tutuyor ve çok zahmet veriyor, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ellerini uzatarak kadından çocuğu aldı. Mubârek ağzının suyundan çocuğun ağzına koydu ve ey Allahın düşmânı çık! Ben Resûlullahım buyurdu. Sonra çocuğu annesine verdi. Bundan sonra söylediğin sıkıntı olmaz, buyurdu. Vedâ haccından dönerken, o kadının bulunduğu yere ulaşmışdık. O kadın bir koyunu kebâb yapıp getirdi: Yâ Resûlallah! Ben, sıkıntıdan kurtardığınız çocuğun annesiyim, dedi. Resûlullah çocuğun hâli nasıldır, diye sordu. Kadın sizinle ilk karşılaşdığımız günden beri hiç sıkıntı çekmedi, dedi. Üsâme “radıyallahü anh” şöyle nakl eder. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, ey Üsâme, o koyunun bir kolunu ver, buyurdu. Verdim. Sonra bir kolunu dahâ ver, buyurdu. Verdim. Tekrâr, ey Usâme, bir kolunu dahâ ver buyurunca, ben yâ Resûlallah! Bir koyunda iki koldan fazla olmaz, dedim. Eğer böyle söylemeseydin, her elini uzatdığında, o koyunda biz istedikce devâmlı bir kol dahâ bulurdun, buyurdu. Sonra ey Üsâme, çevreye gidip bak kazay-ı hâcet için tenhâ bir yer var mıdır, buyurdu. Çevreyi yoruluncaya kadar dolaşdım. Ne insanlar arasından çıkabildim, ne de tenhâ bir yer bulabildim. Geri dönüp durumu Resûlullaha bildirdim. Hiç ağaç ve taş gördün mü diye sorunca, evet bir yerde üç hurma ağacı ve diplerinde de bir kaç taş gördüm, dedim. O

ağaçların ve taşların bulunduğu yere git ve Allahın Resûlü birleşmenizi istiyor de, buyurdu. Gidip aynen söyledim. Onu insanlara hak Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâ için, o ağaçlar köklerinden sökülüp toprağı yararak, sıçraya sıçraya bir araya geldiler. Sanki hepsi bir tek ağaç gibi oldular. Taşlar da birbirinin üzerine çıkarak bir yerde toplanarak dıvâr oldular. Gelip durumu Resûlullaha bildirdim. Su getir buyurdu. Hemen suyu hâzırlayıp, Onlardan evvel götürdüm. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" abdest aldı. Sonra çadıra geri geldi. Ey Üsâme, o ağaçlara ve taşlara, Allahü teâlânın Resûlü geri yerinize gitmenizi istiyor. Yerlerinize gidiniz diye söyle, buyurdu. Buyurduğu gibi söyledim. Resûlullahı insanlara hak peygamber olarak gönderen Allahü teâlâ hakkı için, herbirisinin, sıçrayarak önceki yerine gitdiğini gördüm.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna kurban etmesi için beş veyâ bir rivâyete göre altı deve getirdiler. Develer birbirinin önüne geçerek, Resûlullah önce beni kurban etsin, kesmeğe benden başlasın diye, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanına yaklaşmak için yarış etdiler.

● Âişe-i Sıddîka "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Hicretin onbirinci senesinde, bir gece Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" yatağından kalkdı, dışarıya çıkıyordu. Ben, anam babam sana fedâ olsun yâ Resûlallah! Bu vaktde nereye gidiyorsun, dedim. Bakî' kabristânına gidiyorum. Orada bulunanlara magfiret için düâ edeceğim, böyle emr olundu, buyurdu. Ebû Müveyhibe ve Ebû Râfi' "radıyallahü anhümâ" Resûlullahın hizmetinde bulunanlardan idiler. Birlikde gitdiler. Ebû Müveyhibe şöyle anlatır: Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Bakî' kabristânında uzun müddet kaldı. Orada yatanların magfireti için düâ etdi. Sonra Allahü teâlânın size verdiği ni'metler âfiyet olsun. Kapıları yüzünüze rahmet ile açılan serâylar size mubârek olsun. Dünyânın halka yüz tutmuş ve karanlık geceler gibi olan fitnelerinden kurtuldunuz. O fitnelerin sonu başına ulaşmışdır. Gelecek

olanı geçenlerden beterdir, buyurdu. Sonra bana: Ey Müveyhibe! Beni dünyâ hazîneleri ve dünyâda bâkî kalmakla, Cennet ve Allahü teâlâya kavuşmak arasında muhayyer bırakdılar, buyurdu. Ben, yâ Resûlallah! Anam babam sana fedâ olsun. Dünyâ hazînelerini ve dünyâda kalmağı ve sonra Cenneti seçiniz, dedim. Hâyır ey Müveyhibe! Allahü teâlâya kavuşmağı ve Cenneti seçdim, buyurdu. Bir kaç gün sonra da hastalandı.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bütün hastalıklarında, Allahü teâlâdan sıhhat ve âfiyet taleb ederdi. Fekat son hastalığında ey nefs, tâkatsızlıkdan niçin başkasına sığınıyorsun, buyurdular.

● Hazret-i Âişe "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sıhhatde olduğu günlerde buyurdu ki: (Hiçbir Peygamber Cennetdeki makâmını görmeden dünyâdan gitmez. Onu muhayyer bırakırlar. İsterse Cennete kavuşdururlar. İsterse sıhhate kavuşdururlar.) Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" son hastalığında, mubârek başını benim dizime koymuşdu. Bir ân gözünü evin tavânına dikdi. Sonra (Allahümme er-refîkül a'lâ) buyurdu. Anladım ki, Refîkül a'lâyı seçdi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" son sözü bu oldu.

● İbni Mes'ûd "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" vefâtından bir ay önce, bizi hazret-i Âişenin "radıyallahü anhâ ve an ebîhâ" evinde topladı. Bize hayr düâlar yapdı ve vasıyyetlerini bildirdi. Allahü teâlâ bizim üzerimize (bizden sonra) halîfe verdi buyurdu. Biz rıhletiniz ne zemândır diye süâl etdik. Eshâbımdan ayrılıp, Allahü teâlâya kavuşmak, Cennetde olmak zemânı yaklaşdı, buyurdu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Mu'âzı "radıyallahü anh" Yemene gönderirken, uzun bir vasıyyetde bulundu. Ey Mu'âz! Eğer bir dahâ görüşmemiz mümkin olacak olsaydı, vasıyyetimi kısa yapardım! Lâkin kıyâmet gününe kadar seninle buluşamayacağız, buyurdu. Nitekim Mu'âz

“radıyallahü anh” Yemende iken, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât etdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” son hastalığı sırasında hazret-i Fâtımayı “radıyallahü anhâ” yanına çağırdı. Kulağına birşeyler söyledi. Hazret-i Fâtımâ “radıyallahü anhâ” ağlamağa başladı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını tekrâr hazret-i Fâtımanın kulağına yaklaşdırıp, bir şeyler dahâ söyledi. Bu sefer hazret-i Fâtıma gülmeğe başladı. Ezvâc-ı Tâhirât hazret-i Fâtımadan bunun sebebini sordular. Bu sırrı açıklayamam dedi. Hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra tekrâr sordu. Cevâb verip dedi ki, babam bana, Cebrâîl “aleyhisselâm” bana Kur’ân-ı kerîmi her sene bir kerre arz ederdi. Bu sene iki kerre arz etdi. Vefâtımın yaklaşdığını anladım, dedi. Bunu işitince ağladım. İkinci def’a kulağıma yaklaşıp, bu ümmetin seyyidesi olacaksın ve bana ehlimden en önce sen kavuşacaksın, buyurdu. Bunu işitince de güldüm, dedi.

● Hazret-i Fâtıma “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Hazret-i Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” başı ucunda oturmuşdum. Âniden kapıya bir kimse geldi. Esselâmü aleyke ey ehl-i beyt-i nübüvvet! İçeri girmeme müsâade var mıdır. Allahın Resûlünün “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” yanına varayım, dedi. Ey Allahın kulu. Bu ziyâret için Allahü teâlâ sana ecrler versin. Yalnız bir ân müsâade et. Şu ânda Resûlullahı ziyârete kimseye müsâade yok, dedim. Bunun üzerine ey Fâtıma, beni men’ eyleme, benim içeri girmem lâzımdır, diye bana söyledi. O sırada Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ağrıları biraz hafîfledi. Mubârek gözlerini açıp, ey Fâtıma, kiminle konuşuyorsun biliyor musun. O melek-ül-mevtdir! İzn ver içeri girsin, buyurdu. Azrâîl “aleyhisselâm” girdi ve Esselâmü aleyke yâ Resûlallah! Yâ Emîrallah! Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, Senden önce hiç kimsenin kapısından içeri girmek için izn almadım. Bundan sonra da kimseden izn almam, dedi.

● Ümmü Seleme “radıyallahü anhâ” anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât edince, elimi mubârek göğsüne koymuşdum. Haftalarca elim misk kokdu. Ne kadar abdest alırken elimi yıkasam da o misk kokusu elimden gitmedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât edince, Eshâb-ı kirâm “radıyallahü anhüm ecma’în” diğer cenâzeler gibi mi, yoksa gömleği üzerinde iken mi yıkayalım diye tereddüt etdiler. O sırada hepsini bir uyku hâli basdırdı. Başlarını tutamayıp uyukladılar. O hâlde iken, hepsi birden Allahın Resûlünü gömleği içinde yıkayınız diye bir ses işitdiler.

● Emîr-ül-mü’minîn Alî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vasıyyeti üzerine, mubârek bedenini ben yıkadım. Benden başka kim mubârek vücûduna baksa kör olurdu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek bedenini yıkarken, sanki bana gaybdan yardım ederlerdi. Mubârek azâlarından birini yıkayıp temâmlayınca, vücûdunu çevirmekde üç kişi bana yardımcı olurdu. Hazret-i Alî, Resûlullahın cenâzesini yıkarken mubârek vücûdunda hiç yara bere görmedi. Anam babam sana fedâ olsun, hayâtın da memâtın da ne kadar güzel, dedi.

● Emîr-ül-mü’minîn hazret-i Alînin “radıyallahü anh” hâfızası çok kuvvetli idi. Bunun sebebini sordular. Dedi ki: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” cenâzesini yıkarken göz çukurlarında bir mikdâr su birikmişdi. O suyu yere dökmeğe kıyamadım. Dilimle alıp içdim. İşte bendeki hâfıza kuvveti, o serçeşmenin bereketidir.

● Hazret-i Alî “radıyallahü anh” şöyle bildirmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât edince, gâibden bir nidâ geldi. Esselâmü aleyküm yâ ehle beyt-i Resûlillah ve rahmetullahi ve berekâtühû! Her nefs ölümü tadacakdır. Ecrinizi kıyâmet gününde bulursunuz, diyordu.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât haberini, mü’ezzini Abdüllah bin Zeyd, bağçesinde bulunduğu bir sırada aldı. Hemen yâ Rabbî benim gözlerimi görmez eyle, diye düâ etdi. Düâsı kabûl edilip, gözleri görmez oldu. Niçin böyle düâ etdin diye sorduklarında, dünyânın lezzeti görmekdedir. İstedim ki, gözlerim Muhammed aleyhisselâmın vefâtından sonra kimsenin yüzünü görmekle lezzetlenmesin.

● Emîr-ül-mü’minîn Alî “kerremallahü vecheh” şöyle anlatmışdır: Resûlullahı defn etdikden sonra, bir köylü geldi. Kendini kabr-i şerîfin üzerine bırakdı. Topraklarını başına saçdı. Yâ Resûlallah “sallallahü aleyhi ve sellem”! Emr buyurdun, emrine itâ’at etdik. Allahü teâlâ sana Kur’ân-ı kerîmi gönderdi. Biz de senden kabûl etdik. O Kur’ân-ı kerîmden bir âyet-i kerîmede Allahü teâlâ [Nisâ sûresi 64.cü âyetinde meâlen] **(Nefslerine zulm edenler, sana gelip, Allahü teâlâdan afv dilerse ve Resûlüm de, onlar için afv dilerse, Allahü teâlâyı, tevbeleri kabûl edici ve merhamet edici bulurlar)** buyurmakdadır. Biz kendi nefsimize zulm etdik. Şimdi bizim için afv dileyesin diye geldik, dedi. O ânda kabr-i şerîfden, afv etdiler diye bir ses işitildi.

● Abdürrahmân el-Anberî şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir arefe günü hutbe okuyordu ve sadaka vermeğe teşvîk ediyordu. Bir genç kalkıp, yâ Resûlallah! Bu deve fakîrlerin olsun dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o deveye bakdı ve emr eyledi satın aldılar. O günlerde Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Ömere “radıyallahü anh” sana acâib bir haber vereyim mi buyurdu. O da buyurun dedi. Buyurdular ki: “Bu gece dışarıya çıkmışdım. O deve bana esselâmü aleyke yâ Resûlallah dedi. Ben, Allahü teâlâ sana bereketler versin dedim. Dedi ki, yâ Resûlallah, benim anam Kureyşden bir kişinin devesiydi. Südünü sağacağı zemân yem verir doyururdu. Sağmayacağı zemân hiç birşey vermezdi. Ben onun beşinci yavrusuyum. Câhiliyye zemânında bir deve beş def’a doğurursa, beşinci yavrusunu putlar için ayırıp ona binmezler ve

yük yüklemezlerdi. Beni köylüler âriyet verdiler. Onlardan kaçdım. Kırlarda otladım. Otlar bana, önce bana gel, bana gel, sen Muhammedinsin diye seslenirlerdi. Geceleyin yırtıcı hayvânlar, ona dokunmayın, o Muhammedindir “sallallahü aleyhi ve sellem” derlerdi. Allahü teâlâ beni sana kavuşduruncaya kadar böyle oldu, dedi. Sâhibinin adı nedir dedim. Gadbâdır, dedi. Ona sâhibinin adını verdim. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtı yaklaşdığı sırada, Gadbâ bana ne vasıyyet edersin diye sordu. Sen kızım Fâtımanınsın, sana dünyâda ve âhıretde o binecekdir buyurdu. Gadbâ, bana senden başkasının binmesini istemezdim, deyince, sana kızım Fâtımadan başkası binmez, buyurdu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra hazret-i Fâtıma “radıyallahü anhâ” bir gece dışarı çıkmışdı. Gadbâ selâm verip, ey Resûlullahın kızı, artık dünyâdan ayrılma zemânım yaklaşdı. Resûlullahın vefâtından sonra yiyeceğe ve içeceğe hiç ihtiyâc duymadım, dedi. Bu hâdise **(Şeref-ül-Mustafâ)** kitâbında bildirilmişdir.

● Hayber feth edilince, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” ganîmet hissesinden bir merkeb düşmüşdü. Merkebe binip adın nedir diye sordular. Yezîd bin Şihâb dedi. Ben senin adını Ya’fûr koydum buyurdu. Sâhibin kim idi diye sordular. Bir yehûdî idi, dedi. Senin mubârek ismini duyunca uygunsuz sözler söylerdi. Bu sebeble benim üzerime her bindiğinde kasden sürçerdim ve onu düşürürdüm. Kendisini düşürdüğüm için beni aç bırakırdı ve eziyyet ederdi, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona, bir dileğin var mıdır, yanına bir eş alayım mı dedi. Hâyır, çünki atalarımdan duydum. Bizim neslimize yetmiş Peygamber binmişdir. Neslimizden sâdece ben kaldım. **(Şeref-ül-Mustafâ)** kitâbında şöyle bildirilmekdedir. O merkeb dile gelip, dedi ki, benim atalarım dedelerimden şöyle bildirdi. Bizim neslimizden sonuncusuna bir peygamber binecekdir. O peygamberin ismi Muhammed bin Abdüllahdır. Şimdi bizim neslimizden sâdece ben kaldım. Peygamberlerden de senden başkası kalmadı, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona binip bir

kimsenin evine bir iş için gitdiği zemân, o merkeb başıyla o kişinin kapısına vururdu. Ev sâhibi çıkınca da cevâb ver diye Resûlullahdan tarafa işâret ederdi. O merkeb Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vefâtına kadar hizmet etdi. Resûlullah vefât edince çok feryâd etdi. Üç gün sonra kendini Ebû Heysemin kapısına atdı ve orada öldü.

İKİNCİ KISM:

Hangi kitâbdan alındığı ve zemânı zikr edilmiyen, yine Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hicretinden vefâtına kadar vukû' bulan hâdiseler.

● Zeyd bin Erkam "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile Medîne köylerinden birine giderken, bir köylünün çadırına rastladık. O köylü, çadıra bir dişi geyiği bağlamışdı. Geyik feryâd ederek dile gelip; yâ Resûlallah! Bu köylü beni avladı. Benim uzakda iki dâne yavrum var. Memelerim süt ile dolu. Ne beni boğazlıyor ki, bu belâdan kurtulayım. Ne de salıverir ki gidip iki yavrumu emzireyim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" geyiğe seni serbest bırakırsam, yine gelirmisin, buyurdu. Gelirim, eğer gelmezsem Allahü teâlâ bana on kişinin azâbını versin, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" geyiği salıverdi. Geyik gidip aradan çok geçmeden geri geldi. Diliyle dudaklarını yalıyordu. Resûlullah onu tekrâr çadıra bağladı. O sırada çadırın sâhibi, elinde bir tulum su ile geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bu geyiği bana satar mısın deyince, yâ Resûlallah, sizin olsun, dedi. Resûlullah o geyiği alıp, serbest bırakdı. Zeyd bin Erkam "radıyallahü anh" geyiği çöllerde, Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah diyerek, dolaşdığını gördüm, demişdir.

● Seleme bin el-Ekva' "radıyallahü anh" anlatır. Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir gurub insana rastladık. Ok atıyorlardı. Bu oyun iyi oyundur. Sizin babalarınızdan birisi ok atıcı idi, buyurdu. Ben İbni Ekva' ile olayım ok atalım buyurdu. O topluluk ok atmayı bırakdı. Niçin atmazsınız deyince, yâ Resûlallah! Siz İbni Ekva' ile bir olunca

hepimize gâlib gelirsiniz, dediler. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", ben yalnız hepinize karşı olayım buyurdu. O gün akşama kadar ok atdılar. Akşam olunca birbirlerinden ayrıldılar, bakdılar ki berâbere kalmışlar.

● Ebû Sa'îd Hudrî "radıyallahü anh" nakl eder. Medînenin çevresinde bir çoban koyun otlatıyordu. Bir kurt sürüden bir koyun kapmak istedi. Çoban mâni' oldu. Kurt kuyruğunun üzerine oturup dile geldi ve şöyle dedi. Allahü teâlâdan korkmuyor musun da, benim rızkıma mâni' oluyorsun! Çoban ne acâib işdir, kurt insan gibi konuşuyor, deyince, kurt: Bundan dahâ acâibi şudur ki, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Medînede halka geçmiş ümmetlerin hâllerini söylüyor, dedi. Çoban koyunlarını acele acele sürerek, Medîneye yakın bir yere geldi. Koyunlarını emniyyetli bir yere bırakdı. Sonra Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gidip, başından geçenleri anlatdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" dışarı çıkdı ve çobana kurdun sana söylediği şeyleri halka anlat, buyurdu. Çoban yüksek bir yere çıkıp, olanları bir bir anlatdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" çoban doğru söyledi. Yırtıcı hayvânların insanlar ile konuşması kıyâmet alâmetlerindendir, buyurdu.

● İhbân bin Üveys, Hüza'a kabîlesinin koyunlarını otlatıyordu. Bir kurt âniden sürüden bir koyun kapıp parçaladı. İhbân, vallahi ben hiç böyle zâlim bir kurt görmedim, diyerek, koyunu kurtdan almak için peşinden koşdu. Kurt dile gelip, ey İhbân! Allahü teâlânın verdiği nasîbimden beni mahrûm mu etmek istiyorsun, dedi. İhbân şaşırıp, acâib bir iş, kurt konuşuyor, dedi. Kurt; bundan dahâ şaşılacak şey, Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" Medînede sizi Allahü teâlânın kitâbına da'vet ediyor, siz ondan gâfilsiniz, dedi. İhbân, ben Muhammedin "aleyhisselâm" huzûruna gitsem, koyunlarıma kim bakar, dedi. Kurt bana yetecek kadar koyun ayırır isen, koyunlara ben bakarım. Ayırdığından fazlasına da dokunmam, dedi. İhbân, kurda birkaç koyun ayırıp, sürüyü bırakarak, bir gurub çobanla Medîneye gitdi. Medîneye vardıklarında, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve

sellem” Eshâb-ı kirâm ile oturuyordu. İhbânı görüp, ey İhbân, kurt sözünde durdu, buyurdu. İhbân “radıyallahü anh” yanındaki çobanlarla birlikde müslimân oldu.

● Eshâb-ı kirâmdan biri şöyle anlatmışdır: Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kişi yemek getirdi. Biz yimeğe başladık. Resûlullah bir lokma aldı. Ne kadar çiğnediyse de mubârek boğazından geçmedi. Nihâyet lokmayı çıkarıp bırakdı. Elini yemekden çekdi. Biz de Resûlullahın yemekden vazgeçdiğini görerek yemeği bırakdık. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yemeğin sâhibini çağırıp, bu yemeği nereden aldın diye sordu. Yemeğin sâhibi, bu bir koyunun etidir ki, sâhibi gelmeden ben acele edip, parasını sonra veririm diyerek kesdim. Onu pişirdik, dedi. Bunun üzerine Resûlullah, o yemeğin esîrlere verilmesini emr etdi.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Abbâsa “radıyallahü anh”, Ey Ebel Fadl! Ben gelinceye kadar git evinde otur, buyurdu. Hazret-i Abbâs evine gidip, bekledi. Kuşluk vakti Resûlullah onun evine gidip, ev halkına selâm verdi. Onlar da selâmına cevâb verdiler. Sonra bir araya toplanınız buyurdu. Ridâsını onların üzerine örtüp: “Yâ Rabbî! Bunlar benim ehl-i beytimdir. Ridâmla onları örtdüğüm gibi, sen de onları Cehennem ateşinden ört” diye düâ etdi. Evin dıvârlarından ve kapısından âmîn, âmîn diye sesler işitildi.

● Bir gün muhâcirîn ve ensârın kadınları “radıyallahü anhünne” bir araya toplanmışlardı. Hazret-i Fâtımanın “radıyallahü anhâ” da gelmesi için Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” izn istemişlerdi. Hazret-i Fâtıma, o toplantıda giyeceği güzel elbiseleri olmadığı için, gitmek istemedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” “Git yâ Fâtıma! Bizim yolumuzda kimseyi ümmidsiz bırakmak yokdur” buyurdu. Hazret-i Fâtıma o toplantıya katıldı. Döndüğünde üzüntülü idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o toplantıya katılan kadınlardan birini çağırıp, o toplantının durumunu sordular. O hanım dedi ki: Yâ Resûlallah! Fâtıma gelince

bütün kadınlar onun güzel elbiselerine hayrân kaldılar. Birbirlerine böyle güzel elbiseleri nereden almışlar, diyorlardı. Hazret-i Fâtıma, yâ Resûlallah niçin bana öyle görünmedi ki, ben de sevineydim, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", o elbiselerin güzelliği senin üzerine örtülmesindedir. Onları sana göstermediler ve sen görmedin, buyurdu.

● Yemende bir su vardı. O sudan kim içse ölüyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o suya haber gönderdi ve buyurdu ki: Herkes müslimân oldu, sen de müslimân ol. Ondan sonra o sudan içen hiçbir kimse ölmedi. Ancak hummâ hastalığına tutulurdu.

● Eshâb-ı kirâmdan bir zât şöyle anlatmışdır: Medîneye gelip îmân etdim. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrundan hiç ayrılmazdım. Bir gece akşamla yatsı vakti arasında Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" dışarı çıkdı. Bana islâmiyyetin hükmlerini öğretdi. Her nasılsa, o gece gök gürleyip şimşek çakdı. Her taraf iyice karardı ve şiddetli yağmur yağdı. Biz yâ Resûlallah, evlerimize nasıl gideceğiz dedik. Ben sizi evlerinize ulaşdırırım. Size aslâ bir sıkıntı erişmez, buyurdu. Sonra bekleyiniz buyurdu. Biz de bekledik. Mescidden dışarı çıkdı. Her tarafı koyu bir karanlık kaplamışdı. Gökden devâmlı yağmur yağıyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bize, evlerinize doğru yürüyüp gidiniz, buyurdu. Bunun üzerine evlerimize gitmek üzere yürüdük. Hiç birimize yağmur dokunmadı. Elbiselerimiz de ıslanmadı.

● İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" anlatır: Gâyet güzel yüzlü bir yehûdî vardı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbetlerinde devâmlı bulunurdu. Bir gün Resûlullah o yehûdîye, senin gibi güzel yüzlü bir kimsenin Cehennemde yanmasına acıyorum, buyurdu. Yehûdî ben dînimi başka biri için terk etmem, dedi. O yehûdî yine bir gün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbetine gelmişdi. Resûlullah hûrîlerden bahseden ve meâl-i şerîfi, **(Onlar için, iri gözlü** (güzel yüzlü) **hûrîler de var. Gün görmemiş inci misâli)** olan

Vâkı'a sûresi 22, 23.cü âyet-i kerîmelerini okudu. O yehûdî yâ Resûlallah, o hûrîlerden biri için bana kefîl olur musun, dedi. Birine değil, yetmişine birden kefîl olurum, buyurdu. Yehûdî îmân edip müslimân oldu. İslâmiyyetin emrlerine gâyet iyi uydu. Sonra da vefât etdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" cenâze nemâzını kıldırdı. Kabre koydu ve kabrinin içine inip uzun müddet kaldı. Kabrden çıkdığında mubârek alnı terlemişdi ve gömleğinin yakası yırtılmışdı. Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" bunun sebebini sorduklarında: Kabre çok hûrî hücûm etdi. Hepsi ben onun olacağım diyordu. Güçlükle yetmiş hûri ayırdık. Bu arada yakamı yırtdılar, buyurdu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer, hazret-i Osmân ve hazret-i Alî "radıyallahü anhüm ecma'în" ile birlikde bir gün, Ebû Heysem bin Teyhânın evine gitdiler. Ebû Heysem, hoş geldiniz yâ Resûlallah ve eshâbı! Evimi şereflendirseniz de size ikrâmda bulunsam diye dâimâ arzû ederdim. Bu gün ise evimde az bir yiyecek vardı. Fekat onu komşulara verdim, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", (çok iyi yapmışsın, Cebrâîl aleyhisselâm bana komşu hakkında o kadar çok vasıyyetlerde bulundu ki, komşuların birbirlerine mîrâscı olacağını zan etdim!) buyurdu. Evin bağçesinde bir hurma ağacı görüp, ey Ebâ Heysem, izn verir misin şu hurma ağacından hurma toplayalım, buyurdu. Yâ Resûlallah! O hurma ağacı hiç hurma vermedi. Siz bilirsiniz, dedi. Resûlullah, Allahü teâlâ o ağaçdan çok hurma verecekdir, buyurdu. Alîye "radıyallahü anh" bir bardak su getir, buyurdu. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" bir bardak su getirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bardakdaki suyun bir kısmını içdi. Bir kısmını da mubârek ağzında çalkalayıp, o hurma ağacının üzerine dökdü. Hemen o ânda ağacın üzerinde hurma salkımları görüldü. Hurmaların bir kısmı tâze, bir kısmı kuru idi. Hurmaları topladılar. Tam yetecek kadardı. Sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: Bu Allahü teâlânın size kıyâmet gününde vereceği ni'metlerdendir.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gazâda bana, ey Ebâ Hüreyre, yanında yiyecek bir şey var mıdır, buyurdu. Yâ Resûlallah, dağarcıkda birkaç dâne hurma var, dedim. Getir, buyurdu. Ben de götürdüm. Mubârek elini kabın içine sokdu ve hurma çıkardı. O hurmaya mubârek elini sürdü ve düâ etdi. Sonra bana, Eshâbdan on kişi da’vet eyle buyurdu. Çağırdım, geldiler ve o hurmalardan yidiler. Onlar gidince, on kişi dahâ çağır buyurdu. Yine on kişi dahâ çağırdım, gelip onlar da o hurmalardan yiyip gitdiler. Böylece bütün orduyu onar onar da’vet etdim. Hepsi hurmalardan yiyip doydular. O kabın içinde yine hurma vardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, bu kabı sakla, elini içine sok, ağzını aşağı çevirme, buyurdu. Resûlullah hayâtda iken her ne zemân elimi o kabın içine soksam, hurma çıkarıp yirdim ve halka da dağıtırdım. Hazret-i Ebû Bekrin, hazret-i Ömerin ve hazret-i Osmânın “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” halîfelikleri sırasında bu hâl aynen devâm etdi. Hazret-i Osmânın şehîd edildiği gün benim evimi de yağmaladılar ve o hurma kabını da almışlar. O hurma dağarcığından ikiyüz veskden fazla hurma almışdım. Bir vesk altmış sa’dır. [Bir sa’ 4,2 litredir.]

● Râşid bin Abd-i Rabbih “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir çok kabîlenin tapdığı Süva’ adında bir put vardı. Ba’zı kabîleler bana, Süva’ putuna götürmem için bir takım hediyyeler verdiler. Giderken yolda bir başka putun yanına uğradım. O putun içinden “Abdülmuttalib oğullarından bir Nebî çıkdı. Zinâyı, fâizi ve putlar için kurban kesmeyi harâm etdi. Bu iş çok dikkate şâyândır. Gökyüzünden şeytânların parlıyan ateşle haber çalmakdan kovulması da çok şaşılacak şeylerdendir.” diye bir ses işitdim. Bir başka putun içinden de şöyle bir ses geldi: “Tapılmakda olan Dımad terk edildi. Nemâz kılan, oruc tutmayı ve zekât vermeği emr eden bir Peygamber çıkdı.” Bir diğer putdan ise: “Îsâ bin Meryemden sonra Peygamberliğe ve hidâyete kavuşmağa sebeb olmağa vâris olan kimse Kureyşden Ahmeddir” diye bir ses geldi.

Sonra Süva adlı putun yanına gitdim. Bakdım ki iki tilki o putun çevresinde dolaşıyorlardı. Dilleriyle putu yalıyorlar ve yanına konulmuş olan hediyyelerden yiyorlardı. Sonra da ayaklarını kaldırıp putun üzerine bevl ediyorlardı. Ben bu hâli şi'rle şöyle ifâde etdim.

Tilkilerin başına bevl etdiği şey hiç rab olur mu,
Tilkilerin üzerine bevl etdiği şey muhakkak zelîldir.

Bu hâdise Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Medîneye hicret etdiği sıralarda olmuşdu. Bunlar başımdan geçdikden sonra, Medîneye gitdim. O zemân benim adım Zâlim idi. Yanımda bir köpeğim vardı. Onun adı da Râşid idi. Resûlullahın huzûruna varınca adımı sordu. İsmim Zâlimdir, dedim. Köpeğimin adını sordu, Râşiddir dedim. Senin adın Râşid, köpeğin adı Zâlim olsun buyurdu. Ben îmân edip, müslimân oldum. Sonra Resûlullahdan kendi memleketimde bir yer istedim. Bana, bir at koşumu ve üç taş atımı genişliğinde bir yer verdi. Bir matara da su verdi. O suyun içine mubârek ağzının suyundan koydu. Bu suyu sana verilen toprağa dök. Su senden artarsa halkı ondan men' etme, onlar da alsınlar, buyurdu. O suyu götürüp kendisine ayrılan toprağa dökdü. Oradan bir tatlı pınar çıkdı. Oraya hurma ağaçları dikdi. O diyârın halkı şifâ niyyetiyle o pınarın suyu ile yıkanırlardı. O suyun adını Ma'ür-Resûl (Resûlullahın pınarı) koydular. Nakl edilir ki, Râşid "radıyallahü anh" erâzîsinde bir kayayı yuvarlamışdı. Bu iş insan gücü ile olacak bir iş değildi, denilmişdir.

● Birgün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâm ile "radıyallahü anhüm ecma'în" oturuyordu. Deveye binmiş olduğu hâlde bir kimse geldi. Yorgun ve uykusuz görünüşünden, yoldan geldiği anlaşılıyordu. Hanginiz Muhammedsiniz diye sordu. Eshâb-ı kirâm, Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" gösterdiler. Yâ Muhammed! Önce sen Allahü teâlânın sana emr etdiği şeyi mi bildirirsin, yoksa ben putlardan işitdiklerimi mi anlatayım, dedi. Önce Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ona îmânı bildirdi. Sonra o kim-

se şöyle anlatdı: Benim adım Gassân bin Mâlik Âmirdir. Bizim memleketimizde bir put vardı. Onun önünde kurbanlar keserdik. Bir gün Isâm adında bir kimse, o putun önünde kurban kesdi. Âniden o putdan, "Ey Isâm, ey Isâm, günler temâm oldu, islâm geldi. Putların bâtıl olduğu ortaya çıkdı. Boşa kan akıtmak yasaklandı. Sıla-ı rahm emr edildi. Tevhîd inancı apaçık ortaya çıkdı, vesselâm" diye bir ses işitdiğini ve korkduğunu bana anlatdı. Sonra yine Târık adında birisi dahâ o putun önünde kurban keserken: Ey Târık, ey Târık, sâdık Nebî gönderildi. Azîz olan Hâlıkdan apaçık bir vahyle geldi, diye bir ses işitdiğini anlatdı. Artık senin haberin bizim diyârda yayıldı. Bunları işitdikden birkaç gün sonra, ben de o putun önünde kurban kesdim. Kurbanı kesdikden sonra, o putun içinden yüksek bir ses açık bir dille şöyle dedi: "Ey Gassân! Tıhâmeden (Hicâzdan) çıkan Peygamber hakdır. Ona tâbi' olan selâmet bulur. Onunla mücâdele eden pişmân olur. Onun islâma da'veti kıyâmete kadardır." Bunları putdan işitdikden sonra put yukarı doğru kalkdı ve yüzüstü yere düşdü. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ve Eshâb-ı kirâm "radıyallahü anhüm ecma'în" bunları duyunca, Allahü ekber diyerek, tekbîr getirdiler. Gassân bin Mâlik ise, yâ Resûlallah bu ma'nâda üç beyt söyledim. Müsâade ederseniz o beytleri okuyayım dedi. Müsâade edildi ve o beytleri okudu.

● Abbâs bin Mirdâs "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Sıcak bir günde develerimin arasında oturuyordum. Âniden beyâz bir deve kuşunun üstüne binmiş, bembeyâz elbiseli bir kimse karşıma çıkdı. Ey Abbâs bin Mirdâs! Salı günü iyilik ve takvâ ile gönderilen ve Kusvâ devesinin sâhibi olan kimseyi görmedin mi, dedi. Korkdum ve develerimin arasından çıkıp tapmakda olduğum dımad adındaki putumun yanına gitdim. Putun içinden birdenbire bir ses geldi, şöyle diyordu: "Süleymoğulları kabîlelerine söyle ki, Muhammed aleyhisselâma salât ve selâm getirilmeden önce, ötedenberi tapılmakda olan dımad putu yıkıldı ve mescid ehli ondan kurtuldu. Meryemoğlu Îsâdan "aleyhisselâm" sonra nübüvveti ve hidâ-

yeti getiren zât Kureyş kabîlesinden bir Peygamberdir.” Putdan bunları işitince, çok korkdum. Gidip bu durumu kabîleme anlatdım. Benî Hârise kabîlesinden üçyüz kişi toplanıp, Medîneye gitdik. Mescide girince, Resûlullah bana bakıp tebessüm etdi. Ey Abbâs, nasıl müslimân oldun? buyurdu. Vuku’ bulan hâdiseleri anlatdım. Doğru söylüyorsun buyurdu ve çok memnûn oldu. Hepimiz Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda müslimân olduk.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Huzeym bin Fâtek “radıyallahü anh”, bir gün emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömere “radıyallahü anh” nasıl müslimân olduğumu anlatayım mı, dedi. Anlat buyurdu. Bunun üzerine şöyle anlatdı. Devemi kaybetmişdim. Onu ararken akşam oldu. Korkulu bir derede kaldım. Yüksek sesle, buradaki kötü kimselerden bu vâdînin azîzine sığınırım, dedim. O sırada bir ses duydum. Yazıklar olsun sana. Celîl olan, ni’metler veren, yüce Allaha sığın, diyordu. Ey seslenen kimse, söylediğin hak mıdır, dalâlet midir, dedim. Tekrâr seslenip şöyle dedi. Allahü teâlânın mu’cizeler sâhibi Resûlü Medînede insanları hayrlara da’vet ediyor. Nemâz kılmağı ve oruc tutmağı emr ediyor. İnsanları boş oyun ve eğlencelerden sakındırıyor. Bunları işitince, deveme binip, Medînenin yolunu tutdum. Medîneye vardığım gün Cum’a günü idi. Ebû Bekr “radıyallahü anh” mescidden çıkıp, yanıma yaklaşdı. Mescide gir, senin müslimân olduğunun haberi bize ulaşdı, dedi. Ben tahâret nasıl yapılır bilmiyorum deyince, bana öğretdi, abdest alıp mescide girdim. İçeri girince minber üzerinde Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Mubârek yüzü ayın ondördü gibi parlıyordu ve şöyle buyuruyordu: “Bir müslimân şartlarına uygun abdest alsa, sonra tam bir dikkatle nemâzı devâmlı kılsa muhakkak Cennete girer.”

Bu husûsda bir rivâyet de şöyledir: Huzeym bin Fâtek “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bana seslenen ve kendisini görmediğim kimseye sen kimsin diye sordum. Ben Mâlik ibni Mâlikim. Necid cinnîlerinin reîsiyim. Resûlulla-

hın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda îmân etdikden sonra, beni Necid cinnîlerini Allahü teâlâya îmâna da’vet için vazîfelendirdi. Ey Huzeym! Şimdi sen hemen Medîneye git, Resûlullahın huzûruna varınca, îmân edip müslimân ol. Ben senin deveni bulup evine götürür, âilene teslîm ederim, dedi. Medîneye gitdim, Cum’a günü idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” minber üzerinde hutbe okuyordu. Devemi mescidin önüne bağlayayım ve nemâzı bitirsinler, sonra mescide gireyim, hâlimi bildireyim diye düşündüm. Bir de bakdım ki, Ebû Zer “radıyallahü anh” mescidden dışarı çıkdı. Merhâba ey Huzeym! Beni sana Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gönderdi. Senin müslimân olduğunu haber verdi. Mescide gir ve cemâ’at ile birlikde nemâz kıl, dedi. Mescide girdim, cemâ’at ile nemâz kıldım. Sonra Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna yaklaşdım. Bana hâlimden haber verdi ve arkadaşın sözünde durdu, deveni bulup âilene teslîm etdi, buyurdu. **(Şevâhid-ün nübüvve)** kitâbının müellifi şöyle yazmışdır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” bi’seti sırasında cinnîlerden vâki’ olan haberler pek çokdur. Bunları kitâblarda yazmışlardır. Biz kısaca bu kadar bildirdik.

● Emîr-ül mü’minîn Ömer “radıyallahü anh” bir gün bir yerde oturmuşdu. Önünden bir şahs geçdi. Bu geçen Sevâd bin Kâribdir. Onun cin arkadaşı ona, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” zuhûrundan, peygamberliğinden haber vermişdir, dediler. Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömer “radıyallahü anh” onu çağırıp, yine önceki gibi kehânetine devâm ediyor musun, diye sordu. Sevâd bin Kârib çok kızdı ve ey Emîr-el mü’minîn! Hiç kimse bana böyle yüzüme karşı konuşmamışdır, sen konuşdun. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh”, kızma, zîrâ senin kehânetin bizim dahâ önce içinde bulunduğumuz şirkden dahâ kötü değildi. Bizlere anlat. Senin cinnî arkadaşın sana Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” peygamberliğinden nasıl haber vermişdi, dedi. Bunun üzerine Sevâd bin Kârib şöyle anlatdı: Bir gece uyku ile uyanıklık arasında bir hâlde oturuyordum. O cinnî yanıma gelip

ayağı ile dürterek, kalk ey Sevâd. Eğer akllı isen sözlerimi dikkatle dinle! Şu bir gerçekdir ki Allahü teâlâ Lüveyy bin Gâlib oğullarından bir Peygamber gönderdi. O halkı Allahü teâlâya ibâdete da'vet ediyor, dedi. Bunu anlatmak için bana birçok beytler okudu. Beni bırak uykusuzum, dün gece uyuyamadım, dedim ve ona iltifât etmedim. İkinci gece tekrâr geldi ve aynı şeyleri söyledi. Yine aynı şekilde cevâb verdim. Üçüncü gece yine geldi ve aynı sözleri söyledi. Ben de önceki gecelerde olduğu gibi cevâb verdim. Fekat bu sefer sözleri bana çok te'sîr etdi. Sabâhleyin Medîneye gitdim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbı ile oturuyorlardı. Yâ Resûlallah! Bir şey arz edebilir miyim, dedim. Müsâade etdi. Hâlimi anlatıp, sözlerimin sonunda şu ma'nâdaki beytleri okudum:

Şehâdet ederim, Allahdan başka rab yok,
Görünür, görünmez herşeyden emînsin sen çok!

Ey kıymetli kimselerin evlâdı, sen Allaha vesîlesin,
Peygamberlerin en üstünü sensin.

Ey cihânın güzeli, bize bildir herşeyi,
Ne kadar saçımızın ağarsa da her teli.

Senden başka bir şefâ'atci olmadığı zemânda,
Sevâd bin Kâribe sen şefâ'atci ol orada.

Ben başımdan geçenleri anlatıp, bunları söyleyince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ve Eshâb-ı kirâm çok memnûn oldular. Resûlullahın memnûniyyeti mubârek yüzünden belli oluyordu. Hazret-i Ömer, Sevâd bin Kâribden bunları dinleyince, bu hâdiseyi senden dinlemek istiyordum. Elhamdülillah nasîb oldu, dedi. Sonra o cinnî sana hâlâ geliyor mu diye sordu. Sevâd bin Kârib, hâyır Kur'ân-ı kerîm okuduğumdan beri gelmedi. Bu bana o cinnînin sözlerinden çok dahâ iyidir, dedi.

● Hazret-i Alî "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" beni, halk arasında islâmiyyetin hükmleri ile hükmetmem için Yemene kâdî olarak

vazîfelendirdi. Yâ Resûlallah! Ben âlim değilim. Kâdîlık yapacak hükmleri bilmem, dedim. Mubârek elini göğsüme koydu ve (Yâ Rabbî! Kalbine hidâyet et ve lîsanına istikâmet ver) diye düâ buyurdu. Ondan sonra iki kimse arasında hükm vermekde hiç şübheye düşmedim.

● Yine hazret-i Alî "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bana, benim deveme binerek Yemene git. Yemen yakınında falan tepeye varıp, üzerine çıkdığın zemân, halkın seni karşılamaya geldiğini göreceksin. Orada taşa toprağa Resûlullah size selâm söyledi diye söyle, buyurdu. O tepeye varınca halkın beni karşılamaya geldiğini gördüm. Esselâmü aleyküm ey taşlar ve topraklar. Resûlullah size selâm söyledi, dedim. O ânda birden bire yeryüzünde bir uğultu ve gürültü kopdu. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" selâmına cevâb verdiler. Beni karşılamaya gelenler bu hâli görünce, îmân etdiler.

● Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" bir gün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gelip, yâ Resûlallah! Senden işitdiklerimi unutuyorum, diye şikâyetde bulundu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ridânı yere ser, buyurdu. Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" ridâsını yere serdi. Resûlullah mubârek elini uzatıp havadan bir kerre veyâ üç kerre birşey alıp ridânın içine bırakdı. Ridânı topla ve göğsüne koy buyurdu. Ebû Hüreyre buyurduğu gibi yapdı. Ondan sonra işitdiği hiçbir şeyi unutmadı.

● Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Annem müşrik bir kadın idi. Ne kadar islâma da'vet etdiysem de kabûl etmedi. Bir gün yine onu islâma da'vet etdim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hakkında bir söz söyledi. Çok incindim. Ağlayarak Resûlullahın huzûruna gitdim. Bu durumu anlatıp, yâ Resûlallah, bir düâ ediniz de Allahü teâlâ Ebû Hüreyrenin annesine îmân nasîb etsin dedim. "Yâ Rabbî, Ebû Hüreyrenin annesine hidâyet ver" diye düâ buyurdu. Anneme müjde vereyim diye eve gitdim. Evin kapısını kilitli buldum. İçerden su sesleri geliyordu. Gusl abdesti

aldığını anladım. Annem içerden, ey Ebû Hüreyre, biraz sabr eyle, diye seslendi. Biraz sonra elbisesini giyip kapıyı açdı ve innî eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü diyerek müslimân olduğunu bildirdi. Ben hemen koşarak Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gitdim. Sevincimden ağlayarak, müjde yâ Resûlallah, annem hakkındaki düânız kabûl olundu, dedim. Sonra, yâ Resûlallah, bir düâ dahâ ediniz de Allahü teâlâ insanların kalbinde ben ve annemi sevgili eylesin ve onları da bizim kalbimizde sevgili eylesin, dedim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bunun için de düâ buyurdu. Hiçbir mü'min yokdur ki, benim adımı işitsin de beni sevmemiş olsun.

● Bir yehûdî, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" için süt sağmışdı. "Yâ Rabbî ona cemâl, güzellik ver" diye düâ buyurdu. O yehûdînin saçları yetmiş yaşına kadar ağarmadı.

● Nâbiga adlı bir şâir, bir gün şi'rini Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" okudu. Resûlullah onun hakkında, "Allahü teâlâ ağzını bozmasın, dağıtmasın" diye düâ etdi. Nâbiga yüzyirmi sene yaşadığı hâlde ağzından bir dişi düşmedi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek elini Kays bin Zeydin başına koyup, Ey Kays! Allahü teâlâ sana bereket versin, diye düâ etdi. Kays bin Zeyd yüz sene yaşadı ve hiç başı ağrımadı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek elinin dokunduğu saçları hiç ağarmadı ve hiç ihtiyârlamadı.

● Câbir bin Abdüllah "radıyallahü anh" anlatır: Gazvelerden birine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile birlikde çıkmışdım. Birgün bir ağacın gölgesinde otururken, Resûlullah bulunduğum yere geldi. Yâ Resûlallah, gölge yere buyurun, dedim. Teşrîf edip, oturdu. Yanımda salatalık vardı. Çıkarıp Resûlullaha ikrâm etdim. Bunu nereden buldun diye sordu. Yâ Resûlallah "sallallahü aleyhi ve sellem",

Medîneden getirdim, dedim. Benim develerimi otlatan bir arkadaşım vardı. O sırada o da yanımda idi. Üzerinde eski bir elbise vardı. O hâliyle yürüyüp gitdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bana bu arkadaşının üzerindeki elbisesinden dahâ iyi elbisesi yokmu diye sordu. Yâ Resûlallah! İki elbisesi dahâ var, ben vermişdim. Çantasında saklıyor deyince, arkadaşını çağır, o iyi elbiseleri giysin, buyurdu. Onu çağırdım. Gelip, çantasındaki elbiseleri giyinip gitdi. Sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", arkadaşının hâlinin ne olacağını biliyor musun? Allahü teâlânın onun için takdîr etdiği ölüm bu harbde olacakdır, buyurdu. Arkadaşım bu sözleri işitip, yâ Resûlallah, Allah yolunda mı öleceğim diye sordu. Evet, buyurdu. O gazâda şehîd oldu "radıyallahü anh".

● Gazvelerden birinde Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" devesi kayboldu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Allahü teâlânın o deveyi geri göndermesi için düâ etdi. Allahü teâlâ bir kasırga gönderdi. Kasırga deveyi önüne katıp, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanına getirdi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek elini Hanzala bin Huzeymin "radıyallahü anh" başının üzerine koydu. Resûlullah ona, "Allahü teâlâ sana bereketler versin" diye düâ etdi. Bir kimsenin yüzünde veyâ bir hayvanın memesinde şişlik olsa, Hanzala "radıyallahü anh" o şişliğe üfürür, sonra elini kendi başı üzerine koyarak, "Bismillâh alâ eser-i yed-i Resûlillah" derdi. Sonra elini o şişliğin üzerine sürerdi. Şişlik hemen kaybolurdu.

● Habîb bin Füveyk "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Gözlerime beyâz perde inmişdi. Hiç görmezdi. Babam beni Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna götürdü. Gözlerine ne oldu diye sordular. Bir gün devemi sürerken, ayağım bir yılan yumurtasına dokundu. O ânda gözlerime ak indi, görmez oldu, dedim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek nefesleriyle iki gözüme üfürdüler. O ânda gözlerim görmeğe başladı. Habîb bin Füveyk seksen

yaşına geldiği hâlde, gözleri gâyet iyi görürdü ve iğneye iplik takardı.

● Bir şahs sol eliyle yemek yirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" niçin sağ elinle yimiyorsun diye sordu. O şahs yalan söyliyerek, sağ elimle yiyemiyorum, dedi. Sağ elinle yiyemeyesin buyurdu. Artık o şahsın sağ eli hiç ağzına yetişmedi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir Cum'a günü hutbe okuyordu. Mescide bir kimse girip, yâ Resûlallah, davârlarımız helâk oldu. Yollar ıssızlaşdı. Düâ buyurunuz da Allahü teâlâ bize yağmur versin, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek ellerini kaldırıp, **(Allahım bize yağmur ver, Allahım bize yağmur ver, Allahım bize yağmur ver)** diye düâ etdi. Enes bin Mâlik "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Gökde bir zerre bulut yokdu. Âniden dağ üzerinden bir kalkan büyüklüğünde bulut gözükdü. Gök yüzünün ortasına gelince yayıldı ve her tarafı kapladı. Sonra yağmur yağmaya başladı. Bir hafta güneş yüzü görmedik. Yine Cum'a günü geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hutbe okurken bir kişi mescide girdi ve: Yâ Resûlallah, hayvânlarımız yağmurdan helâk oldu, yollar kesildi. Düâ buyurunuz da yağmur kesilsin, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek ellerini kaldırıp, **(Allahım, bizim üzerimize değil, etrâfımıza döndür. Tepelere, yüksek yerlere, vâdîlere, ağaçlıklara çevir)** buyurdu. Mescidden çıkdığımızda yağmur kesilmiş, güneş açmış, her taraf aydınlanmışdı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" buna benzer mu'cizeleri çok görülmüşdür.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Urve bin Ebil-Ca'd Bârakîye bir koyun satın alması için bir dinâr verdi. O da gidip bir dinâra iki koyun satın aldı. Sonra koyunun birisini bir dinâra satdı. Bir koyun ve bir dinârla Resûlullahın huzûruna geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ona (Allahü teâlâ seni ve ticâretini bereketli eylesin) diye düâ etdi. Urve "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Kûfe pazarın-

da kırk bin dirhem kazanmadan dönmezdim. Nakl edilir ki, Urve “radıyallahü anh” Kûfenin zenginlerinden oldu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Sa’d bin Ebî Vakkâsa “radıyallahü anh” şöyle düâ buyurdu: “Yâ Rabbî! Sa’d düâ edince, düâsını kabûl eyle”. Bu düâdan sonra Sa’d bin Ebî Vakkâsın her düâsı kabûl olurdu.

● Medlûk “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Hizmetçilerimle birlikde Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, îmân etdim. Resûlullah mubârek elini başıma sürdü. Başımda Resûlullahın dokunduğu yer ağarmadı. Diğer kısmları ağardı.

● Cu’ayl-i Eşcaî “radıyallahü anh” anlatmışdır: Bir gazvede Resûlullah ile birlikde idim. Atım çok za’îf idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kamçısıyla atıma bir kerre vurdu ve “Allahım, bu atı ona bereketli eyle” diye düâ etdi. Artık atımın başını tutamadım. Bütün atlıları geçerdim.

● Enes “radıyallahü anh” anlatır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir şahsı nemâz kılarken gördü. O şahs secdeye eğildikce, saçını yere değmesin diye eliyle tutuyordu. Resûlullah “Allahım onun saçını çirkin eyle” diye düâ etdi. O şahsın saçları döküldü.

● Sa’lebe bin Hâtıb, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, yâ Resûlallah, mâlımın çok olması için bana düâ buyur, dedi. Bunun üzerine: (Vah sana ey Sa’lebe, şükrünü yapabildiğin az mâl, şükrünü yapamayacağın çok mâldan iyidir) buyurdu. Sa’lebe tekrâr, yâ Resûlallah, düâ et Allahü teâlâ bana çok mâl versin, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: (Vah sana ey Sa’lebe, benim gibi olmayı istemez misin! Eğer şu dağların altın olmasını ve benim yanımda hareket etmelerini dileseydim, olurdu!) Sa’lebe tekrâr, yâ Resûlallah düâ eyle ki, Allahü teâlâ bana çok mâl versin. Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, mâlım üzerine düşen her hakkı

edâ edip, yerine getireyim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tekrâr, (Ey Sa’lebe şükrünü yapabildiğin az mâl, şükrünü yapamadığın çok mâldan iyidir) buyurdu. Fekat, Sa’lebe ısrâr edip yine, yâ Resûlallah, düâ et de Allahü teâlâ bana çok mâl versin, dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” (Allahım Sa’lebeyi çok mâl ile rızklandır) diye düâ etdi. Sa’lebe bir mikdâr koyun satın aldı. Allahü teâlâ bu koyunlara öyle bereket verdi ki, koyunlar çoğalıp, Medîneye sığmaz oldu. Koyunlarını alıp Medînenin dışına çıkdı. Gündüz mescide nemâza gelir, gece gelmezdi. Koyunları zemânla dahâ çok artdı. Çok uzaklara gitdi. Artık Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mescidine Cum’adan Cum’aya gelirdi. Koyunları dahâ da artınca öyle uzağa gitdi ki, aslâ mescide ve cemâ’ate gelemez oldu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” epey zemândan beri Sa’lebeyi göremeyince hâlini sordu. Hâlini anlatdılar. Bunun üzerine, “Vay Sa’lebe bin Hâtıba” buyurdu.

Bir müddet sonra Allahü teâlâ zenginlere zekât vermeği farz kıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zenginlerin zekâtını toplamak üzere iki kişi vazîfelendirdi. Sa’lebeye ve Benî Süleym kabîlesinden zengin bir kimse var, ona uğrayınız, buyurdu. O iki kimse Sa’lebenin yanına gidip zekâtını istediler. Sa’lebe elinizdeki mektûbu göreyim, dedi. Mektûbu gösterdiler. Sa’lebe bu istediğiniz harâcdan başka birşey değildir. Hele siz gidin başkalarından bir toplayın bakalım, dedi. O iki kimse Sa’lebenin yanından ayrılıp, başka yere gitdiler. Süleym kabîlesine mensûb olan zengin kimse onların kendisine zekât almak için geldiklerini haber alınca, onları karşıladı. Develerimin en iyilerini zekât için alınız, dedi. O iki sahâbî sana farz olan zekât bunlardan azdır, dediler. O kimse ise bu iyi develeri alınız. Allahü teâlânın rızâsını mâlımın en iyisiyle kazanayım, dedi. Sonra o iki sahâbî tekrâr Sa’lebenin yanına geldiler. Sa’lebe tekrâr mektûbu gösterin, dedi. Mektûbu gösterdiler. Sa’lebe bu harâcdır, siz gidin ben bir düşüneyim, dedi! O iki sahâbî Medîneye dönüp, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna

çıkdılar. Henüz onlar söze başlamadan, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "Vay Sa'lebe bin Hâtıba" dedi. Süleym kabîlesinden olan ve zekâtını veren zengin kimseye ise, berekete kavuşması için düâ etdi. Allahü teâlâ Sa'lebe hakkında [Tevbe sûresi 75, 76.cı âyetlerinde meâlen], **(Onlardan kimi de Allaha şöyle kesin söz vermişdi. Eğer bize lütf ve tereminden ihsân ederse, muhakkak zekâtını vereceğiz, gerçekden sâlihlerden olacağız. Ne zemân ki Allah, kereminden isteklerini verdi, cimrilik edip yüz çevirdiler. Zâten yan çizip duruyorlardı.)** buyurdu. Sa'lebenin kabîlesi bunu işitince, Sa'lebeye haber verip, helâk oldun. Allahü teâlâ senin hakkında âyet-i kerîme gönderdi, dediler. Sa'lebe, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gelip, işte mâlımın zekâtı kabûl eyle, dedi. Resûlullah, Allahü teâlâ senin zekâtını kabûl etmekden beni men' etdi, buyurdu. Sa'lebe ağladı ve başına toprak serpdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", sen kendi kendine etdin! Sana söyledim, sözümü dinlemedin! buyurdu ve onun zekâtını almadı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" vefât etdikden sonra Sa'lebe zekâtını hazret-i Ebû Bekre "radıyallahü anh" getirdi. Yâ Emîr-el mü'minîn! Zekâtımı kabûl eyle, dedi. Hazret-i Ebû Bekr, ben Resûlullahın kabûl etmediğini nasıl kabûl edebilirim, buyurdu. Dahâ sonra hazret-i Ömere "radıyallahü anh" getirdi. O da kabûl etmedi. Fekat hazret-i Osmân "radıyallahü anh" halîfeliği sırasında kendi ictihâdına binâen kabûl etdi. Sa'lebe, hazret-i Osmânın "radıyallahü anh" halîfeliği sırasında vefât etdi.

● Katâde bin Melcân, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gelmişdi. Resûlullah mubârek elini onun yüzüne sürdü. Katâde "radıyallahü anh" yaşlanıp, her a'zasında ihtiyârlık alâmetleri görüldüğü hâlde, yüzü gençliğinde olduğu gibi tâze kaldı. Bunu nakl eden kimse şöyle demişdir. Katâde "radıyallahü anh" vefât etdiğinde yanına oturdum. O sırada arkamdan bir kadın geçdi. O kadının yüzünü Katâdenin "radıyallahü anh" yüzünde aynada görür gibi gördüm.

● Câbir "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" pazarda giderken bir kadın feryâd ederek, yâ Resûlallah! Benim bir kocam var, bana devâmlı eziyyet ediyor. Hakkımı gözetmiyor. Beni ondan ayır, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o kadının kocasını çağırtdı. O kimse gelip, yâ Resûlallah! Ben onu dâimâ azîz tutarım. Onu incitmem, iyi geçinirim, dedi. Kadın ağladı ve yalan söylüyor. Yalan söylemekde hiç hayr yokdur. Ben yalancıyı kendime yâr edinmem, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" tebessüm etdi. Kadının başörtüsünün bir ucundan kocasının da başından tutarak, "Yâ Rabbî bunların arasında ülfet ve muhabbet nasîb eyle" diye düâ buyurdu. Câbir "radıyallahü anh" demişdir ki, o kadın bir ay sonra Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi. Ben şehâdet ederim ki, sen Allahü teâlânın Resûlüsün. Yeryüzünde bana kocamdan dahâ sevgili kimse yokdur, dedi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir kimseyi bir iş için bir yere gönderdi. O şahs gelip o husûsda yalan söyledi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ona beddüâ etdi. O kimse karnı yırtılmış ve ölmüş olduğu hâlde bulundu. Defn etdiler, yer kabûl etmedi.

● Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" anlatır: Birgün hava kapalı idi. Bütün Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" mescidde toplanmışdık. Öğle nemâzının vaktinin çıkmasına az kaldı zan etdik. O sırada bir kimse çıka geldi. Henüz nemâzı kılmadınız mı, dedi. Biz Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" evindedir, çağır dedik. O kimse essalâtü (nemâz) yâ Resûlallah diye çağırdı. Sonra susup oturdu. Bir müddet sonra yine essalâtü yâ Resûlallah diye bağırdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kızgın bir hâlde elinde bir ağaçla dışarı çıkdı. Bağıran kim idi, diye sordu. O kimse ayağa kalkıp, yâ Resûlallah bendim, dedi. Resûlullah elindeki ağaçla ona vurdu. Sonra nemâzı kıldık. Havâdaki bulut dağıldı. Bakdık ki, güneş gökün ortasındadır. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o kimse nerede buyurdu. O kimse huzûruna geldi. Re-

sûlullah buyurdu ki: Bana eziyyet etdin. Çağırdığın sırada ben Rabbime ibâdet ediyordum. Bir hâcet için Ona düâ ediyordum. Allahü teâlâ ben nemâz kılıncaya kadar güneşi yerinde durdurur. Nitekim Süleymân bin Dâvüd "aleyhimesselâm" bir dünyâ işi ile meşgûl iken, nemâz vakti geçdi. Allahü teâlâ onun için güneşi geri gönderdi, buyurdu. O kimse ben kısâs yapmam yâ Resûlallah, dedi. Öyleyse bana hakkını halâl et, bağışla, buyurdu. O kimse, yâ Resûlallah, asıl bağışlanmaya ben muhtâcım, dedi. Sonra Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onu azâd etmek için bir deveye satın aldı ve "Adâlet Rabbimizdendendir" buyurdu.

● İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" şöyle anlatmışdır: Bir kimse Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldi. Allahın Resûlü olduğuna delîlin nedir, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hurma ağacını çağırıp, getirirsem îmân edermisin buyurdu. Evet deyince, hurma ağacını yanına çağırdı. Ağaç geldi. O kimse hemen îmân etdi. Bir rivâyete göre ise, Resûlullah o hurma ağacından bir salkım hurmayı çağırmışdır. Hurma salkımı ağaçdan kopup yere düşdü ve sıçraya sıçraya geldi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hurma salkımına yerine geri git deyince de, yerine gitmişdir. O şahs ben şehâdet ederim ki, Sen Allahın Resûlüsün diyerek îmân etmişdir.

● Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kazâ-i hâcet için sahrâya çıkdılar. Tenhâ bir yer bulamadılar. Eshâb-ı kirâmdan birine: Şu ağaca söyle, öbür ağacın yanına gitsin, buyurdu. O sahâbe gösterilen ağacı çağırdı. O ağaç diğer bir ağacın yanına gitdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o ağaçların arkasında kazâ-i hâcet yapdılar. Sonra o ağaca yerine git deyince, ağaç yerine gitdi.

● Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Birgün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile Kubâ tarafına gitdik. Bir dıvâra rastladık. Orada bir deve vardı. O deve ile su taşırlardı. Deve, Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" görünce, başını yere koydu. Eshâb-ı kirâm, yâ Resûlallah, biz sana secde etmeğe deveden dahâ çok müstehakız, dediler.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: **(Sübhânallah, Allahü teâlâdan başkasına secde etmek câiz olsaydı, kadınların kocalarına secde etmelerini emr ederdim)** buyurdu.

● Ya’lâ bin Sübâbe “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir yolda giderken kazâ-i hâcet yapmak istediler. Orada karşı karşıya iki hurma ağacı vardı. Emr etdiler, o iki ağaç yanyana geldi. Kazâ-i hâcetden sonra ağaçlar yerlerine gitdiler. Sonra Resûlullahın yanına bir deve geldi. Boynunu yere koydu. Sesini boğazında döndürdü ve o kadar ağladı ki, göz yaşlarından toprak ıslandı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bu devenin ne dediğini biliyor musunuz diye sordu. Allahü teâlâ ve Resûlü dahâ iyi bilir, dedik. Sâhibi bunu yârın kesecekmiş, buyurdu. Sonra devenin sâhibini çağırıp, bu deveyi bana bağışla, buyurdu. O kimse, yâ Resûlallah! Bundan dahâ kıymetli mâlım yokdur, dedi. O hâlde deveni kesme ve ağır işler yapdırma, buyurdu. O şahs kabûl etdi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kabre uğradı. Bu kabrde yatan kimse, bir günâh sebebiyle azâbdadır. O günâh büyük günâh değildir, buyurdu. Sonra yaş bir hurma ağacını o kabrin üzerine dikdi. Bu hurma dalı yeşil kaldığı müddetçe Allahü teâlâ bu kimsenin azâbını hafîfletir, buyurdu.

● İbni Abbâs “radıyallahü anhümâ” şöyle anlatmışdır: Bir kimsenin iki devesi vardı. Bir gün her nasılsa develer azgınlaşıp koşuşdurmağa başladılar ve bir avluya girdiler. Develerin sâhibi avlunun kapısını kapatdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâm ile o avluya geldiler. Develerin sâhibine kapıyı aç buyurdular. O kimse, Resûlullaha bir zarar gelir diye korkarak önce açmak istemedi. Tekrâr aç buyurunca, açdı. Devenin biri hemen kapının yanında idi. Resûlullahı görünce başını yere koyup secde etdi. Onun da başını bağladılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” develerin sâhibine, bunlara dikkat et, bir dahâ serkeşlik yapmasınlar, buyurdu. Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân”, bu hâli görünce, yâ Resûlallah, bu develer hiçbir şey bilmedikleri

hâlde size secde etdiler. Size bizim secde etmemiz dahâ lâyık değil midir, dediler. **(Ben kimsenin kimseye secde etmesini emr etmem. Eğer emr etseydim, kadınların kocalarına secde etmelerini emr ederdim)** buyurdu.

● İbni Mes'ûd "radıyallahü anh" anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile Mekke seferinde idik. Resûlullahın âdeti şöyle idi ki, kazâ-i hâcet sırasında uzağa giderdi. Tenhâ bir yer bulmayınca oturmazdı. Zîrâ o sırada kendini mahlûkâtın görmesinden son derece sakınırdı. Kendisini temâmen gizlerdi. Her nasılsa bir menzilde böyle tenhâ bir yer bulunamadı. Orada birbirine uzak iki ağaç vardı. Bana ey İbni Mes'ûd, o ağaçların yanına git, Allahın Resûlü bir araya gelip birleşmenizi istedi, birleşin, onu mahlûkâtın görmesine perde olun diye söyle, buyurdu. O ağaçlar birbirinin yanına geldiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hâcetini giderince, ağaçlar yerlerine gitdiler.

● İbni Mes'ûd "radıyallahü anh" anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Medîne sokaklarından birinde bulunduğu sırada, bir deve koşarak gelip, Resûlullahın önünde secde etdi. Sonra başını kaldırdı. Devenin gözlerinden yaş akıyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu devenin sâhibi kimdir diye sordu. Falan kimsedir, dediler. Çağırmalarını emr buyurdu. Çağırdılar ve o şahs Resûlullahın huzûruna geldi. Bu deveye ne yapmak istiyorsun da şikâyetci oluyor, buyurdu. O şahs, yâ Resûlallah! Yirmi senedir bu deve ile su çekerim. Onu uzun zemândan beri besliyorum. Şimdi semîz oldu, onu kesmek istiyorum, dedi. Bunun üzerine, o deveyi bana sat veyâ kesmekden vazgeçip bağışla buyurdu. O şahs, bu deveyi size bağışladım, sizin olsun yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah o deveyi kendi develerinin arasına katdı.

● Câbir "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir sefere çıkmışdık. Yolculuk sırasında bir gün, ey Câbir, matara ile su getir, buyurdu. Bir matara su getirdim. Yolda giderken birbirine dört arşın mesâfede iki ağaç gördük. Şu ağaçlardan birine söyle, diğe-

rinin yanına gitsin, buyurdu. Söyledim, ağaçlar yanyana geldiler. Resûlullah o ağaçların arkasında kazâ-i hâcet eyledi. Sonra ağaçlar yerine gitdi. Sonra develerimize binip yola devâm etdik. Karşımıza kucağında çocuğu ile bir kadın çıkdı. Yâ Resûlallah! Bu oğlancığı üç def'adır cinnî tutar, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" durdu. Çocuğu alıp devenin palanı üzerine koydu. Üç def'a ey Allahın düşmânı çık, buyurdu. Sonra çocuğu annesine verdi. Seferden dönüşümüzde aynı yere gelince, o kadın çocuğu ile birlikde yine karşımıza çıkdı. İki koyun getirmişdi. Yâ Resûlallah! Bunlar benim hediyyemdir, kabûl buyurun. Seni Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, sizinle ilk karşılaşdığımız günden beri, çocuğu cinnî tutmadı, dedi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" emri üzerine koyunun birini aldık, birini de kadına bırakdık. Sonra yola devâm etdik. Birden bire karşımıza bir deve çıkdı. Gelip Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda başını yere koyarak secde etdi. Resûlullah bize, halka sesleniniz toplansınlar buyurdu. Halkı çağırdık, toplandılar. Resûlullah onlara bu deve kimindir, diye sordu. Ensârdan bir cemâ'at, bizimdir yâ Resûlallah, dediler. Bu deveye ne yapdınız diye sordu. Bu deveyle yirmi senedir su çekerdik. Şimdi onu boğazlamak istedik, kaçdı, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bunu bana satınız buyurdu. Sizin olsun yâ Resûlallah, dediler. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu deve benim oldu. Artık onu eceli gelinceye kadar hoş tutunuz, boğazlamayınız, buyurdu. Orada bulunan müslimânlar, yâ Resûlallah, sana secde etmeğe biz hayvânlardan dahâ lâyık değilmiyiz, biz niçin yapmayalım, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, **(Kimsenin Allahü teâlâdan başkasına secde etmesi câiz değildir. Eğer câiz olsaydı, kadınların kocalarına secde etmeleri gerekirdi.)**

● Ya'lâ bin Ümeyye-i Sakafî şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir yere gidiyorduk. Bir deveye rastladık. Deve, Resûlullahı görünce boğazından ses çıkararak bağırıp, boynunu yere koydu. Resûlullah "sallalla-

hü aleyhi ve sellem" orada durdu. Bu devenin sâhibi kimdir, diye sordu. Bir kişi gelip, o devenin sâhibi benim yâ Resûlallah, dedi. Resûlullah, bunu bana sat buyurdu. O kimse, onu size bağışladım, dedi. Bağışlama, sat buyurunca, yâ Resûlallah satmam, bağışlarım, dedi. Sonra o kimse âilemin bu deveden başka geçineceği birşeyi yok, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o kimseye mâdem böyle diyorsun, bilmiş olasın bu deve devâmlı iş gördürdüğünüzden ve az yem verdiğinizden şikâyet ediyor. Bu hayvâna iyi davranarak geçimini sağla, buyurdu. Sonra oradan ayrılıp gitdik. Bir yere varınca Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" orada uyudu. Bir de bakdık ki, bir ağaç, yeri yara yara gelip, Resûlullahın üzerine gölge yapdı. Sonra tekrâr yerine gitdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" uyanınca bu hâdiseyi söyledik. O ağaç bana selâm vermek için Allahü teâlâdan izn istedi, buyurdu.

● Enes "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün ensârdan birinin avlusuna girdi. Yanında hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer ve ensârdan bir cemâ'at "rıdvânullahi aleyhim ecma'în" vardı. Avluda bir koyun sürüsü bulunuyordu. Koyunlar Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" secde etdiler. Eshâb-ı kirâm, yâ Resûlallah! Biz size secde etmeğe bu koyunlardan dahâ lâyıkız, dediler. Buyurdular ki, **(Allahü teâlâdan başkasına secde edilmez. Eğer edilse idi, kadınların kocalarına secde etmelerini emr ederdim.)**

● Ehl-i beytin bir köpeği vardı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" evden dışarı çıkınca, o hayvân kalkar dolaşırdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" eve teşrîf edince, o hayvân iki dizi üzerine çöküp oturur, hiç hareket etmezdi ve hiç ses çıkarmazdı.

● Yemenli birisi şöyle anlatmışdır. Yemende evimde bir kuyu kazmışdım. Tuzlu su çıkdı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gelip, bu durumu arz etdim. Bana bir matara su verdi. O suyu götürüp kuyuya dökdüm. Kuyunun suyu tatlandı.

● Ziyâd bin Hâris es-Sadâi şöyle anlatmışdır: Mensûb olduğum kavm Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gidip şöyle dediler: Yâ Resûlallah! Bizim bir kuyumuz vardır. Yaz gelince suyu azalır ve bize yetmez. Yazın su bulmak için etrâfa dağılırdık. Kışın yine bir araya toplanırdık. Şimdi etrâfımıza düşmânlar geldi. Eğer çevreye dağılırsak bizi öldürürler. Düâ buyurunuz da kuyumuzdaki su bize ve davârlarımıza yetsin, dediler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yedi dâne çakıl taşı istedi. Mubârek ellerini bu taşlara sürdü ve düâ etdi. Bu taşları Allahü teâlânın ismini söyliyerek o kuyuya birer birer atınız, buyurdu. Buyurduğu gibi yapdılar. O kuyunun suyu öyle çoğaldı ki, gece-gündüz devâmlı su çekseler de bir damla eksilmezdi.

● Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü anh” kölesi Sa’d şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir seferde berâber idik. Bir yerde konaklamışdık. Bana, yâ Sa’d, falan yere git. Orada bir keçi var, sütünü sağ getir, buyurdu. Ben o yeri biliyordum. Orada hiç keçi yokdu. Oraya gidip bakdım, bir keçi duruyordu. Memeleri süt ile dolu idi. Yaklaşıp keçiyi sağdım. Kâfilenin hareket zemânı geldi. Keçinin yanına bir kimseyi bırakdım. Ben yolculuk hâzırlığı ile meşgûl iken, keçi kayboldu. Ne kadar aradıysam da bulamadım. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Yâ Sa’d, niçin geç kaldın, buyurdu. Yâ Resûlallah! Yolculuk hâzırlığı ile meşgûl oldum. Sütünü sağdığım keçi de kayboldu. Ne kadar aradıysam da bulamadım, dedim. Onu sâhibi aldı gitdi, buyurdu. Doğru söylüyorsunuz yâ Resûlallah, dedim.

● İbni Abbâs “radıyallahü teâlâ anhümâ” şöyle anlatmışdır: Bir kadın Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna bir oğlan çocuğu getirdi. Yâ Resûlallah! Bu oğlumu her sabâh ve akşam cinnîler tutuyor. Deli gibi hareketler yapıyor, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle çocuğun göğsünü sıvazladı ve düâ etdi. O ânda çocuk kusdu. Karnından köpek yavrusu gibi siyâh bir şey çıkdı. Çocukda görülen önceki hâller artık bir dahâ görülmedi.

● Enes bin Mâlik "radıyallahü anh" anlatmışdır: Zeyd bin Erkamın "radıyallahü anh" gözü ağrıyordu. Ona geçmiş olsun ziyâretine gitdim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" da orada idi. Mubârek elleriyle Zeyd bin Erkamın iki gözünü açdı. Mubârek ağzının suyundan koydu ve "Senin için bir sıkıntı kalmadı" buyurdu. Gözleri hemen iyileşdi. Sabâhleyin Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gitdi. Ey Zeyd, gözlerinin ağrısı devâm etseydi ne yapardın? diye sordular. Yâ Resûlallah, sabr ederdim ve Allahü teâlânın takdîrine rızâ göstererek netîceyi beklerdim, dedi. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", cânım kudretinde olan Allahü teâlâ için, eğer senin gözlerin o hâlde kalsaydı ve sen sabr etseydin afv edilmiş olarak Allahü teâlâya kavuşurdun, buyurdu.

● Utbe bin Ferkadın "radıyallahü anh" hânımı şöyle anlatmışdır: Biz birkaç kadın Utbenin hanımları idik. Güzel kokulu olmak için, hoş kokular sürünürdük ve bir birimizle yarışırdık. Utbe hiç koku sürünmezdi. Fekat onun güzel kokusu, hepimizin güzel kokusunu basdırırdı. Her ne zemân insanlar arasına gitse halk, biz Utbenin kokusundan dahâ güzel koku hiç görmedik derlerdi. Bir gün Utbeye bunun sebebini sorduk. Şöyle anlatdı: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında vücûdumda kabarcıklar çıkmışdı. Bu hâlimi Resûlullaha anlatdım. Bana vücûdunu aç buyurdu. Açıp huzûruna oturdum. Mubârek eline nefesini üfürüp karnıma ve sırtıma sürdü. Bendeki bu hoş koku o zemândan beri gitmedi.

● Cerhed es-Selemî "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" evine gitmişdim. Sofra hâzır idi. Yemeğe oturduk. Sağ elim ağrıdığından, yemeğe sol elimi uzatınca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" "Yemeği sağ elinle yi" buyurdu. Yâ Resûlallah, sağ elim ağrıyor, dedim. Mubârek nefeslerini sağ elimin üzerine üfürdüler, elim hemen iyileşdi ve bir dahâ ağrımadı.

● Eshâb-ı kirâmdan bir zât şöyle anlatmışdır: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gitmişdik. Yanı-

mızda bir oğlan çocuğu vardı. O çocuğun bir gün önce sağ kolu kırılmışdı. Kolunun yanlarına küçük tahta parçaları koyup sargıyla sarmışdık. Resûlullah o çocuğu yanına çağırdı. Kolundaki sargıları çözüp açdı. Sonra mubârek elini çocuğun kırık koluna sürdü. O ânda çocuğun kolu iyileşdi. Hangi kolunun kırıldığını oradakiler fark edemediler. Sonra yemek getirdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o çocuğa sağ elinle yi buyurdu. Yemekden sonra o çocuğa bu sargıları al evine götür, buyurdu. Çocuk o sargıları alıp evine gitdi. Giderken kavminden îmân etmemiş olan bir ihtiyâra rastladı. İhtiyâr kimse, çocuğun elinde sargıları görünce, bu ne hâldir diye sordu. Çocuk, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kırık kolumdaki sargıları çözdü ve mubârek elini koluma sürdü. O ânda kolum iyileşip, sapasağlam oldu, dedi. O ihtiyâr kimse bunları işitdikden sonra hemen Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gidip, îmân etdi.

● Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Ebû Talhanın "radıyallahü anh" gâyet tenbel ve hiç iyi gitmeyen atına bindi. Resûlullah o ata bindikden sonra, at öyle hızlandı ve çevikleşdi ki, hiçbir at ona yetişemedi.

● Şerhabil Ca'fî "radıyallahü teâlâ anh" şöyle anlatmışdır: Elimde bir ur çıkmışdı. Birgün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gidip, yâ Resûlallah, elimdeki bu ur sebebiyle kılıç kullanamıyorum ve atın dizginlerini tutamıyorum, dedim. Yanıma yaklaş buyurdu. Huzûruna yaklaşdım. Elini aç buyurdu, açdım. Mubârek nefesini elime üfürdü ve mubârek elini elime sürdü. O ânda elimdeki şişlik temâmen kayboldu.

● Câbir bin Abdüllah "radıyallahü teâlâ anh" anlatmışdır: Hastalanmışdım. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" ile beni görmeğe geldiler. Ben kendimden geçmişdim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" abdest almış ve abdest aldığı sudan benim üzerime dökmüş. Kendime geldiğimde hastalığım temâmen iyileşmişdi.

● Bir gün bir genç, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip; yâ Resûlallah! Zinâ etmem için bana izn ver, dedi. Eshâb-ı kirâm hayrete düşüp, bağrışmağa başladı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o gence yanıma yaklaş buyurdu. Genç yaklaşıp huzûrunda oturdu. Başkalarının annen ile zinâ etmesine râzı olur musun, buyurdu. Genç, hâyır dedi. Senin gibi hiç kimse istemez, buyurdu. Sonra kızınla başkalarının zinâ etmesine râzı olur musun, diye sordu. Hâyır, râzı olmam, dedi. Yine başkalarının kız kardeşin ile zinâ etmesine râzı olur musun, dedi. Hâyır olmam, diye cevâb verdi. Dahâ sonra amcasının, halasının ve diğer akrabâlarının kızları için de ayrı ayrı sordu. Hepsine hâyır, başkalarının onlarla zinâ etmesine râzı olmam diye cevâb verdi. Bunun üzerine Resûlullah mubârek elini o gencin göğsüne koydu ve “Allahım bunun günâhını afv eyle, kalbini temizle ve zinâdan koru” diye düâ buyurdu. O genç artık hiç harâma meyl etmedi.

● Âişe-i Sıddîka “radıyallahü teâlâ anhâ” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında işsiz bir kadın vardı. Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” et yemeği yirken, o kadın geldi. Allahü teâlânın Resûlüne bakınız, oturmuş kullar gibi yemek yiyor, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, evet ben kulum, kullar gibi otururum ve yemek yirim, buyurdu. O kadın, yidiğiniz yemeklerden bana da veriniz, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o yemekden bir parça verdi. Kadın, yâ Resûlallah, mubârek elinizle ağzıma koyunuz, dedi. Resûlullah mubârek eliyle ağzına verdi. Bu lokmayı yidikden sonra, o kadındaki tenbellik bir dahâ görülmedi.

● Râfi’ bin Hadîc “radıyallahü teâlâ anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitmişdim. Yanında bir kişi et pişiriyordu. Et hoşuma gitdi. Bir parça, alıp yidim. Bir sene boyunca karnım ağrıdı. Bu hâli Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” anlatdım. Onda yedi kişinin hakkı vardı, buyurdu. Sonra mubârek eliyle karnımı sığadı. Onu Peygamber olarak gönderen Allah

hakkı için o ağrı geçdi ve bir dahâ hiç karnım ağrımadı.

● Ebû Şehm “radıyallahü anh” anlatmışdır: Medîne yolunda gidiyordum. Karşıma bir kadın çıkdı. Elimle kadına dokundum. Sonra insanların Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bî’at etmeğe gitdiklerini gördüm. Ben de gitdim. Bî’at için elimi uzatdım. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek elini çekdi. Yolda kadına elimi uzatdığımı hâtırlatdı. Yâ Resûlallah. Bî’atımı kabûl buyurunuz. Bir dahâ aslâ öyle şeyler yapmam, dedim. Çok iyi olur, buyurup benimle bî’at etdi.

● Enes bin Mâlik “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda bir kişinin çok ibâdet ve mücâhede yapdığını anlatıyordum. O sırada o kimse arkada bir yerde gözükdü. Yâ Resûlallah! İşte bahsetdiğim kimse diyerek onu gösterdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Cânım kudretinde olan Allah hakkı için, ben o kimsenin yüzünde şeytânın eserini görüyorum) buyurdu. Sonra o şahs Resûlullahın huzûruna geldi. Resûlullah o şahsa: (Allah hakkı için söyle, bizi görünce, içinden bu kavmin benden dahâ iyisi yokdur diye geçmedi mi?) buyurdu. O şahs evet geçdi, dedi. Sonra dönüp gitdi. Bir yerde toprak üzerine mescid şeklinde çizgi çizip orada nemâza durdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Kim gidip bu kimseyi öldürür?” diye sordu. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” o şahsın yanına gitdi. Fekat nemâzdadır diye öldürmekden çekindi ve geri döndü. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Resûlullah, ne yapdın diye sorunca, yâ Resûlallah, onu nemâz kılarken gördüm. Öldürmekden çekindim, dedi. Resûlullah tekrâr “Kim gidip onu öldürür?” diye sordu. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” kalkıp, ben öldürürüm, diyerek o kimsenin yanına gitdi. O da hazret-i Ebû Bekr gibi öldürmeden geri döndü. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” “Bu adamı kim öldürebilir?” diye tekrâr sordu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” kalkdı, ben öldürürüm, dedi. Resûlullah, (Yâ Alî! Eğer onu yerinde bulabilirsen öldürürsün) buyurdu. Hazret-i Alî gitdi. Fekat o adamı yerinde bulamayıp geri döndü. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sel-

lem” huzûruna gelip, durumu bildirdi. Bunun üzerine, “O şahs ümmetim arasında fitne çıkaracakdır. Eğer onu öldürseydin, ümmetimden iki kişi arasında aslâ muhâlefet çıkmazdı. Benî İsrâîl yetmişbir fırkaya ayrıldı. Çok geçmeden benim ümmetim de yetmişüç fırkaya ayrılır. Bir fırka hâriç, diğerleri Cehennemdedir” buyurdu.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbına, yârın herkes bir sadaka getirsin, buyurdu. Utbe bin Zeyd “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: O gece Allahü teâlâya şöyle münâcâtda bulundum: “Yâ Rabbî! Resûlünün bize sadaka getirmemizi emr etdiğini biliyorsun. Benim sadaka edecek hiç bir şeyim yokdur! Ben de kendi kendimi, şânımı sadaka ediyorum” dedim. Sabâh olunca, Eshâb-ı kirâmın herbiri bir sadaka getirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana bakdı ve “Dün gece kendi şânını sadaka eden kimse nerededir?” buyurdu. Hiç kimse cevâb vermedi. Yine buyurdular ki: Dün gece kendi şânını sadaka eden kimse nerededir? Yine hiç kimse cevâb vermedi. Bunun üzerine ben ayağa kalkıp, o kimse benim yâ Resûlallah, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” üç def’a, “Allahü teâlâ sadakanı kabûl etdi” buyurdu.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana Ramezân ayının zekâtını korumamı emr buyurdu. Bir gece bir kimse gelip, o zekât malından alırken onu yakaladım. Seni Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürürüm, dedim. Beni salıver, bir dahâ gelmem. Bu işi çoluk çocuğum çok muhtâc olduğu ve çok fakîr olduğum için yapdım, dedi. Ben de acıyıp salıverdim. Sabâhleyin Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Ey Ebâ Hüreyre! Dün geceki esîrini ne yapdın, buyurdu. Yâ Resûlallah! Annem, babam sana fedâ olsun. Çoluk çocuğum muhtâc ve çok fakîrim, dedi. Ben de acıyıp serbest bırakdım, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o yalan söyledi, yine gelecek, buyurdu. Onu gözetledim. Geldi ve yakaladım. Sen beni serbest bırak, bir dahâ gelmem demedin mi, diye sordum. Bu

def’a beni serbest bırak, sana bir kaç kelime öğreteyim. Onlardan çok fâide görürsün, dedi. Onlar nelerdir, dedim. Yatacağın zemân Âyet-el kürsîyi başından sonuna kadar oku. Allahü teâlâ seni muhâfaza eder ve şeytân sana yaklaşamaz, dedi. Sabâhleyin Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Yine sordu. Durumu aynen anlatdım. Bunun üzerine buyurdu ki: “O yalancı olduğu hâlde doğru söylemiş”. Sonra, Onun kim olduğunu biliyor musun, diye sordu. Hâyır bilmiyorum, dedim. O şeytân “aleyhilla’ne” idi, buyurdu.

● Ebû Sa’îd Hudrî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün annem beni Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” ba’zı şeyler istemem için gönderdi. Huzûruna varıp oturdum. Mubârek yüzünü bana çevirerek, **(Kim mâlik olduğu şeye kanâ’at ederse, Allahü teâlâ onu başkasına muhtâc etmez. Kim çirkin şeylerden sakınırsa, Allahü teâlâ onu iffetli eyler. Kim mâlik olduğu şey ile yetinirse, Allahü teâlâ ona kâfidir. Kim bir okıyelik mikdârında birşeye sâhib olduğu hâlde, başkasından birşey isterse, devâmlı isteyici olur)** buyurdu. Ben kendi kendime falan devemiz bir okıyeden dahâ iyidir dedim. Hiçbir şey istemeden Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrundan kalkıp gitdim.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Teyemmüm âyeti nâzil olmuşdu. Nasıl teyemmüm edileceğini bilmiyordum. Öğrenmek için Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” evine doğru gitdim. Evlerine yaklaşınca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” beni gördü. Ne için geldiğimi anladı. Biraz ileri gidip tebevvül etdi. Sonra gelip iki mubârek elini toprağa vurup yüzünü ve iki kolunu mesh etdi. Başka birşey yapmadı. Ben de artık birşey sormadan geri döndüm.

● Yine Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Suheyb “radıyallahü anh” Mekkeden hicret ederken, Kureyş müşriklerinin gencleri bir gurub hâlinde onu ta’kîbe başladılar. Suheyb “radıyallahü anh” yanına aldığı okları göstererek,

benim iyi ok atdığımı bilirsiniz. Bana yaklaşmayınız, dedi. Müşrikler, bize Mekkede sakladığın yiyeceklerin yerini söyle, seni ta'kîbden vazgeçelim, dediler. Bırakdığı yiyeceklerin yerini söyledi. Onlar da ta'kîb etmekden vazgeçdiler, dönüp gitdiler. Suheyb "radıyallahü anh" Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna varınca, üç kerre, "Alış verişinde kazançlı çıkdın" buyurdu. Sonra, meâl-i şerîfi, **(İnsanlar arasında, Allahın rızâsını kazanmak için cânını verenler vardır. Allah, kuluna karşı şefkatlidir)** olan, Bekara sûresinin 207.ci âyet-i kerîmesi nâzil oldu.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün islâm ordusunu bir yere göndermişdi. O sene kıtlık olduğundan, her askerin yol azığını ayrı ayrı vermişdi. Askerler arasında Cüdeyrin "radıyallahü anh" yol azığını vermeği unutmuşdu. Cüdeyr "radıyallahü anh" islâm ordusunun arkasından gidiyordu. Yol boyunca "Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber sübhânellahi velhamdülillahi velâ havle velâ kuvvete illâ billahil aliyyil azîm" diye söylüyordu ve bu ne güzel azıkdır yâ Rabbî diyordu. Dâimâ bunu söylüyor ve sabrla yola devâm ediyordu. Cebrâîl "aleyhisselâm" Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" gelip, beni Allahü teâlâ gönderdi. Bütün ordunun yiyeceğini verdiniz. Fekat, Cüdeyrin "radıyallahü anh" azığını vermeği unutdunuz. O yolda, Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber sübhânellahi velhamdülillahi velâ havle velâ kuvvete illâ billahil aliyyil azîm diyerek ve yâ Rabbî bu ne güzel azıkdır diye söyliyerek gidiyor. Onun bu söyledikleriyle yer ve gök arası nûr ile dolacak. Ona yiyecek gönder, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbdan birini çağırıp, Cüdeyrin "radıyallahü anh" azığını götürmesi için ona verdi ve selâm söyledi. Onun azığını unutdum. Allahü teâlâ bana Cibrîli göndererek, bu durumu haber verdi, buyurdu. O sahâbî azığı alıp, Cüdeyre "radıyallahü anh" yetişdi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" söylediklerini haber verdi. Bunun üzerine Cüdeyr "radıyallahü anh": Yâ Rabbî, sana hamd olsun. Sen zemân ve mekândan münezzehsin. Za'îfliğime ve sabrsızlığıma merhamet etdin. Sen beni unutmadı-

ğın gibi, beni de seni unutmayanlardan eyle” diye düâ etdi. Azığı getiren sahâbî ondan işitdiklerini aynen Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” anlatdı. Resûlullah bu haberi getiren sahâbîye: “Eğer o sırada başını yukarı kaldırsaydın, Cüdeyrin sözlerinin nûrunu yer ile gök arasında görürdün” buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâb-ı kirâma, bir yere bir cemâ’at gönderdim. Siz de biraz sadaka veriniz, buyurdu. Abdürrahmân bin Avf “radıyallahü anh” mâlımın yarısını sadaka olarak vereyim, yarısını da âileme bırakayım, dedi. Bir başka sahâbî de bir sa’ hurma getirdi. Yâ Resûlallah! Kova ile su çekdim, ücret olarak iki sa’ hurma verdiler. Bir sa’ hurmayı âileme bırakdım, bir sa’ hurmayı da sadaka olarak vermek için getirdim, dedi. Münâfıklar, Abdürrahmân bin Avf “radıyallahü anh” için onun mâlının yarısını tasadduk etmesi riyâdır, dediler. Bir sa’ hurma getiren sahâbî için de, Allahın ve Resûlünün onun bir sa’ hurmasına ihtiyâcı vardır, dediler. Bunun üzerine Allahü teâlâ [Tevbe sûresi 79.cu âyetinde meâlen], **(O kimseler ki, mü’minlerin istiyerek verdikleri sadakaları ayblarlar. Böylece mü’minler ile alay etmiş olurlar. Allahü teâlâ da onların istihzâlarının cezâsını verir. O münâfıklar için şiddetli azâb vardır)** buyurdu.

● Meymûne “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gece benim evimde idi. Abdest almak için kalkmışdı. Üç kerre Lebbeyk dediğini işitdim. Yâ Resûlallah, orada kim var, kiminle konuşuyorsunuz diye sordum. Benî Ka’b kabîlesinin şâiri, Mekkede öldürüleceklerini zan etmişler, benden yardım istedi, buyurdu. Üç gün sonra Benî Ka’b kabîlesinden bir kimse geldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile nemâz kıldı. Sonra bir şi’r okudu. Şi’rde Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” yardım istendiği anlatılıyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Lebbeyk Lebbeyk buyurdu. Sonra Medîneden dışarıya çıkıp, Ravhada konakladı. Havada bir bulut gördüler. Benî Ka’b kabîlesine yardım için gelmişdir, buyurdu.

● İbni Mes'ûd "radıyallahü teâlâ anh" şöyle nakl etmişdir: Bir gece Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir yere gidiyorduk. Kim sabâh nemâzı vaktini bekler buyurdu. Yâ Resûlallah! Ben bekleyip uyandırırım, dedim. Sen uyursun buyurdu. Tekrâr kim sabâh nemâzı vaktini bekler, buyurdu. Yine ben bekleyeyim, dedim. Sonra Resûlullahın devesinin ve kendi devemin yularını birlikde tutup, gece sabâh nemâzının vaktini beklemeye başladım. Gecenin sonuna doğru Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurduğu gibi uyuya kalmışım. Güneşin sıcaklığının te'sîriyle uyandım. Kendi devem yanımda idi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" devesi kaybolmuşdu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir kimseye şöyle git diye işâret etdi. O kimse gidip, Resûlullahın devesini buldu. Yuları bir ağaca dolanmışdı. Çözüp getirdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" abdest aldı. Orada bulunanlar da abdest aldılar. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Bilâle "radıyallahü anh" ezân okumasını emr buyurdu. Ezân okundu. Sabâh nemâzının sünnetini kıldık. Sonra kâmet okundu, cemâ'atle sabâh nemâzının farzını kıldık. Selâm verdikden sonra, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: "Allahü teâlâ dileseydi sizi sabâh nemâzına uyandırırdı. Fekat sizden sonra gelenler uyuyarak veyâ unutarak sabâh nemâzını geçirdiklerinde sabâh nemâzını bu şekilde kazâ etmelerini öğretmeyi diledi."

● Câbir "radıyallahü teâlâ anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir seferde idik. Bir rüzgâr çıkdı. "Bu rüzgâr bir münâfığın ölümü içindir" buyurdu. Medîneye geldiğimizde, münâfıklığıyla ve fesadçılığıyla meşhûr azgın bir münâfığın öldüğünü haber aldık.

● Katâde bin Nu'mân "radıyallahü teâlâ anh" şöyle anlatmışdır: Bir gece çok karanlık ve şiddetli yağmur vardı. Bunu ganîmet bilip yatsı nemâzını Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile kıldım. Nemâz bitince, Resûlullah geri dönüp; bu karanlık gecede burada niçin kaldın, buyurdu. Yâ Resûlallah! Sizinle nemâz kılmağı ganîmet bildim, dedim. Bana bir asâ

verip, şeytân senden sonra evine girmişdir. Bu asâyı al, ondan yayılan ışıkla evine git. Şeytânı evinde bir köşede bulursun. Bu asâ ile ona vur, buyurdu. Asâyı alıp mescidden çıkdım. Asâdan bir ışık yayıldı. Onun aydınlığında evime gitdim. Evdekiler uyumuşlardı. Evde köşelere bakdım. Şeytân bir köşede kirpi sûretinde duruyordu. Elimdeki asâ ile ona o kadar vurdum ki, sonunda evimden çıkıp gitdi.

● İbni Abbâs "radıyallahü teâlâ anhümâ" şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bize doğru geliyordu. O sırada bir bulut peydâ oldu. Biz o bulutdan yağmur yağacak diye ümmîd etdik. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, bu bulutu sürükleyen melek bana geldi ve selâm verdi. Yâ Muhammed "aleyhisselâm", bu bulutu, Yemen diyârında falan vâdîye sevkediyorum, dedi. Birkaç gün sonra Yemenden develer üzerinde ba'zı kimseler geldi. Onlara sorduk. Bulutu gördüğümüz gün oraya yağmur yağdığını söylediler.

● Ebû Cüz'a adında bir kimse, Kubâda bir kadına âşık olmuşdu. Onunla bir dürlü buluşamadı. Pazara gidip Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" elbisesi gibi bir elbise satın aldı. O elbiseyi giyip Kubâya gitdi. Onlara beni Resûlullah gönderdi ve kendi elbisesini de bana giydirdi. İstediğin evde misâfir ol buyurdu, dedi. Kubâ halkı, Ebû Cüz'anın devâmlı kadınlara bakdığını farketdiler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bizi dâimâ kadınlara bakmakdan sakındırırdı. Bu kişi kimdir ki, hiç çekinmeden devâmlı kadınlara bakıyor diyerek, o kimsenin hâlinden şübheye düşdüler. İşin aslını anlamak için, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" iki kişi gönderdiler. O iki kimse Resûlullahın huzûruna vardıklarında, kaylûle uykusunda idi. Beklediler, uyanınca, yâ Resûlallah! Ebû Cüz'ayı Kubâya siz mi gönderdiniz, diye arz etdiler. Resûlullah, Ebû Cüz'a kimdir, diye sordu. Kendisini bize sizin gönderdiğinizi söyledi. Üzerinde sizin elbisenize benzer bir elbise var. Bunu bana Resûlullah giydirdi diyor. Biz onun hâlini öğrenmek için huzûrunuza geldik, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sel-

lem” gadablandı, mubârek yüzünün rengi değişdi ve “Kim bana isnâden yalan söylerse Cehennemdeki yerini hâzırlasın” buyurdu. Sonra o iki kimseye, hemen gidin, eğer onu sağ bulursanız, öldürünüz ve ateşe atınız. Fekat öyle zan ediyorum ki, siz vardığınızda onun işi temâm olmuş, ölmüş bulursunuz. Fekat onu ateşde yakınız, buyurdu. O iki sahâbî Kubâya döndüler. Ebû Cüz’a bevl etmek için bir yere oturduğu sırada âniden bir yılanın onu sokup öldürmüş olduğunu haber aldılar.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ümmü Varakayı “radıyallahü anhâ” ziyâret eder ve ona şehîde derdi. Bir kölesi ve bir de câriyesi vardı. Onları müdebber etmişdi. Ya’nî vefâtından sonra serbest olacaklarını söylemişdi. Emîr-ül mü’minîn Ömerin “radıyallahü anh” halîfeliği sırasında köle ve câriye anlaşarak Ümmü Varakayı şehîd etdiler. Hazret-i Ömer bunu haber alınca, sadakallahu ve Resûlühü, Resûlullah dâimâ, haydi kalkınız, gidip şehîdeyi ziyâret edelim buyururdu, dedi.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” islâm düşmanı Hâlid bin Nebîhden bahsederek, onu kim öldürerek benim gönlümü onun sıkıntısından kurtarır, buyurdu. Eshâb-ı kirâmdan Abdüllah bin Üneys “radıyallahü teâlâ anh” ben gidip onu öldürürüm. Yalnız o nasıl bir kimse, bana onun vasfını bildiriniz yâ Resûlallah dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, onu görünce kalbine bir korku gelir, buyurdu. Abdüllah bin Uneys “radıyallahü teâlâ anh” şöyle demişdi. Resûlullah böyle buyurunca, yâ Resûlallah, Sizi hak Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, ömrümde hiç kimseden korkmadım dedim. Hâlid bin Nebîh Arafâtda idi. Abdüllah bin Üneys “radıyallahü anh” onu Arafâtda buldu. Bundan sonrasını şöyle anlatır: Oraya gitdim. Güneş batmadan bir kişi gördüm. O kişiyi görünce kalbime bir korku düşdü. Anladım ki o, Hâlid bin Nebîhdir. Bana sen kimsin, dedi. Bir işim var. Onun için dolaşıyorum. Bu gece seninle kalabilirim, dedim. Peki peşimden gel, dedi. Onu ta’kîb etdim. Acele ile ikindi nemâzını kıldım. Beni gö-

rür diye de korkdum. Sonra arkasından ona yetişip kılıç ile vurarak onu öldürdüm.

● Sakîf kabîlesinden bir kimse ile ensârdan bir zât, Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" ba'zı süâller sormak için biraraya gelmişlerdi. Sakîf kabîlesinden olan kimse, ensârdan olan zâta sen Medînelisin, süâlini her zemân sorabilirsin. Müsâade edersen, önce ben süâllerimi arz edeyim, dedi. O da müsâade etdi. Sakîf kabîlesinden olan kimse, Resûlullahın huzûruna vardı. Resûlullah ona süâlini sen mi sorarsın, yoksa ben mi söyliyeyim, buyurdu. Yâ Resûlallah siz söyleyiniz dedi. Senin süâllerin nemâz ve orucdandır, buyurarak cevâblandırdı. O kimse seni Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, benim süâllerim buyurduğunuz gibi bunlar idi, dedi. Sonra ensârdan olan zât, Resûlullahın huzûruna yaklaşdı. Ona da süâllerini ben mi söyliyeyim, sen mi söylersin buyurdu. Siz söyleyin yâ Resûlallah dedi. Senin süâllerin hacdan, arefe gününden, saç kesmekden ve tavâfdandır, buyurarak hepsini cevâblandırdı. Ensârdan olan zât, Allah hakkı için benim süâllerim de bunlardı, dedi.

● Ammâr bin Yâser "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir seferde berâberdik. Bir yerde konakladık. Su getirmeye gitmek için kovamı ve su tulumumu aldım. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" su alırken birisi sana mâni' olmak isteyecekdir, buyurdu. Kuyunun başına gitdim. Siyâh bir kimse yanıma geldi. Bugün bu kuyudan bir kova su almana izn vermem dedi ve beni tutdu. Ben de onu tutup yere yıkdım. Taşla vurarak yüzünü ve burnunu ezdim. Sonra su kablarımı doldurup, Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna döndüm. Suyun yanında bir kimseyle karşılaşdın mı diye sordu. Ben de olanları aynen anlatdım. O sana mâni' olmak isteyen şeytân idi, buyurdu.

● Vâbesa bin Ma'bed "radıyallahü teâlâ anh" şöyle anlatmışdır: Hayr ve şerden herşeyi sormak niyyetiyle Resûlullahın "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" huzûruna gitdim. Bir

cemâ’at toplanmışdı. Kalabalığın arasından geçip Resûlullaha iyice yaklaşmak istedim. Oradakiler bana biraz uzakda dur dediler. Beni bırakınız, Resûlullaha iyice yaklaşayım. Zîrâ bana Ondan dahâ sevgili kimse yokdur, dedim. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, yaklaş, buyurarak, beni huzûruna çağırdı. Mubârek dizlerinin dibine oturdum. Ey Vâbesa. Hayr ve şerden herşeyi sormak için geldin değil mi buyurdu. Evet yâ Resûlallah dedim. Mubârek parmaklarını göğsüme koydu ve “Ey Vâbesa, kalbinden fetvâ iste! Kalbine gelen şey iyi ise kalbin sükûnet bulur. Kalbinde tereddüt ve çarpma olursa o şey kötüdür, günâhdır. Sana başkaları fetvâ verseler bile sen kalbine bak!” buyurdu.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında iki kişi vardı. Birisi sohbetlere devâmlı gelirdi. Diğeri ise sohbetlere az gelir ve iyi ameli de az görülürdü. Sohbetlere devâmlı gelen kimse, bir gün Resûlullaha kıyâmet ne zemân kopacakdır diye sordu. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” “Kıyâmet için ne hâzırladın” buyurdu. Allahü teâlânın ve Resûlünün muhabbetini hâzırladım, dedi. Resûlullah ona, “Sen sevdiklerinle berâber olacaksın ve senin için hesâb yokdur”, buyurdu. Sohbetlere az gelen kimse vefât etdi. Resûlullah, “Biliyormusunuz, Allahü teâlâ o kişiyi Cennete koydu” buyurdu. Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” hayret ederek birbirlerine bakışdılar. Bu hâli o şahsın hanımına, yine hayretlerini belirterek söylediler. Hanımı şöyle dedi: Kocam her ezân okunduğunda, müezzin Lâ ilâhe illallah deyince, “Allahdan başka ilâh olmadığına şehâdet ederim. Her şehâdet edene, Allahü teâlânın kâfi geleceğine inanırım” derdi. Müezzin, Eşhedü enne Muhammeden Resûlullah deyince de: “Her şehâdet eden gibi şehâdet ederim. Bu îmânım bana kâfidir” derdi. Bu sözleri duyanlar, Resûlullahın huzûruna döndüklerinde, dahâ onlar bir şey söylemeden, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, o kimsenin hanımının anlatdıklarını söyledi ve Allahü teâlâ onu, bu sebeble Cennete koydu, buyurdu.

● Ukbe bin Âmir el-Cühenî “radıyallahü anh” şöyle an-

latmışdır: Bir gün Resûlullahın “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” huzûrunda idim. Dışarı çıkdığımda ehl-i kitâbdan bir cemâ’at, ellerinde kitâblarıyla gelmişdi. Benden Resûlullahın huzûruna girmek için izn istediler. Durumu Resûlullaha haber verdim. “Benim onlarla ne işim var. Onlar bir şey sormak isterler, ben onu bilmem. Ancak Allahü teâlâ bildirirse bilirim.” buyurdu. Sonra bana su getir, buyurdu. Suyu getirdim. Abdest alıp iki rek’at nemâz kıldı. Mubârek yüzünde bir sevinc eseri göründü. Dışardakilere söyle içeri gelsinler. Eshâbdan da kimi bulursan çağır, buyurdu. Dışarda bekleyenler huzûruna girince onlara, sormak istediğinizi isterseniz ben size haber vereyim ve kitâblarınızda yazılı olduğu gibi cevâbını vereyim, buyurdu. Onlar, biz de böyle istiyoruz, dediler. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, siz İskender kıssasını sormak istiyorsunuz, buyurdu ve kitâblarında bildirildiği gibi temâmen anlatdı. Ehl-i kitâbdan olan cemâ’atin temâmı Resûlullahın anlatdıklarının hepsini i’tirâf etdiler.

● Habîb bin Mesleme-i Fihrî “radıyallahü anh” Medîneye gelip, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitmişdi. Peşinden babası gelip, yâ Resûlallah, benim bu oğlum elim ayağım gibidir diyerek, onu götürmek istedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Habîbe, kalk babanla geri dön. Çünki, onun ömrü az kalmışdır. Yakında vefât eder, buyurdu. Babası o sene vefât etdi.

● İmrân bin Hasîn “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” ile bir seferde idim. Bir gece sabâha az bir zemân kalıncaya kadar yürüdük. Sonra bir yerde konaklayıp uyuduk. Sabâh nemâzına uyanamadık. Güneşin sıcağının te’sîriyle ilk uyanan hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” oldu. O da hazret-i Ömer-ül Fârûku “radıyallahü anh” uyandırdı. Hazret-i Ömer uyanınca uyuya kaldığımızı görüp, yüksek sesle tekbîr getirdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de uyandı. Sonra, Eshâb-ı kirâm uyanıp, sabâh nemâzının geçdiğinden şikâyet etdiler. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” korkmayınız, yola devâm ediniz, buyurdu. Bir müddet gitdikden sonra, Resûlul-

lah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” bir yerde konakladı ve su istedi. Cemâ’at ile sabâh nemâzını kıldı. [Aynı nemâzları kazâya kalmış idi.] Nemâzdan sonra Eshâbdan birinin bir kenârda durduğunu gördü. Sen niçin nemâz kılmadın, diye sordu. O şahs cünüb oldum, su bulamadım yâ Resûlallah, dedi. Teyemmüm et buyurdu.

Sonra yola devâm etdik. Eshâb-ı kirâm susuzlukdan şikâyet etdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” ve eshâbdan birini huzûruna çağırıp, bizim için su arayınız, buyurdu. Su aramak için gitdiler. Bir kadına rastladılar. Bir deveye iki tulum su yüklemiş, kendisi de deveye binmişdi. O kadından suyun nerede olduğunu sordular. Kadın su için dün bu vakt yola çıkmışdım, dedi. Kadını Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna getirdiler. Resûlullah bir kab istedi ve tulumdaki sudan bu kaba dökün buyurdu. Kaba su dökdüler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o kabdaki sudan alıp mubârek ağzında çalkalayıp tekrâr kaba boşaltdı. Kabdaki suyu da tuluma boşaltdı. Sonra geliniz bu sudan içiniz, buyurdu. Herkes ihtiyâcı kadar su aldı. Sonra cünüp olup su bulamayan sahâbîye de, bir kab su verip, bununla gusl abdesti al buyurdu. Suyun sâhibi kadın olanları seyrediyordu. Herkesin su ihtiyâcı bitince, kadının tulumundaki su öncekinden dahâ fazla duruyordu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” kadına bir mikdâr hurma, un ve sevik verdi. Senin suyunu eksiltmedik. Allahü teâlâ bize su verdi, buyurdu. Kadın oradan ayrılıp kavminin yanına gitdi. Niçin geç kaldın, dediler. O da olanları aynen anlatdı. Sonra kadın Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” kasdederek, Onun için, kavminin dîninden başka bir dîne da’vet ediyor, diyorlar. O ya büyük bir sihrbâzdır, ya da Allahın peygamberidir, dedi. Sonra Eshâb-ı kirâm o civârda ganîmet elde etdiler. O kadının kavmine hiç dokunmadılar. Kadın bu hâli görünce kavmine, istermisiniz müslimân olalım, dedi. Bütün kavmi müslimân oldu.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir def’asında açlıkdan neredeyse karnım sırtıma yapışacakdı. Mi’deme taş bağladım. Birisi beni evine götürsün de bir şey-

ler yidirsin diye, Eshâb-ı kirâmın gelip geçdiği yol üzerine oturdum. Önce hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” geldi. Ona Kur’ân-ı kerîmden bir âyet-i kerîmeyi sordum. Maksadım beni evine götürüp, birşeyler yidirmesi idi. Sonra hazret-i Ömer-ül Fârûk “radıyallahü anh” oradan geçiyordu. Ona da bir âyet-i kerîmeyi sordum. İkisi de beni götürmediler. Sonra âniden Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. Bana bakıp yüzümden aç olduğumu anladı. “Ey Ebâ Hüreyre, benimle birlikde gel” buyurdu. Resûlullahı ta’kîb etdim. Mubârek zevcelerinden birinin evine gitdik. Yanınızda hiç yiyecek bir şey var mıdır diye sordu. Eve, falan kimse sizin için biraz süt hediyye göndermiş dedi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, ey Ebâ Hüreyre git, Eshâb-ı soffayı çağır buyurdu. Eshâb-ı soffa, malı, çoluk çocuğu olmayan sahâbîler idi. Mescidde kalırlar ve Eshâb-ı kirâm onlara bakardı. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” hediyye gelince, ondan hem kendisi yir, hem de Eshâb-ı soffaya verirdi. Sadaka gelince kendisi yimez, onun temâmını Eshâb-ı soffaya verirdi. Ben kendi kendime o sütden önce biraz içseydim, sonra Eshâb-ı soffayı çağırsaydım. Çünki, onlar gelirse, bana bir kâse sütden ne kalacak diye düşündüm. Sonra Eshâb-ı soffayı çağırdım. Hepsi gelip, Resûlullahın huzûrunda oturdular. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, ey Ebâ Hüreyre, süt kâsesini al bana ver, buyurdu. Sonra tekrâr bana geri verdi. Bunu herkese ver, hepsi içsinler buyurdu. Eshâb-ı soffanın hepsi tek tek o kâseden süt içdiler. Ben ve Resûlullah henüz içmemişdik. Resûlullah süt kâsesini elimden mubârek eline alıp, yine bana geri verdi ve iç, buyurdu. Sütden bir mikdâr içdim. Yine iç, buyurdu, içdim. Bir dahâ iç buyurdu, tekrâr içdim. Dördüncü def’a iç buyurdu. Yâ Resûlallah, artık içmeğe mecâlim kalmadı, iyice doydum, dedim. Elimden süt kâsesini alıp, kalan sütü de kendileri içdiler.

● Enes bin Mâlik “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” Medîneye hicret etdikleri zemân, ben sekiz yaşında idim. Babam vefât etmişdi. Annem, Ebû Talha “radıyallahü anh” ile evlenmişdi.

Ebû Talha çok fakîrdi. Bir iki gün hiç yemek yimeden geçirdiğimiz zemânlar olurdu. Bir gün annemin eline biraz arpa geçmişdi. O arpayı un yapdı ve iki ekmek pişirdi. Komşudan da biraz süt istedi. Bana haydi git, Ebû Talhayı çağır da berâber yiyelim, dedi. Ben yemek yiyeceğiz diye sevinerek dışarı çıkdım. Bir de bakdım ki, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" Eshâb-ı kirâm "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" ile oturuyorlardı. Huzûruna yaklaşıp, yâ Resûlallah annem sizi çağırıyor, dedim. Kalkdılar, Eshâb-ı kirâma da kalkınız, buyurdular. Eve doğru yürüdük. Eve yaklaşınca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" babalığıma, ey Ebâ Talha, hiçbirşey hâzırladın mı ki bizi da'vet ediyorsunuz, buyurdu. Ebû Talha "radıyallahü anh", seni Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için, dünden beri bir lokma yiyecek yimedim. Evde de yiyecek birşey olduğunu zan etmiyorum, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", "O hâlde Ümmü Selîm bizi niçin da'vet etdi eve bir bak!" buyurdu. Ebû Talha evine girdi ve hanımı Ümmü Selîme, Resûlullahı niçin da'vet etdin diye sordu. Hanımı iki arpa ekmeği pişirdim, komşudan da biraz süt aldım. Enese, baban Ebû Talhayı çağır, gel yiyelim diye söyledim, dedi. Ebû Talha dışarı çıkıp, durumu Resûlullaha anlatdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" üzülmeyiniz, bizi evine al, buyurdu. Birlikde eve girdik. Resûlullah anneme, Ey Ümmü Selîm, o ekmekleri getir, buyurdu. Sonra mubârek elini ekmeklerin üzerine koydu. Ey Ebâ Talha! Eshâbdan on kişi çağır içeri gelsinler, buyurdu. Ebû Talha on kişi çağırdı. Resûlullah onlara oturun, Bismillâh diyerek benim parmaklarım arasından yiyiniz, buyurdu. O on kişi yiyip doydular. On kişi dahâ çağır buyurdu. Ebû Talha on kişi dahâ çağırdı, onlar da aynı şeklde yiyip doydular. Böylece yetmişüç kişi o yiyecekden yiyip doydu. Sonra bize, Ey Ebâ Talha ve ey Enes, geliniz yiyiniz, buyurdu. Resûlullah ile birlikde biz de yiyip doyduk. Sonra ekmekleri Ümmü Selîme verdi, al yi ve dilediğin kimseye de yidir, buyurdu.

● Abdürrahmân bin Ebî Bekr "radıyallahü anhümâ" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile

Eshâbdan yüzotuz kişi bir yolculukda idik. Resûlullah, içinizde hiç yiyeceği olan var mıdır, diye sordu. Eshâbdan birinde bir sa' kadar [Bir sa' 4,2 litredir] un bulundu. Hamur yapıp pişirdiler. Sonra bir müşrik geldi. Yanında bir koyunu vardı. Resûlullah ona koyunu satar mısın, yoksa hediyye mi edersin, buyurdu. Satılıkdır deyince, koyunu satın aldı. Koyunu kesip ciğerini kebâb yapdılar. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" koyunun etinden yüzotuz kişinin herbirine bir parça verdi. O sırada bir kimse orada değildi. Onun payı da ayrıldı. Kebâb yapılan ciğeri iki kap içine koydular. Hepimiz ondan yiyip doyduk. Kab içinde biraz da artmışdı. Sonra develeri yükleyip, yola devâm etdik.

● Sümre bin Cündeb "radıyallahü anh" anlatmışdır: Bir gün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna bir tabak yemek getirdiler. Sabâhdan öğleye kadar, bir gurub yiyip gitdi, bir başka gurub geldi. Birisi bana o tabağa başka yerden yemek konuyor mu diye sordu. Hâyır, ancak şuradan yardım geliyor diyerek, gökyüzüne işâret etdim.

● Ümmü Evs "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" hediyye olarak bir kab yağ gönderdim. O kabdaki yağdan biraz kalıncaya kadar yimişler. Sonra mubârek nefeslerini tabağa üfürüp, bereket ile düâ ederek, bunu Ümmü Evse götürünüz, buyurmuşlar. O kabı bana getirdiler. İçi yağ ile dolu idi. Kabın yağ ile dolu olduğunu görünce, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hediyyemi kabûl etmeyip, geri göndermiş zan etdim. Huzûruna gidip ağlayarak, yâ Resûlallah, benden ne günâh sâdır oldu da hediyyemi kabûl etmediniz, dedim. Bunun üzerine durumu anlatıp hâtırımı hoş etdi. Tam bir tesellî ile sevinerek huzûrundan ayrıldım. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hayâtda olduğu müddetce, hazret-i Ebû Bekrin, hazret-i Ömerin ve hazret-i Osmânın "radıyallahü anhüm" halîfelikleri sırasında o yağdan devâmlı yidim, bitmedi. Sıffîn vak'asına kadar böyle devâm etdi. Ondan sonra bitdi.

● Enes bin Mâlikin annesi Ümmü Selîm "radıyallahü anhâ", Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" hediyye ola-

rak bir tulum yağ gönderdi. Resûlullah yağı kabûl edip, tulumu geri gönderdi. O sırada Ümmü Selîmin evine bir kadın gelip, biraz yağ istedi. Ümmü Selîm dahâ şimdi yağımı Resûlullaha hediyye gönderdim. İşte kabı boş duruyor, dedi. Kadın kabı getirin bir bakalım. Belki içinde bir parça kalmışdır, dedi. Ümmü Selîm kızına Resûlullaha yağ gönderdiğimiz kabı getir bakalım, içinde hiç yağ kalmışmıdır dedi. Kızı kabı getirince, temâmen yağ ile dolu olduğunu görüp şaşırdılar. Ümmü Selîm, Resûlullahın huzûruna gidip, yâ Resûlallah! Benden ne günâh sâdır oldu da hediyyemi kabûl buyurmadınız. O yağı sizin yimeniz için hâzırladım, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" biz hediyyeni kabûl etdik. O kabın içindeki yağın hepsini boşaltdık, buyurdu. Ümmü Selîm, Sizi âlemlere Peygamber olarak gönderen Allah hakkı için o kab yağ ile dolu duruyor, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" tebessüm ederek, o yağdan yi! Kabı yerinden oynatmayınız, buyurdu. Ümmü Selîmin gönlü ferâhladı ve sevinerek huzûrundan ayrılıp evine gitdi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hayâtı müddetince ve emîr-ül mü'minîn hazret-i Ebû Bekrin, hazret-i Ömerin ve hazret-i Osmânın "radıyallahü teâlâ anhüm" halîfelikleri müddetince o yağdan devâmlı yidiler. Bu hâl, emîr-ül mü'minîn Alî "radıyallahü anh" ile Mu'âviye "radıyallahü anh" vak'asına kadar devâm etdi.

● Ümmü Şüreyk "radıyallahü anhâ" bir gün câriyesiyle Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bir tulum yağı, hediye olarak gönderdi. Resûlullah kabûl edip, kabı boşaltarak câriyeye verdi. Bu tulumu ağzını bağlamadan as, buyurdu. Ümmü Şüreyk bir gün evine girince o tulumun yağ ile dolu olduğunu gördü. Hemen ağzını bağladı. Câriyesini azârlıyarak sana bu yağı Resûlullaha götür demedim mi dedi. Câriyesi yemîn ederek, götürdüm. Yağı boşaltıp tulumu geri verdiler. Ağzını yere çevirip bakdım, içinde bir damla yağ yokdu. Resûlullah bana bu tulumu as, ağzını bağlama buyurdu, dedi. Ümmü Şüreykin vefâtına kadar o yağdan yidiler. Hattâ bir def'asında yetmişiki kişi yidiği hâlde hiç eksilmemişdi.

● Rükeyn bin Sa'îd el-Müzenî "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Dörtyüz atlı kimse Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldiler ve yemek istediler. Resûlullah, hazret-i Ömere "radıyallahü anh" bunlara birşeyler ver, buyurdu. Hazret-i Ömer bir sa' hurmadan başka yiyecek birşeyim yok, dedi. Resûlullah yine, haydi bunlara birşeyler ver buyurunca, peki, dedi. Hazret-i Ömerle evine gitdik. Evinin kapısını açdı. İçerde bir mikdâr hurma vardı. İstediğiniz kadar alıp götürünüz, dedi. Herbirimiz ihtiyâcımız kadar aldık. Dışarı çıkarken bakdık ki, sanki o hurmadan hiç alınmamış gibi aynen duruyordu.

● Câbir bin Abdüllah "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Hurmalarımı Medînede bir yehûdîye satardım. Önce parasını alırdım. Hurmalar olgunlaşınca toplayıp teslîm ederdim. Bir sene hurma az oldu. Toplarken yehûdî yanıma geldi. Yehûdîden borcum için biraz müddet istedim, vermedi. Durumu Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bildirdim. Eshâb-ı kirâma: "Kalkın gidelim. Yehûdîden Câbir için mühlet isteyelim" buyurdu. Hurma bağçemize geldiler. Resûlullah benim için yehûdîden mühlet istedi. Yehûdî, ey Ebel Kâsım, mühlet veremem, dedi. Bunun üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hurma bağçesinin çevresini dolanıp geldi. Tekrâr yehûdîden mühlet istedi. Yine vermedi. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bir mikdâr hurma ikrâm etdim. O hurmalardan yidi. Sonra bana bu hurma bağçesinde senin ikâmet etdiğin yer neresidir diye sordu. Falan yerdir yâ Resûlallah, dedim. Oraya benim için bir döşek ser buyurdu. Döşeği serdim. Resûlullah orada biraz uyudu. Uyanınca, bir mikdâr hurma dahâ ikrâm etdim, yidiler. Sonra yine o yehûdîden mühlet istedi, fekat kabûl etmedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kalkıp hurma bağçesinin çevresinde gezindi. Sonra bana hurmaları topla ve borcunu öde, buyurdu. Hurmaları topladım ve borcumu temâmen ödedim. Bir o kadar hurma da artdı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna varıp durumu arz etdim. "Şehâdet ederim ki, ben Allahın Resûlüyüm" buyurdu.

● Yine Câbir bin Abdüllah "radıyallahü anh" anlatmışdır: Babam vefât etdi. Çok borcu kaldı. Hurma toplama zemânı gelince, borçlu olduğumuz kimselere bu hurmaları borcumuza karşılık aranızda paylaşın. Bana hiç kalmasın, dedim. Bu hurmalar borçlarınızı karşılamaz, diyerek kabûl etmediler. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gidip, alacaklıların sizi görmesini arzû ediyorum dedim. Hurmaları topla ve gurub gurub ayır, buyurdu. Resûlullahın emr etdiği gibi yapdım. Sonra teşrîf buyurdular. Alacaklılar Resûlullahı görünce bana yapışdılar. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" onların bu hâlini görünce, bir hurma öbeğinin yanına varıp, üç kerre çevresinde dolaşdı ve yanına oturdu. Sonra bana alacaklılarını çağır, buyurdu. Çağırdım, geldiler. Alacakları olan babamın borcu kadar hurmayı ölçüp, tam aldılar. Ben babamın borcunun ödenmesine ve bana bir dâne hurma kalmamasına râzı idim. Bir de bakdım ki, Resûlullahın yanında oturduğu hurma yığını, herkes alacağını aldığı hâlde, bir dâne bile eksilmemişdi.

● Ebû Katâde "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir seferde idik. Akşam nemâzında hutbe okudu ve: "Bu gece sabâha kadar yürürsek, inşâallah yârın suya ulaşırız" buyurdu. Gece ben Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanında yürüdüm. Gece yarısından sonra Resûlullahı uyku basdırdı. Devesinden düşecek gibi oldu. Yandan tutdum. Doğrulup devenin üzerine oturdular. Biraz sonra yine uyudular. Düşecekleri sırada yandan tutdum. Uyanıp devenin üzerine oturdular. Bu hâl üzere sabâha kadar yola devâm etdik. Yine uyku basdırdı ve devenin üzerinden yan tarafa meyl etdiler, hemen tutdum. Mubârek başını kaldırıp bana sen kimsin, dedi. Ebû Katâdeyim, dedim. Ne zemândan beri benimle birlikdesin, buyurdu. Bu gece devâmlı sizin yanınızda idim yâ Resûlallah, dedim. "Peygamberini koruduğun gibi, Allah da seni korusun" buyurdu. Ordudan geri kaldık. Askerlerden hiç kimse görünmüyordu. Bana ey Ebâ Katâde, askerlerden hiç kimse görünüyor mu diye sordu. Ben de işte bir atlı, işte bir

atlı dahâ diye gösterirken, yedi kişi bir araya geldik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yolun dışına çıkıp bir yerde istirâhata çekildi. Bize nemâz vaktini gözleyin, buyurdu. Ancak bizden en önce uyanan Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” oldu. Güneş doğmuşdu. Sonra biz de uyanıp sabâh nemâzı geçdi diye feryâd ederek yerimizden kalkdık. Resûlullah bize develerinize bininiz buyurdu. Sonra yola çıkdık. Bir müddet gitdik, güneş yükseldi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” su matarasını istedi. Mataramı verdim, abdest aldı. Matarada birazcık su kaldı. Yâ Ebâ Katâde! Bu suyu sakla, bu su çok kıymetli olacakdır, buyurdu. Sonra her zemân kıldığımız gibi sabâh nemâzının sünnetini ve farzını kıldık [kazâ etdik]. Nemâzdan sonra Resûlullah bineklerinize bininiz, buyurdu. Bindik ve yola devâm etdik. Biz kendi aramızda yavaş bir sesle, sabâh nemâzını kaçırdık! Taksirâtımız oldu diye konuşuyorduk. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sizin bana uymanız size yetmez mi? Uykuda taksirât olmaz. Bir nemâzı vakti geçinceye kadar kılmamak günâhdır, buyurdu. Bir müddet dahâ yola devâm etdik. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, önden gidenler ne yapıyorlar. Sabâh oldu, Peygamberlerini bulmayacaklar mı? Ebû Bekr ve Ömer “radıyallahü anhümâ” yanındakilere Resûlullah arkamızdadır. Sizi bırakıp gitmez dediler. Bir kısmı da öndedir, dediler. Eğer Ebû Bekrin ve Ömerin “radıyallahü anhüm” sözünü tutarlarsa doğru yolu bulurlar. Bir müddet dahâ yola devâm etdik ve Eshâb-ı kirâma yetişdik. Yâ Resûlallah! Susuzlukdan helâk olacağız, dediler. “Size helâk olmak yokdur, helâk olmazsınız” buyurdu. Sonra devesinden inip, bir bardak istedi. Benden de mataramda kalan az mikdârdaki suyu istedi, getirdim. Mataradan bardağa su dolduruyor. Ben de Eshâb-ı kirâma veriyordum. Eshâb-ı kirâm, mataradaki suyun az olduğunu görünce, su içmek için izdihâm oldu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” izdihâm yapmayınız. Hepiniz suya kanacaksınız, buyurdu. Sonunda bütün Eshâb-ı kirâm suya kandı. Benden ve Resûlullahdan başka su içmeyen kalmadı. Resûlullah bana da iç, buyurdu. Önce siz buyurun, içiniz yâ Resûlallah, de-

dim. **“Bir kavmin su dağıtıcısı en son su içer”** buyurdu. Bunun üzerine alıp içdim. Sonra Resûlullah da içdi. Sonra oradan kalkıp, yola devâm etdik. Resûlullahın dahâ önceden işâret buyurduğu gibi bir suya ulaşdık.

● Mikdâd bin Esved “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir def’asında iki arkadaşımla birlikde Medîneye gitmişdik. Yol meşakkatinden gözlerimiz yanmışdı. Eshâb-ı kirâmdan “aleyhimürrıdvân” hiç kimse bizi evine götürmedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bizi alıp, evine götürdü. Evinde üç keçi vardı. Bu keçilerin sütünü sağıp içiniz, buyurdu. Kendisi ayrılıp gitdi. Biz keçileri sağıp sütünü içdik. Resûlullahın payını da ayırdık. Akşam, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. Uyuyan kimseyi uyandırmayacak ve uyanık kimsenin de duyacağı kadar yavaş sesle selâm verdi. Sonra mescide gidip nemâz kıldı. Sonra gelip kendisi için ayırdığımız sütü içdi. Bir gece şeytân bana vesvese verdi. Ensâr, Resûlullaha hediyyeler getiriyor. Onun bu süte ne ihtiyâcı vardır diyerek, Resûlullah için ayırdığımız sütü içdim. Fekat sütü mi’demde tutamadım, geri çıkardım. Bu işden çok pişmân oldum. Kendi kendime, Resûlullahın payını içdin! Şimdi gelip sana beddüâ ederse, âhıretim harâb olur, diyordum. Üzerimde bir örtü vardı. Başımı örtsem ayağım, ayağımı örtsem başım açıkda kalırdı. Hiç uyuyamıyordum. Arkadaşlarım uyudular. Zîrâ onların hiç bir düşüncesi ve sıkıntısı yokdu. O sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” geldi. Selâm verip mescide geçdi ve nemâz kılıp geri geldi. Süte bakdı, kabı boş görünce, ellerini semâya doğru açdı. Ben kendi kendime işte şimdi bana beddüâ ediyor, dedim. Fekat Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Rabbî, beni doyuranı doyur, bana su verene su ver” diye düâ etdi. Hemen yerimden kalkıp elbisemi giydim. Keçilerin en semîzini Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” için kesecekdim. Yanıma da bir bıçak aldım. Keçilere bakdım, memeleri sütle dolu idi. Bir çanak alıp süt sağdım. Sütün yağı üstünde duruyordu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Bana bu gece sütünüzü içdiniz mi diye sordu.

İçdik yâ Resûlallah dedim. Sonra elimdeki sütden biraz içip, sen de iç diye bana verdi. Biraz dahâ içiniz yâ Resûlallah, dedim. Biraz dahâ içip kabı bana verdi. Ben de içdim. Fekat beni bir gülme tutdu. Gülmekden yere düşdüm. Resûlullah bana ey Mikdâd! Bu senin yaramazlığından biridir. Sonra ben olan hâdiseyi anlatdım. Bu Allahü teâlânın rahmetinden başka bir şey değildir. Niçin bana haber vermedin. İki arkadaşını da uyandırsaydık, onlar da bu rahmetden nasîblenselerdi, buyurdu. Siz rahmete kavuşdunuz. Ben de kavuşdum, başkasının bu rahmete kavuşması veyâ kavuşmamasından endîşem yokdur, dedim.

● Ebû Kursâfe "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Benim müslimân olmam şöyle vukû' buldu: Bir annem bir de halam vardı. Halamı dahâ çok severdim. Koyunlarımız vardı, onları otlatmaya giderdim. Giderken halam bana ey oğlum, sakın Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" yanına varma, seni sapdırır, derdi. Bir gün koyunları otlakda bırakdım. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gitdim. Akşama kadar orada kaldım. Akşam koyunları aç ve memeleri boş eve döndüm. Halam koyunlara ne oldu diye sordu. Bilmiyorum, dedim. Ertesi gün yine aynı şeklde yapdım. O gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "Ey insanlar, hicret ediniz, islâma sıkı sarılınız. Cihâd devâm etdiği müddetçe hicret kesilmez" buyurdu. O gün de koyunları önceki gün gibi eve götürdüm. Üçüncü gün yine Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbetine gitdim ve müslimân oldum. Resûlullah ile müsâfehâ yaparak bî'at etdim. Sonra halamın ve koyunların hâlinden şikâyet etdim. Koyunlarını yanıma getir, buyurdu. Gidip getirdim. Mubârek elini koyunların memelerine ve sırtlarına dokundurdu ve bereket ile düâ etdi. O ânda koyunların hepsi semîz bir hâle geldi ve memeleri süt ile doldu. Koyunları eve getirdim. Halam yavrum koyunları hergün böyle otlat dedi. Bugün de hergün olduğu gibi otlatdım. Yalnız bu gün başka bir hâdise oldu, dedim. Hâdiseyi tek tek anlatdım. Müslimân olduğumu söyledim. Annem ve halam da müslimân oldular "radıyallahü anhüm".

BEŞİNCİ BÖLÜM

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliğine delâlet eden, fekat ne zemân vukû’ bulduğu bildirilmeden nakl edilen mu’cizeleri. Bu bölüm iki kısmdır.

BİRİNCİ KISM: Zemâna bağlı olmayan mu’cizeler:

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzünün güzelliği kemâlde ve mubârek a’zâlarının tenâsübü i’tidâlde idi. Sözleri tatlı idi. Her hareketi ve duruşu, davranışları ve işleri o şekilde idi ki, dahâ güzeli düşünülemezdi. Nitekim bu husûs birçok hadîs-i şerîf ile sâbit olmuşdur. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vasfları şöyle bildirilmişdir: Orta boylu, gâyet kemâl ve i’tidâl üzere idi. Yanına uzun boylu birisi gelse, ondan uzun görünürdü. Konuşduğu zemân mubârek dişleri arasından nûr saçılırdı. Mubârek yüzü ayın ondördünden dahâ parlakdı. Hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ” birgün evinde birşey kaybetmişdi. Aradı, karanlıkda bulamadı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” eve teşrîf edince, mubârek alnında parlayan nûr, odayı aydınlatdı. Hazret-i Âişe kaybetdiği şeyi buldu.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek vücûdu çok temiz idi. Teri nezîh ve kokusu çok güzeldi. Enes “radıyallahü anh” şöyle demişdir: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kokusu gibi hiçbir güzel koku görmedim. Mubârek kokusu ne miske, ne de anbere benzerdi. Resûlullah ile müsâfehâ eden kimsenin, o gün elinin güzel kokusu gitmezdi. Mubârek elini hangi çocuğun başına sürse, o çocuk diğer çocuklardan güzel kokusu ile farkedilirdi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün hazret-i Enesin “radıyallahü anh” evinde uyumuşdu. Hava sıcak olduğundan terlemişdi. Hazret-i Enesin annesi Resûlullahın inci gibi ter dânelerini bir şişeye topladı. Resûlullah

bunu ne yapacaksın diye sordu. Bunları güzel kokulara karışdırıyorum. Hiç bir koku ondan dahâ güzel kokmuyor, dedi.

● İmâm-ı Buhârî “rahmetullahi aleyh” **(Târîh-i Kebîr)** adlı eserinde şöyle yazmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir yoldan geçse, ondan sonra, o yoldan geçenler, Resûlullahın oradan geçdiğini güzel kokusundan bilirlerdi. İshak bin Râheveyh, o güzel koku Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” has bir koku idi. Hâricden bir koku sürünmüş değildir, demişdir.

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzüne değen mendili aslâ ateş yakmazdı. Bir gün Enes bin Mâlike “radıyallahü anh” bir gurub insan misâfir oldular. Yemek yidiler. Yemekden sonra câriyesine falan mendili getir, dedi. Câriyesi kirli bir mendil getirdi. Enes bin Mâlik “radıyallahü anh” o mendili ateşe atdı. Bir müddet sonra mendili ateşden çıkardı. Mendil yanmamış, kirlerden temizlenip, süt gibi beyâz olmuşdu. Misâfirleri bu ne hâldir diye sorunca, bu mendil Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek yüzünü sildiği bir mendildir. Ne zemân kirlense, ateşe atarız, tertemiz olur ve aslâ yanmaz, dedi.

● Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir kimse Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gelip, yâ Resûlallah, kızımı evlendireceğim, bana yardım ediniz, dedi. Resûlullah, şimdi hâzırda bir şey yok. Yârın sabâh ağzı açık bir şişe ve çubuk getir, buyurdu. Sabâhleyin o kimse bir şişe ve bir çubuk getirdi. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” mubârek kollarının terini o şişeye doldurdu. Bunu götür kızın koku sürünmek istediği zemân, bu çubukla şişeyi karışdırsın ve vücûduna sürsün, buyurdu. O kızın böyle yapdığı ve güzel kokusunun bütün Medînede duyulduğu anlatılmışdır. Kızın bulunduğu eve beyt-ül-mutayyıbîn, ya’nî güzel kokulu ev adını vermişlerdir.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” büyük abdeste çıkar. Fekat hiç bir eser görülmezdi. Yer yarılıp içine alırdı.

Hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ”, yâ Resûlallah helâya gidiyorsun, fekat senden hiçbir eser görünmüyor, dedi. Buyurdu ki: Yâ Âişe, bilmezmisin, Peygamberlerden çıkanı yer yutar.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” bedeninin kuvveti herkesden fazla idi. O zemânın en kuvvetli pehlivânı Rügâneyi islâma da’vet etdiğinde, onunla güreşmişdi ve yenmişdi. Rügânenin babası da o devrin pehlivânı idi. Câhiliyye devrinde onu da mağlûb etmişdi. Rügânenin babası üç def’a güreşdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” üç def’asında da onu yendi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yaya yürüdüğünde hiç kimse Ona yetişemezdi. Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” demişdir ki: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o kadar çabuk yürürdü ki, sanki yer mubârek ayağının altında dürülürdü. Biz zahmet çekerek yürürdük, Resûlullah normal yürürdü, yine de Ona yetişemezdik.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağzının suyu ile tuzlu sular tatlı olurdu. Enes “radıyallahü anh” şöyle demişdir: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” evinde bir kuyu vardı. Suyu tuzlu idi. Mubârek ağzının suyundan o kuyunun içine katdı. Kuyunun suyu tatlılaşdı. Medînedeki kuyular arasında o kuyunun suyundan dahâ tatlısı yokdu.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna Yemâmeden bir kimse geldi. Yâ Resûlallah! Bizim köyümüzde mescid yokdur, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” su istedi. O su ile mubârek yüzünü, ağzını, ellerini ve kollarını yıkadı ve o suyu kendisine gelen kimseye verdi. Köyüne git, bir mescid yap, bu suyu başka su ile karışdırıp mescidin arsasına saç, çok bereket göreceksin, buyurdu. O kimse köyüne gidip, Resûlullahın buyurduğu gibi yapdı. Gâyet güzel ve ferâh bir mescid oldu. Orada biten otlar yaz kış hiç kurumadı.

● Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kuyudan

bir kova su getirdiler. O sudan biraz içip mubârek ağzının suyunu kovaya dökdü. Eshâb-ı kirâm o suyu götürüp aldıkları kuyuya dökdüler. Ondan sonra o kuyudan devâmlı misk kokusu gelirdi.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek gözleri çok kuvvetli görürdü. Önden gördüğü gibi, arkadan da görürdü. Aydınlıkda gördüğü gibi, karanlıkda da görürdü. Nakl edilmişdir ki, süreyyâdaki ya’nî boğa burcundaki onbir yıldızı görürdü.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem”, mubârek azı dişini kıran bir cemâ’atin neslinden gelenlerin aslâ azı dişi çıkmadı.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eli neye dokunsa, hayr ve bereket hâsıl olurdu. Meselâ bir sütsüz koyunun memelerine dokunsa, koyunun memeleri süt ile dolardı. İbni Mes’ûd “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile Ebû Bekr “radıyallahü anh”, bulunduğum yerden geçiyorlardı. Ben koyun güdüyordum. Bana ey oğulcağız, hiç südün var mıdır diye sordu. Var, fekat bu koyunlar bana emânetdir, dedim. Bunların arasından kısır bir keçi getirdim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle o keçinin memesini sığadı ve çok süt sağdı. Kendisi içdi ve hazret-i Ebû Bekre de verdi. Sonra ben huzûruna yaklaşıp, bana dîni öğret, dedim. Mubârek eliyle başımı okşadı ve sen henüz küçüksün, öğrenirsin, buyurdu.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamberliği bildirilmeden evvel de, sonra da haşmeti, büyüklüğü ve heybeti herkesin gözlerinde ve gönüllerinde yer etmiş idi. Kureyşli müşrikler, Eshâb-ı kirâma eziyyet ederlerdi. Resûlullahı “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” gördükleri zemân Ona da eziyyet edelim diye kalblerinden geçirirlerdi. Fekat Onu “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” görünce, heybetinden Ona hürmet ve hizmet ederlerdi. Resûlullahı ansızın gören kimseyi korku kaplar, titremeye başlardı. Bir gün huzû-

runa gelen bir kimse titremeye başlayınca, titreme; ben pâdişâh değilim, buyurmuşdur.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” iki küreği arasında, sol omuzuna doğru nübüvvet mührü vardı. Bu bir parça et ve belirgin idi. Üzerinde pekçok kıllar vardı. İbni Ömer “radıyallahü teâlâ anhümâ”, o kıllarla Lâ ilâhe illallah yazılı idi, diye rivâyet etmişdir. Bir rivâyetinde de Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah yazılı idi, demişdir.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” aklı, fehmi, ma’rifeti ve ilmi hiç kimseye nasîb olmayacak derecede çok fazla idi. Bunun en açık delîli, ümmî iken ve hiç kimseden birşey öğrenmediği hâlde, işleri, hâlleri, tavırları, sözleri, ahlâkı, ilmi ve fazîleti o derecede idi ki, hiç kimsenin aklı ve ilmi ona ulaşamazdı. Tevrâtda, İncîlde ve diğer ilâhî kitâblarda, suhuflarda bulunan sırları ve haberleri bilirdi. Hâlbuki ehl-i kitâbın âlimleriyle görüşmemiş, onlarla sohbet etmemiş ve onlardan birşey öğrenmemişdi. Geçmiş ümmetlerin hâllerini, keşf ehli hükemânın hikmetlerini çok iyi bilirdi. Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” sâdır olan misâller ve insanları gâyet iyi idâre etmesi, dînin hükmlerini anlatması, âdâb-ı şerîfesi, hisâl-i hamîdesi, aklının kemâline ve ilminin ziyâdeliğine delâlet eder. Nitekim Onun bu hasletleri beşer tâkatının üstünde idi. Hilmi, hayâsı, cömerdliği, insanlara iyi mu’âmelesi, herkese karşı şefkati, za’îflere acıması, merhameti, adâleti, emîn olması, doğruluğu, afvı, mürüvveti, vefâsı, zühdü, kanâ’ati, tevâzu’u, alçak gönüllülüğü, akrabâyı ziyâreti sevmesi ve diğer üstün huyları ve vasflarıyla son derece kemâl üzere idi. Dahâ fazlasını düşünmek mümkin değildi. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” üstünlükleri kitâblarda çok geniş anlatılmışdır. Biz burada az çoğa delîl ve damla denize işâretdir sözü gereğince kısaca bildirdik.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” en büyük mu’cizesi Kur’ân-ı kerîmdir. Kıyâmete kadar bâkî kalacakdır. İnsanların dilinde okunacak ve sahîfelerde yazılı duracakdır. Hattâ Kur’ân-ı kerîm bir değil binlerce mu’cizedir.

Onun en kısa bir sûresinde, meselâ Kevser sûresinde sayısız mu'cizeler vardır. Bütün insanlar birleşseler, arabların belîgleri bir araya gelip yardımlaşsalar, bir âyet-i kerîmesini söylemekden âcizdirler. Kur'ân-ı kerîm, fesâhat ve belâgatda o kadar yüksekdir ki, arab kabîlelerinin bütün fasîhleri ve belîgleri onun benzerini söylemeğe güç yetiremezler. Kur'ân-ı kerîmin şaşırtıcı nazmı ve hayrete düşürücü üslûbu arabların bütün üslûb ve terkîblerinden mümtâzdır. Hiç biri ona benzemez. Arabların sözleri arasında ona benzer bir söz ne nâzil olmadan önce, ne de nâzil oldukdan sonra aslâ vâki' olmamışdır.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün Kur'ân-ı kerîm okuyordu. Arabların fasîhlerinden olan Velîd bin Mugîre işitdi ve rikkate geldi. Ebû Cehl onun bu hâlini görünce sitem etdi. Bunun üzerine Velîd bin Mugîre şöyle dedi: Vallahi sizden hiçbiriniz arabların sözlerini ve şi'rlerini benden iyi bilmezsiniz. Muhammedin "sallallahü aleyhi ve sellem" okuduğu hiç birine benzemez!

Arabların merâsimlerinden birinde, arab kabîleleri toplanmışlardı. Velîd bin Mugîre onlara, Muhammed "aleyhisselâm" hakkında söyliyeceğiniz bir söz üzerinde birleşin. Söyledikleriniz birbirinizi yalanlamasın. Böylece arab kabîlelerini Ondan soğutalım ve sakındıralım, dedi. Bir kısmı Ona kâhin diyelim dediler. Velîd bin Mugîre, yok vallahi o kâhin değildir. Çünki, Onun sözlerinde kâhinlerin sözlerindeki secie benzer bir söz yokdur, dedi. Mecnûndur diyelim diye teklîf etdiler. Velîd bin Mugîre, o da olmaz, zîrâ Onda hiç cünûn ve vesvese yokdur. Şâirdir diyelim, dediklerinde ise, ben şi'rin her çeşidini gâyet iyi bilirim. Onun sözleri şi're hiç benzemiyor, dedi. Sihrbâz diyelim, dediler. Velîd bin Mugîre, hâyır sihrbâz da değildir. Çünki onda sihrbâzlar gibi üfürmek ve düğüm yapmak yokdur. Bunun üzerine Kureyş müşrikleri bunların hiçbiri olmaz diyorsun, o hâlde ne diyelim, dediler. Velîd bin Mugîre, Muhammed "aleyhisselâm" karı ile koca arasını, kardeşlerin ve akrabâların arasını açan bir sihrbâzdır diyelim, dedi. Bu söz üzerinde anlaşdılar. Yol

başlarına oturup, halkı bu sözle Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” soğutmağa çalışdılar.

Kur’ân-ı kerîmin îcâzından biri de nazmının şâmil olduğu haberlerdir. Geçmiş asrlarda ve beldelerde, geçmiş ümmetlerin vak’alarını ve dinlerindeki hükmleri bildirmesidir. Ehl-i kitâbın âlimleri, ömürlerini bunları araşdırmak ve öğrenmek için harcamışlar ve tam olarak öğrenememişlerdir. Ehl-i kitâb âlimlerinin Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” gelerek görüşüp, konuşdukları ma’lûmdur. Çok kerre ehl-i kitâb âlimleri, Resûlullaha süâl sorarlardı ve süâllerini cevâblandıran âyet-i kerîmeler nâzil olurdu. Hepsi tasdîk ederler, inkâr etmeğe mecâlleri kalmazdı.

Kur’ân-ı kerîm, gayba âid ve gelecekde olacak hâdiseleri bildirmesi bakımından da mu’cizedir. Bunlardan bir kısmı vâki’ olmuşdur. Bir kısmı da şübhesiz vukû’ bulacakdır.

Kur’ân-ı kerîmin mu’cize yönlerinden biri de kıyâmete kadar korunmasıdır. Allahü teâlâ [Hicr sûresi 9.cu âyetinde meâlen] **(Doğrusu, kitâbı** [Kur’ân-ı kerîmi] **Biz indirdik, onun koruyucusu elbette Biziz)** buyurdu. Kur’ân-ı kerîm, tahrîf edilmeden ve değişdirilmeden gelmişdir. Nice mülhidler ve zındıklar ve bilhâssa karâmıta fırkası onu değişdirmek için uğraşmışlardır. Bir kelimesini ve bir harfini dahî değişdirememişlerdir. Kıyâmete kadar da değişdirilemeyecekdir.

Kur’ân-ı kerîmin îcâz yönlerinden biri de pek çok mu’ârızı olmasına rağmen, asrlarca değişdirilmekden korunması, beşer tâkatının dışında olmasıdır. Mugayyebâtdan haber vermesi, münâfıkların ve ehl-i kitâbın gizlediği şeyleri haber vermesi de Kur’ân-ı kerîmin îcâzındandır.

Kur’ân-ı kerîmin mu’cize yönlerinden biri de şudur: Onu okuyanları ve dinleyenleri bir heybet ve ürperti kaplar. Nakl edilmişdir ki, birgün Utbe bin Rebîa, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Muhammed “aleyhisselâm”! Senin getirdiğin din, kavminin dînine muhâlifdir, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ona, Fussilet sûresinden, Ad ve Semûd kavminin helâk edilişlerini bildiren

âyet-i kerîmeleri sonuna kadar okudu. Utbe bin Rebîa heybete kapılıp, elini Resûllahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek ağzına doğru uzatıp, yemîn vererek okumayı bırak, dedi. Şöyle de rivâyet edilmişdir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Fussilet sûresini okurken, Utbe kafası elleri arasında olduğu hâlde dinliyordu. Secde âyeti gelince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" secde yapdı. Utbe ne yapdığını anlamadı ve oradan ayrılıp evine gitdi. Hâlbuki müşrikler Utbeyi dinlemek üzere bekliyorlardı. Gelmeyince, evine gidip kapısına toplandılar. Utbe onlardan özr dileyip, vallahi Muhammed "aleyhisselâm" benimle öyle bir kelâmla söyleşdi ki, bana öyle bir şey okudu ki, aslâ öyle bir kelâm işitmedim. Cevâb vermekden âciz kaldım, ne diyeceğimi bilemedim, dedi.

Bülegâdan, edebiyyâtda meşhûr olan pekçok kimse, mu'âraza için Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" gelmişdi. Kendilerini bir heybet ve korku kaplamış ve mu'ârazadan, karşı gelmekden vazgeçmişlerdir. O zemânın belîglerinden, meşhûr edebiyyâtcılarından olan İbni Mukni', Kur'ân-ı kerîme mu'âraza için bir söz tertîb etmek istedi. Bu işe başladığı sırada bir oğlan çocuğuna rastladı. O çocuk, Kur'ân-ı kerîmde [Hûd sûresi 44.cü âyetinde meâlen] **(Yere, suyunu çek! Göke, ey gök sen de tut denildi...)** buyrulan âyet-i kerîmeyi okuyordu. İbni Mukni' bu âyet-i kerîmeyi işitince, âyet-i kerîmedeki belâgat karşısında hayrete düşdü. Hemen gidip, Kur'ân-ı kerîme karşı yazdığı sözleri yırtıp atdı. Kesinlikle anladım ki, Kur'ân-ı kerîm insan sözü değildir, dedi. Nakl edilir ki, Endülüsün meşhûr edebiyyâtcılarından Yahyâ bin Gazâle, İhlâs sûresinin benzerini yazmak istedi. Kendisini öyle bir heybet ve rikkat kapladı ki, hemen tevbe edip, bu işden vazgeçdi.

Kur'ân-ı kerîmin mu'cize olması yönlerinden biri de şudur: Onu okuyan ve dinleyen, okumakdan ve dinlemekden aslâ usanmaz. Ne kadar çok okursa ve dinlerse, okudukca ve dinledikce muhabbeti ve tat alması artar. Hâlbuki, insanların sözleri ne kadar edebî, fasîh ve belîg olursa olsun, birkaç

def'a okunup dinlendikden sonra tat alınmaz olur ve usanç ve sıkıntı vermeğe başlar.

Kur'ân-ı kerîmin bir mu'cize yönü de, ihtivâ etdiği ilm ve ma'nâların çok derin olmasıdır. Arab dili kâidelerine göre ve arab lisanıyla nâzil olduğu hâlde, temâmını arablar ve hiç kimse anlayamaz. Ondaki ilmleri ve ma'rifetleri, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" peygamberliği bildirildikden ve Kur'ân-ı kerîm nâzil oldukdan sonra bilmiş ve anlamışdır. Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde derc etdiği ilmlere ve ma'rifetlere, insanların seçilmişlerinden ba'zılarının da muttali' olmasını ihsân buyurmuşdur. Kur'ân-ı kerîmin hakâikının nihâyeti yokdur. İnsan ne kadar yüksek derecelere ulaşırsa ulaşsın, Kur'ân-ı kerîmde bildirilen ma'rifetleri icmâlen, ya'nî kısaca anlamakdan da âcizdir. Nerede kaldı ki, tafsilâtıyla anlamaya kâdir olabilsin. Ondaki ilâhî sırlar, ilmler ve ma'rifetler nihâyetsizdir. O öyle bir deryâdır ki, onda insanı hayretden hayrete düşüren ilmler, hikmetler ve ma'rifetler sonsuzdur. O apaçık bir nûr ve öyle sağlam bir dayanakdır ki, geçmişde ve gelecekde onu bâtıl kılacak yokdur. O hakîm ve övülmeğe lâyık olan Allahü teâlâ katından indirilmişdir.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizelerinden birisi de bildirdiği yüce din islâmiyyetdir. Derin âlimler ve yüksek derecelere kavuşmuş olan ârifler, onun nüktelerinin nihâyetine ve esrârının derinliklerine ulaşmakdan tam bir acziyete düşdüklerini i'tirâf etmişlerdir.

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" devâm edegelen mu'cizelerinden birisi de, geniş ma'nâları içine alan mubârek sözlerinin, hadîs-i şerîflerinin sahîh ve açık senedlerle nakl edilmesi ve meşhûr olmasıdır. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir hadîs-i şerîfde: **(Cevâmi-ül-kelim, ya'nî az sözle çok şey anlatıcı olarak ve korkulara gâlib gelici olarak gönderildim)** buyurmuşdur. İmâm-ı Buhârînin nakl etdiği sahîh bir hadîs-i şerîfde de şöyle buyrulmuşdur: **(Din ve ahkâm, kıyâmete kadar bâkî kalacakdır.)**

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” devâm eden mu’cizelerinden birisi de, mubârek türbesinden bir nûrun yayılmasıdır. Ravda-i münevveresinin üzerinde şimşek çakması gibi parlayan nûru gören hâcılar, salevât-i şerîfe getirirler. Hâce Muhammed Pârisâ “kuddise sirruh” **(Fasl-ul-Hitâb)** adlı kitâbında şöyle yazmışdır: Resûlullahın vefâtından sonra Rûm diyârından bir genç Medîneye geldi ve Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Ravda-i mukaddesesine bakarak; İncîlde okudum dedi ve şu ma’nâdaki beytleri yazıp, okudu:

Mustafânın uğramışdım kabrine,
Sanki kabrde değil, konuşuyordu benimle.

Nübüvvet nûru parlar kabrinin üstünde,
O nûr feyz verir, akl-i selîm sâhiblerinin kalbine.

[Büyük velî Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî, fârisî divânında yazdığı, Kabr-i se’âdeti ziyâretinde söylediği beytlerden birkaçı, **(Fâideli Bilgiler)** kitâbının 450.ci sahîfesinde vardır. Lütfen oradan okuyunuz!]

İKİNCİ KISM: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra peygamberliğine delâlet eden mu’cizeleri:

● Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” kendinden sonra, hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkın “radıyallahü teâlâ anh” halîfe olacağını haber vermişdir. Bir gün bir kadın Resûlullahın huzûruna gelip, bir şey istedi. Bir müddet sonra gel, buyurdu. Kadın, yâ Resûlallah, gelince sizi bulamazsam ne olacak, dedi. Beni bulamazsan, Ebû Bekre git. Benden sonra halîfe o olsa gerekdir, buyurdu.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir kimseye birkaç deve yükü hurma verdi. O şahs, yâ Resûlallah! Senden sonra bu bağışı bana veren olmaz, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” sana veren olur, buyurdu. Kim olur diye sorunca, Ebû Bekr verir, buyurdu. O şahs bunu hazret-i Alîye “radıyallahü anh” söyledi. Hazret-i Alî o kimseye, Re-

sûlullaha gidip, Ebû Bekrden sonra kim verir, diye sor dedi. Gidip sordu. Ömer bin Hattâb, buyurdu. Bunun üzerine hazret-i Alî o şahsa, yine gidip sor, Ömer bin Hattâbdan sonra kim olur, dedi. O da gidip Resûlullaha yine sordu. Osmân ve Alî "radıyallahü anhümâ" olur, buyurdu. Hazret-i Alî bunu işitince hiçbirşey söylemedi.

● Bir bedevî Medîneye satmak için birçok kılıç getirmişdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o kılıçları veresiye satın aldı. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" o şahsı görüp, kılıçları ne yapdın, diye sordu. Resûlullaha veresiye satdım deyince, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" bir şey olursa, kılıçların parasını kimden alacaksın, dedi. O şahs bilmiyorum, gidip Resûlullaha sorayım, dedi ve gidip sordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" o şahsa, senin mâlının bedelini edâ edecek, benim borcumu ödeyecek ve ahdime vefâ gösterecek olan kimse Ebû Bekrdir, buyurdu. O kimse hazret-i Alîye gelip bunu söyledi. Hazret-i Alî eğer Ebû Bekre "radıyallahü anh" birşey olursa paranı kimden alacaksın, dedi. O şahs bunu sormadım, gidip sorayım diyerek, gidip sordu. Bu sefer Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": Benim ve Ebû Bekrin başına bir iş gelirse, benim borcumu ödeyip, sözümü yerine getirecek olan kimse Ömer bin Hattâbdır, buyurdu.O şahs bunu da gidip hazret-i Alîye söyledi. Hazret-i Alî peki, Ömer bin Hattâba da "radıyallahü anh" bir şey olursa ne yaparsın, dedi. Bunun üzerine o şahs, Resûlullahın huzûruna gidip, bunu da sordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bana, Ebû Bekre ve Ömere birşey olursa, sen helâk oldun, demekdir, buyurdu.

● Enes bin Mâlik "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile bir evde idik. Kapı kapalı idi. Birisi gelip kapıyı çaldı. Resûlullah bana, ey Enes bak kimdir, buyurdu. Çıkıp bakdım, gelen hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk idi. İçeri girip, Resûlullaha haber verdim. Kapıyı aç, gelen kimseyi Cennetle müjdele ve benden sonra halîfe olacağını söyle, buyurdu. Sonra bir kişi dahâ gelip kapı-

yı çaldı. Resûlullah, ey Enes, kapıya bak, buyurdu. Gidip bakdım. Hazret-i Ömer-ül Fârûk gelmişdi. Resûlullaha bildirdim. Kapıyı aç, geleni Cennet ile müjdele ve Ebû Bekrden sonra halîfe olacağını söyle buyurdu. Dahâ sonra kapı yine çalındı. Ey Enes, bak kimdir, buyurdu. Çıkıp bakdım. Hazret-i Osmân-ı zinnûreyn idi. Resûlullaha bildirdim. Kapıyı aç, onu Cennetle müjdele ve Ömer bin Hattâbdan sonra halîfe olacağını söyle ve Onu şehîd edecekler, sabr etsin, buyurdu.

● Sefîne "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mescid yapıyordu. Bir taş koydu ve Ebû Bekre "radıyallahü anh", benim koyduğum taşın yanına bir taş koy, buyurdu. Sonra hazret-i Ömere "radıyallahü anh", sen de taşını Ebû Bekrin taşının yanına koy, buyurdu. Sonra da bunlar benden sonra halîfelerimdir, buyurdu.

● Huneyn gazâsında, harbin şiddetlendiği sırada, Cündeb "radıyallahü anh" Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gelip, yâ Resûlallah, harb çok şiddetlendi. Eshâbından birini seçiniz, eğer size bir emr vâki' olursa, onu seçelim. Eğer olmazsa, onu seçilmiş bilelim, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" işte Ebû Bekr, eğer bana bir şey olursa, onu bana halîfe olarak seçiniz. Ömer bin Hattâb benim dostumdur. O benim dilimden doğruyu söyler. Osmân bin Affân bendendir ve ben ondanım. Alî bin Ebî Tâlib benim dünyâda ve âhıretde kardeşim ve yoldaşımdır, buyurdu "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în".

● Sefîne "radıyallahü teâlâ anh" şöyle nakl etmişdir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: "Benden sonra halîfelik müddeti otuz senedir. Ondan sonra melikler saltanat sürer". Ebû Bekr "radıyallahü anh" iki sene, Ömer "radıyallahü anh" on sene, Osmân "radıyallahü anh" oniki sene ve Alî radıyallahü anh" altı sene halîfelik yapdılar.

● Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" haz-

ret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer, hazret-i Osmân, hazret-i Talha, hazret-i Zübeyr "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" ile Hira dağı üzerinde idiler. Dağ sallandı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" dağa hitâb ederek, sâkin ol, senin üzerinde bir Peygamber, bir sıddîk ve şehîdler var, buyurdu.

● Hazret-i Âişe "radıyallahü anhâ" şöyle demişdir: Bir gün Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" izn veriniz de beni vefâtımdan sonra senin yanına defn etsinler, dedim. Seni benim yanıma nasıl defn etsinler, kabrimin yanında Ebû Bekrin, Ömerin "radıyallahü anhümâ" ve Îsâ bin Meryemin "aleyhisselâm" kabrlerinden başka kabr olmayacak, buyurdu.

● Yine hazret-i Âişe "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" birgün hazret-i Osmâna "radıyallahü anh" bakdı ve Allahü teâlâ Osmâna rahmet eylesin, o şehîd olacakdır, buyurdu. Sonra hazret-i Alîye "radıyallahü anh" ve Zübeyre "radıyallahü anh" bakdı ve siz birbirinizle harb edeceksiniz! Zübeyr, sen âsî olsan gerekdir, buyurdu. Sonra Talhaya "radıyallahü anh" bakıp, Allahü teâlâ bunu şehîd edene rahmet etsin, buyurdu.

● Hazret-i Âişe "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbımdan birinin buraya gelmesini istiyorum. Ona ba'zı söyliyeceklerim var, buyurdu. Ebû Bekri "radıyallahü anh" çağırayım mı dedim. Birşey söylemedi. Anladım ki, ona diyeceği bir şey yokdu. Ömeri "radıyallahü anh" çağırayım mı dedim. Yine birşey söylemedi. Anladım ki istediği o da değildi. Sonra Osmân bin Affânı "radıyallahü anh" çağırayım mı dedim. Çağır gelsin, buyurdu. Hazret-i Osmânı "radıyallahü anh" çağırdım. Gelip Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna oturdu. Resûlullah ona ba'zı şeyler söyledi. Hazret-i Osmânın rengi değişdi. Bir şeyler dahâ söyledi. Rengi eski hâline döndü. Hazret-i Osmânın evini kuşatdıkları zemân, niçin muhârebe etmiyorsun, diye sordular. Resûlullah "sal-

lallahü aleyhi ve sellem” bana çok şeyler söyledi. Bu belâya sabr ederim, dedi. Hazret-i Osmânı çağırdığım zemân, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ona evinin kuşatılacağını ve şehîd edileceğini söylediğini zan ediyorum.

● Ammâr bin Yâser “radıyallahü anh” şöyle demişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Emîr-ül mü’minîn Alîye “radıyallahü anh”, Ey Alî, sana Sâlihin “aleyhisselâm” devesini boğazlayan bedbaht insanlardan haber vereyim mi? Onlardan biri senin başına kılıç ile vurup, yüzünü kana bulayan kimsedir, buyurdu.

● Ebül-Esved Düelî şöyle nakl etmişdir: Emîr-ül mü’minîn Alîden “radıyallahü anh” işitdim, şöyle dedi: Bir gün Medîneden çıkdım. Atıma binip gitmek için, ayağımı atımın üzengisine koyduğum sırada, Abdüllah bin Selâm çıkageldi. Nereye gidiyorsun, dedi. Iraka gidiyorum, dedim. Dikkatli ol. Eğer sen Iraka gidersen, başına kılıçla vursalar gerek, diye söyledi ve yemîn ederek bunu Resûlullahdan işitdim, dedi.

Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü anh” Yenbu’da hastalanmışdı. Niçin burada duruyorsun. Vefât edersen bu köylüler senin işini görmezler. Medîneye gidersen orada kardeşlerin işini görürler, cenâze hizmetini yaparlar, dediler. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” buyurdu ki: Ben burada vefât etmem. Hem de başımın kanı yüzüme ve sakalıma akmayınca vefât etmem. Çünki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana böyle haber verdi.

● Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile bir bağçeye uğramışdık. Yâ Resûlallah! Bu ne hoş bağçedir, dedim. Yâ Alî, Cennetde senin bağçen bundan dahâ güzel olacakdır, buyurdu. Böylece yedi bağçeye uğradık. Ben hepsinde, bu ne güzel bağçedir, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” cevâbında, dâimâ Cennetde senin bağçen dahâ güzeldir, buyurdu. Sonra ağlamağa başladı. Yâ Resûlallah! Seni ağlatan sebeb nedir, dedim. İnsanların senin için kalble-

rinde olan kinden dolayı ağlıyorum. Onu, ben vefât etdikden sonra ortaya çıkarırlar, buyurdu. Yâ Resûlallah! Din selâmet üzere devâm eder mi, dedim. Selâmet üzere devâm eder, buyurdu.

● Âişe “radıyallahü anhâ” şöyle buyurmuşdur: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Talhayı “radıyallahü anh” bir yere giderken gördü. Yer yüzünde yürüyen bir şehîddir, buyurdu.

● Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hanımlarına şöyle buyurdu: Sizden alnı tüylü devenin sâhibi, Hav’abın köpekleri kendisine havladığı yere kadar gider. Çok kimse onun sağ tarafında, çok kimse de sol tarafında öldürülür. Kendisi de zor kurtulur, buyurdu. Hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ”, Cemel vak’asında Iraka giderken, Benî Âmir sularından bir suyun yanına varmışdı. Orada köpekler havlamağa başladı. Bu suyun adı nedir diye sordu. Hav’ab dediler. Bunun üzerine hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ” ben geri dönüyorum, dedi. İbni Zübeyr “radıyallahü anh” geri dönme, Allahü teâlâ senin vâsıtanla iki zâtın arasını ıslâh eder, dedi. Hâyır geri döneceğim. Çünki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurdu diyerek, Resûlullahın zevcelerine buyurduğu şeyi anlatdı.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Cemel vak’asına işâretle; bir kavm çıkar, helâk olurlar. Felâh bulmazlar! Onların önderi bir kadındır ve o Cennete girecekdir, buyurmuşdur.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hanımlarına “radıyallahü teâlâ anhünne”, benden sonra size yardım eden doğru sözlü ve iyi işli birisi olacakdır, buyurdu. Sonra, yâ Rabbî, Abdürrahmân bin Avfı Cennet ırmaklarından kandır, diye düâ etdi. Resûlullahın vefâtından sonra, Abdürrahmân bin Avf “radıyallahü anh” mâlının bir kısmını kırkbin dinâra satdı ve ezvâc-ı tâhirâta taksîm etdi.

● Bir gün Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî, Zübeyr ile “radıyallahü anhümâ” başbaşa konuşuyorlardı. Resûlullah “sal-

lallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye Zübeyr ile başbaşa konuşuyorsun. Fekat o seninle muhârebe edecekdir, buyurdu. Cemel vak’ası olunca, hazret-i Alî “radıyallahü anh” bunu Zübeyre “radıyallahü anh” hâtırlatdı. Zübeyr “radıyallahü anh” muhârebeden vazgeçip geri döndü. Arkasından biri gelip Zübeyri “radıyallahü anh” şehîd etdi. Kılıcını hazret-i Alîye getirdi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” Zübeyri katl eden Cehennemdedir, dedi.

● Hendek kazıldığı gün, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek eliyle Ammâr bin Yâserin “radıyallahü anh” başını sıvazlayarak, seni, isyân edenlerden bir gurub şehîd edecekdir, buyurdu. Sıffîn muhârebesinin şiddetlendiği bir sırada, Ammâr bin Yâser “radıyallahü anh” yemîn ederek, bugün Resûlullahın bana va’d etdiği gündür, dedi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” susup hiç cevâb vermedi. Bir dahâ aynı şeyi söyledi. Hazret-i Alî yine cevâb vermedi. Ammâr bin Yâser üçüncü yemîn ederek aynı şeyi söyleyince, hazret-i Alî, evet bu gün o gündür, dedi. Ammâr bin Yâser tekbîr getirerek, bugün tatlı rüzgârlar esmeğe başladı. Bugün Muhammed aleyhisselâma ve Onun yakınlarına kavuşuyorum, dedi. Sonra muhârebeye daldı. Hazret-i Mu’âviyenin “radıyallahü anh” taraftârlarından bir kaç kişiyi düşürdü. O sırada susadı ve su istedi. Süt ile karışık su getirdiler. Bu suyu görünce, Allahü ekber, dedi. Sonra yemîn ederek, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana, seni isyân edenlerden bir gurub şehîd edecekdir. Şehîd edilmen Cebrâîl ile Mikâîl “aleyhimesselâm” arasında olacakdır. Bunun alâmeti şudur ki, o sırada su isteyeceksin, sana süt ile karışık su verecekler buyurdu, dedi.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Abdüllah bin Amr bin Âs’a “radıyallahü anh” buyurdu ki: Ammârın kâtilini Cehennem ile müjdele! Sıffîn vak’asında Ammâr bin Yâser “radıyallahü anh” şehîd edildi. İki kişi onun başını hazret-i Mu’âviyeye “radıyallahü anh” getirdiler. Her biri kendisinin onu şehîd etdiğini söylüyordu. Hazret-i Mu’âviye onu şehîd edene bir kese gümüş vereceğim. Bunun anlaşıl-

ması için Abdüllah bin Amr bin Âsı hakem ta'yîn ediyorum, dedi. Abdüllah bin Amr o iki kimseden birine, bunu nasıl katl etdin diye sordu. O kimse üzerine hamle yapıp öldürdüm, dedi. Abdüllah bin Amr ona, hâyır bunun kâtili sen değilsin, dedi. Sonra diğer şahsa nasıl katl etdin diye sordu. O kimse dedi ki, birbirimize hücûm etdik. Ben kuvvetli bir vuruşla vurdum. Atından yere düşdü. Dizleri üzerinde durup, Cebrâîl ve Mikâîl "aleyhimesselâm" arasında pişmân olacak kimse felâh bulmasın, dedi. Sonra sağına soluna bakındı. Yanına yaklaşıp başını kesdim, dedi. Bunun üzerine Abdüllah bin Amr o kimseye şu gümüşleri al ve Cehenneme gideceğini de bil, dedi. O şahs, ölürsek vay hâlimize! Öldürürsek vay bize dedi. Gümüşleri yere atıp "İnnâlillah ve innâ ileyhi râci'ûn" âyet-i kerîmesini okudu. Hazret-i Mu'âviye, Abdüllah bin Amra ne oldu dedi. Bunun üzerine Abdüllah bin Amr şöyle dedi: Ben şâhidlik ederim ki, mescid yapılırken herkes bir taş getirdi. Ammâr bin Yâser iki taş getirdi. Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim, buyurdu ki: "Ey Ammâr! Seni isyân edenlerden bir gurub şehîd edecekdir. Sonra bana dönerek, ey Abdüllah, Ammârı katl edeni Cehennem ateşiyle müjdele buyurdu, dedi.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Alîye "radıyallahü anh", yakın zemânda seninle Âişe "radıyallahü anhâ" arasında bir hâdise vukû' bulacakdır, buyurdu. Bu Cemel vak'asına işâret idi. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" bu iş Eshâb arasında yalnız bana mı mahsûsdur, dedi. Resûlullah, evet yâ Alî buyurdu. Hazret-i Alî, o zemân ben Eshâbın en kötüsü olmuş olurum, dedi. Hâyır, öyle olmuş olmaz. Fekat o hâdise vukû' bulur. Ona gâlib gelirsin ve onu tekrâr makâmına gönderirsin, buyurdu. Nitekim Cemel vak'asında hazret-i Alî gâlib geldi. Hazret-i Âişeye hurmet ve ikrâmda bulunarak, onu Medîneye gönderdi.

● Hazret-i Alî "radıyallahü anh" Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" Yemenden bir mikdâr altın gönderdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bu altınları Necid hal-

kına paylaşdırdı. Ensâr ve muhâcirîn “radıyallahü anhüm ecma’în” yâ Resûlallah! Bizi bırakıp Necid halkına altın dağıtıyorsun, dediler. Resûlullah, müslimânlarla iyi geçinsinler diye altınları onlara dağıtdım, buyurdu. O sırada saçı sakalı birbirine karışmış, vücûdunu kıllar kaplamış ve gözleri içine çökmüş bir şahs geldi. Yâ Muhammed! Allahdan sakın, dedi. Resûlullah ben âsî olursam, Allahü teâlânın emrini kim tutar, buyurdu. Hâlid bin Velîd “radıyallahü anh”, yâ Resûlallah, müsâade ediniz bu adamı öldüreyim, dedi. Resûlullah müsâade etmedi. O şahs da dönüp gitdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: Bu şahsın neslinden bir kavm çıkacakdır. Kur’ân-ı kerîmi okuyacaklar. Fekat boğazlarından aşağı geçmeyecekdir. Müslimânları öldürecekler. Puta tapanlara dokunmayacaklardır. Onlar okun yaydan çıkdığı gibi islâm dîninden çıkarlar. Nitekim, hâricîler o kavmden türemişdir. Bu sebeble onlara Mârikîn (dinden çıkanlar) denilmişdir.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Esmâ binti Umeyse “radıyallahü anhâ”, seni ümmetimden üç kişi hanım edinecekdir. Bunlar Ca’fer bin Ebî Tâlib, Ebû Bekr bin Kuhâfe ve Alî bin Ebî Tâlibdir “radıyallahü anhüm ecma’în”. Bunlardan birisini seç ki, Cennetde kocan olsun, buyurdu. Esmâ binti Ümeys “radıyallahü anhâ”, Ca’fer bin Ebî Tâlibi “radıyallahü anh” seçdi. Çünki Resûlullahın emriyle en önce onunla evlenmişdi. Ca’fer bin Ebî Tâlibin vefâtından sonra, onu hazret-i Ebû Bekr nikâh etdi. Hazret-i Ebû Bekrin vefâtından sonra da hazret-i Alî nikâh etdi “radıyallahü anhüm ecma’în”.

● Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye “radıyallahü anh”, sen dinden çıkan bir gurub insanla, ya’nî hâricîlerle harb edeceksin. Onların arasında, bir eli bir parça et olan, omuzu başında kadın memesi gibi bir şey olan ve o et parçası üzerinde yaban fâresi kuyruğu gibi kıllar bulunan bir adam olacakdır, buyurdu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” hâricîlerle savaşıp gâlib gelince, ölüler arasında ta’rîf edilen şahsı aratdı. İlk arayışda bulunamadı. Hazret-i Alî ben yalan

söylemem ve bunu bana haber veren de yalan söylemez. Bir dahâ arayın, dedi. Bir dahâ aradılar ve ta'rîf edilen kimsenin cesedini kırk ölünün altında buldular.

● Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Alîye "radıyallahü anh", senin eline Benî Hanîfe esîrlerinden bir câriye geçecekdir. Ondan bir oğlun olacakdır. Adını Muhammed koy ve onu benim künyemle çağır, buyurdu. Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü anh" halîfeliği sırasında Yemâme fethedildi. Benî Hanîfeden esîrler alındı. Hazret-i Ebû Bekr, esîrlerden Havle binti Ca'fer bin Kays-il Hanefiyye adlı câriyeyi hazret-i Alîye gönderdi. Ondan hazret-i Alînin Muhammed adlı oğlu dünyâya geldi. [Muhammed bin Hanefiyye bu zâtdır. Hicrî 21. senesinde tevellüd, 71 de vefât etdi.]

● Yemâmeden bir kadın başında yara bulunan bir çocuğu Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" getirdi. Resûlullah çocuğun başına mubârek ağzının suyundan sürdü. Yara iyileşdi. O çocuğun neslinden gelenlerde bir dahâ bu cins yara hiç görülmedi. Aynı kadın başında yara olan başka bir çocuğu peygamberlik iddiâsında bulunan yalancılardan Müseyleme-tül Kezzâba götürdü. Müseyleme tükrüğünü çocuğun başına sürdü. Çocuğun başı temâmen kel oldu. Neslinde de bu hastalık devâm etdi.

● Ebû Zer Gıfârî "radıyallahü anh" Emîr-ül mü'minîn hazret-i Osmânın halîfeliği sırasında, Medîneden Rebzeye göç edip, orada yerleşdi. Vefât etmeden önce çok hastalandı. Annesi devâmlı ağlıyordu. Anneciğim niçin ağlıyorsun, diye sordu. Annesi vefâtın yaklaşdı! Evde kefen yapacak bir parça bezimiz dahi yokdur, dedi. Annesine, onun için üzülme. Bir gün bir cemâ'at ile birlikde Resûlullahın huzûrunda oturuyorduk. İçinizden biriniz sahrâda vefât edecekdir. Ehl-i islâmdan bir cemâ'at onun cenâzesinde hâzır bulunacakdır, buyurdu. O zemân o meclisde bulunanlardan benden başka hepsi vefât etdiler. Şimdi sen şu tepeye çıkıp bir bak. Resûlullahın işâret buyurduğu cemâ'atin gelmeleri lâzım, dedi. Annesi, oğlum hâcıların gelip gitme zemânı geçdi. Şimdi kim olur, dedi. Çıkıp bakması için ısrâr edince, annesi o tepeye çı-

kıp bakdı. Develerine binmiş oldukları hâlde bir gurub insanın geldiklerini gördü. Onlara işâret etdi. Yanına geldiler. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sahâbesi Ebû Zer vefât etmek üzeredir, yanına geliniz, dedi. Gelenler, ona annemiz babamız fedâ olsun diyerek yanına toplandılar. Ebû Zer "radıyallahü anh" onlara, Resûlullahın buyurduğu şeyi söyledi. Sonra kefenim yokdur. Arzû ederim ki reîslik, emîrlik veyâ vâlîlik yapmış olan birisi bana kefen versin, dedi. Ensârdan bir genç, ey amca, ben söylediğin işleri yapmadım. Fekat yanımda annemin ketenden eğirip dokuduğu iki elbise vardır, dedi. Ebû Zer "radıyallahü anh" o gence hayr düâda bulundu ve sonra vefât etdi. Gelen cemâ'at cenâzesini yıkayıp, nemâzını kıldılar. Onlardan biri Abdüllah ibni Mes'ûd "radıyallahü anh", biri de Mâlik bin Eşter idi.

● Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbetinde bir cemâ'at ile oturuyordum. Resûlullah, içinizden birinin dişi kıyâmet günü Cehennemde Uhud dağından dahâ büyük olur, buyurdu. O gün o meclisde bulunanların hepsi zemânla vefât etdi. Bir ben, bir de Ricâl kalmışdı. Beni bir korku kapladı. Devâmlı Ricâlin hâlinden haber sorardım. Sonunda onun mürted olduğunu ve Müseylemetül Kezzâba tâbi' olduğunu haber aldım. Böylece o korku benden bir parça gitdi.

● Uhud gazâsında Râfi' bin Hudeycin "radıyallahü anh" göğsüne bir ok saplandı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gelip; yâ Resûlallah! Göğsümdeki oku çekiniz, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Ey Râfi', istersen oku demiri ile birlikde çıkarayım. İstersen demiri içerde kalsın, oku çıkarayım ve kıyâmet günü senin için bu şehîddir diye şâhidlik edeyim, buyurdu. Râfi' "radıyallahü anh", yâ Resûlallah, oku çek demiri içerde kalsın ve kıyâmet gününde şâhidlik eyle, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" oku çıkardı. Okun demiri hazret-i Râfi'in vücûdunda kaldı. Hazret-i Mu'âviyenin "radıyallahü anh" halîfeliği zemânına kadar yaşadı. Sonra yarası tâzelendi ve o yara sebebiyle vefât etdi "radıyallahü anh".

ALTINCI BÖLÜM

Eshâb-ı kirâmdan ve eimme-i ı'zâmdan "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" bildirilen peygamberlik delîlleri ve müjdeleri:

● Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbının "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" ve Ehl-i beytinin "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în", diğer ümmetlerden üstün ve fazîletli olduklarına i'tikâd etmek dînî bir vecîbe ve islâm akâidindendir. Selef-i sâlihînin onlar hakkında nakl etdikleri hadîs-i şerîflere ve menkıbelerine i'timâd ederiz. Doğru olduğuna inanırız. Onların arasında vukû' bulan ihtilâflar ve muhârebeler hakkında susarız, konuşmayız. Ömer bin Abdül'azîz "rahmetullahi aleyh" şöyle buyurmuşdur: "Allahü teâlâ bizim ellerimizi onların kanlarına bulaşdırmadığı gibi, biz de dillerimizi bulaşdırmayız. Onların işleri hakkında konuşmayız, Allahü teâlâya bırakırız." Onlardan ba'zısı ba'zısından efdal de olsa, işlerinin derinliğine dalmayız. Bunları onların yüksek ilmlerine ve üstün akllarına havâle ederiz. Zîrâ onlar her ne iş yapmışlarsa ve onlardan her ne iş meydâna gelmişse, o işin bir hikmeti vardır ve sünnet-i seniyyeye uygundur. Onlar hidâyet ehlidirler ve dalâlet üzerinde birleşmezler. Her ne kadar ba'zı husûslarda ittifâk etmeyip, ihtilâfa düşmüş olsalar da, bunlar yüksek ictihâdları, Hakka sarılmaları ve dîne bağlılıkları sebebiyle vukû' bulmuşdur. Kıyâmet günü bu işlerinden dolayı hesâba çekilmezler. Bilakis kendi ictihâdlarına göre hareket etdikleri için sevâba kavuşacaklardır. Onlar Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbetiyle ve dînin yayılmasında, Resûlullaha yardımcı olmakla şereflenmiş seçilmiş kimselerdir. Onların üstünlükleri Kur'ân-ı kerîmde bildirilmişdir.

Allahü teâlâ [Feth sûresi 18.ci âyetinde meâlen], **(Ağaç**

altında sana söz veren mü'minlerden Allahü teâlâ elbette râzıdır.), [Feth sûresi 29.cu âyetinde meâlen] **(Muhammed** "aleyhisselâm" **Allahın Resûlüdür. Onun yanında bulunanlar** (Eshâb-ı kirâm) **kâfirlere karşı çok şiddetli, kendi aralarında gâyet merhametlidirler. Onları rükû' ve secde ederken** (nemâz kılarken) **görürsün. Allahdan lütf ve rızâ isterler...)**, [Tevbe sûresi 100.cü âyetinde meâlen] **(İyilik yarışında önceliği kazanan muhâcirler ve ensâr ve onlara güzelce uyanlardan Allah râzı olmuşdur. Onlar da Allahdan râzıdırlar...)** buyurmuşdur.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: **(Yıldızlar gök ehli için sığınakdır. Ben Eshâbım için sığınağım. Eshâbım da ümmetim için sığınakdır. Hangisine uyarsanız, hidâyete kavuşursunuz. Eshâbıma dil uzatmayınız! Ümmetimden herhangi biri, Uhud dağı kadar altın sadaka verse, Eshâbımın bir müd arpa sadakasına verilen sevâba kavuşamaz.)**

İmrân bin Husaynın "radıyallahü anh" rivâyet etdiği bir hadîs-i şerîfde şöyle buyrulmuşdur: **(Zemânlar, asrlar ehâlisinin en hayrlısı, en iyisi benim asrımın ehâlisidir.** [Ya'nî Sahâbe-i kirâmın hepsidir.] **Ondan sonra ikinci asrın, ondan sonra üçüncü asrın mü'minleridir.)** Bu hadîs-i şerîfi Buhârî, Müslim ve Tirmizî "rahimehümullah" bildirmişlerdir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir hadîs-i şerîfde de: **(Beni gören veyâ beni görenleri gören müslimânı Cehennem ateşi yakmaz)** buyurdu. Bu hadîs-i şerîfi Tirmizî "rahmetullahi aleyh" bildirmişdir. Diğer bir hadîs-i şerîfde ise: **(Beni görenlere ne mutlu ve Eshâbımı sevenlere ne mutlu, çünki sizin en hayrlınızdır)** buyruldu. Eshâb-ı kirâmın kalbleri Allahü teâlâya kavuşmuş ve Onda fânî olmuşlardır. Konuşdukları zemân hakkı söylerler. Hükmetdikleri zemân adâletle hükmederler. Allahü teâlâ [A'râf sûresi 181.ci âyetinde meâlen], **(Yaratdıklarımızdan bir ümmet vardır ki, hakkı gösterirler ve onunla hükmederler)** buyurdu. Eshâb-ı kirâmın fazîleti hakkında Abdüllah ibni Ömer "radıyallahü anhümâ" buyurmuşdur ki: Resûlullahdan "sallallahü aleyhi

ve sellem" sonra bu ümmetin en üstünü hazret-i Ebû Bekrdir. Sonra hazret-i Ömer, sonra hazret-i Osmân, sonra hazret-i Alîdir. Sefînenin "radıyallahü anh" rivâyet etdiği hadîs-i şerîfde, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "Benden sonra halîfelik otuz senedir. Ondan sonra melikler olur" buyurmuşdur. Ebû Dâvüd "rahmetullahi aleyh" **(Kitâb-ı Sünen)** adlı risâlesinde, İbni Ömerden rivâyet ederek şöyle bildirmişdir: Ümmet-i Muhammedin, Peygamberlerden sonra en fazîletlisi hazret-i Ebû Bekrdir. Ondan sonra hazret-i Ömerdir. Ondan sonra hazret-i Osmândır. Ondan sonra hazret-i Alîdir "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în". Muhammed bin Hanefîyye şöyle demişdir: Babam hazret-i Alîye "radıyallahü anh", Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" sonra bu ümmetin en hayrlısı kimdir, diye sordum. Hazret-i Ebû Bekrdir, dedi. Ondan sonra kimdir, dedim. Hazret-i Ömerdir, dedi. Hazret-i Osmândır diyeceğini düşünerek, ondan sonra kimdir diye sormadan, Ondan sonra sen misin, dedim. Ben müslimânlardan biriyim, dedi. Bunu Buhârî ve Ebû Dâvüd "rahimehümallah" nakl etmişlerdir.

● Süveyde ibni Gafele "radıyallahü teâlâ anh" şöyle anlatmışdır: Hazret-i Alîye "radıyallahü anh" şöyle dedim: Şîâdan bir cemâ'atin yanına uğramışdım. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömerden "radıyallahü anhümâ" bahsediyorlardı ve onların aleyhinde konuşuyorlardı. Şâyet onlar, senin bu ikisi hakkında kalbinde gizlediğin şeyi bilmeselerdi, böyle konuşmazlardı. Benim bu sözlerim üzerine hazret-i Alî "radıyallahü anh": "Böyle bir şeyi kalbimde gizlemekden Allahü teâlâya sığınırım. Kalbimde onlara karşı iyi düşünceden başka birşey yokdur. Çünki onlar, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" çok yakın iki dostu ve iki vezîridirler" buyurdu. Sonra ağlayarak, gözlerinden yaşlar akarak ve elimden tutup kalkdı. Beyâz sakalını avucuna alıp, üzgün ve düşünceli bir hâlde minbere çıkdı. İnsanlar toplanınca ayağa kalkdı. Kısa, fekat çok belâgatlı bir hutbe okudu. Buyurdu ki: "Bir takım kimselere ne oluyor ki, Kureyşin iki büyüğü

ve müslimânların babaları gibi olan hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer “radıyallahü anhümâ” hakkında, onların şânına yakışmayan şeyler konuşuyorlar ve bunları da bana isnâd ediyorlar! Bu sözleri söyliyenler cezâlandırılırlar. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, o ikisini ancak mü’min olanlar sever. Fâcir ve alçak olandan başkası da onlara buğz etmez. Sizin içinizde onlara denk kim olabilir. Onları seven beni sevmiş olur. Onlara buğz eden bana buğz etmiş olur. Ben onlara buğz edenlerden uzağım. Biliniz ki, bu ümmetde Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” sonra, insanların en üstünü Ebû Bekr-i Sıddîkdır “radıyallahü anh”. İslâmiyyete ondan dahâ çok hizmet eden yokdur. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” en sevgili olan odur. Resûlullahdan sonra bu ümmet içinde, Allahü teâlâ katında Ebû Bekrden dahâ kıymetli, dahâ hayrlı, dünyâda ve âhıretde ondan dahâ üstün kimse yokdur. Yine Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” ve Ebû Bekr-i Sıddîkdan “radıyallahü anh” sonra bu ümmet içinde insanların en hayrlısı Ömer-ül-Fârûk, sonra Osmân-ı Zinnûreyndir “radıyallahü anhümâ”. Sonra benim. Onlar hakkında bana isnâd etdiğiniz yalan sözleri red ediyorum. Sizin bu husûsda Allahü teâlâya karşı hiçbir delîliniz yokdur. Kendim için, sizin için ve diğer bütün müslimân kardeşlerim için istigfâr ediyorum.”

Hulâsâ Eshâb-ı kirâm “radıyallahü anhüm ecma’în” arasında bu dördü, fazîlet, ihsân ve iyilik, herkesin hürmet ve saygısını kazanmak, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” halîfeleri olmak bakımından, muhâcirlerin büyükleri ve islâma yardımda en önde gelen seçilmiş zâtlardır. Onların büyüklüklerini akl ile anlamak mümkin değildir. Onları üstün ve yüksek bilmek, hürmet ve saygı göstermek icmâ’ ile sâbitdir. Selef-i sâlihînin yolu budur. Bunun dışındaki yollar nefse uymak, te’assub, bid’at ve sapıklıkdır. Dalâlete düşmekden dâimâ Allahü teâlâya sığınırız.

Biliniz ki hazret-i Alî “radıyallahü anh” halîfelik husûsunda ictihâd etdi ve ictihâdında isâbet etdi. O sırada hilâfete ondan dahâ lâyık kimse yokdu. Hazret-i Mu’âviye “radı-

yallahü anh” ictihâdında hatâ etdi.

İbrâhîm Hanefî “rahimehullahü teâlâ” buyurdu ki, Hasen bin Alî “radıyallahü anhümâ” halîfeliği hazret-i Mu’âviyeye teslîm edince, taraftarlarından biri ona, (ey mü’minleri zelîl eden) diye hitâb etdi. Hazret-i Hasen de “radıyallahü anh”: Ben mü’minleri azîz edenim. Babam Alîden “radıyallahü anh” duydum, buyurdu ki: “Mu’âviyenin “radıyallahü anh” halîfeliğine karşı gelmeyiniz. Çünki benden sonra bu vazîfeyi o üzerine alacakdır. Onu kaybetdiğiniz zemân, başların kopduğunu ve yere düşdüğünü görürsünüz.”

Hasen-i Basrî “rahmetullahi aleyh” buyurdu ki: Hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü anh” şöyle buyurduğunu nakl eder. Bir gün Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Yanında hazret-i Hasen vardı. Bir kerre o insanların üzerine doğru gidiyor, bir kerre de insanlar ona doğru geliyorlardı. Bu sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Benim bu oğlum seyyiddir. Ümmîd edilir ki, Allahü teâlâ bunun vâsıtasıyla müslimânlardan iki büyük cemâ’atin arasını ıslâh eder.” Bunu İmâm-ı Buhârî bildirmişdir.

Biliniz ki, Eshâb-ı kirâmın “rıdvânullahi aleyhim ecma’în” çocukları, babalarının kendilerine güzel terbiye vermeleri sebebiyle fazîletlidirler, üstündürler. Şübhesiz ki, hazret-i Fâtımanın “radıyallahü anhâ” evlâdları, hazret-i Ebû Bekrin, hazret-i Ömerin, hazret-i Osmânın evlâdlarından ve hazret-i Alînin hazret-i Fâtımadan “radıyallahü anhüm ecma’în” olmayan evlâdlarından üstündürler. Çünki onlar, Allahü teâlânın kendilerinden ricsi giderdiği temiz bir nesil, sülâle-i tâhiredirler. Allahü teâlâ onları tertemiz kılmışdır. Onlar Ehl-i beyt-i Resûldürler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Ehl-i beytim Nûh aleyhisselâmın gemisi gibidir. Ona binen kurtulur.)**

Câbir bin Abdüllah “radıyallahü anh” şöyle bildirmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Kusvâ adlı devesi üzerinde hutbe îrâd ederken, şöyle buyurduğunu işitdim: **(Ey insanlar! Size iki şey bırakıyorum. Allahü teâlânın kitâ-**

bını ve Ehl-i beytimi. Onlara yapışırsanız, dalâlete düşmezsiniz.) Yine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: **(Âl-i Muhammedi sevmek sırâtdan geçmeğe vesiledir.)** Çünki Resûlullah sırât üzerinde bulunacakdır.

İbni Mâlik, İsmâ’îl bin Abdüllah bin Ca’fer-i Tayyârdan, o da hazret-i Alîden “radıyallahü teâlâ anhüm” şöyle bildirmekdedir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” gökden inen rahmete (yağmura) bakarak, kim bana düâ eder buyurdu ve iki kerre tekrâr etdi. Hazret-i Zeyneb “radıyallahü anhâ” ben düâ ederim yâ Resûlallah dedi. Bunun üzerine öyleyse Alîye, Fâtımaya, Hasene ve Hüseyne düâ et buyurdu. Sonra hazret-i Haseni sağ tarafına, hazret-i Hüseyni sol tarafına, hazret-i Alîyi ve hazret-i Fâtımayı karşısına aldı. Onların üzerini bir aba ile örtdü ve şöyle buyurdu: **(Her peygamberin Ehl-i beyti vardır. Bunlar da benim Ehl-i beytimdir.)** Bir rivâyetde de **(Bunlar benim Ehl-i beytimdir. Benim Ehl-i beytim en iyisidir)** buyurdu. Zeyneb “radıyallahü anhâ”, yâ Resûlallah, ben de sizin aranıza gireyim, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Sen yerinde dur. Sen inşâallah hayra kavuşacaksın)** buyurdu. **(Ayn-ül meânî)** kitâbında bu hadîs-i şerîfle alâkalı olarak şöyle yazılıdır: Resûlullah da “sallallahü aleyhi ve sellem” o abanın altına girdi. Bu sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip, onlarla teberrük için, o da abanın altına girdi. **(Keşf-üs-Sa’lebî)** kitâbında ise şöyle denilmekdedir: Allahü teâlâ [Ahzâb sûresi 33.cü âyetinde meâlen] **(... Ey Ehl-i Beyt! Şübhesiz Allah, sizin ricsden** (günâhdan) **uzak olmanızı istiyor)** buyurdu.

Allahım! Bizi bozuk i’tikâddan, boş şeylerle uğraşmakdan kurtar. Bize eşyânın hakîkatini olduğu gibi göster. Kalblerimizi Evlâd-ı Resûlün ve Eshâb-ı kirâmın muhabbeti üzerine sâbit kıl. Bize Ehl-i sünnet vel-cemâ’at i’tikâdı üzere ölmeği nasîb eyle. Kıyâmet gününde bizi sıddîklarla, şehîdlerle haşr eyle. Şübhesiz ki Sen herşeye kâdirsin.

İmâm-ı Ahmed bin Hanbele “rahmetullahi aleyh” şöyle süâl edildi: Ey İmâm, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sel-

lem" Eshâbından "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" çok kerâmet bildirilmemişdir. Hâlbuki evliyâdan çok kerâmetler bildirilmişdir. Bunun sebebi nedir? Buyurdu ki: Onların îmânları o kadar kuvvetli idi ki, kerâmetlerle ve hârikalar ile takviye edilmeğe ihtiyâcları yokdu. Fekat diğerlerinin îmânı onların îmânları mertebesinde değildi. Bu sebeble kerâmetlerle îmânları kuvvetlendirildi.

Evliyânın büyüklerinden Şihâbüddîn Sühreverdî "kuddise sirruh" buyurdu ki: Allahü teâlâ sevdiği kullarının yakînini kuvvetlendirmek için, onlara mükâfat olarak kerâmetler ihsân eder. Onların da üstünde ba'zı kulları vardır ki, onların kalblerinden perdeler kalkmış, bâtınları yakîne ve ma'rifete kavuşmuşdur. Böyle kulların yakînlerinin ve ma'rifetlerinin kuvvetlenmesi için hârikalara, kerâmetlere ihtiyâcları yokdur. Bu sebeble Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Eshâbından kerâmetler az bildirildi. Sonra gelen evliyâdan ise çok kerâmetler görüldü. Çünki Eshâb-ı kirâmın "aleyhimürrıdvân" Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbetinde bulunmaları bereketiyle, vahyin inişine, meleklerin gelip gitmesine şâhid olmaları sebebiyle, bâtınları nûrlandı. Âhıreti görmüş gibi oldular. Dünyâya kıymet vermediler. Nefsleri tezkiye buldu, temizlendi. İslâmiyyete uygun olmayan âdetleri terk etdiler. Kalb aynaları parladı. Kendilerine ihsân edilen yüksek mertebeler sebebiyle, kendilerinden çok kerâmet görülmesine lüzûm kalmadı. Çünki, yakînleri çok kuvvetli olanlar, hikmetlerle dolu olan âlemin her zerresinde, Allahü teâlânın kudretinden, başkalarının göremediklerini görürler.

Evliyânın kerâmeti, onların irâde ve isteği dışında meydâna gelir. Kerâmet hissî ve ma'nevî olmak üzere iki kısmdır. İnsanların avâmı, hissî kerâmetlerden başkasını bilmez. Meselâ halk arasında kerâmet denince, hâtırlardan geçenleri söylemek, geçmişe ve geleceğe âid şeyleri haber vermek, su üzerinde yürümek, havada uçmak ve bir ânda bir yerden bir yere gitmek ve insanların gözünden kaybolmak, düâsı derhâl kabûl olmak gibi kerâmetler anlaşılır. Sâdece kendilerinden

böyle kerâmetler görülen kimselere evliyâ derler. Onların ibâdetleri yapıp yapmadıklarına, islâm dîninin ve tesavvufun âdâbına ri'âyet edip etmediklerine bakmazlar. Böyle i'tikâd-dan Allahü teâlâya sığınırız.

Ma'nevî kerâmetlere gelince, onları ancak Allahü teâlâ-nın seçilmiş kulları bilir. İslâmiyyetin emrlerine tam uymak, ma'rifet-i ilâhiyyeye kavuşmak, hayrlı işlere koşmak, üzerine vazîfe olan şeyleri yerine getirmekde gayretli olmak, güzel ahlâk sâhibi olmak, kalbden kin, hased, kötü düşüncelerin ve diğer kötü huyların gitmesi, elinde olanı vermek, benliği terk, Allahü teâlâya karşı vazîfeleri yerine getirmek, alıp verdiği nefeslerde gafletden uzak olmak gibi hâller de ma'nevî kerâmetlerdir. Bunlarda mekr ve istidrâc bulunmaz. Bunların hepsi ahde vefâyı ve maksadın doğruluğunu ve ka-zâya rızâyı gösterir. Böyle olan kimselerle mukarreb melek-ler berâber olurlar.

Avâmın bildiği ve kerâmet olarak gördüğü şeylerde gizli mekr bulunabilir. Şâyet bunlar kerâmet ise, netîcesinin isti-kâmet veyâ istikâmete sebeb olması îcâb eder. Yoksa kerâ-met değildir. Netîcesi istikâmet olunca, amellerden tad al-mak, ibâdetlerin mükâfatına ve amellerin netîcesine kavuş-mak mümkindir. Eğer bir kimse, kendisinden kerâmet mey-dâna gelmesini isterse, âhıretde hesâba çekilebilir.

Hissî kerâmetlerden hiçbiri, kerâmet-i ma'neviyyeye dâhil değildir. Bu sebeble Eshâb-ı kirâmdan "radıyallahü anhüm ecma'în" hissî kerâmetler çok bildirilmemişdir. Fekat, ma'ne-vî kerâmetleri çok bildirilmişdir. Bu husûsda Evliyâyı kirâm onların derecesine ulaşamamışdır. Hattâ onlar, Eshâb-ı kirâ-mın vilâyet kandillerinden feyz almışlardır.

Evliyânın kerâmeti hakdır. Hak olduğu Kur'ân-ı kerîmde bildirilmekdedir. Allahü teâlâ [Âl-i İmrân sûresi 37.ci âye-tinde meâlen] **(... Zekeriyyâ ma'bedde onun yanına her giri-şinde, yanında bir yiyecek bulurdu. Ey Meryem! Bu sana ne-reden geldi, dedi. O da, bu Allah tarafındandır. Çünki, Allah dilediğine sayısız rızk verir, dedi.)** buyurdu.

Tefsîr âlimleri bu âyet-i kerîmenin tefsîrinde şöyle buyurmuşlardır. Hazret-i Zekeriyyâ "salevâtullahi ve selâmühü alâ nebiyyinâ ve aleyhi" hazret-i Meryemin yanına her girdiğinde, onun yanında yaz günlerinde kış meyveleri, kış günlerinde ise yaz meyveleri görürdü. Hazret-i Meryemin Peygamber olmadığı sözbirliği ile bildirilmekdedir. Bu âyet-i kerîme, Evliyânın kerâmetini inkâr edenlere karşı tam bir delîldir. Hadîs-i şerîflerden ve diğer haberlerden ise sayılamayacak kadar pek çok delîl vardır.

HAZRET-İ EBÛ BEKR-İ SIDDÎK
"radıyallahü anh"

Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîkın "radıyallahü anh" bütün hâlleri ve işleri, Hâtem-ül enbiyâ Resûlullaha tam uyması sebebiyle, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ve diğer Peygamberlerin peygamberliğine apaçık bir delîl ve en güzel şâhiddir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Mekkeden Medîneye hicret edeceği zemân, Cebrâîl aleyhisselâmdan benimle kim hicret edecekdir, diye sordu. Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" diye cevâb verdi. O günden sonra ism-i şerîfi Sıddîk-ı Ekber oldu. Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" "Nefsim kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn olsun ki, o gece (hazret-i Ebû Bekrin hicretde Resûlullah ile birlikde olduğu gece) âl-i Ömerden hayrlıdır" demişdir.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretde mağaradan çıkarken, "Yâ Ebâ Bekr! Sana müjdeler olsun. Allahü teâlâ bütün insanlara umûmî olarak tecellî eder. Sana ise husûsî olarak tecellî eder" buyurdu. Yine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "Ebû Bekrin size üstünlüğü, nemâz ve oruçla değil, göğsünde (kalbinde) dolu olan şey iledir" buyurdu. Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü anh" hakkında vârid olan hadîs-i şerîfler sayılamayacak kadar çokdur. Biz burada kısaca onun Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" nübüvvetine delîl olan üstün ve hârikul'âde hâllerinden bir kısmını bildireceğiz.

İbni Mes'ûd Ensârî "radıyallahü anh" şöyle bildirmişdir: Hazret-i Ebû Bekrin "radıyallahü anh" müslimân olması vahyin müjdesidir. O şöyle anlatmışdır: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" peygamberliği bildirilmeden önce, bir gece rü'yâmda gökden büyük bir nûrun indiğini ve Kâ'benin üzerine düşdüğünü gördüm. O nûr Mekkenin bütün evlerine dağıldı. Sonra önceki gibi tekrâr toplanıp benim evime girdi. Evin kapısını kapatdım. Sabâhleyin bu rü'yâmı yehûdî âlimlerinden birine anlatıp, ta'birini sordum. Gördüğün rü'yâ karışık rü'yâlardandır. Böyle rü'yâlara i'tibâr olunmaz, dedi. Aradan bir müddet geçdi. Ticâret için çıkdığım bir seferde yolum râhib Bahîrânın bulunduğu kiliseye düşdü. O rü'yâmın ta'birini râhib Bahîrâdan sordum. Sen kimsin, dedi. Kureyşden bir kimseyim, dedim. Allahü teâlâ sizin aranızdan bir Peygamber gönderecekdir. Sen onun hayâtında vezîri, vefâtından sonra da halîfesi olacaksın, dedi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliği bildirilip, insanları dîne da'vet etmeğe başlayınca, beni de islâma da'vet etdi. Ben her Peygamberin bir delîli vardı, senin delîlin nedir, dedim. Delîlim, gördüğün rü'yâdır. Yehûdî âlimi sana bu rü'yâya i'tibâr edilmez diye cevâb verdi. Bahîrâ ise o rü'yânın ta'bîrini şöyledir diyerek sana cevâb verdi, buyurdu. Bunu sana kim haber verdi, dedim. Cebrâîl aleyhisselâm bildirdi, buyurdu. Bunun üzerine ben artık bundan başka delîl ve şâhid istemem. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh diyerek müslimân oldum. Bu hâdise üzerine Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki: "İslâma da'vet etdiğim kimselerden sâdece Ebû Bekr o ânda beni tasdîk edip, sen Allahın Resûlüsün, dedi. O Sıddîk-ı Ekberdir."

Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Câhiliyye devrinde bir ağacın gölgesinde oturuyordum. Ağacın bir dalı bana doğru eğildi ve başıma ulaşdı. Acaba bu ne hâldir diye hayretle bakıyordum. Ağaçdan kulağıma şöyle bir ses geldi. Falan zemânda bir Peygamber gelecekdir. Onun yanında insanların en se'âdetlisi sen olacaksın, dedi. Dahâ açık söyle, o Peygamber kimdir? İsmi ne-

dir, dedim. O Muhammed bin Abdüllah bin Abdülmuttalib Hâşimdir, diye bir ses geldi. O benim arkadaşım ve kıymetli bir dostumdur. Ne zemân Peygamberliği bildirilirse bana müjde ver, dedim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliğinin bildirildiğini i'lân edince, o ağaçdan ey Ebû Kuhâfenin oğlu! Muhammede "aleyhisselâm" vahy geldi. Mûsânın "aleyhisselâm" Rabbinin hakkı için, Ona herkesden önce sen îmân edeceksin, dedi. Sabâh olunca, Resûlullahın huzûruna gitdim. Beni görünce ey Ebû Bekr, seni Allahü teâlâya ve Resûlüne îmân etmeğe da'vet ediyorum, buyurdu. Hemen Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah diyerek îmân etdim. Allahü teâlâ seni hak üzere ve aydınlatıcı bir nûr olarak gönderdi, dedim.

Yine Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliği bildirilmeden önce ticâret için Yemene gitmişdim. Semâvî kitâbları okumuş dört yüz yaşında bir ihtiyâra misâfir oldum. Beni görünce zan ediyorum ki, sen Mekkedensin, dedi. Evet, dedim. Kureyşden misin, dedi. Evet, dedim. Benî Temîm kabîlesinden misin, dedi. Evet, dedim. Sonra bir alâmet kaldı, dedi. O nedir, dedim. Bana karnını aç, dedi. Ne olduğunu söylemeden açmam, dedim. Bunun üzerine şöyle dedi. İlâhî kitâblarda okudum. Haremden bir Peygamber çıkacakdır. Biri genç, biri ihtiyâr iki yardımcısı olacakdır. Genci kuvvetli ve kahramân, ihtiyâr yardımcısı ise za'îfdir ve karnında bir ben vardır, dedi. Karnımı açdım. Göbeğimin üzerinde siyâh bir ben gördü. Kâ'benin hakkı için o ihtiyâr yardımcı sensin, dedi. Bana hidâyete yapış ve O Peygamberin dînine sımsıkı sarıl. Allahın sana ihsân etdiği şeyleri gizle diye vasıyyet etdi. Yemende işlerimi bitirdikden sonra, o ihtiyârla vedâlaşmak üzere yanına gitdim. Bana birkaç beyt verdi ve bunu o Peygambere verirsin, dedi. Mekkeye döndüm. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliği bildirilmişdi. Mekkenin ileri gelenleri beni görmeğe geldiler. Aranızda hiç garîb bir hâdise oldu mu diye sordum. Bundan dahâ garîb birşey olmaz ki, Ebû Tâli-

bin yetîmi Peygamberlik iddiâ ediyor, seni bekliyorduk. Artık sen geldin, ona karşı durursun, dediler. Onları mümkin olan bir şeklde başımdan savdım. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" nerede olduğunu sordum. Hadîce-tül kübrânın "radıyallahü anhâ" evinde olduğunu söylediler. Gidip kapıyı çaldım. Resûlullah dışarı çıkdı. Ey Muhammed "aleyhisselâm"! Seni kendi hânenizde bulamadım. Atalarının dîninden başka bir dîne da'vet etdiğini söylüyorlar, dedim. "Ben Allahü teâlânın Resûlüyüm. Seni ve bütün insanları Allahü teâlâya îmân etmeğe çağırıyorum" buyurdu. Delîlin nedir, diye sordum. Yemende gördüğün ihtiyârdır, buyurdu. Bunu sana kim haber verdi, dedim. Benden evvelki Peygamberlere de gelen büyük bir melek haber verdi, buyurdu. Hemen mubârek elini tutup, Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh diyerek, îmân etmek şerefine kavuşdum. Sonra dönüp gitdim. Benden dahâ huzûrlu kimse yokdu. Çünki îmân etmek nasîb olmuşdu.

Emîr-ül mü'minîn Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Ölüm hastalığımda hilâfeti kime bırakacağım hakkında tekrâr istihâre yapdım. Allahü teâlâdan rızâsı nerede ise bana bildirmesini diledim. Bilirsiniz, yalan söylemek istemem. Hiçbir akllı kimse de müslimânlara yalan söyliyerek aldatıp da, Allahü teâlânın huzûruna çıkmak istemez, dedi. Huzûrunda bulunanlar: Ey Allahın Resûlünün halîfesi! Senin doğruluğunda hiç kimsenin şübhesi yokdur. İstihârenizi söyleyin, dediler. Bunun üzerine şöyle anlatdım: Gecenin sonunda idi. Uyku ağır basıp uyumuşum. Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" gördüm. İki beyâz kaftân giymişdi. O kaftânların eteklerini ben topluyordum. O sırada o iki kaftân yeşil olmağa ve parlamağa başladı. Bakanların gözünü alırdı. Resûlullahın yanında iki kişi vardı. Yüzleri güzel, elbiseleri nûrlu idi. Onları görmek sürûr veriyordu. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bana selâm verdi ve müsâfehâ etdi. Mubârek elini göğsüme koydu. İçimdeki sıkıntı hemen gitdi. Ey Ebû Bekr, sana kavuşmağa iştiyâkımız çokdur. Bizim yanımıza gelme vaktindir, buyurdu. O kadar ağlamışım ki ev-

dekiler uyanmışlar. Sonra bana söylediler. Yâ Resûlallah sana kavuşacak mıyım, dedim. Şübhesiz kavuşmamıza çok az kaldı, buyurdu. Sonra Allahü teâlâ seni halîfe seçme husûsunda muhayyer kıldı, buyurdu. Yâ Resûlallah siz seçiniz, dedim. Hilâfete lâyık, islâmiyyet ile hükmeden, doğru ve kuvvetli olan Ömer-ül Fârûkdur. Yer ve gök ehli ondan râzıdır. Zemânın en iyisidir. Siz ikiniz, dünyâda vezîrlerimsiniz, vefâtımda yardımcılarımsınız ve Cennetde komşularımsınız, buyurdu. Sonra Resûlullah bana selâm verdi. Yanında bulunan iki kişi de selâm verdiler. Sıkıntıdan kurtuldum. Gökde melekler arasında ve yeryüzünde insanlar arasında sıddîksın dediler. Yâ Resûlallah! Anam babam sana fedâ olsun. Bu iki kimse kimdir? Bunlara benzer kimse görmedim, dedim. Bunlar seçilmiş büyük iki melek olan Cebrâîl ve Mikâîldir, buyurdu. Sonra gitdiler. Uyandığımda yüzüm gözyaşlarımla ıslanmışdı. Ehl-i beytim baş ucumda ağlaşıyorlardı.

● Hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Ba’zıları Ebû Bekri “radıyallahü anh” şehîdler arasına defn edelim dediler. Ba’zıları da Bakî’ kabristânına defn edelim, dediler. Ben de benim odamda çok sevdiği Resûlullahın yanına defn edelim, dedim. Biz bu şekilde konuşurken, beni uyku basdırdı ve birazcık uyudum. Bir ses işitdim, “dostu dosta kavuşdurunuz” diyordu. Sonra uykudan uyandım. O sesi, mescidde olmalarına rağmen herkes işitmiş.

● Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” şöyle vasıyyet etmişdi: Tabûtumu Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Ravdasının kapısına götürün. Esselâmü aleyke yâ Resûlallah, bu Ebû Bekrdir, senin kapının eşiğine gelmişdir, deyiniz. Eğer müsâade buyrulup, kapı açılırsa, beni içeri götürüp defn edin. İzn verilmezse Bakî’ kabristânına defn ediniz. Bu vasıyyeti üzerine tabûtu Resûlullahın Ravdasının kapısına götürdüler. Dahâ sözleri bitmeden perde açıldı ve kapı sesi işitildi ve kulağımıza habîbi habîbe kavuşdurun,diye bir ses geldi.

● Bir gece Ebû Bekrin “radıyallahü anh” evine misâfirler gelmişdi. Kendisi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem”

yanında idi. Geç vakt eve geldi. Ehl-i beytine misâfirler akşam yemeği yidiler mi, diye sordu. Yemek verdik, sizinle berâber yimek için yimediler, dediler. Üzüldü ve o yemekden yimemeye yemîn etdi. Sonra bu yemîn şeytândandır, dedi. Misâfirlerle birlikde yimeğe başladı. Bu hâdiseyi nakl eden kimse şöyle anlatmışdır: Yemekden bir lokma alırdık, altında dahâ fazla yemek meydâna gelirdi. Hepimiz doyduk. Tabakda öncekinin üç misli fazla yemek vardı. Sayılarını bilmiyorum, fekat o yemekden çok kimseler yidi.

● Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” ölüm hastalığında iken, kızı hazret-i Âişeye “radıyallahü anhâ”, iki oğlan ve iki kız evlâdını emânet etdiğini söyledi. Hazret-i Âişe, benim bir kız kardeşim vardır. Diğeri kimdir, diye sordu. Ebû Bekr “radıyallahü anh”, hanımım hâmiledir. Zan ederim kız olacakdır, dedi. Hakîkaten kız doğdu.

HAZRET-İ ÖMER-ÜL FÂRÛK
“radıyallahü anh”

Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” şöyle rivâyet etmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki: “Geçmiş ümmetlerde velîler vardı. Peygamber olmadıkları hâlde Allahü teâlâ onlara hitâb buyururdu. Eğer bu ümmetde onlar gibi birisi olursa, o Ömer bin Hattâbdır. Abdüllah ibni Ömerin “radıyallahü anhümâ” şu sözü bu ma’nâyı te’yîd etmekdedir: Eshâb-ı kirâm herhangi bir husûsda söz söyleseler, hükm-i ilâhî hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” sözüne uygun nâzil olurdu. Nitekim Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurdu: **(Allahü teâlâ Ömerin** “radıyallahü anh” **dili ile söyleyicidir)**. Yine Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” nakl etmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurdu: Rü’yâda gördüm. Bir kova ile su çekiyordum. Allahü teâlânın dilediği kadar çekdim. Sonra Ebû Bekr “radıyallahü anh” kovayı alıp, bir iki kova su çekdi. Onun çekmesinde za’îflik vardı. Allahü teâlâ ona rahmet eylesin. Dahâ sonra Ömer bin Hattâb “radıyallahü anh” kovayı aldı. Onun gibi kuvvetli su çeken görmedim. Bütün havuz-

ları su ile doldurdu ve bütün insanları suya kandırdı. Hazret-i Ebû Bekr iki sene dört ay veyâ altı ay halîfelik yapdı. Ölüm hastalığı sırasında Osmân bin Affâna "radıyallahü anh" yaz buyurarak, şöyle yazdırdı:

(Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu Ebû Bekrin dünyâdan çıkacağı günlerin son ahdi ve âhırete gireceği günlerin ilk ahdidir. Kâfirin ve fâcirin inanacağı ve yalancının tasdîk edeceği bir gerçekdir ki, ben Ömer bin Hattâbı "radıyallahü anh" halîfe seçdim. Benim zannım şöyledir ki, şübhesiz o adâletle hükmeder. Herkes yapdığından mes'ûldür. Ben hayrı murâd eyledim. Gaybı bilmem. Zulm edenler yakında hangi dönüş yerine döneceklerini bileceklerdir.) Sonra bu yazı Eshâb-ı kirâmın büyüklerine arz edildi. Yazılı olanları kabûl edip bî'at etdiler. Rivâyet edilir ki, Ebû Bekrin "radıyallahü anh" hastalığı ağırlaşınca, pencereden insanlara hitâben, ey insanlar, ben size bir ahd eyledim, halîfe seçdim, ona râzı oluyor musunuz, dedi. Evet râzı oluyoruz, cevâbını verdiler. Hazret-i Alî "radıyallahü anh", Ömer bin Hattâbın "radıyallahü anh" halîfeliğinden başkasına râzı olmayız, dedi. Ebû Bekr "radıyallahü anh" da hayrlı olsun, buyurdu.

● İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" şöyle anlatmışdır: Allahü teâlâ Eshâb-ı kirâma Medâyinin fethini, Emîr-ül mü'minîn Ömerin "radıyallahü anh" halîfeliği zemânında nasîb etdi. Ganîmet mallarını getirdiler, Resûlullahın mescidinde açdılar. Önce Hasen bin Alî "radıyallahü anhümâ" geldi. Yâ Emîr-el mü'minîn! Allahü teâlâ müslimânlara fetih nasîb eyledi. Ganîmet malından hakkımı ver, dedi. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" ona lütf ve ikrâmla hitâb etdi ve kendisine bin dirhem verilmesini emr etdi. Bin dirhem verdiler. Sonra hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" geldi. Ona da lütf ve ikrâmla hitâb edip, bin dirhem verilmesini emr etdi. Bin dirhem verdiler. Dahâ sonra kendi oğlu Abdüllah bin Ömer "radıyallahü anhümâ" geldi. Ey mü'minlerin emîri. Allahü teâlâ müslimânlara feth nasîb eyledi. Ganîmetden benim hakkımı da ver, dedi. Hazret-i Ömer ona da lütf ve ikrâmla hitâb etdi ve beş yüz dirhem

verilmesini emr etdi. Bunun üzerine Abdüllah bin Ömer, ey mü'minlerin emîri, ben harblerde bütün gücümle savaşdım. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" önünde kılıç salladım. Hasen ve Hüseyn "radıyallahü anhümâ" Medîne sokaklarında çocuklar ile oynarlardı. Onlara biner dirhem, bana ise beşyüz dirhem veriyorsun, dedi.

Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" oğluna şöyle cevâb verdi. Evet öyledir. Haydi sen de onların babası gibi baba, annesi gibi anne, dedesi gibi dede, nineleri gibi nine, amcaları gibi amca, dayıları gibi dayı, halaları gibi hala, teyzeleri gibi teyze getir, sana da vereyim. Onların babası Aliyyül Mürtezâ, annesi Fâtıma-tüz-Zehrâ, dedeleri Muhammed Mustafâ "aleyhisselâm", nineleri Hadîce-tül Kübrâ, amcaları Ca'fer bin Ebî Tâlibdir. Halaları Ümmühânî binti Ebî Tâlib, dayıları Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" oğlu hazret-i İbrâhîmdir. Teyzeleri Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kızları Rukayye ve Ümmü Gülsümdür "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în", dedi. Hazret-i Alî, hazret-i Ömerin "radıyallahü anhümâ" bu sözlerini işitince şöyle dedi: Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim, şöyle buyurdu: **(Ömer Cennetdeki insanların ışığı ve islâmın nûrudur.)** Bunu gelip hazret-i Ömere haber verdiler. Bunun üzerine hazret-i Ömer, Eshâb-ı kirâmdan bir cemâ'ati yanına alarak hazret-i Alînin evine gidip, kapıyı çaldı. Hazret-i Alî dışarı çıkınca, ey Ebel Hasen, sen Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek ağzından, **(Ömer Cennetdeki insanların ışığı ve islâmın nûrudur)** buyurduğunu işitdin mi, diye sordu. Evet işitdim, dedi. Bunu bana yaz, dedi. Hazret-i Alî şöyle yazdı: Bismillâhirrahmânirrahîm. Bu Alî bin Ebî Tâlibin Ömer bin Hattâba vesîkasıdır. Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim. O da Cebrâîl aleyhisselâmdan, o da Allahü teâlâdan bildirdi. "Şübhesiz ki, Ömer bin Hattâb Cennetdeki insanların ışığı ve islâmın nûrudur". Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" bu yazıyı alıp evlâdlarından birine verdi ve şöyle vasıyyet etdi. Ben vefât edince bu yazıyı kefenimin içine koy ki, bununla Allahü

teâlâya kavuşayım. Şübhesiz ki Eshâb-ı kirâmın fazîletleri sayısızdır. Onların hârikalarını anlatmakdan diller âcizdir.

● Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" bir Cum'a günü minberde hutbe okurken, hutbeyi bırakıp iki veyâ üç kerre, "Yâ Sâriye el-Cebel, el-Cebel" dedi. Sonra hutbeye devâm edip temâmladı. Cemâ'at, Ömer "radıyallahü anh" divâne olmuş dediler. Nemâzdan sonra Abdürrahmân bin Avf "radıyallahü anh" hazret-i Ömerin yanına yaklaşıp, yâ Ömer "radıyallahü anh", sana ne oldu da hutbe arasında o sözü söyledin. Halk senin hakkında konuşmağa başladı, dedi. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" dedi ki: "O sırada Sâriye "radıyallahü anh" ordusuyla bir dağın dibinde, kâfirlerle muhârebe yapıyordu. Kâfirler önden ve arkadan durmadan saldırıyorlardı. O hâli gördüm ve dayanamayıp arkalarını dağa versinler ve kâfirlerin şerrinden kurtulsunlar diye o sözü söyledim." Medîne ile muhârebenin yapıldığı yerin arası bir aylık yol idi. Aradan bir müddet geçdikden sonra, Sâriye "radıyallahü anh" Medîneye döndü ve Eshâb-ı kirâma şöyle anlatdı: Bir Cum'a günü kâfirler ile muhârebe yapıyorduk. Sabâhdan Cum'a vaktine kadar harb etdik. Öğle vakti, yâ Sâriye el-Cebel diye bir ses işitdik. Bunun üzerine arkamızı dağa verdik. O kadar savaşdık ki, kâfirlerin askerlerinin çoğunu öldürdük. Kalanları da kaçdılar. Hazret-i Ömere divâne oldu diyenler, bunları dinleyince, bunlar hazret-i Ömeri doğru çıkarmak için anlatılıyor, dediler. Hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" Cum'a günü hutbede söylediği o sözü hazret-i Alîye söylemişlerdi. Hazret-i Alî, o boş söz söylemez ve boş iş yapmaz. Söyledikleri ve yapdıkları âyet-i kerîmelere muvâfıkdır, dedi. İmâm-ı Fahreddîn Râzî "rahmetullahi aleyh" **(Tefsîr-i kebîr)**inde şöyle yazmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk "radıyallahü anhümâ" için, **(Siz ikiniz benim gözüm ve kulağım gibisiniz)** buyurmuşdur. Nitekim hazret-i Ömer "radıyallahü anh" Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" halîfesi olunca, minber üzerinden o kadar uzak mesâfedeki hâli gördü.

● Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” Irak memleketlerinden birine cihâd için ordu göndermişdi. Bir gün Medînede otururken, birdenbire; Efendim buradayım! buradayım! diye seslendi. Hiç kimse neden böyle seslendiğini anlayamadı. Nihâyet ordu zaferler kazanarak döndü. Kumandan hazret-i Ömere kazandıkları zaferleri anlatmağa başladı. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” bunları bırak, kendisine zorla suya gir dediğin kimsenin hâli ne oldu, diye sordu. Kumandan, yâ Emîr-el mü’minîn! Bu işde benim kötü bir niyyetim yokdu. Bir suya ulaşdık. O sudan geçmek için derinliğini öğrenmek istedik. O kimseyi soyup, suya koyduk. Hava soğuk idi. Yâ Ömer, yâ Ömer “radıyallahü anh” diye feryâd eyledi. Sonra şiddetli soğuk sebebiyle vefât etdi, dedi. Komutanın anlatdıklarını dinleyenler, dahâ önce hazret-i Ömerin Lebbeyk, Lebbeyk diye söylemesinin, suya giren askerin ey Ömer “radıyallahü anh”, nerdesin, diye seslenmesine cevâb olduğunu anladılar. Hazret-i Ömer, o kumandana eğer bundan sonra üsûl olarak kalmayacağını bilseydim, senin boynunu vururdum, dedi. Haydi şimdi git, o mazlûmun diyetini âilesine ver. Bir dahâ böyle bir şey yapma, dedi. Sonra, bana göre bir müslimânı öldürmek, nice kimseleri öldürmekden dahâ büyük bir işdir, buyurdu.

● Hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” halîfeliği sırasında Mısr fethedilmişdi. Amr bin Âs “radıyallahü anh” da Mısra vâlî olarak tâyîn edilmişdi. Bir gün Mısr halkı Amr bin Âsa gelerek, Nil nehrinin bir âdeti vardır. Bu yapılmazsa suyu çekilir, dediler. O âdet nedir diye sordu. Halk, içinde bulunduğumuz bu aydan oniki gün geçdikden sonra, bir kız buluruz. Annesini babasını mâl ve para vererek râzı ederiz. O kızı güzel elbiselerle ve altınlarla süsleyip, Nil nehrine atarız, dediler. Amr bin Âs “radıyallahü anh” bunları işitince, islâmiyyetde böyle iş olmaz. İslâmiyyet bozuk âdetleri kaldırmışdır, diyerek kabûl etmedi. Üç ay sonra Nil nehrinin suyu kesildi. Mısr halkı vatanlarından göç etmeğe başladı. Amr bin Âs “radıyallahü anh” bu hâli görüp, bir mektûb yazarak durumu hazret-i Ömere “radıyallahü anh” bil-

dirdi. Hazret-i Ömer mektûbu okudu ve bir cevâb yazarak onların âdetlerini yapmamakla iyi etmişsin. Mektûbumun içine bir parça kâğıd koydum. O kağıdı Nil nehrine bırak, diye yazdı. Amr bin Âs "radıyallahü anh" bu mektûbu aldı. Mektûbun içindeki kâğıdda şöyle yazılı idi: Allahın kulu Ömer bin Hattâbdan Mısrın Nil nehrine. Eğer bundan evvel kendin akdığını zan ediyorsan akma! Eğer seni vâhid ve kahhâr olan Allahü teâlâ akıtıyor ise, vâhid ve kahhâr olan Allahü teâlâdan seni akıtması için düâ ederim, akıtmasını dilerim. Amr bin Âs "radıyallahü anh" o kâğıdı Nil nehrine bırakdı. Ertesi gün sabâhleyin, Nil nehrinin suyu onaltı arşın yükselerek akmağa başladı. Bir dahâ da önceki gibi suyu hiç kesilmedi. Mısr halkı sıkıntıdan kurtuldu.

İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" kendisine kadar uzanan rivâyet zinciri ile nakl ederek şöyle buyurdu: Mûsâ aleyhisselâm Firavna beddüâ eyledi ve Allahü teâlâ Nil nehrinin suyunu kurutdu. Halk vatanını terk etmeğe başladı. Sonra toplanıp Mûsâ aleyhisselâma giderek, bizim için düâ et. Nilin suyu aksın, diye yalvardılar. Mûsâ aleyhisselâm îmâna gelirler diye, Nilin suyunun yeniden akması için Allahü teâlâya düâ etdi. Sabâhleyin bakdılar ki, Nil nehrinin suyu on altı zra' yükselmiş akıyordu. Allahü teâlâ Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden hazret-i Ömere "radıyallahü anh" bu kerâmeti verdi.

● Bir gün Medînede zelzele oldu. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" elindeki kamçı ile yere vurarak, Allahü teâlânın izniyle sâkin ol, dedi. Zelzele durdu ve Medînede bir dahâ zelzele olmadı.

● Bir gün Medînede yangın çıkdı. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" bir saksı parçasına, ey ateş, Allahü teâlânın izniyle sâkin ol, diye yazıp ateşin içine koydu. Yangın hemen söndü.

● Rûm meliki, hazret-i Ömere "radıyallahü anh" bir elçi göndermişdi. Elçi halîfenin evini sordu. Bir serây gösterileceğini zan ediyordu. Sahrâda kerpiç kesiyor, dediler. Elçi sahrâ-

ya doğru gitdi. Bakdı ki, hazret-i Ömer "radıyallahü anh" başının altına bir kerpiç koymuş, toprak üzerinde uyuyordu. Elçi bu hâli görünce, doğuda ve batıda herkes bu kişiden çekiniyor. Bunun hâli ise böyledir diye çok hayret etdi. Sonra burası tenhâ bir yer, bunu öldürürsem kimsenin bundan çekinmesi kalmaz, diye kalbinden geçdi ve kılıcını çekdi. O ânda Allahü teâlâ yerden bir aslan çıkardı. Elçi şaşırıp korkusundan kılıcını yere bırakdı. O sırada hazret-i Ömer uyandı. Aslanı görmemişdi. Elçiye ne olduğunu sordu. O da durumu anlatdı ve müslimân oldu.

● Hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" şehîd olduğu gün yeryüzünü öyle bir karanlık basdı ki, çocuklar annelerine, kıyâmet mi kopdu diye sorarlardı. Anneleri, çocuklara hâyır, Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh" şehîd oldu, dediler. Hazret-i Ömerin şehîd olduğu gün şu ma'nâdaki beytler işitildi. Fekat söyliyen görünmedi:

Eğer islâm üzere ağlıyorsa, ağlayan ağlasın,
Neredeyse helâk olmak üzere idiler, ey geçmiş zemân.

Geride kaldı dünyâ ve ondaki hayrlar,
Dünyâdan yüz çevirdiler va'de inananlar.

Sana cinnin kadınları içden ağlıyorlar,
Dinarlar gibi yüzlerini tırmalıyorlar.
Hâdiselerden sonra hep siyâh giyiyorlar.

Şu ma'nâdaki beytleri de, şehîd olmasından üç gün sonra yine cinnîler okudular:

Allah hayrlarla karşılaşdırsın hâtırına emîrin,
Onun kudreti ne yücedir, her zerresinde yer yüzünün.

Kim binerse deve kuşunun kanatlarına,
O zemân ulaşabilir elden kaçan hayra.

● Şeyhaynın, ya'nî hazret-i Ebû Bekrin ve hazret-i Ömerin "radıyallahü anhümâ" kerâmetlerinden biri de, kendilerine dil uzatan, edebsiz sözler söyliyen râfizîlerin başlarına çeşidli belâların ve cezâların gelmesidir.

Hâce Muhammed Pârisâ "kuddise sirruh" **(Fasl-ul-Hitâb)** adlı kitâbında şöyle yazmışdır: Hazret-i Alî "radıyallahü anh" buyurdu ki: Bir gurub insanlar beni hazret-i Ebû Bekrden ve hazret-i Ömerden "radıyallahü anhümâ" üstün tutacaklardır. Onların kalblerinde nifâk vardır. Müslimânların bölünmesini, ihtilâfa düşmelerini isterler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bana onlardan haber verdi ve katl edilmelerini emr etdi. Onlar zâhiren müslimân görünürler. İçlerinden din düşmânıdırlar. Yalan söylemek onlara göre güzeldir. Kalbleri kötülüklerle doludur. Kur'ân-ı kerîmi değişdirirler. Kendi sapık düşüncelerine göre yorumlarlar. Fitne üzerinde birbirleriyle anlaşma yaparlar. Eshâb-ı kirâma "aleyhimürrıdvân" söğerler. Allahü teâlâ onları afv etmez. Bu fitneleri küçükleri büyüklerinden öğrenirler. Böylece devâm ederek, sünneti yok edip bid'ati yayarlar. O zemân sünnete uyanlar, şehîdlerden, âbidlerden ve gâzîlerden efdaldir. Se'âdet onlarındır. Yer yüzünde râfizîlerden çok buğz edilecek kimse yokdur. Yer yüzü onlara buğz eder. Gök onlara tiksinerek gölge verir. Râfizîlerin âlimleri gök kubbesi altında insanların en şerlisi ve en zararlısıdırlar. Fitne onlardan çıkar ve fitne üzerinde sâbit olurlar. Râfizîlerin âlimleri gökdeki melekler arasında en pis ve en necs kimseler diye ismlendirilirler. Eshâb-ı kirâmı "radıyallahü anhüm ecma'în" kötüledikleri zemân, göğüslerinden hikmet çıkıp gider. Allahü teâlâ râfizîlerin ve bid'at sâhiblerinin sûretlerini değişdirir. Eshâb-ı kirâm, hazret-i Alînin bu sözlerini işitince: Yâ Emîrel mü'minîn! Biz o zemâna ulaşırsak ne yapalım, dediler. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" buyurdu ki: Îsâ aleyhisselâmın havârîleri gibi olunuz. Allahü teâlâ size ne emr etdiyse yapınız. Onun Peygamberine itâ'at, Eshâbına muhabbet, râfizîlere buğz ve düşmânlık husûsunda havârîlerin yapdığı gibi yapıp, sabr ediniz. Hak ve sünnet üzere olmak, günâh ve bid'at üzere olmakdan hayrlıdır.

Abdüllah bin Sebe', hazret-i Alîyi, hazret-i Ebû Bekrden "radıyallahü anhüm" üstün tutduğunu söylemişdi. Hazret-i Alî onun bu yalan ve fitne sözünü duyunca, yemîn

ederek onu öldürürüm, demişdir. Seni seveni niçin öldürüyorsun, diye sorduklarında, beni onlardan üstün tutanı elbette öldürürüm. Benim bulunduğum şehrde bulunmasın dedi ve onu bulunduğu şehrden sürdü.

● İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" **(Delâil-ün-nübüvve)** adlı kitâbında, güvenilir kimseden nakl ederek şöyle yazmışdır: Biz üç kişi Yemene gidiyorduk. Yanımızdaki bir şahs Kûfeli idi. Bu kimse hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk "radıyallahü anhümâ" hakkında uygunsuz sözler söyler, onlara dil uzatırdı. Her ne kadar nasîhat etdiysek de fikrinden vazgeçmedi. Yemene yakın bir yerde konakladık ve uyuduk. Sonra kalkıp abdest aldık. O şahsı da uyandırdık. Ne yazık ki ben burada sizden ayrılıyorum. Beni uyandırdığınız sırada, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" baş ucumda idi. Bana ey fâsık kimse, Allahü teâlâ fâsıkı hakîr eyledi! Sen burada sûret değişdireceksin buyurdu, dedi. Biz vah sana, kalk abdest al, dedik. Kalkıp oturdu, ayaklarını topladı. Bir de bakdık ki ayak parmakları maymûn parmağı şekline girdi. Sonra dizlerine kadar iki ayağı maymûn ayağı gibi oldu. Böylece göğsü, vücûdu, başı ve yüzü değişip temâmen maymûn oldu. Onu tutup devenin palanı üzerine bağladık ve yola devâm etdik. Güneş batmak üzere iken bir yere ulaşdık. Orada bir kaç maymûn toplanmışdı. Onları görünce çok ızdırâb çekdi. İpini koparıp o maymûnların yanına gitdi. O maymûnlarla birlikde bize doğru döndü. Biz dedik ki, bu insan iken bize eziyyet ve sıkıntı verirdi, şimdi maymûnlar ona dost oldu, dedik. Sonra bize yaklaşdı ve kuyruğunun üzerine oturdu. Yüzümüze bakıyor ve göz yaşı döküyordu. Biraz sonra maymûnlar gitdiler. O da onların arkasından gitdi!

● İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" Alî bin Zeydin "radıyallahü anhümâ" şöyle anlatdığını nakl etmişdir: Sa'îd bin Müseyyib "radıyallahü anh" bana bir kimse gönder de falan şahsı görsün, dedi. Hâlini sen söyler misin, dedim. Hâyır söylemem, dedi. Bir kimse gönderdim. Sa'îd bin Müseyyib "radıyallahü anh" göstermek istediği şahs hakkında şöy-

le anlatdı. O şahs Eshâb-ı kirâmdan ba'zıları hakkında kötü söz söylerdi. Allahü teâlâ onun yüzünde öyle bir yara hâsıl etdi ki, bütün yüzünü kapladı ve yüzü simsiyâh oldu.

● Yine İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" sâlih bir kimseden naklen şöyle anlatmışdır: Kûfeli bir şahs vardı. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka ve hazret-i Osmân-ı zinnûreyne "radıyallahü anhümâ" dil uzatır, uygunsuz sözler söylerdi. Her nasılsa bir def'asında bir yolculuk sırasında o şahsla berâber olduk. Kendisine çok nasîhat etdik, fekat dinlemedi. O hâlde bizden uzaklaş dedik. Uzaklaşıp gitdi. Sonra o kimsenin oğlunu gördük. Babana söyle bizimle berâber gelsin, dedik. Oğlu, babamın iki eli domuz ayağı gibi oldu, dedi. Adamın yanına gitdik. Bizimle berâber gel dedik. Bana acâib bir şey oldu, dedi ve ellerini gösterdi. Elleri domuz ayağı gibi olmuşdu. Sonra bizimle yola devâm etdi. Pek çok domuzun bulunduğu bir yere ulaşdık. O kimse birden bire merkebinden yere atlayıp, domuzların arasına karışdı. Domuz şekline döndü. Onu diğer domuzlardan ayıramadık. Mâllarını ve kölesini Kûfeye getirdik!

● İmâm-ı Müstagfirînin "rahmetullahi aleyh" bir gâzîden naklen anlatdığı bir hâdise de şöyledir: O gâzî kimse şöyle demişdir: Bir cemâ'at ile gazâya gidiyorduk. Yanımızda Benî Temîm kabîlesinden Ebû Hayyân adında biri vardı. Bu şahs hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk "radıyallahü anhümâ" hakkında uygunsuz sözler söylerdi. Kendisine nasîhatlarımız hiç fâide vermedi. Yolda hâkimlerden birine uğradık. Ebû Hayyânı kasdederek, bunu benim yanımda bırakınız, dedi. Biz de onu bırakıp gitdik. Bir müddet sonra bakdık ki, arkamızdan geliyordu. Yanında bırakdığımız hâkim kendisine bir elbise ve bir de at vermiş. Bize, gördünüz mü, ey Allahın düşmânları diye bağırdı. Bizden uzak dur, dedik. Biz yolun bir tarafından gidiyorduk. O da öbür tarafından gidiyordu. Bir ara ihtiyâcını gidermek için yoldan ayrılıp, bir kenâra çekildi. Otururken üzerine arılar hücûm etdi. Bizden yardım istedi. Yardım etmek istedik. Fekat bu sefer arılar bize hücûm etmeğe başladı. Biz bırakıp

geri döndük. Arılar tekrâr onun üzerine hücûm etdiler. Kemikleri parlayıncaya kadar derisini ve etlerini parçaladılar. Biz, Benî Temîmden Ebû Hayyânın mallarını kim alır diye bağırdık.

● İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" selefden büyük bir zâtdan şöyle nakl etmişdir: Benim bir komşum vardı. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk "radıyallahü anhümâ" hakkında devâmlı çirkin sözler söylerdi. Bir gece rü'yâmda Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" gördüm. Sağ tarafında hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve sol tarafında da hazret-i Ömer-ül Fârûk vardı. Yâ Resûlallah! Benim bir komşum var, bu iki zât hakkında uygunsuz sözler söylüyor. Böylece bana sıkıntı veriyor, çok eziyyet ediyor, dedim. Resûlullah bir kimseye: "Git bunun komşusunu öldür" buyurdu. Sabâhleyin rü'yâmı o komşuma anlatayım diye evden çıkdım. Bir de bakdım ki, o komşumun kapısı önünde bir kalabalık ve gürültü vardı. Ne oldu diye sordum. Gece biri gelip bunu öldürmüş, dediler.

● Yine İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" şöyle yazmışdır: Basra halkından birisi Ehvâz beldesinin ileri gelenlerinden birine mal satmışdı. Mal satdığın adam râfizîdir. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında uygunsuz sözler söylüyor, dediler. Mal satan kimse bundan sonrasını şöyle anlatmışdır: Gidip gelmek uzun sürecekdi. Fekat mal satdığım adamın yanına gitdim. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında kötü sözler söylemeğe başladı. Çok üzüldüm ve adamın yanından ayrıldım. O gece üzüntümden yemek yimedim. Rü'yâmda Resûlullahı gördüm. Yâ Resûlallah! Falan kimseyi görüyor musun. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında neler söylüyor, dedim. Söyledikleri seni üzdü mü, buyurdu. Evet, dedim. Onu buraya çağır, buyurdu, çağırdım. Yere yatırmamı emr etdi. Adamı yere yatırdım. Resûlullah elime bir bıçak verip, onu öldür, buyurdu. Üç kerre öldüreyim mi, yâ Resûlallah, diye sordum. Çünki adam öldürmek benim için zor bir iş idi. Üçüncü soruşumda, vah sana, öldür diyorum, buyurdu. Bu-

nun üzerine onu öldürdüm. Sabâhleyin bu rü'yâmı o habîs kimseye anlatayım diye gitdim. Mahallesine varınca evinden feryâd seslerinin yükseldiğini işitdim. Bu ne hâldir diye sordum. Falan kimseyi dün gece yatağında öldürmüşler, dediler. Vallahi onu Resûlullahın emriyle ben öldürdüm, dedim. O kimsenin oğlu durumu öğrenince bana, sen hakkını al, ben onu toprağa gömeyim, dedi. Malımı alıp gitdim.

● İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" şöyle anlatmışdır: Selefden bir zât şöyle anlatdı: Çocukluğum zemânında bir râfizî hocam vardı. Bana râfizîlik telkîn ederdi. Ben de hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında uygunsuz sözler söylerdim. Bir gece rü'yâmda kıyâmet kopmuşdu. Bütün insanlar, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda toplanmışlardı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanında iki ihtiyâr zât oturuyordu. Herkes sıra ile gidip selâm veriyordu. Ben de selâm vermek için Resûlullahın huzûruna yaklaşdım. Yanında bulunan iki zâtdan biri, yâ Resûlallah, bu kimse bizden ne ister, diyerek beni gösterdi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" beni tutmak istedi, o sırada uykudan uyandım. O ânda saç ve sakalım, kaşım ve kipriklerim döküldü. Dört ay öylece kaldım. Bütün tabîblere gitdim, çâre bulamadım. Bir gün dostlardan biri geldi, bu hâlin nedir. Tabîbler sana çâre bulmakdan âciz kalmışlar, dedi. Bu sorusundan anladım ki, birine âşık mı oldun da, onun aşkından mı bu hâle geldin demek istiyordu. O dostuma hâlimi ve rü'yâmı anlatdım. Sübhânallah, niçin tevbe edip, afv dilemedin. Demek ki sen bilmiyorsun. Hâlbuki Resûlullaha salât ve selâm okununca ve diğer şeyler mubârek rûhu için okununca, bildirilir. Hemen tevbe et, dedi. Abdest aldım, iki rek'at nemâz kıldım. Sonra tevbe edip, Allahü teâlâya düâ etdim. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîkı ve hazret-i Ömer-ül Fârûku "radıyallahü anhümâ" çok sevip, üstünlüklerine inandım. Bir hafta geçmeden saçım, sakalım, kaşlarım ve kirpiklerim eskisi gibi yeniden çıkdı.

● İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" Selef-i sâlihînden bir zâtın şöyle anlatdığını nakl etmişdir: Bir def'asında

Şâma giderken, bir mescidde sabâh nemâzını kıldım. İmâm nemâzdan sonra hazret-i Ebû Bekre ve hazret-i Ömere “radıyallahü anhümâ” beddüâ etdi. Bir sene sonra yine bir Şâm yolculuğu sırasında aynı mescidde, sabâh nemâzını kıldım. Bu sefer imâm, hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömere güzel düâ etdi. Cemâ’ate, geçen sene onlara beddüâ ediyordunuz, şimdi hayrla düâ ediyorsunuz, sebebi nedir diye sordum. Bana geçen seneki imâmı görmek ister misin, dediler. Evet, isterim, dedim. Beni bir eve götürdüler. Orada gözlerinden yaş akan bir köpek vardı. Köpeğe sen geçen sene hazret-i Ebû Bekre ve hazret-i Ömere “radıyallahü anhümâ” beddüâ eden imâm mısın, diye sordum. Başıyla, evet der gibi işâret etdi.

● Yine İmâm-ı Müstagfirî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmışdır: Medâyinde bulunuyordum. Her nerede bir garîbin vefât etdiğini duysam, ona kefenlik alırdım. Bir gün bir şahs yanıma geldi. Burada Kûfeli bir kimse vefât etdi. Kefeni yok, dedi. Hizmetçimi kefen almağa gönderdim. Ben de ölen şahsın yanına gitdim. Karnının üstüne bir kerpiç koymuşlardı. Birden bire kerpiç düşdü ve ölü canlanıp, vah, bana yazıklar olsun, diye bağırmağa başladı. Ben Lâ ilâhe illallah de dedim. Artık fâidesi yok. Benim kavmim hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömer hakkında kötü sözler söylerlerdi! Ben de onlar hakkında kötü söz söyleyip söverdim! Şimdi helâk oldum. Cehennemdeki yerimi gösterdiler. İnsanları korkutmam için bana tekrâr cân verdiler, dedi. Hemen dışarı çıkıp, bu hâli arkadaşlarıma anlatdım.

● İmâm-ı Kayrevânî “rahmetullahi aleyh” **(Bostân)** kitâbında şöyle yazmışdır: Selefden biri şöyle anlatdı: Benim bir komşum vardı. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk ve hazret-i Ömer-ül Fârûk “radıyallahü anhümâ” hakkında uygunsuz sözler söylerdi. Bir gece çok aşırı gitdi. Dayanamayıp, onunla kavga etdim. Üzgün ve gamlı olarak eve geldim. Yatsı nemâzından sonra uyudum. Rü’yâmda Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Yâ Resûlallah! Falan

kimse senin Eshâbına kötü sözler söylüyor, dedim. Kime kötü sözler söylüyor diye sordu. Hazret-i Ebû Bekre ve hazret-i Ömere “radıyallahü anhümâ” dedim. Al şu bıçağı git onu öldür, buyurdu. Bıçağı aldım ve gidip o adamı boğazladım. Sanki elime kan bulaşmışdı. Elimi yere sürdüm. O sırada uyandım. O şahsın evinden feryâd sesleri duydum. Ne olmuş diye sordum. Falan kimse bu gece âniden ölmüş, dediler. Sabâhleyin evine gitdim. O kimsenin boğazında bir bıçak izi vardı.

● Şeyh-i Ekber Muhyiddîn Arabî “kuddise sirruh” **(Fütûhât-ı Mekkiyye)** kitâbında şöyle yazmışdır: Allahü teâlânın sevgili kullarından bir gurub vardır ki, onlara Recebî derler. Onlar kırk kişidir. Sayıları artmaz ve eksilmez. Receb ayında hiç hareket etmezler. Ayakda duramadıkları gibi, oturamazlar da. Ellerini, ayaklarını ve gözlerini dahî kıpırdatacak kuvveti kendilerinde bulamazlar. Receb ayının ilk günlerinde bu hâl üzere olurlar. Günden güne bu hâlleri hafîfler. Şa’bân ayı girince, bu hâlleri kalkar. Ba’zen onlardan bir kısmında bu keşf hâlleri kalıp, bir sene devâm eder. Recebîlerden birini gördüm. Onda râfizîlerin durumunu keşf edip görme hâli bâkî kalmışdı. Tanımadığı bir râfizîyi domuz şeklinde görür ve sen râfizîsin, tevbe et, derdi. O râfizî tevbe ederse, onu insan sûretinde görürdü ve sen gerçekden tevbe etdin, derdi. Eğer o kimseyi yine domuz sûretinde görürse, yalan söylüyorsun, sen tevbe etmedin, derdi. Bir gün şâfi’î mezhebinde oldukları ve iyi kimseler olarak tanınan iki kişi huzûruna geldiler. Meğer o iki kişi dışdan iyi görünmelerine rağmen, râfizî imişler. Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Osmân hakkında yanlış ve kötü düşüncelere sâhib imişler. O zât huzûruna gelen bu iki kişiye dışarıya çıkmalarını söyledi. Sebebini sorduklarında, ben sizi domuz şeklinde görüyorum, dedi. O iki kimse o ânda kalblerinden tevbe etdiler. Bunun üzerine o zât, şimdi tevbe etdiniz. Çünki şu ânda sizi insan sûretinde görüyorum, dedi. O kimseler buna çok şaşdılar ve bozuk i’tikâdlarından temâmen vazgeçdiler.

HAZRET-İ OSMÂN-I ZİNNÛREYN
“radıyallahü anh”

Hazret-i Osmânın künyesi İbni Abdüllah, lakabı Zinnûreyndir. Bu lakab, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” iki kızıyla evlenmesi sebebiyle verildi. Resûlullah, kızlarından, önce hazret-i Rukayyeyi ve onun vefâtından sonra da hazret-i Ümmü Gülsümü hazret-i Osmâna nikâh etdi. **(Bir kızım dahâ olsa, onu da Osmâna verirdim. İnsanlardan hiç kimseye bir Peygamberin iki kızıyla nikâhlanmak nasîb olmamışdır)** buyurdu. Yine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, hazret-i Osmân için, “O hesâbsız Cennete girecekdir” buyurdu. Hazret-i Osmân Medîneye yarım fersâh uzaklıkda bulunan Rûme kuyusunu Ebû Abdüllah bin Menderededen otuz bin akçeye satın aldı. Ta’mîr etdirip, müslimânların istifâdesi için vakf etdi. Tebük gazâsında hava çok sıcakdı. Yiyecek ve binek çok azdı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, “Bu orduyu kim techîz ederse, o Cennete gider” buyurdu. Hazret-i Osmân bunu duyunca, onbin dinâr getirdi. Bunun üzerine Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Yâ Osmân, Allahü teâlâ senin geçmişdeki ve gelecekdeki,** bir rivâyetde, **gizli ve âşikâr günâhlarını afv etsin)** buyurdu. Bir hadîs-i şerîfde de hazret-i Osmân için şöyle buyruldu: **(Biliniz ki gökdeki meleklerin hayâ etdiği kimseden ben de hayâ ediyorum.)**

Beyt:

Allaha ve Resûlüne düşmân olan, düşmândır kendine,
Hayâsızdır düşmân olanlar, hayâ sâhibi Zinnûreyne.

Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömer “radıyallahü anh” hicretin yirmiüçüncü senesinde, Zilhicce ayında, nemâzda iken, Mugîre bin Şu’benin “radıyallahü anh” kölesi Ebû Lü’lü Fîruz tarafından yaralandı. Şehîd olacağını anladılar. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” şehîd olmadan önce yaralı hâlde iken şöyle buyurdu: “Halîfeliğe en lâyık olan kimseler şunlardır. Resûlullah onlardan râzı olarak vefât etmişdir. Bunlar; Osmân, Alî, Zübeyr, Talha, Abdürrahmân bin Avf ve Sa’d bin Ebî Vakkâsdırlar “radıyallahü anhüm ecma’în”. Bu

altı kişi, hazret-i Ömerin defninden sonra halîfe seçmek üzere toplandılar. Hazret-i Zübeyr, ben Alîye "radıyallahü anh" bî'at ediyorum, dedi. Sa'd bin Ebî Vakkâs ise, ben Abdürrahmân bin Avfa bî'at ediyorum, dedi "rıdvânullahi aleyhim ecma'în". Sonunda halîfe seçme işini Abdürrahmân bin Avfa bırakdılar. Abdürrahmân bin Avf, hazret-i Alînin elini tutup, Allahın kitâbı, Resûlullahın sünneti ve Şeyhaynın (Hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ömerin) sîretiyle amel eder misin, dedi. Hazret-i Alî, tâkatım yetdiği kadar amel ederim, dedi. Sonra hazret-i Osmânın elinden tutup aynı şeyi sordu. Hazret-i Osmân, Abdürrahmân bin Avfın istediği gibi cevâb verdi. Bu süâli her ikisine de üçer kerre sordu ve aynı cevâbları aldı. Sonra hazret-i Osmâna bî'at ederek onu halîfe seçdi. Eshâb-ı kirâm da hazret-i Osmâna bî'at etdiler "rıdvânullahi aleyhim ecma'în". Hilm ve hayâ sultânı hazret-i Osmânın "radıyallahü anh" fazîletlerinin ve kerâmetlerinin nihâyeti yokdur.

● Bir gün Eshâb-ı kirâmdan "aleyhimürrıdvân" biri, hazret-i Osmânın evine gidiyordu. Yolda yabancı bir kadına bakdı. Osmânın "radıyallahü anh" evine varınca, size ne oldu ki gözlerinizde zinâ eseri olduğu hâlde benim evime gelirsiniz, dedi. Bir rivâyetde ise, sizden birinize ne oldu ki, yolda zinâ edip de buraya geldi, dedi. O sahâbî bizden zinâ eden biri yokdur, dedi. Hazret-i Osmân "radıyallahü anh", Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" **(Gözler de zinâ ederler)** buyurdu, dedi. Bunun üzerine o sahâbî, ey mü'minlerin emîri, Resûlullahdan sonra vahy gelir mi, dedi. Hâyır bu vahy değildir, sâdık firâsetdir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Mü'minin firâsetinden sakınınız. Çünki o, Allahın nûruyla bakar)** buyurdu, dedi. [**(Kıyâmet ve Âhıret)** kitâbının 158.ci sahîfesine bakınız!]

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Osmân "radıyallahü anh" şehîd edildiği günün gecesinde, rü'yâsında Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" gördü. "Ey Osmân, yârın bizim yanımızda iftâr edersin" buyurdu. Sabâhleyin kölelerini isyâncılara karşı durmakdan men' etdi. Çünki, şehîdlik se'âdetine kavuşmak istiyordu. Abdüllah bin Riyâh ve Ebû Katâde "radı-

yallahü anhümâ” şöyle anlatmışlardır: Biz hazret-i Osmânın “radıyallahü anh” evi kuşatıldığı sırada yanında idik. Kavga şiddetlenince, hazret-i Osmânın köleleri kılıçlarını ellerine aldılar. Hazret-i Osmân onlara, kim kılıcını kınına sokarsa, o azâd olsun, dedi. Biz dışarı çıkdık. Giderken Hasen bin Alî “radıyallahü anh” ile karşılaşdık. Onunla birlikde hazret-i Osmânın yanına geri döndük. Hazret-i Hasen, ey mü’minlerin emîri. Senin emrin olmadan ben müslimânlara kılıç çekmem. Sen hak üzere halîfesin. Emr et, bu belâyı senin üzerinden def’ edeyim, dedi. Hazret-i Osmân, hazret-i Hasene: Ey kardeşimin oğlu, evine git, otur. Allahü teâlânın emri ne ise o olacakdır. Ben kan dökmek istemiyorum. Bu gece rü’yâmda Resûlullahı gördüm. “Harb edersen nusret bulursun. Eğer harb etmezsen şehîd olup, yârın gece yanımda iftâr edersin” buyurdu. Ben Resûlullah ile iftâr etmek istiyorum, dedi.

(Fasl-ül-Hitâb) kitâbının sâhibi şöyle yazmışdır: Bu durum hullet makâmında derdlere ve belâlara teslîm olmak alâmetidir. Nitekim, Halîlullah İbrâhîm aleyhisselâmı mancınığa koyup, ateşe atdıkları sırada, Cebrâîl aleyhisselâm gelip, bir arzûn var mıdır, diye sorduğunda, var ama, sana değil [**(Hasbiyallah ve ni’mel vekîl)** ya’nî, bana Allahım yetişir. O iyi vekîl, yardımcıdır], buyurmuşdur.

● Hazret-i Osmânın “radıyallahü anh” şehîd edildiği gün, Cühcân bin Sa’îd Gıfârî, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” yâdigâr kalan bir asâyı, hazret-i Osmânın elinden kapıp, dizine koyarak kırmak istedi. Görenler, yapma diye bağrışdılar. O kimsenin dizinde eklem kısmında bir hastalık meydâna geldi. Bir sene geçmeden o hastalıkdan öldü.

● Güvenilir kimselerden biri şöyle anlatmışdır: Bir gün Kâ’beyi tavâf ediyordum. Kör bir kimse de tavâf yapıyordu ve yâ Rabbî beni afv et, ama afv etmeyeceğinden şübhem yokdur, diyordu. Ben, Sübhânallah! Bu makâmda böyle sözler söylüyorsun, dedim. Bunun üzerine o kör kimse şöyle anlatdı: Hazret-i Osmânın evinin kuşatıldığı gün, bir arkadaşımla yemîn etdik ki, eğer hazret-i Osmân şehîd edilirse, yüzüne çıplak olarak bir tokat vuralım, dedik. Şehîd edildi ve

ben arkadaşımla hazret-i Osmânın evine girdik. Başı hanımının dizi üzerinde idi. Arkadaşım hanımına onun yüzünü aç, dedi. Hanımı maksadınız nedir, diye sordu. Yüzüne tokat vurmak için and içdim, dedi. Hazret-i Osmânın hanımı, Onun, Resûlullah ile "sallallahü aleyhi ve sellem" sohbet etdiğini ve iki kızını nikâhladığını bilmiyormusun dedi ve dahâ birçok fazîletlerini saydı. Arkadaşım utanıp geri çekildi. Ben o sözlere aldırış etmedim. Yaklaşıp yüzüne bir tokat vurdum. Hanımı bana Allahü teâlâ senin günâhlarını afv etmesin, ellerin kurusun ve gözlerin kör olsun, dedi. Henüz evin kapısından çıkmadan ellerim kurudu ve gözlerim kör oldu. Günâhlarımın afv edilmeyeceğinden de şübhem yokdur!

● Hazret-i Osmân-ı zinnûreyn "radıyallahü anh" şehîd edilince, cinnîler, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mescidinin damında üç gün ağlaşdılar. Onun için mersiyeler söylediler.

● Adî bin Hâtem "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Hazret-i Osmân bin Affânın "radıyallahü anh" şehîd edildiği gün, bir kimsenin şöyle dediğini işitdim: İbni Affânı ferâhlık, râhatlık, se'âdet ve Cennetdeki sayısız ni'metlerle ve Rabbinin rızâsıyla müjdeleyiniz, diyordu. Etrâfımıza bakdık, kimseyi göremedik.

● Hazret-i Osmân bin Affân "radıyallahü anh" şehîd edilince, mu'ârızların kargaşasından, üç gün defn edilemedi. Gâibden şöyle bir ses işitildi: Onu defn ediniz, nemâzını kılmayınız, magfirete kavuşdu ve nemâzı kılındı.

● Hazret-i Osmânı "radıyallahü anh" defn etmek için üç gün sonra Bakî' kabristânına götürdüler. Arkalarında bir karartı gördüler ve korkdular. Karartı yaklaşınca, cenâzeyi bırakıp dağıldılar. O sırada karartıdan şöyle bir ses geldi. Korkmayınız, biz sizinle defnde bulunmak için geldik, dedi. Defnde bulunanlardan ba'zısı yemîn ederek onların melekler olduğunu söylemişlerdir.

● Bir hac kâfilesi, hac mevsiminde, hazret-i Osmânın "radıyallahü anh" kabrini ziyârete gitdiler. İçlerinden biri, hakîr görüp ziyâret etmedi. Kâfile selâmetle gidip dönerken, bir

yırtıcı hayvân, kâfilenin içine girip, o kimseyi parçaladı ve etinden yemedi. Kâfilede bulunanlar, o kimsenin hazret-i Osmâna “radıyallahü anh” hürmetsizlik etdiği için, bu hâle düşdüğünü anladılar.

● Bir gün Ebû Zer Gıfârînin “radıyallahü anh” yanında hazret-i Osmândan “radıyallahü anh” bahs ediliyordu. Ben onun hakkında hayrdan başka birşey söylemem dedi ve şöyle anlatdı: Bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” evinden çıkdı ve yürümeğe başladı. Ben de Resûlullahın arkasından gitdim. Bir yere varıp oturdu. Huzûruna yaklaşıp, selâm verdim ve karşısına oturdum. Ey Ebâ Zer, niçin geldin, buyurdu. Allahü teâlâ ve Resûlu dahâ iyi bilir, dedim. O sırada hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” geldi ve Resûlullahın sağ tarafına oturdu. Ona da niçin geldin, buyurdu. Allah ve Resûlü dahâ iyi bilir, dedi. Sonra hazret-i Ömer “radıyallahü anh” geldi. Ebû Bekrin “radıyallahü anh” sağ tarafına oturdu. Resûlullah ona da niçin geldin, diye sordu. O da, Allah ve Resûlü dahâ iyi bilir, dedi. Dahâ sonra hazret-i Osmân “radıyallahü anh” geldi. Hazret-i Ömerin sağ tarafına oturdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” yerden yedi veyâ dokuz dâne çakıl taşı aldı. Mubârek avucunda tutdu. Taşlar mubârek avucunda tesbîh etmeğe başladı. Seslerini bal arısının âvâzı gibi işitiyordum. Taşları yere koydu, sesleri kesildi. Sonra hazret-i Ebû Bekrin eline verdi. Taşlar onun avucunda da tesbîh etdiler. O da yere koydu. Taşların sesi kesildi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” taşları alıp, hazret-i Ömerin eline verdi. Taşlar onun elinde de tesbîh etdiler. O da yere bırakdı ve taşların tesbîh sesi kesildi. Sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” taşları alıp, hazret-i Osmânın eline verdi. Taşlar onun elinde de tesbîh etdiler. Yere koyunca tesbîh sesleri kesildi.

● Ensârdan “radıyallahü anhüm” bir kişi Müseyleme-tül Kezzâbın öldürüldüğü gün şehîd olmuşdu. Öldürülenler arasında onu arıyorlardı. Ölülerden birisinden şöyle bir ses geldi. Muhammed “aleyhisselâm” Allahın Resûlüdür. Ebû Bekr sıddîkdır, Ömer-ül Fârûk şehîddir, Osmân Zinnûreyn yumuşak kalbli ve merhametlidir.

İMÂM-I ALÎ BİN EBÎ TÂLİB
"radıyallahü anh"

Emîr-ül mü'minîn Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü anh ve kerremallahü vecheh", (Tesavvufda, insanlara vilâyet yolunun feyzlerinin ulaşmasına vâsıta olan) oniki imâmın birincisidir. Künyesi Ebül Hasen ve Ebû Türâbdır. En çok sevdiği ismi, Ebû Türâb idi. Kendisini bu ismle çağırınca sevinirdi. Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kızı hazret-i Fâtımanın "radıyallahü anhâ" evine gitdi. Hazret-i Alîyi "radıyallahü anh" göremeyince, amcamın oğlu nerede diye sordu. Hazret-i Fâtıma "radıyallahü anhâ" aramızda birşey vâki' oldu. Üzülüp dışarı gitdi. Benim yanımda kaylûle yapmadı, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Alîyi bulması için bir kimse gönderdi. O kimse araşdırıp geldi ve hazret-i Alînin mescidde kaylûle yapdığını söyledi. Kaylûle öğleden önce biraz uyumakdır. Geceyi ihyâ edenlere sünnetdir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mescide gitdi. Hazret-i Alîyi "radıyallahü anh" uyumuş ve ridâsı üzerinden düşdüğü için arkasına toprak bulanmış olduğu hâlde buldu. Mubârek eliyle toprakları silip, "Kalk yâ Ebâ Türâb, kalk yâ Ebâ Türâb" buyurdu.

Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" şöyle rivâyet etmişdir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": **(Ben kimin mevlâsı isem, Alî de onun mevlâsıdır. Beni seven Alîyi sever)** buyurdu. Berâ bin Âzib "radıyallahü anh" şöyle rivâyet etmişdir: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Alînin "radıyallahü anh" elinden tutup buyurdu ki: "Ben mü'minlere nefslerinden sevgili değilmiyim?" Orada bulunanlar, evet yâ Resûlallah, seni nefslerimizden çok severiz, dediler. Sonra hazret-i Alî "radıyallahü anh" için, **(Ben kimin mevlâsı isem, Alî de onun mevlâsıdır! Yâ Rabbî, onu seveni sev! Onu sevmeyeni sevme!)** buyurdu.

● Hazret-i Alînin "radıyallahü anh" fazîletleri ve üstünlükleri söze ve yazıya sığmaz. İmâm-ı Ahmed bin Hanbel "rahmetullahi aleyh" şöyle demişdir: Eshâb-ı kirâmın "aleyhimürrıdvân" hiç birinden Alî bin Ebî Tâlibin "kerremallahü

vecheh" fazîletleri kadar işitilmemişdir. Seyyid-üt-tâife Cüneyd-i Bağdâdî "kuddise sirruh" ise şöyle demişdir: Eğer hazret-i Alî "radıyallahü anh" muhârebelerden biraz fırsat bulabilseydi, bize tesavvufa âid çok şeyler gelirdi ki, kalbler ona tâkat getiremezdi. **(Şerh-i te'arrüf)** kitâbında şöyle yazılmışdır: Alî bin Ebî Tâlib "radıyallahü anh" âriflerin başıdır. O kendisinden önce kimsenin söylemediği ve kendisinden sonra da benzerini dahî kimsenin söyliyemediği şeyleri söylemişdir. Meselâ, bir gün minber üzerinde: Bana Arşın altındakilerden sorunuz. Benim kalbim ilmle doludur. Bu ilm, ağzımda bulunan Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek ağzının suyundandır. Mubârek ağzının suyunu ağzıma koymuşdu. Nefsim kudretinde olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, eğer izn verilse, Tevrâtda ve İncîlde olan şeyleri söylerdim ve benim sözlerimi tasdîk ederlerdi, buyurmuşdur. O meclisde Da'leb Yemânî adında bir kimse vardı. Hazret-i Alînin "radıyallahü anh" bu sözlerini duyunca, bu kişi ne söylüyor, ona bir soru sorayım da rüsvâ edeyim, dedi. Kalkıp bir şey sormak istiyorum, dedi. Hazret-i Alî "radıyallahü anh", öğrenmek için ise sor, inâd için ise sorma, buyurdu. Da'leb Yemânî, sen beni süâl sormağa mecbûr etdin, diyerek, yâ Alî "radıyallahü anh" Rabbini gördün mü, diye sordu. Hazret-i Alî, görmediğim Rabbime tapmıyorum, dedi. Da'leb: Nasıl gördün diye sordu. Hazret-i Alî, baş gözü ile görülmez, ancak kalbler hakîkî yakîn ile görür. Rabbim birdir, ortağı ve benzeri yokdur. Mekânı yokdur. Üzerinden zemân geçmez, hislerle anlaşılmaz, mahlûklara kıyâslanmaz, buyurdu. Da'leb Yemânî bu sözleri duyunca feryâd edip düşdü ve bayıldı. Bir müddet sonra kendine gelince, hiç kimseye inâd ve imtihân niyyetiyle soru sormayacağına dâir Allahü teâlâya söz verdi. Hazret-i Alî ona dedi ki, şunu bilmelisin ki, İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" şöyle buyurmuşdur: Alîye "radıyallahü anh" ilmin onda dokuzu verilmişdir. Onda birine de ortakdır.

● İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" **(Delâil-ün-nübüvve)** adlı kitâbında şöyle yazmışdır: Rûm kayseri, Emîr-ül

mü'minîn hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" halîfeliği zemânında çok müşkil süâller yazıp, cevâblandırması için bir elçiyle gönderdi. Bu hâdise kitâblarda uzun anlatılmışdır. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" Kayserin mektûbunu okudu ve hazret-i Alîye gönderdi. Hazret-i Alî okudukdan sonra, kalem ve kâğıd istedi. Soruların cevâbını yazıp elçiye verdi. Elçi, hazret-i Ömere, bu cevâbları yazan kimdir, diye sordu. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" da, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" amcasının oğlu, dâmâdı ve dostudur, dedi.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alînin "radıyallahü anh" hâzır ve latîf cevâblarından biri şöyledir: Bir gün yehûdîlerden bir gurub gelip: Ey müslimânlar! Siz Peygamberinizin vefâtından sonra ne yapdınız? Birbirinize kılıç çekip, harb bile yapdınız, dediler. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" onlara: Ey yehûdîler, sizin ayaklarınız henüz denizden kurumamışdı ki, hazret-i Mûsâya "aleyhisselâm" bize başkalarının ma'bûdları gibi ma'bûdlar bul dediniz, buyurdu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alîye "radıyallahü anh" dediler ki, hazret-i Ebû Bekrin ve hazret-i Ömerin "radıyallahü anhümâ" zemânlarında müslimânlar arasında fitne ve harbler olmadı. Hazret-i Osmânın ve Senin "radıyallahü anhümâ" zemânında ise ızdırâb, üzüntü, karışıklıklar ve harbler oldu. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" bu söze şöyle cevâb verdi: Hazret-i Ebû Bekrin ve hazret-i Ömerin "radıyallahü anhümâ" yardımcıları, hazret-i Osmân ve ben "radıyallahü anhümâ" idik. Hazret-i Osmânın ve benim yardımcılarım ise sizler olduğunuzdan böyle oldu.

● Hazret-i Alî "radıyallahü anh" Fil vak'asından yedi sene sonra Mekkede doğdu. Ba'zıları o Kâ'bede doğdu demişlerdir. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliği bildirildiğinde, hazret-i Alî onbeş yaşında idi. Ba'zıları onüç, ba'zıları on yaşında idi demişlerdir. Dokuz yaşında idi diyenler de vardır. Birinci rivâyet sahîhdir. İbni Cevzî, **(Safve-tüs safve)** kitâbında hazret-i Alînin vefât etdiğinde yaşı hakkında dört rivâyet vardır, bunlar altmış üç, altmış

beş, elliyedi ve ellisekizdir, diye yazmışdır.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Osmân "radıyallahü anh", şehîd edildikden üç gün sonra defn edildi. Beş gün sonra ise halk hazret-i Alînin yanına gelip, halîfeliği kabûl etmesini istediler. Zîrâ o sırada halîfeliğe ondan dahâ lâyık kimse yokdu. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" kabûl etmemek için çok uğraşdı. Ancak sonunda kabûl etdi ve hâzır bulunanlar ile bî'at yapdı. Bî'at edenler arasında Huzeyme bin Sâbit, Ebül Heysem bin Tîhân, Muhammed bin Müslim, Ammâr bin Yâser, Ebû Mûsel Eş'arî, Abdüllah bin Abbâs "radıyallahü anhüm ecma'în" gibi dahâ nice kimseler vardı. Hazret-i Talha ve hazret-i Zübeyr "radıyallahü anhümâ" da bî'at etdiler. Abdüllah bin Ömer, Sa'd bin Ebî Vakkâs da ehl-i kıble ile savaşmağa katılmamaları kaydıyla bî'at etdiler. Bu husûsdaki hadîs-i şerîfleri sebeb olarak gösterdiler. Hâsılı, hazret-i Alînin hilâfeti bî'at ile gerçekleşdi. Hâl ve akd ehli, bu husûsda ittifâk etdiler. Hazret-i Alînin "radıyallahü anh" vilâyetinin ve kerâmetinin nihâyeti yokdur.

● Sahîh rivâyetlerle sâbit olmuşdur ki, hazret-i Alî mubârek ayağını atının üzengisine koyarken Kur'ân-ı kerîmi okumağa başlar, diğer ayağını koyarken veyâ bir rivâyete göre de ata binip oturunca temâmını hatm ederdi.

● Esmâ binti Umeys hazret-i Fâtımanın "radıyallahü anhümâ" şöyle anlatdığını rivâyet etmişdir: Zifâfa girdiğim gece, Alîden "radıyallahü anh" korkdum. Çünki yer onunla konuşuyordu. Sabâhleyin bu hâli Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" anlatdım. Resûlullah secde yapdı. Bir müddet sonra mubârek başını kaldırdı ve bana şöyle buyurdu: "Sana müjdeler olsun ey Fâtıma! Senin neslin çok temiz olacak. Allahü teâlâ kocanı diğer insanlardan dahâ fazîletli kıldı. Yeryüzüne, şarkdan garba her ne oluyorsa, ona haber vermesini emr eyledi, buyurdu.

● İmâm-ı Fahreddîn Râzî "rahmetullahi aleyh" **(Tefsîr-i kebîr)**inde şöyle yazmışdır: İmâm-ı Alînin "radıyallahü anh" sevdiklerinden Abdüllah Esved adında bir kimse vardı. Bir

gün hırsızlık yapdı. Hazret-i Alînin huzûruna getirdiler. Sen mi, yapdın diye sordu. Esved, evet dedi. Bunun üzerine elini kesdi. Esved dışarı çıkıp giderken, yolda Selmân-ı Fârisîye ve İbni Kevâye "radıyallahü anhümâ" rastladı. İbni Kevâ, elini kim kesdi diye sordu. Esved, elimi mü'minlerin emîri, müslimânların reîsi, Resûlullahın dâmâdı ve Betülün zevci kesdi, dedi. İbni Kevâ, sen elini keseni medh mi ediyorsun, dedi. Esved, nasıl medh etmeyeyim ki, benim elimi hak üzere kesdi ve beni Cehennem ateşinden kurtardı, dedi. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" Esvedin bu sözlerini hazret-i Alîye anlatdı. Hazret-i Alî, Esvedi yanına çağırdı. Kesilen elini bileğinin üzerine koydu ve bir mendil ile örtüp düâ etdi. O sırada gökden bir ses işitdiler. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" örtdüğü mendilin kaldırılmasını emr etdi. Kaldırıp bakdılar ki, Esvedin eli Allahü teâlânın izniyle iyileşmiş, eskisi gibi olmuşdu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh" Kûfeye gitmişdi. Birgün sabâh nemâzını kıldıkdan sonra, bir kimseye falan yere git, orada bir mescid vardır. Mescidin yanında bir ev vardır. O evde bir kadınla bir erkek münâkaşa ediyorlar. Onları buraya getir, dedi. O şahs gidip onları getirdi. Hazret-i Alî onlara, bu gece çok çekişdiniz, dedi. O genç, ey mü'minlerin emîri, bu kadını nikâhla aldım. Ancak ne zemân yanına yaklaşmak istesem bana ondan bir nefret hâsıl oldu. Gücüm yetse onu yanımdan temâmen uzaklaşdıracakdım. Benimle çekişmeğe başladı. Siz emr gönderip, bizi çağırıncaya kadar kavga ediyorduk, dedi. Hazret-i Alî, ba'zı sözler vardır ki, herkesin işitmesi gerekmez, dedi. Orada bulunan diğer kimseler dağıldılar. Hazret-i Alî o kadına dönerek kocası olan genci gösterdi ve bunun kim olduğunu biliyor musun, dedi. Kadın hâyır, dedi. Hazret-i Alî kadına, ben söyliyeyim. Yalnız sen de inkâr etme, dedi. Sonra, sen falanın kızı falan değil misin, dedi. Kadın evet, dedi. Senin amcanın bir oğlu vardı. Birbirinizi severdiniz. Annen evlenmenize râzı olmadı. Sen bir gece helâya gitmek için dışarı çıkdın. Amcanın

oğlu seni tutdu ve yaklaşdı. Ondan hâmile kaldın. Bu durumu annene söyledin. Babandan gizledin. Çocuğu doğuracağın zemân annen seni dışarı çıkardı. Bir oğlan doğurdun. Bir beze sarıp, insanların kazâ-ı hâcet yapdıkları bir dıvârın dibine bırakdın. Bir köpek gelip çocuğu kokladı. Sen bir taş atdın. Taş çocuğun başına değip yardı. Annen elbisesinden bir parça bez yırtıp, çocuğun başını sardı. Çocuğu orada bırakıp gitdiniz. Bir dahâ da görmediniz. Kadın, evet ey mü'minlerin emîri öyle oldu. Bunu benden ve annemden başka kimse bilmiyordu, dedi. Hazret-i Alî sözlerine devâm ederek şöyle dedi: O gün sabâhleyin çocuğu falan kâfile oradan alıp götürdüler. Büyütüp terbiye etdiler. Sonra o genç kâfile ile Kûfeye gelip, seni nikâh etdi. Gence başını aç dedi. Genç başını açınca, başında taş yarasının izi görüldü. Kadına bu genç senin oğlundur. Allahü teâlâ sizi harâm işlemekden korudu! Haydi oğlunu al git, buyurdu.

● Kûfe halkı Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alîye, Fırat nehrinin suyu taşdı, ekinlerimiz ziyân oldu. Allahü teâlâya düâ ediniz de suyu biraz azalsın, dediler. Hazret-i Alî evine girdi. Halk kapısında bekliyordu. Biraz sonra dışarı çıkdı. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hırkasını giymiş, cübbesini omuzuna almış, sarığını başına koymuş, asâsını da eline almışdı. Bir at istedi ve ata binip Fırat nehrinin kenârına gitdi. Halk da yaya olarak arkasından gitdiler. Nehrin kenârına varınca atdan indi ve iki rek'at nemâz kıldı. Sonra asâyı eline alıp, köprünün üzerine çıkdı. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn de "radıyallahü anhümâ" yanında idi. Asâsıyla suya doğru işâret etdi. Su biraz azaldı. Bu kadar yeter mi buyurdu. Halk, biraz dahâ azalsın, dediler. Asâsıyla ikinci def'a işâret etdi. Su biraz azaldı. Yine bu kadar yeter mi diye sordu. Biraz dahâ azalmasını istediler. Üçüncü def'a işâret etdi ve su biraz dahâ azaldı. Halk, ey mü'minlerin emîri bu kadar yeter, dediler.

● Cündeb bin Abdüllah el-Ezdî "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Cemel ve Sıffîn harblerinde hazret-i Alî "radıyal-

lahü anh" ile berâberdim. Hazret-i Alînin haklı olduğundan hiç şübhem yokdu. Nehrevâna varıp, orada konakladık. Bu sırada içime bir şübhe düşdü. Karşımızdakilerin hepsi kurra ve seçilmiş kimselerdir. Onları katl etmek büyük bir işdir, diyordum. Sabâhleyin askerlerin arasından çıkdım. Bir matara suyum vardı. Bir yerde mızrağımı yere dikip, kalkanımı üzerine asdım. Kalkanın gölgesinde oturdum. Bir de bakdım ki, Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh" çıka geldi. Yanında hiç su var mı, dedi. Mataramdaki suyu verdim. Alıp uzak bir yere gitdi ve görünmez oldu. Sonra göründü. Abdest almışdı. Gelip kalkanın gölgesine oturdu. O sırada atlı birisi geldi ve hazret-i Alîyi "radıyallahü anh" sordu. Yâ Emîr-el mü'minîn! Bu atlı kimse sizi görmek istiyor, dedim. Çağır gelsin, dedi. Çağırdım. Huzûruna gelip yâ Emîr-el mü'minîn, muhâlifler Nehrevânı geçdiler ve suyu kesdiler, dedi. Hazret-i Alî "radıyallahü anh", imkânsız geçmiş olamazlar, dedi. Biz böyle konuşurken bir kişi dahâ çıkageldi. Muhâlifler suyu geçdiler, dedi. Hazret-i Alî, geçmediler, dedi. O kimse vallahi ben, onların sancaklarını suyun öbür tarafında görmeden gelmedim, geçdiler, dedi. Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî ise, vallahi geçmediler! Nasıl geçerler ki, onların düşüp, kanlarının akacağı yer burasıdır, dedi. Sonra beklemeğe başladı. Ben de bekliyordum. Kendi kendime, Elhamdülillah elime bir ölçü geçdi. Hazret-i Alînin "radıyallahü anh" hâlini bu ölçü ile anlarım. O yâ yalancı bir bahâdırdır veyâ onun Allahü teâlâdan veyâ Resûlünden bildiği bir delîli vardır, dedim. Kendi kendime şöyle karar verdim. Muhâlifler suyu geçmişlerse, hazret-i Alîye karşı, geçmemişlerse muhâliflere karşı savaşayım, dedim. Askerlerin arasından geçdim ve bakdım ki, muhâlifler suyu geçememişler. Bayrakları aynı yerde duruyordu. Bu sırada hazret-i Alî "radıyallahü anh" sırtıma dokunup, haydi işinle meşgûl ol, dedi. Savaşmaya başlayıp, muhâliflerden birini öldürdüm. Arkasından birini dahâ öldürdüm. Birinin üzerine de atımı sürüp hücûm etdim. Onu yaraladım, o da beni yaraladı. İkimiz de yere düşdük. Arkadaşlarım beni alıp götürmüşler. Kendime geldiğimde muhârebe bitmişdi.

● Hazret-i Alî “radıyallahü anh” bir muhârebeye başlayınca şöyle demişdi: Karşı tarafın askerleri katl olunup, on kişiden az kalmadıkca buradan geçemezler! Benim askerlerimden ise on kişiden az şehîd olacakdır. Savaşdan sonra muhâliflerden dokuz kişi sağ kalmışdı. Hazret-i Alînin askerlerinden ise dokuz kişi şehîd olmuşdu.

● Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî bir kimseye; seni falan yerde falan hurma ağacının üzerine asacaklar, dedi. Aynen söylediği gibi oldu.

● Haccâc bin Yûsüf, Kumeyl bin Ziyâdı “radıyallahü teâlâ anh” yanına çağırdı. Kumeyl bin Ziyâd gitmeyip kaçdı. Haccâc onun akrabâlarını ve yakınlarını bulundukları vazîfelerden uzaklaşdırdı. Bunun üzerine Kumeyl bin Ziyâd, ben zâten yaşlandım. Benim yüzümden yakınlarımı işlerinden mahrûm etmesi doğru değildir diyerek, Haccâcın yanına geldi. Haccâc maksadım seni ele geçirmekdi, dedi. Kumeyl bin Ziyâd Haccâca, ben ihtiyârladım. Bana istediğini yap, gideceğimiz yer Allahü teâlânın huzûrudur. Beni öldürürsen, senden hesâb sorulacakdır. Bana Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü anh”, Senin kâtilin Haccâc olacakdır diye söyledi, dedi. Haccâc, Kumeyl bin Ziyâdın “radıyallahü anh” boynunu vurdurdu!

● Haccâc bir gün, Ebû Türâbın ya’nî hazret-i Alînin “radıyallahü anh” Eshâbından birini öldürerek Allahü teâlâya yaklaşmak istiyorum. Onunla en çok bulunup sohbet eden de kölesi Kanberdir, dedi. Kanberi “radıyallahü anh” yanına çağırtdı. Gelince, Kanber sen misin, diye sordu. Evet benim, dedi. Alî bin Ebî Tâlibin kulumusun [kölesi misin], dedi. Ben Allahü teâlânın kuluyum. Emîr-ül mü’minîn Alî “radıyallahü anh” velîni’metimdir, dedi. Haccâc, onun yolundan döner misin diye sordu. Kanber, onun yolundan, dîninden efdal bir din göster, dedi. Haccâc, seni öldürmek istiyorum, ne şeklde öldürülmek istiyorsun söyle, dedi. Kanber “radıyallahü anh” nasıl istersen öyle öldür. Ben de kıyâmet günü seni öldürürüm. Zâten hazret-i Alî “radıyallahü anh” bana, ey Kanber! Seni zulmle öldüreceklerdir, buyurmuşdu, dedi. Haccâc emr etdi, Kanberi “radıyallahü anh” öldürdüler.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh" Berâ bin Âzibe "radıyallahü anh", oğlum Hüseyni "radıyallahü anh" şehîd edeceklerdir. O zemân sen hayâtda olacaksın. Ona yardım etmeyeceksin, buyurdu. Hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" şehîd oldu. Berâ bin Âzib "radıyallahü anh" Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî doğru söyledi. Hazret-i Hüseyn şehîd edildi. Ben ona yardım etmedim, dedi. Pişmânlık duydu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî bir yolculuğunda Kerbelâya uğradı. Sağına soluna bakıp ağladı ve geçdi. Burası onların develerinin çökdürüleceği yerdir ve katl olunacakları makâmdır, dedi. Yanında bulunan Eshâbı, ey Emîr-el mü'minîn! Burası neresidir, diye sordular. Burası Kerbelâdır. Burada bir kavm öldürülecekdir. Onlar hesâbsız Cennete gireceklerdir, buyurdu. O sırada bu sözün ma'nâsını anlayamadılar. Ancak Kerbelâ vak'ası olup, hazret-i Hüseyn şehîd edilince anlaşıldı.

● Hazret-i Alî "radıyallahü anh" Kûfeden asker istemişdi. Epeyce i'tirâzlardan sonra gönderdiler. Askerler gelmeden önce, hazret-i Alî "radıyallahü anh" oniki bin kişi geliyor buyurdu. Eshâb-ı kirâmdan biri demişdir ki, askerlerin geçdikleri yere durdum. Teker teker saydım. Tam onikibin kişi idiler.

● Sıffîn harbine giderken, hazret-i Alînin "radıyallahü anh" askerlerinin bir konak yerinde suya ihtiyâcı oldu. Her ne kadar sağa sola koşuşdurdular ise de, su bulamadılar. Hazret-i Alî, Eshâbını yoldan biraz sapdırdı. Çölde bir kilise göründü. Kilisede bulunanlardan su sordular. Buradan iki fersâh uzakda su var, dediler. Eshâbı, hazret-i Alîye, izn verirsen gidelim, herhâlde tâkatımız tükenmeden suya ulaşırız, dediler. Hazret-i Alî oraya gitmeğe lüzûm yokdur, dedi. Sonra katırını kıbleye doğru çevirdi. Bir yere işâret ederek, burayı kazın buyurdu. Biraz kazdılar, büyük bir taş çıkdı. Taşı bir dürlü sökemediler. Hazret-i Alî, su bu taşın altındadır. Gayret edin kaldırın, dedi. Çok uğraşdılar. Fekat taşı kaldıramadılar. Hazret-i Alî bu hâli görünce katırından indi. Kol-

larını sığadı. Mubârek parmaklarını taşın altına sokdu, zorlayıp taşı kaldırdı ve uzağa atdı. Oradan gâyet saf, tatlı ve soğuk bir su çıkdı. O sudan içdiler. Yanlarına da aldılar. Hazret-i Alî o taşı tekrâr yerine koydu ve üzerini toprakla örtün, buyurdu. Orada bulunan kilisenin râhibi bu hâli gördü. Hemen kiliseden çıkıp, hazret-i Alînin huzûruna geldi. Sen Peygamber misin, dedi. Hâyır, ben mürsel peygamber Muhammed Mustafânın "aleyhisselâm" halîfesiyim, dedi. Râhib, hazret-i Alîye, elini ver müslimân olayım, dedi. Râhib, Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlühü ve enneke vasıyyü Resûlühü, ya'nî senin de Resûlün vasîsi olduğuna şehâdet ederim diyerek müslimân oldu. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" râhibe, sen bu yaşa kadar kendi dîninde yaşamışsın. Şimdi ne sebeble bizim dînimize girdin, diye sordu. Râhib: Ey mü'minlerin emîri, bu kiliseyi, bu taşı kaldıracak kimse için yapmışlardır. Biz kitâblarımızda okuyorduk ve âlimlerimizden duyuyorduk ki, burada bir çeşme vardır. Üzerinde de bir taş vardır. O taşı ancak Peygamber veyâ Peygamberin vasîsi kaldırabilir. Bu taşı senin kaldırdığını görünce, arzûma kavuşdum ve senelerdir beklediğim şeyi buldum, dedi. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" bu sözleri işitince ağladı. Gözlerinin yaşından sakalı ıslandı. Sonra Allahü teâlâya hamd olsun ki, beni unutulmuşlardan eylemedi. Kitâbında zikr edilenlerden eyledi, buyurdu. O râhib, hazret-i Alînin ordusuna katılıp, Şâm ehline karşı çok savaşdı ve şehâdet se'âdetine erişdi. Hazret-i Alî nemâzını kıldırdı ve Allahü teâlâya onun afvı için düâ etdi. Ondan bahs edilince, o benim dostumdur, buyururdu.

● Habbe-i Urnî "radıyallahü anh" Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alînin "radıyallahü anh" Eshâbından idi. O şöyle anlatmışdır: Hazret-i Mu'âviye "radıyallahü anh" ile yapılan harb günlerinde, Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî bir kilisenin yanında konakladı. Bir kişi gelip; esselâmü aleyke yâ Emîr-el mü'minîn, dedi. Hazret-i Alî, ve aleykesselâm, dedi. O kimse, ben Şem'un bin Yuhennâyım. Bu kilisenin sâhibi-

yim. Bizim yanımızda bir kitâb vardır. Îsâ aleyhisselâmdan beri, mîrâs olarak bize intikâl etmişdir. İsterseniz okuyayım, dedi. Hazret-i Alî, oku, buyurdu. O kişi okumağa başladı. Kitâbda Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vasfı ve ümmetinin vasfları yazılıydı. Sonunda da bu kilisenin yanında Peygambere en yakın olan meşrık ehâlisini dîne, îmâna getiren ve garb ehâlisiyle harb eden birisi konaklar. Ona göre dünyâ, şiddetli fırtınalı bir günde rüzgârın savurduğu kumdan dahâ hafîfdir. Ona göre, Allah yolunda ve Onun muhabbetiyle ölmek, susamış kimsenin su içmesinden dahâ kolaydır. Ona yardım eden, Allahü teâlânın rızâsına kavuşur ve onun yanında savaşırken ölen şehîd olur, diye yazılı idi. Sonra o kimse dedi ki: O Peygamber gönderildi. Ben o Peygambere îmân etdim. Sen gelip buraya konaklayınca huzûruna geldim ki, artık diri veyâ ölü hep seninle berâber olacağım. Onun bu sözleri üzerine hazret-i Alî ve yanında bulunanlar ağlaşdılar. Sonra hazret-i Alî: Allahü teâlâya hamd olsun ki, beni unutulanlardan eylemedi. Kitâbında zikr etdi, dedi. Habbe-i Urnî sözlerine devâmla şöyle anlatmışdır: Hazret-i Alî bana, bu kimse seninle birlikde kalsın, dedi. Kuşluk ve akşam yemeklerinde onu yanına çağırırdı. Leyletül-Harîrde, harbin şiddetli bir zemânında o kimse şehîd oldu. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" nemâzını kıldırdı, kabre kendisi indirdi ve bu kimse Ehl-i Beyti seven bir kişidir, buyurdu.

● İbni Abbâs "radıyallahü anhümâ" şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Hudeybiye gününde, Mekkeye doğru yola çıkdı. Müslimânlar susadılar. Hiçbir yerde su bulamadılar. Resûlullah Cahfede konakladı. "İçinizden kim, birkaç kişiyle falan kuyuya gidip, kablara su doldurup bize getirebilir. Allahın Resûlü onu Cennet ile müjdeliyor" buyurdu. Bir kişi kalkıp ben giderim, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" suculardan birkaç kişi ile onu gönderdi. Selemetübni Ekvâ "radıyallahü anh" der ki, ben de onlarla berâberdim. O kuyuya yakın bir yere vardık. Orada ağaçlar vardı. Ağaçların arasından çok sesler

işitdik ve hareketler gördük. Odunsuz ateş görünüyordu. Biz çok korkduk. Ağaçlardan öteye geçmeğe cesâret edemedik. Geri dönüp, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna geldik. Onlar cinnîlerden bir gurub idi, sizi korkutdular. Eğer gitseydiniz önceden söylediğim gibi size hiç zararları dokunmazdı, buyurdu. Bir kişi dahâ kalkıp, ben gideyim yâ Resûlallah, dedi. O da sucular ile berâber gitdi. Onlar da ağaçlık yere varınca korkup geri döndüler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": Eğer gitseydiniz evvelce söylediğim gibi size hiç bir zarar gelmezdi, buyurdu. O sırada gece oldu. Eshâb-ı kirâmın susuzluğu iyice artdı.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Alîyi "radıyallahü anh" huzûruna çağırdı. Sucularla berâber gidip o kuyudan su getiriniz, buyurdu. Selemetübni Ekvâ şöyle anlatır: Kablarımızı arkamıza asdık. Kılıçlarımızı ellerimize aldık. Hazret-i Alî önden gidiyor ve şu ma'nâdaki şi'ri okuyordu: "Cinnîlerin gürültülerinden ve korku salmak için gösterdikleri ateşden, korkarak geri dönmekden, Rahmân olan Allahü teâlâya sığınırım." Ağaçlık yere varınca biz de sesler duyduk ve hareketler gördük. Bizi korku kapladı. Kendi kendimize, Alî "radıyallahü anh" de o iki kimse gibi geri döner, diyorduk. Hazret-i Alî bize dönüp, benim arkamdan yürüyünüz. Gördüklerinizden korkmayınız. Size onlardan zarar gelmez, dedi. Ağaçların ortasında hiç odun yokken, büyük ateşler yanmağa başladı. Bir takım kesilmiş başlar göründü. Korkunç sesler çıkarıyorlardı. Çok korkduk. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" o kesik başların arasına girdi. Bize arkamdan geliniz, sağa sola bakmayınız ve hiç korkmayınız, dedi. Arkasından ta'kîb edib kuyuya vardık. Bir kovamız vardı. Berâ bin Mâlik "radıyallahü anh" bir iki kova su çekdi. Sonra kovanın ipi kopup, kova kuyuya düşdü. Kuyunun dibinden gülüşme ve kahkahâ sesleri geldi. Hazret-i Alî "radıyallahü anh", kim gidip askerlerden bir kova dahâ getirir, dedi. Hiç birimiz o ağaçların arasından geçmeğe cesâret edemeyiz, dediler. Bunun üzerine hazret-i Alî "radıyallahü anh" beline bir ip bağlayıp, kuyuya indi. Ku-

yudan kahkaha sesleri geliyor ve gitdikçe artıyordu. Hazret-i Alî kuyunun yarısına kadar inince, ayağı kayıp kuyuya düşdü. Kuyudan velvele sesleri geliyordu ve bir insanı boğazlarken çıkan sesler gibi sesler işitiliyordu. O sırada hazret-i Alînin sesi işitildi. Allahü Ekber! Allahü Ekber! Ben Allahın kulu ve Resûlullahın kardeşiyim! Su kablarınızı aşağıya salın diyordu. Su kablarını kuyuya saldık. Hepsini su ile doldurdu. Ağızlarını bağladı ve birer birer yukarı çıkardı. Biz birer kab, hazret-i Alî iki kab su alıp, gitdik. Ağaçların arasına gelince, önceki işitdiğimiz sesleri ve hareketleri hiç işitip görmedik. Hiç biri yokdu. Ağaçların arasından çıkmamıza az kalmışdı ki, heybetli bir ses işitdik. Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" ve hazret-i Alîyi "radıyallahü anh" medh eden beytler okuyordu. Hazret-i Alî önümüzden gidiyordu ve şi'r söylüyordu. Resûlullahın huzûruna varınca, hazret-i Alî olanları birbir anlatdı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" dönerken duyduğunuz ses, Safâ tepesinden putların şeytânı olan Müs'ırı öldüren Abdüllah adlı cinnînin sesi idi, buyurdular.

● Allahü teâlâ, hazret-i Alî "radıyallahü anh" için güneşi iki kerre batdıkdan sonra geri gönderdi. Birisi, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında, diğeri de vefâtından sonra vukû' buldu.

Ümmü Seleme, Esmâ binti Umeys, Câbir bin Abdüllah ve Ebû Sa'îd-il-Hudrî "radıyallahü anhüm ecma'în" şöyle rivâyet etmişlerdir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir gün evinde hazret-i Alînin "radıyallahü anh" yanında oturuyordu. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm vahy getirdi. Vahyin ağırlığından Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek başını hazret-i Alînin dizine koydu. Güneş batıncaya kadar o şeklde kaldı. Hazret-i Alî ikindi nemâzını kılmamışdı. Îmâ ile oturduğu yerde kıldı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" mubârek başını kaldırdı. Yâ Alî, ikindi nemâzını kıldın mı, buyurdu. Yâ Resûlallah, oturduğum yerde îmâ ile kıldım, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" düâ et, Allahü teâlâ güneşi geri çevirsin, nemâzını vaktinde

ve ayakda kıl, buyurdu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” düâ etdi. Güneş geri geldi ve ikindi nemâzını vaktinde kıldı. Esmâ binti Ümeys “radıyallahü anhâ” şöyle demişdir: Gurûb vaktinde güneşden bıçkı sesi gibi bir ses duyuldu. Bu hâdise dahâ evvel geçmişdi. Fekat iki rivâyet farklı olduğundan burada tekrâr zikr edildi.

● Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra, Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü anh” Bâbile giderken, Fırat nehrini geçmek istedi. İkindi nemâzının vakti idi. Kendisi ve Eshâbından bir kısmı ikindi nemâzını kıldılar. Diğerleri hayvânlarını sudan geçirmekle meşgûl oldular Bu sırada güneş batdı. İkindi nemâzını kaçırdılar. Bu konuda çok sözler söylediler. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” bu sözleri duyunca, güneşi geri getirmesi için Allahü teâlâya düâ etdi. Allahü teâlâ düâsını kabûl edip, güneşi geri gönderdi. İkindi nemâzını kılmamış olanlar nemâzlarını kıldılar ve güneş tekrâr batdı. O sırada güneşden korkunç bir ses geldi. Eshâb çok korkdular. Tesbîh, tehlîl ve istigfâr etmeğe başladılar.

● Hazret-i Alî “radıyallahü anh” kendisinin haberlerini, hazret-i Mu’âviyeye “radıyallahü anh” götüren bir şahsa, niçin götürdün, dedi. O şahs inkâr etdi. Hazret-i Alî, yemîn edermisin, dedi. O şahs yemîn etdi. Hazret-i Alî, eğer yalan yere yemîn etdiysen, Allahü teâlâ senin gözünü kör etsin, dedi. Aradan bir hafta geçmeden o şahsın gözleri kör oldu. Bastonundan tutup çekerlerdi. Aslâ yolunu göremezdi.

● İmâm-ı Müstagfirî “rahmetullahi aleyh” **(Delâil-ün-nübüvve)** adlı eserinde de bu hâdiseye benzer bir hâdiseyi şöyle nakl etmişdir: Hazret-i Alî “radıyallahü anh” bir gün Rahbede bir şahsa bir şey sordu. O şahs doğru söylemedi. Hazret-i Alî, yalan söylüyorsun, buyurdu. O şahs hâyır yalan söylemiyorum, dedi. Hazret-i Alî, eğer yalan söylüyorsan sana beddüâ edeyim, Allahü teâlâ seni kör eylesin mi, dedi. O da et, dedi. Bunun üzerine hazret-i Alî ona beddüâ eyledi. Dahâ Rahbeden çıkmadan gözleri kör oldu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh", bir gün mescidde bulunanlara yemîn vererek: Kim Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" **(Beni seven, Alîyi de sever)** buyurduğunu işitdiyse, şâhidlik etsin, dedi. Oniki kişi şâhidlik etdi. Bir kimse Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" bu hadîs-i şerîfi söylediği sohbetde bulunduğu hâlde şâhidlik etmedi. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" ona ey falan, sen bu hadîs-i şerîfi duyduğun hâlde niçin şehâdet etmedin, diye sordu. O kimse ben ihtiyârdım, unutdum, dedi. Hazret-i Alî, yâ Rabbî eğer bu şahs yalan söylüyorsa, derisinde bir beyâzlık meydâna getir ki, sarığı o beyâzlığı örtmesin, diye düâ etdi. Bu hâdiseyi nakl eden kimse, vallahi o şahsı gördüm, iki gözünün arasında bir beyâzlık meydâna gelmişdi, demişdir. Zeyd bin Erkam "radıyallahü anh" demişdir ki: O gün ben de o meclisde veyâ böyle bir meclisde idim. Ben de o hadîs-i şerîfi işitenlerden idim. Fekat onu gizledim, şâhidlik etmedim. Allahü teâlâ benim gözlerimin nûrunu giderdi. Demişlerdir ki, Zeyd bin Erkam "radıyallahü anh" şâhidlik etmediğinden dolayı dâimâ pişmân olup, Allahü teâlâdan magfiret dilerdi.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh" bir gün minbere çıkdı ve şöyle buyurdu: Ben Allahın kuluyum. Resûlullahın kardeşi ve vârisiyim. Cennetdeki kadınların seyyidesini nikâh eden benim. Benden başka bu da'vâda bulunana Allahü teâlâ bir musîbet versin! O meclisde bulunan bir kimse, ben Allahın kuluyum ve Resûlullahın kardeşiyim diyen bir kimsenin sözü kimseye hoş gelmez. Buna kim inanır, dedi. Dahâ yerinden kalkmadan, aklını kaybedip, delirdi. Orada bulunanlar, dahâ önce buna böyle birşey olmuş mu, idi diye sordular. Kavmi hâyır olmadı, dediler. O kimsenin hazret-i Alî hakkında kötü düşünmesi sebebiyle böyle olduğunu herkes anladı.

● Sıffîn harbinde bir gün Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh", Ey Ebâ Müslim neredesin, diye nidâ eyledi. Hazret-i Alînin oğlu Muhammed bin Hanefiyye "radıyallahü anh": Babacığım, Ebû Müslim arka saflardadır, de-

di. Hazret-i Alî, Ey oğlum, Ebû Müslim Havlânîyi kasdetmiyorum. Ben bu ordunun kumandanı olacak olan Ebû Müslimi kasdediyorum. O meşrik tarafından siyâh bayraklarla çıkar, çok harb eder. Allahü teâlâ onun vâsıtasıyla dînini yayar. Dînin yayılmasında onunla birlikde olanlara ve zâlimlerin başlarının aşağıda olmasına gayret gösterenlere müjdeler olsun, buyurdu.

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü teâlâ anh", Kûfe halkından Muhammed bin Ebî Bekre "radıyallahü anh" yardım etmelerini istedi. Fekat kabûl etmediler. Hazret-i Alî "radıyallahü anh", yâ Rabbî! Bunlara öyle birini musallat et ki, bunlara hiç acımasın, diye düâ etdi. Bir rivâyetde ise bunlara Sakîfden birini musallat et, demişdir. O gece Haccâc doğdu. Haccâc Kûfe halkına çok eziyyet etmişdir.

● Hazret-i Mu'âviye "radıyallahü anh" bir gün, ne olurdu ne zemân vefât edeceğimizi bilseydik, dedi. Yanında bulunanlar biz bunu bilemeyiz, dediler. Hazret-i Mu'âviye "radıyallahü anh" ben bunu Alîden "radıyallahü anh" öğrenirim. Çünki, onun ağzından çıkan söz hakdır, dedi. İ'timâd etdiği kimselerden üç kişi çağırdı. Onlara Kûfeye gidiniz. Kûfeye bir konak kalınca, birbirinizin arkasından aralıklı olarak Kûfeye giriniz. Benim vefât etdiğimi söyleyiniz. Yalnız, hastalığım, vefât zemânım, kabrimin yeri ve nemâzımı kimin kıldırdığı hakkında hepiniz aynı şeyi söyleyiniz, dedi. O üç kişi yola çıkdılar. Kûfeye bir konak kalınca, önce birisi gitdi. Nereden geliyorsun, dediler. Şâmdan geliyorum, dedi. Şâmda ne haberler vardır, diye sordular. Hazret-i Mu'âviye "radıyallahü anh" vefât etdi, dedi. Onu hazret-i Alînin "radıyallahü anh" huzûruna götürdüler. Hazret-i Alî onun söylediklerine i'tibâr etmedi. İkinci gün diğer kimse Kûfeye girdi. Ona da önceki kişiye sordukları şeyleri sordular. O da birinci kimsenin söylediklerini söyledi. Bu haberi yine hazret-i Alîye iletdiler. Fekat o iltifât etmedi. Üçüncü günde, üçüncü şahs Kûfeye girdi. O da öncekilerin söylediği şeylerin aynısını söyleyince, hazret-i Mu'âviyenin "radıyallahü anh" vefât etdiğine kimsenin şübhesi kalmadı. Hazret-i Alî "radıyallahü anh" ise, hâyır o vefât etmedi,

dedi. Mubârek başını göstererek, bunun kanıyla yüzüm kana bulanmadıkca Mu'âviye "radıyallahü anh" vefât etmez, buyurdu. O üç kişi bu haberi hazret-i Mu'âviyeye iletdiler. Hazret-i Mu'âviye kendisinin hazret-i Alîden sonra vefât edeceğini anladı ve öyle oldu.

● Hazret-i Alî "radıyallahü anh" bir hutbesinde Bağdâd vak'asına işâret ederek; sanki ben, Benî Abbâsdan birisinin kurbanlık yerine getirilen develerin tepelendiği gibi, tepelendiğini görüyor gibiyim, dedi. Dinleyenler, buna mâni' olmak mümkin değil mi, dediler. Yazık o kimseye ki, bu gün Allahü teâlânın emrini bırakıp, dünyâya dalmış ve zarara uğramışdır, dedi. Sonra o hutbesinde: Eğer istesem o kimselerin ismlerini, künyelerini ve sıfâtlarını, katl olunacakları yeri haber verebilirim, buyurdu.

● Hazret-i Alî "radıyallahü anh" bir hutbesinde de, kendisinin kâtili olan Abdürrahmân bin Mülceme işâret ederek, kendisinin kâtili olacağını söylemişdir. Bir def'asında Abdürrahmân bin Mülcemi Kûfe mescidinde gördü ve şu ma'nâdaki beyti okudu:

Hâzırlan ölüme, o gelmekdedir sana,
Başlama feryâda, ölüm gelince sana.

Sonra İbni Mülcemi yanına çağırdı ve ona senin câhiliyyet zemânında veyâ çocukluğunda hiç lakabın varmı idi, diye sordu. Bilmiyorum, dedi. Sana ey şakî veyâ ey Sâlihin kısır devesi diyen, yehûdî bir süt annen varmı idi, dedi. İbni Mülcem vardı, dedi. Hazret-i Alî başka birşey söylemeyip, susdu.

● Hazret-i Alî "radıyallahü anh" bir gün şöyle buyurdu: Dün gece Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" rü'yâda gördüm. Yâ Resûlallah! Ümmetinden bana ulaşan bu mihnetler ve husûmetler nedir, dedim. Onların üzerine düâ et, buyurdu. Yâ Rabbî! Bana onlardan iyi karşılık ver ve onların üzerine benden kötüsünü musallat eyle, diye düâ etdim. O gün düâsı kabûl olunup şehîd edildi.

● Hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Babam Emîr-ül mü’minîn hazret-i Alî “radıyallahü anh” vefât edince, bir ses işitdik. Bu Allahın kulunu bize bırakınız, siz dışarı çıkınız, diyordu. Biz dışarı çıkdık. Evin içinden bir ses duyduk. Muhammed “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât etdi. Onun vasîsi de şehîd oldu. Bundan sonra bu ümmeti kim koruyacakdır, diyordu. Birisi cevâb verip: Kim onun yolundan gider ve onun ahlâkı ile ahlâklanırsa, bu ümmetin koruyucusu o olur, diyordu. Sonra sesler kesildi. Eve girdik. Hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” yıkanmış ve kefenlenmiş bulduk. Nemâzını kılıp defn etdik.

● Hazret-i Alî “radıyallahü anh” oğulları hazret-i Hasene ve hazret-i Hüseyne “radıyallahü anhümâ” şöyle vasıyyet etmişdi. Vefât etdiğim zemân beni bir serîrin üzerine koyup, Gazbin tarafına götürünüz. Orada beyâz bir taş bulacaksınız. O taşdan nûr yayıldığını görürsünüz. Orayı kazınız. Hâzırlanmış bir mekân bulacaksınız. Beni oraya defn ediniz. Söylediği şeyler aynen görüldü ve vasıyyeti yerine getirildi.

● Hazret-i Alînin “radıyallahü anh” kabrini yerle aynı seviyede örtmüşlerdi. Hârûn Reşîd bir gün avlanırken, Gazbin tarafına gitmişdi. Ceylânlar Gazbin tarafına kaçıp gizlendiler. Her ne kadar avcı doğan kuşlarını ve av köpeklerini oraya gönderdilerse de, ceylânlara yaklaşamayıp, geri geldiler. Bunun sebebini Gazbindeki ba’zı ihtiyârlara sordular. İhtiyârlar, dedelerimizden hazret-i Alînin “radıyallahü anh” kabrinin burada olduğunu duyduk, dediler. Hârûn Reşîd bunu duyunca kabûl etdi. Hayâtda olduğu müddetce her sene gelip ziyâret etdi.

● Hazret-i Alîye “radıyallahü anh” muhâlif olanların uğradıkları musîbetlerden bir kısmını İmâm-ı Müstagfirî “rahmetullahi aleyh” **(Delâil-ün-nübüvve)** kitâbında şöyle yazmışdır: Firâs bin Amr, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zemânında baş ağrısına tutuldu. Resûlullah onun iki gözü arasına dokundu. Mubârek parmaklarının dokunduğu yerden kirpi kılı gibi bir kıl çıkdı. Baş ağrısı kesildi. Hâricîler, hazret-i Alîye “radıyallahü anh” karşı harekete geçdikle-

rinde, Firâs bin Amr hâricîler tarafını tutdu. Başındaki o kıl düşdü ve şiddetli baş ağrısı başladı. Bu işin başına gelmesi hazret-i Alîye "radıyallahü anh" karşı hücûm etdiğindendir, dediler. Firâs bin Amr "radıyallahü anh" tevbe etdi. Başında o kıl tekrâr çıkdı ve baş ağrısı kesildi.

● Sâlih bir kimse şöyle anlatmışdır: Bir gece rü'yâmda kıyâmet kopmuş ve bütün insanları hesâba çekmek üzere topladıklarını gördüm. Sırat köprüsüne doğru gidip, sıratı geçdim. Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" Kevser havuzunun yanında gördüm. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn "radıyallahü anhümâ" da insanlara su dağıtıyorlardı. Bana da su vermeleri için yanlarına gitdim. Bana su vermediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" sana su vermek istemezler, buyurdu. Niçin yâ Resûlallah dedim. Senin bir komşun var. Alîye "radıyallahü anh" la'net eder ve kötü sözler söyler ve sen ona mâni' olmazsın, buyurdu. Yâ Resûlallah! Bende ona mâni' olacak kuvvet yokdur, beni öldürmesinden korkarım, dedim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bana bir bıçak verdi ve git onu öldür, buyurdu. Rü'yâmda gidip o komşuyu öldürdüm. Geri dönüp, yâ Resûlallah, emrinizi yerine getirdim, dedim. O zemân Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Hasene dönerek: Yâ Hasen, buna su ver, buyurdu. Hazret-i Hasen bana su verdi. Su kâsesini elinden aldım. Fekat içip içmediğimi hâtırlamıyorum. Sonra uykudan uyandım. Abdest alıp sabâha kadar nemâz kıldım. Sabâhleyin birkaç kişi aralarında falan kimseyi bu gece yatağında öldürmüşler diye konuşuyorlardı. Hâkimin adamları gelip komşulardan birkaç suçsuz kimseyi yakalayıp götürdüler. Ben kendi kendime, Sübhânallah! Bu nasıl rü'yâ idi ki hakîkat oldu diyordum. Sonra hâkime gidip, o adamı ben öldürdüm. Yakaladığınız kimseler suçsuzdur, dedim. Hâkim, sen ne söylüyorsun, diye şaşırdı. Ben rü'yâ gördüm. Allahü teâlâ o rü'yâyı hakîkat yapdı. Benim günâhım nedir diyerek, hâkime rü'yâmı anlatdım. Hâkim bana Allahü teâlâ sana hayrlı mükâfatlar versin. Sen de suçsuzsun, yakaladıklarımız da suçsuzdur, dedi.

● Alî bin Zeyd “radıyallahü anhümâ” şöyle anlatmışdır: Sa’îd bin Müseyyib “radıyallahü anh” bana bir şahsı gösterdi. Git o şahsı gör, dedi. Sen hâlini söyle, ben onu görürüm, dedim. O öyle bir şahsdır ki, Resûlullahın Eshâbından hazret-i Alî ve hazret-i Osmân “radıyallahü anhümâ” hakkında uygun olmayan sözler söylüyor, dedi. Ben Allahü teâlâya münâcât edip, yâ Rabbî, eğer hazret-i Osmânın ve hazret-i Alînin “radıyallahü anhümâ” senin yanında kıymetleri ve i’tibârları varsa, bana bir nişân göster, dedim. O şahsın yüzü siyâh oldu.

● Medînede bir şahs vardı. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” hakkında kötü sözler söylerdi. Sa’d bin Mâlik “radıyallahü anh” ona beddüâ etdi. O şahs devesini mescidin dışına bağlayıp, mescide girerek, cemâ’atin arasına oturmuşdu. Devesi yerinden sıçrayıp mescide girdi. O şahsı göğsünün altına alıp, o kadar ezdi ki adam öldü.

● Ebû Abdüllah Muhammed bin Kayyım Cevziyye **(Kitâbür-rûh)** adlı eserinde, İbni Ebiddünyânın **(Kitâb-ül-menâmât)**, kitâbından nakl etmişdir. O da Kureyşli bir ihtiyârdan rivâyet etmişdir: O ihtiyâr şöyle anlatmışdır: Şâmda yüzünün bir tarafı siyâh bir adam gördüm. O tarafını dâimâ bir şeyle örterdi. Yüzünün neden böyle olduğunu sordum. Hâlimi her sorana anlatacağıma dâir Allahü teâlâya söz verdim, dedi ve anlatmağa başladı. Ben hazret-i Alî “radıyallahü anh” hakkında çok kötü sözler söylerdim. Bir gece rü’yâmda, bir kişi gelip, sen benim hakkımda kötü sözler mi söylüyorsun diyerek, yüzümün bir tarafına bir şey vurdu. Sabâhleyin yüzümün o tarafının siyâh olduğunu gördüm.

● Hüseyn bin Alî “radıyallahü anhümâ” şöyle anlatmışdır: Medîne vâlîsi İbrâhîm bin Hişâm el-Mahzûmî, her Cum’a bizi minber etrâfında toplar ve hazret-i Alî “radıyallahü anh” hakkında yakışmayan sözler söylerdi. Yine bir Cum’a günü mescid dolu idi. Ben minberin yanında oturuyordum. Uyumuşdum. Rü’yâmda Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kabrinin açıldığını gördüm. Bana, ey Ebû Abdüllah! Bu şahsın sözlerine üzülmüyormusun buyurdu.

Evet üzülüyorum, dedim. Gözlerini aç bak, Allahü teâlâ ona ne yapacak buyurdu. Gözlerimi açdım, yine hazret-i Alî "radıyallahü anh" hakkında uygunsuz sözler söylüyordu. Birdenbire minberden düşüp öldü.

İMÂM-I HASEN BİN ALÎ
"radıyallahü anhümâ"

● Emîr-ül mü'minîn hazret-i Hasen bin Alî "radıyallahü anhümâ" oniki imâmın ikincisidir. Künyesi Ebû Muhammeddir. Lakabı Takî ve Seyyiddir. Hicretin üçüncü senesinde Ramezân-ı şerîf ayının ortasında Medînede doğdu. İsm-i şerîfini Cebrâîl aleyhisselâm Cennet ipeklerinden bir ipeğe sarılı olarak Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" hediyye getirmişdir.

Esmâ binti Umeys "radıyallahü anhâ" şöyle anlatmışdır: Hazret-i Hasenin ve hazret-i Hüseynin "radıyallahü anhümâ" ebesi ben idim. Hazret-i Hasen doğunca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" teşrîf etdi. Oğlumu getir yâ Esmâ buyurdu. Onu Resûlullaha verdim. Sağ kulağına ezân, sol kulağına ikâmet okudu. Hazret-i Alîye "radıyallahü anh" oğlumun adını ne koydun, diye sordular. Hazret-i Alî, yâ Resûlallah, onun ismini koymakda sizin önünüze geçmem, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ben de oğluma ism vermekde Rabbimden öne geçmem, buyurdu. O sırada hemen Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Yâ Resûlallah! Allahü teâlâ sana selâm ediyor ve Senin "sallallahü aleyhi ve sellem" ile Alînin "radıyallahü anh", Mûsâ "aleyhisselâm" ile Hârûn "aleyhisselâm" gibi olduğunuzu buyurdu. Oğlunun adını Hârûnun "aleyhisselâm" oğlunun adı gibi koy. Onun adı Şenberdir. Ma'nâsı arabîde Hasen demekdir, dedi.

Bir sene sonra hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" doğunca, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" yine teşrîf etdiler. Hazret-i Hüseyni "radıyallahü anh" kendilerine verdim. Onu yere koyup ağlamağa başladılar. Niçin ağlıyorsunuz yâ Resûlallah, dedim. Bu oğlumu zâlim bir kavm şehîd edecek-

lerdir. Fâtımaya söyleme, buyurdu. Hazret-i Alîye “radıyallahü anh” oğlumun adını ne koydun diye sordu. Yine hazret-i Hasenin “radıyallahü anh” isminin konmasında olduğu gibi karşılıklı konuşdular. Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Yâ Muhammed “aleyhisselâm”, oğlunun adını Hârûnun “aleyhisselâm” diğer oğlunun adından koy, onun adı Şenberre idi. Arabîde Hüseyn demekdir, dedi.

Hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” ayaklarından göğsüne kadar Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” çok benzerdi. Hazret-i Hasen de “radıyallahü anh” göğsünden başına kadar Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” çok benzerdi. Bir gün hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” hazret-i Haseni “radıyallahü anh” omuzuna kadar kaldırdı. Yemîn ederek, Alîye “radıyallahü anh” değil, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” benziyor, dedi. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” de tebessüm etdi.

Hazret-i Hasen “radıyallahü anh” yaya olarak yirmibeş kerre hac yapdı. Gençler onun binek hayvânını yanında çekip götürürlerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gün minbere çıkmışdı. Hazret-i Hasen de “radıyallahü anh” kucağında idi. Bir cemâ’ate bakıyor, bir de hazret-i Hasene bakıyordu: **(Bu benim oğlum Seyyiddir. Allahü teâlâ yakında bunun vâsıtasıyla iki müslimân askerinin arasını barışdırır)** buyurdu. Hazret-i Mu’âviye “radıyallahü anh”, hazret-i Hasenin “radıyallahü anh” müslimânlar arasında fitne çıkmasına aslâ râzı olmadığını, fitne çıkmamasını cân-ı gönülden istediğini biliyordu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” şehîd olunca, hazret-i Mu’âviye “radıyallahü anh” hazret-i Hasen “radıyallahü anh” ile gizlice anlaşdı. Eğer başına bir iş gelirse, kendisinden sonra hazret-i Hasenin “radıyallahü anh” halîfe olması için sözleşdi. Hazret-i Hasen “radıyallahü anh” hutbeye çıkıp: Ey müslimânlar! Ben hiçbir zemân fitneyi sevmem! Bugün Mu’âviye “radıyallahü anh” ile sulh yapdım. Bu işi, ya’nî halîfeliği ona bırakdım. Eğer hakkı ise, hakkı ona ulaşdı. Eğer halîfelik benim hakkım ise, ümmet-i Muhammedin “aleyhisselâm” sa-

lâhı, iyiliği için hakkımı ona bağışladım. Ey Mu'âviye "radıyallahü anh"! Allahü teâlâ sende bildiği bir hayr için veyâ gördüğü bir şer için seni vâlî (halîfe) yapmışdır. Allahü teâlâ [Enbiyâ sûresi 111.ci âyetinde meâlen], **(... Belki bu cezâ va'dinin uzaması sizin için bir belâdır ve bir zemâna kadar sizi fâidelendirmek içindir)** buyurdu, dedi ve minberden indi. Orada bulunanlardan birisi hazret-i Hasene "radıyallahü anh", ey müslimânların yüz karası, Mu'âviye "radıyallahü anh" ile bî'at mı etdin, malı ona mı bırakdın, dedi. Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" şöyle buyurdu: Allahü teâlâ Benî Ümeyye sultânlarının saltanatını Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" gösterdi. Onların birbiri ardınca kendinin minberine çıkdığını görünce, bu iş Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" güç geldi. Bunun üzerine Allahü teâlâ [Kevser sûresi 1.ci âyetinde meâlen], **(Biz sana Kevseri verdik)** ve [Kadr sûresi 1, 3.cü âyetlerinde meâlen] **(Biz Kur'ânı sana Kadr gecesinde indirdik. Kadr gecesi bin aydan dahâ hayrlıdır.)** buyurulan âyet-i kerîmeleri gönderdi, dedi. Bin aydan murâd, Benî Ümeyyenin saltanat müddetidir. Benî Ümeyye sultânlarının saltanatı bin ay sürdü. Bu hâdiseyi nakl eden râvî şöyle demişdir: Onların saltanat müddetini hesâb etdim. Seksen üç sene dört ay olmakdadır. Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" halîfeliği hazret-i Mu'âviyeye bırakınca, hazret-i Mu'âviye "radıyallahü anh": Ey Ebâ Muhammed. Halîfeliği bana bırakmakla hiç kimsenin yapamayacağı bir civânmerdlik yapdın, dedi.

● Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir gece Hasen bin Alî "radıyallahü anhümâ", Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda idi. Resûlullah onu pek ziyâde severdi. Ona haydi annene git, buyurdu. Ben götüreyim, dedim. Resûlullah, hâyır sen gitme, buyurdu. O sırada gökden ânî bir şimşek parladı. Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" o şimşeğin ışığında yürüyüp, annesinin evine gitdi.

● Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" bir hac mevsiminde yaya olarak Mekkeye gidiyordu. Mubârek ayakları şişdi. Kö-

lesi, efendim ayağınızın şişi ininceye kadar hayvâna binseniz, dedi. Kabûl etmedi ve ilerdeki konak yerinde siyâh bir kimse göreceksin. Yanında bir mikdâr yağ vardır. O yağı ondan münâkaşa etmeden satın al, buyurdu. Kölesi, anam babam sana fedâ olsun. Hiç bir konak yerinde öyle birisini görmedik ki, onda böyle bir şey bulunsun. Burada nasıl olacakdır, dedi. Bir konak yerine vardılar. Orada siyâh bir kimse göründü. İşte söylediğim kimse budur. Git, ondan yağ satın al, parasını da ver, buyurdu. Kölesi o kimsenin yanına gidip yağ istedi. O kimse bu yağı kimin için alıyorsun, diye sordu. Hasen bin Alî "radıyallahü anh" için alıyorum, dedi. Siyâh kimse, beni onun yanına götür, ben onun kölesiyim, dedi. O şahs hazret-i Hasenin "radıyallahü anh" huzûruna gelince, ben senin kölenim, para istemem, yalnız hanımım doğum sancısı çekiyor, sağlam ve sıhhatli bir oğlan doğurması için düâ buyur, dedi. Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" ona, evine git, Allahü teâlâ sana istediğin gibi bir oğlan çocuğu verdi, buyurdu. O şahs evine gitdi ve kusûrsuz bir oğlunun dünyâya gelmiş olduğunu gördü.

● Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" bir gün Zübeyrin evlâdlarından biri ile "radıyallahü anhüm" yolculuğa çıkdılar. Yolculuk sırasında, kurumuş bir hurma bağçesinde konakladılar. Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" için bir hurma ağacının altına minder serdiler. Bir ağacın altına da Zübeyr "radıyallahü anh" evlâdı için minder serdiler. Hazret-i Zübeyrin evlâdı, bu ağaçlarda hurma olsaydı da yiseydik, dedi. Hazret-i Hasen "radıyallahü anh" tâze hurma mı istersin, dedi. Evet diye cevâb verdi. Bunun üzerine hazret-i Hasen "radıyallahü anh" ellerini kaldırıp düâ etdi. Dudakları kıpırdıyordu. Fekat ne söylediği anlaşılmıyordu. O sırada bir hurma ağacı birden bire yeşerip, yapraklandı ve tâze hurmalar verdi. Orada onlarla birlikde bulunan bir deveci, bu sihrdir, dedi. Hazret-i Hasen "radıyallahü anh", bu sihr değildir. Peygamberin oğlunun [torununun] kabûl olunan düâsıyla vâki' olmuşdur, buyurdu. Orada bulunanlar o hurmalardan yiyip doydular.

● Hazret-i Hasenin “radıyallahü anh” menkıbeleri, ilmi, ibâdeti, cömerdliği, mürüvveti ve diğer üstün ahlâkı, şefkati çok yazılmış olup, sahîh rivâyetler ile bildirilmişdir. Burada kısaca yazıldı.

Hazret-i Haseni “radıyallahü anh” zehrleyerek şehîd etmişlerdir. Vefât edeceği sırada, hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” başucunda idi. Ey kardeşim, seni zehrleyenin kim olduğundan şübheleniyorsun, dedi. Hazret-i Hasen, onu öldürmek için mi soruyorsun, dedi. Hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh”, evet, dedi. Hazret-i Hasen, eğer bir kimseden şübheleniyorsam, Allahü teâlâ ona herkesden şiddetli cezâ verir. Eğer şübhelendiğim bir kimse yoksa, günâhsız bir kimsenin benim için öldürülmesini istemem, dedi. Onu hanımı Ca’denin zehrlediği meşhûrdur. Vefâtı hicretin ellinci senesinde Rebî’ül-evvel ayının ilk günlerindedir.

İMÂM-I HÜSEYN BİN ALÎ
“radıyallahü anhümâ”

Hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” oniki imâmın üçüncüsü ve imâmların atasıdır. Künyesi Ebû Abdüllahdır. Lakabları, şehîd ve seyyiddir. Hicretin dördüncü senesinde Şa’ban ayının dördünde, salı günü, Medînede doğdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” onun ismini Hüseyn “radıyallahü anh” koydu. Bu husûsdan dahâ önce bahsedilmişdi.

Hazret-i Hüseynin “radıyallahü anh” mubârek yüzünde öyle bir nûr parlardı ki, karanlık bir gecede bir yere otursa, mubârek alnından ve yüzünden parlayan nûrun aydınlığında, yolu görürlerdi. Mubârek göğsünden ayaklarına kadar olan kısmı, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” tam benzerdi. Nitekim hazret-i Hasenin de “radıyallahü anh” mubârek göğsünden başına kadar olan kısmı Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” benzerdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, **(Hüseyn benden, ben de Hüseyndenim, Allahü teâlâ Hüseyni seveni sever)** buyurdu.

İbni Abbâs “radıyallahü anhümâ” şöyle nakl etmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” her sabâh nemâzını kıldıkdan sonra, mubârek yüzünü Eshâb-ı kirâma “radıyallahü anhüm ecma’în” çevirirdi. Mubârek yüzünü gören herkesin gamı, üzüntüsü gider, mesrûr olurlardı. Bir gün sabâh nemâzından sonra, mubârek yüzünü dönmedi ve hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” çağırdı. İkisi birlikde mescidden çıkıp gitdiler. Eshâb-ı kirâm nereye ve niçin gitdiklerini anlayamadılar. İkisi birlikde hazret-i Fâtımanın evine gitdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, yâ Alî, sen kapıda dur, gelenlerin içeri girmelerine mâni’ ol buyurdu. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” içeri girdi. O sırada hazret-i Hüseyn doğmuşdu. Melekler tebrîk etmek için geldiler. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” duramayıp, hazret-i Alînin evine gitdi. Kapıya gelip, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nerededir, dedi. Hazret-i Alî içerdedir deyince, müsâade et, ben de gireyim, dedi. Resûlullah meşgûldür, dedi. Benim için de içeri girmesin diye sana emr etdi mi, diye sorunca, hazret-i Alî hâyır, yalnız dörtyüz yirmi dört bin melek geldi, dedi. Hazret-i Ebû Bekr bu söze hayret edip, beklemeğe başladı. Sonra hazret-i Ömer geldi. Hazret-i Alî ona da aynı şeyleri söyledi. Dahâ sonra hazret-i Osmân ve diğer Eshâb-ı kirâm “radıyallahü anhüm ecma’în” geldiler. Hazret-i Alî onlara da aynı şeyleri söyledi. Bir müddet sonra Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” dışarı çıkdı ve hazret-i Alîye bütün Eshâbı içeri almasını emr buyurdu. Önce hazret-i Ebû Bekr ve sonra bütün Eshâb-ı kirâm içeri girdiler. Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem”, selâm verdiler. Hazret-i Alînin, meleklerin sayısı hakkında söylediği sözden bahsetdiler. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Alîye meleklerin sayısını nasıl bildin, diye sordu. Hazret-i Alî “radıyallahü anh” melekler gurub gurub geliyorlardı. Her biri bir dil ile konuşuyordu ve sayılarını bildiriyorlardı, dedi. Resûlullah: “Allahü teâlâ aklını ziyâde eylesin yâ Alî” buyurdu.

● İbni Abbâs “radıyallahü anhümâ” şöyle rivâyet etmiş-

dir: Bir gün Eshâb-ı kirâmdan “radıyallahü anhüm ecma’în” bir cemâ’at ile Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûrunda oturuyorduk. Bir kişi gelip, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” bir elma verdi. Resûlullah elmayı mubârek elinde tutuyordu. Hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyn “radıyallahü anhümâ” orada idiler. Elmaya bakıyorlardı. Resûlullah elmayı birine verip, diğerini mahzûn etmek istemedi. O sırada Cebrâîl aleyhisselâm gelip, yâ Muhammed “aleyhisselâm”, emr et güreşsinler, hangisi gâlib gelirse elmayı ona verirsin, dedi. Resûlullah, güreşmelerini emr etdi ve güreşmeğe başladılar. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” tut yâ Hasen diyordu. Ben dedim ki, yâ Resûlallah, Hasene mi tut diyorsunuz? İşte Cebrâîl aleyhisselâm da, Hüseyne tut diyor, buyurdu. Bir rivâyete göre de hazret-i Fâtıma da orada bulunuyordu. Yâ Resûlallah, büyüğüne mi, yoksa küçüğüne mi tut diyorsunuz, dedi. İşte Cebrâîl aleyhisselâm Hüseyne diyor buyurdu. Güreş uzadı ve birbirlerine gâlib gelemediler. Cebrâîl aleyhisselâm Cennetden bir elma dahâ getirdi. İkisine birer elma verip, onları sevindirdiler.

● Rivâyet olundu ki, bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Cebrâîl aleyhisselâma, göklerden buraya nasıl geliyorsun diye sordu. Kanadımın altında bir düâ vardır. Onda Hasen ve Hüseyn yazılıdır. Bu iki ismden kuvvet alırım, dedi.

● Birgün hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh”, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında idi. Annesine gitmek istedi. Hava yağmurlu idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” düâ etdi. Hazret-i Hüseyn evine varıncaya kadar yağmur kesildi.

● Birgün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” nemâz kılıyordu. Kulağına bir çocuk ağlaması geldi. Nemâzını çabuk bitirip dışarı çıkdı. Sebebini sordular. Bir çocuk ağlaması duydum. Onu Hüseyn zan etdim, buyurdu. Sonra “Allahım, Hüseyni ağlatanı afv etme” buyurdu.

● Ümmü Hâris “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Bir gün Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna gitdim. Yâ Resûlallah! Bir rü’yâ gördüm, korkdum, dedim. Ne gördün, buyurdu. Senin mubârek vücûdundan bir parça kesdiler, benim yanıma eklediler, dedim. İyi görmüşsün. Fâtımanın bir oğlu doğacak ve senin yanında kalacakdır, buyurdu. Bir müddet sonra hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” doğdu.

● Rivâyet edilir ki, bir gün Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Hüseyni sağ dizine, oğlu hazret-i İbrâhîmi de sol dizine aldı. Cebrâîl aleyhisselâm gelip, Allahü teâlâ bu ikisini birlikde sana bırakmayacak, birini alacakdır. Sen birini seç, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, eğer Hüseyn vefât ederse, onun ayrılığından benim cânım yandığı gibi, Alînin ve Fâtımanın cânları yanar. Eğer İbrâhîm giderse, en çok ben üzülürüm. Kendi üzüntümü onların üzüntüsüne tercîh ediyorum, buyurdu. Üç gün sonra hazret-i İbrâhîm vefât etdi. Hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına her gelişinde, “Hoş geldin, ey kendisi için oğlum İbrâhîmi fedâ etdiğim kimse”, buyururdu.

● Ümmü Seleme “radıyallahü anhâ” şöyle anlatmışdır: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bir gece benim evimde idi. Dışarı çıkdı ve uzunca bir müddet sonra geri geldi. Mubârek saçları dağılmış ve tozlara bulanmışdı. Mubârek elinde bir şey tutuyordu. Yâ Resûlullah! Bu ne hâldir ki, sizi böyle görüyorum, dedim. Bu gece beni, Irakda Hüseynin ve evlâdlarından bir gurubun şehîd edileceği Kerbelâ denilen bir yere götürdüler. Onların kanını topladım, elimde tutduğum odur, buyurdu. Mubârek elindekini bana verdi ve bunu sakla, buyurdu. Onu aldım, kırmızı renkli bir toprak idi. Bir şişeye doldurup, ağzını sıkıca kapatdım. Hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” Irak seferine çıkınca, her gün o şişeyi çıkarır, bakardım ve ağlardım. Muharrem ayının onuncu günü sabâhleyin bakdım, şişedeki toprak tâze kan olmuşdu. Hazret-i Hüseyni şehîd etdikleri-

ni anladım ve çok ağladım. Fekat düşmânlar karışıklık çıkarmasınlar diye kendimi zabtetdim. Şehâdet haberi geldi. O gün şehîd edilmiş. Hicretin altmışbirinci senesi Muharrem ayının onunda, "aşûre" günü, Cumartesi günü idi. Hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" elliyedi sene beş ay yaşadı.

● Hazret-i Âişe "radıyallahü anhâ" anlatmışdır: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Cebrâîl aleyhisselâm ile berâber idiler. Hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" içeri girdi. Cebrâîl aleyhisselâm, bu kimdir, diye sordu. Resûlullah, oğlumdur deyip onu bağrına basdı. Cebrâîl aleyhisselâm, bunun şehîd olması yakındır, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bunu kim şehîd edecekdir, diye sordu. Cebrâîl aleyhisselâm; Senin ümmetin şehîd edecek. İstersen nerede şehîd edileceğini sana haber vereyim, dedi. Kerbelâ tarafına işâret edip, bir mikdâr kızıl toprak aldı. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" gösterip, bu toprak şehîd edileceği yerin toprağıdır, dedi.

● İmâm-ı Zeynel'âbidîn "rahmetullahi aleyh" şöyle anlatmışdır: Hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" Kûfeye giderken, yolda her konakladığımız yerde, Yahyâ bin Zekeriyyâdan "aleyhimesselâm" bahsederdi. Bir gün şöyle buyurdu: Dünyânın aşağılığından ve kıymetsizliğinden biri de, hazret-i Yahyânın "aleyhisselâm" mubârek başını, Benî İsrâilden değersiz bir kadına hediyye götürmeleridir!

● Sa'îd bin Cübeyr "radıyallahü anh" İbni Abbâsdan "radıyallahü anhümâ" şöyle rivâyet etmişdir: Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" Allahü teâlâdan şöyle bir vahy geldi. Yahyâ bin Zekeriyyânın "aleyhimesselâm" katlinden dolayı, yetmişbin kimse helâk eyledim. Senin oğlun [Hazret-i Hüseyn] için, iki kerre yetmiş bin kimse helâk eyleyeceğim.

● Hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" kâtillerinden ve onların arkadaşlarından bir belâya düşmeden ve rezîl olmadan ölen yokdur. Abdülmelik bin Umeyr şöyle anlatmışdır:

Ubeydullah bin Ziyâdı Kûfede bir köşkde otururken gördüm. Emîr-ül mü'minîn hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" mubârek başı önünde idi! Sonra Ubeydullah bin Ziyâdın kesilmiş başını Muhtârın önünde gördüm. Muhtârın başını, Zübeyrin oğlu Mus'abın önünde, Mus'abın başını da Abdülmelik bin Mervânın önünde gördüm. Bu hâdiselerin hepsi kısa bir zemânda, bir asr içinde vukû' buldu.

● İ'timâd olunan kimselerden biri şöyle anlatmışdır: Ubeydullah bin Ziyâdın ve arkadaşlarının kesilmiş başlarını Kûfe mescidine getirip koydular. Ben de orada idim. Orada bulunanlar, geldi! geldi! diye bağrışdılar. Bir de bakdım, bir yılan geldi. Başların arasında dolaşdı ve Ubeydüllah bin Ziyâdın burnunun deliğinden içeri girdi. Biraz durdukdan sonra çıkdı ve kayboldu. Sonra insanlar yine, geldi! geldi! diye bağrışdılar. O yılan tekrâr geldi. Önceki gibi yapdı. Bu hâl def'alarca tekrârlandı.

● Nakl edilmişdir ki, Şemr bin Zilcûş, hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" yükleri arasında bir mikdâr altın bulup aldı. Bir kısmını kızına zînet yapdırmak için bir kuyumcuya verdi. Kuyumcu altını ateşe koyunca, altın eriyip yok oldu. Şemr bunu duyunca, kuyumcuyu yanına çağırıp geri kalan altını da verip, gözü önünde ateşe koymasını istedi. Kuyumcu o altını da ateşe koyunca, yine eriyip yok oldu. Hiçbir şey kalmadı.

● Nakl edilmişdir ki, hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" bir kaç devesini, o bedbaht kimseler kesip pişirmişlerdi. O kadar acı olmuşdu ki, hiçbiri bir lokma yiyemediler. Vâhib "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" mubârek başını taşıyan deveyi de kesdiler. Eti, meşhûr acı sabr otundan dahâ acı olmuşdu. Eti ateşe atıp yakdılar.

● İ'timâd edilir kimselerden biri şöyle anlatmışdır: Tay kabîlesinden birine sordum. Cinnîlerin hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" için feryâd ederek ağlaşdıklarını duymuşsunuz, öyle mi? Evet bu kabîleden herkes duymuşdur. Kime

sorsan sana anlatır, dedi. Ben senden duymak istiyorum, dedim. Onlar şöyle diyorlardı diyerek, şu ma'nâda beyt söyledi.

Resûlullahın okşadığı alnının nûruyla aydınlanır her yer,
Babası Alîdir, dedesi her dededen üstün ve hayrlıdır.

Hazret-i Hüseyni "radıyallahü anh" şehîd eden bedbahtlardan biri, Medînede hutbeye çıkarak, güyâ müjde veriyordu. O gece Medînede bir ses işitildi. Fekat sesin sâhibi görülmüyordu ve şu ma'nâdaki şi'ri söylüyordu:

Ey Hüseyni şehîd eden câhil kâtiller,
İbret olsun size, azâb ile müjdelenenler.

Gökdekiler size beddüâ ederler,
Her zümre, bütün Nebîler ve melekler.

Ey Dâvüd nebî lisânıyla la'netlenenler,
Îsâ bin Meryem de size beddüâ eder.

Rûm diyârı gâzîlerinden biri şöyle demişdir. Rûm ehâlisinin kiliselerinden birinde şu ma'nâda beyti yazılı gördüm.

Nasıl umarlar şehîd edenler Hüseyni,
Yevm-i kıyâmetde dedesinden şefâ'ati.

O beyti gören gâzî demişdir ki, bunu kim yazdı diye sordum, bilmiyoruz dediler.

Bu fakîr [Lami'î Çelebi] bu beyti şöyle bir nazîre yazarak terceme etmişdir:

Yevm-i Cezâ şefâ'atciden nice umar,
Onlar yapdılar âline bu vechle ezâ.
Kevser şerâbını ne yüzle diler şu kim,
Susuz elinde katl ola evlâd-ı Murtazâ.

● Zeyd bin Erkam "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: İbni Ziyâd, hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" mubârek başını getirtip, Kûfenin bütün mahallelerinde dolaşdırılmasını emr etmişdi. Ben evimin penceresinden bakıyordum. Benim hizâma gelince mubârek başından işitdim ki, meâl-i şerî-

fi, **(Sen sanırmısın ki Eshâb-ı Kehf ve Eshâb-ı Rakîm bizim alâmetlerimizden ibrete şâyân olanlardır)** olan Kehf sûresinin dokuzuncu âyet-i kerîmesini okuyordu. Bunu işitince, tüylerim ürperdi. Vallahi bu senin başındır ey Resûlullahın oğlu! Senin işin çok acâibdir, diye bağırdım.

● Rivâyet edilmişdir ki, Ma'mer ve Zührî "rahimehümallah" Abdülmelikin meclisinde idiler. Velîd onlara, hazret-i Hüseynin şehîd edildiği gün, Kudüsün taşları ne hâlde idi, hanginiz bilir, diye sordu. Zührî "rahmetullahi aleyh", bana şöyle haber ulaşdı diyerek anlatdı: Kaldırdıkları her taşın altında tâze kan görmüşler. Biri de şöyle anlatmışdır: Hazret-i Hüseynin şehîd edildiği gün kan yağdı. Her şeyimiz kana bulandı. Gökyüzü bize günlerce kan renginde göründü.

Abdüllah bin Abbâsdan "radıyallahü anhümâ" şöyle rivâyet edilmişdir: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliğinin bildirilmesinden üçyüz sene önce, dört yüzünde yazı olan, bir taş bulundu.

Bir yüzünde şöyle yazılmışdı:

Nasıl umarlar, şehîd edenler Hüseyni,
Yevm-i kıyâmetde dedesinden şefâ'ati.

Bir yüzünde ise;

"Hayr ekerse bir kimse, sürûr biçer" yazılı idi.

Bir yüzünde;

"Şer eken, pişmânlık biçer" yazılı idi.

Bir yüzünde de;

"Şübhesiz ki, Cennetde Alî, Hasen ve Hüseyn "radıyallahü anhüm" ***için sütden bir nehr vardır"*** yazılı idi.

● Muhammed bin Riyâh şöyle anlatmışdır: Bir a'mâ gördüm. İnsânlar etrâfında toplanmışlar, gözlerinin kör olmasının sebebini anlamak istiyorlardı. O a'mâ kimse şöyle anlatdı. Biz on arkadaş hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" şehîd

edildiği gün berâberdik. Fekat ben ona aslâ ok atmadım ve kılıç çekmedim ve şehîd edilmesine râzı değildim. Hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” şehîd edildikden sonra, eve gelip, yatsı nemâzını kıldım ve yatdım. Rü’yâmda bir adam gördüm. Yanıma gelip kalk, Muhammed aleyhisselâma cevâb ver, dedi. Onunla benim aramda birşey yok dediysem de, beni tutup, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna götürdü. Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördüm. Bir sahrâda üzüntülü hâlde oturuyordu. Huzûrunda da elinde ateşden kılıç bulunan bir melek duruyordu. Huzûruna yaklaşıp selâm verdim. Selâmıma cevâb vermediler. Uzun müddet durdukdan sonra, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek başını kaldırdı ve bana, “Benim hurmetimi düşürdün, izzetimi öldürdün ve hakkıma riâyet etmedin” buyurdu. Ben, yâ Resûlallah! Ben ona ok atmadım ve bir şey yapmadım, dedim. Evet, doğru söylüyorsun. Fekat kâtillerin arasında idin, buyurdu. Sonra, yaklaş, gel buyurdu. Yaklaşdım. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” önünde bir leğen vardı. İçi kan ile dolu idi. Bu oğlum Hüseynin kanıdır, buyurdu. O kandan gözlerime sürdü. Uyandığımda gözlerimin nûru gitmiş, görmez olmuşdum!

● Yûnüs bin Yahyâ babasından, o da dedesinden şöyle rivâyet etmişdir: Mekkede bir kişi gördüm. Uzvları eğri büğrü olmuşdu. Ey insanlar! Beni evlâd-ı Muhammede “sallallahü aleyhi ve sellem” götürün, diyordu. Bir kaç kişi yanına gidip, ne istiyorsun, dediler. Ben falan kimseyim, dedi. Hâyır yalan söylüyorsun, bahsetdiğin kimsenin azâları sağlam ve güzel yüzlüdür. Senin yüzün siyâh, azâların bozuk dediler. Vallahi ben falan kimseyim, anlatayım, dinleyiniz, dedi ve şöyle anlatdı: Ben hazret-i Hüseynin devecisi idim. Bir yerde konaklamışdık. Hazret-i Hüseyn “radıyallahü anh” hâcet için bir yerde oturduğunda, gözüm acem pâdişâhının kızı Şehr-i Bânû ile evlendiklerinde hediyye gelen bir kemere takıldı. İsteyecekdim. Fekat heybetinden çekinip isteyemedim. Kerbelâya geldik. O musîbet

meydâna geldi, onu şehîd etdiler. Şehîdlerin cesetlerini bırakıp gitmişlerdi. Kûfeye dönüyorduk. Birden aklıma o kemer geldi. Geri dönüp, şehîdlerin bulunduğu yere gitdim. Hazret-i Hüseynin mubârek başı kesilmiş, kanlar içinde yatıyordu. Kemerini çözüp almak istedim. Sağ elini kaldırıp bana bir darbe vurdu ki, azâlarım birbirinden ayrıldığını zan etdim. Sonra mubârek eliyle tutdu. Ayağımı mubârek göğsüne koyup, kemeri çok çekdim ise de parmakları açılmadı. O zemân bıçağımı çıkarıp, mubârek parmaklarını kesdim. Sonra sol eliyle tutdu. Onu da kesdim. Bu sırada karşıdan birkaç atlının geldiğini gördüm. Burnuma çok hoş kokular geliyordu. Onları gördüm: (İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn) dedim. Gelenler şehîdler arasında sağ olan varmı diye araşdırıyorlardı. Ben kendimi yere atdım ve korkudan bir hoş oldum. Önden birisi geliyor ve ben Muhammed Resûlullahım "sallallahü aleyhi ve sellem" diyordu. Arkasından birisi ben Hamza bin Abdülmuttalibim diyordu. Biri de ben Ca'fer-i Tayyârım, başka birisi ben Alî bin Ebû Tâlibim, bir diğeri ben Hasen bin Alîyim, bir diğeri de ben Fâtıma-tüz-Zehrâyım diyordu. Hepsi gelip hazret-i Hüseyn için ağlaşdılar. Ey sevgili oğlumuz ve gözümüzün nûru, senin kesilmiş başına mı, ellerine mi, yaralı bedenine mi, yoksa esîr olmuş evlâdına mı ağlayalım. Seni şehîd etdilerse, ellerini niçin kesdiler, diyorlardı. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", sevgili oğlumun başını getirin, buyurdu. O ânda hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" başını ellerinde gördüm. Mubârek başı bedeninin üzerine koydu. Hazret-i Hüseynin doğrulup, oturduğunu gördüm. Resûlullah onu kucakladı, ağladı ve ey oğlum, seni aç ve susuz şehîd etmişler, sana yemek ve su verselerdi, Allahü teâlâ da onları açlık ve susuzluk gününde doyurur ve su verirdi, buyurdu. Sonra yâ Hüseyn, seni şehîd edeni biliyorum, fekat ellerini kim kesdi buyurdu. Hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" beni göstererek, işte şu öldürülenler arasında gizlenen kişi kesdi, dedi. Bana dedi ki, kalk yâ şakî. Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" cevâb ver. Ben de kalkıp huzûruna vardım. Ey Allahın düşmânı, niçin

benim sevgili oğlumun elini kesdin, buyurdu. Yâ Resûlallah, ben onu şehîd etmeğe uğraşmadım, dedim. Parmaklarını kesmek dahâ kötüdür, buyurdu. Sonra bana ey Allahın düşmânı, Allahü teâlâ şeklini değişdirsin, diye düâ etdi. Ondan sonra a'zâlarımı değişmiş buldum, dedi. Bunları dinleyenler o kimseye la'net etdiler.

● Vâkıdî "rahmetullahi aleyh" şöyle bildirmişdir: Mel'ûn Şimir, hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" mubârek başını kesdikden sonra, bir torbaya koyup evine getirdi. Torbayı yere koyup, üzerine bir dağarcık koydu. Hanımı gece dışarı çıkdığında, o dağarcıkdan bir nûrun göklere yükseldiğini gördü. Yanına yaklaşınca altından bir ses işitdi. Hemen kocası Şimirin yanına gidip, durumu anlatdı ve onun altında ne vardır diye sordu. Şimir mel'ûnu, bir hâricînin başıdır. Yezîde götürüyorum, bana çok mâl verir, dedi. Hanımı, adı nedir, diye sordu. Hüseyn bin Alîdir deyince, kadın bir çığlık atdı ve bayılıp düşdü. Kendine geldiğinde, kocasına, ey mecûsîden dahâ kötü kimse! Allahdan korkmadın mı? Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" kabrinde incitdin. Âlemlerin seyyidinin göz nûrunun başını kesdin, dedi. Sonra ağlayarak, Şimirin yanından çıkdı. Şimir uyuyunca, hazret-i Hüseynin mubârek başını alıp öpdü ve odasına götürdü. Başka kadınları da çağırdı. Kapıları kapatıp ağlaşdılar. Gece ilerleyince, kadını uyku basdırıp, uyudu. Rü'yâsında evinin yarıldığını ve her tarafı bir nûrun kapladığını gördü. Bir beyâz bulut içinde iki hâtun geldi. Hazret-i Hüseynin başını alıp ağlaşdılar. Bu iki hâtun, hazret-i Hadîce ve hazret-i Fâtımadır "radıyallahü anhümâ" dediler. Sonra yüzü ay gibi parlayan bir kimse geldi. Bu, Muhammed aleyhisselâmdır, dediler. Sağ tarafında hazret-i Hamza, Ca'fer-i Tayyâr ve diğer Eshâb-ı kirâm vardı. Ağlaşdılar ve hazret-i Hüseynin başını öpdüler. Hazret-i Hadîce ve hazret-i Fâtıma Şimirin hanımının yanına gelip, senin bizim üzerimizde hakkın çokdur. Ne istersin, dediler. Eğer kabûl ederseniz, Cennetde sizinle birlikde olayım, dedi. Allahü teâlâ işlerini ıslâh etsin, seni

bekliyoruz, dediler. Şimirin hanımı uyanıp, rü'yâsını oradaki kadınlara anlatdı. Sabâhleyin kocası Şimir gelip, hazret-i Hüseynin mubârek başını istedi. Hanımı vermedi. Artık seninle yaşayamam, beni boşa dedi. Şimir onu boşadı. Fekat mubârek başı yine vermedi. Ölürüm de yine vermem, dedi. Şimir kadını öldürdü ve hazret-i Hüseynin mubârek başını aldı. Hazret-i Hüseyn, hicretin altmışbirinci senesinde Muharrem ayının onunda ve Cum'a gününde şehîd edildi.

Ehl-i Beyt imâmlarından bir kısmı anlatıldı. Diğerleri her ne kadar Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" görmediler ise de, o altın silsilenin kerâmetlerini ve üstün hâllerini, dedelerinden sonra anlatmak lâzımdır. Âlimler, ârifler ve ehl-i yakîn, izzetleri ve şerefleri sebebiyle onlara altın silsile adını vermişlerdir. Oniki imâmın menkıbeleri anlatıldıkdan sonra, Eshâb-ı kirâmın ba'zılarının menkıbeleri bildirilecekdir.

İMÂM-I ZEYNEL'ÂBİDÎN ALÎ BİN HÜSEYN "radıyallahü anh"

● Hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" oğludur. Oniki imâmın dördüncüsüdür. İsmi Alî, künyesi Ebû Muhammed ve Ebül Hasendir. Lakabları Seccâd ve Zeynel'âbidîndir. Hicretin otuzüçüncü senesinde Medînede doğdu. Annesi Şehr-i Bânû o devrin acem pâdişâhının kızıdır ve Nûş-i Revân-ı âdilin evlâdındandır. [Son Sâsânî hükümdârı Yezdecerdin kızıdır. **(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının 1126.cı sahîfesine bakınız!] İmâm-ı Zeynel'âbidînin vefâtı, hicretin doksandördüncü senesinde Muharrem ayının onsekizindedir. Hicrî doksanbeş senesinde vefât etdiği de söylenmişdir.

Kendisine Zeynel'âbidîn denilmesinin sebebi şudur: Bir gece teheccüd nemâzı kılıyordu. Şeytân ejderhâ şekline girip, kendisini meşgûl etmek istedi. Hiç aldırış etmeyince, ayak parmağını ısırdı. Parmağı çok acıdığı hâlde, nemâzını bozmadı. Allahü teâlâ ejderhânın şeytân olduğunu keşf ile

bildirince, ona vurarak, uzak ol ey mel'ûn dedi. Şeytân uzaklaşıp gitdi. İbâdetini temâmlamak için kalkınca görmediği birisi üç def'a, sen Zeynel'âbidînsin, ya'nî ibâdet edenlerin süsüsün diye seslendi.

Her abdest aldığında benzi sararır, vücûdu titremeğe başlardı. Bu hâlin sebebini sorduklarında kimin huzûruna çıkacağımı biliyor musunuz, buyururdu. Bir gün evinde nemâz kılarken, evi yanmağa başladı. Secdede idi. Ey Resûlullahın torunu, yangın çıkdı, yangın çıkdı, diye bağrışdılar. Başını secdeden hiç kaldırmadı. Sonunda ateş söndü. Sizin bu ateşe aldırmamanızın sebebi ve onu size fark etdirmeyen şey nedir diye sordular. Âhıret ateşini, Cehennem ateşini düşünmekdir, buyurdu. Kerâmetleri ve hârikaları çokdur.

● Zührî "rahmetullahi aleyh" şöyle anlatmışdır: Halîfe Abdülmelik bin Mervânın emriyle, Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseynin "radıyallahü anh" ayaklarını ağır bendlerle, ellerini ve boynunu da zincirlerle bağlamışlardı. Başına da nöbetçiler koymuşlardı. Onu görmek için izn istedim. Selâm verip vedâlaşayım, dedim. İzn verdiler. Huzûruna girdim. Bir çadır içinde idi. Onu o vaziyyetde görünce ağladım. Keşke senin yerine ben olsaydım da, sen selâmet üzere olsaydın, dedim. Ey Zührî, sen beni bu bağlarla bağlı ve huzûrsuz mu zan edersin! İstesem bu bağlardan kurtulurum. Fekat sana ve senin gibilere de böyle bir eziyyet yapıldığında, Allahü teâlânın azâbı hâtırlanırsa, bunlar kolay gelir, buyurdu. Sonra ellerini ve ayaklarını zincirlerden kurtardı ve ben bu bağlarla iki konakdan fazla gitmeden kurtulacağım dedi. Aradan dört gün geçdi. Bir de bakdım ki, onu gözetlemek için vazîfelendirilen bekçiler, Medînenin dört bir tarafında dolaşarak onu arıyorlardı. O bekçilerden ba'zıları şöyle anlatdılar. Biz bir yerde konakladık ve hepimiz onun etrâfını sarıp, sabâha kadar hiç uyumadan gözetledik. Sabâhleyin onu mahmîlin içinde göremedik. Zührî sözlerine devâmla şöyle anlatmışdır. Sonra Abdülmelik bin Mervânın yanına gitdim. Bana Zeynel'âbidîni "radıyallahü anh"

sordu. Bildiklerimi anlatdım. Abdülmelik bin Mervân dedi ki: Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyni buraya yanıma getirdiler. Bana, benimle senin aranda ne olmuşdur, dedi. Ben yanımda ikâmet et dedim. Burada ikâmet etmem, dedi ve çıkıp gitdi. Onun korkusundan ve heybetinden birşey söyliyemedim.

Zührî "rahmetullahi aleyh" ondan bahsederken ağlardı ve o Zeynel'âbidîndir, derdi.

● İ'timâd edilir kimselerden bir zât şöyle anlatmışdır: Bir gün Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseynin "radıyallahü anhümâ" evine gitdim. Kapısına varınca, seslenip çağırayım diye durdum. Dışarı çıkdı. Selâm verdim, selâmımı aldı. Bir dıvârın dibine gitdik. Bana bu dıvârı görüyor musun dedi. Evet görüyorum deyince, şöyle anlatdı: Bir gün bu dıvârın dibinde yaslanmış oturuyordum. Karşıma güzel yüzlü ve güzel elbiseli biri geldi. Bana bakdı ve ey Alî bin Hüseyn, seni üzüntülü görüyorum. Eğer üzüntün dünyâ için ise, rızk hâzırdır. İyi kötü herkes rızkını yiyecekdir, dedi. Hâyır, dünyâ için üzülmüyorum. Dünyâ söylediğin gibidir, dedim. Eğer üzüntün âhıret için ise, o da hakîkî bir va'ddır ve Allahü teâlâ orada hükmedecekdir, dedi. Üzüntüm âhıret için de değildir. Âhıret de söylediğin gibidir, dedim. O hâlde ne için üzülüyorsun, dedi. Zübeyrin oğlunun fitnesinden korkuyorum, dedim. Ey Alî, hiçbir kimseyi gördün mü ki, o Allahü teâlâdan korkdu da, Allahü teâlâ onun işine kifâyet etmedi, dedi. Hâyır dedim. Sonra o zât gözden kayboldu. Bana o zâtın Hızır aleyhisselâm olduğunu ve doğru söylediğini bildirdiler.

● Yukardaki hâdiseyi bildiren zât, yine şöyle anlatmışdır: Bir gün Zeynel'âbidînin "radıyallahü anh" yanına gitmişdim. Bir gurub serçe kuşu gelip etrâfımıza kondular ve kalkdılar. Bana bu serçeciklerin ne söylediklerini biliyor musun, dedi. Hâyır bilmiyorum, dedim. Rızklarını veren Allahü teâlâdan, bugünkü rızklarını istiyorlar, buyurdu.

● Bir gece Bakî' kabristânı tarafından, "Ey dünyâya kıy-

met vermeyip, âhırete rağbet edenler” diye bir ses duyuldu. Fekat söyliyeni kimse görmedi. Bu söz Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” için idi.

● Bir gün Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” evlâdları ve hizmetcilerinden bir gurubla sahrâya çıkmışlardı. Sabâh kahvaltısı hâzırladılar. Bir ceylân gelip yanlarında durdu. Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” ceylâna seslenip, ben Alî bin Hüseyn bin Ali bin Ebî Tâlibim. Annem (ninem) Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kızı hazret-i Fâtımadır “radıyallahü anhâ”. Gel bizimle biraz yemek yi, dedi. Ceylân geldi, onlarla yidi. Sonra ayrılıp gitdi. Hizmetcilerinden biri ceylânı yine çağır gelsin, dedi. Ona dokunmayacağınıza söz verirseniz, çağırayım, dedi. Hepsi dokunmayacağına söz verdiler. Yine önceki gibi söyliyerek ceylânı çağırdı. Ceylân gelip onlarla yimeğe başladı. Sofrada bulunanlardan biri, elini ceylânın üzerine dokundurdu. Ceylân ürküp gitdi. Zeynel’âbidîn “rahmetullahi aleyh” söylediğimi tutmaz ve sözünüzde durmazsanız, sizinle konuşmam, buyurdu.

● Birgün bir deve yolda yürümekde gevşeklik edip, yürümüyordu. Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” onu çökdürdü. Kamçısı ve asâsını göstererek, çabuk yürü, yoksa bunlarla seni döverim, dedi. Ondan sonra deve hızlı yürümeğe başladı ve bir dahâ tenbellik yapmadı.

● Birgün sahrâda oturuyorlardı. Bir ceylân yanlarına gelip, ayaklarını yere vurarak, bir takım sesler çıkardı. İmâm-ı Zeynel’âbidîne ceylân ne söylüyor diye sordular. Dedi ki: Dün bir Kureyşli bu ceylânın yavrusunu tutmuş. Dünden beri yavruma süt vermedim, diyor. O Kureyşliyi çağırdılar. Bu ceylânın yavrusunu tutmuşsun. Dünden beri süt emzirememiş. O yavruyu getir sütünü versin. Yavru yine senin olsun, dedi. Kureyşli ceylânın yavrusunu getirdi. Ceylân yavrusunu emzirdi. İmâm-ı Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” o kimseden ceylânın yavrusunu bağışlamasını istedi. O da serbest bırakdı. Ceylân yavrusu ile birlikde sesler çıkararak gitdi. Oradakiler, ceylân ne söylüyor diye sor-

dular. Allahü teâlâ size iyilikler ve hayrlar versin, diye düâ ediyor, buyurdu.

● İmâm-ı Zeynel'âbidîn "radıyallahü anh" vefât edeceği gece, oğlu Muhammed Bâkırdan "radıyallahü anh" abdest almak için su istedi. Suyu getirdiler. Bu suyun içinde hayvân ölmüşdür, dedi. Mum ışığında dikkatle bakdılar. Suyun içinde bir fâre ölüsü vardı. Tekrâr su getirdiler. Abdest aldı ve artık vefâtım yakındır buyurarak, vasıyyetini yapdı.

● İmâm-ı Zeynel'âbidînin "radıyallahü anh" bir devesi vardı. Ona binip Mekkeye gitdi. Vurmağa hiç lüzûm kalmadığı için, kamçısı palanda asılı dururdu. Medîneye döndükden sonra, İmâm-ı Zeynel'âbidîn vefât etdi. O devesi kabrine gelerek göğsünü kabrin üzerine koyup inledi. İmâm-ı Muhammed Bâkır "radıyallahü anh" deveye, Allahü teâlâ sana bereketler versin, kalk, dedi. Deve kalkmadı. Bunun üzerine, kalkması için uğraşmayın, deve burada ölecek buyurdu. Üç gün sonra deve orada öldü.

● Hazret-i Hüseyn "radıyallahü anh" şehîd edildikden sonra, Muhammed bin Hanefiyye "radıyallahü anh", İmâm-ı Zeynel'âbidînin "radıyallahü anh" yanına gelip, ben senin amcanım, yaşım senden büyükdür. İmâmete senden dahâ çok lâyıkım. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" silâhını bana ver, dedi. İmâm-ı Zeynel'âbidîn "radıyallahü anh", amcacığım, Allahü teâlâdan kork, hakkın olmayan bir şeyi isteme, dedi. Israr edince de, bir hâkime gidelim, dedi. Muhammed bin Hanefiyye "radıyallahü anh" o hâkim kimdir diye sordu. Hacer-ül-esveddir, dedi. Berâberce Hacer-ül-esvedin yanına gitdiler. Ey amca, imâmete kimin lâyık olduğunu sor, dedi. Muhammed bin Hanefiyye "radıyallahü anh" sordu. Hiç cevâb gelmedi. İmâm-ı Zeynel'âbidîn "radıyallahü anh" ellerini kaldırıp, Hacer-ül-esvedi dile getirmesi için Allahü teâlâya düâ etdi. Sonra Hacer-ül-esvede hitâb ederek, hazret-i Hüseynden "radıyallahü anh" sonra imâmete kimin lâyık olduğunu söyle dedi. Hacer-ül-esved dile gelip, açık bir ifâde ile, haz-

ret-i Hüseynden “radıyallahü anh” sonra imâmet Zeynel’âbidînin hakkıdır, dedi.

● Kâ’beyi tavâf sırasında bir erkekle bir kadının elleri Hacer-ül-esvede yapışdı. Ne kadar uğraşdılarsa da ellerini ayıramadılar. O sırada İmâm-ı Zeynel’âbidîn “radıyallahü anh” oraya geldi. Mubârek elini onlara dokundurdu. Derhâl elleri kurtuldu ve yollarına gitdiler.

● Abdülmelik bin Mervân, Haccâca: Abdülmuttalib oğullarını öldürmekden sakın. Ebû Süfyânın akrabâsı bu husûsda aşırı gitmişlerdi. Onların saltanatı çabuk bitdi diye bir mektûb yazarak gizlice gönderdi. Bu durum İmâm-ı Zeynel’âbidîne “radıyallahü anh” ma’lûm oldu ve Abdülmelik bin Mervâna: Falan gün falan sâatde Haccâca şöyle bir mektûb yazdın. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” bana yapdığın bu işin Allahü teâlânın rızâsına sebeb olduğunu, mülkünü sende sâbit kıldığını ve senin pâdişâhlık zemânının biraz dahâ uzadığını haber verdi diye bir mektûb yazdı. Mektûbu bir hizmetcisine verip kendi devesiyle gönderdi. Abdülmelik bin Mervân mektubu alıp mektûbdaki târîh ile kendi mektûbunun târîhinin aynı olduğunu görünce, bildirilenin doğru olduğuna inandı. Deveye götürebileceği kadar hediyyeler yükleyip, İmâm-ı Zeynel’âbidîne “radıyallahü anh” gönderdi.

● Minhâl bin Amr şöyle anlatmışdır: Hacca gitmişdim. Zeynel’âbidîn Alî bin Hüseyne “radıyallahü anh” uğradım. Bana Huzeyme bin Kâhil el-Esedîyi sordu. Ben Kûfede iken hayâtda idi dedim. Ellerini kaldırıp, Allahım! Huzeymeye demirin ve ateşin harâretini taddır diye düâ etdi. Kûfeye döndüm. Muhtâr bin Ebî Ubeyd dahâ önce yola çıkmışdı. Onunla eskiden dostluğum vardı. Ona yetişdim. Berâber yola devâm etdik. Yolda bir yerde durdu. Birini bekliyordu. O sırada Huzeymeyi getirdiler. Muhtâr bin Ebî Ubeyd, Allahü teâlâya hamd olsun ki seni elde etdim, dedi. Sonra bir cellât çağırdı. Emr etdi, Huzeymenin ellerini ve ayaklarını kesdiler. Ateş yakmalarını istedi. Bir yük kamış getirerek yakıp, Huzeymeyi ateşin içine atdılar. O habîs

yandı. Bu hâli görünce, Sübhânallah, dedim. Muhtâr bana, neden böyle söyledin, diye sordu. Zeynel'âbidînin "radıyallahü anh" düâsını söyledim. Sen bunu kendin duydun mu? diye sordu. Evet duydum, dedim. Muhtâr hemen iki rek'at nemâz kıldı ve uzun secde yapdı. Sonra kalkdı. Sonra birlikde yola devâm etdik. Bizim evin önünden geçerken Muhtâr bin Ebî Ubeyde buyur bizde yemek yiyelim, dedim. Bana, ey Minhâl, hem Allahü teâlânın, Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseynin "radıyallahü anh" düâsını kabûl buyurduğunu söylüyorsun, hem de yemek yiyelim diyorsun. Bu gün onun şükrânesi olarak oruc tutdum, dedi.

İMÂM-I MUHAMMED BÂKIR
"radıyallahü anh"

İmâm-ı Zeynel'âbidînin "radıyallahü anh" oğludur. Oniki imâmın beşincisidir. İsmi Muhammeddir. Künyesi Ebû Ca'ferdir. Lakabı Bâkırdır. Derîn ilmler sâhibi olması sebebiyle bu lakab verilmişdir. Annesi hazret-i Hasenin "radıyallahü anh" kızı Fâtımadır. Hicretin elli yedinci senesinde, hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" şehîd edilmesinden üç sene önce Safer ayının üçünde Cum'a günü Medînede doğdu. Hicretin yüzondördünde Medînede vefât etdi. Kabr-i şerîfi, Bakî' kabristânında ecdâdının kabrleri yanındadır.

● İmâm-ı Muhammed Bâkır "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir gün Câbir bin Abdüllahın "radıyallahü anh" evine gitdim. İçeri girip selâm verdim. Selâmımı aldı. Gözleri görmez olmuşdu. Bana kimsin diye sordu. Zeynel'âbidînin oğlu Muhammedim, dedim. Ey oğlum, yanıma yaklaş, dedi. Yaklaşdım, elimi tutup öpdü. Ayağımı da öpmek için eğildi, geri çekdim. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sana selâmı var, dedi. Bu nasıl olur diye sordum. Şöyle dedi: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bana, "Ey Câbir, sen benim oğullarımdan Muhammed bin Alî bin Hüseyni görünceye kadar yaşayacaksın. Allahü teâlâ ona nûr ve hikmet vermişdir. Ona benden selâm söyle". Başka bir rivâyetde ise, "Sen Hüseynin oğullarından din

ilmlerinde derin âlim olan Muhammed Bâkırı görünceye kadar yaşayacaksın. Ona benden selâm söyle” buyurdu, dedi. Câbir bin Abdüllah “radıyallahü anh” onunla görüşdükden bir kaç gün sonra vefât etdi.

● Güvenilir kimselerden bir zât şöyle anlatmışdır: Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” ile halîfe Hişâm bin Abdülmelikin evine uğradık. Bu ev harâb olacak ve toprağı da buradan nakl edilecek, taşlar açıkda kalacakdır, dedi. O zemân Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” bu sözüne hayret edip, Hişâmın evini kim yıkabilir diye düşünmüşdüm. Hişâm vefât etdikden sonra oğlu Velîd, o evin yıkılması için emr verdi. Toprağını başka yere taşıdılar. Taşların açıkda kaldığını gördüm.

● Yine aynı şahs şöyle anlatmışdır: Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” ile berâberdik. Zeyd bin Alî “radıyallahü anh” yanımıza uğradı ve sonra ayrılıp gitdi. Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” onun için şöyle dedi: Bunu şehîd edip başını dolaşdırırlar ve buraya getirip bir kamışın üzerine dikerler. Ben yine hayret etmişdim. Çünki, Medînede kamış yokdu. Dahâ sonra Zeydin mubârek başını getirdiklerini ve bir de kamış getirdiklerini gördüm.

● İmâm-ı Muhammed Bâkırın oğlu İmâm-ı Ca’fer-i Sâdık “radıyallahü anhümâ” şöyle anlatmışdır: Babam bana, ben vefât etdiğim zemân beni sen yıka. Çünki, imâmı, imâmdan başkası yıkayamaz diye vasıyyet etdi. Ayrıca kardeşin Abdüllah da imâmlık da’vâsında bulunacakdır. Ona karışma. Çünki, ömrü kısa olacakdır, buyurdu. Babam vefât edince cenâzesini yıkadım. Kardeşim Abdüllah imâmlık da’vâsında bulundu. Fekat, babamın bildirdiği gibi ömrü kısa sürdü.

● Feyz bin Matar şöyle anlatmışdır: Mahmil üzerinde nasıl nemâz kılınacağını sormak için, İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” huzûruna gitdim. Henüz ben birşey söylemeden, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” binek hayvânı ne tarafa giderse gitsin üzerinde nemâz

kılardı, buyurdu.

● Bir zât şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” huzûruna girmek için izn istedim. İçerde kardeşlerinden birkaç kişi vardır. Biraz bekle, buyurdu. Biraz sonra huzûrundan oniki kişi çıkdı. Dar elbiseler giymişlerdi. Selâm verip geçdiler. Sonra ben içeri girdim. Huzûrundan çıkanları tanımadığımı ve kim olduklarını sordum. Bunlar cinnîlerden olan kardeşlerinizdir. Sizin gelip, harâm ve halâlden sorduğunuz gibi, onlar da gelip soruyorlar, buyurdu.

● Muhammed Bâkır hazretlerinin oğlu Ca’fer-i Sâdık “radıyallahü anhümâ” şöyle demişdir: Bir gün babam, ömrümden beş seneden fazla kalmadı, buyurmuşdu. Vefât edince hesâbladım. Tam beş sene geçmişdi.

● Bir zât şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” ile berâber Mekke ile Medîne arasında yolda idik. O katıra binmişdi. Ben de bir merkebe binmişdim. Bir ara dağdan aşağı bir kurd geldi, yaklaşdı ve iki ayağını katırın eğerine koyarak birşeyler söyledi. Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” dinledi. Sonra yürü git, dediğini yapdım, buyurdu. Bana dönerek: Kurt ne dedi biliyormusun, diye sordu. Allahü teâlâ ve Resûlü ve Resûlullahın oğlu dahâ iyi bilir, dedim. Kurt dişisinin bir ağrıya tutulduğunu söyledi. Düâ ediniz de kurtulsun ve senin dostlarından hiç kimseye benim neslim musallat olmasın, dedi. Ben de düâ etdiğimi söyledim, buyurdu.

● Selefden bir zât şöyle anlatmışdır: Mekkede idim. Muhammed Bâkırı “radıyallahü anh” görmeği çok arzû etdim. Yola çıkıp, Medîneye gitdim. Medîneye vardığım gece şiddetli yağmur ve soğuk vardı. Gece yarısı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” evinin kapısına gitdim. Kapıyı çalayım mı, yoksa sabâhı bekleyeyim mi diye düşünüyordum. O sırada Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” sesini duydum. Câriyesine, falan kimse için kapıyı aç, bu gece yağmura tutulmuş ve soğukdan üşümüş, diyordu. Kapı

açıldı, içeri girdim.

● Bir zât şöyle anlatmışdır: Bir gün Muhammed Bâkırı "radıyallahü anh" ziyâret için evine gitdim. Başkalarının içeri girmesine izn verdiği hâlde, bana izn vermedi. Çok üzüldüm ve evime döndüm. O gece gözüme uyku girmedi. Düşünceye daldım. Kendi kendime kime gideyim, dedim. Eğer mürcie fırkasına gitsem, onların şöyle bozuk sözleri vardır. Kaderiyye fırkasına gitsem, onlar da şöyle şöyle yanlış düşünüyorlar. Zeydiyye fırkasına gitsem, onlar şöyle derler diye herbirinin bozuk ve sapık fikrlerini düşünüyordum. Ben bu düşüncelerde iken, sabâh ezânı okunmağa başladı. O sırada kapım çalındı. Dışarı çıkıp, gelen kimseye sen kimsin dedim. Ben Muhammed Bâkırın "radıyallahü anh" elçisiyim. Seni çağırıyor, dedi. Hemen elbisemi giyip gitdim. Muhammed Bâkırın "radıyallahü anh" huzûruna girince, bana ey falan kimse, Mürciyyeye, Kaderiyyeye, Zeydiyyeye ve Hârûniyyeye niçin dönüyorsun, bize dön buyurdu.

● Yine bir zât şöyle anlatmışdır: Mekke ile Medîne arasında idim. Birden bire uzakda bir karartı gördüm. Ba'zen görünüyor, ba'zen gözden kayboluyordu. Yaklaşınca bakdım ki, yedi, sekiz yaşlarında bir oğlan çocuğu idi. Bana selâm verdi. Selâmını aldım. Nereden geliyorsun, dedim. Allahü teâlâdan geliyorum, dedi. Nereye gidiyorsun, dedim. Allahü teâlâya gidiyorum, dedi. Yiyeceğin nedir, dedim. Takvâdır, dedi. Sen kimsin, dedim. Arablardan bir kimseyim, dedi. Biraz dahâ açıkla, dedim. Kureyşliyim, dedi. Biraz dahâ açıkla, dedim, Hâşimiyim, dedi. Dahâ açıkla, dedim. Hazret-i Alînin neslindenim dedi. Sonra şu ma'nâdaki şi'ri okudu:

Öyle bir bereket havuzu üzereyiz ki biz,
Ondan ziyâdesiyle rızklanır mes'ûd oluruz.
Enbiyânın kavuşduğuna, kavuşmadı kimse,
Hüsrânda kalmaz, bereketlendirdiğimiz kimse.

Dahâ sonra, ben Muhammed (Bâkır) bin Zeynel'âbidîn

Alî bin Hüseyn bin Alî bin Ebî Tâlibim dedi. Sonra gözden kayboldu. Göğe mi çıkdı, yoksa yere mi gizlendi, anlayamadım.

● Bir zât şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Muhammed Bâkırdan "radıyallahü anh", mü'minin Allahü teâlâ üzerindeki hakkı nedir, diye sordum. Benden yüzünü çevirdi. Tekrâr sordum, cevâb vermedi. Üçüncü def'a sorunca, mü'minin Allahü teâlâ üzerindeki hakkı şudur ki, şu hurma ağacına gel deyince, o hurma ağacının gelmesidir, buyurdu. Bir de bakdım ki, işâret etdiği hurma ağacı gelmeğe başladı. Hurma ağacına, yerinde dur, bu sözümle senin gelmeni kasdetmedim, buyurdu.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Muhammed Bâkırın "radıyallahü anh" evine gitdim. Kapıyı çaldım. Genç bir câriye kapıyı açdı. Elimi câriyeye dokunarak, efendine, kapıda falan kimse var diye söyle, dedim. O sırada içerden, içeri gir, annesiz kalasın diye bir ses geldi. İçeri girdim ve ben ona bir kötü şey yapmadım, dedim. Doğru söylüyorsun. Fekat bu dıvârların size perde olduğu gibi, bize de perde olduğunu mu zan ediyorsun. O zemân farkımız ne olacakdır. Sakın bir dahâ böyle bir şey yapma, buyurdular.

● Habbâbe-i Vâlibiyye, Muhammed Bâkırın "radıyallahü anh" ziyâretine gelmişdi. Niçin böyle seyrek geliyorsun, buyurdu. Başımda bir beyâzlık var, o beni meşgûl ediyor, diye cevâb verdi. Neresi olduğunu bana göster deyince, Habbâbe başındaki beyâzlığı gösterdi. Mubârek elini onun başındaki beyâzlığın üzerine koydu. Beyâzlık kayboldu. Sonra buna bir ayna verin, başına baksın buyurdu. Habbâbe aynayı alıp bakdı. Saçındaki beyâzlık kaybolmuşdu.

● Bir zât şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Muhammed Bâkır "radıyallahü anh" ile Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mescidinde idik. O günlerde İmâm-ı Zeynel'âbidîn "radıyallahü anh" vefât etmişdi. O sırada Dâvüd bin Süleymân ile Mensûr Devânikî mescide geldiler. Dâvüd bin Süleymân, İmâm-ı Muhammed Bâkırın "radıyallahü anh" hu-

zûruna geldi. Mensûr Devânîkî ise uzak bir yerde oturdu. İmâm-ı Muhammed Bâkır, Mensûr niçin yanımıza gelmiyor diye sordu. Dâvüd bin Süleymân bir özr beyân etdi. Bunun üzerine İmâm-ı Muhammed Bâkır hazretleri dedi ki: Çok zemân geçmeden Mensûr vâlî olacakdır. Şarka ve garba mâlik olacakdır. Ömrü uzun olacak ve kendisinden önce kimsenin sâhib olmadığı hazînelere ve câriyelere sâhib olacakdır. Dâvüd bin Süleymân, Mensûr Devânîkînin yanına gidip, bunları ona söyledi. Bunun üzerine Mensûr Devânîkî, İmâm-ı Muhammed Bâkırın huzûruna geldi. Büyüklüğünüzden ve heybetinizden dolayı huzûrunuza gelemedim, dedi. Sonra benim için ba'zı şeyler söylemişsiniz, dedi. Evet söylediklerim doğrudur, buyurdu. Mensûr Devânîkî, bizim mülkümüz sizinkinden çok mu olacak diye sordu. Evet, buyurdu. Benden sonra mülküm oğullarıma kalır mı, dedi. Evet kalır buyurdu. Bizim mülkümüz ve saltanatımız mı çok olacak, yoksa Benî Ümeyyenin ki mi çok olacak diye sordu. Sizin mülkünüz ve saltanatınız çok olacak. Hattâ çocukların top ile oynadıkları gibi, oğulların bu mülk ile oynayacaklar. Bunu babamdan duymuşdum, buyurdu. Mensûr Devânîkî işâret edilen mülke ve saltanata kavuşunca, İmâm-ı Muhammed Bâkırın "radıyallahü anh" o sözlerine hayret ederdi.

● Gözleri görmez olan Ebû Basîr şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Muhammed Bâkıra "radıyallahü anh" dedim ki, siz Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" zürriyyetindensiniz. Evet buyurdu. Resûlullah bütün Peygamberlerin vârisidir, dedim. Evet onların ilmlerine vâris olmuşdur, buyurdu. Siz de Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ilminden mîrâs alıyorsunuz, dedim. Evet buyurdu. O hâlde, sizde ölüleri dirilten, körlerin gözlerini açan, baras hastalığını iyileşdiren, evlerdeki yiyeceklerden ve eşyâlardan haber veren kuvvet varmıdır, dedim. Evet, Allahü teâlânın izniyle vardır, buyurdu. Sonra bana yanıma yaklaş, buyurdu. Yaklaşdım, mubârek elini yüzüme sürdü ve gözlerim açıldı. Dağları, sahrâları, yeryüzünü ve gökyüzünü gör-

düm. Sonra tekrâr mubârek elini yüzüme sürdü, gözlerim yine görmez oldu. Bana dünyâda gözlerinin görmesini ve âhıretde hesâba çekilmeği mi istersin. Yoksa gözlerinin görmeyip, hesâbsız Cennete gitmeği mi istersin, buyurdu. Dünyâda görmeyip, âhıretde hesâbsız Cennete gitmeği tercîh etdim.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Elli kişi kadar bir cemâ'at ile İmâm-ı Muhammed Bâkırın "radıyallahü anh" sohbetinde idik. O sırada Kûfeden hurma satan bir kimse geldi. İmâm-ı Muhammed Bâkıra dönerek, Kûfede falan kimse sizin yanınızda bir melek olduğunu ve o meleğin sana mü'mini, kâfiri, dostunu ve düşmânını haber verdiğini söylüyor, dedi. İmâm-ı Muhammed Bâkır "radıyallahü anh" o kimseye, sen ne iş yaparsın diye sordu. Buğday satarım, dedi. Yalan söylüyorsun, buyurdu. Ara sıra arpa da satarım deyince, yine yalan söyledin. Senin işin hurma satmakdır, buyurdu. O şahs, bunu sana kim haber verdi, diye sordu. Dostumu düşmânımı haber veren melek bildirdi, buyurdu. Sonra o şahsa, sen falan hastalıkdan öleceksin, buyurdu. Bir ara Kûfeye gitmişdim. O şahsı sordum. Üç gün önce İmâm-ı Muhammed Bâkırın söylediği hastalıkdan öldü, dediler.

● Bir zât İmâm-ı Muhammed Bâkırın "radıyallahü anh" kerâmetlerinden birini şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Muhammed Bâkır ile atlı olarak Medîneye gidiyorduk. Biraz yol gitmişdik ki, karşımıza iki şahs çıkdı. O şahsları göstererek, bunlar hırsızdır yakalayın, buyurdu. Hizmetcileri o iki kimseyi yakalayıp, bağladılar. Bir başka kişiye, şu dağa çık, orada bir mağarada ne bulursan getir, dedi. O kimse gidip, iki bavul bulup, getirdi. İçleri elbise dolu idi. Bir bavul da başka bir yerde buldular. İmâm-ı Muhammed Bâkır "radıyallahü anh" iki bavulun sâhibi bekliyor, hâzırdır. Üçüncüsünün sâhibi de sonra gelir, dedi. Medîneye vardık. İki bavulun sâhibi, şübhelendiği birkaç kişiyi suçlamış, hâkim de onları azârlıyordu. İmâm-ı Muhammed Bâkır, bunları suçlayıp, azârlamayın, hırsızlar buradadır, diyerek yol-

da yakalatdığı iki kişiyi gösterdi. Hırsızların elleri kesildi. İki bavul da sâhibine teslîm edildi. Eli kesilen hırsızlardan biri Allahü teâlâya hamd olsun ki, elimin kesilmesi ve tevbem, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” torununun elinde oldu, dedi. İmâm-ı Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” ona elin senden yirmi sene önce Cennete gitdi, buyurdu. O şahs elinin kesilmesinden yirmi sene sonra vefât etdi. Üç gün sonra üçüncü bavulun sâhibi de geldi. İmâm-ı Muhammed Bâkır, o kimseye, senin bavulunda bin dinâr kendinin, bin dinâr da başka birisinin parası vardır. Ayrıca şu elbiseler gibi elbiseler vardır, dedi. O şahs bavulumda bin dinârı bulunan kimsenin ismini de söylerseniz îmân eder, müslimân olurum, dedi. O şahsın ismi Muhammed bin Abdürrahmândır. Çok nemâz kılan ve çok sadaka veren sâlih bir kimsedir. Şu ânda dışarda seni bekliyor, buyurdu. O bavulun sâhibi hıristiyân idi. Bunları duyunca Allahdan başka ilâh olmadığına ve Muhammedin “aleyhisselâm” Onun kulu ve Resûlü olduğuna îmân etdim, diyerek müslimân oldu.

● Ebû Basîr şöyle demişdir: İmâm-ı Muhammed Bâkır “radıyallahü anh” buyurdu ki: Ben öyle bir kimse biliyorum ki, bir deniz kenârına gelse, o denizdeki bütün hayvânları ve nesillerini bilir.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Bir cemâ’at ile İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” evinin dehlizine (koridoruna) girmişdik. Birisinin güzel sesle süryânice bir şeyler okuduğunu ve ağladığını işitdik. Ehl-i kitâbdan biridir zan etdik. Eve girip bakdık ki, İmâm-ı Muhammed Bâkırdan başka kimse yokdu. Kendisinden sorduğumuzda, falan Peygamberin münâcâtını okuyordum, beni ağlatdı, buyurdu.

● Şöyle nakl edilmişdir: İbni Ukâşe el-Esedî bir def’asında İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” huzûruna gelmişdi. Oğlu Ca’fer-i Sâdık da yanında idi. İbni Ukâşe “radıyallahü anh” Ca’ferin evlenme çağı gelmişdir. Onu evlendirseniz, dedi. İmâm-ı Muhammed Bâkırın önünde bir kese,

ağzı mührlü olarak duruyordu. Yakında bir yerden esîr satıcısı gelecek, falan yere konaklayacak buyurdu. Bir başka def'a huzûruna gitdiğimizde söylediği satıcının geldiğini haber verdiler. O bir kese dinârı verip, bununla bir câriye satın al, buyurdu. Satıcıya gitdik. Bütün câriyeleri satdığını, ancak birbirinden güzel iki câriye kaldığını söyledi. Görelim dedik. Getirdi, birini beğendik. Kaça satarsın, dedik, yetmiş altına dedi. Biraz ikrâm et, dedik. Yetmiş dinârdan bir kuruş aşağı olmaz, dedi. Keseyi verip, bu kesenin içinde ne kadar altın varsa al, biz ne kadar olduğunu bilmiyoruz, dedik. Orada saçı sakalı ağarmış bir kimse vardı. Altınları sayın, dedi. Satıcı, eksik çıkarsa vermem, dedi. Ak sakallı kimse ısrâr etdi ve keseyi açıp saydık. Tam yetmiş altın çıkdı. Câriyeyi alıp, İmâm-ı Muhammed Bâkırın huzûruna getirdik. Oğlu Ca'fer-i Sâdık da orada idi. Satıcı ile aramızda geçenleri anlatdık. Allahü teâlâya şükr etdi. Sonra câriyeye bâkire misin, dul musun diye sordu. Câriye, bâkireyim deyince, hiçbir câriye, câriye satıcısının elinden kurtulamaz. Sen nasıl kurtuldun, dedi. Câriye dedi ki, satıcım ne zemân benim yanıma gelse ve bana kast etmek istese, beyâz sakallı bir ihtiyâr zât gelir, ona bir tokat vurarak benden uzaklaşdırırdı. Bu hâl bir kaç def'a böyle oldu. Sonra İmâm-ı Muhammed Bâkır oğlu Ca'fer-i Sâdıka, bu câriyeyi al götür, buyurdu. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" o câriye ile nikâhlanıp, evlendi. Ondan oğlu Mûsâ Kâzım doğdu "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în".

● İmâm-ı Muhammed Bâkır "radıyallahü anh" bir gün Medînede bir cemâ'at ile birlikde oturuyordu. Âniden mubârek başını önüne eğdi. Bir müddet öyle kaldıkdan sonra, başını kaldırdı ve şöyle buyurdu: Bir kişi bu Medîneyi görmeğe gelecek. Dört bin kişilik ordusuyla üç gün çok kimseyi öldürecek. Ondan büyük zarar göreceksiniz. Bu hâdise gelecek sene olacakdır. Kesinlikle bilesiniz ki, bu söylediklerim doğrudur. Bundan sakınınız! Medîneliler bu sözlerine inanmadılar. Sâdece az bir gurub kimse ve Hâşimoğulları inandılar. Çünki, Hâşimoğulları İmâm-ı Muhammed Bâkırın "ra-

dıyallahü anh” her sözünün doğru olduğunu bilirlerdi. Bir sene sonra İmâm-ı Muhammed Bâkır ve onun sözlerine inananlar âileleriyle birlikde Medîneden çıkdılar. Sonra Nâfi’ bin Ezrâk, ordusuyla Medîneye geldi. İmâm-ı Muhammed Bâkırın bildirdiği gibi çok kimseyi katl etdi. Bu hâdiseden sonra, Medîneliler İmâm-ı Muhammed Bâkırın “radıyallahü anh” her sözü doğrudur, her sözüne inanırız, ne söylerse sözünden çıkmayız. Çünki o, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Ehl-i beytindendir. O aslâ yalan söylemez, dediler.

İMÂM-I CA’FER-İ SÂDIK
“radıyallahü anh”

İmâm-ı Ca’fer-i Sâdık “radıyallahü anh” oniki imâmın altıncısıdır. Künyesi Ebû Abdüllahdır. Künyesine Ebû İsmâ’îl de denilmişdir. Lakablarından en meşhûru Sâdıkdır. İmâm-ı Muhammed Bâkırın oğludur. Annesi Ümmü Fermûdedir. Ümmü Fermûde, hazret-i Ebû Bekrin torunu Kâsım bin Muhammedin kızıdır. Ümmü Fermûdenin annesi ise Esmâ binti Abdürrahmân bin Ebî Bekr-is-Sıddîkdır “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”. Bu sebeble Ca’fer-i Sâdık “radıyallahü anh” “Ebû Bekr-i Sıddîk beni iki def’a dünyâya getirdi” buyurmuşdur. Bu sözüyle bir neseb yönünden, bir de ma’nevî yönden bağlılığına işâret etmişdir. Çünki, tesavvuf yolunun silsilesi iki olup, biri babası İmâm-ı Muhammed Bâkıra, ondan İmâm-ı Zeynel’âbidîne, ondan hazret-i Hüseyne, ondan hazret-i Alîye ulaşır. [Bu yol **(Vilâyet yolu)**dur.] İkinci silsilesi annesinin babası Kâsım bin Muhammed bin Ebî Bekre ulaşır. Ondan Selmân-ı Fârisîye, ondan da hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîka ulaşır. [Bu yol **(Nübüvvet yolu)**dur.] Nitekim, hazret-i Îsânın “salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhi”, “Bir kimse iki kerre doğurulmadıkca” [ya’nî, vilâyet mertebesine de ulaşmadıkca, âlem-i melekûta yol bulamaz] buyurduğu söz, bu ma’nâya işâretdir.

Ca’fer-i Sâdık “radıyallahü anh”, Medînede hicretin sekseninci senesinde doğdu. Hicretin seksenüçüncü senesinde, Rebî’ül-evvel ayının yirmi yedisinde pazartesi günü doğduğu

da söylenmişdir. Hicretin yüzkırksekizinci senesinde, Receb ayının ortasında pazartesi günü Medînede vefât etdi. Kabri Bakî' kabristânında, babası Muhammed Bâkırın, dedesi İmâm-ı Zeynel'âbidînin ve amcası Hasen bin Alînin "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" kabrlerinin yanındadır. Allahü teâlâ ihsânlarda bulunduğu ve şerefli kıldığı o kabrde yatan kadri yüksek zâtın ecrini artdırsın!

Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" Ehl-i beytin büyüklerinden ve âlimlerindendir. Onun kalbine akıtılan ilmler ve feyzler o kadar çokdur ki, aklların anlamağa güç yetiremediği ilmler ve ma'rifetler ondan nakl edilir. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" buyurdu ki: Bizim ilmimiz gâbirdir, mezbûrdur, kalblerde nüketdir. Kulaklarda nakrdır. Bizim yanımızda kırmızı cefr, beyâz cefr ve hazret-i Fâtımanın "radıyallahü anhâ" mushafı vardır. Yine bizim yanımızda insanların muhtâc olduğu bütün şeyleri kendisinde toplayan bir kitâb vardır. Bunun üzerine kendisinden bu sözleri açıklamasını istediler. Buyurdu ki: Gâbir; geleceğe âid bilgiler, mezbûr; geçmişe âid bilgilerdir. Kalblerdeki nüket ise ilhâmdır. Kulaklarda nakr, meleklerin konuşmalarıdır ki, kendileri görülmez, konuşmaları işitilmez. Kırmızı Cefr, içinde Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" silâhının bulunduğu bir kabdır. Ehl-i beyt, bizim başımıza geçinceye kadar bu kab ortaya çıkmaz. Beyâz Cefr, içinde Mûsâ aleyhisselâmın Tevrâtı, Îsâ aleyhisselâmın İncîli, Dâvüd aleyhisselâmın Zebûru ve Allahü teâlânın bunlardan önce gönderdiği kitâbların bulunduğu kabdır. Hazret-i Fâtımanın mushafı, onda kıyâmete kadar gelecek meliklerin ismleri ve sözleri vardır. Câmi'aya gelince, o uzunluğu yetmiş zra' olup, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bizzat söyliyerek, hazret-i Alîye yazdırmışdır. Vallahi hazret-i Alî ona, kıyâmete kadar insanların muhtâc olduğu yaralama diyeti, bir ve yarım kamçı vurmaya kadar herşeyi yazmışdır ve şöyle buyurduğu nakl edilmişdir: "Beni kaybetmeden önce, benden sonra size kimsenin söyliyemeyeceği şeyleri benden sorunuz." Hâsılı onun mubârek dilinden dökülen hakîkatler, hikmetler, ince nükteler, em-

sâlsiz sözler, keşf ve yakîn ehli seçilmiş kimseler arasında meşhûrdur. Büyük âlimlerin ve seçilmiş kimselerin kitâblarında yazılıdır. Sayılamayacak ve anlatılamayacak kadar çokdur. Bu kitâbda onun üstün hâlleri, hârikaları, keşf ve kerâmetleri kısaca bildirildi.

● Halîfe Mensûr, Rebi'e dedi ki, İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık yanıma gelsin. Çağırdılar. Yanına gelince, halîfe Mensûr: Eğer seni öldürmezsem, Allah beni öldürsün! Bir takım hîlelerle fitne çıkarıp, müslimânların kanının dökülmesini istiyorsun, dedi. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" yemîn ederek, ben böyle birşey yapmadım ve yapmak da istemem. Eğer böyle bir şey işitdiyseniz, o bir yalancının sözüdür. Allahü teâlâ korusun, söylediğiniz şeyi ben yapamam. Yûsüf aleyhisselâma zulm etdiler, afv etdi. Eyyûb aleyhisselâm bir derde mübtelâ oldu, sabr etdi. Süleymân aleyhisselâma çok şeyler ihsân olundu, şükr etdi. Bunlar Peygamberdir, senin nesebin de onlara ulaşır, dedi. Mensûr bunları dinleyince, doğru söylüyorsun. Yukarı çıkalım diyerek odasına da'vet etdi. Sonra bu söylediklerimi bana falan kimse söyledi, dedi. O kimseyi çağırdılar. Gelince, sen bu sözleri, Ca'fer-i Sâdıkın kendisinden mi işitdin, diye sordu. O şahs, evet kendisinden işitdim, deyince, yemîn eder misin, dedi. Evet dedi ve şöyle yemîn etdi: "Billahillezî lâ ilâhe illâ hû âlimülgaybi veşşehâdeti: "Kendisinden başka ilâh olmayan, gizli ve açık herşeyi bilen Allaha yemîn ederim", dedi. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" o şahsa şöyle yemîn et dedi: "Beraytü min havlillahi ve kuvvetihî veltece'tü ilâ havlî ve kuvvetî lakad fe'ale kezâ ve kezâ Ca'fer ve kezâ ve kezâ kâle Ca'fer: (Allahın kuvvet ve kudretinden çıkıp, kendi kuvvet ve kudretime sığınmış olayım ki, Ca'fer şöyle şöyle dedi ve şöyle şöyle yapdı)". O şahs önce böyle yemîn etmek istemedi. Fekat sonra etdi ve o ânda düşüp öldü. Halîfe Mensûr, bunun ölüsünü ayağından tutup, dışarı atınız, dedi.

● Rebi' şöyle anlatır: Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" halîfe Mensûrun yanına geldiğinde, dudaklarını kıpırdatıyor, bir şeyler okuyordu. Mensûrun kızgınlığı yavaş yavaş geçdi.

Hattâ onu yanına çağırıp, güler yüzlü ve hoşnûd davrandı. Oradan ayrılınca, Ca'fer-i Sâdıka "radıyallahü anh" halîfe sana çok kızmışdı, sen gelip dudaklarını oynatdıkca, onun kızgınlığı yavaş yavaş söndü. Hangi düâyı okuyordunuz, diye sordum. Dedem hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" düâsını okuyordum. Bu düâ şöyledir buyurdu: "Yâ uddetî inde şiddetî ve yâ gavsî inde kürbetî ührüsnî biaynikelletî lâtenâmü ve ekfinî bi rüknike ellezî lâ yerâmu". [Ey, zorlukda dayanağım ve ey sıkıntıda hakîkî mededkârım! Dâimî görmekliğin ile beni koru ve nihâyetsiz kudret ve kuvvetinle bana kâfi' ol!] Rebi' demişdir ki, bu düâyı ezberledim. Bana ne zemân bir musîbet gelse, bu düâyı okur, kurtulurdum. Sonra o ölen şahsa niçin kendi yemîninden başka bir yemîn etdirdiniz diye sordum. Bir kul Allahü teâlâyı vahdâniyyet ve azamet ile zikr ederse, Allahü teâlâ o kuluna rahmet ve re'fet (koruma) ile nazar eder ve cezâsını gecikdirir. O kimseye işitdiğin gibi yemîn verdim ve gördüğün gibi Allahü teâlâ onun cezâsını çabuk verdi.

● Halîfe Mensûr, kapıcısına, Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" bana geldiği zemân, benim yanıma girmeden onu öldür, diye emr etdi. Ca'fer-i Sâdık bir gün halîfe Mensûrun bulunduğu yere geldi ve yanına girip oturdu. Kapıcı içeri girip, onu halîfe Mensûrun yanında gördü ve şaşırdı. Bir müddet sonra Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" ayrılıp gitdi. Mensûr kapıcısını yanına çağırıp, sana ne emr etmişdim, dedi. Kapıcı yemîn ederek, Ca'fer-i Sâdıkı sâdece senin yanında gördüm. Girerken de, çıkarken de görmedim, dedi.

● Halîfe Mensûrun yakınlarından biri şöyle anlatmışdır: Bir gün Mensûrun yanına gitmişdim. Onu düşünceli gördüm. Ey mü'minlerin emîri, neden düşüncelisiniz, diye sordum. Ehl-i beytden çok kimseleri öldürdüm. Fekat, onların rehberini bırakdım, dedi. O kimdir, diye sordum. Ca'fer bin Muhammeddir, dedi. O Allahü teâlâya ibâdet ile meşgûldür. Dünyâya aslâ önem vermez, dedim. Bana, sen onun halîfe olmasını istiyorsun, ama olmayacakdır. Ben en son bu gece, kalbimi onunla meşgûl etmekden kurtarmak istiyorum, dedi.

Sonra cellâdı çağırdı. Cellâda Ca’fer-i Sâdıkı buraya çağıracağım. Gelince elimi başıma koyduğum zemân, onu öldür diye emr etdi. Sonra, Ca’fer-i Sâdıkı “radıyallahü anh” çağırdılar. Mensûrun yanına giderken, ben de onunla birlikde gitdim. Dudaklarını oynatıyordu. Ne okuduğunu anlayamadım. Mensûrun serâyına bakdım, dalgalı denizdeki gemi gibi sallanıyordu. Mensûru gördüm, yalın ayak, başı kabak, bütün azâları titreyerek, Ca’fer-i Sâdık hazretlerini karşıladı. Kolundan tutup, onu tahtının üzerine oturtdu. Sonra, Resûlullahın torunu, niçin geldiniz, diye sordu. Ca’fer-i Sâdık hazretleri, beni çağırmışsınız geldim, buyurdu. Mensûr, ne istiyorsunuz, emr edin, dedi. Ca’fer-i Sâdık “radıyallahü anh” ben istemeyince beni çağırmayın. Kendi arzûmla gelirim, buyurdu ve ayrılıp gitdi. Sonra Mensûr yatıp gece yarısına kadar uyudu. Nemâzlarını kaçırdı. Uyanınca kazâ etdi. Beni yanına çağırıp şöyle dedi: Ca’fer-i Sâdık yanıma gelince, bir ejderhâ gördüm. Ağzını açmış, bir dudağı yerde, bir dudağı köşkümün tavanında idi. Bana açık bir dil ile, eğer Ca’fer-i Sâdıka “radıyallahü anh” dokunursan, seni ve serâyını yutarım, dedi. Ben bu bir sihrdir deyince, yok öyle söyleme, bu ism-i a’zam düâsının husûsiyyetlerindendir. O düâ Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” gelmişdir. Bu düâ ile ne dilerse olurdu, dedi.

● İbni Cevzi “rahmetullahi aleyh” **(Safve-tüs safve)** adlı kitâbında, kendi isnâdıyla Leys bin Sa’ddan şöyle rivâyet etmişdir: Bir hac mevsiminde Mekkede idim. İkindi nemâzını kıldıkdan sonra, Ebû Kubeys dağına çıkdım. Orada bir kişi düâ ediyordu. Nefesi kesilinceye kadar, yâ Rabbî, yâ Rabbî, dedi. Sonra nefesi kesilinceye kadar, yâ Rabbâhü, yâ Rabbâhü, dedi. Sonra nefesi kesilinceye kadar, yâ Rabbî, yâ Rabbî, dedi. Yine nefesi kesilinceye kadar, yâ Allah, yâ Allah, dedi. Sonra yâ Hay, yâ Hay demeğe başladı ve nefesi kesilinciye kadar devâm etdi. Sonra nefesi kesilinceye kadar, yâ Rahîm, yâ Rahîm dedi. Sonra nefesi kesilinceye kadar, yâ Erhamerrâhimîn dedi. Yedi kerre böyle yapdı. Sonra, Allahım ben üzüm arzû ediyorum ve şu iki elbisem de eskidi dedi. Düâsı biter bitmez bir de bakdım ki, bir sepet üzüm ve iki elbise ya-

nına konmuşdu. Hâlbuki o zemân üzüm mevsimi değildi. Üzümü yimeğe başlarken, bu üzümde ben de ortağım, dedim. Niçin diye sorunca, sen düâ ederken ben de, âmîn diyordum, dedim. Peki, buraya gel dedi. Yaklaşdım, berâber yidik. Üzüm çekirdeksiz idi. Doyuncaya kadar yidim. Öyle üzüm hiç yimemişdim. Yidiğimiz hâlde sepetdeki üzüm hiç eksilmemişdi. Sonra bana, bu iki elbiseden hangisini istersen al, dedi. İhtiyâcım yok dedim. O hâlde sen yüzünü dön bunları giyeyim, dedi. Yüzümü döndürdüm. Elbiselerden birini izâr (gömlek), birini de ridâ (cübbe) olarak giydi. Eski elbiselerini de eline alıp yürüdü. Ben de arkasından gitdim. Sa'y mahalline vardık. Orada bir kimse karşısına çıkıp, ey Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" torunu, beni giydir. Allahü teâlâ da seni giydirsin, dedi. Elindeki eski elbiseleri ona verdi. Ben o kimsenin arkasından yetişip, bu elbiseleri sana veren kimdir, diye sordum. Ca'fer bin Muhammeddir "radıyallahü anh", dedi. Sonra Ca'fer-i Sâdık hazretlerini bulup, kendisinden hadîs-i şerîf dinlemek için ne kadar aradıysam da bulamadım.

● Dâvüd bin Alî bin Abdüllah bin Abbâs, İmâm-ı Ca'fer-i Sâdıkın "radıyallahü anh" kölelerinden birini öldürdü ve mâlını aldı. Ca'fer-i Sâdık hazretleri, Dâvüdün yanına gidip, kölemi öldürdün ve mâlımı gasb etdin. Sana beddüâ edersem görürsün, dedi. Dâvüd bin Alî beni beddüâ ile mi korkutuyorsun diyerek, alay etdi. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" evine gidip, bütün geceyi ibâdet ile geçirdi. Seher vakti Dâvüd bin Alîye beddüâ etdiğini işitdiler. Aradan bir sâat geçmeden Dâvüd bin Alî öldürüldü.

● Ebû Basîr şöyle anlatmışdır: Medîneye gitmişdim. Yanımda bir câriyem vardı. Sabâhleyin gusl abdesti almak maksadı ile hamâma gitmek için dışarı çıkdım. Bir gurub kimseyi İmâm-ı Ca'fer-i Sâdıkın "radıyallahü anh" ziyâretine giderken gördüm. Ben de onlara katıldım. Gidip huzûruna girdik. Bana bakarak, ey Ebû Basîr, Peygamberlerin ve oğullarının huzûruna cünüb olarak girilmeyeceğini bilmiyormusun, buyurdu. Sizi ziyâretden mahrûm kalmayayım diye

böyle geldim, dedim. Sonra bir dahâ böyle yapmayacağıma tevbe edip, dışarı çıkdım.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Bir arkadaşım vardı. Halîfe Mensûr onu habs etmişdi. Bir hac mevsiminde, Arafâtda ikindi nemâzından sonra, Ca'fer-i Sâdık hazretlerini gördüm. Habsde olan arkadaşımı sordu. Hâlâ habsdedir dedim. O ânda ellerini kaldırıp, arkadaşım için düâ etdi. Biraz sonra da yemîn ederek, arkadaşını arefe günü ikindi nemâzından sonra salıverdiler, buyurdu.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Mekkede bir elbise satın almışdım. Kendime kefen olsun diye ölünceye kadar saklamağı düşünüyordum. Arafâtdan Müzdelifeye gitdiğimizde, o elbiseyi kaybetdim ve çok üzüldüm. Sabâhleyin Minâya gidince, Mescid-i Hîfde oturmuşdum. O sırada birisi gelip, seni Ca'fer-i Sâdık hazretleri çağırıyor, dedi. Gidip selâm verdim ve huzûrunda oturdum. Bana, istersen, sana bir elbise vereyim, vefâtından sonra kefenin olur, buyurdu. İyi olur, zâten bir elbisem kayboldu, dedim. Hizmetcisi bir elbise getirdi. Aynen kaybetdiğim elbise gibi idi. Bunu al ve Allahü teâlâya ısmarla buyurdu.

● Bir zât şöyle anlatmışdır: bir gün İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" ile Mekkede giderken, bir kadın yanında çocuklarıyla ağlaşıyorlardı. Önlerinde bir inek ölüsü vardı. Ca'fer-i Sâdık hazretleri bu nedir diye sordu. Kadın, biz bu ineğin sütüyle geçiniyorduk. Şimdi öldü, ne yapacağımızı şaşırdık, dedi. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" kadına, istermisin Allahü teâlâ bu ineği diriltsin buyurdu. Kadın, bu musîbet yetmiyormuş gibi, bir de benimle alay mı ediyorsun, dedi. Hâyır, alay etmiyorum buyurarak, mubârek ayağı ile ineğin ölüsüne dokundu. Hayvân cânlanıp, ayağa kalkdı. O sırada Ca'fer-i Sâdık hazretleri kalabalığın arasına karışıp kayboldu. Kadın, bu işi yapanın kim olduğunu anlayamadı.

● Yine bir zât şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık hazretleriyle hacca gidiyorduk. Bir kuru hurma ağacının altında konakladık. Mubârek dudaklarını kıpırdatdı. Ne okuduğunu

anlayamadım. Sonra yüzünü hurma ağacına çevirerek, Allahü teâlânın, kullarının rızkından sana emânet bırakdığından bize yidir, buyurdu. Ağaç Ca'fer-i Sâdık hazretlerine doğru eğildi. Üzerinde tâze hurma salkımları asılı idi. Bana, gel besmele ile bu hurmalardan yi, buyurdu. O hurmalardan yidim. Ömrümde o kadar tatlı ve güzel hurma yimemişdim. Orada bir köylü kimse vardı. Bu hâli görünce ömrümde böyle bir sihr hiç görmedim, dedi. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" o köylüye, biz Peygamberin "sallallahü aleyhi ve sellem" vârisleriyiz. Bizim aramızda sihrbâz ve kâhin olmaz. Biz düâ ederiz, Allahü teâlâ düâmızı kabûl eder. İstersen düâ edeyim, Allahü teâlâ seni köpek şekline soksun, buyurdu. Köylü kimse câhillik edip, et dedi. Düâ etdi ve köylü o ânda köpek şekline girdi ve evine doğru gitdi. Ca'fer-i Sâdık hazretleri bana, onun arkasından git, buyurdu. Arkasından ta'kîb etdim, gidip evine girdi. Çocuklarının yanında kuyruğunu salladı. Çocukları onu sopa ile kovaladılar. Ben Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin huzûruna gidip, durumu anlatdım. Sonra o köpek de geldi, toprakda yuvarlanıyor ve gözlerinden yaş döküyordu. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" ona acıyıp, düâ etdi. Tekrâr eski hâline döndü. Ona, söylediklerime inandın mı, buyurdu. Köylü kimse bin kerre, bin kerre, dedi.

● Bir zât şöyle anlatmışdır: Bir cemâ'at ile Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin sohbetindeydik. Ben şöyle sordum. Allahü teâlâ İbrâhîm aleyhisselâma [Bekara sûresi 260.cı âyetinde meâlen], **(... Dört kuş al, onları kendine alışdır, sonra onları parçalayıp her dağın üzerine bir parça koy, sonra onları çağır, koşarak sana gelirler...)** buyurdu. Bu kuşlar aynı cinsden mi idi yoksa, değişik cinsden mi idiler? Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" bu süâlim üzerine, istermisiniz o kuşları aynen size göstereyim, buyurdu. İsteriz, dedik. Ey tavus diye çağırdı, bir tavus kuşu geldi. Ey karga dedi, bir karga geldi. Ey güvercin dedi, bir güvercin geldi. Sonra ey doğan dedi, bir doğan kuşu geldi. Bu dört kuşun başlarının kesilmesini emr etdi. Parça parça edip etlerini birbirine karışdırdılar. Başlarını bırakdılar. Tavus kuşunun başını kaldırıp, ey tavus buyurdu. Bir de bakdık ki tavus kuşunun eti ve kemiği diğer

kuşların parçaları arasından ayrılıp, kendi başıyla birleşdi, cânlanıp önceki hâlini aldı. Diğer üç kuş da aynı şeklde cânlandılar.

● Yine şöyle anlatılmışdır: Bir şahs Ca'fer-i Sâdık hazretlerine on bin akçe getirdi. Ben hacca gidiyorum. Bu parayla bana bir ev alınız. Hacdan dönüşde çoluk çocuğumla o evde oturayım, dedi. O şahs hacdan dönünce Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin huzûruna gitdi. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" ona buyurdu ki: Sana Cennetde bir serây satın aldım. Komşularının birincisi Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", ikincisi hazret-i Alî "radıyallahü anh", üçüncüsü ve dördüncüsü hazret-i Hasen ve hazret-i Hüseyndir "radıyallahü anhümâ". Bunun için sana sened yazdım. O şahs bunları duyunca, ben buna râzı oldum, dedi. Evine gidince hastalandı. Ca'fer-i Sâdık hazretlerinin yazdığı senedi göstererek, ölürsem bu senedi kabrime koyun diye vasıyyet etdi. Vefât edince, o senedi kabrinin içine koydular. Ertesi gün sabâhleyin senedi kabrinin üzerinde buldular. Senedin arkasında Ca'fer bin Muhammed "radıyallahü anh" va'd etdiği şeyde vefâ eyledi, va'dini yerine getirdi, diye yazılı idi.

● Bir şahs Ca'fer-i Sâdık hazretlerinden, Allahü teâlânın kendisine çok mâl verip ve çok hac yapması için düâ etmesini istedi. Ca'fer-i Sâdık "radıyallahü anh" o şahs için, yâ Rabbî, buna elli hac yapacak kadar mâl ver diye düâ etdi. O şahs elli hac yapdı. Ellibirinci def'a hacca giderken Cuhfe denilen yerde gusl ederken, sel geldi ve orada vefât etdi.

Hazret-i Zeydi "radıyallahü anh" şehîd edip, bir darağacına asdılar. Hakîm bin Abbâs Kelbî hazret-i Alîyi ve hazret-i Zeydi zemmeden iki beyt söyledi. Ca'fer-i Sâdık hazretleri bu beytleri işitince, ellerini kaldırıp, Allahım sözlerinde yalancı olan bu kimseye köpeklerinden birini musallat et diye, düâ etdi. Ümeyye oğulları, Hakîm bin Abbâs Kelbîyi Kûfeye gönderdiler. Giderken yolda bir aslan hücûm edip, onu parçaladı. Bu hâdise Ca'fer-i Sâdık hazretlerine haber verilince, secdeye kapanıp, Allahü teâlâya hamd olsun ki, bize va'd etdiğini yerine getirdi, dedi.

İMÂM-I MÛSÂ KÂZIM BİN CA’FER
“radıyallahü anhümâ”

İmâm-ı Ca’fer-i Sâdık “radıyallahü anh” hazretlerinin oğludur. Oniki imâmın yedincisidir. Künyesi Ebül-Hasen ve Ebû İbrâhîmdir. Oniki imâmın başka künyeleri de söylenmişdir. Lakabı Kâzımdır. Çok hilm sâhibi, son derece yumuşak huylu olması ve kendisine kötülük yapanlara kızmayıp afv etmesi, gadabına hâkim olması sebebiyle bu lakab verilmişdir. Annesi Humeyde-i Berberiyye olup, câriye idi. Mekke ile Medîne arasında olan Ebvâ mevkı’inde, hicretin yüzyirmisekizinci senesinde, Safer ayının yirmiüçünde, pazar günü doğdu. Onları Medîneden Bağdâda ilk götüren halîfe Mehdî bin Mensûrdur. Bağdâda götürünce, habs etdi. İmâm-ı Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh” habsde iken Mehdî bin Mensûr bir gece rü’yâsında, hazret-i Alîyi “radıyallahü anh” gördü. Hazret-i Alî ona, meâl-i şerîfi **(Demek sizler iş başına gelecek olursanız, yeryüzünde bozgunculuk yapacak, akrabâlık bağlarını da koparacaksınız öyle mi?)** olan, Muhammed sûresinin 22.ci âyet-i kerîmesini okudu. Halîfe Mehdînin vezîri Rebi’ şöyle anlatmışdır: Mehdî beni çağırdı. Yanına girince bakdım, bu âyet-i kerîmeyi hoş bir sesle okuyordu. Bana hemen git, Mûsâ bin Ca’feri “radıyallahü anh” buraya getir, dedi. Getirince, onunla kucaklaşdı ve yanına oturtdu. Sonra rü’yâsını anlatdı ve bana ve oğullarım üzerine yürümeyeceğinizden beni emîn edebilir misiniz, dedi. Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh” vallahi ben böyle bir iş yapmam ve böyle yapmayı şânıma yakışdırmam, dedi. Mehdî doğru söylüyorsun, dedi. Sonra bana dönüp, bunlara bin altın ver ve yol hâzırlıklarını yap, Medîneye gitsinler, dedi. Hemen hâzırlığı yapıp, bir mâni’ çıkmasından korkarak, onları geceleyin uğurladım.

● İmâm-ı Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh” halîfe Hârûn Reşîd zemânına kadar Medînede ikâmet etdi. Hârûn Reşîd halîfe olunca, onları Bağdâda getirtip habs etdi. Hicretin yüzseksen senesinde Receb ayının yirmibeşinci Cum’a günü Bağdâdda habsde iken vefât etdi. Mubârek kabri Bağdâdda-

dır. Yahyâ bin Hâlid Bermekînin Hârûn Reşîdin emriyle onu şehîd etmek için hurma içinde zehr verdiğini söylerler. Zehr verildiği gün Mûsâ Kâzım "radıyallahü anh", bu gün bana zehr verdiler. Yarın vücûdum sararır. Sonra vücûdumun yarısı kızaracakdır. Ertesi gün de siyâh olacakdır. O zemân vefât ederim, buyurmuşdu. Söylediği gibi aynen olmuşdur.

Fazîletleri, kerâmetleri ve menkıbeleri pek çokdur. O zemânın âbidleri, kerîm ve seçilmiş kimseleri, ondan çok kerâmetler ve hârikül'âde hâller zuhûr etmişdir, demişlerdir.

● Mu'teber kitâblarda, Şakîk-i Belhînin "kuddise sirrûh" şöyle anlatdığı rivâyet edilmişdir: Hacca gidiyordum. Fârisiyyeye uğradım. Orada güzel yüzlü, buğday benizli, yün kaftân giyinmiş, başı sarıklı ve ayaklarında na'lin bulunan bir genç gördüm. İnsanlardan ayrı bir yerde yalnız oturuyordu. Kendi kendime bunun sofiyyeden olması lâzımdır. Herhâlde bu yolda müslimânlara yük olmak istiyor. Gidip ona biraz serzenişde bulunayım, dedim. Yanına yaklaşınca bana, Ey Şakîk diye ismimle hitâb ederek, meâl-i şerîfi, **(Ey îmân edenler! Zandan çok sakınınız. Çünki, zannın bir kısmı günâhdır...)** olan, [Hucûrât sûresi 12.ci] âyet-i kerîmesini okudu. Sonra kalkıp bir tarafa doğru gitdi. Kendi kendime, bu zât sâlih bir kimse olmalı, ismimi ve kalbimden geçeni bildi, dedim. Halâlleşeyim diye arkasından gitdim. Ne kadar hızlı yürüdüysem de ona yetişemedim. Başka bir konak yerine varınca, onu yine gördüm. Nemâz kılıyordu ve bütün a'zâları titriyordu. Gözlerinden yaşlar akıyordu. Nemâzını bitirsin de gidip, halâlleşeyim diye bekledim. Nemâzını bitirince yanına yaklaşdım. Bana, ey Şakîk diyerek, meâl-i şerîfi **(Doğrusu ben tevbe edeni, inanıp yararlı iş işleyerek doğru yola gireni afv ederim)** olan [Tâhâ sûresi 82.ci] âyet-i kerîmesini okudu. Sonra beni bırakıp oradan uzaklaşdı. Kendi kendime bu genç ebdâllerden olmalı, ikinci def'a ismimi ve kalbimden geçeni bildi, dedim. Dahâ sonra onu başka bir konak yerinde yine gördüm. Bir kuyunun ba-

şında kısa ipli bir kova ile su çıkarmak istiyordu. Kovası kuyuya düşdü. Ellerini kaldırıp; Allahım! Sen benim Rabbimsin. Susadığım ve yiyecek istediğim zemân kuvvet veren sensin. Allahım, senden başka, onları bana ihsân edecek yokdur. Bana su ve yiyecek ihsân et, diye düâ etdi. Kuyunun suyu yükseldi. Elini uzatıp kovasına su doldurdu. Abdest alıp, dört rek'at nemâz kıldı. Sonra bir kum yığınına doğru gidip, eliyle kovasına biraz kum koydu ve çalkalayıp içdi. Yanına yaklaşıp selâm verdim. Selâmımı aldı. Allahü teâlânın sana ihsân etdiği ni'metlerin fazlasından bana da yidir dedim. Allahü teâlânın ni'metleri bize gizli ve açık olarak her zemân gelir. Allahü teâlâya hüsn-ü zanda bulun, dedi ve kovasını bana verdi. İçinde kavrulmuş buğday ve şeker vardı, ondan içdim. Kandım ve doydum. Ondan dahâ lezzetli birşey içmemişdim. Mekkeye varıncaya kadar, onu bir dahâ görmedim. Mekkede bir gece yarısı onu gördüm. Nemâz kılıyordu. Tam bir huşû ile inleyip ağlıyordu. Bütün gece böyle devâm etdi. Sabâh nemâzı vakti girince, sabâh nemâzını kılıp, Kâ'beyi tavâf etdi ve dışarı çıkdı. Ben de arkasından gitdim. Bakdım ki, arkasında hizmetcileri vardı. İnsanlar etrâfında toplandılar. Bu zât kimdir diye sordum. Mûsâ Kâzım bin Ca'fer bin Muhammed bin Alî bin Hüseyn bin Alî bin Ebî Tâlibdir "radıyallahü anhüm ecma'în" dediler. Yolda bu zâtdan şöyle şöyle acâib hâller gördüm, dedim. Bu hâller bu seyyid için acâib ve garîb değildir, dediler.

● Hârûn Reşîd, Alî bin Yaktîne güzel elbiseler vermişdi. Bu elbiseler arasında, siyâh ibrişim ile dokunmuş altın yaldızlı gâyet güzel bir elbise vardı. Alî bin Yaktîn, Mûsâ Kâzımı "radıyallahü anh" çok sevdiği için, elbiselerin yanına bir mikdâr dahâ hediyyeler koyarak, hepsini ona gönderdi. Mûsâ Kâzım, o güzel gömlekden başka bütün hediyyeleri kabûl etdi. O gömleği geri gönderip saklamasını ve bir gün lâzım olacağını söyledi. Alî bin Yaktîn, bir gün kölelerinden birine kızıp kovdu. O köle Hârûn Reşîde gidip, efendim, Alî bin Yaktîn, Mûsâ Kâzımı "radıyallahü anh" imâm edinmişdir. Ona çok mâl gönderdi. Hattâ senin gönderdiğin ibrişimli, altın

yaldızlı gömleği bile ona verdi, dedi. Hârûn Reşîd bu habere kızıp, Alî bin Yaktîni yanına çağırtdı. Sana verdiğim gömleği ne yapdın, diye sordu. Alî bin Yaktîn, o gömlek bendedir, dedi. Hârûn Reşîd onu hemen getir, dedi. Alî bin Yaktîn bir kölesini çağırıp, benim serâyımda falan odaya git, anahtârını falan câriyeden iste. O odada bir sandık vardır. Kapağını aç, içinde mührlü bir kutu göreceksin. O kutuyu buraya getir, dedi. Kölesi hemen gidip kutuyu getirdi. Kutuyu açıp, içinde o gömleği gördüler. Güzel kokular sürülmüşdü. Hârûn Reşîd bu durumu görünce öfkesi yatışdı. Alî bin Yaktîne bu gömleği yerine gönder, hâtırını hoş tut. Bundan sonra senin hakkında söylenen sözlere aldırmam, dedi.

● İmâm-ı Mûsâ Kâzımın "radıyallahü anh" sevenlerinden biri şöyle anlatmışdır: Halîfe Mehdî, İmâm-ı Mûsâ Kâzımı "radıyallahü anh" Bağdâda ilk def'a çağırmışdı. Mûsâ Kâzım, bana yol hâzırlığı için çarşıdan ba'zı ihtiyâc olan şeyleri satın almamı söyledi. Yüzüme bakıp, seni pek ziyâde gamlı ve üzüntülü görüyorum, ne oldu diye sordu. Ben de nasıl üzülmeyeyim ki, bir zâlimin yanına gidiyorsunuz. Âkıbetinizin ne olacağı belli değildir, dedim. Bana hiç korkma, falan ayda falan gün geri geleceğim. Akşam vaktinde beni beklersin, buyurdu. Ay ve günleri sayıyordum. İşâret buyurduğu gün olmuş ve güneş batmasına az bir zemân kalmışdı. Kimsenin geldiğini göremiyordum. Şeytân aklıma vesvese düşürdü. Kalbimde bir şübhe uyanmasından korkuyordum. Beni büyük bir ızdırâb kapladı. O sırada Irak tarafından yolda bir karartı gördüm. Mûsâ Kâzım "radıyallahü anh" önde bir katıra binmiş geliyordu. Bana ey falan diye seslendi. Buyurun ey Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" evlâdı, efendim, dedim. Az kalsın kalbine şübhe düşüyordu değil mi, buyurdu. Evet öyle olacakdı, dedim. Elhamdülillah o zâlimden selâmetle kurtulduk. Beni bir def'a dahâ götürecekler. O zemân kurtulamayacağım, buyurdu.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Medînede mücâvir olarak kalıyordum ve kirâlık bir evde oturuyordum. Mûsâ Kâzımın "radıyallahü anh" sohbetlerine devâm ediyordum. Bir gün

çok şiddetli yağmur yağdı. İhrâm bağlanıp, Mûsâ Kâzım hazretlerinin meclisine gitdim, selâm verdim. Selâmımı aldı ve bana ey falan, evin, eşyâlarının üzerine yıkılmışdır, buyurdu. Hemen eve gitdim. Buyurduğu gibi ev yıkılmışdı. Eşyâlarımı enkaz altından çıkarmak için işçi tutdum. Bütün eşyâmı çıkardılar. Sâdece bir ibriğim çıkmadı. Sabâhleyin Mûsâ Kâzımın "radıyallahü anh" huzûruna gitdim. Hiç eşyân kayboldu mu, diye sordu. Sâdece abdest aldığım bir ibrik kayboldu, dedim. Mubârek başını eğip, bir müddet sonra kaldırdı. Öyle zan ediyorum ki, sen onu bir yerde unutmuşsundur. Git ev sâhibi câriyeden sor. İbriği sen almışsın, onu bana getir diye söyle, getirecekdir, buyurdu. Geri dönüp, câriyenin yanına gitdim. İbriği halâde unutmuşdum. Sen almışdın, onu getir de abdest alayım, dedim. Gidip hemen getirdi.

● Yine bir kimse şöyle anlatmışdır: Mûsâ Kâzımı "radıyallahü anh" Basrâya götürdüklerinde, Medâyin yakınlarında berâber gemiye binip oturduk. Bizim arkamızda başka bir gemi dahâ vardı. O gemide gelin götürdükleri için çok gürültü vardı. Bana bu kalabalık nedir, diye sordu. Gelin götürüyorlar, dedim. Bir müddet sonra o gemiden bağrışmalar duyduk. Mûsâ Kâzım "radıyallahü anh" bu feryâd nedir, diye sordular. Gelin denizden bir avuç su almak isterken, altın bileziğini suya düşürmüş. onun için bağrışıyorlarmış, dedim. Mûsâ Kâzım hazretleri gemilerin durdurulmasını istedi. Gemiler durunca, kenâra yaklaşıp, bir şeyler okudu. Sonra, onların gemicisine söyleyiniz, suya girsin ve bileziği çıkarsın, buyurdu. Bir de bakdık ki, bilezik suyun yüzüne yakın yerde duruyordu. Gemici suya girip, bileziği çıkardı.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Dostlardan biri yüz dinâr (altın) vererek, İmâm-ı Mûsâ Kâzıma "radıyallahü anh" götürmemi istedi. Bir mikdâr da benim dinârım vardı. Medîneye varınca, önce gusl etdim. Kendi dinârlarımı ve o şahsın verdiği dinârları yıkadım. Üzerlerine misk saçdım. O şahsın dinârlarını saydım, doksandokuz idi. Bir dahâ saydım yine doksandokuz çıkdı. Bir dinâr da kendi dinârlarımdan katarak kesesine koydum. Gece Mûsâ Kâzımın "radıyallahü

anh” evine gitdim. Cânım size fedâ olsun, bir mikdâr hediyyem vardır. Onunla Allahü teâlâya yakın olmak isterim, dedim. Getir, buyurdu. Önce kendi dinârlarımı önlerine koydum. Sonra falan dostunuz da benimle size hediyye gönderdi, dedim. Getir, buyurdu. Keseyi huzûruna koydum. Kesenin içindekileri yere dök, buyurdu, dökdüm. Mubârek eliyle o dinârları dağıtdı ve benim katdığım bir dinârı ayırdı. O kimse bu dinârları sayı olarak değil, ağırlık olarak hesâb etmişdir, buyurdu.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Alî bin Yaktîn ile bir kimse bana Kûfeye git, falan kimse ile yol arkadaşı ol. İki hayvân satın alın ve şu hediyyeleri ve mektûbları Mûsâ Kâzım hazretlerine götürün, dediler. Kûfeye gidip söylenen kimseyi buldum. İki koyun satın alıp, yola çıkdık. Medîne yakınlarında bir yerde konakladık. Yemek yiyorduk. O sırada Mûsâ Kâzımı “radıyallahü anh” gördük. Bir katıra binmiş geliyordu. Ayağa kalkıp selâm verdik. Yanınızda olanları getirin, buyurdu. Götürdük ve mektûbları da verdik. Bir kaç mektûb çıkarıp, bunlar getirdiğiniz mektûbların cevâblarıdır. Geri dönüp gidiniz. Allahü teâlâya emânet olunuz, buyurdu. Biz, yiyeceğimiz kalmadı, Medîneye az bir mesâfe var. Müsâade ederseniz Medîneye gidip, Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” ziyâret edelim ve yiyecek alıp geri dönelim, dedik. Bize yidiğinizden artan birşey var mıdır, buyurdu. Vardır deyip, artanları getirdik. Mubârek eliyle onlara dokundu ve bu size Kûfeye kadar yeter. Allahü teâlâ sizi muhâfaza etsin, geriye dönün, buyurdu. Geri döndük, o yiyecek bize Kûfeye kadar kâfi geldi.

İMÂM-I ALÎ RIZÂ
“radıyallahü anh”

İmâm-ı Alî Rızâ, İmâm-ı Mûsâ Kâzımın oğludur. Oniki imâmın sekizincisidir. Künyesi babasının künyesi gibi Ebül Hasendir. Babası kendi künyemi ona bağışladım, buyurmuşdur. Lakabı, Rızâdır. Babasına dediler ki, halîfe Me’mûn ondan râzı olduğu için mi oğlun Alîyi Rızâ lakabıyla çağırıyor-

sunuz? Cevâbında, hâyır, Allahü teâlâ ve Resûlü “sallallahü aleyhi ve sellem” ondan râzı oldukları içindir. Böylece bu lakabla dedelerine tahsîs edildi. Çünki ona uyanlar kendisinden râzı olduğu gibi, muhâlifleri de ondan râzıdırlar, buyurdu. Babası Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh”, oğlumu Rızâ diye çağırınız, buyururdu. Kendisi ise yâ Ebel-Hasen diye çağırırdı. Dedesi Ca’fer-i Sâdıkın “radıyallahü anh” vefâtından beş sene sonra hicretin yüzelliüçünde, Rebîül-âhır ayının onbirinci perşembe günü Medînede doğdu. Doğum târîhi bundan başka da söylenmişdir. İkiyüzüç senesinde Ramezân ayının yirmibirinde Cum’a günü Tûsda vefât etdi. Mubârek kabri Hârûn Reşîdin kabrinin kıble tarafındadır.

Annesi câriye idi ve meşhûr olan ismi Nahîmedir. Nahîme, Mûsâ Kâzımın “radıyallahü anh” annesi Hamîdenin câriyesi idi. Hamîde, rü’yâsında Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” gördü. Resûlullah ona rü’yâsında, Nahîmeyi oğlun Mûsâya ver. Yakında zemânın insanlarının en üstünü olan bir oğulları olacakdır, buyurdu. İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” annesi şöyle anlatmışdır: Ona hâmile olduğum zemân, hiç bir ağırlık duymazdım. Uyuyunca, karnımdan tesbîh ve tehlîl sesleri işitirdim. Beni bir korku ve heybet kaplardı. Uyanınca hiç ses duymazdım. Alî Rızâ doğduğu zemân, ellerini yere koyup, başını semâya kaldırdı. Söz söyliyen ve münâcât eden kimse gibi, mubârek dudaklarını kıpırdatıyordu.

● İmâm-ı Alî Rızânın babası Mûsâ Kâzımın “radıyallahü anhümâ” büyük talebelerinden biri şöyle anlatmışdır: Bir gün Mûsâ Kâzım “radıyallahü anh” bana Mağrib tüccârlarından gelen oldu mu, diye sordu. Bilmiyorum, dedim. Gelmişdir, buyurdu. Birlikde, atlara binip, gitdik. Mağribli bir tüccâr bulduk. Bize yedi câriye gösterdi. Hiç birini kabûl etmeyip, bir dâne dahâ göster, buyurdu. Mağribli kimse, bir câriye var, hastadır diyerek onu göstermedi. Ertesi gün Mûsâ Kâzım hazretleri beni gönderdi ve ne kadar isterse, o câriyeyi o kadara satın al, buyurdu. Gitdim, tüccâr şu kadardan aşağı vermem, dedi. Ben de o fiyâta satın aldım, dedim. O da

satdım dedi. Dün gelen arkadaşın kim idi diye sordu. Hâşim oğullarından biri idi, dedim. Hangi kabîledendir diye sorunca, bundan fazlasını bilmiyorum, diyerek cevâb vermedim. Tüccâr bana dedi ki: Sana bir şey söyliyeyim. Bu câriyeyi mağrib şehrlerinin en uzağından satın aldım. Ehl-i kitâbdan bir kadın bana, bu câriyeyi göstererek, bu kimindir diye sordu. Kendim için satın aldım, dedim. Hâyır, bu câriye senin olacak kabîlden değildir. O yer yüzünün en iyi insanının yanında olacakdır, dedi. Tüccârın anlatdıklarını dinledikden sonra, o câriyeyi Mûsâ Kâzım hazretlerine götürdüm. O câriyeden İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh" dünyâya geldi.

● İmâm-ı Alî Rızânın babası Mûsâ Kâzım "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Rü'yâmda Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" gördüm. Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh" de huzûrlarında idi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", "Yâ Alî, senin bu oğlun Allahü teâlânın nûruyla bakar. Sözleri hikmetli ve her işde isâbetlidir. Hatâ yapmaz, âlimdir. İlm ve hikmetle doludur." buyurdu.

İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" menkıbeleri ve fazîletleri dillerde meşhûrdur ve kitâblarda yazılmışdır. Sayısız fazîletlerinden ve menkıbelerinden denizden damla misâli burada bir kaçını kısaca bildireceğiz.

● Halîfe Me'mûn, İmâm-ı Alî Rızâyı "radıyallahü anh" velîahd edindi. Me'mûn ile görüşmek istediği zemân, hizmetciler ve kapıcılar onu karşılarlardı. Me'mûnun bulunduğu makâmın kapısında asılı olan perdeyi kaldırırlardı. İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh" içeri girerdi. Hâlbuki bu hizmetciler ona muhâlif idiler. Bir gün aralarında onu karşılamamak ve kapıdaki perdeyi kaldırmamak için karar aldılar. İmâm-ı Alî Rızâ geldi. Hepsi oturuyorlardı. İster istemez yerlerinden sıçrayıp, karşıladılar ve perdeyi kaldırdılar. Sonra biz ne yapdık diyerek, karşılamayacaklarına ve perdeyi kaldırmayacaklarına dâir yeniden sözleşdiler. Bir gün İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh" yine geldi. Kapıcılar ve hizmetciler yerlerinden kalkdılar ve selâm verdiler. Fekat

perdeyi kaldırmakda ağır davrandılar. O sırada Allahü teâlâ bir rüzgâr gönderdi. Rüzgâr perdeyi onlardan önce kaldırdı. İmâm-ı Alî Rızâ içeri girdi. Rüzgâr kesildi. Dışarı çıkacağı zemân tekrâr rüzgâr esdi ve perdeyi kaldırdı. Kapıcılar bu hâli görünce, **(Allahü teâlânın azîz etdiği kimseyi, kimse zelîl edemez)** dediler ve ondan sonra her zemânki âdetlerine devâm etdiler.

● Zemânının en meşhûr şâirlerinden ve fasîhlerinden olan Da'bel bin Alî el-Huzâî şöyle anlatmışdır: Medâris-ül âyât kasîdesini yazdım. O sırada İmâm-ı Alî Rızâ “”radıyallahü anh” Horasânda Me'mûnun velîahdı idi. Kasîdeyi huzûrunda okudum. Çok beğendi ve bu kasîdeyi benden iznsiz hiç kimsenin yanında okuma, buyurdu. Kasîde yazdığımı halîfe Me'mûn duymuş, beni çağırdı. Hâlimi hâtırımı sordukdan sonra, Medâris-ül âyât kasîdesini oku, dedi. Özr beyân ederek, okuyamayacağımı söyledim. Niçin okumuyorsun, diye sebebini sordu. İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” bu kasîdeyi kendisinden iznsiz kimsenin yanında okumamamı tenbîh etdiğini söyledim. Bunun üzerine İmâm-ı Alî Rızâyı “radıyallahü anh” çağırdılar. Me'mûn ona, yâ Ebel Hasen! Da'belden Medâris-ül âyât kasîdesini okumasını istedim, okumadı deyince, İmâm-ı Alî Rızâ bana, kasîdeyi okumamı söyledi. Kasîdeyi okudum. Halîfe Me'mûn çok beğendi ve bana ellibin akçe mükâfat verdi. Bu mikdâra yakın akçe de İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” hediyye etdi. İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerine efendim, kendi elbiselerinizden bağışlamanızı arzû ediyorum. O elbise benim kefenim olsun, dedim. Bana giydiği gömleklerden bir gömlek ve çok güzel bir havlu verdi. Bunları sakla, bunlarla belâlardan korunursun, buyurdu.

Iraka gidiyordum. Eşkiyâ yolumuzu kesip, kâfilemizi soydular. Üzerimde sâdece eski bir gömleğim kalmışdı. Bilhâssa İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” hediyye etdiği gömleği ve havluyu almalarına çok üzülmüşdüm. Hiçbir şeye bu kadar üzülmemişdim. İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” bunları sakla, bunlarla korunursun buyurduğunu düşünüyor-

dum. O sırada bakdım, eşkiyâdan biri benim atıma binmiş ve benim yağmurluğumu giymiş, benim yanımda durdu. Bütün kâfilenin toplanmasını bekliyordu. Medâris-ül âyât kasîdesini okumağa ve ağlamağa başladı. Bir eşkiyânın Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Ehl-i Beytini sevmesine çok hayret etdim. İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" verdiği gömleği ve havluyu geri versin diye düşünerek, bu kasîdeyi kim söylemişdir diye sordum. Sana ne, senin bu kasîdeyle ne işin var, dedi. Şunun için sordum. Benim bir sırrım vardır. Onu sana söyliyeceğim, dedim. Bu kasîdeyi Âl-i Muhammedin (Ehl-i beytin) "sallallahü aleyhi ve sellem" şâirlerinden Da'bel bin Alî söylemişdir, dedi. Vallahi Da'bel benim ve bu kasîdeyi ben yazdım, dedim. İhtimâl vermedi ve kâfiledekileri çağırıp, onlara sordu. Bu kişi Da'beldir diye şâhidlik etdiler. Bunun üzerine eşkiyâ kâfileden aldıkları bütün eşyâları geri verdi. Sonra bize kılavuzluk yapıp, tehlikeli yerleri geçirdi. Ben ve kâfiledekiler İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" hediyye etdiği gömleğin ve havlunun bereketiyle ve Allahü teâlânın izniyle o belâdan kurtulduk ve korunduk. Da'bel bin Alî el-Huzâînin yazdığı Medâris-ül âyât kasîdesinin tercemesi şöyledir:

Andıkca Arafâtda kaldığımız mekânları,
Akıtırım gözlerimden damla damla yaşları.

O günleri çok arzûlar oldum azaldı sabrım,
Sessiz ve ıssız kaldı her tarafı bu diyârın.

Tilâvetden mahrûm, âyât okunan medreseler,
Şimdi kimsesiz kaldı, vahyin indiği bu yerler.

Ehl-i beyt kimsesizdir, Minâda Hîf mescidi,
Kâ'be, Arafât ıssız kaldı, hem Nebî mescidi.

Bu yerler Alînin, Hüseynin, Ca'ferin diyârı,
Hamzanın, tâ'atden dizi şişen Seccâdın yeri.

Zulm yapamazdı bu diyârda aslâ zâlimler,
Şimdi hep zulmle geçiyor günler, hem seneler.

Abdüllahın ve Fâzılın yeridir bu beldeler,
Onlar da'vetci Resûlün pâk sülâlesidirler.

Bu diyârlar nemâz kılınan takvâ yerleridir,
Oruc, temizlik, ihsân, iyilik beldeleridir.

Çok kerre indi Cibrîl-i Emîn bu diyârlara,
Allahdan selâm, medh getirdi Resûlullaha.

Vahyin indiği, ilmlerin kaynağı yerlerdir,
Hakkın, hakîkatin öğrenildiği beldelerdir.

Bu beldelerde seyrân ederken Ahmed-i Muhtâr,
Kendisine vahyin geldiği yerlerdir bu diyâr.

Hani ilk sâkinleri, dağıtdı bizi ayrılık,
Şimdi gurbetlerde hep fânî olmuşlar artık.

Resûlullahın yakınları, vârîsleri onlar,
Büyüklerin en üstünü, en hayrlısıdırlar.

Onlardır kıtlıklarda insanları doyuranlar,
Bu sebeble bereketle şereflenendir onlar.

Kabûl olunmaz hem nemâzlarımız salevâtsız,
Olursak nemâzlarımızda onlara düâsız.

Onlardır, hem doğru yolun adâlet rehberleri,
Onlardır, hatâdan kusûrdan necât sebebleri.

Rabbim, kalbimde hidâyet ve basîreti artdır,
Onlara iyilikde hep iştiyâkımı artdır.

Resûlullahın diyârı bu yerler ıssız kalmış,
Ziyâdın yurduna bak, başdan başa ma'mûr olmuş.

Resûlullahın diyârının kubbeleri çökmüş,
Ziyâdın âlinin ise köşkleri muhkem olmuş.

Evlâd-ı Resûlün harîmi esîr ediliyor,
Ziyâdın âilesi emân içinde yaşıyor.

Âl-i Resûlün boyunlarından kanlar akıyor,
Âl-i Ziyâd ayaklarına zînetler takıyor.

Resûlullahın âli kuru çöllerde kalıyor,
Ziyâdın âilesi sırça köşklerde yaşıyor.

Ey Âl-i Resûl ve ilmin kaynağı olanlar,
Her nefesde olsun sizlere dâimâ selâmlar.

Emîn yaşadım, hayâtımı sizin vesîlenizle,
Îmânımı kurtarmağı umarım sevginizle.

Ba'zı rivâyetlerde bu kasîdenin elli beyt olduğu bildirilmişdir. Ehl-i beytin mubârek kabrlerinden de bahsedilmişdir. Da'bel bin Alî el-Huzâî bu kasîdesini İmâm-ı Alî Rızâya "radıyallahü anh" okurken:

Bağdâdda tertemiz bir zâta âid kabr vardır,
Hak teâlâ onu odalarda korumakdadır.

beytine gelince, İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh", Ey Da'bel, bu kısmına bir beyt de ben ilâve edeyim. Kasîden bu beytle bitsin, buyurdu ve şu beyti ilâve etdi:

Tûsda da garîb hâlde kalmış bir kabr olacak,
Gurbetin acısı tâ ciğerlere oturacak.

Bunun üzerine şâir Da'bel, ey Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" torunu! Bu kabr kimin kabri olur, diye sordu. Buyurdu ki: O gurbetde kalan kabr benim kabrim olur. Bu sebeble Tûs, Ehl-i beyti sevenlerin gidip geldiği yer olur. O gurbetde kim benim kabrimi ziyâret ederse, kıyâmet gününde afv edilmiş olarak benim yanımda bulunur.

● Kûfeli bir kimse şöyle anlatmışdır: Kûfeden Horasâna gidiyordum. Kızım bana bir elbise vererek, bunu sat, bana kıymetli taşlı bir yüzük al, dedi. Merv şehrine varınca, İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" hizmetcileri geldiler. Sendeki elbiseyi bize sat, İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" hizmetcilerinden biri vefât etdi. Ona kefen yapacağız, dediler. Bende elbise yok, dedim. Gidip tekrâr geldiler. Efendimiz sana selâm söylüyor, kızın sana bir elbise vermiş. Onu satıp yüzük alacakmışsın. İşte parasını getirdik, dediler. Elbiseyi onlara satdım. Sonra kendi kendime gidip

imâmdan birkaç süâl sorayım. Bakayım ne cevâb verecekdir, dedim. Birkaç mes'eleyi bir kâğıda yazdım. Sabâhleyin İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" kapısına gitdim. Kalabalıkdan, değil mes'ele sormak, kendisini dahî göremedim. Hayretler içinde kaldım. Süâllerimi sorayım diye beklerken, bir hizmetci dışarı çıkdı. Beni ismimle çağırdı. Bir yazılı kâğıd uzatarak, bu kâğıdda senin süâllerinin cevâbları vardır, dedi. Alıp bakdım, süâllerimin cevâbları yazılı idi.

● Benâc halkından bir kimse şöyle anlatmışdır: Resûlullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" rü'yâda gördüm. Benâca teşrîf etmiş ve hâcıların konakladığı mescidde oturuyordu. Huzûruna varıp, selâm verdim. Önlerinde hurma yapraklarından yapılmış bir kab içinde seyhanî hurmaları vardı. Bana bir avuç verdiler. Saydım, onyedi hurma idi. Kendi kendime onyedi sene ömrüm kalmışdır, diye ta'bîr etdim. Yirmi gün sonra İmâm-ı Alî Rızânın o mescide geldiğini işitdim. Hemen huzûruna koşdum. Rü'yâda gördüğüm gibi, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" oturduğu yere oturmuşdu. Önünde bir tabak hurma vardı. Selâm verdim. Beni yanına çağırdı ve bir avuç hurma verdi. Saydım, onyedi dâne idi. Ey Resûlullahın torunu. Biraz hurma dahâ isterim, dedim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" dahâ fazla verdiyse, ben de vereyim, buyurdu.

● Bir talebesi şöyle anlatmışdır: Ziyâd bin Salt bana dedi ki: İmâm-ı Alî Rızâdan huzûruna girmem için izn taleb et. Ümmîd ediyorum ki, kendi elbiselerinden bana bir elbise giydirir. Kendi adına kesilmiş akçelerden de birkaç akçe verir, dedim. Talebesi huzûruna girip, izn istemek için henüz söze başlamadan, Ziyâd bin Salt içeri girmek istiyor. Benden elbise ve kendi adıma kesilmiş akçelerden vermemi ümmîd ediyor, gelsin, buyurdu. Ziyâd bin Salt huzûruna girdi. Bir elbise ve otuz akçe verdi.

● Kirman yolunda, eşkiyâlar bir tüccârın yolunu kesdiler. Ağzını kar ile doldurdular. Bu sebeble tüccâr konuşmakda güçlük çekerdi. Horasâna gitdi. Orada İmâm-ı Alî Rızânın "radıyallahü anh" Nişâpûrda olduğunu haber aldı. Kendi ken-

dine, o Ehl-i beyt-i nebevîdendir. Resûlullahın torunudur. Huzûruna gideyim, dilime bir ilâc söyler, diye düşündü. O gece rü'yâsında İmâm-ı Alî Rızâyı "radıyallahü anh" gördü. Huzûruna varıp, şifâ için ilâc taleb etdi. Kimyon, sa'ter [kekik] ve tuzu su ile karışdır, ağzını o su ile üç kerre çalkala, şifâ bulursun, buyurdu. Uyanınca gördüğü rü'yâya kıymet vermedi. Nişâpûra gitdi. İmâm-ı Alî Rızâ şehrden çıkmış, konaklama yerinde konaklamışdı. Tüccâr, huzûruna varıp, hâlini anlatdı. Fekat rü'yâsını söylemedi. İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh" tüccâra, senin ilâcını rü'yânda söyledim, buyurdu. Tüccâr, ey Resûlullahın torunu, bir kere de sizden duymak istiyorum, dedi. Bunun üzerine, bir mikdâr kimyon, sa'ter ve tuzu su ile karışdır, iki üç kerre ağzında çalkala, şifâ bulursun, buyurdu. Tüccâr bu ilâcı yapıp kullandı ve şifâ buldu.

● İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh" bir gün bir şahsa bakdı. Ey Allahü teâlânın kulu! Dilediğin şeyleri vasıyyet et, kimsenin kurtulamadığı şeye hâzırlan, buyurdu. O şahs üç gün sonra vefât etdi.

● Ebû İsmâ'îl Sindî şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin huzûruna gitdim. Arabî lisânından bir kelime dahî bilmediğim için sind lisânına göre selâm verdim. Selâmımı sind lisânı ile aldı. Bir takım süâller sordum. Hepsine sind lisânı ile cevâb verdi. Sonra ben arabî lisânını bilmiyorum, düâ buyurun da, Allahü teâlâ bana arabî lisânını ilhâm eylesin, dedim. Mubârek elini dudaklarıma sürdü. Derhâl arabî konuşmağa başladım.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Hacca gidiyordum. Câriyem benim için iki sevb-i mülcem [kalın kumaşdan elbise] hâzırlamışdı. İhrâm zemânı gelince, bunlarla ihrâm câiz midir değil midir diye şübheye düşdüm. İhtiyâten başka ihrâm sarındım. Mekkeye varınca, İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerine bir mektûb yazdım. Mektûbla birlikde ba'zı hediyyeler de gönderdim. Fekat câriyemin ihrâm olarak hâzırladığı o kalın kumaşlarla ihrâmın câiz olup olmadığını yazıp, sormayı unutdum. Bir müddet sonra mektûbun cevâbı geldi. O kalın kumaşlarla ihrâmın câiz olduğu, hiç mahzûru bulunmadığı,

mektûbun sonuna yazılmışdı.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” ile bir evin dıvârının dibinde oturuyorduk. Sohbet ediyorduk. Âniden bir serçe gelip kendini onun önüne atdı. Ötmeğe başladı. Izdırâblı bir hâli vardı. İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh”, bu serçe ne diyor biliyormusun, buyurdu. Ben de, Allahü teâlâ, Onun Resûlü ve Resûlullahın torunu (siz) dahâ iyi bilir, dedim. Serçe, bu evde bir yılan olduğunu ve yavrularını yiyeceğini söylüyor. Kalk eve gir ve yılanı öldür, buyurdu. Eve girdim. İçerde bir yılan dolaşıyordu. Onu öldürdüm.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Hanımım hâmile idi. İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin huzûruna gitdim. Düâ buyurun bir oğlum olsun, dedim. Hanımın iki çocuğa hâmiledir, buyurdu. Ayrılıp giderken, birine Muhammed, diğerine de Alî ismini koyayım, diye düşündüm. İmâm-ı Alî Rızâ hazretleri beni çağırdı. Birine Alî ismini ver, birine de Ümmü Amr ismini koy buyurdu. Çocuklar doğdu. Biri oğlan, biri de kızdı. Adlarını Alî ve Ümmü Amr koydum. Bir gün anneme Ümmü Amr kimin ismidir, diye sordum. Annemin ismi idi, dedi.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: Horasânda, İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” hazretlerinden işitdim. Buyurdu ki, Medîneden beni çağırıyorlar. Bütün çocuklarımı toplayıp, benim üzerime ağlaşmamalarını söyledim. Sonra oniki bin akçeyi aralarında paylaşdırdım. Artık bundan sonra size, dönmesem gerekdir, dedim.

● Me’mûn, İmâm-ı Alî Rızâya “radıyallahü anh” halîfe olması için teklîfde bulundu. Kabûl etmedi. Bu taleb iki ay sürdü. Sonunda, tehdîd hâlini aldı. Böylece kabûl etdi. İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” bir yazı yazıp, o yazının sonuna şunları yazdı: Cefr ve câmia kitâbları bunun zıddını gösterir. Fekat, bu iş elimde olmadan gerçekleşdi, buyurdu ve meâl-i şerîfi, **(... Bana ve size ne yapılacağını bilmem...)** olan Ahkâf sûresi 9.cu âyet-i kerîmesini ve meâl-i şerîfi, **(... Hükm ancak Allahındır. O hakkı anlatır. O, hükm verenle-**

rin hayrlısıdır) olan En'âm sûresi 57.ci âyet-i kerîmesini okudu. Halîfenin emrine uydum. Allahü teâlâ beni ve sizi korusun, buyurdu.

● Ebüssalt şöyle anlatmışdır: Birgün İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin huzûrunda idim. Bana şu gördüğün kubbe Hârûn Reşîdin türbesidir. Onun dört tarafından bana toprak getir, buyurdu. Gidip getirdim. Toprağı kokladı ve yakında burada benim için bir kabr kazacaklar. Bir taş görünecek, onu çıkarmak için Horasânın bütün külünklerini getirecekler. Fekat yine çıkaramayacaklar. Sonra falan yerden toprak getir, buyurdu. Gidip getirdim. Orayı göstererek, benim kabrimi burada kazınız. Kabrin ortasını yarıp beni içine koymayın. Kabrim derin olsun ve lahd yapın. İki zra' ve bir karış olsun. Allahü teâlâ onu dilediği kadar genişletir, buyurdu. Sonra, kabrimin baş tarafında bir ıslaklık görünecekdir. Sana öğretdiğim düâyı oku. Oradan bir su kaynayıp çıkar. Lahd su ile dolar. Suyun içinde küçük balıklar görürsün. Sana şu ekmeği veriyorum. Ufak ufak parçalayıp suya at. O balıklar bu parçaların hepsini yirler. Sonra büyük bir balık çıkar, bütün küçük balıkları yir ve kaybolur. O zemân cenâzemi suyun içine koyunuz. Öğretdiğim şeyleri oku, su azalır ve hiç kalmaz. Halîfe Me'mûn da bunları görecekdir, buyurdu. Sonra, yârın Me'mûnun yanına gideceğim. Onun yanından dışarı çıkdığım zemân, başım örtüldü ise benimle konuşma, başım açık ise konuş, buyurdu. Sabâhleyin elbiselerini giymiş bekliyordu. Me'mûnun hizmetcisi gelip çağırdı. Me'mûnun yanına gitdi. Me'mûnün önünde tabaklar içinde meyvalar vardı ve elindeki bir üzüm salkımından yiyordu. İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerini görünce, yerinden fırlayıp kucaklaşdı ve gözlerinin arasını öpüp yanına oturtdu. Me'mûn elindeki üzümü İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerine verip, bunun gibi güzel üzüm gördün mü, dedi. O ise, nefîs üzüm Cennetdedir, buyurdu. Me'mûn bu üzümden yiyiniz, dedi. İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh" beni ma'zûr görünüz, dedi. Me'mûn ısrâr ederek, özrünüz nedir, bizi töhmet altında bırakıyorsunuz deyince, üzüm salkımından biraz yidi. Ba'zıla-

rı üzümden birkaç dâne yidi, demişlerdir. Sonra üzümü bırakıp kalkdı. Me'mûn, nereye gidiyorsunuz diye sorunca, gönderdiğin yere gidiyorum, buyurdu. Mubârek başına bir şey örtmüş olduğu hâlde dışarı çıkdı. Kendisiyle konuşmadık. Evine gitdi ve emri üzere kapısı kilitlendi. Yatağının üzerine yatdı. Ben evin içinde üzüntülü bir hâlde duruyordum. O sırada İmâm-ı Alî Rızâya "radıyallahü anh" çok benzeyen, güzel yüzlü, misk kokulu bir genç içeri girdi. Yanına koşdum. Kapı kilitli idi, nereden girdin, dedim. Beni Medîneden buraya bir sâatde getiren kimse içeri aldı. Ben Hüccetullah Muhammed bin Alînin babasının yanına girerken, bana sen de gir diye söyledi, dedi. İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh" onu görünce, yerinden kalkdı. Kucaklayıp bağrına basdı ve iki gözünün arasından öpdü. O da yüzünü babasının yüzüne koyup, gizlice bir şeyler konuşdular, ben anlayamadım. Sonra İmâm-ı Alî Rızânın dudaklarının üstünde kardan beyâz bir köpük gördüm. Sonra elini İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin elbisesi ile göğsü arasına sokdu. Serçe gibi bir şey çıkarıp yutdu. İmâm-ı Alî Rızâ "radıyallahü anh" kendinden geçip, vefât etdi.

Muhammed bin Alî "radıyallahü anh" bana: Ey Ebussalt, kalk ambardan su ve tahta getir, dedi. Orada su ve tahta yokdur, dedim. Sana söylediklerimi tut, dedi. Gidip su ve tahta bulup getirdim. Yıkamak için yardım edeyim, dedim. Bana yardım eden vardır, buyurdu. Kendisi cenâzeyi yıkadı. Sonra bana, ambarda bir dolapda kefen ve hanût, güzel koku var, getir buyurdu. Gidip getirdim. Kefenledi. Tabut getir, buyurdu. Marangoza yapdırmak istedim. Ambarda var, buyurdu. Gidip bakdım, hiç benzerini görmediğim bir tabut gördüm. Alıp getirdim. Cenâzeyi tabuta koydu ve iki rek'at nemâz kıldı. O henüz nemâzını bitirmeden tabut yükseldi, evin damı yarılıp, oradan yukarı çıkdı. Muhammed bin Alî hazretlerine, şimdi halîfe Me'mûn gelirse ne yaparız, dedim. Sâkin ol, tabut biraz sonra geri gelir, bir Peygamber şarkda ve vasîsi garbda vefât etse, Allahü teâlâ onların bedenlerini ve rûhlarını bir araya getirir, buyurdu. Henüz sözlerini bitir-

meden evin damı yarıldı, tabut aşağı indi. Tabutdan İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” cenâzesini çıkarıp, yatağına yatırdı. Sanki techîz ve tekfîn gibi şeyler yapılmamışdı. Sonra kapıyı aç buyurdu. Kapıyı açdım. Me’mûn ve hizmetcileri kapıda idiler. İçeri girdiler. Hepsi üzülüyor, ağlaşıyorlardı ve saçlarını başlarını yoluyorlardı. Me’mûn, ey efendimiz sana ne oldu, ey efendim, diyordu.

Sonra techîz ve tekfîn işleriyle meşgûl oldular. Kabrini kazmağa başladılar. Kabr kazılırken ben orada idim. İmâm-ı Alî Rızâ hazretlerinin söylediklerinin hepsi vukû’ buldu. Me’mûn onun kabrindeki suyu ve balıkları görünce, hayâtında kerâmet gösterdiği gibi, vefâtında da gösteriyor, dedi. Me’mûnun yakınlarından biri, Me’mûna bu neye işâretdir, biliyormusun dedi ve sözlerine şöyle devâm etdi: Şuna işâretdir ki, Abbâs oğulları, sizin mülkünüz her ne kadar çok olsa da ve uzun müddet devâm etse de küçük balıklar gibidir. Ecelleriniz geldiğinde ve eserleriniz bitme zemânı yaklaşınca, Allahü teâlâ bizden sizin üzerinize bir kişi musallat eder ve sizi yok eder. Me’mûn doğru söylüyorsun, dedi.

İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” defninden sonra, halîfe Me’mûn bana kabrde okuduğun şeyleri bana da öğret, dedi. Onları unutdum, dedim. Gerçekden unutmuşdum. Bunun üzerine beni habse atmalarını emr etdi. Bir sene habsde kaldım. Çok sıkıldım ve yâ Rabbî! Muhammed aleyhisselâmın ve Onun temiz Ehl-i beytinin hürmetine beni kurtar, diye düâ etdim. Henüz düâmı temâmlamamışdım ki, İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” içeri girip geldi. Gönlün daraldı mı ey Ebussalt, buyurdu. Evet, vallahi daraldı dedim. Mubârek elini, bağlı olduğum bağlara dokundu. Kalk dışarı çık, buyurdu. Bütün bağlar çözüldü. Elimden tutdu, dışarı çıkdık. Habshânenin bekcileri beni gördüler. Fekat bir şey söyliyemediler. Sonra İmâm-ı Alî Rızâ hazretleri bana: Yürü, Allahü teâlânın emânında ol, sen Me’mûna rastlamazsın, o da seni bulamaz, buyurdu. Bu zemâna kadar Me’mûnu görmedim.

İMÂM-I TAKÎ MUHAMMED BİN ALÎ
“radıyallahü anh”

İsmi Muhammed bin Alîdir. Oniki imâmın dokuzuncusudur. İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” oğludur. Künyesi Ebû Ca’ferdir. Künyesi ve ismi İmâm-ı Muhammed Bâkıra “radıyallahü anh” benzediği için kendisine Ebû Ca’fer-i Sânî de denilmişdir. Lakabı Takî ve Cevâddır. Annesi Hayrzâne veyâ Reyhâne adında bir câriye idi. Hicretin yüzdoksanbeşinci senesinde Receb ayının onunda, Cum’a günü Medînede doğdu. Hicretin ikiyüzyirminci senesinde, Zilhicce ayının altısında Salı günü vefât etdi. Kabri Bağdâdda, dedesi Mûsâ Kâzımın “radıyallahü anh” kabrinin arkasındadır.

İmâm-ı Muhammed Takî “radıyallahü anh” dahâ küçük yaşda iken, edebi ve ilmi o derece idi ki, halîfe Me’mûn ona hayrân olup, kızı Ümmü Fadlı ona nikâhlayarak Medîneye göndermişdir. Me’mûn ona her sene bin dirhem gönderirdi.

● İmâm-ı Muhammed Takî “radıyallahü anh” babasının vefâtında onbir yaşında idi. Bağdâdın mahâllelerinin birinde arkadaşlarıyla bir yol üzerinde duruyorlardı. Halîfe Me’mûn ava giderken o yoldan geçdi. Bütün çocuklar yoldan kaçdılar. İmâm-ı Muhammed Takî “radıyallahü anh” yerinde durdu. Me’mûn gelip ona biraz bakdı. Allahü teâlâ gönüllerde ona karşı muhabbet vermişdi. Halîfe ona, arkadaşların yoldan çekildiler, sen niçin durdun diye sordu. Yol dar değil ki, ben kenâra çekilince yol açılsın. Suçum da yokdur ki, senden korkup kaçayım. Sana hüsn-ü zannım vardır ki, sen suçsuz kimseyi incitmezsin, buyurdu. Onun güzel yüzü ve tatlı sözü, halîfe Me’mûnun çok hoşuna gitdi. Senin ismin nedir diye sordu. Muhammeddir, dedi. Kimin oğlusun diye sordu. İmâm-ı Alî Rızânın “radıyallahü anh” oğluyum, dedi. Me’mûn babasını rahmetle andı ve ondan râzı olduğunu söyledi. Sonra yoluna devâm etdi. Şehrden uzaklaşınca, yanındaki doğan kuşlarından birini av için bir su gölüne saldı. Doğan kuşu gözden kayboldu ve bir müddet sonra havâdan aşağı indi. Pençesinde küçük bir balık getir-

mişdi. Balık yarı canlı idi. Me'mûn hayret etdi. Balığı kendi eline aldı ve geri döndüler. Yine İmâm-ı Muhammed Takînin "radıyallahü anh" arkadaşlarıyla birlikde bulunduğu yoldan geçiyorlardı. Bütün çocuklar yoldan kaçdılar. Muhammed Takî "radıyallahü anh" yerinden ayrılmadı. Me'mûn yanına gelip, ey Muhammed, elimdeki nedir diye sordu. Allahü teâlâ denizde küçük bir balık yaratdı. Melik ve halîfenin doğan kuşları da onu avladı. Bunu bana Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" Ehl-i beytinin sülâlesi haber verdi, buyurdu. Me'mûn hayret etdi ve İmâm-ı Muhammed Takînin yüzüne biraz dahâ bakdı ve sen hakîkaten İmâm-ı Rızânın "radıyallahü anh" oğlusun, dedi. Ona ihsân ve ikrâmlarını artdırdı.

● Halîfe Me'mûnun kızı ve İmâm-ı Muhammed Takînin "radıyallahü anh" hanımı olan Ümmü Fadl, babası Me'mûna mektûb yazarak, İmâm-ı Muhammed Takînin kendisinin üzerine câriye ve hanım almak istediğini şikâyet etdi. Me'mûn cevâb yazarak, seni İmâm-ı Muhammed Takîye verirken, Allahü teâlânın ona halâl etdiğini harâm etmedim. Bundan sonra bana bu konuda şikâyet mektûbu yazma, dedi.

● İmâm-ı Muhammed Takî "radıyallahü anh" buyurdu ki: Zâlimin adâletle geçen günü, mazlûmun zulm edilen gününden dahâ ağır gelir. Câhiller çoğalınca, âlimler onlar arasında garîblerdir. Musîbete sabr, kötülük yapan için musîbetdir. Fâcirden yardım ümîd eden, onu seven için en küçük cezâ, mahrûm kalmakdır. İki kimse ebedî hastadır; sıhhatli olduğu hâlde perhîz yapan ve hasta olduğu hâlde perhîz yapmayan.

● Halîfe Me'mûn, kızı Ümmü Fadlı İmâm-ı Muhammed Takî "radıyallahü anh" ile nikâhlayıp, Medîneye gönderdi. Akşama doğru Kûfeye ulaşdılar. Orada konaklayıp, bir mescide girdiler. Mescidin avlusunda henüz yemiş vermemiş bir sidre, Arabistân kirazı vardı. İmâm-ı Muhammed Takî hazretleri bir ibrik su istedi. O ağacın altında abdest aldı ve nemâz kıldı. Nemâzdan sonra ağacın dibine geldi. Ağaç tâze

meyve vermişdi. Çok tatlı ve çekirdeksizdi. Orada bulunan halk, teberrüken o meyvelerden yidiler.

● Selefden bir zât şöyle anlatmışdır: Irakda idim. Şâmda bir kişiyi peygamberlik da'vâsında bulunuyor diye, zincirlere bağlayarak habs etdiklerini duydum. Habshâneye gidip, kapıcılara bir şeyler vererek o şahsın yanına girdim. Aklı ve fehmi yerinde idi. Başına gelenleri anlat dedim. Şöyle anlatdı: Şâmda hazret-i Hüseynin "radıyallahü anh" mubârek başının medfûn bulunduğu söylenen mescidde ibâdet ediyordum. Karşıma âniden bir zât çıkdı. Bana kalk dedi, kalkdım. Biraz yürüdük. Kendimi Kûfe mescidinde buldum. O zât burası neresidir, diye sordu. Kûfe mescididir dedim. Nemâza durdu. Ben de nemâza durdum. Nemâz bitince dışarı çıkdı. Ben de onunla berâber çıkdım. Bir müddet yürüdük. Kendimi Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mescidinde buldum. Ravda-i Resûle "sallallahü aleyhi ve sellem" selâm verdim. O zât orada da nemâz kılmağa başladı. Ben de nemâza durdum. Nemâz bitince dışarı çıkdı. Ben de onunla çıkdım. Bir müddet yürüdük. Mekkeye varmışdık. Kâ'beyi tavâf edip, dışarı çıkdık. O zât gözden kayboldu. Ben kendimi Şâmda ibâdet etdiğim mescidde buldum. Bu hâle hayret etdim. O zâtın kim olduğunu anlayamadım. Ertesi sene aynı vaktde o zât beni yine yanına alıp, aynı yerleri dolaşdırdı. Ayrılacağı zemân, bu gördüklerimi yaratan Allahü teâlâ hakkı için, siz kimsiniz diye sordum. İmâm-ı Muhammed Takî bin Alîyim buyurdu. Sabâhleyin bu hâdiseyi tanıdıklarıma anlatdım. Şâm vâlîsi bunları duymuş. Beni peygamberlik da'vâsında bulunuyor diye, yakalayıp bu habse atdılar, dedi.

Şâm vâlîsine bir mektûb yazarak bu durumu anlatdım. Vâlî mektûbun arkasına: O şahsı bir gecede, Şâmdan Kûfeye götüren kimse, onu bizim habshânemizden kurtarsın diye yazmışdı. Bu söz bana çok ağır geldi ve çok üzüldüm. Durumu o şahsa bildirmek üzere habshâneye gitdim. Bir de bakdım ki, vâlînin adamları telâşlı ve sıkıntı içindeler. Ne oldu diye sordum. Peygamberlik da'vâsında bulunuyor diye habs

edilen kimse kayboldu. Bilemiyoruz ki onu yer mi yutdu, yoksa gök kuşları mı kapdı diyorlardı.

● Halîfe Me'mûn vefât edince, İmâm-ı Muhammed Takî "radıyallahü anh" bizim kurtuluşumuz, otuz ay sonradır buyurdu. Otuz ay geçdikden sonra o da vefât etdi.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Muhammed Takînin "radıyallahü anh" huzûruna gidip, falan sâliha hanım size düâ ediyor ve kendisine kefen yapmak için bir elbisenizi istiyor, dedim. O sâliha hanımın elbiseye ihtiyâcı kalmamışdır, buyurdu. Bu sözün ma'nâsını anlayamamışdım. Sonra o sâliha hanımın onüç veyâ ondört gün önce vefât etdiğini haber aldım.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Bir arkadaşla sefere çıkacakdık. Vedâ etmek için İmâm-ı Muhammed Takîye "radıyallahü anh" gitdik. Bu gün sefere çıkmayınız. Sabr edin, yârın gidiniz, buyurdu. Huzûrundan ayrılınca, arkadaşım benim yüklerim gitdi. Ben bu gün yola çıkacağım dedi ve yola çıkdı. Gece konakladığı dereye sel gelip, selde boğuldu.

İMÂM-I HÂDÎ ALÎ BİN MUHAMMED
"radıyallahü anh"

İmâm-ı Muhammed Takînin "radıyallahü anh" oğludur. Oniki imâmın onuncusudur. İsmi Alîdir. Künyesi Ebül Hasendir. Kendisine üçüncü Ebül Hasen de denilmişdir. Lakabı Hâdîdir. Askerî lakabıyla meşhûrdur. Annesi bir câriyedir. Annesi halîfe Me'mûnun kızı Ümmü Fadldır diyenler de vardır. Hicretin ikiyüzondört senesinde, Receb ayının onüçünde, Medînede doğdu. Hicretin ikiyüzellidört senesinde cemâziyelâhir ayının sonunda, pazartesi günü Bağdâdın Sermenray nâhiyesinde vefât etdi. Kabri, Sermenrayda kendi serâyındadır. Kum beldesinde olduğunu söyliyenler de vardır. Fekat bu doğru değildir. Kum beldesinde Mûsâ Kâzımın "radıyallahü anh" kızı Fâtımanın "radıyallahü anhâ" meşhedi vardır. Mûsâ Kâzım "radıyallahü anh" bu kızı için, Fâtımayı kim ziyâret ederse Cennete gider, buyurmuşdur. Bu sözü

İmâm-ı Alî Rızâ “radıyallahü anh” nakl etmişdir.

● İmâm-ı Hâdînin “radıyallahü anh” menkıbelerinden biri şöyledir: Bir gün Sermenray civârında bir köye gitmişdi. Bir köylü kendisini görmek istedi. Falan köye gitdi, dediler. Arayan kimse o köye gitdi ve huzûruna vardı. İmâm-ı Hâdî “radıyallahü anh” o köylü kimseye ne isteğin var diye sordu. Köylü, ben hazret-i Alînin “radıyallahü anh” sevenlerindenim. Çok borcum var. Epey zemân geçmesine rağmen borçlarımı ödeyemedim. Benden bu borç yükünü kaldıracak sizden başka kimse bilmiyorum, dedi. İmâm-ı Hâdî hazretleri o köylüye, hiç üzülme buyurdu. O gece onu misâfir etdi. Sabâhleyin İmâm-ı Hâdî “radıyallahü anh” köylüye sana bir söz söyliyeceğim. O sözü aynen yerine getireceksin, buyurdu. Köylü, sözünüze aykırı bir iş yapmam, dedi. Köylü için, bir kâğıda, falan kimsenin şu kadar borcu, benim borcumdur diye yazdı. Yazdığı mikdâr köylünün borclu olduğu mikdârdan fazla idi. Kâğıdı köylüye verdi ve şöyle dedi: Ben yakında Sermenraya döneceğim. Bir cemâ’at içinde otururken, bu kâğıdı bana getir. Borcunu iste ve benimle ağır konuş buyurdu. Köylü baş üstüne efendim diyerek kâğıdı alıp gitdi. İmâm-ı Hâdî “radıyallahü anh” Sermenraya döndü. Halîfenin adamlarının ve diğer kimselerin bulunduğu bir topluluk arasında oturduğu bir sırada, o köylü geldi. Kâğıdı çıkarıp, İmâm-ı Hâdîden “radıyallahü anh” borcunu istedi. İmâm-ı Hâdî hazretleri gâyet yumuşak konuşarak özr beyân etdi ve falan gün ödeyeyim diye söz verdi. Bu durumu halîfe Mütevekkil duydu. İmâm-ı Hâdî hazretlerine otuz bin akçe gönderdi. Va’d edilen gün köylü geldi. Otuz bin akçeyi köylü kimseye verip, bununla borcunu öde, kalanını da evine harcarsın, buyurdu. Köylü, ey Resûlullahın torunu! Ben bu paranın üçde birine râzı idim. Fekat Allahü teâlâ ne kadar göndereceğini dahâ iyi bilir, dedi.

● Halîfe Mütevekkil hastalanıp, vücûdunda bir çıban çıkmışdı. Çok ağrı ve şiddetli ateş yapıyordu. Tabîbler ilâc bulamadılar. Neredeyse ölecekdi. Annesi Mütevekkil iyileşirse, kendi mâlımdan İmâm-ı Hâdî hazretlerine çok mâl göndere-

ceğim diye, nezr etdi. Bir gün halîfe Mütevekkilin yakın adamlarından Feth bin Hâkân, İmâm-ı Hâdîden de "radıyallahü anh" bir ilâc soralım, dedi. Bir kimse göndererek ondan ilâc sordurdular. İmâm-ı Hâdî hazretleri, falan şeyi çıbanın üzerine koyun, Allahü teâlânın izniyle fâideli olur, dedi. Bu haber Mütevekkilin meclisine ulaşınca, orada bulunanlar gülüşdüler ve alay etdiler. Feth bin Hâkân tecribe edelim, zararımız olmaz dedi. İmâm-ı Hâdî hazretlerinin söylediği şeyi çıbanın üzerine koydular. Çıban yarılıp, içindeki cerâhat boşaldı. Halîfe Mütevekkilin iyileşdiğini annesi duyunca, on bin dînârı bir keseye koydu ve kendi mührüyle kesenin ağzını mührleyerek, İmâm-ı Hâdî hazretlerine gönderdi.

Halîfe Mütevekkil tam sıhhate kavuşdukdan bir kaç gün sonra, bir kimse halîfeye İmâm-ı Hâdînin "radıyallahü anh" yanında çok mâl ve sayısız silâh var diye şikâyet etdi. Halîfe, vezîri Sa'îde, gece yarısı İmâm-ı Hâdînin evine girmesini ve orada bulduğu mâl ve silâhları kendisine getirmesini emr etdi. Vezîr Sa'îd şöyle anlatmışdır: Yanıma bir merdiven aldım. Gidip evinin damına çıkdım ve bacadan içeri girdim. Karanlık olduğundan ne tarafa gideceğimi şaşırdım. O sırada İmâm-ı Hâdînin "radıyallahü anh" sesini duydum. Ey Sa'îd! Biraz bekle, mum getirsinler, buyurdu. Mum gelince, aşağı indim. İmâm-ı Hâdî hazretleri yünden bir elbise giymiş, başında da yünden bir takke vardı. Hasır bir seccâde üzerinde kıbleye karşı oturuyordu. Ey Sa'îd! İşte odalar, ara buyurdu. Odaları aradım, bana söylendiği gibi mâl ve silâh yokdu. Sâdece halîfe Mütevekkilin annesinin gönderdiği kese, ağzı mührlü olarak duruyordu. Onun yanında mührlü bir kese dahâ vardı. İmâm-ı Hâdî hazretleri seccâdeye de bak buyurunca, seccâdeyi kaldırdım. Altında kınında sokulu bir kılıc vardı. Keseleri ve kılıcı aldım, Mütevekkile götürdüm. Halîfe Mütevekkil annesinin mührüyle mührlü keseyi görünce merâk edip sordu. Hâdiseyi anlatdılar. Halîfe Mütevekkil bir kese dinâr da kendisi koyup, getirdiklerimi aynen geri götürmemi emr etdi. İmâm-ı Hâdî hazretlerinin huzûruna varıp, mahcûb bir hâlde, efendim,

iznsiz evinize girmek bana çok zor geldi. Fekat bana böyle emr edildi, dedim. O zemân, meâl-i şerîfi, **(... Haksızlık edenler hangi âkıbete döndürüleceklerini yakında bileceklerdir)** olan Şu'ârâ sûresi 227.ci âyet-i kerîmesini okudu.

● Halîfe Mütevekkil, İmâm-ı Hâdîyi "radıyallahü anh" Medîneden Irak tarafına çağırdı. Sermenraya varınca, onu Hân-üssâdık denilen kötü bir yerde konaklatdılar. İmâm-ı Hâdî hazretlerini sevenlerden Sâlih bin Sa'îd huzûruna girip, efendim cânım size fedâ olsun, bunlar sizin kıymetinizi gizlemek ve nûrunuzu söndürmek istiyorlar. Çünki, sizi böyle kötü bir yerde konaklatdılar, dedi. İmâm-ı Hâdî "radıyallahü anh" ona, ey İbni Sa'îd! Sen henüz bu derecede misin buyurdu. Sonra mubârek eliyle işâret etdi. Sâlih bin Sa'îd şöyle demişdir: O sırada güzel bağçeler içinde serâylar, ırmaklar, hûrîler ve inci gibi dizilmiş vildânlar gördüm. Hayrete düşdüm. Bana, ey İbni Sa'îd! Biz nerede olursak, bunlar bizimle berâberdir. Biz bu kötü konaklama yerinde değiliz, buyurdu.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Hânımım hâmile idi. Bir oğlumun olması için İmâm-ı Hâdî hazretlerinden düâ istedim. Oğlun olacak, adını Muhammed koy buyurdu. Oğlum oldu ve adını Muhammed koydum.

● Yine bir kimse anlatmışdır: Hânımım hâmile idi. Çocuğumun oğlan olması için İmâm-ı Hâdîden "radıyallahü anh" düâ istedim. Çok kız vardır ki erkek evlâddan hayrlıdır buyurdu. Kızım oldu.

● Bir şahs imâm-ı Hâdîye "radıyallahü anh", Kûfe kâdîsı bana çok eziyyet ediyor diye şikâyet etdi. Ona iki ay dahâ sabr et buyurdu. İki ay sonra o kâdî vazîfesinden atıldı.

● Halîfe Mütevekkil evinde çeşîdli kuşlar bulundururdu. Kuşların sesinden gelenlerin sözlerini anlayamazdı. Gelenler de Mütevekkilin sözlerini anlayamazlardı. İmâm-ı Hâdî "radıyallahü anh" gelip içeri girince, kuşlar susar, çıkınca, tekrâr ötmeğe başlarlardı.

● Hindistândan gözboyayıcı bir sihrbâz gelmiş. Garîb gösteriler yapıyordu. Mütevekkil onu çağırıp, eğer bir oyun göstererek İmâm-ı Hâdî Alî bin Muhammedi mahcûb edebilirsen, sana bin dinâr vereceğim, dedi. Sihrbâz, olur, yaparım. Fekat bir yemek ve yanına birkaç yufka getirin ve beni onun yanına oturtun, dedi. Söylediği gibi yapdılar. İmâm-ı Hâdî "radıyallahü anh" bir parça ekmek almak istedi. Sihrbâz birşeyler yapdı. Ekmek önünden ucdu. Bu işi üç def'a yapdı. Orada bulunanlar gülüşdüler. Odadaki bir divân yasdığı üzerinde aslan resmi vardı. İmâm-ı Hâdî hazretleri o aslan resmine işâret ederek bunu tut, dedi. O resm cânlı bir aslan oldu. Sıçrayıp sihrbâzı yutdu. Sonra tekrâr yasdığa gidip, resm hâlini aldı. Mütevekkil sihrbâzı geri çıkarması için İmâm-ı Hâdîden "radıyallahü anh" çok istediyse de kabûl etmedi. Vallahi Allahın düşmânlarını dostlarına musallat edeni, aslâ göremezsiniz, buyurdu. Sonra oradan ayrıldı. Bu hâdiseden sonra o sihrbâzı kimse göremedi.

● Bir gün İmâm-ı Hâdî "radıyallahü anh" halîfenin evlâdından birinin düğün yemeğinde bulundu. Herkes edeble oturuyordu. Yalnız bir genç çok konuşarak ve gülerek edebsizlik ediyordu. İmâm-ı Hâdî hazretleri ona ey genç, ağız dolusu gülüyorsun ve Allahü teâlânın zikrinden gâfil oluyorsun! Hâlbuki sen üç gün sonra kabrde olacaksın, buyurdu. Genç, bu sözleri duyunca, edebsizlikden vazgeçdi. Sonra yemek yiyip dağıldılar. Ertesi gün o genç hastalandı ve üç gün sonra vefât etdi.

● Yine bir gün düğün yemeğinde idiler. Samîra ehlinden bir kimse boş sözler söylüyor, imâm-ı Hâdî hazretlerine gereken hürmeti göstermiyordu. İmâm-ı Hâdî "radıyallahü anh" bu kimsenin evinden acı bir haber gelecek, bu yemeklerden yiyemeyecek, buyurdu. Yemekler hâzırlanınca, o kimse ellerini yıkayıp, yemeği yiyeceği sırada, hizmetcisi ağlayarak içeri girdi. O kimseye, annen damdan düşdü, ölmek üzeredir. Hemen yetiş, ölmeden önce onu gör dedi. O şahs yemek yiyemeden kalkıp gitdi.

İMÂM-I ASKERÎ HASEN BİN ALÎ
"radıyallahü anhüm"

İmâm-ı Hâdî Alî bin Muhammedin "radıyallahü anhüm" oğludur. Oniki imâmın onbirincisidir.İsmi Hasendir. Künyesi Ebû Muhammed, lakabları; Zekî, Hâlis ve Sirâcdır. Askerî lakabıyla meşhûrdur. Annesi câriye olup, ismi Sevsen idi. Başka ismi olduğu da söylenmişdir ve İmâm-ı Hâdî ona Hadîs ismini koymuşdur.

İmâm-ı Askerî "radıyallahü anh" hicretin ikiyüzotuzbirinde Medînede doğdu. Doğumunun hicrî ikiyüzotuziki olduğu da söylenmişdir. Hicretin ikiyüzaltmış senesinde Sermenrayda vefât etdi. Kabri babasının kabrinin yanındadır. Kerâmetleri ve hârikâları sayısızdır.

Muhammed bin Alî bin İbrâhîm bin Ca'fer şöyle anlatmışdır: Geçim sıkıntısı çekiyorduk. Babam bana bir gün, oğlum, İmâm-ı Askerî Hasen bin Alînin "radıyallahü anh" huzûruna gidelim. Zîrâ onun çok cömerd olduğunu söylüyorlar. Onu hiç gördün mü, dedi. Hâyır hiç görmedim, dedim. Sonra, İmâm-ı Askerî hazretlerinin huzûruna gitmek için yola çıkdık. Yolda giderken babam İmâm-ı Askerî hazretleri bize beşyüz akçe verse, ikiyüz akçe ile bir elbise, ikiyüz akçe ile un ve yüz akçe ile de diğer ihtiyâclarımızı alırız, dedi. Ben de bana üçyüz akçe verse, yüzü ile elbise, yüzü ile yiyecek ve yüz akçe ile de bir merkeb alıp, Kuhistan tarafına gitsem, dedim. İmâm-ı Askerînin "radıyallahü anh" kapısının önüne vardık. Dahâ kimseyle birşey konuşmadan, içerden bir hizmetci çıkdı. Alî bin İbrâhîm ve oğlu Muhammed içeri girsin diye, bizi ismlerimizi söyliyerek çağırdı. İçeri girip, İmâm-ı Askerî hazretlerine selâm verdik. Babama şimdiye kadar niçin gelmedin, buyurdu. Babam bu hâlle huzûrunuza gelmeğe utandım, dedi. Sonra huzûrundan ayrılıp dışarı çıkdığımızda, arkamızdan bir hizmetci geldi. Babama bir kese verdi ve bunun içinde beşyüz akçe vardır, dedi. Sonra bir kese de bana verdi. Bunda da üçyüz akçe vardır. Yüz akçe elbise için, yüz akçe yiyecek için, yüz akçe de merkeb parasıdır. Fekat Kuhistana gitme, falan yere git, dedi. Söylediği yere git-

dim. O gün evlendim ve iki bin dinâra sâhib oldum.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: Babam baytâr idi. İmâm-ı Askerî hazretlerinin hayvânlarına bakardı. Halîfe Müsteînin bir katırı vardı. Değil binmek, bakıcılardan kimse ona eğer vuramıyordu. Halîfenin yakın dostlarından biri, bu katırı İmâm-ı Askerî Hasen bin Alîye "radıyallahü anh" götürsün. Ya bunu terbiye edip, binecek duruma getirir veyâ katır onu helâk eder, dedi. Halîfe, İmâm-ı Askerî hazretlerini çağırdı. Gelip serâyın kapısından içeri girince, katırı avluya çıkardılar. İmâm-ı Askerî "radıyallahü anh" katıra yaklaşıp, mubârek elini sağrısına sürdü. Katır terledi. Sonra halîfe Müsteînin yanına gitdi.Halîfe ona hürmet gösterdi ve yanına oturtdu. Sonra bu katıra bir dizgin tak, dedi. İmâm-ı Askerî hazretleri de babama, bu katıra bir dizgin tak, dedi. Halîfe ona dizgini sen tak deyince, başındaki taylesanı çıkarıp koydu ve katıra dizgin vurdu. Sonra gelip yerine oturdu. Halîfe bu katıra bir de eğer vur, dedi. İmâm-ı Askerî "radıyallahü anh" yine babama, bu katıra eğer vur deyince, halîfe, eğeri de sen vur, dedi. Tekrâr yerinden kalkıp katıra eğer bağladı. Halîfe, bu sefer, ne olur ona bir de bin, dedi. İmâm-ı Askerî hazretleri katıra binip, serâyın avlusunda dolaşdı. Katır hiç serkeşlik yapmadı. Sonra katırdan indi. Halîfe bu katırı nasıl buldun diye sorunca, bundan dahâ iyisini görmedim, dedi. Halîfe o katırı İmâm-ı Askerî hazretlerine hediyye etdi. O da babama bunu tut götür, buyurdu. Babam katırı alıp götürdü. Katır hiç serkeşlik yapmadı.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Askerînin "radıyallahü anh" huzûrunda fakîrlikden şikâyet etdim. Elinde bir kırbaç vardı. Onunla yeri kazdı. Beşyüz dinâr kıymetinde bir kalıp külçe altın çıkardı ve bana verdi.

● Yine bir kimse şöyle anlatmışdır: Zindânda habs idim. İmâm-ı Askerî hazretlerine bir mektûb yazıp, zindânın darlığından ve beni bağladıkları zincirlerin ağırlığından şikâyet etdim. Geçim sıkıntısı da çekdiğimi yazacakdım. Fekat bunu yazmağa utandım. Mektûbumun cevâbında, bugün öğle nemâzını evinde kılacaksın diye, yazmışdı. O gün

öğle vakti beni serbest bırakdılar ve öğle nemâzını evimde kıldım. Sonra bir de bakdım ki, İmâm-ı Askerî hazretlerinin bir hizmetcisi bana, yüz dinâr ve bir de mektûb getirdi. Mektûbda ne zemân bir ihtiyâcın olursa iste, utanma! İstediğin şeye Allahü teâlânın izniyle kavuşursun, diye yazılı idi.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Askerîye "radıyallahü anh" mektûb yazarak bir mes'ele sordum. Bir çeşid hummâ hastalığının çâresini de soracakdım. Onu yazmayı unutdum. Bana yazdığı cevâbda, ayrıca hummâ hastalığından da soracağımı, fekat unutduğumu yazarak, meâl-i şerîfi **(Ey ateş, İbrâhîmin üzerine soğuk ve sâlim ol)** olan Enbiyâ sûresi 69.cu âyet-i kerîmesini de yazıp, hummâlı hastanın boynuna asmamı emr buyurmuş. Buyurduğu gibi yapdım. Hasta şifâ buldu.

● Bir şahs şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Askerînin "radıyallahü anh" huzûrunda oturuyordum. Güzel yüzlü bir genç içeri girdi. Kendi kendime, acabâ bu kimdir diye merâk etdim. İmâm-ı Askerî "radıyallahü anh", bu genç Ümmü Ganîmin oğludur. Bütün dedelerimin yüzükleriyle mührledikleri taşın sâhibidir. O taşa benim de mühr basmam için geldi, buyurdu. Sonra o gence taşı ver, dedi. Genç taşı çıkarıp verince, yüzüğünü taşın mührsüz ve düz bir yerine basdı. Mühr meydâna çıkdı. Açık olarak Hasen bin Alî yazılmış olduğunu gördüm. O genç çıkıp gitdikden sonra, siz dâimâ bu kimseyi görürmüsünüz diye sordum. Vallahi uzun zemândan beri onu görmeği arzû ediyordum. Şimdi geldi ve onu gördüm. Dahâ önce görmemişdim. Haydi git dediler, geldim dedi, buyurdu.

● Bir kimse şöyle anlatmışdır: İmâm-ı Askerîye "radıyallahü anh" bir mektûb yazdım ve mişkâtın ma'nâsını sordum. Hanımım hâmile idi. Hayr düâ etmesini ve çocuğa bir ism vermesini istedim. Mektûbun cevâbında, Mişkât, Muhammed aleyhisselâmın mubârek kalbidir diye yazmışdı. Hanımımın ve çocuğun hâlinden bir şey yazmamışlar. Yalnız mektûbun sonunda, Allahü teâlâ sana büyük ecr ve sonra bir evlâd versin, diye yazmışlardı. Çocuğum ölü doğdu. Ondan sonra bir oğlum oldu.

İMÂM-I HÜCCET MUHAMMED BİN HASEN
“radıyallahü anhüm”

İmâm-ı Askerî Hasen bin Alînin oğludur. Oniki imâmın onikincisidir. İsmi Muhammeddir. Künyesi Ebül Kâsımdır. Lakabları, Hüccet, Kâim, Mehdî, Muntazır ve Sâhibüzzemândır. Kendisine Hüccet lakabını veren İmâmiyye fırkası, onun oniki imâmın sonuncusu olduğu ve hicrî ikiyüzaltmışbeş veyâ ikiyüzaltmışaltı senesinde Sermenrayda, yer altında kaybolduğu, annesi onu beklediği hâlde çıkmadığı inancındadırlar.

Annesi Ümmi veled bir câriye idi.Annesinin isminin Saykal, Sevsen, Nercis veyâ başka olduğu söylenmişdir. Hicretin ikiyüzellisekizinci senesinde Ramezân ayının yirmiüçünde Sermenrayda doğdu. Hicretin ikiyüzellibeşinde Şa’bân ayının ortasında doğduğu da söylenmişdir.

● İmâm-ı Askerî Ebû Muhammed Zekînin “radıyallahü anh” teyzesi şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Askerînin “radıyallahü anh” yanına gitmişdim. Bana, teyzeciğim bu gece bizim evde kal. Allahü teâlâ bize bir halef, yerimize geçecek bir evlâd verecekdir, buyurdu. Oğlun kimden olacak, hanımın Nercisde bir hâmilelik hâli yokdur, dedim. Teyzeciğim, Nercis hâmilelik yükünü çekmeyecek, ancak doğum vaktinde belli olacak buyurdu. O gece orada kaldım. Gece yarısı geçince, kalkıp teheccüd nemâzı kıldım. Nercis de teheccüde kalkdı. Kendi kendime sabâh yaklaşdı, Ebû Muhammedin söylediği doğum alâmetleri görünmüyor, dedim. O sırada Ebû Muhammed İmâm-ı Askerî odasından bana seslenerek, teyzeciğim, acele etme, Nercisin bulunduğu odaya git, dedi. Gitdim. Nercis beni karşıladı. Vücûdu titriyordu. Onu bağrıma basdım. İhlâs sûresini, Kadr sûresini ve Âyet-el kürsîyi okudum. Nercisin doğacak olan çocuğu da karnında okuyordu. Sonra oda aydınlandı. Bakdım çocuk doğmuş ve yerde yatıyordu, hemen kaldırdım. O sırada İmâm-ı Askerî odasından seslenerek, teyzeciğim oğlumu getir, dedi. Çocuğu sarıp götürdüm. Çocuğu alıp, mubârek dilini ağzına götürüp, Allahü teâlânın izniyle konuş buyur-

du. Çocuk Bismillâhirrahmânirrahîm dedi ve meâl-i şerîfi, **(Biz ise istiyorduk ki, o yere güçsüz düşürülenlere lütfda bulunalım, onları önderler yapalım, onlara** (ötekilerin) **yerini aldıralım)** olan Kasas sûresinin 5.ci âyetini okudu. O sırada etrâfımızı yeşil renkli kuşlar sardılar. İmâm-ı Askerî "radıyallahü anh" onlardan birini çağırdı. Bunu tut ve Allahü teâlânın emrinin erişmesine kadar sakla, buyurdu. O kuşun çevresindeki kuşların ne olduğunu sordum. O kuş şeklinde gördüğümüz Cebrâîl aleyhisselâm, diğerlerinin de rahmet melekleri olduğunu söyledi. Sonra çocuğu annesine götür, buyurdu. Meâl-i şerîfi, **(... Böylelikle biz onu gözü aydın olsun, gam çekmesin ve Allahın va'dinin gerçek olduğunu bilsin diye annesine geri verdik. Fekat yine de pek çoğu** (bunu) **bilmezler)** olan Kasas sûresinin 13.cü âyet-i kerîmesini okudu. Onu alıp götürdüm. Doğduğu zemân göbeği kesilmiş ve sünnet olmuş idi. Sağ kolunda, meâl-i şerîfi, **(... Hak geldi bâtıl, yıkılıp gitdi. Zâten bâtıl yıkılmağa mahkûmdur)** olan İsrâ sûresi 81.ci âyet-i kerîmesi yazılı idi. Doğduğunda iki dizi üzerine oturup, şehâdet parmağını kaldırdı. Sonra aksırdı ve elhamdülillah, dedi.

● Başka birisi şöyle anlatmışdır: Bir gün İmâm-ı Askerînin "radıyallahü anh" huzûrunda idim. Senden sonra halefin, yerine geçecek olan kimdir, diye sordum. Odasına gitdi. Kucağında ayın ondördü gibi parlayan üç yaşlarında bir çocuk ile geldi. Eğer sen Allahü teâlâ indinde mükerrem bir kimse olmasaydın, bu oğlumu sana göstermezdim. Bunun ismi Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ismi gibi, künyesi de Onun künyesi gibidir. Zulm dolu olan yeryüzü bunun zemânında adâletle dolacakdır, buyurdu.

● Bir diğer şahs şöyle anlatmışdır: Bir gün Ebû Muhammed İmâm-ı Askerînin "radıyallahü anh" huzûrunda idim. Sağ tarafında bir oda gördüm. Kapısında perde çekilmişdi. Sizden sonra sizin vazîfenizi yapacak olan vasîniz kim olacakdır, dedim. Bana şu odanın kapısındaki perdeyi kaldır, buyurdu. Perdeyi kaldırdım. İçerden nûr yüzlü bir çocuk çıkdı. Sağ yanağında bir ben vardı ve saçları uzunca idi. Gelip

İmâm-ı Askerînin dizinin dibine oturdu. İmâm-ı Askerî hazretleri belli bir zemâna kadar şu odaya gir, buyurdu. O odaya girerken, ben de ona bakıyordum. Sonra da bana haydi kalk, o odaya bak, içinde kim vardır. Çocuk odaya girdikden sonra imâm-ı Askerînin emri üzerine gidip, o odaya bakdım. Hiç kimse yokdu.

● Yine bir şahs şöyle anlatmışdır: Halîfe Mu'tedıd beni iki kimseyle birlikde çağırdı. İmâm-ı Askerî Hasen bin Alînin "radıyallahü anh" vefât etdiğini söyledi. Sermenraya gidip evini yıkmamızı ve evinde kimi bulursak başını getirmemizi emr etdi. Sermenraya gidip, İmâm-ı Askerînin "radıyallahü anh" evine vardık. Sanki yeni yapılmış gibi çok güzel, tertemiz bir evdi. Evde bir perde vardı. Perdeyi kaldırdık. Karşımıza bir mahzen çıkdı. Mahzenin ilerisinde bir deniz gördük. Güzel yüzlü bir kimse, suyun üstüne bir hasır sermiş, üzerinde nemâz kılıyordu. Bize hiç alâka göstermedi. Yanımdaki iki arkadaşımdan biri biraz ilerlemek istedi. Fekat suya batdı. Elinden tutup kurtardım. Diğer arkadaşımız da ilerlemek istedi. O da suya batdı. Onu da güçlükle kurtarabildik. Ben bu durum karşısında şaşırıp kalmışdım. Ey ev sâhibi, biz nereye geldiğimizi bilemedik. Allahü teâlâdan afv, senden özr dileriz, dedim. Bize hiç iltifât etmedi. Geri dönüp, halîfe Mu'tedıdın yanına geldik. Hâdiseyi aynen anlatdık. Halîfe bu sırrı gizleyiniz. Kimseye anlatmayınız. Yoksa sizin başınızı vurdururum, dedi.

Şî'îlerin İmâmiyye fırkası, İmâm-ı Hüccete iki çeşid gaybet (kaybolma) isnâd ederler. Birincisi, doğumundan sefâretin, imâmetinin sonuna kadar olan kısa zemânda olan gaybeti. İkincisi; uzun gaybeti olup, sefâretin, imâmetin sona ermesinden, Allahü teâlânın yeniden onu ortaya çıkarmasını takdîr etdiği zemâna kadar olan gaybetdir. İmâm-ı Hüccetin "radıyallahü anh" kısa gaybetinde iki elçisi vardır. Onlar insanların ihtiyâclarını gidermekde ve süâllerine cevâb vermekde İmâm-ı Hüccet ile insanlar arasında vâsıtadır, derler. Elçilik, Alî bin Muhammed adlı bir şahsda son bulmuşdur. Bu şahs hicrî üçyüzyirmialtı senesinde vefât etmişdi. Rivâyet

olundu ki, Muhammed bin Hasen Askerî "radıyallahü anh" vefâtından altı gün önce, Alî bin Muhammede şöyle yazmışdır: Bismillâhirrahmânirrahîm. Ey Alî bin Muhammed! Allahü teâlâ sana çok ecr versin. Sen altı gün içinde öleceksin. İşlerini bitir ve makâmını kimseye vasıyyet etme! Zîrâ tam gayb olma zemânın gelmişdir. İmâmlık bundan sonra ancak Allahü teâlânın izniyle ortaya çıkar. Bu da tûl-i emele dalma ile kalblerin kararması, yer yüzünün kötülüklerle dolmasından sonra vukû' bulur. O zemân bana tâbi' olanlardan biri gelecekdir. Kim Deccâl çıkmadan ve sayha zuhûr etmeden onu müşâhede etdiğini, gördüğünü söylerse, o yalancı ve iftirâcıdır. Lâ havle velâ kuvvete illâ billahil aliyyil azîm, diye yazdı ve Alî bin Muhammed altı gün sonra kimseye vasıyyet etmeden vefât etmişdir. O zemândan i'tibâren Allahü teâlânın dilediği zemâna kadar uzun gaybet başladı, derler. Bu fırkanın gaybet-i kasri (kısa gaybet) müddetinde İmâm-ı Hüccet ile alâkalı pekçok hikâyeleri vardır.

İmâmiyye fırkasının anlatdığı bir hâdise de şöyledir: Halle nâhiyesi ehâlisinden İsmâ'îl adında bir kimsede bir yara çıkdı. Bağdâdın bütün tabîbleri onu tedâvî etmekden âciz kaldılar. Bunun çâresi kesmekdir, kesmeyince olmaz. Fekat yarayı kesmekde de büyük tehlike vardır. Çünki, damarlarına yakındır. O kesilince ölür, dediler. O şahs demişdir ki, tabîblerden ümmîdimi kesince, Sermenrayda Meşhed-i şerîfe gitdim. İmâmların kabrlerini ziyâret etdikden sonra, mahzene (İmâm-ı Hüccetin kaybolduğu söylenen yere) girdim. Allahü teâlâya düâ edip, yalvararak, imâmlar ile tevessül etdim. Onların hürmetine çâre istedim. Geceleri nemâz kılarak geçirdim. Günlerce orada kaldım. Bir gün Dicle kenârında gusl abdesti aldım. Temiz elbiseler giydim ve Meşhed-i şerîfe gitdim. Orada dört atlı kişi gördüm. Kılıç kuşanmışlardı. Biri elinde mızrak tutuyordu. Birisi de hırka giyinmişdi. Onların Meşhedin ehlinden olduklarını zan etdim. Yanıma gelince selâm verdiler. Selâmlarını aldım. Elinde mızrak tutan kimse, üzerinde hırka bulunan kimsenin sağ tarafına durdu. Diğer iki kimse de sol tarafında durdu. Üzerinde hırka bulunan

zât bana, sen yarın memleketine, âilenin yanına mı gitmek istiyorsun, dedi. Evet, dedim. Yaklaş, yaranı göreyim, dedi. Yanına yaklaşdım. Elini yaranın üzerine koyup sıkdı. Çok zahmet çekdim. Sonra elinde mızrak bulunan zât bana, kurtuldun ey İsmâ'îl, dedi. Adımı nasıl bildi diye hayret etdim. Biz de, siz de inşâallah kurtulduk, dedim. Elinde mızrak bulunan zât, hırka giymiş olan zâtı kasd ederek, bu imâmdır, dedi. Hemen koşup ona sarıldım ve mubârek dizinden öpdüm. Sonra gitdi. Ben de arkasından gitdim. Bana geri dön, dedi. Ben sizden aslâ ayrılmak istemem, dedim. Geri dön, müsâade yok, dedi. Yine sizden ayrılamam, dedim. Elinde mızrak olan kimse, utanmıyor musun, imâm sana geri dön, dedi. Sen muhâlefet ediyorsun, dedi. Çâresiz durdum. Bir müddet gitdi. Sonra mubârek yüzünü bana dönüp buyurdu ki, Bağdâda varınca halîfe Muntasır seni çağıracakdır. Ondan aslâ bir şey kabûl etmeyeceksin. Onlar gözden kayboluncaya kadar orada durdum. Sonra Meşhede gitdim. O dört atlı kimseleri sordum. Bu beldenin seçilmiş şerefli kimseleridirler, dediler. Birisi imâm idi dedim. İmâm elinde mızrak bulunan mı idi, yoksa hırka giymiş olan mı idi diye sordular. Ben hırka giymiş olan imâm idi, dedim. Ona yaranı gösterdin mi, dediler. Evet gösterdim, mubârek eliyle sıkdı, diyerek sağ uyluğumu açıp gösterdim. Yaradan hiç eser yokdu.Birden dehşete düşdüm. Yoksa yara sol uyluğumda mı idi diye onu da açdım. Hiç bir eser yokdu. Halk bu hâli görünce, bana saygı için üzerime üşüşdü. Gömleğimi parçaladılar. Neredeyse kalabalıkdan ölecekdim. Meşhedin hizmetcileri beni kurtardılar. Sonra Bağdâda gitdim. Bu haber Bağdâdda yayıldı. Orada da halk bana saygı göstermek için üzerime üşüşdü. Yine neredeyse helâk olacakdım. Beni halîfe Muntasıra götürdüler. Benden hâdiseyi sordu. Bir bir anlatdım. Bana bin dinâr verdi. Almam, zîrâ imâm bana senden bir şey almamamı vasıyyet etdi, dedim. Muntasır ağladı. Sonra yanından çıkıp gitdim. Hiçbir şeyini kabûl etmedim.

(Câmi'ul-üsûl) kitâbında, kıyâmet günü ve kıyâmet alâmetleri hakkında İbni Mes'ûdün "radıyallahü anh" şöyle ri-

vâyet etdiği yazılmışdır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, **(Dünyânın sâdece bir gün ömrü kalsa, Allahü teâlâ o bir günü uzatır ve Ehl-i beytimden ismi ismime babasının ismi babamın ismine uyan birini meydâna çıkarır. Dahâ önce zulm ile dolu olduğu gibi, O dünyâyı adâlet ile doldurur.)** [**(Se’âdet-i Ebediyye)** kitâbının 62.ci sahîfesine bakınız!]

Yine **(Câmi’ul-üsûl)** kitâbında şöyle bildirilmişdir: Ebû İshak “radıyallahü anh” şöyle rivâyet etdi: Hazret-i Alî “radıyallahü anh” hazret-i Hasene “radıyallahü anh” bakarak: “Bu benim oğlum seyyiddir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” şöyle buyurmuşdur. Yakında bunun neslinden bir kişi gelecekdir. İsmi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ismi gibi olacakdır. Bedeni ve sûreti de benzeyecekdir. Ancak, ahlâkı aynı derecede olmayacakdır”, buyurdu. Sonra yeryüzünü adâletle doldurur, kıssasını zikr etdi. Bunu Ebû Dâvüd “rahmetullahi aleyh” bildirdi. Fekat kıssayı bildirmedi.

(Fütûhât-ül-Mekkiyye) kitâbının sâhibi Muhyiddîn-i Arabî “rahmetullahi aleyh” Mehdîden “aleyhirrahme” bahs ederken şöyle bildirmişdir: Mehdînin “aleyhirrahme” yanında ricâlullahdan kâmil ve çok ilm sâhibi üçyüz altmış kişi bulunacakdır “eyyedekellahu ve iyyânâ”. Allahü teâlâ yeryüzünde bir halîfe yaratır. Yeryüzü zulmle dolmuş iken, o yer yüzünü adâletle doldurur. Şâyet dünyânın bir gün ömrü kalsa bile, Resûlullahın nesebinden olan o zât ortaya çıkıncaya kadar Allahü teâlâ o günü uzatır. O zât hazret-i Fâtıma “radıyallahü anhâ” evlâdındandır. İsmi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ismine, künyesi de künyesine uyar. Onun ceddi Hasen bin Alîdir “radıyallahü anhümâ”. Kâ’bede Hacer-ül Esved rüknü ile makâm-ı İbrâhîm arasında Ona bî’at edilir. Yaratılışı, bedeni, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” benzer. Ancak ahlâkı aynı derecede olmaz. Hiç kimse huluk, huy bakımından Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” derecesine ulaşamaz. Çünki, Allahü teâlâ [Kalem sûresi 4.cü âyetinde meâlen] **(Şüb-**

hesiz ki sen huluk-ı azîm üzeresin) buyurdu. Hakîkat ehli, keşf ve şühûd sâhibi ârifler ona bî'at ederler. Allah adamları onun da'vetine icâbet ederler ve ona yardımcı olurlar. Memleketin yükünü çekmekde ve Allahü teâlânın ona yüklediği sorumlulukda ona yardımcı olurlar. Allahü teâlâ, başkalarından gizlediği, keşf ve şühûd yoluyla, hakîkatlere muttali' kıldığı kullarını, ona vezîrler, yardımcılar yapar. O da onlarla istişâre ederek isâbetli kararlar verir. Çünki Onlar, hakîkatı bilen âriflerdir. Mehdî de "aleyhirrahme", lâzım olduğu kadar herşeye Allahü teâlâ tarafından muttali' kılınır. Çünki, o kendisine hak bildirilmiş olan bir halîfedir. Hayvânların konuşmalarını anlar. Adâleti insanlar ve cinler arasında yayılır.

Şeyh Alâüddevle Ahmed bin Muhammed Semnânî "kuddise sirruh", Ebdâl ve kutblardan bahs ederken şöyle buyurmakdadır: Muhammed bin Hasen el-Askerî "radıyallahü anhü ve an âbâihilkirâm" temiz ehl-i beyt imâmlarındandır. Kutbiyyet mertebesine ulaşdı. Gizlendiği zemân ebdâl dâiresine girdi. Derece derece ilerleyerek efrâdın en üstünü oluncaya kadar yükseldi. O sırada kutb Alî bin Hüseyn el-Bağdâdî idi. O vefât edince, Şunizeyh denilen yere defn edildi. Cenâze nemâzını Muhammed bin Hasen Askerî kıldırdı "radıyallahü anhümâ". Onun makâmına oturdu, ya'nî yerine geçdi. Ondokuz sene kutbluk makâmında kaldıkdan, sonra vefât etdi. Cenâze nemâzını Osmân bin Ya'kûb ve talebeleri kıldılar. Medîneye defn edildi. Onun yerine Osmân bin Ya'kûb el-Cüveynî el-Horasânî geçdi.

Osmân bin Ya'kûb el-Cüveynî acem diyârında vefât edince, cenâze nemâzını Abdürrahmân bin Avfın "radıyallahü anh" torunlarından Ahmed Küçük kıldırdı ve onun yerine geçdi. Kabri üzerinde türbe yokdu. Onlardan başkası kabrini bilmezdi. Her sene ziyâret ederlerdi.

Nakl edilen hadîs-i şerifde ve hazret-i Alînin "radıyallahü anh" sözünde, Mehdînin "aleyhirrahme" âhır zemânda geleceği, zulm ile dolu olan yeryüzünü adâletle dolduracağı bildirildi. Mehdînin ismi Muhammed, babasının ismi Abdüllah

olacakdır. Hazret-i Alînin “radıyallahü anh” neslinden olacak, künyesi de hazret-i Hüseynin “radıyallahü anh” künyesi gibi Ebû Muhammed olacakdır.

Allahü teâlâya hamd olsun ki, oniki imâmın “radıyallahü anhüm ecma’în” ba’zı sözlerini, hâllerini, hârikalarını ve kerâmetlerini anlatmayı, beyân etmeği nasîb eyledi. Tekrâr Eshâb-ı kirâmın “aleyhimürrıdvân” ba’zılarının hâllerini bildireceğiz. Oniki imâm “radıyallahü anhüm ecma’în” evliyâlıkda, kemâl ve fazîletde çok yüksekdirler. Bunlar hakîkat rehberleri olmuşlardır. Ancak bütün kerâmetlerin, yüksekliklerin oniki imâma münhasır olduğu akla gelmesin. Ehl-i beyt içinde çok büyükler gelmişlerdir. Meselâ onlardan biri, İmâm-ı Muhammed İdrîs Şâfi’îdir. Bunlardan bir kısmı meşhûr olmuş, bir kısmı ise meşhûr olmamışdır. Bunlardan sonra gelen meşhûr zâtlardan bir kısmını, Molla Abdürrahmân Câmî hazretleri **(Nefehât-ül-üns)** kitâbında tabakât-ı sofiyyede anlatmışdır. İbrâhîm Sa’d Alevî, Seyyid Abdülkâdir Geylânî “kuddise sirruh” gibi sonra gelen büyükler bunlardandır.

(Şevâhid-ün-nübüvve) kitâbını Fârisîden terceme eden Lâmi’î Çelebi şöyle yazmışdır: Nübüvvet bağçesinin meyvesi, fütüvvet çırâğının ışığı, din ve dünyânın sultânı, Enbiyânın vârisi, Seyyid Muhammed Mehdî Misbâh-ül-Harem Alî bin Seyyid-ül-Harem Abdüllah bin Seyyid Celâleddîn Buhârî “kaddesellahü rûhahü” hicrî yediyüz senesinin sonlarında Anadoluya gelip, Bursada yerleşmişdir. Osmânlı sultânlarından Sultân Bâyezid hânın kızı Hundî hâtun ile evlendi. Sekizyüzotuziki senesinde vefât etdi. Mubârek kabri Bursadadır. Uzakdan, yakından gelen pekçok kimse tarafından ziyâret edilip, feyz alınır. Bu fakîr Lâmi’î Çelebi onun zikr-i şerîfini kısaca yazdığım akşam her nasılsa nezle olmuşdum. Gece yarısı uyandım. Boğazımda bâdemciklerim şişmiş, tükrüğümü yutmağa mecâlim kalmamışdı. Ba’zı ilâclar kullandım, fâideli olmadı. Uzun müddet o hâlde oturdukdan sonra, uykuya dalmışım. Rü’yâmda bir kimse boğazımı sıvâzlıyordu. Kendisini göremiyordum. Birisi ba-

na boğazını sıvâzlayan kimdir biliyormusun dedi. Bilmiyorum kimdir, dedim. Seyyid Muhammed Buhârî "kuddise sirruh" dedi. O şahsı da göremedim. Bu hâlde iken uyandım. Boğazımda hiçbir ağrı yokdu, iyileşmişdi. Hayretimden acaba boğazımın ağrısı da rü'yâmda mı idi, öyle mi gördüm diye düşündüm. Yanımdaki hizmetci uyandığımı anlamış olacak ki, boğazınız nasıl oldu efendim, dedi. Anladım ki hazret-i Emîrin kerâmeti vukû' bulmuş. Velhâsıl o hazretin kerâmetleri ve hârikaları meşhûr ve dillerde mezkûrdur ki, beyâna sığmaz.

(Şevâhid-ün-nübüvve) mütercimi Lâmi'î Çelebi, bu kitâbın tercemesini yapmayı kendisine emr eden hocası Seyyid Ahmed Buhârîden "kuddise sirruh" şöyle bahs etmekdedir:

Sonra gelen evliyânın büyüklerinden biri de Seyyid Ahmed Buhârî hazretleridir. Zemânımız onun irşâdıyla şereflendi. Diyârımız onun ayak basmasıyla mes'ûd oldu. İstanbul halkına büyük bir ni'met olmuşdur. Avâm ve havâs herkes, onun sohbet meclisine koşmuşdur. Tam bir ihlâs ile onun huzûruna gelenler, murâdına erer, Allahü teâlânın râzı olduğu bir kul olurdu. Çünki o tesavvuf yollarının rehberi, hakîkat diyârının kumândânı idi. Allahü teâlânın lütfu ile güzel ahlâk ve fazîletlerle mücehhez idi. Kutb-ul irşâd, Gavs-ul-evtâd idi. Onun yolu sünnet-i seniyyeye uymak üzere kurulmuşdu. Zâhire kıymet vermeği terk, azîmetle amel, devâmlı zikr ve halkdan uzlet, halvet der encümen, sefer der vatan, hoş der dem, nazar ber kadem üzere yetişmişlerdir. Bu sebeble onun yüksek dergâhında bulunan erbâb-ı safâ, erbâb-ı vefâ olan talebelerinin gönülleri muhabbet-i ilâhiyyeye kavuşarak nûrlanıp, dünyâ maksadlarından temâmen yüz çevirmişlerdir. Her biri benliklerini yok edip, ellerinde bulunanı vermek hâline kavuşmuşlardır. Allahü teâlânın [Feth sûresi 29.cu âyetinde meâlen], **(... Onların yüzlerinde secdelerin izinden nişânları vardır...)** buyurduğu âyet-i kerîme iktizâsınca, kim onun meclisinde bulunsa, yüksek edeb ve güzel ahlâkını, huşû' ve vakârını görüp, Allahü teâlânın

sevdiklerinden biri olduğunu anlardı.

Bu fakîr (Lâmi'î Çelebi) Seyyid Ahmed Buhârî hazretlerinin eşiğine yüz sürdüğüm günden beri, bizzat şâhid olduğum ve onu seven güvenilir kimselerden işitdiğim kerâmetlerini ve hârikalarını yazsam büyük bir kitâb olurdu. Fekat kendi zemânında bunların yazılmasına râzı olmaz diye, hâllerini kısaca yazdım. Çünki maksad onun rızâsını gözetmekdir. Bu **(Şevâhid-ün-nübüvve)** kitâbının tercemesine teşebbüsde bulunmam ve diğer mu'teber kitâblardan ilâveler yapmağa ihtimâm göstermem de sırf hocamın işâretleri ve himmetleri ve emrlerine itâ'at netîcesinde olmuşdur. Bu eseri hâzırlamam hocamın ma'nevî yardımlarıyla olmuşdur. Yoksa bu işi bu fakîrin yapdığı zan edilmesin.

NAZM

Bu gün taht-ı vilâyetde şehin şehinşeh efendidir,
Tarîk-ı Hâcegân içre reîs-i Nakşibendîdir.

Dînin emrin icrâda, tarîkat resmin ihyâda,
Hakîkat sırrın ifşâda, sanasın hâce kendidir.

Eden sultânları bende, ânın ihsân-u lutfîdir,
Çeken serkeşleri bende, ânın aşk-ı kemendîdir.

Söz açub aşk-ı cânândan, tarîk-ı râz-ı irfândan,
Bir od urmuşdur âfâka ki, hep cânlar sipendîdir.

Şuna kim bir nazar bakdı, dil-ü cânın oda yakdı,
Cihân küllî âna akdı, eğer kul ger efendîdir.

Değil sahn-ı felek ancak, kamû mülk-i melik-ül Hak,
Fezay-ı Lâ mekân mutlak, güzergâh-ı semendîdir.

Cihân cân hazzını alsa, aceb mi sohbetinden kim,
Beyân-ı hikmet âmizî hakîkat şehdü kandîdir.

Bana devlet yeter, bu kim diyeler Lâmiî cândan,
Tarîk-i Nakşibendîde gulâm-ı mîr efendîdir.

Demidir menzile ânı irersen eyleyüb irşâd,
Ki yıllardır o sergerdân bu yolun dertmendîdir.

ESHÂB-I KİRÂMDAN “aleyhimürrıdvân” BA’ZILARININ BAHSİ

SA’ÎD BİN ZEYD
“radıyallahü anh”

Sa’îd bin Zeyd ibni Amr bin Fudayl, âşere-i mübeşşeredendir. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Cennet ile müjdelediği on sahâbîden biridir. [Hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” kızkardeşi Fâtımanın “radıyallahü anhâ” zevci idi. 51. yılında vefât etdi.] Nakl edilir ki: Bir kadın Eshâb-ı kirâmdan ba’zılarının bulunduğu bir yere gelip, Sa’îd bin Zeyd “radıyallahü anh” benim arsamı alıp, oraya binâ yapdı. Kendisine söyleyiniz yerimi versin. Yoksa Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mescidine gidip, onu şikâyet edeceğim, dedi. Eshâb-ı kirâm, kadının bu sözünü Sa’îd bin Zeyde “radıyallahü anh” söylediler. Sa’îd buyurdu ki, hazret-i Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim, buyurdu ki: **(Bir kişi, hakkı olmadan bir karış yer alsa, Allahü teâlâ onu yedi kat yerden tard eder.)** Ammâ hakîr bu hadîs-i şerîfi (Kitâb-ı Meşârık)da Sa’îd bin Zeydden şöyle de rivâyet edildiğini gördüm: **(Bir kimse zulm ile bir karış yer alsa, kıyâmet gününde o kimse yedi kat yerin dibine batıncaya kadar o yer boynuna takılır.)**

Sa’îd bin Zeyd “radıyallahü anh” kadının söylediklerini kendisine ileten sahâbiye, o kadına söyle, hakkım dediği yeri alsın, dedi. Sonra o kadına şöyle beddüâ etdi: Allahım! Eğer o kadın yalan söylüyor, bana iftirâ ediyorsa, onun gözünü görmez et! Gözleri görmez hâlde ölsün! Bu sözleri o kadına iletdiler. Kadın, Sa’îd bin Zeydin evini yıkıp, kendisi için ev yapmağa başladı. Aradan çok geçmeden gözleri görmez oldu. Geceleri câriyesini uyandırır, onun elinden tutarak, istediği yere onunla giderdi. Bir gece hizmetcisini uyandıramadı. Yalnız başına dışarı çıkdı. Bir kuyuya düşdü. Sabâhleyin onu kuyuda ölü buldular.

ABBÂD BİN BEŞÎR VE ÜSEYD BİN HUDAYR "radıyallahü anhümâ"

Enes "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Abbâd bin Beşîr ensârî ve Üseyd bin Hudayr ensârî, çok karanlık bir gecede, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda idiler. Dışarı çıkdıklarında onlardan birinin elindeki bastonundan ışık yayıldı. Onun aydınlığında gitdiler. Birbirlerinden ayrılınca, ikisinin de bastonundan ışık yayıldı. Herbiri kendi bastonundan yayılan ışığın aydınlığında gitdi.

AMMÂR BİN YÂSER "radıyallahü anhümâ"

Emîr-ül mü'minîn hazret-i Alî "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir seferde idik. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Ammârı "radıyallahü anh" su getirmeğe gönderdi. Şeytân siyâh bir köle şekline girerek, onun su almasına mâni' oldu. Ammâr "radıyallahü anh" şeytânı tutup yere vurdu. Şeytân, beni bırak sana mâni' olmayacağım, dedi. Bırakınca yine mâni' oldu. Ammâr "radıyallahü anh" onu tutup, tekrâr yere vurdu. Beni bırak sana mâni' olmayacağım, dedi. Bu sefer sözünde durdu. Ammâr "radıyallahü anh" suyu aldı. Henüz Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûruna gelmeden, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": "Şeytân siyâh bir köle sûretine girip, Ammârın su almasına mâni' oldu ise de, Allahü teâlâ Ammâra zafer verdi" buyurdu. Bunu Ammâra bildirdik. O siyâh kölenin şeytân olduğunu bilseydim, onu öldürürdüm. Fekat burnunu ısırmak istemişdim. Fenâ bir koku hissetdim ve onu bırakdım, dedi.

ALÂ' BİN HADREMÎ "radıyallahü teâlâ anh"

Muhâcirlerdendir. Bahreynde Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" vâlîsi idi. Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Hiç kimsede görmediğim üç acâib hâli Alâ' bin Hadremîde "radıyallahü anh" gördüm: Birincisi: Deniz sâhiline gitmişdik. Bize Allahü teâlânın ismini söyliyerek denize girin, dedi. Biz de Allahü teâlânın ismini söyliyerek denize girdik. Develerimizin tabanları hâriç hiç bir yerimiz ıslanmadı. İkincisi: Denizden geçip, sahrâya ulaşınca çok susadık.

Suyumuz da yokdu. Alâ’ bin Hadremîye “radıyallahü anh” söyledik. İki rek’at nemâz kıldı ve düâ etdi. Hemen başımızın üzerinde kalkan büyüklüğünde bir bulut ortaya çıkdı. O bulutdan o kadar yağmur yağdı ki, herkes suya kandı ve kablarını doldurdu. Üçüncüsü ise, Alâ’ bin Hadremî “radıyallahü anh” vefât edince, nemâzını kılıp defn etdik. Kabrinin üzerine kerpiçler koymuşduk. Sonra kefeninin bağlarını çözmeyi unutduğumuz aklıma geldi. Çözmek için kerpiçleri kaldırıp kabrini açdık. Onu kabrin içinde bulamadık.

Nakl edilir ki, Basrada bir kimsenin kulağına ufak bir çakıltaşı girmişdi. Gündüz râhatsız olur, gece de uyuyamazdı. Eshâb-ı kirâmdan “aleyhimürrıdvân” birine bunun çâresini sordular. O da Alâ’ bin Hadremînin “radıyallahü anh” düâsını okumalarını tavsiyye etdi. O bu düâyı deryâda ve çöllerde okurdu, dedi. Soran kimse, Allahü teâlâ sana rahmet versin, o düâ nedir, dedi. O düâ şöyledir buyurdu: “Yâ Âlî, yâ Azîm, yâ Halîm, yâ Alîm.” O kimse bu düâyı okuyunca kulağındaki taş parçası fırlayıp, ses çıkararak karşı dıvâra çarpdı.

EBÛ EMÂME BÂHİLÎ “radıyallahü teâlâ anh”

Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Şâmda vefât eden son eshâbıdır. [**(Eshâb-ı Kirâm)** kitâbının 252.ci sahîfesine bakınız!] Kendisinden şöyle nakl edilmişdir: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” beni, bir kavmi islâma da’vet etmek için gönderdi. O kavm da’vetimi kabûl etmedi. Susamışdım. Onlardan su istedim. Vermediler ve susuzlukdan ölünceye kadar sana su vermeyeceğiz, dediler. Bir abam vardı. Onu başıma çekip, güneşin sıcağında yatıp uyudum. Rü’yâmda bir kimse elinde sırça bir kadehle içecek getirdi. Kimse öyle güzel bir kadeh görmemişdir ve öyle güzel bir içecek içmemişdir. Onu bana verdi, alıp içdim. Bitince uyandım. Vallahi o şerbeti içdikden sonra, bir dahâ hiç acıkmadım ve susamadım.

Câriyesinden şöyle nakl edilmişdir: Ebû Emâme “radıyallahü anh” sadaka vermeği çok severdi. Eline geçen altın, gümüş ve yiyecekleri sadaka vermek için toplar, bir fakîr geldiğinde ona verirdi. Bir gün bir fakîr geldi. Evde üç dinâr var-

dı. Birini o fakîre verdi. Bir fakîr dahâ geldi, birini de ona verdi. Sonra bir fakîr dahâ geldi. Kalan bir dinârı da ona verdi. Ben, evde bizim için hiç bir şey kalmadı, dedim. Sonra minder üzerine yatıp uyudu. Öğle vakti ezân okununca, onu uyandırdım. Mescide gitdi. Oruc tutduğu için, akşama ona yemek hâzırlamak maksadı ile biraz borç buldum. Akşam yemeğini hâzırladım, çırayı yakdım. Öğle vakti yatdığı yerde dinârlar gördüm. Saydım, üç yüz dinâr idi. Kendi kendime, her hâlde bu dinârlar vardır diye güvenerek sadaka vermişdir, dedim. Yatsı nemâzından sonra eve geldi. Hâzırladığım yemeği görünce, Allahü teâlâya hamd etdi ve bana bakarak tebessüm etdi. Yemeği yidikden sonra dinârları getirdim. Bunları burada bırakmışsınız, dedim. Feryâd ederek, yazıklar olsun bu nedir, dedi. Bilmiyorum, burada buldum, dedim. Feryâdı dahâ da ziyâde oldu.

HÂLİD BİN VELÎD "radıyallahü teâlâ anh"

Ebû Bekr "radıyallahü anh" şöyle bildirmişdir: Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" huzûrunda, Hâlid bin Velîdden "radıyallahü anh" bahs edildi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem": **(O, Allahü teâlânın kılıclarından bir kılıcdır. Kâfirlerin karşısına çıkarmışdır.)** buyurdu.

Ebû Bekr "radıyallahü anh" halîfeliği sırasında, Hâlid bin Velîdi "radıyallahü anh" Hîre tarafına gönderdi. Hîre halkı, Abdülmesîh isminde bir kimseyi, ona elçi olarak gönderdi. Hediyye olarak da te'sîrini bir sâatde gösteren bir mikdâr zehr gönderdiler. Hâlid bin Velîd "radıyallahü anh" elçiye bu nedir diye sorunca, te'sîrini bir sâat içinde gösteren bir zehrdir, dedi. Hâlid bin Velîd "radıyallahü anh" o zehri avcuna koydu ve "Bismillâhi ve billahi Rabbissemâi velardı. Bismillâhillezî Lâ yedurru ma'asmihî dâün" düâsını okudu ve o zehri içdi. Hiçbir zararı dokunmadı. Elçi Abdülmesih kavmine döndü ve onunla sulh yapınız. Çünki te'sîrini bir sâat içinde gösteren zehri içdi, hiçbir zarar görmedi. Bu işi onlardan başkası yapamaz, dedi.

Nakl olunur ki, Hâlid bin Velîd "radıyallahü anh" askerlerinin arasında dolaşırken, bir kişinin bir şerâb tulumu gö-

türdüğünü gördü. Bu nedir diye sordu. O kimse bu sirkedir, dedi. Hâlid bin Velîd “radıyallahü anh”, Yâ Rabbî! Bunu sirke yap diye düâ etdi. O şahs şerâb tulumunu arkadaşlarının yanına götürdü. İçince sirke olduğunu anladılar. Yazıklar olsun sana, bu getirdiğin nedir, dediler. O şahs dedi ki: Ben şerâb getiriyordum. Yolda emîrinizi gördüm. Bu nedir dedi, sirkedir, dedim. Üç def’a Allahım, bunu sirke eyle diye düâ etdi. Allahü teâlâ onun düâsını kabûl eyledi.

ABDÜLLAH BİN ÖMER BİN HATTÂB “radıyallahü teâlâ anhümâ”

Emîr-ül mü’minîn hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” en büyük oğludur. Bâlig olmadan önce Mekkede îmân edip, babası ile Medîneye hicret etmişdir. Eshâb-ı kirâmın âlim ve zâhidlerinden idi. Bin köle azâd etmişdir.

Mekkede hac sırasında, Cemre taşı atılırken halkın izdihâmı sırasında ayağının iki parmağı arasına bir şey batdı. Yara olup şişdi ve bu sebeble Mekkede hicretin yetmişüç veyâ yetmişdördüncü senesinde seksendört yaşında vefât etdi.

Şöyle nakl edilmişdir: Bir seferde, halkın toplandığını görüp, sebebini sordu. Burada bir aslan vardır, halkın yoldan geçmesine mâni’ oluyor, dediler. Abdüllah bin Ömer “radıyallahü anh” bineğinden inip, aslana doğru yürüdü. Aslanı eliyle itdi. Bir rivâyete göre ise, aslana bir sille vurarak yoldan uzaklaşdırdı. Sonra şöyle buyurdu: Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim: **(Eğer insanlar, kendilerine musallat olan hiçbir şeyden korkmayıp da, yalnız Allahü teâlâdan korksaydı, kendilerine hiçbir şey musallat olmazdı)** buyurdu.

ABDÜLLAH İBNİ ABBÂS “radıyallahü anhümâ”

Eshâb-ı kirâmın “aleyhimürrıdvân” imâmlarından, büyük âlimlerindendir. Hâşimoğullarının hicretden üç sene önce muhâsara altına alındıkları Şa’b vâdîsinde doğdu. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât etdiğinde, Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü anh” onüç yaşında idi. İki kerre Resûlullahı “sallallahü aleyhi ve sellem” iki kerre de Cebrâ-

îl aleyhisselâmı gördüğünü ve Resûlullahın kendisine, Allahü teâlânın hikmet vermesi için düâ buyurduğunu söylemişdir. Hicretin altmışsekizinci senesinde yetmişbir yaşında Tâifde vefât etdi.

Meymûn Mihrân şöyle anlatmışdır: Tâifde, Abdüllah bin Abbâsın “radıyallahü anhümâ” cenâzesinde bulundum. Cenâze nemâzının kılınması için onu musallâya koydular. Bir beyâz kuş gelip, kefeninin içine girdi ve kayboldu. O kuşu her ne kadar aradılarsa da bulamadılar. Defn edip, kabrini örtdükden sonra bir ses işitdim. Söyliyeni görmüyordum. Meâl-i şerîfi, **(Ey itâatkâr nefs, sen Ondan, O da senden râzı olarak haydi gir sâlih kullarım arasına, gir Cennetime)** olan [Fecr sûresinin 27-30] âyet-i kerîmelerini okuyordu.

Nakl ederler ki, Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü anhümâ” bir gün mescide giderken, yolda bir kadın gördü. Nefsinde o kadına bir meyl hissetdi. Bunun üzerine, yâ Rabbî, bana gözümü bir ni’met olarak verdin. Fekat bunun bir belâ olmasından korkuyorum. Gözlerimi görmez et diye düâ etdi. Mubârek gözleri kapandı, görmez oldu. Kardeşinin oğlu onu mescide götürür, bir direğin dibine kıbleye karşı oturturdu. Sonra o çocuk oynamağa giderdi. Bir ihtiyâcı olunca çocuğa haber gönderip çağırırdı. Bir gün çocuk oyuna dalmışdı, gelmedi. Etrâfını kirleteceğinden korkarak, yâ Rabbî gözümü ni’met olarak verdin. Belâ olacağından korkduğum için kapatmanı istedim, kapatdın. Şimdi ise elbisemin ve mescidin kirlenmesinden korkuyorum, dedi. Gözleri açıldı ve görmeğe başladı. Evine gitdi. Bunları anlatan kimse, ben onu hem görür ve hem de görmez hâlde iken gördüm, demişdir.

İMRÂN BİN HASÎN “radıyallahü anh”

Hicretin elliüçüncü senesinde Basrada vefât etdi. İbni Sîrîn “rahmetullahi aleyh” Basrada Eshâb-ı kirâmdan İmrân bin Hasînden “radıyallahü anh” dahâ yaşlı kimse yokdu demişdir. Otuz sene karn ağrısı çekdi. Ateşle dağlayalım dediler, kabûl etmedi. Vefâtından iki sene önce kabûl etdi, dağladılar ve iyi oldu. Sonra buyurdu ki, önce nûr görüyordum. Sesler duyuyordum. Melekler bana selâm verirlerdi. Dağ-

landıkdan sonra bunlar olmadı. Çok tevbe istigfâr etdi. Allahü teâlânın bunları tekrâr ihsân etdiğini Mutrıf bin Abdüllaha söylemişdir.

HAMZÂ BİN AMR ESLEMÎ "radıyallahü anh"

Nakl edilir ki, Hamza bin Amr Eslemî "radıyallahü anh" seferlerden birinde, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ile birlikde idi. Çok karanlık bir gecede develer ürküp, bütün eşyâlar yere düşdü. Hamza bin Amr Eslemînin "radıyallahü anh" parmakları lamba gibi ışık verdi. Düşen eşyâları bulup develere yüklediler.

SELMÂN-I FÂRİSÎ "radıyallahü anh"

İsfehânlıdır. Künyesi Ebû Abdüllahdır. Emîr-ül mü'minîn Ömer "radıyallahü anh" onu Medayna vâlî ta'yîn etdi. Emîr-ül mü'minîn Osmânın "radıyallahü anh" halîfeliği zemânında vefât etdi. Siyer âlimleri Selmân-ı Fârisînin "radıyallahü anh" uzun ömür sürdüğünü ve hazret-i Îsânın "aleyhisselâm" vâsîsine ulaşdığını, ikiyüzelli sene veyâ dahâ fazla yaşadığını söylemişlerdir. Enes "radıyallahü anh" şöyle rivâyet etmişdir: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bir hadîs-i şerîfde: **"Sâbıklar (öncekiler) dört kişidir. Arabın sâbıkı, önderi Benim. Rûmun sâbıkı Suheybdir. Acemin sâbıkı Selmândır. Habeşin sâbıkı Bilâldir"** buyurdu. Diğer bir hadîs-i şerîfde: "Selmân bizdendir, Ehl-i beytdendir" buyurdu.

Şöyle nakl edilir: Selmân-ı Fârisînin "radıyallahü anh" vefâtı yaklaşınca hanımına, bir mikdâr misk verdi. Onu suya koy ve başımın etrâfına saç, insan ve cin olmayan kimseler yanıma geleceklerdir, dedi. Hanımı dedi ki, söylediği gibi yapdım, sonra dışarı çıkdım. İçerden esselâmü aleyküm yâ Resûlullahın sâhibi, arkadaşı, diye bir ses duydum. İçeri girdim vefât etmişdi. Yatağında uyuyor gibiydi.

Sa'îd bin Müseyyib "rahmetullahi teâlâ aleyh", Abdüllah bin Selmândan "radıyallahü anh" naklen şöyle anlatmışdır: Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" bana dedi ki, ey kardeşim, hangimiz önce vefât ederse, önce vefât eden kendini hayâtda olana göstersin, dedi. Ben bu mümkin olur mu, diye sordum.

Evet mümkin olur. Çünki, mü'minin rûhu bedenden ayrılınca, istediği yere gidebilir. Kâfirin rûhu siccînde habs edilmişdir, dedi. Selmân-ı Fârisî "radıyallahü anh" vefât etdi. Bir gün kaylûle için uyurken rü'yâmda Selmân-ı Fârisînin "radıyallahü anh" geldiğini gördüm. Selâm verdi. Selâmını aldım ve yerini nasıl buldun, dedim. İyidir, tevekkül et, tevekkül ne iyi şeydir, dedi ve bu sözü üç kerre tekrârladı.

TUFEYL BİN AMR DÛSÎ "radıyallahü anh"

Kendisi şöyle anlatmışdır: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Peygamberliğini bildirdikden sonra, Mekkeye gitdim. Kureyş müşriklerinden ba'zısı yanıma gelip, ey Tufeyl, bizim şehrimize geldin. Bizim aramızda Muhammed "aleyhisselâm" çıkıp, kavmimiz arasına ayrılık sokdu. Sözlerinde sihr te'sîri vardır. Kardeşi kardeşden, karıyı kocadan ayırıyor. Bu sözleri senin kavminin duymasından korkuyoruz. Onunla sakın konuşma, yanına gidip sözlerini dinleme, dediler. O kadar mübâlağa etdiler ki, onunla aslâ konuşmayayım, sözlerini dinlemeyeyim diye, azm etdim. Mescid-i harâma girince, Onun sözlerini duymamak için kulaklarıma pamuk tıkardım. Bir sabâh Mescid-i harâma girdim. Bakdım ki, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Kâ'beye yakın bir yerde nemâz kılıyordu. Ona yakın bir yerde durdum. Allahü teâlâ irâde etmiş olacak ki, Resûlullahın sözlerini duydum. Son derece güzel sözlerdi. Kendi kendime, ben şâirim ve zekî bir kimseyim. Sözlerin iyisini kötüsünü iyi bilirim. Onun yanına varayım. Eğer iyi söylerse kabûl edeyim, dedim. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" evine doğru dönüp, gitdi. Ben de, arkasından gitdim. Eve girince, ben de peşlerinden girdim. Ey Muhammed "aleyhisselâm"! Kavmin senin sözlerini işitmekden, beni o kadar korkutdular ki, işitmemek için kulaklarıma pamuk tıkamışdım. Allahü teâlâ irâde buyurmuş ki, senin güzel sözlerini işitdim. Onları bana bildir, dedim. Bana islâmı arz etdi ve Kur'ân-ı kerîm okudu. Vallahi ondan dahâ güzel kelâm işitmemişdim. Kelime-i şehâdet söyliyerek müslimân oldum. Sonra, yâ Resûlallah "sallallahü aleyhi ve sellem"! Kavmime benim sözüm geçer. İstiyorum ki gidip,

kavmimi islâma da’vet edeyim. Düâ buyurunuz da, Allahü teâlâ bana bir hârika versin ki, bu alâmet kavmimi islâma da’vetde bana yardımcı olsun, dedim. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: “Yâ Rabbî, buna bir delîl, hârika ver” diye düâ buyurdu. Sonra kavmimin yanına gitmek üzere yola çıkdım. Onlara yaklaşdığım zemân iki gözümün arasında kandil gibi bir nûr parlamağa başladı. Etrâfa ışık saçıyordu. Allahım, bu alâmeti yüzümden başka bir yerime nakl eyle. Korkarım ki kavmim bu hâli görerek, bu değişiklik onun yüzünde, bizim dînimizden ayrıldığı için olmuşdur derler, diye düâ etdim. O nûr kamçımın ucuna geçdi. Asılmış bir kandil gibi ışık yayılıyordu. Kavmim arasında o kadar kalıp, onları islâma da’vet etdim ki, îmân etmedik az kimse kalmışdı. Sonra Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına döndüm. Yâ Resûlallah! Kavmime beddüâ ediniz. Çünki çok zinâ yapıyorlar, dedim. “Allahım, Dûs kavmine hidâyet ver” diye düâ buyurdu. Bana, yine kavminin arasına dön, onları islâma da’vet et, buyurdu. Gidip kavmimi islâma da’vete devâm etdim.

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret edince, Bedr, Uhud ve Hendek gazâları yapıldı. Müslimân olanlardan bir cemâ’at ile birlikde, Hayber gazâsında Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanına gitdik. Mekke feth edilinceye kadar Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” yanında bulundum. Mekkenin fethinden sonra, beni Zilkefeyn adında bir putu yıkmak için gönderdi. Gidip o putu yıkdım, geldim. Ondan sonra, vefâtına kadar Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ile berâber oldum.

Şöyle nakl edilmişdir: Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” vefâtından sonra, arablardan dinden dönenler oldu. Tufeyl bin Amr “radıyallahü anh” bir gurub müslimânla Yemâme tarafına cihâda gitdi. Yolda bir rü’yâ gördü. Rü’yâsını arkadaşlarına şöyle anlatdı. Başımı traş etdiler, ağzımdan bir kuş çıkıp uçdu. Bir kadın beni gördü, alıp karnının içine koydu. Oğlum beni çok aradı, bulamadı. Arkadaşları bu rü’yâsına hayrdır inşâallah dediler. Kendisi, ben bu rü’yâmı şöyle ta’bîr etdim, dedi: Başımı traş etmeleri, bu gazâda başımı vereceğimi, şehîd olacağımı gösterir. Ağzımdan çıkan kuş rû-

humdur. Beni karnına koyan kadın yeryüzüdür. Oğlumun beni çok arayıp bulamaması ise, onun bu gazâda şehîd olmayı çok isteyip, şehîd olamamasını gösterir.

Tufeyl bin Amr "radıyallahü anh" Yemâme gazâsında şehîd oldu. Oğlu Amr ise çok yara aldı. Fekat sonra sıhhate kavuşdu. Hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" halîfeliği zemânında Yermükde o da şehîd oldu.

SEFÎNE "radıyallahü teâlâ anh"

Zevcât-ı mutahharadan Ümmü Selemenin "radıyallahü anhâ" kölesi idi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" hayâtda olduğu müddetce, Resûlullaha hizmet etmek şartı ile onu azâd etdi. Sefîne "radıyallahü anh" Ümmü Selemeye "radıyallahü anhâ" şöyle demişdir: Eğer sen bu şartı koymasaydın, hayâtda olduğum müddetce, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" yine hizmet ederdim. On sene hizmet etdiği söylenmişdir. İsmin nedir diye soranlara, adımı söylemem. Bana Resûlullah Sefîne ismini koymuşdur, derdi. Kendisine Sefîne isminin hangi sebeble verildiği sorulduğunda, şöyle demişdir: Bir gün Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" ve Eshâb-ı kirâm ile sefere çıkmışdık. Yanlarındaki eşyâ ağırlık vermiş olmalı ki, bana kilimini yere ser, buyurdu. Bütün eşyâları o kilimin üzerine koydu. Sonra bana bunları götür, sen Sefînesin buyurdu. O gün benim üzerime bir deve yükü yüklediler. Yedi yük saymışlardı. Bana aslâ ağır gelmedi.

Kendisi şöyle anlatmışdır: Bir gün gemiye binmişdim. Denizin dalgasından gemi parçalanıp dağıldı. Bir tahta parçasına tutunabildim. Dalgalar beni bir ormana atdı. Orada bir aslan vardı. Ey Ebel Hâris (aslan)! Ben Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kölesi Sefîneyim dedim. Aslan başını yere eğdi ve gelip yanını bana sürdü. Sonra bana yolu gösterdi. Yola çıkdığımızda yumuşak sesler çıkarıyordu. Anladım ki bana vedâ ediyordu.

HASSÂN BİN SÂBİT "radıyallahü teâlâ anh"

Nakl edilir ki, Âl-i Cefneden olan Cebele-i Gassânî dinden dönüp, Rûm kayserinin yanına gitmişdi. Hazret-i Ömerin "ra-

dıyallahü anh” elçisi ile, Hassân bin Sâbite “radıyallahü anh” hediyyeler göndermişdi. Hassân bin Sâbit, hazret-i Ömerin kapısına gelip, içeri girerek selâm verdi. Ey mü’minlerin emîri! Ben Âl-i Cefnenin hediyyelerinin kokusunu duyuyorum, dedi. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh”, evet Cebele-i Gassânî sana hediyye göndermiş, dedi. Bu hâdiseyi nakl eden kimse şöyle demişdir: Hassân bin Sâbitin hâdiseden hiç haberi olmadığı hâlde, yalnız kokusuyla Âl-i Cefnenin hediyyeleri olduğunu anlamasına hayret eder, hiç unutmam.

AMR BİN MÜRRETİL-CÜHENÎ
“radıyallahü teâlâ anh”

Müslimân oldukdan sonra, kavmine gidip, onları islâma da’vet etmek için, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” izn istedi. Kavmine gidip onları islâma da’vet etdi. Kavminden bir kişi hâric hepsi müslimân oldular. Îmân etmeyen o kimse: Ey Amr! Allah senin hayâtını sana zehr etsin. Bizim putlarımızı terk etmemizi ve atalarımızın dîninden dönmemizi istiyorsun, dedi. Amr “radıyallahü anh” ona, ikimizden hangimiz yalan söylüyorsa, Allah onun hayâtını zehr etsin, dedi. O şahsın dudakları ve ağzı parçalanıp döküldü. Yidiği yemeğin tadını alamazdı. Sonra gözleri kör oldu, dili tutuldu ve bu hâl üzere öldü.

İHBÂN “radıyallahü teâlâ anh”

Vefât edeceği sırada, beni iki parça elbise ile kefenleyin diye vasıyyet etdi. Vefât edince iki elbise ve bir de gömlek ile kefenleyip defn etdiler. Sabâhleyin, o gömleği elbiselerin üzerine bırakıldığı bir ağaç üzerinde gördüler. Bu gömlek onun mu, yoksa başkasının mı diye tereddüt etdiler. O gömleği diken terziyi buldular ve sordular. Terzi yemîn ederek, bu gömlek, İhbân “radıyallahü anh” defn edildiği zemân üzerinde olan gömlekdir, dedi.

EBÛ KURSÂFE “radıyallahü teâlâ anh”

Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ebû Kursâfeye “radıyallahü anh” bir elbise giydirmişdi. Halk ona düâ için

gelir, o da onlara düâ edip, Allahü teâlâdan bereket dilerdi. Gelenler o düânın te'sîrini kendilerinde görürlerdi.

Ebû Kursâfe "radıyallahü anh" Askalanlıdır. Oğlu Kursâfe rûm diyârına gazâya gitmişdi. Her sabâh nemâzı vaktinde, Askalandan, ey Kursâfe, nemâz, nemâz diye oğluna seslenirdi. Oğlu Kursâfe de rûm diyârından, buyur babacığım, diye cevâb verirdi. Arkadaşları sen böyle kime cevâb veriyorsun diye sorduklarında, babam beni nemâza uyandırıyor, derdi.

Ebû Kursâfe "radıyallahü anh" şöyle rivâyet etmişdir: Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim: Bir kimse yatmadan önce yatağına gelip, Tebâreke sûresini okuyup, sonra dört def'a Allahümme Rabbül Hılli vel-Harâm ve Rabbül-Beledil-harâm ve Rabbül-meş'aril harâm bi külli âyetin enzeltenâ fî şehri ramezâne bellig rûhi Muhammedin minnî tahiyyeten ve selâmâ" diye düâ ederse, Allahü teâlâ iki melek gönderir, o selâmı Resûlullaha ulaşdırırlar. Resûlullah da "sallallahü aleyhi ve sellem", benden de, falan oğlu falana selâm söyleyin, Allahın rahmeti ve bereketi üzerine olsun, buyurur.

ENES BİN MÂLİK ENSÂRÎ "radıyallahü teâlâ anh"

Künyesi Ebû Hamzadır. Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" on sene hizmet etdi. Resûlullah Medîneye hicret etdiğinde, Enes bin Mâlik on yaşında idi. Eshâb-ı kirâmdan "aleyhimürrıdvân" Basrada vefât edenlerin sonuncusudur. Cenâzesini Muhammed bin Sîrîn "rahimehullah" yıkadı.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Enes bin Mâlikin mâlının ve evlâdının çok olması, ömrünün uzun olması ve magfiret edilmesi için düâ etdi. Kendisi demişdir ki: Hurma ağaçlarım senede iki kerre hurma verirdi. Doksansekiz veyâ yüz çocuğum oldu. [**(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının 1035.ci sahîfesinde, 2.ci cild, 17.ci mektûbda diyor ki: Abdüllah ibni Zübeyr "radıyallahü anhümâ" halîfe iken, tâ'ûn hastalığı oldu. Enes bin Mâlikin "radıyallahü anh" seksenüç çocuğu öldü.] O kadar uzun ömrlü oldum ki, bana hayât lakabını verdiler. Düânın dördüncü kısmında buyrulan magfirete de kavuşacağım-

dan ümmîdim çokdur. Doksandokuz, yüz veyâ yüzüç veyâ yüzyedi yaşlarında vefât etdiği rivâyet edilmişdir.

Nakl ederler ki, Enes bin Mâlikin "radıyallahü anh" tarlalarını ekip biçen kimse, kendisine arâzînin kurak kaldığını, suya ihtiyâcı olduğunu söyledi. Abdest alıp iki rek'at nemâz kıldı ve düâ etdi. Bir parça bulut gelip, tarlalarının üzerini kapladı. Yaz günlerinde idi. Tarlalarının üzerine o kadar yağmur yağdı ki suya doyurdu. Sonra hizmetcisini gönderip, yağmur nerelere yağmış git bak bakalım, dedi. Hizmetci gidip bakdı ve yağmur sizin arâzinizin dışına çıkmamış diye haber getirdi.

SÂBİT BİN KAYS "radıyallahü teâlâ anh"

Sâbit bin Kays "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Bir seriyyeye çıkmışdık. Düşmânın câsûslarını gördük ve kaçmağa başladık. Arkadaşlarımızdan birisinin atı tökezledi. Atından uyluğunun üzerine düşdü. Uyluğu kırılmışdı ve kemikleri sanki hurma çekirdekleri gibi parçalanmışdı. Onu bir ata bindirmek istedik, mümkin olmadı. Beni katl edin dedi. Çâresiz onu orada bırakıp gitdik. Bir gün ve bir gece yol aldık. Bir de bakdık, o arkadaşımız arkamızdan yetişdi. Ayağı temâmen iyileşmişdi. Sanki aradan bir sene geçmiş gibi iyileşmişdi. O kimse bize şöyle anlatdı: Beyâz ata binmiş bir kimse yanıma geldi. Elini uyluğuma sürdü ve bana, meâl-i şerîfi, **(Eğer yüz çevirirlerse, de ki, Allah bana yeter, Ondan başka ilâh yokdur, yalnız Ona güveniyorum, O arş-ı azîmin Rabbidir)** olan, Tevbe sûresi 129.cu âyet-i kerîmesini oku, dedi. Okudum, uyluğum iyileşdi.

TEMÎM-İ DÂRÎ "radıyallahü teâlâ anh"

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" Tebük gazâsından dönünce, Temîm-i Dârî, Dâriyînden bir cemâ'at ile birlikde gelip müslimân olmuşdu.

Nakl edilir ki, hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" halîfeliği sırasında Medînede Hurrede bir yangın çıkdı. Hazret-i Ömer, Temîm-i Dârînin yanına gidip, haydi kalk, bu ateşin yanına gidelim, dedi. Yâ Emîr-el mü'minîn! Ben kimim ki,

dediyse de, hazret-i Ömer “radıyallahü anh” çok ısrâr etdi. Bunun üzerine kalkıp, onunla birlikde yangının çıkdığı yere gitdi. Bu hâdiseyi anlatan kimse şöyle demişdir: Ben de onların arkasından gitdim. Bakdım ki, Temîm-i Dârî “radıyallahü anh” eliyle ateşe işâret etdi. Ateşi dar bir boğaza sokuncaya kadar sürüp ta’kîb etdi. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” şöyle diyordu: **“Gören, görmeyen gibi değildir.”** [Bir rek’at nemâzda Kur’ân-ı kerîmi hatm eden dört kişiden biridir.]

ZEYD BİN HÂRİCE “radıyallahü teâlâ anh”

Nu’mân bin Beşîr “radıyallahü anh” şöyle anlatmışdır: Zeyd bin Hârice “radıyallahü anh” Medînenin sıhhatli kimselerinden idi. Boğazında bir hastalık ortaya çıkıp, öğle ile ikindi vakti arasında vefât etdi. Onu yatırıp üzerine bir örtü örtdüm. Sonra mescide gidip, ikindi ve akşam nemâzlarını kıldım. Bir kimse gelip, bana haydi kalk, Zeyd bin Hârice vefât etdikden sonra konuşuyor, dedi. Acele yanına gitdim. Ensârdan bir cemâ’at etrâfında toplanmışdı. Ben de yanına oturdum. Konuşuyordu veyâ onun ağzından konuşuluyordu. Şunları söylediğini duydum. Ömer “radıyallahü anh” kavmin celâletlisi idi. Allah yolunda çalışırken kendisine gelen elem ve sıkıntılardan korkmadı ve yılmadı. Kuvvetlilerin za’îfleri ezmesine mâni’ oldu, dedi. Sonra hazret-i Osmândan “radıyallahü anh” bahsedip, halîfeliğinin son zemânlarında çıkacak fitne ve karışıklıklardan söz etdi. Sonra Cennet ve Cehennemden ve içinde bulunanların hâllerinden ba’zı şeyler söyledi ve susdu. Orada bulunanlara ben gelmeden önce neler söyledi diye sordum. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” ve hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü anh” hâllerinden haber verdi, dediler.

CÂRİYE ZÂİDE
“radıyallahü teâlâ anhâ”

Hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” câriyesidir. Şöyle anlatılmışdır: Bir gün Zâide “radıyallahü anhâ”, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi ve selâm verdi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”: Ey Zâide, niçin ya-

nıma seyrek geliyorsun. Senin hâlin iyidir, ben seni severim, buyurdu. Yâ Resûlallah! Bu gün başıma acâib bir iş geldi. O sebebden huzûrunuza geldim, dedi. O hâdise nedir diye sorunca, şöyle anlatdı: Sabâhleyin odun toplamağa gitmişdim. Bir kucak odun toplayıp bağladım ve bir taşın üzerine koydum. O sırada yer ile gök arasında bir süvârî gördüm. Bana selâm verdi ve seyyidine, peygamberine selâm söyle ve de ki, Cennetin bekcisi Rıdvân şöyle dedi: Müjdeler olsun ki, ümmeti üç gurub hâlinde Cennete gireceklerdir. Bir gurub hesâbsız girer. Bir gurubun hesâbı kolay geçer. Bir gurubu da Onun şefâ'ati ile girer. Bunları söyledikden sonra göke yükseldi. Yer ile gök arasında bana iltifâtlarda bulundu.

Topladığım odunları zor taşıdığımı görünce, ey Zâide, odunları taşın üzerine koy, taşa, o odunları Zâide ile birlikde Ömerin "radıyallahü anh" evine götür, dedi. Taş hareket etdi ve odunu hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" evinin kapısına kadar getirdi, dedi. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" kalkıp, Onun ile hazret-i Ömerin kapısına gitdi. Taşın gelip-gitdiği izleri gördü ve "Allahü teâlâya hamd olsun ki, ben dünyâda iken Rıdvân, ümmetimin afv edileceğini müjdeledi ve ümmetimden bir kadını Meryem "radıyallahü anhâ" derecesine ulaşdırdı" buyurdu.

ENSÂRDAN BİR KADIN SAHÂBÎ
"radıyallahü teâlâ anhâ"

Enes bin Mâlik "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Ensârdan bir genç hastalanmışdı. Ziyâretine gitdik. Çok yaşlı ve gözleri görmeyen bir annesi vardı. Biz orada iken o genç vefât etdi. Yüzünü örtdük ve annesine Allahü teâlâ bu musîbet sebebiyle sana ecr ve sabr versin, dedik. Oğlum vefât etdi mi, diye sordu. Evet vefât etdi, dedik. Yâ Rabbî! Senin ve Peygamberinin yolunda gitdiğimi biliyorsun. Sıkıntılı zemânlarımda imdâdıma sen yetişirsin. Bu günkü musîbeti üzerimden kaldır diye düâ etdi. Biz henüz dışarı çıkmamışdık. Bir de bakdık ki ölen genç dirilip, yüzüne örtdüğümüz örtüyü kaldırdı ve ayağa kalkdı. Berâber yemek yidik.

YEDİNCİ BÖLÜM

TÂBİ'ÎN, TEBE-İ TÂBİ'ÎN VE SOFİYYE TABAKASINA KADAR VUKÛ' BULAN HÂLLER

REBÎ' VE REB'İ BİN HARRÂŞ
"radıyallahü teâlâ anh"

Reb'i bin Harrâş şöyle demişdir: Biz dört kardeş idik. Rebî' hepimizden çok nemâz kılar ve sıcak günlerde oruc tutardı. O vefât etdi. Yüzünü örtdük. Bir kişiyi pazardan ona kefen satın alması için gönderdik. Biz yanında duruyorduk. Bir de bakdık ki, yüzünü açdı ve esselâmü aleyküm, dedi. Oradakiler ve aleykesselâm, öldükden sonra konuşuyor musun, dedik. Evet sizden sonra Rabbime kavuşdum. Rabbimi gadablı bulmadım. Beni yumuşak reyhân ve istebrakla karşıladı. Dikkat ediniz! Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" cenâze nemâzımı bekliyor! Acele edin, beni gecikdirmeyin, dedi. Bu haberi hazret-i Âişeye "radıyallahü anhâ" bildirdiler. Buyurdu ki: Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim: "Benim ümmetimden öldükden sonra konuşan kimse tâbi'înin hayrlısıdır" buyurdu.

Rebî' yerinin Cennet mi, Cehennem mi olduğunu bilmeden gülmeyeceğine yemîn etmişdi. Vefât etdikden sonra, cenâzesini yıkayan kimse, onun devâmlı tebessüm etdiğini söylemişdir.

Selefden bir zât şöyle anlatmışdır: Benim hıristiyân bir komşum vardı. Vefât etdi. Hıristiyânlar onun cenâzesini yıkarken, doğrulup, müslimânları yanıma çağırın demiş. Bu haberi işitince, onun yanına gitdik. Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh, dedi. Sonra tekrâr vefât etdi. Biz cenâzesini yıkadık, nemâzını kıldık ve müslimân mezârlığına defn etdik.

EBÛ MÜSLİM HAVLÂNÎ “rahmetullahi aleyh”

Ebû Müslim Havlânî hazretleri hiç dünyâ sözü söylemezdi. Dünyâ ile alâkalı konuşanların yanından ayrılırdı. Bir gün bir mescidde bir gurub insanın toplandığını görerek, âhıret ile alâkalı konuşuyorlardır diye yanlarına gidip oturdu. Biri benim kölem ticâretden döndü, çok kâr getirdi, dedi. Bir diğeri, dört köle hâzırladım, falan yere sefere göndereceğim, dedi. Ebû Müslim Havlânî onlara bakıp dedi ki: Sizin hâliniz şu kimseye benzer. Bir kimse şiddetli yağmur altında yolda kalmışdır ve sığınacak bir yer arar. O sırada büyük bir dergâh ve büyük bir kapı görür. Şu kapıdan içeri gireyim de, yağmur kesilinceye kadar orada durayım, der. Kapıdan içeri girince, binânın damının olmadığını görür! Ben de sizden birşeyler istifâde edeyim diye yanınıza oturdum. Meğer siz dünyâ ehli imişsiniz, dedi.

Şöyle nakl edilmişdir: Esved-i Anesî Yemende peygamberlik da’vâsında bulundu. Ebû Müslim Havlânîyi “rahmetullahi aleyh” yanına çağırıp, benim Allahın peygamberi olduğuma şehâdet eder misin dedi. Hâyır, dedi. Muhammedin “aleyhisselâm” Allahın Resûlü olduğuna şehâdet edermisin, dedi. Evet ederim, dedi. Birkaç def’a aynı şeklde sordu ve aynı cevâbları aldı. Esved-i Anesî onu, büyük bir ateşin içine atmalarını emr etdi. Ateşi yakıp onu içine atdılar. Ateş onu aslâ yakmadı. Esved-i Anesîye dediler ki, onu buradan başka bir yere gönder. O sana inanmaz ve inananların sana karşı inançlarını bozar. Esved-i Anesî ona Yemenden gitmesini söyledi. O da Medîneye gitdi. O sırada Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” vefât etmiş ve Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü anh” halîfe olmuşdu. Ebû Müslim Havlânî “rahmetullahi aleyh” mescide girip, nemâz kıldı. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” onu gördü. Yanına gidip, hangi kavmdensin, dedi. Yemen ehlindenim deyince, yalancı peygamberin ateşe atdığı kimse ne yapdı, diye sordu. O Abdüllah bin Sevb idi, dedi. Hazret-i Ömer yemîn vererek, o sensin deyince, evet benim dedi. Hazret-i Ömer “radıyallahü anh” onu bağrına basdı ve ağladı. Onu hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü

anh" yanına götürdü. Hazret-i Ebû Bekr ile kendi arasında yer açıp onu oturtdu ve "Allahü teâlâya hamd olsun ki, hayâtda iken İbrâhîm Halîlürrahmâna "aleyhisselâm" yapılan işin, ümmet-i Muhammedden "aleyhisselâm" birine yapıldığını görmek nasîb oldu" dedi.

Nakl olunur ki, Ebû Müslim Havlânînin "rahmetullahi aleyh" bir câriyesi vardı. O câriye, bir gün efendim, çokdan beri yemeklerine zehr katıyorum, hiçbir zarar görmüyorsun, dedi. Niçin katıyorsun diye sorunca, ben gencim, ne yatağına yaklaşdırıyorsun, ne de satıyorsun, dedi. Ebû Müslim Havlânî "rahmetullahi aleyh" ben her yemekde: "Bismillâhi hayrulesmâi Bismillâhi lâ yedurru ma'asmihî dâün fil ardı vessemâi" düâsını okurum, buyurdu.

Ebû Müslim Havlânî her ne zemân rûm diyârına gazâya gitse, önlerine büyük bir nehr çıkdığı zemân, berâber bulunduğu kimselerin önüne geçer, Allahü teâlânın ismiyle o sudan geçer ve onu ta'kîb edenler de geçerlerdi. Herhangi bir eşyânızı su götürürse bana haber verin, derdi. Bir kimse bilerek suya bir torba atdı. Ona gidip, torbamı su götürdü, dedi. Ebû Müslim Havlânî "rahmetullahi aleyh" o kimseye, arkamdan gel dedi. Biraz gitdiler, torbanın bir ağaca takılmış olduğunu gördüler. O kimseye haydi torbanı al, dedi.

Şöyle nakl edilmişdir: Ebû Müslim Havlânî, bir mikdâr parayla un almak için pazara gitdi. Bir dilenci ondan bir şey istedi ve çok ısrâr etdi. O dilenciden kurtulmak için başka bir tarafa gitdi. Dilenci yine karşısına çıkdı. Sonunda un almak için götürdüğü parayı dilenciye verdi. Yanındaki un torbasını bir marangoz dükkanına gidip, odun talaşı ile doldurdu. Torbanın ağzını bağlayıp evine götürdü. Hanımından habersiz bir yere koydu. Hanımı torbayı açıp un olduğunu görerek hamur yapıp ekmek pişirdi. Ebû Müslim Havlânî bir müddet sonra, çekinerek eve geldi. Hanımı pişirdiği ekmeği ve yemeği getirdi. Yidikden sonra, bu ekmeği nereden yapdın diye sordu. Hanımı, getirdiğin undan yapdım, dedi. Ebû Müslim Havlânî, hanımına hiçbir şey söylemedi, durumu anlatmadı.

Ebû Müslim Havlânî evine girince, Allahü ekber diyerek tekbîr getirirdi. Hanımı da tekbîr getirerek karşılar ve hizmetini görürdü. Bir gün bir kadın hanımına gelerek, eğer kocan Mu'âviye "radıyallahü anh" aleyhinde söz söylerse, ona bir hizmetci veririm ve çok yardımda bulunurum, râhat geçinirsiniz, dedi. Ebû Müslîm Havlânî hazretleri akşam eve gelince tekbîr getirdi. Hanımı her zemânki âdetini terkedip, tekbîrle karşılamadı ve hizmetini görmedi. Bir kimsenin, hanımına fesâdcılık yapdığını anladı. Allahım, hanımıma fesâdcılık yapan kimsenin gözlerini kör eyle diye düâ etdi. Fitneci kadın evinde oturuyordu ve önünde bir çıra vardı. Birden bire yanındakilere çıra söndü, dedi. Yanındakiler hâyır sönmedi, yanıyor dediler. Kadın öyleyse benim gözlerim kör oldu, dedi. Sonra gözlerinin Ebû Müslim Havlânînin düâsıyla kör olduğunu anladı. Huzûruna gidip, yapdığı işe pişmân olduğunu söyliyerek, düâ etmesini istedi. Ebû Müslim Havlânî "rahmetullahi aleyh" Allahım, eğer bu kadın doğru söylüyorsa, gözlerini aç diye düâ etdi. Kadının gözleri açıldı.

Ceylânlar, Ebû Müslim Havlânînin "rahmetullahi aleyh" yanına uğrarlardı. Çocuklar ceylânların durması ve ellerini onlara dokunmaları için düâ etmesini isterlerdi. Ebû Müslim Havlânî düâ ederdi ve Allahü teâlâ ceylânları durdururdu. Çocuklar onlara elleriyle dokunurlardı.

ÂMİR BİN ABD-İ KAYS "rahmetullahi aleyh"

Fakîrlere dağıtacağı parayı ridâsının ucuna bağlayarak yanına alırdı. Kendisinden birşey isteyen her fakîre mutlaka verirdi. Evine dönünce para kesesini âilesinin önüne bırakırdı. İçindeki parayı sayarlardı, o kadar dağıtdığı hâlde para aynı çıkardı. Hiç eksik ve fazla çıkmazdı.

Âmir bin Abd-i Kays "rahmetullahi aleyh" bir gün bir kavme misâfir oldu. Ayrılıp giderken, su kabına süt doldurup, verdiler. Yolda giderken kendi kendine bu süt içmek içindir. Abdest almak îcâb ederse ne yaparım diyerek geri döndü. Misâfir olduğu kimselerin yanına gidip, sütünüzü alı-

nız, kabıma su doldurunuz, dedi. Kabına su doldurup verdiler. Her ne zemân abdest almak istese, o kabda su bulur, içmek istediği zemân da aynı kabdan süt çıkardı.

Nemâz kılmağa başladığı zemân, şeytân yılan şekline girer, gömleğinin içine girip, yeninden çıkıp giderdi. Âmir bin Abd-i Kays hazretlerinde hiçbir değişiklik olmazdı. Bu yılanı niçin kendinden uzaklaşdırmıyorsun dediklerinde, Allahü teâlâdan başkasından korkmakdan, Allahü teâlâdan utanırım. Yılanın gömleğime girip çıkdığından haberim olmuyor, buyurdu.

ZÂDÂN-I KİNDÎ “rahmetullahi aleyh”

Kûfeli olup tâbi’îndendir. Bir gün, yâ Rabbî ben açım, dedi. Evinin penceresinden kocaman bir ekmek yanına indi.

ZERÂRE BİN ÛFÎ “rahmetullahi aleyh”

Tâbi’înden ve Basralı idi. Bir gün mescidde imâmlık yapıp nemâz kıldırırken; meâl-i şerîfi, **(O sûra üfürüldüğü zemân var ya, işte o gün zorlu bir gündür.)** olan, [Müddessir sûresi 9-10.cu] âyet-i kerîmeleri okuyunca, hemen düşüp vefât etdi.

SA’ÎD BİN MÜSEYYİB “rahmetullahi teâlâ aleyh”

Medîneye bir vâlî ta’yîn olmuşdu. Zeynel’âbidîn Alî bin Hüseyn, Kâsım bin Muhammed, Sâlim bin Abdüllah “radıyallahü anhüm” ve Kureyşden bir gurub kimse vâlîyi görmeğe gitdiler. Vâlî onlara, Sa’îd bin Müseyyib içinizde hanginizdir, diye sordu. Zeynel’âbidîn Alî bin Hüseyn “radıyallahü anh”, o mescidden ayrılmaz, âmirlerin yanına gitmez, diye cevâb verdi. Vâlî, sen, hazret-i Alînin “radıyallahü anh” torunusun, Kâsım hazret-i Ebû Bekrin “radıyallahü anh”, Sâlim hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” torunudurlar. Siz geliyorsunuz da, Sa’îd bin Müseyyib niçin gelmiyor, dedi. Yemîn ederek onun boynunu vuracağım, dedi. Bu sözünü üç kerre tekrârladı.

Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseyn "radıyallahü anh" şöyle demişdir: Bu sebebden o meclis bize dar geldi. Dışarı çıkınca, Sa'îd bin Müseyyibin "radıyallahü anh" yanına gidip, durumu bildirdim. Umre niyyetiyle Mekkeye git, dedim. Umre için hâlis niyyetim yok dedi. Kardeşlerinden birinin evine git, dedim. Beni bu mescidden günde beş def'a çağırıyorlar, onu ne yapayım. Şimdiye kadar bu da'vete icâbet etmediğim vâki' değildir, dedi. O zemân başka bir mescidde otur. Çünki seni ararlarsa önce bu mescide gelirler, dedim. Bu mescidde ibâdet etmeğe alışdım, burayı terk etmem, dedi. Ey kardeşim, sen hiç korkmuyor musun, diye sordum. Allahü teâlâ bilir ki, ben Ondan gayri hiç bir şeyden korkmam. Lâkin önce şuna düâ ederim ki, bu düâmın ortası ve sonu Allahü teâlâya hamd ve senâ ve Muhammed aleyhisselâma salât ve selâmdır. Allahü teâlâ o vâlîye beni unutdursun, dedi. Bir müddet sonra o vâliyi vazîfeden uzaklaşdırdılar ve Şâma gitdi. Yolda hizmetcisi abdest alması için hâzırlık yaparken, biraz dur, dedi. Sonra ben Zeynel'âbidîn Alî bin Hüseynin, Kâsım bin Muhammedin ve Sâlim bin Abdüllahın yanında, Sa'îd bin Müseyyibin boynunu vuracağım diye and içmişdim. O günden bu güne kadar hiç hâtırıma gelmedi. Bana yazıklar olsun, rezîl oldum, dedi. Hizmetcisi, Allahü teâlânın senin hakkında dilediği, senin kendi hakkında dilediğinden dahâ hayrlıdır, dedi.

Sa'îd bin Müseyyib "radıyallahü anh" şöyle anlatmışdır: Eyyâm-ı harrede yezîdîler Medîneye saldırıp, muhâcirîn ve ensârdan "radıyallahü anhüm" çoğunu şehîd etmişlerdi. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mescidinde benden başka kimse yokdu. Nemâz vakti olunca, Ravda-i şerîfden müezzin sesi gelirdi. Nemâza dururdum. Şâm halkı mescide girip, beni göstererek şu deli ihtiyâra bakınız derlerdi. [Sa'îd bin Müseyyib, tâbi'înin büyüklerinden ve (Fükahâ-i seb'a)dan, ya'nî Medînenin yedi büyük âliminden biridir.]

SA'ÎD BİN CÜBEYR "radıyallahü teâlâ anh"

Tâbi'înden ve Kûfelidir. Fakîh, âbid ve fâdıl idi. Hicretin doksanbeşinci senesinde kırkdokuz yaşında iken Haccâc ta-

rafından şehîd edildi. [Bir rek'at nemâzda Kur'ân-ı kerîmi hatm eden dört kişiden biridir.]

Şöyle nakl edilmişdir: Haccâc yakın adamlarından birini on kişi ile birlikde Sa'îd bin Cübeyri "radıyallahü anh" çağırmağa gönderdi. Onu çağırmaya giderlerken, bir râhibin kilisesine vardılar. O râhibden Sa'îd bin Cübeyri sordular. Râhib onlara yol gösterdi. Gidip, Sa'îd bin Cübeyri "radıyallahü anh" secdede buldular. Selâm verdiler. Başını secdeden kaldırdı ve nemâzını bitirip, selâmlarını aldı. Haccâc seni çağırıyor, dediler. Allahü teâlâya hamd ve senâda bulundu, Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" tehıyyât okudu. Sonra onlarla birlikde, Haccâcın yanına gitmek üzere yola çıkdı. Dahâ önce görüşdükleri râhibin kilisesinin bulunduğu yere vardılar. Râhib onlara, kilisenin çevresinde aslanlar, vahşî keçiler ve yırtıcı hayvanlar bulunduğunu, yukarı çıkmalarını söyledi. Sa'îd bin Cübeyr "radıyallahü anh" kiliseye çıkmadı. Râhib ona, gâliba kaçmak istiyorsun, dedi. Hâyır, kaçmak istemiyorum. Ben müşriklerin bulunduğu yere aslâ girmek istemem, dedi. Râhib, vahşi hayvanlar seni parçalar deyince, Allahü teâlâ beni onların şerrinden korumağa kâdirdir, dedi. Râhib o on kişiye, ondan bir söz ve ahd alınız deyince de, ben Rabbime söz verdim, sabâha kadar buradan gitmem, dedi. Râhib diğerlerine, siz yukarı çıkınız ve yaylarınızı hâzırlayınız. Bu gece bu sâlih kulu yırtıcı hayvânlardan koruyunuz, dedi. Geceleyin bakdılar ki, Sa'îd bin Cübeyrin yanına bir vahşî hayvân yaklaşdı. Kendini ona sürdü ve sonra ayrılıp gitdi. Geride bir yerde durdu. Sonra ona bir aslan yaklaşdı. Ona sürtündü ve birşey yapmadan o da ayrılıp gitdi. Bu hâli gören râhib sabâhleyin aşağıya inip, Sa'îd bin Cübeyrin "radıyallahü anh" yanına giderek, islam dîni hakkında bilgi aldı ve Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" sünnetlerini sordu ve müslimân oldu.

Nakl edilir ki, Sa'îd bin Cübeyr "radıyallahü anh" Haccâc tarafından şehîd edilmeden önce: Yâ Rabbî! Benden sonra Haccâcı başka bir kimsenin katline musallat eyleme, diye

düâ etdi. Bu düâdan sonra Haccâc onbeş gün kadar yaşadı. Haccâc bu son onbeş gün içinde, her gün, benim Sa'îd bin Cübeyr ile ne işim vardı. Yatağıma her yatdığımda, ayağımdan tutup çekiyor, derdi.

Sa'îd bin Cübeyrin "radıyallahü anh" bir horozu vardı. Her gece öter, onu teheccüd nemâzına kaldırırdı. Bir gece her nasılsa ötmedi ve Sa'îd bin Cübeyr hazretleri teheccüde kalkamadı. Sabâhleyin bu iş ona çok ağır geldi ve horoza, Allahü teâlâ sesini kessin dedi. Ondan sonra o horoz hiç ötmedi. Annesi bu hâli görerek, oğlu Sa'îd bin Cübeyre, sakın kimseye beddüâ etme, diye tenbîhde bulundu.

Sa'îd bin Cübeyrin "radıyallahü teâlâ anh" boynunu vurup, şehîd etdiklerinde, başı yere düşdü. İki kerre yüksek ses ile, bir kerre de hafîf ses ile, "Lâ ilâhe illallah" dedi.

ÜVEYS-İ KARNÎ "radıyallahü teâlâ anh"

Emîr-ül mü'minîn hazret-i Ömer "radıyallahü anh", halîfeliği zemânında, bir hac mevsiminde, insanlara ayağa kalkınız, dedi. Sonra, Murâdîler hâric Kûfeliler otursun, dedi. Dahâ sonra Karnli kimse hâric Murâdîler de otursun, dedi. Karnli Üneys adında bir kimse ayakda kaldı. Bu şahs, Üveys-î Karnînin amcası idi. Hazret-i Ömer ona, Üveysi tanırmısın diye sordu. Üneys, aramızda ondan câhil, ondan divâne ve ondan muhtâc kimse yokdur, dedi. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" ağladı ve Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim: "Üveysin şefâ'atiyle, Rebi'a ve Mudar kabîleleri sayısınca kimse Cennete girer" buyurdu, dedi. Herem bin Hayyân "radıyallahü anh" şöyle demişdir: Bu haber bana ulaşınca, sâdece Üveys-i Karnîyi görmek maksadı ile Kûfeye gitdim. Birgün Fırat nehrinin kenârına vardım. Bakdım ki, Üveys-i Karnî orada abdest alıyordu. Onu tanıdım. Çünki önceden onu bana ta'rîf etmişlerdi. Selâm verdim, selâmımı aldı. Müsâfehâ yapmak istedim, yapmadı. Allahü teâlâ sana merhamet etsin ve seni magfiret etsin, ey Üveys, nasılsın dedim. Ona olan aşırı muhabbetimden bana ağlamak geldi. O da ağladı. Ağlamamız bitince,

bana Allahü teâlâ ömrünü uzun etsin ey Herem bin Hayyân! Sen nasılsın, beni sana kim gösterdi, dedi. Allahü teâlâ beni sana kavuşdurdu, dedim. Lâ ilâhe illallahü sübhâne Rabbinâ in kâne va'dü Rabbinâ le mef'ûlâ: (Allahdan başka ilâh yokdur. Rabbimizi noksan sıfatlardan tenzîh ederiz. Rabbimiz bir şeyi dileyince o olur), dedi. Sonra ona benim ve babamın ismini nasıl bildin. Bundan önce seni hiç görmedim diye sordum. Herşeyi bilen, her şeyden haberdâr olan Allahü teâlâ bana bildirdi, dedi. Biraz dahâ nasîhatde bulundukdan sonra, Muhammed aleyhisselâm vefât etdi. Resûlullahın halîfesi Ebû Bekr-i Sıddîk "radıyallahü teâlâ anh" vefât etdi. Ebû Bekr-i Sıddîkın arkadaşı hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" vefât etdi, dedi. Ben, Allahü teâlâ sana merhamet buyursun. Hazret-i Ömer henüz hayâtdadır, vefât etmedi, dedim. Evet o da vefât etdi. Allahü teâlâ, onun vefât etdiğinden beni haberdâr etdi, dedi. Sonra biraz dahâ nasîhat ve hayr düâ etdi. Esselâmü aleyke ve rahmetullahi ve berekâtühü. Bundan sonra görüşemeyiz diyerek ayrıldı. Onunla bir kaç adım gitdim, müsâade etmedi. Kûfe mahallelerinin arasına girinceye kadar, ağlayarak arkasından bakdım. Sonra onu çok görmek istedim. Ancak haberini dahî alamadım. Fekat her hafta bir iki kerre onu rü'yâmda görürdüm.

Nakl ederler ki: Üveys-i Karnî "rahmetullahi aleyh" Âzerbaycâna gazâya gitmişdi. Orada vefât etdi. Arkadaşları onun için bir kabr kazmak istediler. Bir taşın yanında lahdi yapılmış, hâzır bir kabr buldular. Sonra kefen sarmak istediler. Elbiselikde insan eli değmemiş bir kefen buldular. O kefenle kefenleyip, hâzır buldukları kabre onu defn etdiler. [**(Se'âdet-i Ebediyye)** 1189.cu sahîfede buyuruluyor ki: (Sıffîn muhârebesinde, hazret-i Alînin "radıyallahü anh" yanında bulundu. 37 [m. 657]de şehîd oldu.)]

MEYMÛN BİN ŞEYB "rahîmehullahü teâlâ"

Kendisi şöyle anlatmışdır: Haccâc zemânında, Cum'a nemâzına gidiyordum. Kendi kendime, bu zâlimin arkasında ni-

çin Cum'a nemâzı kılayım diye düşündüm. Tereddüde düşdüm. Sonunda devâmlı gitmeğe karar verdim. Evin bir tarafından bir ses işitdim. Meâl-i şerîfi **(Ey îmân edenler! Cum'a günü nemâz için ezân okunduğu zemân Allahı anmaya koşun...)** [olan, Cum'a sûresi 9.cu] âyet-i kerîmeyi okuyordu.

Bir gün bir mektûb yazdım. Aklıma birşey geldi. Onu yazarsam mektûbum güzel olacakdı, fekat yalandı. Yazmasam doğru olacakdı, fekat mektûbum çirkin olacakdı. Bir yazayım, bir yazmayayım diye tereddüde düşdüm. Sonunda yazmayayım diye karar verdim. Evin köşesinden bir ses geldi. Meâl-i şerîfi **(Allah, îmân edenleri dünyâ hayâtında da âhıretde de sağlam bir söz üzerinde tutar...)** olan [İbrâhîm sûresinin 27.ci] âyet-i kerîmesini okuyordu.

SILATÜBN-Ü ÜŞEYM "rahmetullahi aleyh"

Sözüne güvenilir bir kimse şöyle anlatmışdır: Gazâ için Kâbile gitmişdik. Gece bir yerde konakladık. Kendi kendime, bu gece Sılatübn-i Üşeymin ne yapdığını bir ta'kîb edeyim. Herkes onun ibâdetinden bahsediyor, bakalım nasıl, dedim. Yatsı nemâzını kılınca, uyudu. Sonra herkes uykuya daldı. O, gece kalkıp, orada bulunan bir meşeliğe girdi. Ben de arkasından girdim. Abdest alıp, nemâz kılmağa başladı. Bir de bakdım ki onun yanına bir aslan geldi. Ben korkumdan bir ağaca çıkdım. Sılatübn-ü Üşeym aslana hiç aldırmadı ve onu bir fâre kadar bile hesâba almadı. Secdeye kapanınca ben, aslan şimdi onu parçalar dedim. Nemâzını bitirip selâm verdi. Yüzünü aslana dönüp, haydi git ey yırtıcı hayvân, rızkını başka yerde ara, dedi. Aslan dönüp gitdi ve giderken öyle bir kükredi ki, ben dağlar birbirinden ayrılıyor zan etdim. O sabâha kadar nemâz kılmağa devâm etdi.

Aynı şahs yine şöyle anlatmışdır: Düşmâna yaklaşmışdık. Kumandan askerlere, hiç kimse bir yere ayrılmasın diye emr etdi. Sılatübn-ü Üşeymin katırı yüküyle birlikde kayboldu. Kalkıp nemâza durdu. Sonra, yâ Rabbî, katırı yüküyle birlikde geri göndermen için yemîn ediyorum, dedi. Biraz sonra katırı yüküyle birlikde geldi ve onun yanında durdu.

Kendisi şöyle anlatmışdır: Bir gün Ehvâz civârında geziyordum. Çok acıkdım. Satın almak için çok yiyecek aradım. Fekat bulamadım. Allahü teâlâya düâ edip, yiyecek istedim. Merkebin üzerinde uyumuşdum. Kulağıma bir ses geldi. Uyanıp bakdım ki, bir sarık düşmüş, içinde bir şey vardı. Açıp bakdım, içinde hurma ağacından örülmüş bir kab vardı. İçi tâze hurma dolu idi. Doyuncaya kadar yidim. O mevsimde hiçbir yerde hurma yokdu. Sonra hurmaların artanını yanıma alıp, yola devâm etdim. Yolda bir râhibe rastladım. Durumu ona anlatdım. Râhib benden hurma istedi, biraz verdim. Aradan epey zemân geçdikden sonra, bir gün o râhibe uğradım. Bulunduğu yerde, çok güzel hurma ağaçları yetişmişdi. Râhib, bana bu hurma ağaçları senin bana verdiğin hurmalardan oldu, dedi.

HEREM BİN HAYYÂN "rahmetullahi aleyh"

Havânın çok sıcak olduğu bir yaz gününde vefât etdi. Onu kabre koydukları sırada, bir parça bulut gelip, sâdece kabrinin üzerine yağmur yağdı. Dışarı hiç taşmadı. O gün onun kabrinde yeşil otların bitdiğini de söylemişlerdir.

ÖMER BİN ABDÜL'AZÎZ "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Künyesi Ebû Hafsdır. Annesi hazret-i Ömer bin Hattâbın "radıyallahü anh" oğlu Âsımın kızıdır. İki sene beş ay onbeş gün halîfelik yapdı. Hicrî yüzbir senesinde Receb ayının onunda otuzdokuz yaşında iken vefât etdi.

Emîr-ül mü'minîn Ömer bin Hattâb "radıyallahü anh", bir gece Medînede gezerken, seher vakti bir evin yanına vardı. Evde annesi kızına kalk süte su kat diyordu. Kız ise, bu doğru bir iş değildir. Halîfe Ömer "radıyallahü anh" bunu yasakladı. Onun habercisi bunu bildirdi, dedi. Annesi kalk, burada ne Ömer "radıyallahü anh", ne de onun habercisi yok, bizi görmüyor, dedi. Kızı, vallahi ben bu işi yapmam. Ben insanlar arasında hazret-i Ömerin emrine uyuyorum. Kimse görmezken de onun emrine muhâlefet etmem, dedi. Hazret-i Ömer "radıyallahü anh" bu konuşmaları duyduğu gecenin sabâhında, oğ-

lu Âsıma falan eve git. Orada bir kızcağız var. Eğer birine sözlü değilse, onu kendine nikâhla. Allahü teâlâ ondan sana mubârek bir evlâd verir, dedi. Âsım gidip o kızı kendine nikâhladı. Ondan Ömer bin Abdül'azîzin annesi Ümmü Âsım doğdu. Abdül'azîz bin Mervân, Âsımın kızı Ümmü Âsımı kendine nikâhlamak istedi. Vekîline kendi halâl mâlımdan dörtyüz dinâr götür. Temiz hânedâna mensûb Âsımın kızıyla nikâhlanmak istiyorum, dedi. Sonra Âsımın kızıyla evlendi ve bu hanımından Ömer bin Abdül'azîz doğdu.

Süfyân-ı Sevri şöyle demişdir: Halîfe beşdir: Hazret-i Ebû Bekr, hazret-i Ömer, hazret-i Osmân, hazret-i Alî ve Ömer bin Abdül'azîz "radıyallahü anhüm ecma'în".

Ribâh bin Ubeyde "rahmetullahi aleyh" şöyle anlatmışdır: Ömer bin Abdül'azîz Medîne vâlîsi iken, bir ihtiyâr kimse onun koluna girmişdi. Kendi kendime, vâlînin koluna giren bu ihtiyâr adam acabâ kimdir, diye yadırgadım. Vâlî Ömer bin Abdül'azîz nemâz kıldı ve evine gitdi. Ben de arkasından evine girdim ve Allahü teâlâ emîrimize iyilikler versin, koluna giren ihtiyâr kimdi diye sordum. Bana, ey Ribâh, sen onu gördün mü, dedi. Evet gördüm deyince, o gördüğün kardeşim Hızır "aleyhisselâm" idi. Yakında halîfe olacağımı ve adâletle hareket edeceğimi haber verdi, dedi.

Nakl edilir ki, Ömer bin Abdül'azîz halîfe olunca, dağdaki çobanlar hangi sâlih kişi halîfe oldu, dediler. Çobanlara sâlih bir kimsenin halîfe olduğunu nereden biliyorsunuz diye, sordular. Kurtlar ve aslanlar artık koyunlarımıza dokunmuyor, uzak duruyorlar ve hiç zarar vermiyorlar, dediler. Nitekim bir kimse şöyle demişdir: Ömer bin Abdül'azîzin halîfeliği zemânında, sahrâya gitmişdim. Bakdım ki kurtlar koyunların arasında dolaşıyorlar ve koyunlara hiç zarar vermiyorlardı.

Ömer bin Abdül'azîzin, vâlîlerinden birisi bir mektûb yazıp, şehrinin vîrân olduğunu, halîfe birşey tahsîs ederse, îmâr edeceğini bildirdi. Ömer bin Abdül'azîz cevâbında, şehrinin etrâfına adâletden bir sur yap, yollarını da zulmden temizle,

şehrinin îmârı budur diye yazdı.

Ömer bin Abdül'azîz, vefâtı yaklaşdığı sırada, beni kaldırın oturayım, dedi. Kaldırdılar ve şöyle dedi: Allahım! Ben o kimseyim ki bana emr etdin, ben kusûr etdim. Nehy etdin, âsî oldum. Lâkin, Lâ ilâhe illallah diyorum, dedi. Sonra başını yukarı kaldırdı. Dikkatlice bakmağa başladı. Çok dikkatli bakıyorsunuz, diye sordular. Bir cemâ'at toplandı ki, onlar ne insandır, ne de cinnîdirler dedi ve sonra vefât etdi.

Nakl edilmişdir ki, Ömer bin Abdül'azîz "rahmetullahi aleyh" defn edilince, gökden üzerine bir kâğıd indi. Kâğıdda Besmele ve bu Allahü teâlâdan Ömer bin Abdül'azîze emândır, yazılı idi.

Muhyiddîn-i Arabî "kuddise sirruh" **(Fütûhât-ı Mekkiyye)** kitâbında şöyle yazmışdır: Ba'zılarının sûrî, görünen halîfeliğine ma'nevî halîfelik de ilâve edilmişdir. Ömer bin Abdül'azîz bunlardandır.

AMR BİN UTBE "rahmetullahi aleyh"

Tâbi'înin büyüklerindendir. Kûfelidir. Eshâbıyla bir anlaşma yapdı. Berâber bulunduğu kimselerin bütün hizmetlerini kendisi yapacak idi. Bir gün hava çok sıcakdı. Koyunları otlatmaya gitmişdi. Sevenlerinden birisi, onun arkasından gitdi. Amr bin Utbe "rahmetullahi aleyh" uyumuşdu ve bir parça bulut onu gölgeliyordu. Uyandığı zemân o dostu, sana müjdeler olsun deyince, bu hâli kimseye söyleme, dedi.

Gazâya gitdiği zemân, arkadaşlarının koyunlarını korurdu. Bir bulut onun başı üzerinde onu gölgelerdi. O nemâz kılardı ve hayvanlar etrâfında dolaşarak onu muhâfaza ederlerdi.

Kendisi şöyle demişdir: Allahü teâlâdan üç şey istedim. İkisini ihsân etdi, üçüncüsünü de ihsân edeceğini ümmîd ediyorum. Birincisi, Allahü teâlâdan diledim ki, beni dünyâya rağbet etdirmesin. Dünyâlığın elime geçmesi ve geçmemesi benim için aynı oldu, beni değişdirmedi. İkincisi, nemâz kıl-

mak için bana güç, kuvvet vermesini diledim, ihsân etdi. Üçüncü olarak da, diledim ki bana şehîd olmak nasîb etsin. Bunu da ihsân edeceğini ümmîd ediyorum.

MUTRAF BİN ABDÜLLAH ŞEBHÎZ "rahmetullahi aleyh"

Arkadaşlarından bir cemâ'at ile, karanlık bir gecede, yolda giderken, birinin kamçısının ucundan bir ışık yayıldı. Böylece yollarını gördüler.

Bir şahs yalan söyliyerek ona iftirâ etmişdi. Yâ Rabbî! Bu kimse yalan söylüyorsa, onu helâk eyle diye düâ etdi. O şahs hemen öldü. Ölen kimsenin hanımı zemânın vâlîsi Ziyâddan yardım istedi. Vâlî o ona herhangi bir şeyle vurdu mu, diye sordu. Hâyır dediler. Hâkim, ne yapalım sâlih kulun düâsı takdîre uygun gelmiş, dedi.

MUHAMMED BİN MÜNKEDİR "rahmetullahi aleyh"

Nakl edilir ki, Muhammed bin Münkedir gâzîlerden bir gurub ile yolculuk yapıyordu. Onlardan biri, cânım tâze peynir istiyor, dedi. Muhammed bin Münkedir "rahmetullahi aleyh", Allahü teâlâya düâ ediniz. O bu yolda size tâze peynir vermeğe kâdirdir, dedi. Hepsi düâ etdiler. Biraz gitdikden sonra, ağzı kapalı bir zenbil gördüler. İçi tâze peynir doluydu. İçlerinden birisi bu peynirin yanında bal olmalı ki, peynirle yiyelim, dedi. Muhammed bin Münkedir peyniri veren balı da vermeğe kâdirdir, buyurdu. Sonra hep birlikde düâ etdiler. Biraz yürüdüler. Yolun kavşağında bir kab gördüler. İçi bal ile dolu idi. Bineklerinden indiler, peynirle balı birlikde yidiler. [**(Se'âdet-i Ebediyye)** kitâbının 845.ci sahîfesine bakınız!]

ABDÜLLAH BİN EBÎ CA'FER "rahmetullahi aleyh"

Gazâ yapmak için, Kostantiniyyeye (İstanbula) gidiyorduk. Gemimiz parçalandı ve dalgalar bizi bir kaya üzerine sürükleyip, bırakdı. Beş kişi idik. Allahü teâlâ her sabâh her

birimiz için o taşdan bir yaprak bitirirdi. Onu yirdik, yemek ve su yerini tutardı. Gemi gelip, bizi oradan alıncaya kadar böyle devâm etdi.

EYYÛB SAHTİYÂNÎ "rahmetullahi aleyh"

Basrada yaşayan tâbi'înin büyüklerinden idi. [131 [m. 748]de vefât etdi.] Hasen-i Basrî "rahmetullahi aleyh", Basra ehlinin gençlerinin seyyidi, Eyyûb Sahtiyânîdir, demişdir.

Abdülvâhid bin Zeyd şöyle anlatmışdır: Eyyûb Sahtiyânî "rahmetullahi aleyh" ile Hira dağında idik. Ben çok susadım. O kadar ki, hâlimi yüzümden anlayıp, sana ne oldu, dedi. Susuzlukdan öleceğim diye korkuyorum, dedim. Her ne yaparsam gizli tutabilir misin, dedi. Gizlerim dedim. Sonra kendisi hayâtda olduğu müddetçe, kimseye söylemiyeceğime dâir yemîn etdirdi. Ayağını Hira dağına vurdu. Su çıkdı. Kanıncaya kadar içdim ve biraz da götürdüm. Bunu o hayâtda iken kimseye anlatmadım.

SÂLİM BENÂNÎ "rahmetullahi aleyh"

Basralıdır. Kırk sene Enes bin Mâlikin "radıyallahü anh" sohbetinde bulunmuşdur. Devâmlı oruc tutardı. Her gece ve gündüzde bir hatm okurdu. Bir seher vaktinde, onun kabrini ziyâret eden bir gurub kimse, kabrinden Kur'ân-ı kerîm okunduğunu işitdik, demişlerdir.

Sâlim Benânî "rahmetullahi aleyh", bir gün Hamîd-i Tavîlden Peygamberlerden başka bir kimsenin kabrinde nemâz kıldığını duydun mu, diye sordu. Hâyır duymadım deyince, şöyle düâ etdi: Yâ Rabbî, eğer bir kimseye kabrinde nemâz kılmağı ihsân edersen, Sâlim kuluna bunu ihsân eyle.

Sözüne güvenilir bir zât şöyle anlatmışdır: Kendisinden başka ilâh olmayan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Sâlim Benânîyi kabrine koydum. Hamîd-i Tavîl de yanımda idi. Lahd üzerine kerpiçleri yerleşdirdik. Kerpiçlerden biri kabrin içine düşdü. Sâlim Benânînin kabrde nemâz kılmakda olduğunu gördük. Hamîd-i Tavîle, görüyor musun dedim. Bana sus dedi. Defnini temâmlayınca kızının yanına gidip,

onun ameli ne idi, neler gördün, diye sorduk. Dedi ki, elli senedir geceleri nemâz kılarak ihyâ ederdi. Seher vakti olunca: Allahım! Eğer kullarından bir kimseye kabrinde nemâz kılmağı ihsân etdiysen, bana da nasîb et diye düâ ederdi. Allahü teâlânın onun düâsını kabûl buyurmaması keremine lâyık değildir, dedi.

EBÛ HALÎM HABÎB BİN SÂLİM RÂÎ
"rahmetullahi aleyh"

Selmân-ı Fârisînin "radıyallahü anh" sohbetine kavuşmuşdur. Koyunları vardı. Onları Fırat nehri kenârında otlatırdı. Uzlet üzere, insanlardan uzak yaşardı.

Meşâyıhdan bir zât şöyle anlatmışdır: Bir gün onun yanına uğramışdım. Nemâz kılıyordu ve koyunlarını kurtlar otlatıyordu. Kendi kendime, bu ihtiyâr zâtı ziyâret edeyim, büyüklüğünü görürüm, diyerek bekledim. Nemâzını bitirince selâm verdim. Ey oğul niçin geldin, dedi. Ziyâret için geldim, dedim. Allahü teâlâ sana hayrlar versin, dedi. Efendim, kurtlarla koyunları bir arada görüyorum deyince, koyunları güden Allahü teâlâ ile berâberdir de, onun için böyledir, buyurdu. Ağaçdan bir kabı vardı. O çanağı bir taşın altına tutdu. Taşdan biri süt, biri bal olmak üzere iki çeşme akmağa başladı. Efendim, bu dereceye ne ile kavuşdunuz, dedim. Muhammed Mustafâya "sallallahü aleyhi ve sellem" tâbi' olmakla kavuşdum, dedi. Sonra ey oğul, Mûsâ aleyhisselâmın kavmi ona muhâlefet etdiği hâlde, hâre taşı onlara su verdi. Derecesi Mûsâ aleyhisselâmdan yüksek olan Muhammede "sallallahü aleyhi ve sellem" tâbi' oldukdan sonra, taş bana süt ve bal vermez mi, dedi. Bana nasîhat et, dedim. **Kalbini hırs kutusu ve mi'deni harâm kabı yapma!** İnsânoğlu bu ikisinden helâk olur. Bu ikisine dikkat eden kurtulur, buyurdu.

HASEN-İ BASRÎ "rahmetullahi aleyh"

Tâbi'înin büyüklerindendir. Hazret-i Ömerin "radıyallahü anh" halîfeliğinin bitmesine iki sene kala doğdu. Eshâb-ı

kirâmdan “aleyhimürrıdvân” yüzyirmi veyâ yüzotuz kişi görmüşdür. Hicretin yüzonuncu senesinde Receb ayında seksendokuz yaşında vefât etdi.

(Kût-ül-Kulûb) kitâbında şöyle yazılıdır: Hasen-i Basrî “rahmetullahi aleyh” tâbi’înin en büyüklerindendir. Bedr eshâbından yetmiş kişiyi gördü. Eshâb-ı kirâmdan ise üçyüz kişiyi görmüşdür. Hazret-i Ömerin “radıyallahü anh” halîfeliğinin sona ermesinden iki sene önce, hicretin yirminci senesinde Medînede doğdu. Annesi, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hanımı Ümmü Selemenin “radıyallahü anhâ” câriyesi idi. Ağladığı zemân Ümmü Seleme “radıyallahü anhâ” onu kucağına alır, ağzına memesini verirdi. Konuşması, hilmi, vekârı ve sekînesi Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” çok benzerdi. Tesavvuf ilminde öyle sözler söylerdi ki, benzeri ondan başkasından işitilmezdi. Bu ilmi kimden aldın diye sorduklarında, Huzeyfet-ebni Yemânîden “radıyallahü anh” aldım, derdi. Huzeyfet-ül-Yemânîye, sen bu ilmi kimden aldın diye sordular. Bu bana Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” husûsî bir ihsânı ve ikrâmıdır. Çünki herkes Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” hayrdan sorardı. Ben ise şerden sorardım. Şerri öğrenip, ona düşmeyeyim diye, korkumdan böyle sorardım. Kötü şeyleri öğrenip, onlardan sakınınca, hayrları kaçırmayacağımı anladım, buyurdu.

Hasen-i Basrî hazretlerinin güzel sözlerinden ba’zıları şöyledir. Buyurdu ki: Bir kul bütün arzûlarını bırakıp, yalnız Allahü teâlâya kavuşmayı istiyorsa, az yisin, örtünecek kadar giyinsin, başını secdeye koyup ibâdetle meşgûl olsun. Konuşduklarına ağlasın, rahmet-i ilâhîyi istesin ve azâb-ı ilâhîden kaçsın.

Gülme, çünki Allahü teâlânın amellerimizi görüp, hiçbir amelinizi kabûl etmiyorum, buyurmayacağını bilmiyorsun.

İnsanoğlu dünyâdan üç şeye hasretle gider: Topladığına doymaz. Umduğuna kavuşamaz. Önündeki âhıret yolculuğuna iyi azık te’mîn etmez.

Ömer bin Abdül'azîz "rahmetullahi aleyh" halîfe olunca, Hasen-i Basrîye "rahmetullahi aleyh" bir mektûb yazıp, bana din işlerinde yardımcı olacak bir kimse gönder, dedi. Cevâbında şöyle yazdı. Sana göndereceğim kimse iki dürlü olabilir. Yâ dünyâyı sever, sana nasîhat etmez. Veyâ Allah adamıdır, Onu taleb eder, seninle sohbet etmez. Fekat sen, asîl kimseleri seç. Bunlar dînin emrlerine tam uyamasalar bile, halkın hakkını gözetirler. Aslında asîl ve temiz kimseler hatâ yapmazlar.

Hâricîlerden biri, Hasen-i Basrî hazretlerinin sohbet meclisine gelir, sohbetde bulunanlara eziyyet verirdi. Nihâyet birgün, bu hâricî bize eziyyet ediyor, halîfeye de bildirmiyorsunuz, dediler. Hasen-i Basrî hazretleri hiç bir şey söylemedi. Bir gün Eshâbı ile otururken, o şahsın yine geldiğini gördü. Allahım, onun bize yapdığı eziyyeti biliyorsun. Dilediğin şeyle onu bizden men' eyle diye düâ etdi. O şahs hemen yüzüstü yere düşdü. Evine götürmek üzere onu kaldırdılar, âilesine ulaşamadan öldü.

TÂVUS BİN KEYSÂN "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Künyesi Ebû Abdürrahmândır. Yemenlidir. Oğluna şöyle vasiyyet etdi. Vefât edince, beni kabre koyduğunuzda, kabrime bak. Eğer beni kabrimde göremezsen, Allahü teâlâya şükr et. Şâyet beni kabrimde görürsen, "İnnâ lillah ve innâ ileyhi râciûn" de. Bunu nakl eden kimse şöyle demişdir. Tâvus bin Keysânın evlâdından işitdim. Onu kabre koyunca bakmış ve kabrinde görememiş, buna çok sevinmiş.

ABDÜLLAH BİN MUTIR "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Künyesi Ebû Reyhânedir. Tâbi'îndendir. Gemiye binmişdi ve bir şey dikiyordu. İğnesi denize düşdü. Yâ Rabbî! Sana yemîn ederim ki, iğnemi bana geri veresin, dedi. İğnesi denizde gözükdü ve uzanıp aldı. Derler ki, deniz dalgalanmağa başlayınca, ey deniz, sen âciz bir mahlûksun, sâkin ol, dedi. Deniz sanki yağ gibi berrâklaşdı ve sâkinleşdi.

GÜRZ BİN VEBRE EL-ÂBİD-İ KÛFÎ "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Cürcân ve Behamâtda yaşadı. Kabri meşhûrdur ve ziyâret edilir. Mâlik bin Enesden "radıyallahü anh" ilm öğrendi. Câriyesinden, o nafakasını nereden te'mîn eder diye sordular. Ondan her ne zemân birşey istesem, falan penceréd edir, derdi. Gider o pencereden istediğim şeyi alırdım, demişdi.

Cürcân ehlinden bir kimsenin şöyle anlatdığını bildirmişlerdir: Rü'yâmda Cürcân kabristânını geziyordum. Kabrlerde bulunanların hepsi beyâz elbise giymişler, oturuyorlardı. Onlara, size ne oldu ki, beyâz elbiseler giydiniz, diye sordum. Gürz bin Vebrenin buraya gelmesinden dolayı bize beyâz elbise giydirdiler, dediler.

MÛRIK EL-ACLÎ "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Tâbi'înden ve Basralıdır. Nafakasını, ihtiyâcı olan yiyecek ve içecekleri dâimâ başı ucunda bulurdu.

HABÎB BİN ÎSÂ ACEMÎ "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Künyesi Ebû Muhammeddir. Fâris ehlindendir. Basrada yaşadı. Âbid, müttekî ve düâsı müstecâb idi.

Bir terviye günü onu Basrada, arefe günü ise Arafatda gördüler.

Kendisi şöyle anlatmışdır: Her gün bir kuru hurma ile iftâr ederdim. Ehlim her gün benim için o hurmayı hâzırlardı. Bir gün iftâr vakti o hurmayı aradım bulamadım. Buna çok üzüldüm. Bir de bakdım ki bir kimse geldi. Elime bir hurma verdi, o hurmayı yidim.

Para kesesini boş bırakırdı. Eline aldığında içi para dolu olurdu. [120 [m. 739]de vefât etdi.]

SÜFYÂN BİN SA'ÎD ES-SEVRÎ "rahmetullahi teâlâ aleyh"

Kûfelidir. [95 [m. 713]de Kûfede tevellüd etdi.] Künyesi Ebû Abdüllah olan ve sözüne güvenilir bir zât şöyle an-

latmışdır: Bir seher vakti zemzem kuyusunun yanında otu-ruyordum. Bir ihtiyâr zât geldi. Zemzem kuyusunun kapısından içeri girdi. Yüzünü bir örtü ile örtmüşdü. Zemzem kuyusundan bir kova ile zemzem çıkarıp içdi. Kalanını da ben içdim. Bâdem ezmesi idi. O zemâna kadar ondan dahâ lezzetli bir şey içmemişdim. Sonra geriye dönüp bakdım. O ihtiyâr gitmişdi. Bir başka seher vakti gidip, yine oraya oturdum. Aynı zât tekrâr geldi. Bir kova ile zemzem çekip içdi. Kalanını da ben içdim. Bal şerbeti idi. Geri dönüp bakdığımda o ihtiyâr zât gitmişdi. Bir başka seher vaktinde yine aynı yere oturmuşdum. O zât aynı şekilde yine geldi. Bir kova ile zemzem çekip içdi. Kalanını da ben içdim, şeker karışdırılmış süt idi. Bu sefer o zâtın elbisesinden sıkıca tutdum ve Kâ'benin hakkı için sen kimsin, diyerek, yemîn verip sordum. Ben hayâtda olduğum müddetce kimseye anlatmazsan, sana kim olduğumu söylerim, dedi. Kimseye söylemem, dedim. Ben Süfyân bin Sa'îd Sevrîyim, dedi.

Süfyân bin Sa'îd, Basrada bir dostunun evinde vefât etdi. O evin sâhibi şöyle anlatmışdır: Oğlumun bir bülbülü vardı. Süfyân-ı Sevrî "rahmetullahi aleyh" bu kuşu niçin böyle habs ediyorsunuz. Keşke serbest bıraksanız dedi. Ben bu kuş oğlumundur, o size bağışlasın, siz de serbest bırakınız dedim. Bağışlamasını kabûl etmeyip, kuşu oğlumdan bir dinâra satın aldı ve serbest bırakdı. Kuş gündüz dışarda dolaşır, geceleri ise Süfyân-ı Sevrînin bulunduğu eve gelirdi. O vefât edince, kuş cenâzesini ta'kîb edip, kabrine geldi ve acı acı ötdü. Sonra, devâmlı onun kabrinin başına giderdi. Ba'zı gecelerde orada kalırdı. Ba'zen de eve gelirdi. Sonunda o bülbülü Süfyân-ı Sevrînin kabrinin başında ölü buldular. Kabrinin kenârına gömdüler.

Süfyân-ı Sevrînin "rahmetullahi aleyh" cenâzesini yıkarken, cesedi üzerinde "Allah onlara kâfî gelecekdir" diye yazılı gördüler. Hicrî yüzaltmışbir senesinde Basrada vefât vetdi. [**(Câmi'ul-kebîr)**, **(Câmi'us-sagîr)** ve **(Ferâiz)** kitâbları vardır.]

ŞEYBÂN-I RÂÎ “rahmetullahi teâlâ aleyh”

Çobanlık yapardı. Cum’a günleri, koyunların bulunduğu yerin etrâfına bir çizgi çekerdi ve nemâza giderdi. Koyunlar o gelinceye kadar çizdiği çizginin dışına çıkmazlardı.

Bir def’asında gusl abdesti alması îcâb etdi. Gusl abdesti almak için su bulamadı. Bir parça bulut gelip, yağmur yağdı ve o su ile gusl abdesti aldı. Sonra bulut gitdi. Onu bir odaya habs edip kapısını sıkıca kapatmışlardı. Sonra kapıyı açdıklarında onu içerde göremediler.

Süfyân-ı Sevrî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmışdır: Şeybân-ı Râî ile hacca gidiyorduk. Yolda giderken karşıda bir aslan göründü. Şeybâna karşıdan geleni görüyormusun, yolumuzu kesdi dedim. Bana, korkma dedi ve aslanı yanına çağırdı. Aslan, köpek gibi kuyruğunu sallayarak geldi. Aslanın kulağını tutup bükdü. Bu ne şöhretdir, dedim. Şeybân, ey Sevrî, eğer meşhûr olmağı kötü bilmeseydim, eşyâmı kendim taşımazdım. Bu aslana yükleyip, tâ Mekkeye kadar ona taşıtırdım, dedi.

ABDÜLLAH BİN MUBÂREK “rahmetullahi aleyh”

Merv ehlindendir. 118 de Horâsânda doğdu. Fırat kenârında Hey’et denilen bir beldede 181 [m. 797]de vefât etdi. Kabri oradadır. Zemânında, ilm ehlinden hiç kimsede bulunmayan üstün hasletler, bir arada olarak, onda toplanmışdı. Fakîh, âlim, vera’ sâhibi, sünnet-i seniyyenin ma’rifetine sâhib ve hâfız idi. Bütün ilmlerde âlim idi. Kahramânları imrendirecek derecede şecâ’at sâhibi ve cesûr idi. Şi’r söyliyen bir edîb idi. Eline geçen şeyleri vermekde çok cömerd idi. Süfyân-ı Sevrî “rahmetullahi aleyh”, senede üç gün Abdüllah bin Mubârek “rahmetullahi aleyh” gibi olabileyim diye çok gayret sarf etdim. Buna güç yetiremedim, demişdir.

Fudayl bin Iyâd “rahmetullahi aleyh”, Kâ’benin sâhibi olan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, şu iki gözüm, Abdüllah bin Mubârek “rahmetullahi aleyh” gibi, bir başka kimse

görmemişdir, demişdir.

Gözleri görmeyen bir kimse, Abdüllah bin Mubârek hazretlerinin huzûruna gidip, benim için düâ ediniz de, Allahü teâlâ gözlerimi açsın, görür hâle getirsin, dedi. Ayağa kalkıp düâ etdi. O şahsın gözleri açılıp, görmeğe başladı. Selefden bir zât, ben o şahsı gözleri görmez iken de, gözleri görmeğe başlayınca da gördüm, demişdir.

Abdüllah bin Mubârek "rahmetullahi aleyh", ölüm hastalığında hizmetcisine, şübhesiz ki bu gece vefât edeceğim. Şu kitâblarımı götür nehre at gel, buyurdu. Hizmetci kitâbları alıp gitdi. Fekat atmağa kıyamadı, geri geldi. Hizmetcisine, kitâbları nehre atdın mı, dedi. O da atdım, dedi. Ne alâmet gördün, dedi. Hiçbir alâmet görmedim deyince, sen onları atmamışsın! Haydi onları at gel, buyurdu. Hizmetci şöyle demişdir: Kitâbları götürüp nehre atınca, Hane ırmağından göğe doğru bir nûr yükseldiğini gördüm. Huzûruna dönünce, ne yapdın diye sorunca, emrinizi yerine getirdim, dedim. Ne gördün, dedi. Irmakdan gökyüzüne doğru yükselen bir nûr gördüm deyince, evet şimdi söylediğimi yerine getirmişsin, buyurdu. Sonra buyurdu ki: Bu gece vefât edeceğim. Cenâzemi yıka, ihrâm olarak bağladığım bezleri bana kefen yap, insanlar toplanmadan önce beni defn ediniz. Vasıyyetini aynen yerine getirdik. Cenâzesini dışarı çıkarınca, bakdım ki ırmağın üzerinde uzakdan bir kayık gözükdü. O kayıkdan bir gurub insân inip, yanımıza geldiler ve Elhamdülillah cenâzeye yetişdik, dediler. Cenâze nemâzını kılıp defn etdik. Kayıkla gelen kimselere bu vefât haberini duydunuz mu diye sordum. Onların rehberi durumunda olan bir ihtiyâr zat dedi ki: Rü'yâmda bu civârda bir zâtın vefât etdiğini, her kim onun cenâze nemâzında bulunursa, Allahü teâlânın ona Cenneti nasîb edeceğini söylediler. Hemen bu kayığı kirâladık ve cenâze nemâzına yetişdik. [Buyururdu ki, (Edeb nedir? Âlimler, çeşidli ta'rîf etmiş. Bence edeb, kişinin nefsini tanımasıdır.) (Birinin bir lira hakkını ödemek, bin lira sadaka vermekden dahâ iyidir. Çalışıp kazanmak, tevekkülü bozmaz)]

EBÛ MU'ÂVİYE EL-ESVED "rahmetullahi aleyh"

Sözüne güvenilir bir kimse şöyle anlatmışdır: Tarsûsda Ebû Mu'âviyenin "rahmetullahi aleyh" ziyâretine gitmişdim. Gözleri kapanmışdı, göremiyordu. Dıvârda asılı bir Kur'ân-ı kerîm gördüm. Allahü teâlâ sana rahmet etsin. Gözlerin görmediği hâlde, bu Kur'ân-ı kerîm orada niçin duruyor, dedim. Ben hayâtda olduğum müddetçe, kimseye anlatmaman şartıyla, bir şey söyliyeyim dedi ve şöyle söyledi: Ne zemân Kur'ân-ı kerîm okumak istesem gözlerim açılır, okurum. Okumam bitince gözlerim yine kapanır. Bunun böyle olduğunu görenler, o Kur'ân-ı kerîmi açınca gözleri açılır. Kapatınca da gözleri görmez olurdu, demişlerdir.

Büyüklerden bir zât şöyle anlatmışdır: Bir yolculukda idik. Bir yerde konakladık. Orada beyâz bir yılan ölüsü gördük. (Onun cinnîlerden olduğunu düşünerek) bu müslimân biri (bir cinnî) olabilir diyerek, üzerine biraz su döküp toprağa gömdük. O gece bir ses duyduk. Fekat seslenenleri göremedik. Bize şöyle diyorlardı: Allahü teâlâ size rahmet etsin. O müslimân için yapdığınızı gördük. İsterseniz size ilâc öğretelim, kendinizin ve başkalarının tedâvisinde kullanırsınız. İsterseniz su ihtiyâcınızı karşılayalım ve develerinizi otlatalım, dediler. Biz su ihtiyâcımızın karşılanmasını ve develerimize bakılmasını istedik. Konakladığınız her yerde, su kablarını develerinizin boynuna takın, develeriniz otlamakdan döndüğünde, boyunlarında kablarınızı su ile dolu bulursunuz, dediler. Bir menzîle konduk. Su kablarımızı develerin boynuna asıp, develeri serbest bırakdık. Akşam develer karınları doymuş hâlde geldiler. Boyunlarına asdığımız kablarımız da su ile dolu idi. O yolculuğumuzda konakladığımız her yerde böyle oldu.

Allahü teâlâ, bu büyük âlimlerin ve yakîn derecesine kavuşmuş olan yüce zâtların "rıdvânullahi aleyhim ecma'în ilâ yevmiddîn" yüksek menkıbelerini ve üstün hâllerini kısaca yazmağı nasîb etdi. Şübhesiz ki o büyüklerin kerâmetleri, hârikul'âde hâlleri o kadar çok ve meşhûrdur ki, bu anlatı-

lanlar onların fazîletlerinden ve üstün hâllerinden bir nümûnedir. Bu anlatılanlarla onların kadrini beyân etmek imkânsızdır. Üstün akllıların akl kuşu yüz sene uçsa, bu kol ve kanatla o yüksek mevkı'ye yetişmez. İnsanların anlayışı ve zekâsı bin sene uğraşsa, bu anlayışıyla o büyüklerin derecesini anlayamaz, o meydâna giremez. Kaldı ki, onlardan meydâna gelen hârikalar kitâblara sığmaz. Onların hâlleriyle hâllenen onları anlar.

(Şevâhid-ün-nübüvve) mütercîmi Lâmi'î Çelebi, bu bölüme yapdığı ilâvede Moranın fethi seferine çıkan Osmânlı ordusunun gösterdiği büyük kahramânlıkları anlatmışdır. Kendisinin de bulunduğu bu feth seferinde şöyle bir hâdiseyi nakl etmişdir: Mora feth edilince, düşmândan pekçok esîr alınmışdı. Esîrler kendi aralarında, muhârebe sırasında Türklerin denizden atlarla devâmlı geçdiklerini, kal'anın üzerine çıkıp, uçduklarını ve burçlar üzerine konduklarını hayret, dehşet ve heyecânla anlatırlardı. Bu hâdise onlar arasında çok meşhûr idi. Böyle hârikul'âde hâller kerâmet olup, Allahü teâlânın sevdiği kullarına bir ihsânıdır. Bu ümmetden görülen bu hâller, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizelerinden ve peygamberliğinin delîllerindendir.

TEVHÎD DÜÂSI

Yâ Allah, yâ Allah. Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah. Yâ Rahmân, yâ Rahîm, yâ afüvvü yâ Kerîm, fa'fü annî verhamnî yâ erhamerrâhimîn! Teveffenî müslimen ve elhıknî bissâlihîn. Allahümmagfirlî ve li-âbâî ve ümmehâtî ve li âbâ-i ve ümmehât-i zevcetî ve li-ecdâdî ve ceddâtî ve li-ebnâî ve benâtî ve li-ihvetî ve ehavâtî ve li-a'mâmî ve ammâtî ve li-ahvâlî ve hâlâtî ve li-üstâzî Abdülhakîm-i Arvâsî ve lil mü'minîne vel mü'minât yevme yekûmülhisâb. "Rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în."

HÂTİME (SON BÖLÜM)

Ehlullahın, evlîyanın kerâmetleri, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" mu'cizeleri kabîlindendir. Yine Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" muhâlefet edenlerin, islâmiyyete karşı edebsizlik ve gevşeklik gösterenlerin uğradıkları felâketler ve cezâlar da, Onun mu'cizelerindendir. Bu hâdiselerden ba'zıları:

Nasrânî bir kimse müslimân olmuşdu. Bekara ve Âl-i İmrân sûrelerini okudu ve vahy kâtibliği yapdı. Sonra mürted oldu. Müslimânlıkdan çıkıp, eski dînine döndü. Muhammed "aleyhisselâm" benim yazdığım şeylerden başka birşey bilmez, derdi. Ölünce onu defn etdiler. Sabâhleyin cesedini dışarıda buldular. Yer onu kabûl etmeyip, dışarı atmışdı. Bu işi Muhammedin "aleyhisselâm" Eshâbı yapmışdır, dediler. Onun için derin bir kabr kazdılar ve tekrâr gömdüler. Ertesi sabâh, onu yer yine dışarı atdı. Üçüncü def'a güçleri yetebildiği kadar derin bir mezâr kazıp, onu defn etdiler. Sabâhleyin bakdılar ki, toprak onu kabûl etmeyip, yine dışarı atmışdı. Artık bu işin insanlar tarafından yapılmadığını anlayıp, onu öylece bırakdılar.

Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", **(Melekler ilm öğrenenlerin bu işinden râzı olduklarından, kanatlarını yere sererler)** buyurmuşdu. Zındıklardan biri bunu işitince, ben o meleklerin kanatlarını kıracağım diyerek, na'lınlarının altına demir çiviler çakdı. Mâlik bin Enesin "radıyallahü anh" ilm meclisine doğru gitdi. Giderken, ayağına giydiği çivili na'lınlarını yere vurarak, meleklerin kanatlarını kırıyorum diyordu. O sırada birdenbire ayağı takılıp yere düşdü ve ayağa kalkamadı. Onu evine götürdüler. İki ayağında ağrılı bir hastalık meydâna geldi ve ayaklarını kesdiler. Ölünceye kadar kötürüm kaldı. Bu hâdiseyi nakl eden kimse şöyle demişdir: Ben o kimseyi önceden görmüşdüm. Ceylân gibi hızlı gider-

di. Sonra ömrünün sonuna kadar kötürüm kaldığını da, gördüm.

(Esmâ-i Sahâbî) kitâbının müellîfi olan ve dahâ birçok eseri bulunan ve hadîs ilminde imâm olan İbni Mende-i İsfehânî "rahmetullahi aleyh" şöyle anlatmışdır: Şâmda bulunan hadîs âlimlerinden birinin yanına hadîs-i şerîf dinlemek için gitmişdim. Önünde bir perde vardı. Yüzü görünmüyordu. Oturdum. Perde arkasından hadîs-i şerîf okumağa başladı. Kendi kendime, acaba niçin önüne perde tutuyor diye hayret etdim. Hadîs-i şerîf okumayı bitirdi. Benim İbni Mende olduğumu bilip, bana ey Ebâ Abdüllah, benim perde arkasında oturmamın sebebini biliyormusun, dedi. Hâyır bilmiyorum, dedim. Sen ilm ehlindensin ve hadîs ilmiyle meşgûl olanlardansın. Sana anlatayım diyerek şöyle anlatdı: Bir gün, hadîs ilminde imâm olan hocalarımdan birinin huzûrunda idim. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem": **(Başını imâmdan önce kaldıran kimse, başını Allahü teâlânın merkeb başına çevirmesinden korkmaz mı?)** buyurduğu hadîs-i şerîfi okudu. Bu hadîs-i şerîfi çeşidli râvî silsilesinden rivâyet etdi. Şahsımda bulunan şekâvetden olacak ki, kalbimde bu nasıl olur, diye bir şübhe uyandı. O gece uyudum. Sabâhleyin kalkdığımda, başım merkeb başı şekline girmişdi. Bu sebebden ilm meclislerinden mahrûm kaldım. İlm talebesi yanıma geldiğinde, onlarla böyle perde arkasından konuşurum. Senin ilmdeki ve dindeki dereceni bildiğim için bu sırrı sana söyledim. Yalnız ben hayâtda olduğum müddetce bunu kimseye söyleme. Ben vefât etdikden sonra anlat ki, insanlar ibret alsınlar da, hadîs-i şerîf dinlerken edebli olsunlar ve kalblerine şübhe getirmesinler, dedi. Bunu kimseye anlatmayacağıma dâir Allahü teâlâya söz verdim, ahd etdim. Sonra o zât perdeyi kaldırdı ve kendisini bana gösterdi. Bedeni insan bedeni, başı ise merkeb başı idi. Bu hâli o hayâtda iken kimseye söylemedim. Herşeyin doğrusunu en iyi bilen Allahü teâlâdır.

İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" Selefden bir zâtın şöyle anlatdığını nakl etmişdir: Bir yolculukda idim. Bir

yerde cenâze vardı. Onun için kabr kazıyorlardı. Onlara yardım ederim diye, yanlarına gitdim. O sırada saçı sakalı ağarmış, hoş kokulu bir ihtiyâr, beyâz bir merkebe binmiş olduğu hâlde oraya geldi. Bu cenâze kimindir, diye sordu. Bir müslimânın cenâzesidir, dediler. Bunun yakını var mı, diye sordu. Bir kişiyi göstererek, bu onun kölesidir, dediler. Köleye, senin efendin hiç bir kavme reîs oldu mu veyâ sultânların yapdığı bir iş yapdı mı, diye sordu. Köle onu bilmem, yalnız bu kimse ganîmetlere hıyânet ederdi, dedi. Ak saçlı ihtiyâr, bunun nemâzını kılmayınız, dedi. Biz nemâzını kılmak için kalkdık. O ihtiyâr zât, bizden yüz çevirip gitdi. Onu bir dahâ göremedik. Meyyiti kabre koyduk. Kabrde bir kazma unutmuşuz. Köle, ben bu kazmayı emânet almışdım. Defnden sonra geri verecekdim, dedi. Kazmayı almak için kabri açdık ve defn etdiğimiz şahsı kabrde oturmuş, kazmanın halkası boynuna geçmiş ve kazmanın sapını eline almış vaziyyetde gördük. Onu o hâliyle bırakdık. Kazmanın sâhibine durumu haber verdik. O da bizim gördüğümüz hâli gördü.

Yine İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" bir kimseden şöyle rivâyet etmişdir: Hac günlerinden bir gün, Mekke mahâllelerinden birinde dolaşıyordum. Mekke halkının bir yere toplandığını gördüm. Ben de oraya gitdim. Yer, siyâh bir kimseyi içine çekip yutuyordu. Halk, kazma ve kürekle, onun yere batmasını önlemeğe çalışıyordu. Ancak mâni' olamıyorlardı. Ondan ümmîdi kesdiler. Halk, sen ne kötü amel işledin de, bu cezâya müstehak oldun, söyle de biz onu yapmayalım, dediler. Siyâh kimse hiç cevâb vermedi. Yer onu kalçasına kadar yutdu. Ağlıyordu. Halk ona ısrârla, sen ne kötü amel işledin de, bu cezâya müstehak oldun? Söyle de başkalarına nasîhat ve ibret olsun, dediler. O kimse yine hiç cevâb vermedi. Göğsüne kadar yere batınca şöyle dedi: Ben Hârem-i şerîfin güvercinlerini yakalayıp, keserek yimeği âdet hâline getirmişdim.

İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" şöyle nakl etmişdir: Bir gurub insan hacca gidiyordu. Hâreme ulaşıp,

orada bir yerde konakladılar. Yanlarına bir ceylân geldi. İçlerinden biri ceylânı ayağından yakaladı. Arkadaşları her ne kadar salıver dedilerse de, güldü ve bırakmadı. Ceylân korkusundan küçük ve büyük abdestini bozdu. Sonra onu bırakdı. O şahs öğle vakti uyudu. Bir yılan gelip, karnının üzerine çöreklendi. Arkadaşları ona, sakın hareket etme, karnının üzerinde yılan var diye, bağırdılar. O şahs korkusundan altına büyük ve küçük abdestini yapıncaya kadar, yılan üzerinden ayrılmadı. Böylece ceylâna yapdığının cezâsını gördü.

Yine İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh" şöyle anlatmışdır: Bir gurub insan, Hârem-i şerîfde bir ağacın gölgesinde konaklamışlardı. Ekmekleri ve yemekleri yokdu. İçlerinden birisi okunu alıp, bir ceylân avladı. Ateş yakıp ceylânın etini pişirdiler. Et pişirdikleri her tencerenin altından büyük bir ateş çıkıp onları yakdı. Ateş, elbiselerine, mâllarına ve gölgesinde oturdukları ağaca zarar vermedi.

Mu'tezile fırkasının uğradıkları cezâlar:

İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh", Selefden birinden şöyle nakl etmişdir: Benim bir komşum vardı. Kur'ân-ı kerîmi ezberlemişdi. Bir gün bir şahsla münâkaşa ederken, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ onun âyetlerini kalbimden silsin, dedi. Gece uyuyunca, Allahü teâlâ onun kalbinden Kur'ân-ı kerîmin âyetlerini sildi. Sabâhleyin kalkdığında, Kur'ân-ı kerîmin ne olduğunu bile unutmuşdu. Ona Kur'ân-ı kerîm oku, derlerdi. Dilini oynatırdı, ağzından sesler çıkardı. Fekat ne söylediğini kimse anlamazdı. Âilesi ve yakınları onun bu hâlinden utanırlardı. Sonunda onu boğdular ve öldü.

İmâm-ı Müstagfirî "rahmetullahi aleyh", Selefden birinin şöyle anlatdığını nakl etmişdir: Annemin babası kabr azâbına inanmazdı. Her ne kadar münâzara edildiyse de, bu düşünceden vazgeçmedi. Bir gece onunla aynı odada uyumuşdum. Gece ızdırâbla âniden beni çağırarak uyandırdı. Kalk çırayı yak, dedi. Kalkıp çırayı yakıp, getirdim. Ayağımın ta-

banına bak, dedi. Bakdım ki, ayağı yanmış ve kabarcıklar meydâna gelmişdi. Bana, rü'yâmda kabristâna girdim, ayağım bir kabrin içine girdi ve yandı. Bu gördüğün yanık ve kabarcıklar o yanmanın eseridir, dedi. Bu hâdiseden sonra kabr azâbına inandı ve hiç inkâr etmedi.

Halîfe Mütevekkil, birgün sırçadan, camdan yapılmış olan, alt ve üst tarafından su akan serâya girmişdi. Yakın adamları ve nedîmleri, sohbet dostları da yanında idi. Oturup sohbet ederlerken, halîfe Mütevekkil güldü. Sonra neden güldüğümü sormuyorsunuz, dedi. Yanında bulunanlar, Allahü teâlâ seni güldürsün, ey mü'minlerin emîri, gülmenizin sebebi nedir, dediler. Halîfe, yakın adamlarına hitâben: Vâsıkın da yakın dostlarıyla oturduğu, bir sohbet meclisinde, Kur'ân-ı kerîmin mahlûk olup olmaması husûsunda çok düşündüm. Bu husûsda çok titiz davrandım. Halkı bu fikre da'vet etdim. Bir kısmı benim sâhib olduğum mâl ve mevkı'ye tama' edip kabûl etdiler. Ba'zıları da dövülüp, habs edildikden ve çok zorlandıkdan sonra kabûl etdiler. Bir kısmı ise dinde ve vera'daki kuvvetleri sebebiyle kabûl etmediler. Bu hususda kalbime bir şübhe geldi. Bu i'tikâdı terk etmeği ve bu mes'ele ile uğraşmamayı istiyorum, dedim.

Kur'ân-ı kerîm mahlûkdur diye inanan ve bu mes'ele üzerinde çok duran İbni Ebî Dâvüd da orada idi. O, bu mes'elelerde çok ileri gitmişdi. Allah, Allah, ey mü'minlerin emîri, ihyâ etdiğin mes'eleyi söndürmek mi istiyorsun, dedi. Senden evvelkilerin yapmadığını sen yapdın. Bu mes'ele üzerinde durduğun için, Allahü teâlâ sana hayrlı karşılıklar versin, dedi ve bu mes'ele hakkında çok mübâlaga etdi. Vâsıkın bu mu'tezile i'tikâdından dönmesinden korkdu. Sonra Vâsık, haydi bu husûsda Allahü teâlâya ahd edelim, dedi. Bunun üzerine İbni Ebû Dâvüd, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ beni ölmeden önce dünyâda felç etsin, dedi. Orada bulunanlardan biri de, Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, benim vücûduma demir çiviler batsın dedi. Bir başkası, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ benim bedenime fenâ koku versin. Tanıyan tanıma-

yan benden bu kötü koku sebebiyle kaçsın, dedi. Bir diğeri, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allah beni karanlık bir yerde helâk etsin, dedi. Bir başkası, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ beni denizde boğsun, dedi. Vâsık ise, eğer Kur'ân-ı kerîm mahlûk değilse, Allahü teâlâ benim vücûdumu dünyâda da âhıretde de yaksın, dedi.

Hâlife Mütevekkil bunları anlatdıkdan sonra, bunları hâtırladım ve işte gülmemin sebebi budur, dedi.

Kur'ân-ı kerîm mahlûkdur diyerek, sapık inançlarında ısrâr eden ve Allahü teâlâ ile ahd edenlerin herbiri söyledikleri gibi oldu. Ahd etdikleri şey başlarına geldi. İbni Ebî Dâvüd felç oldu. Diğer kimsenin vücûdunu demir çiviler ile çivilediler. Biri ölüm hastalığında terledi. Bu ter öyle fenâ kokdu ki, hiç kimse yanına yaklaşamadı. Her ne kadar güzel koku ve buhûr yapdılar ise de, fâide vermedi. Birisine ise bir arşın yüksekliğinde bir yer yapdılar, onun içinde öldü. Bir diğeri Dicle nehrinde boğuldu. Vâsık ise hastalandı. Tabîbler onun hakkında şu karara vardılar. Vâsık için, zeytin ağaçlarıyla içi temâmen kor oluncaya kadar bir tandır yakmalı, sonra tandırı boşaltıp içini kepek ile doldurmalı ve Vâsık bu tandırda üç sâat yatmalıdır. Tandırdan çıkınca hava kendisine te'sîr edip ağrıları fazlalaşacağından, yine tandıra girmeyi isteyecekdir. Tandıra koymazlarsa ölebilir, dediler. Tabîblerin söylediği gibi, bir tandır hâzırlayıp, Vâsıkı içine yatırdılar. Onu tandırdan çıkardıkları zemân, sığır gibi feryâd ederek beni tandıra bırakın, dedi. Âilesi ve hizmetcileri ona acıyıp yine tandıra koydular. Sesi kesildi. Vücûdunda meydâna gelen kabarcıklar çatladı. Vücûdu kömür gibi oldu. Onu tandırdan bir dahâ dışarı çıkardıklarında derhâl öldü.

Biliniz ki islâmiyyete muhâlif olanların düşdükleri kötü akîbetler ve uğradıkları cezâlar o kadar çokdur ki, yazmakla ve anlatmakla bitmez. Her devrde, her diyârda nice kuvvetli fısk ve fücûr erbâbı, zâlim ve zorba olan ve sünnet-i nebeviyyeden, Muhammed aleyhisselâmın dîninden uzaklaşan

(dinde reform yapmak isteyen) kimselerin uğradıkları şiddetli cezâlara ve felâketlere, avâm ve havâs şâhid olmuşlardır.

Kalbi îmân nûruyla nûrlanmış olan kimse, kendi hâlini biraz düşünse, tâat ve ibâdet yapmak ile, günâh işlemek ve isyân etmek arasındaki farkı görüp anlar. Çünki, ibâdetin netîcesi zevk, huzûr, güzel ahlâk ve iyi işlerdir. İsyânın ve ma'siyyetin netîcesi ise üzüntü, huzûrsuzluk, kötü ahlâk ve çirkin işlerdir. Şübhesiz ki ibâdetin ve iyi işlerin karşılığı sevâb kazanmakdır. Kötü işlerin ve günâhların karşılığı ise azâb ve ıkâbdır.

Allahü teâlâ bize ve bütün müslimânlara, netîcesi sevâblara kavuşmak olan ibâdetleri yapmak nasîb eylesin. Netîcesi ıkâb ve azâb olan kötülüklerden korusun!

NAZM

Sana şükr ve minnet ey zelcelâl,
Ki hatm oldu lutfunla bu hoş makâl.

Şevval içre buldu temâmı bu kim,
Li temmetihî adı târîh-i sâl.

Çû asâr-ı hatm-i nübüvvet dürür,
Hıtâmi kerâmat-ı eshâb-ü âl.

Hudâyâ vücûdu şeref bahşin it,
Cihân içre gün gibi rûşen cemâl.

İden pertevinden bunun iktibâs,
Dola gönlü envâr-ı fadlü kemâl.

Ânın hurmetiyçün mihr rûhî,
Delîl olmasa âlem olurdu dâl.

Dahî âl ü eshâbiyçünki olur,
Hidâyet nücûmi durur lâ mehâl.

Alup pertevinden buların füruğ,
Dil-i Lâmiî ola ferhunde fâl.

Dolup içem envârı sıdku safâ,
İde cânda aşkın odu iştiâl.

İdüb raks o şem' üzre pervâne-veş,
Urub ten hicâbın yıkam bî mecâl.

Olup kabrim içre çerâğ ol şuâğ,
Yana subh-ı mîâdadek lâ yezâl.

Delîl-i dem-i hayret olup o nûr,
Sıratın geçem berk-veş bî melâl.

Görem ol safâ içre dîdârını,
Çû arz-ı cemâl ola yevm-ül-visâl.

Zehî hoş huzûr ve zehî hoş sürûr,
Zehî hoş meâb ve zehî hoş me'âl.

Velhamdülillahillezi hedânâ lihâzâ ve mâ künnâ linehtediye levlâ en hedânâllahu. Vessalâtü alâ Resûlihillezî ürsile ilel âlemîn. Lilintibah ve alâ âlihilizâm ve eshâbihilkirâm küllemâ zekerehüzzâkirûn ve gafele an zikrihil gâfilûn.

[Bu işte bizi muvaffak eden ve hidâyete kavuşduran Allahü teâlâya dâimâ hamd olsun. O bize muvaffakıyyet ve hidâyet vermeseydi, biz hidâyete kavuşamazdık. Âlemlere hidâyet rehberi ve uyarıcı olarak gönderilen Resûlullaha "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", Âline ve Eshâbına "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" dâimâ salât ve selâm olsun!]

İmâm-ı Rabbânî hazretleri **(Mektûbât)** kitâbının 1.ci cild, 275.ci mektûbunda buyuruyor ki:

Sizin bu ni'mete kavuşmanız, islâmiyyet bilgilerini öğretmekle ve fıkh hükmlerini yaymakla olmuşdur. Oralara cehâlet yerleşmişdi ve bid'atler yayılmışdı. Allahü teâlâ, sevdiklerinin sevgisini size ihsân etdi. İslâmiyyeti yaymağa sizi vesîle eyledi. Öyle ise, din bilgilerini öğretmeğe ve fıkh ahkâmını yaymağa elinizden geldiği kadar çalışınız. Bu ikisi bütün se'âdetlerin başı, yükselmenin vâsıtası ve kurtuluşun sebebidir. Çok uğraşınız! Din adamı olarak ortaya çıkınız! Oradakilere emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yaparak, doğru yolu gösteriniz! Müzzemmil sûresinin ondokuzuncu âyetinde meâlen, **(Rabbinin rızâsına kavuşmak istiyen için, bu elbette bir nasîhatdir)** buyuruldu.